ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրատեղին
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ՅՈՒՆԻՍ
1927

1 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 351

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԱՌԱՋՆ ԽՕՍՔ

Դէպի 1919-20ի ՕՐԵՐԸ

Ուշագրաւ է այն ճառը զոր անցեալ օր խօսեր է Փարիզի Ամերիկեան դեսպանը, տօնակատարութեան մը առթիւ։

Ուշագրաւ, մանաւանդ անոր համար որ, ամերիկացի պաշտօնատարները չափազանց պաղարիւն են եւ զգոյշ, իրենց տրտայտութեանց մէջ։

Դեսպանը պարզապէս յեղափոխական «ելոյթ» մը կատարած է, մարտական շեփոր մը հնչեցնելով համայնավարական անգին դէմ։ Եւ այս՝ ոչ թէ ընդհանուր խօսքեր արտասանով, այլ ուղղակի հասցէն տալով, անուններ մատնանշելով։

Անդեւռուս յարաբերութեանց խզումէն ի վեր, լայն բացած են քաղքենի, պահպանողական եւ դրամատիրական բեմները, եւ անոնց օրկանները, մերկացնելու համար խորհրդային իշխանութեան դաւադրական հանգամանքը։ Շատ բնական է այս երեւոյթը, մանաւանդ անոնց համար, որոնք սկիզբ ի վեր հակառակ ըլլալով Մոսկուայի ճանաչման, առիթ փնտռէին Լոյտ Ճօրճի քաղաքականութեան սխալները ածուցանելու։

Միացեալ Նահանգները մինչեւ այսօր ալ մերժած են ճանչնալ խորհրդային իշխանութիւնը, ու թէեւ առեւտուր կ'ընեն, բայց ոչ իսկ լսել կ'ուզեն Մոսկուայի պաշտօնական առաջնորդներ։

Այս պայմաններուն մէջ, երբ առաջնակարգ մայրաքաղքի մը ամերիկեան դեսպանը յանկարծ ասպարէզ կ'իջնէ շրջելիկները եւ անոնց դաւանանքը վարկաբեկելու, անոնց մասին հոչակելու համար, կը նշանակէ թէ որոշ քաղաքականութեան մը ազդանշանն է որ կուտայ։ Եւ զարմանալի որ քաղքենի թերթ մը, «Մաթէն», դիտել կուտայ այս առթիւ.— «Երբեք ո՛ր եւ է ժողովի մէջ չէ լսուած այնքան վճռական եւ արհամարհական դատապարտութիւն մը պոլշեւիկեան դաւաճանին հանդէպ, քան այն որ արտասանուեցաւ երկուշաբթի օր, ամերիկեան դեսպան Պ. Մայրըն Հէրրիքի կողմէ, անձին եւ պաշտօնին բովանդակ հեղինակութեամբ»։

Քիչ անդին պիտի կարդաք այդ ճառին ամփոփումը։ Այնպէս բացատրութիւններ կան որոնք ուշադրութիւն չպիտի դարձնէին սովորական ժամանակներու մէջ, բայց մանաւանդ նշանակութիւն մը կը ստանան այսօր, խորհրդային իշխանութեան դէմ բացուած նոր պայքարին առթիւ։

Կը հետեւի թէ, անգլեսաքսոն վարիչները վճռական ճամբու մը կը յարդարեն Ատլանտեանի երկու ափերէն. եւ հետեւաբար ձեւ եւ մարմին կուտան այն «բարոյական պաշարման», որուան նշանախօսքն է։ Ուրիշ խօսքով, կը կրկնեն 1919—20ի քաղաքականութիւնը, նոր ծրագրով։

Այն առեն ալ պաշարման ենթարկուած էր Ռուսիան, տնտեսական եւ անտեսական զէնքերով, մինչեւ որ պոլշեւիկները յաջողեցան դէպի հարաւ իջնել, եւ վերահաստատել նախկին սահմանները, կարմիր դրօշի տակ։ Այսուհետեւ թուլցան ալիքները, եւ մարդիկ համակերպեցան կատարուած իրողութեան, ինչպէս քէմալական իշխանութեան պարագային։ Եւ ահա ւելին, — Անգլիան, ամէնէն անողորմ թշնամին, նախանձարկ եղաւ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու (1921 Մարտ), իր եռեւէն քաշելով ուրիշներն ալ։

Այդ նոյն օրերուն, Մոսկուան ալ, որ հասած էր ռազմական համայնավարութեան ամէնէն մոլեգին շրջանին, հետեւած դարձ մը կը կատարէր, յանգելու համար տնտեսական քաղաքականութեան («Նէփ», 1922)։

Կը թուի թէ հինգ-վեց տարուան փորձերը եւ յառաջ եկած դժգոհութիւնը ամուլ անցան, եւ այսօր կը գտնուինք շրջակէտի մը վրայ, ուր առնուազն անստուգութիւն կը հոսի։

Արդարեւ, դժուար է նախատեսել 1. Անգլեւռուս յարաբերութեանց խզման յառաջիկայ հետեւանքները. 2. Ֆրանսայի մէջ բացուած լուրջ պայքարը համայնավարութեան դէմ, այժմ ներքին ճակատի վրայ. 3. Պալքանեան երկիրներու մէջ տիրող յարաճուն գործունէութիւնը այդ նոյն շարժումին դէմ։ Եւ հիմա կ'աւելնայ Ամերիկայի ձայնն ալ, բիրտ եւ որուկ։

Անուշտ փարիզի ամերիկեան դեսպանը, որ լեցուն տարիք ունի, ճարտասանական կրակէ մը բռնուած չէր, պոլշեւիկները դատած մարդու մը նմանցնելու եւ հիւանդանոցի հասցէն նշանակելու համար։ Կամ պիտէր թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզէ, երբ պատակոչը կը հնչեցնէր «գաղտնապէս» փոխադրուած «գարի հիւանդութեան մը» եւ զայն ղրկող կառավարութեան դէմ։ Ամէն պարագայի մէջ, բարենշան չենք երեւոյթները։ Կիրքերը գործարծուին ու կը ծաւալին արագօրէն, եւ անասհման տարածութեան մը վրայ, թանձրացնելով մթնոլորտը։ Պոլշեւիկները իրենց գանածն է որ կը հնձեն. իսկ իրենց ոսոխները՝ կ'օգտին Մոսկուայի խելագար բախտախնդրութիւններէն, օղակը պրկելու եւ քանի մը ճակատ մէկէն խորտակելու համար։ Մոսկուան իր ձեռքով ինկած է անելի մը մէջ, ուր պիտի գտնուի, կա՛մ ճամբան փոխելու, կա՛մ ինքզինքը կրծելու եւ կամ պայթելու համար։

Կացութեան եղերա-զաւեշտական մէկ երեւոյթն ալ այն է թէ Մոսկուայի վարիչները իրենց ճամբուն վրայ իրրեւ քնացնող զինակից կը տեսնեն ոչ թէ բոլոր երկիրներու պրոլետարները, այլ ամէնէն մուխ եւ ալ կածախնդիր տարրերը։ Ա՛ռ այժմ Գերմանիոյ ազգայնական - միապետականները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՒՌՆԱՐԱՆ

«Յուսաբեր» (18 Մայիս) խմբագրականի մը մէջ քննելով միջազգային քաղաքական կացութիւնը, հետեւեալ տեսակէտները կը պարզէ չորս գլխաւոր պետութիւններու տրամադրութեանց մասին.

— «Անգլիոյ մէջ անմիջապէս պատերազմի մտնելու տրամադրութիւնը, ճիշտ է, հաստնցած չէ տակաւին։ Սակայն միաժամանակ հոս չկայ նաեւ նախկին տարիներու խաղաղասիրութիւնը։

«Անգլիական կառավարութիւնը այսօր, նոյնիսկ առանց դաղթապետութեանց համաձայնութիւնը առնելու, զօրք կը ճամբէ դէպի Չինաստան եւ բացայայտ կերպով կը հրահրէ պատերազմական կիրքերը Ռուսիան օգակող պետութիւններու մէջ։

«Իտալիոյ մասին խօսիլն իսկ աւելորդ է։ Շնորհիւ Փաշիզմի ստեղծած մտայնութեան, պատերազմը հոն կը դիտուի ոչ միայն իբրեւ անխուսափելի չարիք մը՝ ազգային բաղձանքները իրագործելու, այլ եւ միջոց մը՝ մարդկային առաքինութիւնները զարգացնելու համար։

«Այլ է պատկերը Թուրքիոյ մէջ։ Այսօր եւ առ այժմ Թուրքիա նպատակ չունի (որովհետեւ միջոց եւ հնարաւորութիւն չունի) մէկու մը վրայ յարձակելու։ Սակայն նաեւ հոս պատերազմական տրամադրութիւններու բարձրացումը կը նկատուի իբրեւ ազգային գոյութեան պահպանման երաշխիքներէն մէկը։ Յամենայն դէպս Թուրքիոյ «խաղաղասիրութիւնը» երբեք այնքան հեռուն գացած չէ, որ ան յօժարի թէկուզ Թիզ մը իր հողերէն կամովին զիջելու Իտալիոյ կամ այլ պետութեան։

«Ռուսաստանի խորհրդային իշխանութիւնը եւս, ըստ երեւոյթին, յարձակողական ծրագրեր չի սնուցաներ։ Սակայն խորհրդային կարգերը կանգուն պահելու, հպատակ ազգերու անչատողական ձգտումներուն հակազդելու եւ արտաքին, թշնամի ուժերէն պաշտպանուելու մտահոգութիւններէ մղուած՝ Մոսկուան պատերազմական բանակի վերածած է ամբողջ երկիրը։ Եթէ պոլշեւիկներու արկածախնդրական քաղաքականութիւնը հեռաւոր Արեւելքի, Արեւելեան Եւրոպայի կամ Պալքաններու մէջ զինուած ընդհարումներու հարկադրանքը ստեղծէ, խորհրդային իշխանութիւնները բիւնհեղութիւններէ խուսափած ըլլալու համար չէ, յամենայն դէպս, որ պիտի խոյս տայ պատերազմէ։»

ՄԱՆԿԱՏՈՒՆԵՐ.— Հայաստանի կառավարութիւնը 20,000 րուբլի յատկացուցած է մանկատուներու կահաւորման համար։ Ցարտոյ, 6,000 րուբլի յատկացուած է որպէսզի Թերակազմ երախաներու համար գաղութներու մէջ 46 տեղեր հայթայթուին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐ.— Երեւանի մէջ Մայիսի սկիզբը սկսան քանիլ հանրային ինքնաշարժերը (օթօպիւս), առ այժմ մէկ ուղղութեամբ՝ Էջմիածնեան հրապարակէն Համալսարանի Թաղը։ Ցօնական օրերուն, այս ինքնաշարժները պիտի մեկնին մինչեւ ջրակայան, Շահումեան լիճ եւ այլ տեղեր՝ քաղաքէն դուրս։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆԳԼԻԱՑԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԷՆ ՎԵՐՋ

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒՍ ԱՍՊԱՐԷԶ ԿԸ ԿԱՐԴԱՅ ՊՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐՈՒՆ

Փարիզաբնակ Ամերիկացիները երկուշաբթի օր տօնեցին «Ձիշատակի Օր»ը։ Այս առթիւ դեսպան Մայրըն Հէրրիք քաղաքական կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Սիւրէնի գերեզմանատան մէջ, ուր թաղուած են Մեծ Պատերազմին ինկած ամերիկացի զինուորները։ Յիշելէ յետոյ թէ այդ զինուորները ինկան ժողովուրդներու ազատութեան համար եւ մարդկութիւնը ազատեցին մեծ վտանգէ մը, Ամերիկայի հեղինակաւոր ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ հիմա նոր վտանգ մը կը սպառնայ քաղաքակրթութեան։ Այդ վտանգը աւելի ծանր է քան զէնքով եղած բիրտ պատերազմը, որովհետեւ դժուար է պաշտպանուիլ սմսեղուկ յարձակումներու դէմ, որոնք ազգի մը առողջութիւնը կը քանդեն։

Դեսպանը զգուշացնեց ուրս ժողովուրդը, որ Ամերիկացիներուն հանդէպ բարեկամական զգացումներ ցոյց տուած է, և նոր վարչաձեւի վարիչները, որոնք իրաւունք չունին անոր անունով խօսելու։ Պոլշեւիկ վարիչները բաղդատեց «կատաղութենէ բռնուած» մարդու մը, զոր պէտք է արգելափակել, եւ որուն խօսքերը կարեւորութիւն չունին որեւէ մարդու համար, քանի արձակուած է եւ ազատ խածնելու։ «Վճռենք չվարակուիլ այդ տարափոխիկ ախտէն, որ կը սպառնայ պարկեշտ եւ ողջամիտ ամէն ազգի, կանխամտածուած ծրագրով մը։ Մոռցած էինք որ ինչպէս անհատներու, նոյնպէս ազգերու համար առողջութիւնը շատ կարեւոր է։ Ու երբ արթնցանք, չէինք կրնար չափել թէ հիւանդութիւնը մինչեւ ո՛ւր գործած է։ Ռուսիոյ պարագան պատմութեան մէջ ծանօթ բարոյական անկումներու ամէնէն սխուր օրինակն է։ Թող Ռուսիոյ նոր տէրերը յաւակնին խօսիլ յանուն մեծ ժողովուրդի մը, մարդ չի խաբուիր, մանրազնին օրէնսգէտները կարեւորութիւն չեն տար անոր։ Երբ կարգապահ քաղաքի մը մէջ կատաղութենէ բռնուած մարդ մը փողոցներուն մէջ վազէ, առաջին գործն է զայն բանտարկել, յետոյ բուժելու աշխատիլ, իր հիւանդութեան մասին ինչ ալ ըսելու ըլլայ, մարդ մտիկ չընէր»։

«Հիւանդ ժողովրդավարութիւն մը ամէնէն խենդ թագաւորի մը չափ ծանր վտանգ կրնայ ըլլալ, անմիտ ազգ մը ներսնէն աւելի գէշ է։ Գալով մեզի՝ Ամերիկացիներուս, որ եօթը տարի կոուեցանք կեանքի, ազատութեան եւ երջանկութեան իրաւունք ձեռք բերելու համար, վայել չէ որ հանդարտօրէն թող տանք գործել մարդերու խումբի մը, որ համակրելի եւ օժտուած ազգի մը տէր դարձած են, եւ սատանայական հնարամտութեամբ կ'ուզեն մահացու թոյն մը ներարկել մեր համաքաղաքացիներուն եւ պայթեցնել այն հիմնարկութիւնները, որոնք բարօրութիւն եւ բարգաւաճում պարգեւած են մեր երկրին։

«Մենք չենք մտածեր խորհրդային վարչաձեւին վրայ յարձակիլ Ռուսիոյ մէջ։ Ինչ որ կ'ընեն իրենց սեփական հողին վրայ, իրենց գիտնալիք բանն է։ Սակայն, ինքզինքը յարգող ազգի մը բովանդակ լրջութիւնով եւ առանց նիւթական նկատումներու, կը մերժենք իր վարիչներուն առիթ տալ մեզ թունաւորելու։ Վճռած ենք մեր երկիրը պաշտպանել պոլշեւիկութեան դէմ այնքան կորովի կերպով, որքան մեր նախահայրերը պաշտպանած են զայն բռնակալութեան դէմ։ Եւ այն իրողութիւնը թէ կառավարութիւն մը գաղտնաբար մեզի դէմ կը ղրկէ մանրէները զարշելի հիւանդութեան մը, փոխանակ ուղղակի բանակներ ղրկելու, նուազ վտանգաւոր չի դարձներ յարձակումը եւ չի տկարացներ զայն ետ մղելու մեր պարտականութիւնը։»

Պոլշեւիկները պայտևանաժամ կ'ուզեն

Լոնտոնի խորհրդային գործակատար Ռոզենհոլց Մոսկուայի հրահանգով Զէմպրլէյնի ուղղեց նամակ մը, որով կը խնդրէ Արգոսի տնօրէններուն պայմանաժամ տալ Անգլիա մնալու, մինչեւ որ յիշեալ հաստատութեան գործերը հաշուեյարդարի ենթարկեն։ Եթէ պայմանաժամ չշնորհուի, այն առեն պարտաւոր պիտի ըլլան անմիջական հաշուեյարդարի ենթարկել գործերը, անգլ. կառավարութեան վրայ թողլով այս առթիւ առաջ գալիք վնասները։

**** «Արգոս»ի պաշտօնեաներէն առ առաւելն 120 հոգի պիտի ընդունուին Գերմանիա, ամէնէն շատ վեց շաբաթ մնալու պայմանով։*

Անգլեւեգիպտական տագնապը

Անգլիա դէպի Եգիպտական չուրերը երեք զրահաւոր ճամբայ հանելէ վերջ, եգիպտական կառավարութեան յանձնեց խիստ ծանուցագիր մը, որ վերջնագրի հանգամանք ունի։ Ծանուցագիրը կը պահանջէ անմիջապէս վերջ տալ հակաբրիտանական գինուորական քաղաքականութեան։ Յետոյ կը շեշտէ թէ անգլիացի սէրտարը, որ բնիկ եգիպտացի բանակի ընդհ. քննիչն է, միակ իրաւասու հրամանատարն է, եգիպտոսի պատերազմական նախարարը չի միջամտեր բանակի գիտական կրթութեան։ Սէրտարը պիտի վայելէ իր բոլոր նախկին իրաւասութիւնները։ Ծանուցագիրը կ'աւելցնէ որ, եթէ այս պայմանները

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

Հայաստանէն գրուած մանրամասն նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տողերը.

—«Վաղարշապատի եւ շրջանների կոմբջիջները եւ կոմսոմոլները մի ամիս առաջ երեւանի կ. կ.ի առաջ, կտրուկ ձեւով իարց են դրել, որ Էջմիածնի վանքը վերածեն վաղարշապատի *բանւորական ակումբի*։ Երեւանում այդ ուղղութեամբ տեղի են ունենում մեծ պայքար եւ մտքերի փոխանակութիւն. այդ առաջարկին միանում են Ա. Ցովհաննիսեան, Մուաւեան եւ Ա. Երզնկեան։ Վերջիններս առաջարկում են, միաժամանակ Հայոց կաթողիկոսին ուղարկել օշական, տալով նրան մի սովորական սենեակ։

Երկար վէձերից յետոյ, չկրնդունալով ոչ մի եզրակացութեան գալ, այդ խնդիրը յետաձգեցին անորոշ ժամանակով։

Հայ հոգեւորականութիւնը ծայր ու ծանակ է դարձել Երեւանի փողոցներում ու Հայաստանի գիւղերում։»

ԹՈՒՐՔ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» շնորհաւորելով թուրք վաճառականներու յաջողութիւնը, դիտել կուտայ.

—«Պէտք է հրաժարիլ կարգ մը սովորութիւններէ, եւ մէկ անգամէն հարստանալու մարմաջէն։ Այս տեսակ ընթացք մը դէմ է ամբողջ երկրի շահերուն։ Անցեալ տարի, օրինակ, մէկ երկու վաճառականներ խարգախութիւն ըրին կաղինի գործին մէջ։ Հետեւանքը այն եղաւ որ ուրիշ երկիրներ շահեցան, եւ այս տարի ալ մեր կաղինի գործը մասամբ սպառնալիքի ենթարկուեցաւ։ Դարձեալ, ծխախոտի վաճառականի մը խաբէութիւնը, որուն պատճառաւ վնասուեցան քանի մը դրամատուներ, մեր դէմ գէշ տրամադրութիւն ստեղծեց հրապարակին վրայ։

Ցետոյ նկատի առնելու է որ թրքական նախաձեռնութեան արժէքը ոչ միայն պէտք եղածին պէս գնահատուած չէ օտարներէն, այլ եւ վնասի ենթարկուած է։ կարգ մը տարրեր անդադար կասկած կը ներշնչեն մեր դէմ։

Միջազգային յարաբերութիւններու մէջ, *վստահութեան* մտայնութեան պէտք է յաջորդէ տեւական վարկ շահելու ձգտումը։»

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

Հայ հոմէականներու պատրիարքական ցեղապահ նգազեան գերապայծառ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է Հռոմի մէջ։

— « Իմացայ թէ ընդիմադիրները նոր տեղապահ մը ընտրած են։ բուռն կերպով կը բողոքեմ այս ընտրութեան դէմ, որ արդէն չպիտի վաւերացուի Պապին կողմէ։ Սխալ է թէ ես փախած եմ։ Հռոմ եկած եմ վատիկանի հրաւէրով, եւ կանոնաւոր անցագրով։ Մտադիր եմ պոլիս դառնալ եւ շարունակել պաշտօնս»։

*** Տեղապահ Ալիքսանեան պէյի դիմումին վրայ, Պոլսոյ կուսակալութիւնը հրամայած է ոստիկանութեան՝ ազդարարել նախորդ մարմիններուն որ անմիջապէս նոր վարչութեան յանձնեն իրենց քով գտնուած գոյքերն ու կալուածները։ Հակառակ պարագային բռնի պիտի առնուի։

Ալիքսանեան պէյ նոր թաքիրով մը խնդրած է կառավարութենէն յաղորդել տէֆթերտարութեան եւ այլ պաշտօնատուններու, որ պատրիարքարանի հին կնիքով ոեւէ գործողութիւն չկատարուի։

ԱՆԳԼԵԽԱԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԽԶՈՒՄԸ

Դէպքերու տրամաբանական վախճանը այդ պիտի ըլլար, խոզուը մը այլապէս բրիտանական կառավարութեան վարկը պիտի հաւասարէր զերոյի։

Խորհրդային ծանծաղամիտ քաղաքագէտներն էին միայն, որ կը կարծէին թէ փետրուար 23ի Ձէմպրլէյնի վերջնագիրը պարզ պլըֆ մըն էր։ Այդ օրէն սկսեալ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքական դեկավարները կը պատրաստուէին խզումի, համոզուած ըլլալով որ խորհրդային դեկավարները երբէք չպիտի փոխեն իրենց ուղղութիւնը։

Եթէ այս խզումը ամիսներով ձգձգումի ենթարկուեցաւ, պատճառը այն չէր, որ Անգլիոյ վարիչները խզումէ մը կը վախնային եւ վճռականութիւն չունէին։ Անոնք աստիճանաբար կ'ուզէին կամ կ'աշխատէին գործը այնքան հասունցնել, որ աշխարհի եւ մասնաւորապէս բրիտանական ժողովուրդին աչքին այս դէպքին պատասխանատուն ըլլար խորհրդային կառավարութիւնը։

Բրիտանական կառավարութիւնը, վարչապետին բերնով, վճռապէս յայտնեց թէ կառավարութիւնը, ակներեւ փաստերու վրայ որոշած է խզել իր դիւանագիտական եւ առեւտրական յարաբերութիւնը, եթէ խորհրդարանը հակառակ քուէ չտայ։

Որոշուած օրը՝ խորհրդարանը բացարձակ մեծամասնութեամբ հաստատեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը։ Աշխատաւորականները չափազանց թոյլ ընդդիմութիւն մը ցոյց տուին, առարկելով նախ քան պաշտօնական խզումը, խորհրդարանական յանձնաժողովի մը քննութեան ենթարկել ձեռք անցուած բոլոր թուղթերը։

Իր արժանապատուութեան գիտակից ոչ ոք եւ է կառավարութիւն չէր կրնար ընդունիլ այդպիսի առաջարկ մը, որովհետեւ այդ հոմանիշ պիտի ըլլար բագարձակ անվստահութեան, կը թուի թէ այդ է պատճառը որ աշխատաւորականները ուժգին կերպով չկրցան պաշտպանել իրենց առաջարկը։ կարելի է հետեւցնել թէ աշխատաւորականներու ըրածը պարզապէս ձեւ բանի մըն էր եւ ոչ թէ լուրջ առաջարկ։ Այլապէս իրենք ալ պաշտպան պիտի ըլլային կատարուած յանցանքներուն ու ապօրինութիւններուն, ինչ որ երբէք ցանկալի չէ Անգլիոյ աշխատաւորականներուն, ասոնք ըլլալով ջերմ կուսակից օրինաւորութեան։

Խորհրդային հանրապետութեանց միութիւնը կը կառավարուի կառավարութեամբ մը, որ չի բխիր ժողովուրդէն, այլ կը նշանակուի կոմկուսին կողմէ, ուժեղ ճիշդը կոմինտէրնի (գ. Միջազգային) կողմէն, ուրեմն առանց այս վերջնին ցանկութեան ու կամքին կառավարութիւնը վայրկեան մը իսկ իշխանութեան գլուխ չի կրնար մնալ։ Իսկ կոմինտէրնը կազմուած զանազան երկիրներէ Մոսկուա ապաստանած համայնավար դեկավարներէ, չէր կրնար հաշտարար ըլլալ նոյն պատութիւններու հանդէպ, հետեւաբար իր նշանակած կառավարութիւնը իրրեւ իր հլու կամակատարը պիտի վարէ նոյն քաղաքականութիւնը առանց ապարկութեան։

Կոմինտէրնի եւ իր ստեղծած կառավարութեան քաղաքականութեան գլխատն գիծերէն մէկն է եղած, կուսակից ու պայքար ամէն դէպքերով, ոչ համաչափ կամ ոչ խորհրդային ազգային կամ միջազգային բոլոր պատութիւններու, հաւաքականութեանց կամ հաստատութեանց դէմ։

Այս գլխատն քաղաքական գիծէն ծագում կ'առնեն բոլոր այն հետեւանքները, զոր այսօր կը թուին Անգլիոյ վարչապետն ու արտաքին նախարարը իրրեւ յանցանքներ։

Անգլիոյ նախարարները սրտնեղած կը յայտնեն թէ այն բոլոր միջազգային հաստատութիւններուն մէջ որոնց միջոցով բրիտանական կառավարութիւնը կ'ուզէ համաշխարհային խաղաղութիւն ստեղծել խորհրդային կառավարութիւնը միակն է, որ խստօրէն կը հակառակի այդ փորձերուն։

Խորհրդային կառավարութիւնը ամէն հաւաստիք կուտար թէ ինք կը յարգէ համաձայնագրի բոլոր պայմանները։ Սակայն փաստ է որ Չինաստանի մէջ կարմիանը հաստատուելէ ի վեր սկսուած է հակաբրիտանական մեթոտիկ պրոպագանդ մը։ Երկու կարեւոր դիւանագիտական խորհրդային ներկայացուցիչներ պաշտօնապէս յայտարարած են թէ քանինի կառավարութեան խորհրդական պ. Պորոտինը որեւէ կապ չունի խորհրդային կառավարութեան հետ, սակայն փեքինի անգլիական դեսպանին ձեռքը անցած են Մոսկուայի արտաքին գործավարին մէկ պաշտօնագիրը ուր կը յայտնուի թէ Պորոտինը անոր հրահանգներով կը շարժի։

Առեւտրական պատուիրակութեան եւ «Արգոս»ի վարչութեան գործը պիտի ըլլար միայն առեւտրական գործերով զբաղիլ, սակայն փաստերը ցոյց կուտան որ անոնք աւելի հակաբրիտանական փրոփականտով եւ լրտեսութեամբ կը պարապէին, քան առեւտրով։

Երբ նկատի ունենանք թէ խորհրդային կառավարութեան աշխատանքին տուն տուողը կոմինտէրնէն է եւ այս մարմինի ամբողջ էութիւնը եւ գոյութիւնը անոր հաւար է միայն, որ ան պայքարի վերոյիշեալ բոլոր հաստատութիւններուն ու պետութիւններուն դէմ, ներելի ու աններելի բոլոր միջոցներով, տրամաբանօրէն կը հետեւի թէ անոր մեքենան հանդիսացող կառավարութիւնը պարտաւոր էր հակառակ ըլլալ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Լոքարնօյին եւ Լահէյի միջազգային իրաւարարական մարմիններ։ Անհասարակ ան ոչ թէ պիտի աջակցէր ու գործակցէր մարմիններ։ Անհասարակ ան ոչ թէ պիտի աջակցէր ու գործակցէր Մեծն Բրիտանիոյ կամ ուրիշ կառավարութիւններու այդ ճանապարհներով դէպի խաղաղութիւն քալելու, կամ հակադիր շահերը իրաւարարութեան ենթարկելու եւ կամ ապահովութեան դաշինքներ կնքելու համար, այլ ոգի ի բուն պիտի կռուէր բոլոր այդ հաստատութեանց դէմ, դանձ քարուքանդ ընելու համար։ կոմինտէրնի յանձնարարութիւնը միայն այդ է եղած, առանց անոր ինք պիտի դադրէր խորհրդային կառավարութիւն ըլլալէ։

Իսկ երբ նկատի ունենանք թէ կոմինտէրնի աշխատանքի ամբողջ էութիւնն է ծուռ ճանապարհներով պրոպագանդ ու լրտեսութիւն, բնականաբար անկէ բխած կառավարութեան մը, արտաքսուեան բոլոր հաստատութիւնները, պարտաւոր են զբաղիլ առաջին առթիւ այդպիսի գործերով։ փաստերու պէտք չկար համոզուելու համար թէ՝ Լոնտոնի խորհրդային առեւտրական հաստատութիւնը կամ «Արգոս»ի վարչութիւնը պրոպագանդով կամ լրտեսութեամբ կը պարապին, երբ յայտնի է թէ նման բազմահարիւր պաշտօնէութեամբ կազմուած հաստատութիւններուն պաշտօնը պիտի ըլլար կոմինտէրնի նման յանձնարարութիւնները կատարել։

Վերջապէս, պէտք չկար փաստեր գտնելու համոզուելու համար թէ Ռօզենկոլց կամ ժամանակին քրասին ու անոնց մեծաւորը, Զիչէրին կամ Լիթվինով հանդիսաւորապէս սուտ կը խօսին, քանի որ պարզ է թէ անոնց ամբողջ առաքելութիւնն է խաբել քաղքենի կառավարութիւնները, քնացնել զանոնք եւ հիմերը քանդելու աշխատիլ։

Այս իրողութիւնները ծանօթ էին բոլոր անոնց որ գիտէին թէ խորհրդային կառավարութիւնը եւ անոր արտաքին հաստատութիւնները ասկէ տարբեր չէին կրնար շարժիլ եւ իրաւունք ալ չունէին, առանց իրենց գոյութեան հիմը խախտելու։

Գիտէին այս բոլորը, բայց ուրիշ պատճառներ կային, որոնց այն ատեն աչք գոցեցին, իսկ այսօր իբրեւ յանցանք խզման պատճառ կը համարեն։

Այդ պատճառները կը պարզենք յաջորդ անգամ։

Ց. ԱՄՐԱՑՈՒՆԻ

ԱՆԿԱԽ ԵՒ ԱԶԱՏ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Ստորեւ կը հրատարակենք մաս մը այն ուղերձներէն, որ կարդացուեցան կիրակի գիշեր, Մայիս 28ի տօնին առթիւ.—

ՍՊԱՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Բազմաչարչար հայ ժողովուրդի Ազատութեան եւ Անկախութեան փառաւոր թուականը կազմող Մայիս 28ի տօնախմբութիւնը՝ ո՛չ միայն կոտորածներու անծայրածիր դաշտերուն վրայ ինկող մեր միլիոնաւոր զոհերուն, այլ եւ Սարդարապատի, Բաշ-Աբարանի եւ Ղարաքիլիսէի դիւցազնական ճակատամարտներուն դիտապաստ նահատակուող մեր անանուն դիւցուրներուն, մեծ ու փոքր սպաներուն եւ հրամանատարներուն ու իր պատուին, իրաւունքին եւ սրբութիւններու ամէնէն մարդկայինին համար մարտնչող մեր ազնիւ ժողովուրդի ռազմիկ տարրերուն կը պարտինք։

Ո՛չ մէկ ազգ չէ ազատագրուած՝ առանց պայքարի եւ արիւն թափելու։ Եթէ հայութեան տուրքը անհամեմատօրէն խոշոր եւ անչափելի եղաւ իր ազգային եռագոյն դրօշակը ձեռք ձգելու համար, չկայ՝ սակայն ուեւէ ուժ կամ բռնութիւն՝ որ կարենայ նուաճել մեր հոգիներն ու կամքերը, որպէս զի մօտաւոր ապագային կրկին գայն ծածանեցնենք մեր դժբախտ եւ անմոռանալի հայրենիքին մէջ։

«ՅԱՐԴՈՂ»

«Յարդզող» կը մասնակցի այս օրուան տօնին այն դիտակցութեամբ թէ իր ծրագրին իրագործումը կը պահանջէ ազատ եւ անկախ հայրենիք մը։

«Յարդզող» իբր միութիւն կամ շարժում կը հետապնդէ ուրոյն նպատակներ, տոհմիկ դիւանագործութիւն։

Ու մենք կը հաւատանք որ առանց ազատ ու անկախ հայրենիքի, մեզի համար դժուար պիտի ըլլայ գտնել այդ ոճը եւ ինքնատիպ հայ արուեստը։

Այս մեկնակէտէն առաջնորդուած՝ մենք, արուեստի անշահախնդիր գինուորներ, կը միանանք այս հանդէսին, տօնելու համար օրուան ոգին ու նշանակութիւնը, ազատ եւ անկախ հայրենիքի գաղափարը, որ մեզի համար կը սկսի թուականէ մը, այն է 1918 Մայիս 28էն, ուր պատմականօրէն սկիզբ դրուեցաւ հայ հայրենիքի անկախ գոյութեան։

Եւ մենք կ'ընդունինք որ քաղաքական անկախութիւնը, գործունէութեան ու մտքի անկախութեան կ'առաջնորդէ։ Եւ մտածումի անկախութեամբ է որ կը կատարելագործուի, ինչպէս ամէն բան, նոյնպէս եւ արուեստը։

Այս դիտակցութեամբ է որ «Յարդզող» կը մասնակցի ներկայ տօնակատարութեան։

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

«ՄԵՌԵԼՆԵՐՆ ԱԼ ԽՕՍՔ ՈՒՆԻՆ»

Յարգանք այս օրուան։

Մեզի՝ չափահաս թէ անչափահաս որբերուս համար, յաղթանակի, հրճուանքի ու սիփթարութեան օրն է այսօր։

Յարգա՛նք այս օրուան։

1375 Ապրիլ 16էն ի վեր՝ ուր կիլիկեան վերջին թագաւորի օրով՝ Հայաստան վերջնականապէս կը կորնչցնէր իր անկախութիւնը՝ իւրաքանչիւր տարի, վեց երկար դարեր դիտակից հայ զաւակները, կոխկռտելէ վերջ փուշի ու արեան ճամբաները՝ այդ օրը իրականացած կը տեսնեն իրենց նախնիքներուն միակ երազը՝ անկախութիւնը ու ապրելու իրաւունքը շատ մը ազատ ազգերու կողքին։

Յարգա՛նք այս օրուան։

Մենք չենք լար այլեւս, մենք՝ 1914ի դիւանագիտական մեքենայութեանց զոհուածներու ժառանգորդները. մենք՝ ներշնչումները ազգային ազատագրութեան. մենք՝ զաւակները անգերեզման ծնողքներու... մենք՝ խլեակները եօթը լեռներու՝ այլեւս չենք լար, մենք մեզ վարձատրուած տեսնելով՝ լաւագոյն պարգեւով մը՝ անկախութեան վերահաստատումով։ Ու կը հրճուինք կարծես մեր ծնողքներուն հոգիներն ալ որոնք ցցուած դէպի վեր աչքարտի չորս անկիւններէն՝ խուլ ու միռելական տեսիլքով մը կը ձայնեն՝

«Յարգա՛նք այս օրուան»։

Ապրիլ 11—24ի միռելոցէն ետք, Մայիս 28ի աւետիսը ազգային ամենամեծ տօնն է՝ որուն ականատես ըլլալու արժանանալու համար, քանի՛ քանի մայրեր, Ելլադայի մայրերուն նման խրոխտ ու հպարտութեան արցունքով, իրենց զաւակները պարտականութեան մղեցին։ Քանի՛ քանի անչափահասներ դիտցան եաթաղաններու տակէն ապրիլ՝ ապրելու համար, իրենց սրտին մօտ քանդակուած միակ կտակի իրագործման գաղտին գիտակցութեամբ։

Յարգա՛նք այս օրուան։

Զափահաս երկսեռ որբերու ուխտադնացութեան օրն է այսօր, ուր ամէն ոք լամբակի անկախութեան խորհրդանշանը կուրծքին՝ անդամ մըն ալ պիտի ոգեկոչէ իրենները անոնց հետ միասին տօնելու համար Մայիս 28ը։

Յարգա՛նք այս օրուան։

Յարգա՛նք այս ճամբուն վրայ ինկող մեր զոհերուն։

Յարգա՛նք օրուան նշանակութիւնը արբագործող անհատներուն։

ՏՐԱԳԻՔՈՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Տրապիզոնի նահանգի Հայրենակցական Միութիւնը այսօր ամենայն յարգանօք կուգայ ողջունել Հայաստանի անկախութեան 9րդ տարեդարձը, որուն հանդիսաւոր տօնն է որ կը կատարուի այսօր։

Հայուն դարաւոր երազը 1918 Մայիս 28ին է որ իրականացաւ՝ Հայաստանի անկախութեան հռչակումով, ի գին ահաւոր կորուստի եւ անսահման զոհաբերութեան, որուն մէջ Տրապիզոնի նահանգն ալ տուաւ իր արեան տուրքը զանգուածօրէն։

Դարաւոր թշնամին սակայն կանգ չառաւ, շարունակեց իր արշաւը սահմանէն անդին ալ։ Մարդարապատի եւ Ղարաքիլիսէի անմոռանալի յաղթութիւնը ոչ միայն կասեցուց թշնամւոյն ներխուժումը, այլ եւ ճանչցուց անոր Հայուն ազատ ապրելու իրաւունքը, ուրկէ ծնաւ մանուկ Հայաստանը՝ իր սեփական եռագոյն դրօշի ծալքերուն մէջ։

«Թանկ գնաւած էր սակայն այդ ազատութիւնը, բայց փրկած էր հայութեան ինագեալ հատուածը եւ անոր մարտական պատիւը։

«Ահա՛ թէ ինչու՛ համար Մայիս 28ը հիմնարկէքի ճշմարիտ թուականը եղած է հայկական անկախութեան, հաստատուած եւ ճանչցուած նոյն իսկ մեր մահացու թշնամիներուն կողմէ։

«Ճիշդ է որ այդ անկախութիւնը չկրցաւ երկար շնչել եւ զօրանալ, նման լուսաշող արեւին, որուն երեսը թէեւ պահ մը կուգան ծածկել մութ ու զորշ ամպեր, սակայն այդ ամպերը անցողական են, կուգան ու կ'երթան, իսկ արեւը կայ ու կը մնայ իր շողերուն մէջ յստակ ու պայծառ. այսպէս ալ Հայաստանը կայ այսօր իբրեւ կենդանի կոթող Մայիս 28ը յաւերժացնող, անոր անկախութիւնն է վտանգուած. բայց եւ այնպէս զայն մթագնող սեւ ամպերն ալ անվերջ չեն, կուգան ու կ'անցնին եւ Հայաստան կը ծառնայ վերստին իր անկախութիւնը իր եռագոյն դրօշին տակ, ծածանած Մասիսի երկու կողմերուն վրայ ալ։

Օրերը, վայրկեանները իրենց անակնկալները ունին, պէտք է արթուն գտնուիլ անկախութեան ի խնդիր. պէտք է հատուածականն ամէն տարբերութիւններ մէկ կողմ նետել եւ այդ նպատակին շուրջը բոլորուիլ, պէտք է նախապատրաստուիլ հայկական երկնակամարին վազուան արշալոյսը դարբնող պայքարին. այս է օրուան պահանջը եւ հայ ժողովուրդին բաղձանքը։

Հայութեան անունով խօսող եւ գործող ո՛ր կուսակցութիւնը որ ընդ առաջ կ'երթայ այս պահանջին, իրեն հետ պիտի ունենայ հայութեան ստուար զանգուածը։

Յարգա՛նք Մայիս 28ի անկախութիւնը կերտող նահատակներու յիշատակին։

Պատիւ եւ փառք անոնց՝ որոնք կը ձգտին Հայաստանին վերադարձնել իր սեփական անկախութիւնը եւ արժեցնել թափուած արիւնը եւ կատարուած հսկայ զոհաբերութիւնը. ահա՛ այն ատեն միայն մեր հարիւր հազարաւոր նահատակները պիտի գտնեն իրենց հանգիստը Հայաստանի Պանթէոնին մէջ եւ հայութեան ցրուած բեկորներն ալ պիտի դիմեն իրենց հարազատ ծոր —Մայր Հայաստանի գիրկը։

Հ. Յ. Դ. ՀՐԱՅՐ ԽՈՒՄԲ (Պարսէլ)

Կը շնորհաւորենք Մայիս 28ը եւ կ'երդնունք պահպանել զայն մինչեւ իսկ մեր արեան գնով։

ՉԱՅՆ ՄԸ՝ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԷՆ

Մոնթելիմ.— Սանաթորիում մը Պէվիւ կը գտնուի Մոնփելիէ քաղաքին հարաւային կողմը հանրակառքով 25 վայրկեան եւ յետոյ 15 վայրկեան ալ քալելով։ Այս հաստատութեան մէջ միակ Հայն եմ, ու ուրիշ օտարական ալ գրեթէ չկայ։ Այս առանձնութեան մէջ իբրեւ մխիթարութիւն ցառաջը ունիմ միայն, որ իր ամենօրեայ լուրերով միշտ տեղեակ կը պահէ հայկական կեանքին։ Կը կարդամ յայտարարութիւնները որ զանազան շրջաններու մէջ կը տօնուի Հայաստանի անկախութեան 9րդ տարեդարձը։ Հակառակ մաշուած կեանքիս, ես ալ կը փափաքիմ այդ մեծ տօնին մասնակից ըլլալ, կ'առնեմ շիշ մը ճերմակ գինի, տուփ մը սիգառէթ, ճաշի պահուն կը բաժնեմ բախտակից ընկերներուս։ Մեր սեղանին շուրջ վեց հոգի ենք որոնց մէջ մինակ ես եմ Հայ. զարմանքով երեսս կը նային, այսօր մեր «ցուլիս 14»ն է, կ'ըսեմ, եւ գիտցած չորս բառ եւ կ'երդնունք պահպանել զայն մինչեւ իսկ մեր արեան գնով։

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՈՄՈԼՆԵՐԸ

Հայաստանի «Լէնինեան» կոմունիստ երիտասարդական միութեան 4րդ համագումարին մասին խօսելով, պատուիրակ Լ. Մարտիրոսեան հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէ «Խորհրդային Հայաստան»ի (10 Մայիս).—

Միութեան 4րդ համագումարը նկատեց որ Հայաստանի կոմունիստ Երիտասարդները միութիւնը կ'ապրի «աճման տագնապ» մը, որովհետեւ անհամաչափութիւն կար մեր աշխատանքներուն ձեւին ու երիտասարդութեան առաջադրած հսկայական պահանջներուն միջեւ։ Այժմ ծրագրած ենք նոր ձեւեր ու մեթոտներ, սեղմելու համար միութեան «մկրատի» բերանները եւ թուլացնելու համար անդամ տագնապը։

Կազմակերպութեան ներսը կը նկատուին հիւանդագին երեւոյթներ։ Այսպէս, մեր միութեան անկայուն տարրերէն փոքրաթիւ կոմունիստ երիտասարդներ, չկրենալով ըմբռնել կուսակցութեան քաղաքականութիւնն ու ընկերվարական շինարարութեան հնարաւորները, ինկած են այս կամ այն օտար մանր պուրժուական ազդեցութիւններուն եւ «Օրթոտոքս Մարքսիստներուն» ճնշումին տակ, եւ մենշեւիկեան պայքար մը սկսած են կուսակցութեան եւ կոմունիստ Երիտասարդներու միութեան դէմ։

Բացի «Օրթոտոքս» հակայեղափոխական խմբակներու դէմ բացուած պայքարէն, մեր կազմակերպութիւնը, կեդր. կոմիտէի ղեկավարութեամբ, ուժեղ կռիւ մը մղեց Երեւանի «Թրոցքիստ երիտասարդներու Միութեան» ու «ընդդիմադիր խմբակին» դէմ, այնպէս որ 1923-1924էն ի վեր սկսած բնաշրջումով մը, վերջին վերջոյ խրեցինք դաշնակ-մենշեւիկեան ճահիճին մէջ։

Սակայն կեդր. կոմիտէի նախագահութեան երկու անդամները, որոնք կ'աշխատէին մեր գաղափարաբանական ճակատին ամէնէն պատասխանատու դիրքերուն մէջ, այդ պայքարին ընթացքին, սխալ բնորոշելով «Թրոցքիստ երիտասարդներու Միութեան» էութիւնը, եւ մարելով մենշեւիկեան խմբակ մը, ամէն կերպով կ'աշխատէր ծածկել Թրոցքիսմի վտանգը մեր միութեան մէջ, այսպէս բրնոց հովանաւորութեան տակ։ Այս կէտը չէ տուած է նաեւ համամիութենական համագումարին բանաձեւի մէջ։

Այսօր, 4րդ համագումարը քննելով խնդիրը, Թրոցքիստ վտանգը վարագուրող ընկերները հեռացուց ղեկավարութեան դիրքերէն։

Մեզի կը մնայ աւելի եւս ժեղացնել մեր պայքարը գաղափարաբանական ճակատին վրայ մանր-պուրժուական ազդեցութիւններու եւ հակալենինեան թեքումներու դէմ, այս պայքարին մասնակից դարձնելով ամբողջ կոմունիստ երիտասարդութիւնը։

Համահայաստանեան 4րդ

Ֆրանսերէնով կը բացատրենք ինչ դժդնդակ պայմաններու տակ այդ Մեծ Օրը ունեցինք ենք։ Շատ մը մաղթանքներ ու մանաւանդ խօսակցութիւն։ Ու այսպէս քանի մը րոպէ այս օրութեան մէջ ես ալ տօնեցի այդ մեծ տօնը. յուսալով օր մը տօնել զայն մայր հայրենիքին մէջ։

Ալպանի

ԽՍՀՄ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՅԱՎԱԿՈՒՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԱՅԻ ՆՎԱՃՈՒՄԸ

— Ձեզ, իմ սիրելի ընկեր, ես ուզում եմ ասել մի տող հայկական երգ, որ ես շատ եմ սիրում, և որ ինձ համար ամենից գեղեցիկն է աշխարհում։ Ես ուզում եմ ասել «Ալագյազ» երգը։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ասեք, թե ինչ է նշանակում «Ալագյազ»։

չընդունուին. Անգլիա այլեւս ինքզինքը պարտաւոր պիտի չզգայ ճանչնալու եգիպտոսի անկախութիւնը այնպէս, ինչպէս շնորհուած էր 1922ին։

Լոնտոնէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ երեք մարտանաւերէն երկուքը Ագէքսանդրիա, մէկը Փորթ-Սայիտ պիտի հասնին այսօր։ Անգլիա մտադրած է իր բոլոր ուժը գործածել։

Ծանուցագիրը ստանալուն պէս, վարչապետ Սարուաթ փաշա նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրեց։ Որոշուեցաւ խնդիրը ներկայացնել խորհրդարանին եւ ըստ այնմ խմբագրել պատասխանը։ Կը վախցուի թէ դահլիճը հրաժարի։

Թուրքիա վերադարձողներուն պաշիժը

Հասկցուած ըլլալով որ փոխանակութեան ենթակայ կարգ մը անձեր, իրենց հպատակութիւնը փոխել վերջ Թուրքիա կը դառնան դարձեալ, օտարականներու բնակութեան եւ երթեւեկի արտօնութեան օրէնքին վրայ հետեւեալ յօդուածը պիտի աւելցուի։

— Ցանձնառութիւններու համաձայն, Թուրքիայէն դուրս հանուած ու վերադարձը արգիլուած ոեւէ անձ եթէ իր ինքնութիւնը, ծննդավայրը փոխելով կամ ուրիշ կերպով առանց արտօնութեան Թուրքիա վերադառնայ, մէկ ամիսէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան եւ 25էն 500 ոսկի դրամական տուգանքի կը դատապարտուի։ Այս անձերուն կողմէ գնուած անշարժ կալուածները կը գրաւուին եւ պատիժի շրջանը լրացընելէ վերջ սահմանէն դուրս կը հանուին։

Գործադուլ Տրապիզոնի մէջ

Տրապիզոնի մէջ բնակող պարսիկ գործավաճառները հաւաքաբար դադրեցուցած են «թրանզիթ»ի գործառնութիւնները, գանգատելով թէ մաքսային մնօրէնութիւնը ամիսներով կը ձգձգէ մաքսային գործողութիւնները։

Տրապիզոնի վաճառականները այս պարագան հեռագրած են Պոլսոյ իրենց ազգակից գործավաճառներուն, որոնք դիմում կատարած են առեւտրական մնօրէնութեան, առեւտրական սենեակին եւ մաքսային մնօրէնութեան։ Պարսիկ վաճառականները շուտափոյթ կարգադրութիւն մը կը խնդրեն այս մասին, երկու երկիրներու առեւտրական սերտ յարաբերութիւնները չվտանգելու համար։

Ֆրանս. նաւատորմը ամբ. ջուրերուն մէջ

Ինչպէս գրեցինք, այս պահուս ֆրանս. նաւաբաժին մը այցելութեան ելած է անգլիական ջուրերը։ Երկուշաբթի առաւօտ կանուխ «Լա Մօթ-Փիքէ» եւ «Տիւկէ-Թրուէն» յածանաւերը, ինչպէս նաեւ վեց Թորփիլանաւեր եւ Թորփիլահալածներ երկու հազար նաւաղներով Շէրպուրկէն ճամբայ ելան դէպի Փորթսմութ, դեր-ծովակալ Փիրօի հրամանատարութեան տակ։ Անգլիացիները շատ փառաւոր ընդունելութիւն կ'ընեն ֆրանսական նաւատորմի սպաներուն եւ նաւաղներուն։ Առաջին օրը մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որմէ վերջ բոլոր սպաները երաժշտական երեկոյթի մը ներկայ գտնուեցան։ Մօտ հարիւր ֆրանսախօս անգլիացի նաւաղներ թարգմանի պաշտօն կը կատարեն։

* «Թայմզ»ի նաւային աշխատակիցը խօսելով ֆրանսական նաւատորմին վրայ, վեր կը հանէ այն կարեւոր դերը, որ մեծ պատերազմի ընթացքին կատարեց անիկա, աջակցելով դաշնակիցներու յաղթանակին։ «Աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ զգալի չանքեր ըրաւ ֆրանսական նաւատորմը. — Մանչի, Միջերկրականի, Ադրիականի, Տարտանէլի, Սելանիկի մէջ, սուրիական եզերքին վրայ, հնդկական ջուրերուն եւ Խաղաղականի մէջ։ Նոյնպէս մեծ գործունէութիւն ցոյց տուաւ Թշնամի ընդծովեաններու դէմ մղուած պայքարին մէջ։»

«Տէյլի Մէյլ» կը գրէ թէ ֆրանս. նաւատորմին փորթսմութ այցելութիւնը ուշագրաւ նշան մըն է բարեկամական այն մթնոլորտին, որ կը տիրէ երկու երկիրներու պաշտօնական յարաբերութեանց մէջ։ Պատերազմէն վերջ եղաւ ժամանակ մը, երբ թուեցաւ թէ Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ ձգտումները բացարձակապէս հակոտնեայ էին։ Նախագահ Տումէրկի և Ֆրանսական նաւաբաժնին այցելութիւնները ցոյց կուտան թէ յարաբերութեանց ձգտումի վտանգը հիմա բարեբախտաբար անհետացած է։

Ֆրանս. դրամատունը ոսկի կը գնէ

«Ֆինէնշըլ Թայմզ» կը գրէ թէ վերջին օրերս Լոնտոնի եւ Նիւ Եօրքի հրապարակներուն վրայ ոսկիի գնումներ կատարուած են Պանք տը Ֆրանսի հաշուոյն։

Ներկայիս Պանք տը Ֆրանսը եւ պետական գանձը մեծ քանակութեամբ սղերլին եւ տոլար ունին, աւելի քան 800 միլիոն տոլար արժէքով (օրուան սակով 20 միլիառ ֆրանք)։ Այսքան օտար դրամ սակարանի պէտքէն աւելի է. հետեւաբար ձոյլ ոսկի գնելով, աւելի ապահով գործողութիւն մը կը կատարէ պետական դրամատունը։ Այս կերպով արգելք կը հանդիսանայ նաեւ Ամսթէրտամի եւ Պերլինի նոր ձեռնարկներուն՝ ֆրանք խաղալու մասին։ Քանի շատնայ ոսկիի պահեստը, ա'նքան կը բարւոքի ֆրանքի վիճակը։

Պարսիկ դահլիճը հրաժարած

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ վարչապետ Մոսթօֆի ալ-Մամալէք դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց Շահին, որ շատ դժուարութեամբ ընդունեց զայն։ Նոր դահլիճին կազմութիւնը շատ դժուար պիտի ըլլայ, որովհետեւ Մէճլիսի մէջ ոեւէ կուսակցութիւն մեծամասնութիւն չունի։ Շահը կը մերժէ նոր վարչապետ անուանել, ընտրութիւնը թողլով Մէճլիսին։ Դահլիճի հրաժարման պատճառները ելմտական խնդիրներու մասին նախարարներու տարակարծութիւնն է։ Գանձին մէջ դրամ կայ, սակայն շատ մը պաշտօնեաներ իրենց ամսականը չեն ստացած։

Լիւսպէրկ վաղը Ամերիկա կը մեկնի

Ուաշինկթընէն ստացուած հեռագիրներու վրայ, Լինտպէրկ հրաժարեցաւ եւրոպայի ժայրաքաղաքները այցելելու իր ծրագրէն եւ որոշեց Ամերիկա վերադառնալ վաղը՝ Հինգշաբթի կէսօրէն վերջ։ «Տ. Թրիպիւն»ը գրէ թէ ամերիկացի հերոսը Լոնտոնէն օդանաւով փարիզ պիտի հասնի վաղը առաւօտ, եւ ամերիկեան դեսպանէն ու ֆրանս. պաշտօնական անձնաւորութիւններէն հրաժեշտ առնելէ վերջ, կէսօրին օդանաւով պիտի մեկնի Շէրպուրկ, ուր «Ճօրճ Ուաշինկթըն» շոգենաւը պիտի նստի։

* Ճափոնցի օդանաւորդները պիտի փորձեն Խաղաղականը կտրել օդանաւով։

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ենթակոմիտէի, 5 յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին պուրս տը Թրավայլի մէջ 23 թիւ սրահը։

Բանախօս՝ Ընկ. Մ. ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ. երգեր եւ արտասանութիւններ։

ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

5 յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Հ. Ց. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէին կողմէ, որ կը տօնէ նաեւ իր բացումը։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. վալանսի Շրջ. կոմիտէի, 4 յունիս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սինեմա Ալէն Լուի սրահին մէջ։

Բանախօսութիւն, հայկ. պար, խմբերգ, մեներգ, եւայլն։

ՓՐԻՎԱՅԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ վալանսի, փուզէնի, Քրիւասի եւ փրիվայի ընկերներուն, 5 յունիս կիրակի օր ժամը 2ին։

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ հայկական պարեր։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, 11 յունիս շաբաթ օր։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան կոմիտէի՝ յունիս 4 շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, սալ տէ ֆոնֆէրանսի մէջ։

Բանախօս ԸՆԿ. ՄԵՍՐՈՊ ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ. երգեր եւ արտասանութիւններ. ճոխ պիւֆէ. հանդէսէն վերջ ընտանեկան խնջոյք եւ պար մինչեւ լոյս։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ կովկասեան պետական Թատրոններու ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

11 յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Adyar, 4 Square Rapp

Ազիսոնի յայտնի տրամա **"ԱՆՅԱՅՏ ԿԻՆԸ,,** *4 արար*

կը մասնակցին փարիզի դերասանական լաւագոյն ուժերը

Ցաջորդ ներկայացում **"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,,** ՕՋԱՆ ՕՆԵՑԻԻ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԴԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 10 եւ 5 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր հայկական ձաշարանները։

ՀԱԳՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Métro: Alma-Marceau, Tramways, 14, 20, 43, 92. Meubles gracieusement prêtés par la maison Bucheron 2 Rue de Rivoli։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Ազգասահմանի, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւները ունին «Ցառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

վարչութիւն

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՃԵԱՆԻ

«ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ» *գիրքը։*

Զարդարուած է շատ մը բացատրական լուսանկարներով, եւ ամէն լուսանկարչական գաղտնիք մանրամասն եւ յստակ կերպով բացատրուած է. այն միայն մասնագէտներու յատկացուած չէ, այլ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ է։

Գիրքին նպատակն է—առանց շատ ծախսի եւ ուսուցիչի, մէկ օրուան մէջ լաւ լուսանկարիչ շինել։ Գիրքը չորս մասի բաժնուած է եւ վերջի մասը վայրկենական եւ շրջիկ լուսանկարչութեան մասին կը խօսի։

Հակառակ ծաւալին, մատչութեան, պարունակութեան եւ խիստ օգտակարութեան, գինը չափազանց աժան է։ Բայց յաւելումի վախ կայ։ Ամապարհցէք որովհետեւ կանխաւ ապսպրանքներ շատ եղած են։

Գին 10 ֆրանք, արտասահման 75 սէնթիմ, Դիմել՝ Guiragos Momdjianի 8 Rue Jules Duclos, St. Chamond (Loire) France։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէին ընդհ. անդամական ժողովը՝ կիրակի 5 յունիս ճաշօթ հաւաքատեղին, ժամը 8ին բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկաներու թիւը բաւարար պիտի համարուի։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն հետեւեալ ենթակոմիտէները առանձին առանձին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

Ռոստոմ 3 յունիս ուր. երեկոյ ժամը 8ին։

Իշխան 4 յուն. շբ. ժամը 8ին, *Քրիստոփոր* 6 յուն. Բշ. ժ. 8ին *Վարուժան* 7 յուն. Գշ. ժ. 8ին, *Վարդգէս* 10 յուն. Ուր. ժ. 8ին, *Հրիւռ* 11 յուն. շբ. ժամը 8ին։

ՅԱՐՈՒԹՈՒՆԻ յառաջիկայ գրական երեկոն, վաղը Հինգշաբթի ժամը 9ին Ֆլօրիայի մէջ։ Վ. կաբաւեան կը խօսի կոստան Զարեանի բանաստեղծութիւնների մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Վասպուրականի երկ. երիտ. «փարոս» միութիւնը պիտի տօնէ վանի հերոսամարտի 12րդ տարեդարձը, յունիս 12ին Chateau de Roueի շքեղ պարտէզին մէջ։ Մանրամասնութիւն յայտագրով։

կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն եւ կուսակցութիւններէն նկատի ունենալ նոյն օրը։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Հայ Լեգէոնական միութեան գեղարուեստական ցերեկոյթը 6 յունիս երկուշաբթի ժամը 3ին կաբարէն Փարքի Թատերասրահը, Ամերիկեան Փրատոյ Մուտքը դիւրամատչելի։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Ամասիոյ հայր. երկ. Միութեան երեկոյթը 11 յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սալօն Լափանէօլի մէջ։ վիճակահանութիւնք կէսառկէս կը շահին։ Մուտքը ազատ է։ Մանրամասնութիւնք յայտագրով։

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Համայնավարութիւն եւ հասարակական յեղափոխութիւն, *Մ. Վարանդեանի, գին 15 ֆր.*, Հայ-Թրքական կնճիռը, *Ռուբէն, գին 6 ֆրանք։* Դիմել L. Kévonianի, 208bis Rue Lafayette (10e) Paris։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԱՊՊԱՐԻՆ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

JACK DE MONTMARTRE

ՊԱՐԻՆ

Վաճառատան մէջ ունինք անգլիական եւ ֆրանս. կերպասներու ճոխ մեներք մը։ Նորաձեւութեան եւ կարի մաքրութեան տեսակէտով անմրցելի։

Գիները դիւրամատչելի։ Վճարումի դիւրութիւններ։

BLANCHAUD եւ Լ. ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

52, Rue de Clignancourt մէթրօ, Barbès կամ Château-Rouge

ԹԷԼ. NORD 59-20

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊՊԻԹԹ ԴՕԼԷՃ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՆԳ. ՕՍՄ. ՊԱՆԳՈՒՅԻ

ԿՐ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ՆԱՄԱԿՈՎ 37, Rue de Maubeuge, Paris

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէնները։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : *Բաց է ամէն օր* Tramway 5 et 26

Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

կը նորոգեմ ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատութիւն։ 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան Համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէրցելի գիներով

Մէկ փոշտ բաւ է Համոզուելու, հետախոսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն։ Provence 38.63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

Հ. Մ. Ը. Մ.

Ամէրիկեան եղանակին սկզբնատուրութեան յաւաջիկայ ոդիմպիական Հանդէսի պատրաստութեան Համար, Հ. Մ. Ը. Մ-ի փարիզի մասնաճիւղը, փորձերու սկսած է եւ այդ առթիւ վարձած է երկու մարզարաններ։

կը Հրաւիրուին բոլոր մարզիկները, չորեքշաբթի օրերը ժամը 6.30էն 8 մինչեւ ժամ փըթի-ժան, իսկ կիրակի առաւօտները՝ ժամը 9ին փոթ տ'Օռլէան, երթալու Համար C. A. Montrougeի մարզարանը։

(Կնիք)

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆի

Աշխատակցութեամբ

կը խնամէ ներքին, կանանց, մոլթային, վիներական հիւանդութիւնները։ Ընակալայնութիւններու (vaginites) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք

Զարեւանդի «Կ'ընանք Հաշտութիւն Թուրքին Հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը։ Ֆրանսայի Համար 16 ֆր. արտասահման՝ 18 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me.)

ՄԵՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻՄ ՓԱՐԻՋԻ ՆԵՐԿԱՐԱՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ

ԿՐ ՍՏԱՆՁՆԵՄ իւղաներկի, ձեփի, պատեր թղթելու ամէն կարգի աշխատանք։

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ ճաշարաններու եւ խանութներու բարեխիղճ եւ արագ աշխատանք, դիւրամատչելի գիներով։

ԴԻՄԵԼ՝ Հ.Ի, 30 Passage Menilmontant, Paris (11e)

ԱՍԿԱՐԱՆ

31 Մայիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Ցտերլին,	L. St.		124 02
Տոլար,	Dollar		25 56
Մարք (ոսկի)	100 Mark		605 —
Թրքական Ցդթ.	L. Trq.		13 40
Թրք. ոսկի	» or		111 —
Մէճիտիէ	Médjidié		7 50
Լէվա 100 հատ	Léva		18 30
Տրախմի	»	Drachme	32 50
Լիր	»	» Lire	140 —
Պելճ. Ֆրանք	»	Frc. Belge	70 70
Զուից.	»	Frc. Suisse	491 —
Լէյ 100 հատ		Ley	15 80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)		100 —
ԱՐԺԹԱԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.		3100 —
»	II	»	1890 —
»	III	»	1510 —
Ռումիի երկաթ.	Lots turcs		157 50

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շլ.	40շլ.
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ		»	»
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՅՈՒՆԻՍ 1927

2 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 352

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՀԻՒԱՆԴԱԳԻՆ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ»

Երէկ, «Խորհրդային Հայաստան»էն առնելով (13 Մայիս), հրատարակեցինք պատուիրակի մը յայտարարութիւնները Հայաստանի լէնինեան «կոմսոմոլ»ներու մասին (երիտասարդ կոմունիստներու Միութիւն)։

Ինչպէս կը խոստովանի պատուիրակն ալ, այդ միութեան վերջին՝ Գրդ համագումարին մէջ հաստատուած են հետեւեալ հիւանդագին երեւոյթները.—

1.— Հայաստանի կոմսոմոլը կ'անցընէ ածման տագնապ մը։

2.— Կարգ մը կոմունիստ երիտասարդներ իսկեր են մանրաքեայ ազդեցութիւններու տակ, եւ կը պայքարին կուսակցութեան եւ Միութեան դէմ։

3.— Երեւանի մէջ յառաջկեր է ընդդիմադիր՝ Թրոցքիական երիտասարդներու հոսանք մը, սկսելով վարիչ շարքերէն։

4.— Շարք մը «անդիտակից» համակիրներ իսկեր են կրօնաւորներու ազդեցութեան տակ, էջմիածնի, Վար Բայազիտի եւ ուրիշ վայրերու մէջ, «հակակրօնական պայքարը մոռացութեան տրուած ըլլալով»։

5.— Պիոներական (արիներու, սկաուտ) կազմակերպութիւնն ալ տագնապի մատնուած էր վերջերս։ Բանի մը հարիւր արիներ հրաժարած են կազմակերպութենէն։

5.— Միութեան մէջ բանուորներու համեմատութիւնը իջած է Միայն Լէնինականի մէջ մօտ հազար երիտասարդ բանուորներ դուրս կը մնան. մեծ թիւով անկուսակցական երիտասարդներ կան նաեւ Երեւանի մէջ։

7.— Հասակաւոր (23 տարեկան եւ աւելի մեծ) երիտասարդ բանուորները չեն ուզեր մտնել կուսակցութեան մէջ։ Այդ հասակի 4400 անդամներէն 1200ը միայն կուսակցական են, մնացած 3200ը՝ անկուսակցական։

Զեկուցման մէջ, «հիւանդագին երեւոյթներ» կը կոչեն այս բոլորը։ Բայց ակներեւ է որ լուրջ հիւանդութեան մը մատնուած են Հայաստանի կոմսոմոլները։

Մենք ուրիշ աղբիւրներէ ալ տեղեկութիւններ ունինք այս մասին, բայց գոհանանք իրենց փաստերով։

Մեզի համար գաղտնիք չէ, օրինակ, այն սուր տագնապը որ կը տիրէ Երեւանի համալսարանի եւ ուսանողութեան մէջ, իբրեւ հետեւանք պոլշեւիկեան բարքերու եւ միջնադարեան հաւատաքննութեան։ Ինչ անուն ալ ուզեն տալ այդ տագնապին, «Թրոցքիականութիւն» կամ «քաղքենիական շեղում» ձգտումներ, կացութիւնը չի փոխուիր։ Հայաստանի երիտասարդութիւնը կ'անցընէ ե'ւ ածման ե'ւ հոգեկան երկունքի տագնապ մը։ Ան ատիճան որ, յատուկ կոչուած լրտեսներ դրած են համալսարանի ուսանողութեան գլուխին ու բոլորտիքը, եւ պարբերաբար «զտումներ» կը կատարեն։ Ցայտնապէս աչքի կ'ուղղուին ոչ միայն «դաշնակ»ները, այլ եւ էսէրներն ու էսղէկները (սոց. յեղ. եւ սոց. դեմոկրատ) ու նաեւ իրենց ընկերները, որոնք կը հաստատեն։

Պերճախօս վկայութիւն մըն է նաեւ այն փաստը թէ՝ գիւղերու մէջ երիտասարդ կոմունիստները իսկեր են կրօնական հաւատալիքներու կազմակերպութեան մէջ։

Իրենք այս իրողութիւնը կը բացատրեն «հակակրօնական պայքարի մոռացումով», եւ կը թելադրեն «ուժեղ հակակրօնական աշխատանքներ»։

Մեր կարծիքով, այստեղ եւս լպրծուն գետնի վրայ կը յայտնի պոլշեւիկ վարիչները։ Ապահովաբար Հայաստանի գիւղացութեան— եւ համապատասխանաբար— երիտասարդութիւնը ազդուած է ոչ միայն փլուզէն եւ վեղարէն, կամ կրօնական քարոզներու շնորհէն, այլ հիմնաթափուած է հակազգային սոփեստութեանց եւ նմանողի խաչակրութեանց հետեւանքներէն, որ կը տեւեն մինչեւ այսօր։

Ինչ կը վերաբերի հասակաւոր երիտասարդներու ուծացման, այդ իրողութիւն մըն է որուն պատճառներու վերլուծումը շատ հետաքրքրական պիտի տանէր մեզ։ Առեն մը յափշտակուելէ եւ օրօրուելէ յետոյ, երբ կը մեծնան եւ աչքերը կը բանան, արհեստականօրէն կարմրած պատանիները այլեւս չեն ուզեր շարունակել իրենց ճամբան, եւ կը նախընտրեն մնալ անկուսակցական։

Այսպէս պէտք է բացատրել նաեւ հարիւրաւոր հայ արիներու հրաժարումը։ Այդ իսկապէս երիտասարդական եւ առողջ շարժումը Պոլսէն Հայաստան փոխադրուեցաւ, երբ Հայաստանը տակաւին հեռաւոր երկիր մըն էր երեւանի այսօրուան վարիչներուն համար։ Իշխանութեան տիրանալէ յետոյ, անոնք զանազան ձեւեր փորձեցին, այդ շարժումը այլափոխելու համար։ Սկաուտը վերածեցին «պիոներ»ի (ռահվիրայ, համբայ բացող)։ Անոնց ձեռքէն առին եռագոյնը եւ զանազան կոմսոմոլական դրօշներ, տրորեցին, շաղուեցին, բոլորովին տաբբեր գոյներ մը ներկելու համար,— բայց միացին կէս ճամբան։

Այս բոլոր երեւոյթները մէկ աղօտ պատկերն են այն ահաւոր յուսախաբութեան, որ կը տիրէ խորհրդային աշխարհին եւ առանձնապէս երիտասարդութեան մէջ։

Հակառակ բոլոր պատուախօսութեանց, պոլշեւիկները չկրցան նուաճել երիտասարդութիւնը, այնպէս ինչպէս կը պատասուէր յեղափոխական կուսակցութեան մը կողմէ։ Արտաքինի մէջ պատկերը ամէնուն աչքին առջեւ է արդէն, իսկ ինչ որ տեղի կ'ունենայ կարմիր գիծէն ներս, տեսի քան հիանդագին երեւոյթներ կը պարզէ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ո՛ՒՐ Է ՎՏԱՆԳԸ

«Հայաստանի կոչնակ», ամերիկահայ շաբաթաթերթը, Մայիս 21ի թիւին մէջ քննելով Պոլսոյ հայ իռոմէականներուն տագնապը, կը գրէ.

— «Հարկ կա՞յ ըսելու թէ Պատրիարքարաններու հեղինակութեան դէմ ներսէն մղուած պայքարները շատ հաճելի են Թուրքերուն։ Բանի որ կայ Էվգաֆի նախարարութիւն մը, ինչո՞ւ Պատրիարքարաններուն մէջ ալ կազմուի կալուածոց Հոգաբարձութիւն — կ'ըսեն անոնք։ Բանի որ կայ Մէարիֆի նախարարութիւն մը, ի՞նչ գործ ունին Քրիստոնեայ դպրոցներու Հոգաբարձութիւնները։ Բանի որ կայ Սրճիյէ պաշտօնարանը, ինչո՞ւ ուղղակի անոր հսկողութեան չենթարկուին փոքրամասնութեանց հիւանդանոցները։

«Այս մտայնութիւնն ու քաղաքականութիւնն ի նպաստ ունենալով՝ պէտք է զաս առնել հայ Կաթոլիկներու պայքարին հետեւանքներէն։ Մենք չենք ըսեր որ աչք գոցուին ներքին անկարգութեանց կամ ապօրինութեանց, բայց կը բաղձանք որ առանց լուծումն ու բարձումը կատարուին ներքին միջոցներով միայն։ Անցածները խումբ մը հայեր՝ Ազգ. Պատրիարքարանի գոյութիւնն անտեսելով ուզեցին հայութեան ներկայացուցիչ հանդիսանալ թիւրք կառավարութեան առջեւ։ Մինչեւ հիմա ալ կայ «Թիւրքեւհայ Բարձրացման Միութիւն» մը, որ ինքնիրեն կ'ընծայէ պաշտօնական դեր մը, յանուն հայ ժողովրդին։ Պէտք է զգուշանալ այդ տեսակ փորձերէ։ Թիւրքիոյ Հայութիւնը, թէեւ թուով տասանորդուած՝ պէտք է հաւատարմօրէն պահպանէ իր ազգային ինքնավարութիւնը, որքան որ կարելի է, Պատրիարքարանի իրաւանց եւ աւանդութեանց ուժովը։ Եւ ամէն ազնիւ Հայու պարտքն է աջակցիլ ազգային հեղինակութեան, եւ թոյլ չի տալ որ այս կամ այն պատրուակով միջամտութիւններ ըլլան։

«Ով որ այս տեսակ պարագաներու մէջ կառավարութեան մը հակահայ քաղաքականութենէն օգտուիլ կը փորձէ՝ վատ մարդու դեր կատարած կ'ըլլայ։»

ԹԱԽԱՄԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

Վերջին օրերս կրօնական վէճ մը ծայր տուած է Պոլսոյ Շրեաներուն մէջ։ Կարգ մը երիտասարդներ կը պահանջեն որ, սինագոկներու մէջ երգեցողութիւնները տեղի ունենան դաշնակի եւ օրգի ընկերակցութեամբ։ Ցետոյ, ինչպէս կ'ըլլայ եկեղեցիներու մէջ, աղջիկ երգչուհիներ կատարեն երգեցողութիւնները. երգչուհիներն ալ պէտք է կոյս ըլլան...

Պահպանողականները սակայն, կ'ընդդիմանան, եղած պահանջը սրբապղծութիւն համարելով։

Այս պատճառաւ սուր վէճ մը ծայր տուած է։ Քանի մը օր առաջ, յառաջդիմականները, գլխաւորութեամբ Հշվա պէյի, գացին եւ փակեցին Հայոյար փաշայի սինագոկը։

Պահպանողականները բողոքած են թախամապետարանի մօտ։

«ԸՆԿԵՐ».— Հայաստանի մէջ ամէն մարդ «ընկեր» է։ Ուսուցիչը «ընկեր» է աշակերտին, բանուորը՝ վարչապետին, հայրը՝ իր տղուն։ Եւ անիծուած է «պարոն» բառը, իբրեւ «իմպէրիալիստ»։ Բանուորները յաճախ կը բողոքեն թերթերու մէջ որ այսինչ բժիշկը յանդիմանած է յաճախորդը, որ «ընկեր» կը կանչէ բժիշկին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անգլիա կը մերժէ պայմանաժամ տալ

Երէկ գրեցինք թէ Լոնտոնի խորհրդային գործակատար Ռոզենկոյց պայմանաժամ ուզած էր առեւտրական պատուիրակութեան անդամներուն համար, մինչեւ գործերու հաշուեյարդարումը։ Նախարարական խորհուրդը այս մասին խորհրդակցել վերջ, պաշտօն տուաւ ներքին նախարարին՝ պատրաստել ցանկը «Արքոս»ի այն պաշտօնեաներուն, որոնք կրնան ժամանակաւորապէս Անգլիա մնալ։ Մնացեալ բոլոր «դիւանագիտականն» պաշտօնեաները պէտք է մեկնին որոշուած պայմանաժամերուն։

Խորհրդային «Եուշար» շոգենաւը, որ պիտի փոխադրէ խորհրդային պաշտօնեաները, տակաւին չէ մեկնած Լոնտոնի նաւահանգիստէն։ Ռոզենկոյց այլեւս յոյսը կտրած է նոր պայմանաժամ ստանալու համար, տեսնելով որ կառավարութեան որոշումը անդառնալի է։

Գերմանի դեսպանատունը պիտի ստանձնէ՝ ռուսական շահերու ներկայացուցչութիւնը Անգլիոյ մէջ, անմիջապէս որ խորհրդային դիւանագիտական մարմինը մեկնի Անգլիայէն։ Կ'ըսուի նոյնպէս թէ գերմանական սէնտիքա մը ձեռք պիտի առնէ Արքոսի գործերը եւ պիտի գործէ իբրեւ գործակալութիւն մը՝ ի հաշիւ Ռուսիոյ։

Լորտերու ժողովին մէջ լորտ Փարմուր մեղադրեց կառավարութիւնը, Ռուսիոյ հանդէպ իր քաղաքականութեան համար եւ ըսաւ թէ միջազգային խնդիրներու մէջ յարաբերութեանց խզումին հետեւանքը պէտք է ըլլայ պատերազմի յայտարարութիւն։ Աւելցուց թէ իր որոշումով կառավարութիւնը վտանգեց խաղաղութիւնը։

Լորտ Պալֆուր յանուն կառավարութեան պատասխանելով, ըսաւ թէ այդ խնդիրներու մասին երեսփ. ժողովին մէջ ըսուածներուն վրայ աւելցնելիք բան մը չկայ։

**** Քանատայի կողմէ յարաբերութեանց խզումին վրայ, Մոսկուա հրահանգած է իր առեւտրական պատուիրակութեան՝ կապոցները կապել եւ անմիջապէս ճամբայ ելլել։*

Անգլեւեգիպտական տագնապը

Անգլիոյ կողմէ եգիպտական կառավարութեան յանձնուած ծանուցագիրը խմբագրուած է բարեկամական ոճով, բայց խիստ շեշտով։ Ըսուածին պէս սպառնական չէ, նոյնիսկ թելադրութիւններ կ'ընէ երկու կառավարութեանց գործակցութեան մասին։

Ազգայնական շարժումը վերջերս սուր հանգամանք ստացած է եւ նոյնիսկ Զաղլուլ փաշա չի կրնար զսպել անոնց ծայրայեղ շարժումները։ Եգիպտացիները գրեթէ ամբողջովին ձեռք ձգած են իրենց անկախութիւնը, միայն բանակին մէջ որոշ միջամտութիւն ունին Անգլիացիները։ Հիմա կ'ուզեն Անգլիացիները վտարել նաեւ իրենց վերջին բերդէն՝ քաղաքական միջոցներով։

Անգլիական սէրտարին յանկարծական վարկը չքուէարկուելով, եգիպտոսի երեսփոխանները կը կատարեն պարզապէս սահմանադրական պարտականութիւն մը, որ ճանչցուած է Ազգիոյ կողմէ։

Զէմպրլէյն երէկ խորհրդարանին մէջ յայտարարութիւններ ըրաւ եգիպտական տագնապին մասին։

Միջադէպեր

ԻՏԱԼԻՈՅ, ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Թրիէսթէի ծովակալ Տաւոլան վերադարձող իտալացի զբօսաշրջիկներ Տալմացիոյ կրաւոզա նաւահանգիստը ցամաք կ'ելլէին, երբ յարձակում կրեցին եուկոսլաւ ազգայնական տարրերու կողմէ։ Իտալական հիւպատոսը եւ «Փալաթինօ» շոգենաւին նաւապետը, որ իրենց հայրենակիցներու օգնութեան փութացին, նոյնպէս խոշտանգուեցան։ Պելկրատի իտալական դեսպանին բողոքին վրայ, Կրաւոզայի եուկոսլաւ իշխանութիւնները ներողութիւն խնդրեցին իտալական հիւպատոսէն։

Հակիտալական անկարեւոր միջադէպեր տեղի ունեցան նաեւ Սէպէնիքոյի եւ Ռակուզայի մէջ։

**** Տուրացցոյի մէջ Սերպիոյ հաշուոյն լրտեսութիւն ընելու ամբաստանութեամբ ձերբակալուեցան Եուկոսլաւիոյ դեսպանատան թարգման Ճուրասքովի, ոստիկան մը եւ Գարատաղի երկու ինքնաշարժի վարիչներ։ Սերպ դեսպանը բողոքեց Ճուրասքովիի ձերբակալման դէմ դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւնը մէջ բերելով, սակայն ալպանական կառավարութիւնը պատասխանեց որ Ճուրասքովի բնիկ Գարատաղի է եւ Ալպանիոյ քաղաքացի, ու մինչեւ հիմա իր դիւանագիտական հանգամանքին մասին ոեւէ տեղեկութիւն չէ տրուած իրեն։*

**** Քոմիթէճիներ յարձակեցան Ալպանիոյ սահմանի Նիքաձէրթուրի պահականոցին վրայ, սպաննելով երկու Ալպանացիներ։*

Յոյներն կը տիրանան իրենց կալուածներուն

«Ագշամ» կը գրէ թէ վերջերս կարեւոր որոշումներ տրուած են Թուրքիայէն փախած Յոյներու մասին։ Փախստական Յոյները երկու մասի բաժնուած են։ 1.— փոխանակելիներ.— Ա՛յս

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

(«Խորհրդ. Հայաստան», 19 Մայիս).— Հայաստանի պատանի քնակչութեան առողջութիւնը լուրջ հոգեր կը պատճառէ կառավարութեան։ Կատարուած քննութիւններու համաձայն, 168 արիներու առողջական վիճակին պատկերն է,— հիւրիւրին 25.6 հարեմատութեամբ՝ ճահճատենդ, 3.6 հարեմատութեամբ՝ թոքերու, 1.8 հարեմատութեամբ՝ սիրտի, 1.8 հարեմատութեամբ՝ աչքի հիւանդութիւն, 7.1 հարեմատութեամբ՝ անարիւնութիւն, 12.5 հարեմատութեամբ՝ ջղային, 3 հարեմատութեամբ՝ թերակազմութիւն։

Երեւանի Աբովեան վարժարանին 2րդ. եւ 3րդ. կարգին աշակերտներուն մէջ կան 13 թոքախտաւորներ։ Ու զանազան դպրոցներու մէջ թոքախտաւորներու թիւն է 11։

Նկատելով որ այս քննութիւնները թերի են, եւ կը ներկայացնեն քիչ թիւով աշակերտներու վիճակը միայն, պէտք է հետեցնել որ *Հայաստանի պատանեկութեան առողջական վիճակը երբեք մխիթարական չէ։* Ու եթէ աւելցնենք որ աշխատաւոր պատանիները գործի եւ զանազան պայմաններու պատճառով, աւելի շատ ենթակայ են հիւանդութիւններու, պատկերը կը դառնայ աւելի մտատանջող։

Իբրեւ դարման այս երեւոյթին, անհրաժեշտ է քննութեան առնել նախ բնակարանային անյարմարութիւնը, սնունդի որակը, առողջապահական լաւ պայմանները, դպրոցներու մէջ հերթական գործերը։

Ու «Խորհրդ. Հայաստան»ի աշխատակիցը կ'առաջարկէ ամառը կազմակերպել արշաւանքներ, ճամբար (campement), լողալու եւ այլ խաղերու մրցումներ։

ՊՈԼՍՈՅ ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Ցայտնի է թէ Թուրք կառավարութիւնը որոշած է Օգոստոսին արտասահման դրկել Պոլիս գտնուող ցերմակ ռուսերը, թիւով 3000։ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ կարգուած մասնաւոր յանձնաժողով մըն ալ կը զբաղի այս գործով։

ցանձնաժողովը տեղ գտնելու համար ամէն կողմ դիմած է, սակայն ոեւէ պետութիւն չէ հաւանած ընդունիլ ռուսերը։ Միակ տարամադրելի տեղը Շարաւային Ամերիկան է. բայց հոն փոխադրելն ալ մեծ ծախքերու կը կարօտի։

Այնպէս որ հաւանաբար ցերմակ ռուսերը Պոլիս մնան։ Արդէն անոնցմէ 1200 հոգի դիմած են կառավարութեան, թրքահպատակ դառնալու համար։ Դիմողները այնպիսի ռուսեր են, որոնք հաստատուն գործ եւ դիրք ունին։ Անգործներն են որ կ'ուզեն արտասահման մեկնիլ։

Միւս կողմէ, պառերու, ճաշարաններու եւ *կազինօ*ներու տէրերու միութիւնը, գլխաւորութեամբ Թուրք երաժիշտներու, որոշած են խնդրել կառավարութենէն որ չընդունուի ռուսերուն թրքական հպատակ դառնալու դիմումը։ Անոնց կարծիքով, ռուսերը քիչ ատենէն պիտի տիրեն հրապարակին եւ շատ գէշ դրութեան պիտի մատնեն թուրքերը։ Հետեւաբար կը պահանջեն որ ռուսերը դուրս հանուին երկրէն։

*** Առանձին Թուրք թերթերուն հասած հեռագրի մը համաձայն, եգիպտոսի ներքին նախարարութիւնը հրամայած է բոլոր ռուսերուն մինչեւ ցունիս 1 մեկնիլ երկրէն։

ԱՆԳԼԵԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԽԶՈՒՄԸ

Բ.

Երկու գլխաւոր պատճառներ կային, որոնք կը մղէին Անգլիոյ վարիչները ցանկալի նկատել խորհրդային վարչաձեւին շարունակութիւնը Ռուսաստանի մէջ, ինչպէս նաեւ յետագային անոր իրաւական գոյութեան ճանաչումը, գիտնալով հանդերձ թէ խորհրդային կառավարութիւնը պիտի ընէ այն բոլոր բանները որ հրապարակ կը դրուին խզման համար։

Ռուսաստանի գարական կառավարութիւնը բրիտանական կայսրութեան զինակիցն ըլլալով հանդերձ, բրիտանական կառավարութիւնը չէր դադրած ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ամենաուժեղ քաղաքական մրցակիցը նկատելու զայն։ Իսկ ցարական կառավարութիւնն յետոյ, ոեւէ օրինաւոր եւ իրաւական կառավարութիւն Ռուսաստանի մէջ աւելի ուժեղ մրցակից մը պիտի դառնար ապագային։ Պոլշեւիկեան անպատասխանատու քաոսը ամենայարմարն էր բրիտանական շահերու տեսակէտէն, ու նուազ վնասակար պիտի ըլլար իրենց։ Հետեւաբար, որքան ատեն որ ա՛յս իշխանութիւնը կը տիրապետէր Ռուսաստանի, այնքան ատեն ալ Անգլիա մտահոգուելու պէտք չունէր, եւ որքան աւելի երկար տեւէր այս քաոսը, այնքան աւելի օգտակար պիտի ըլլար բրիտանական կայսրութեան համար։

Ա՛յս էր պատճառը որ, սկզբնական շրջանին, այնքան թոյլատու գտնուեցան խորհրդային վարչաձեւին հանդէպ, զոհ տալով իրենց երէկի բարեկամները, ռուս պետական եւ դրամատիրական շրջանակները։

Երկրորդ դրդապատճառը դուռ շահախնդրական էր։ Անգլիոյ մայր հայրենիքի մէջ մէկ-երկու միլիոն անգործներ կը թափառէին, ահաւոր բեռ մը դառնալով պետական պիւտճէին վրայ իբրեւ հետեւանք արդիւնաբերական ապրանքներու շուկաներու նուազման։ Ռուսական հսկայ երկիրը, իր ճարտարուեստի կործանումին հետեւանքով, կրնար խոշոր շուկայ մը հանդիսանալ Անգլիոյ արդիւնաբերական հաստատութիւններու համար։ Արդ, ա՛յս շուկան ձեռք ձգելով, հնարաւոր պիտի ըլլար գոնէ մասամբ մեղմացնել անգործութեան տագնապը։

Կար նաեւ երրորդ տեսակէտ մը, որ առհասարակ ընդհանուր էր թէ պետութիւններու եւ թէ եւրոպական տարրերու մտածողութեան մէջ։

Եթէ եւրոպական պետութիւնները սկսէին իրենց բնականոն յարաբերութիւնները Ռուսաստանի հետ, աստիճանաբար հնարաւոր պիտի դառնար թափանցել Ռուսաստանի ներսը եւ ժողովուրդը հաղորդակից դարձնել արեւմտեան մտածողութեան եւ առհասարակ քաղաքական անցուդարձերուն։ Միաժամանակ խորհրդային իշխանութիւնը յարաբերութեան մէջ ըլլալով արեւմտեան պետութիւններուն հետ եւ աստիճանաբար բարելաւուելով կրնար հրամայական պահանջներուն տակ, պիտի դառնար չափաւոր հանրապետութիւն մը։

Ա՛յս բոլոր փորձերէն յետոյ, տակաւին այսօր ալ կայ նման մտածողներու բաւմութիւն մը, մանաւանդ ամերկաւոր եւ ընկերվարական տարրերու մէջ։

Կոմինտէրնը, ընդհակառակն, զանազան պետութիւններու, հասատութիւններու եւ հոսանքներու կողմէ գոյց տրուած թոյլատու ընթացքը մեկնեց իբրեւ տկարութեան նշան եւ համաձայն գտնուեցաւ որ իր կառավարութիւնը պաշտօնական եւ դիւանագիտական յարաբերութիւն մշակէ մթնոլորտ նպատակի մը համար, որպէսզի միջազգային քաղքենի հաստատութիւնները դարձնէ պրոփագանդի բեմ, իսկ պետական զանազան հաստատութիւնները արտասահմանի մէջ դառնան պրոպագանդի եւ լրտեսութեան բոյներ։

Այսօր, վեց տարիներու փորձերը ցոյց տուին թէ՛ ինչպէս բրիտանական կառավարութիւնը, նոյնպէս ալ ուրիշ պետութիւններ ու հանրային հաստատութիւններ չարաչար սխալած էին իրենց արդար կամ մեղաւոր հաշիւներուն մէջ։ Չէր սխալած միայն կոմինտէրնը։

Առանց քաղաքական օրինաւոր յարաբերութեան կոմինտէրնը հսկայական դրամ եւ մարդկային ուժ պիտի վատնէր կազմակերպելու այն, ինչ որ շատ դիւրութեամբ կրցաւ կազմակերպել զանազան երկիրներու մէջ, դիւանագիտական անձեռնմխելիութեան անունին ու քօղին տակ։

Այսօր աշխարհի զանազան մայրաքաղաքները, գլխաւորապէս կեդրոնական նշանակութիւն ունեցող քաղաքներ, ինչպէս Լոնտոն, Փարիզ, Պերլին, Վիեննա, Պոլին իրենց բազմահարիւր պաշտօնեաներով հանգիստ եւ առանց ճիգի կազմակերպած են կոմինտէրնի արտաքին կուսակցական ղեկավարութիւնը, պրոպագանդը եւ լրտեսութիւնը։

Ոչ միայն Լոնտոնի, այլ եւ ուրիշ վայրերու մէջ ձեռք անցուած բազմաթիւ փաստաթուղթերը ցոյց կուտան թէ իւրաքանչիւր պետութեան ներսը ստորերկրեայ երկրորդ կառավարութիւն մը կայ, որ կը վարէ ամբողջ կայսրութիւնը կամ կայսրութեան համաչափ հատուածները։ Լոնտոնէն կը կառավարուին Մայր Երկիրը ու բոլոր գաղութները։ Փարիզէն կը կառավարուին Մայր Երկիրն եւ բոլոր գաղութները, ու այսպէս անվերջ։

Իսկ Ռուսաստանը՝ մնաց նոյն փակ դուռը ու անհատնելի բերդը, ուր մարդիկ առանց մահուան ուրուականը իրենց չալակն առնելու չէին համարձակիր այդ փակ դռնէն ներս մտնելու։

Այս բոլոր փորձերէն յետոյ, պարզ կը տեսնուի թէ բոլոր պետութիւններն ալ ուշ կամ կանուխ պիտի գան մտնել քաղաքական նոյն ուղին, ուր մտաւ Անգլիան, մին-մինակ, առանց ուրիշներուն սպասելու։

Այս քաղաքական խաղերուն մէջ, ի հարկէ ամենաշատ տուժողները եղած են փոքր ազգերը, որոնք ուժ եւ հնարաւորութիւն չեն ունեցած իրենց շահերը պաշտպանելու։ Ընդհակառակն, պիտի շահուներ զոհը դառնալ մեծերու խաղերուն, որքան ժամանակ որ համաշխարհային իրական խաղաղութեան մը էութենէն չի բխիր բոլոր տեսակի պետութիւններու քաղաքական յարաբերութիւնը։

Ցարակոյս չկայ թէ, ինչպէս քաղաքական զանազան դաւանքներ եւ միջազգային համակցութիւններ, նոյնպէս եւ հանրապետական կամ նախանձախնդիր, մինչդեռ Ապրիլի մէջ վճարումներու ընդհանուր վերահսկիչն սահմանած է եղեր հրապարակէն գնել 122 միլիոն ոսկի մարքի օտար դրամներ, կարելի է մասամբ ընդունելի համարել գերմանացի տնտեսագէտներու կարծիքը։

Արդարեւ բոլոր երկիրներու ելմտագէտներն ալ չեն դադրիր պարբերաբար յայտարարելէ թէ մեծաքանակ գումարներու արտահանութիւնը մեծապէս կ'ազդէ երկրի մը տնտեսական վիճակին վրայ եւ թէ անհրաժեշտ է այդ վճարումները բաժնել հասարակաց ամբողջ տարուան մը կամ որոշ ժամանակաշրջանի մը վրայ։

Տօքտ. Շախթ իր այդ վարմունքով թերեւս կը հետապնդէր նաեւ քաղաքական նպատակներ. ցոյց չտալ դաշնակիցներուն գերման հարստարարութիւնը, որուն մէջ անշուշտ պիտի յիշուի այդ պարապուն, կ'առնէ ժամանակ որ մինչեւ կանոնաւոր պատրաստութիւնը գործը վերէ ազգային վարչութիւնը։

Ց. ՃԱՄԿՈՉԵԱՆ.— Ես ալ միանամ այդ առաջարկին։

Մեսրոպ Գուլումճեան.— վարչութեան գործը թեթեւցնելու համար լաւ է որ Գաւառային ժողովը կազմէ լոկ հոգեպարձութիւն մը, որ համաձայնութեան ազգային վարչութեան։

Պերճ Թաշճեան.— Գաւառային ժողովը իրաւասութիւն կրնար ունենալ հոգեպարձութեան նման ուրիշ մարմիններ ընտրելու, բացի ազգային վարչութենէն, այլապէս պէտք է ընտրէ նաեւ շրջաններու հոգեպարձութիւնները, քանի որ շրջաններու պատգամաւորները պէտք պիտի տան Մարսէյլի հոգեպարձութիւնները ընտրելու։

Լեւոն Մեսրոպ.— Բոլորովին հակասահմանադրական է վարչութենէն զատ ազգային ուրիշ մարմիններ ընտրել գաւառային ժողովին մէջ։ Եւ որովհետեւ վարչութիւնը չի կրնար թէ՛ հոգեպարձութեան, թէ՛ ազգասիրական, թէ՛ եկեղեցիի եւ թէ՛ վարչային գործերը լաւագոյն կերպով տանիլ, ուստի կ'առաջարկեմ իրաւասութիւն տալ Ազգ. վարչութիւն կազմելու համար վերոյիշեալ մարմիններուն իրենց պատասխանատուութեան տակ անդամներ առնելու թէ գաւառային ժողովէն եւ թէ դուրսէն։

Ժողովը իւրացնելէ վերջ այս առաջարկը, անցաւ օրակարգի վերջին մասին, որ էր հայրապետական Մամբրէ վրդ. Գալֆեանի։

Կարդացուեցաւ հրաժարականագիրը եւ հասկցուեցաւ թէ իր անձնական գործերու պատճառով կ'ուզէր թողուլ պաշտօնը։ Երկար վիճաբանութիւններ եղան այս առթիւ։ Մաս մը ժողովականներ կը պահանջէին որ առաջնորդը իր պաշտօնավարութեան գոնէ բոլորական համարատուութիւնը ընէր եւ այնպէս հրաժարէր։ Ուրիշներ գաւառային ժողովին իրաւասութենէն դուրս գտանդամարատուութիւն պահանջել, ընտրուած մարմին մը չէր նախկին վարչութիւնը, նոյնպէս եւ նշանակովի էր հոգեւոր հովիւը։

Պատգամաւոր Մեսրոպ Գուլումճեան խօսք առնելով ըսաւ — Եկեղեցին ժողովուրդին կ'նոյնպէս անոր մեծ ու փոքր պաշտօնեաները։ Ապօրինի վարչութեան մը ժամանակ պաշտօնի կոչուած ոեւէ անհատ, մանաւանդ կղերական չի կրնար իր գոյքերը հաւաքելով խոյտալ ժողովուրդի քուէով ընտրուած օրինաւոր վարչութեան ձեռքէն։

Նախագահը քուէի դրաւ հրաժարականը, որ 8ի դէմ 12 ձայնով մերժուեցաւ։

Ս. Միլտոնեան

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Սոսկալի ելմտական տագնապ մը յառաջ եկաւ անցեալ շաբաթ Պերլինի սակարանին մէջ եւ ահագին քանակութեամբ արժեթուղթեր ծախուեցան շատ պակաս դիներով։ Կ'ըսուի թէ մեծ դրամատուններ ահագին ինասներու ենթարկուելով դիմած են իրենց պարտականներուն, կարճ պայմանաժամով տալիքներն անմիջապէս վճարելու։

Յուզումը մեծ է ինչպէս Գերմանիոյ, նոյնպէս եւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ եւ ելմտագէտները անձկութեամբ կը փնտռեն հեղինակները։ Հեռագիրներն հաղորդեցին թէ պատճառը Ռայխսպանքի տնօրէնի հրամանն է վարկերը կրճատելու, սակայն վերջինս կը հերքէ իրեն վերագրուած ամբաստանութիւնը եւ կ'ըսէ թէ ինք պարզապէս խորհուրդ տուած է իր պաշտօնակիցներուն խոհեմութեամբ վարուիլ։

Խնդիրն այդ չէ սակայն թէ հրամանն ուրկէ բխած է։ Կարեւորն այն է թէ ինչ պատճառներէ դրդուած էին խոհեմութեամբ վարուելու այդ խորհուրդներն կամ հրամանները, որոնց հետեւանքն եղաւ այդ ահագին վերիվայրումը։

Ըստ գերման տնտեսագէտներու, տագնապն յառաջ եկած է գլխաւորապէս ի հաշիւ պատերազմական հատուցումներու մեծաքանակ գումարներու վճարման հետեւանքով։ Ատոնց գումարը Ապրիլին հասած է 122 միլիոն ոսկի մարքի, այսինքն իբր 750 միլիոն ֆրանք, մինչդեռ Տօքսի ծրագիրին գործադրութեան դրուելէն ի վեր այդ վճարումներն ամսական քսան միլիոն ոսկի մարքը չէին անցած մինչեւ հիմա։ Նկատի ունենալով մանաւանդ թէ յաճախ այդ պատերազմական հատուցումներու փոխարէն կը տրուէին նաեւ ապրանքներ կամ նախանիւթեր, մինչդեռ Ապրիլի մէջ վճարումներու ընդհանուր վերահսկիչն սահմանած է եղեր հրապարակէն գնել 122 միլիոն ոսկի մարքի օտար դրամներ, կարելի է մասամբ ընդունելի համարել գերմանացի տնտեսագէտներու կարծիքը։

Արդարեւ բոլոր երկիրներու ելմտագէտներն ալ չեն դադրիր պարբերաբար յայտարարելէ թէ մեծաքանակ գումարներու արտահանութիւնը մեծապէս կ'ազդէ երկրի մը տնտեսական վիճակին վրայ եւ թէ անհրաժեշտ է այդ վճարումները բաժնել հասարակաց ամբողջ տարուան մը կամ որոշ ժամանակաշրջանի մը վրայ։

Տօքսի ծրագիրը նախատեսելով այն մեծ տագնապը որ կրնար ծագիլ Գերմանիոյ ահագին պարտքերու՝ դրամով վճարուելէն տրամադրած է որ փոխանակ անդլիականով եւ տոլարով վճարելու, կարեւոր մաս մը հատուցուի ապրանքներով կամ ծառայութիւններով։ Ֆրանսացի արդիւնաբերողներն ու գործարարները սակայն ահագին աղմուկ յարուցին այս տրամադրութեան դէմ, վախնալով իրենց արտադրութեանց գիներուն անկումէն եւ ահա այժմ կը տեսնեն թէ ի՞նչ կ'ըլլայ արդիւնքը երբ մարդ անկարելիին կը պահանջէ։

Ինչ որ պատահեցաւ Գերմանիոյ, կրնայ պատահիլ եւ անխուսափելիօրէն պիտի պատահի բոլոր պարտական պետութեանց, եթէ անհրաժեշտ զգուշութիւնները ձեռք չառնուին։

Ամերիկան եւ Անգլիան մեծաւոր լաւ դասեր ունին սորվելիք գերմանական այս տագնապէն, երբ ժամանակը հասնի Ցիրանապէնն ունեցած պահանջքի գանձման եղանակը կարդադրելու։

Գերմանիոյ տագնապին համար ուրիշ պատճառներ ալ կան անշուշտ, որոնցմէ մաս մը ուղղակի, մաս մը անուղղակի կերպով ազդած են հրապարակին վրայ։ 1926ի ընթացքին, արծինքն ոսկի մարքի հաստատութենէն զրեթէ անմիջապէս վերջը գերմանական զանազան հաստատութիւններ մեծակէ զումարներու փոխառութիւններ ըրին արտասահմանէն խոշոր տոկոսներով, հետզհետէ գործերը բացուեցան եւ դրամի տոկոսը ինկաւ հրապարակին վրայ։ 1926ին տարեւերջին 9 էր, 1927ին սկիզբը տարեւերջին 5ի իջաւ եւ այսպիսով այդ միւնոյն փոխառութիւնները կարելի եղան երկրին մէջէն ընել աւելի նպաստաւոր պայմաններով քան նիւ Եօրք կամ Լոնտոն։

Դրամի առատութեան պատճառով արժեթուղթերու գիները բարձրացան եւ դրամատուներն սկսան աւելի դիւրահաճ վերաբերում ցոյց տալ իրենց յաճախորդներուն հանդէպ, ընդունելով երկար պայմանաժամով փոխառութիւններ, ապրանքի փոխարէն վարկեր եւլն. եւլն. եւ արտասահմանեան դրամագլուխն այլեւս հաշիւ չպահելով գերմանական շուկային վրայ, սկսաւ քաշել իր դրամը եւ ծախել տոկոսի սուղ ժամանակ ածան գնով գնած արժեթուղթերը որոնք սկսած էին 100ին 2 միաւն բերել։

Արտասահմանեան դրամատէրներու այս ձեռնարկին արդիւնքն եղաւ Ռայխսպանքի ամբարած օտար դրամներու նուազումը եւ շատ հաւանաբար Ռայխսպանքի տնօրէնը Պ. Շախթ այդ վիճակէն վրդովուած էր որ իր պաշտօնակիցներուն խորհուրդ տուաւ աւելի դղրդյ շարժիլ յաճախորդներու հանդէպ եւ խնդիրը հրապարակուելով յառաջ եկաւ ծանօթ խուճապը։

1926ի վերջերն այնչափ առատացած էր դրամը Գերմանիոյ մէջ որ շատ մը գերմանացի ազնուականներ ֆրանսական պարտաթուղթեր եւ արժեթուղթեր գնած էին անոնց բարձր տոկոսներէն հրապուրուելով։ Անոնք իրենց մարքերը անգլիականի կը վերածէին եւ Փարիզի մէջ անգլիականը ֆրանքի վերածելով կը գնէին ֆրանսական թղթեր. այդ անգլիականները գնուեցան մեծ մասամբ Պանք տը ֆրանսէն, որ պահեց գանոնք Անգլիոյ մէջ՝ յառաջիկայ վճարումներու համար եւ ասոնցմով Գերմանիայէն Ֆրանսայի համար արտադրուած դուժարները անցան Անգլիա եւ այնտեղ պատճառ դարձան դրամի առատութեան եւ դեղչի անկման։ Երբ Ապրիլ ամսուն միջազգային հսկակշռի վերահսկիչն ուզեց 125 միլիոն ոսկի մարքի վճարման համար օտար դրամներ գնել, հրապարակը նեղութեան եւ միւնոյն ժամանակ Տօքթ. Շախթի հրամանով դրամատուները սահմանափակեցին իրենց վարկերը եւ սակարանը շուարեցաւ։

Տօքթ. Շախթ իր այդ վարմունքով թերեւս կը հետապնդէր նաեւ քաղաքական նպատակներ. ցոյց չտալ դաշնակիցներուն գերման ճարտարարութեան փայլուն վիճակը... որովհետեւ Տօքսի ծրագիրը հիմնուած է Գերմանիոյ վճարման կարողութեան վրայ եւ կրնայ վերաքննութեան ենթարկուիլ, եթէ պարմանները փոխուին...

Անկէ պարագայի մէջ, ճշմարիտ է մեծ ելմտագէտ Հայեսի խօսքը թէ թերեւս աւելի դիւրին է մեծ ճակատամարտի մը մէջ սպարապետի դերը, քան այժմեան տագնապներու միջազգային ելմտական նախարարի դերը։— Ճակատամարտներու ժամանակ երկու բանակներ կան դէմ առ դէմ, որչափ որ տարբեր ըլլան անոնց բաղադրիչ տարրերը. մինչդեռ այժմեան տնտեսական բարդութիւնները այնչափ բազմակողմանի են որ, երբեմն անկարելի է որոշապէս տեսնել թէ ո՛ր երկիրը պիտի կրկ ոտքէ հարուածի արդիւնքները։

Բարեբախտաբար մինչեւ հիմա Ֆրանսական հրապարակը մեծապէս չազդուեցաւ գերմանական տագնապէն. կրնայ ըլլալ սակայն որ երբ Գերմանացիները ձախել ստիպուին իրենց գնած ֆրանսական արժեթուղթերը, Փարիզի սակարանի գիները ազդուին եւ տեղի տան, եթէ համաչափ կերպով գնորդներ չներկայանան։

Մ. Տ.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Նորընտիր Գաւառային ժողովի երկրորդ նիստը գումարուեցաւ Մայիս 27 Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 5ին, մատրան մէջ։ Ներկայ էին 24 պատգամաւոր որոնց 20ը Մարսէյլէն, իսկ չորսը շրջաններէն։

Նախագահ Յակոբ Սէլեան ժողովը բացաւ շնորհաւորելով ժողովականներու կարգապահութիւնն ու պարտաճանաչութիւնը։ Կարգացուեցաւ նախկին առնադրութիւնը եւ նոյնութեամբ վաւերացուեցաւ։ Կարդացուեցան Պ. Յարտանճեանէն եւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն եկած հեռագիրները։ Առաջինը իր շնորհակալութիւններն ու շնորհաւորութիւնները յայտնելով, կը մաղթէր որ իր կառուցանելիք եկեղեցին համաբաշխութեան կապ մը ըլլայ մարսիլահայ գաղութի եւ միութեան համար։ Կաթողիկոսը կը ղրէր. «Օրհնում եմ ժողովդ եւ մաղթում բարեչքան երջանկութիւն»։

Կարտանէն եկած նամակ մը կը տեղեկացնէր թէ 47 հոգի ազգային տուրք վճարած ըլլալով, ընտրութիւն կատարուած է 42 քուէով պատգամաւոր ընտրուած է Պ. Շաւարշ Թիշճեան (դաշնակցական)։

Անձնական կարդ մը պատճառներով ազգային նորընտիր վարչութեան անդամներէն Պ. Պ. Տիրան Թէքէեան եւ Վրթանէս Դադարեան իրենց հրաժարականները ներկայացուցին։ Ժողովը նախ մերժեց, յետոյ, անոնց պնդումին վրայ ընդունելով, որոշեց երկու նորեր ընտրել։ Վարչութեան առենապետ Պ. Լեւոն Մեսրոպ պարզելով վարչային գործերու ծանրութիւնը, առաջարկեց որ վարչութիւնը ունենայ 9 գործօն անդամներ, բացի պատուոյ առենապետէն։ Այս առաջարկը ընդունելով ընտրուեցան երիք հոգի.— Պ. Պ. Արթար Արզումանեան, Սահակ Դրամճեան եւ Արշակ Թորոսեան։

Վարչութեան գործը թեթեւցնելու համար, առաջարկուեցաւ կազմել քանի մը ատրաղաս մարմիններ, — Ուսումնական Խորհուրդ, Աղքատախնամ եւ Հոգեբարձութիւն։ Պ. Եղիշէ Թորոսեան աւելորդ դասաւ ակնկ աւելի մարմիններու կազմութիւնը եւ առաջարկեց վարչութեան մէջ աշխատանքի բաժանում կատարել, որպէս զի անտեղի խաչաձեւումներ չըլլան։

Գեղոս Շիւսեան.— Քանի որ Գաւառական ժողովը պիտի ունենայ իր ներքին կանոնագիրը, որուն մէջ անշուշտ պիտի յիշուի այդ պարագան, կ'առաջարկեմ որ մինչեւ կանոնագրի պատրաստութիւնը գործը վերէ ազգային վարչութիւնը։

Ց. ՃԱՄԿՈՉԵԱՆ.— Ես ալ միանամ այդ առաջարկին։

Մեսրոպ Գուլումճեան.— վարչութեան գործը թեթեւցնելու համար լաւ է որ Գաւառային ժողովը կազմէ լոկ հոգեպարձութիւն մը, որ համաձայնութեան ազգային վարչութեան։

Պերճ Թաշճեան.— Գաւառային ժողովը իրաւասութիւն չի կրնար ունենալ հոգեպարձութեան նման ուրիշ մարմիններ ընտրելու, բացի ազգային վարչութենէն, այլապէս պէտք է ընտրէ նաեւ շրջաններու հոգեպարձութիւնները, քանի որ շրջաններու պատգամաւորները պէտք պիտի տան Մարսէյլի հոգեպարձութիւնները ընտրելու։

Լեւոն Մեսրոպ.— Բոլորովին հակասահմանադրական է վարչութենէն զատ ազգային ուրիշ մարմիններ ընտրել գաւառային ժողովին մէջ։ Եւ որովհետեւ վարչութիւնը չի կրնար թէ՛ հոգեպարձութեան, թէ՛ ազգասիրական, թէ՛ եկեղեցիի եւ թէ՛ վարչային գործերը լաւագոյն կերպով տանիլ, ուստի կ'առաջարկեմ իրաւասութիւն տալ Ազգ. վարչութիւն կազմելու համար վերոյիշեալ մարմիններուն իրենց պատասխանատուութեան տակ անդամներ առնելու թէ գաւառային ժողովէն եւ թէ դուրսէն։

Ժողովը իւրացնելէ վերջ այս առաջարկը, անցաւ օրակարգի վերջին մասին, որ էր հայրապետական Մամբրէ վրդ. Գալֆեանի։

Կարդացուեցաւ հրաժարականագիրը եւ հասկցուեցաւ թէ իր անձնական գործերու պատճառով կ'ուզէր թողուլ պաշտօնը։ Երկար վիճաբանութիւններ եղան այս առթիւ։ Մաս մը ժողովականներ կը պահանջէին որ առաջնորդը իր պաշտօնավարութեան գոնէ բոլորական համարատուութիւնը ընէր եւ այնպէս հրաժարէր։ Ուրիշներ գաւառային ժողովին իրաւասութենէն դուրս գտանդամարատուութիւն պահանջել, ընտրուած մարմին մը չէր նախկին վարչութիւնը, նոյնպէս եւ նշանակովի էր հոգեւոր հովիւը։

Պատգամաւոր Մեսրոպ Գուլումճեան խօսք առնելով ըսաւ — Եկեղեցին ժողովուրդին կ'նոյնպէս անոր մեծ ու փոքր պաշտօնեաները։ Ապօրինի վարչութեան մը ժամանակ պաշտօնի կոչուած ոեւէ անհատ, մանաւանդ կղերական չի կրնար իր գոյքերը հաւաքելով խոյտալ ժողովուրդի քուէով ընտրուած օրինաւոր վարչութեան ձեռքէն։

Նախագահը քուէի դրաւ հրաժարականը, որ 8ի դէմ 12 ձայնով մերժուեցաւ։

Ս. Միլտոնեան

ՋՄԵՌ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Քիեվի եւ Պսկովի վրայ Մայիս 13ին ձնախոզաց։ Քիեվի գետը սառեցաւ մեծ ծովի հիւսիս. եզերքին վրայ կը տիրէ ձմեռնային փոթորիկ մը։ Երեւանի վրայ սաստիկ հով մը արմատախիլ ըրաւ բազմաթիւ ծառեր, քանդեց քանի մը տանիքներ։ Ջուլֆայի մէջ քանի վակոնները եւ ալանաներ պատճառեց։ Մարդկային զոհ չկայ։

ՆԱՐԻՆՋ.— Ռուրքիա ամէն մեծ քանակութեամբ նարինջ ու լեմոն ցամաք կը հանէ պաշտօնի մէջ։

ՈՐԲԵՐԸ Կ'ԱՇԽԱՏԻՆ.— Ցարդարապատ կայանին մօտ, Լուկաշենի մէջ շինուած են 12 նոր տուներ, ուր տեղաւորուած են 200 որբեր։ Շուտով 200 որբեր եւս պիտի տարուին։ Այդ որբերը կ'աշխատին ցարդարապատի փոքրիկ ջրանցքներուն վրայ։

ԳՈՆԻԱՑԻ նահանգին Սէյմի քաղաքի Պուչաք գիւղը դարձաւ հրդեհի մը հետեւանքով։ Այրեցան 300 տուն, 275 ամբոցատավայր, մզկիթ մը եւ դպրոց մը։ Բոցերուն մէջ մեռան չորս մանուկներ եւ մէկ կին, իսկ բրիշ կին մըն ալ անձնասպան եղաւ։ Ամբողջ գիւղին մէջ տուն մնացած է։

ԴԱՂՕՏՉՈՒՆ ՀԱՎՈՒԱՄԻՆ

ՀԱՆՈՎԻՆ ՊՕՒ ՎՈՒՈՒՄ ՈՒՆԻՆ

Ասոցիացիոն Պրէսէ Ֆրանսէզ (Association de la presse étrangère) միութեան ներկայացուցիչները, որոնց մէջ կը գտնուէին նաեւ Հնդկաստանի, Ճաւայի, Պրազիլիոյ, Ռումանիոյ, Ճափոնի, Ամերիկայի եւ Եւրոպայի մամուլի մէջ շատ ծանօթ անուններ, Ուրբաթ առաւօտ ժամը 10-ին ընդունուեցան Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պօլ Տումէրի կողմէ, որ ներկայ էր նաեւ Ազգերու Ընկերակցութեան գործադիր մարմնի նախագահ Լեոն Պուրժուա։

Ֆրանսայի նախագահը ողջունեց հիւրերը եւ ըսաւ հետեւեալը.

«Ձեզ ընդունելով՝ կ՚ուզեմ ցոյց տալ, թէ որքան կարեւոր կը նկատեմ ձեր ներկայութիւնը Ֆրանսայի մէջ։ Ձեր ներկայութիւնը կը նշանակէ, որ դուք կ՚ուզէք ծանօթանալ մեր երկրին, մեր ժողովուրդին, մեր կեանքին, մեր ձգտումներուն եւ մեր ապրած դժուարութիւններուն։ Ձեր ներկայութիւնը կը նշանակէ, որ դուք կ՚ուզէք ուսումնասիրել մեր ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Ձեր ներկայութիւնը կը նշանակէ, որ դուք կ՚ուզէք ծանօթանալ մեր ազգային կեանքի ամէն մանրամասնութեան։

դասին պատկանողներուն Պոլսոյ մէջ ունեցած կալուածները կառավարութեան պիտի փոխանցուին, ըստ փոխանակութեան հրահանգին տրամադրութեանց։ Ատոր փոխարէն, այդ Ցոյնե-րը Յունաստանի մէջ կալուած պիտի ստանան։

2.— Ոչ-փոխանակելիները.— *Այս դասին պատկանող Ցոյները պիտի հրաւիրուին Աթէնքի Թուրք հիւպատոսարանը ներկայացնելու իրենց թուղթերը եւ հաստատելու թէ իրենք ալ փոխանակելի են եւ կալուած ունին Պոլսոյ մէջ։*

Հիւպատոսարանը երբ համոզում գոյացնէ թէ դիմողները փոխանակելի չեն, պիտի թոյլատրէ անոնց կալուածներուն հաշուեյարդարը։ Միայն թէ այդ փախստականները չպիտի կրնան Պոլիս վերադառնալ, այլ փոխանորդներու միջոցաւ պիտի ծախեն իրենց ինչքերը։

Միւս կողմէ մտադրութիւն կայ թուրք մամլոյ մէջ ղրկելու Պիրէոն, քննելու համար թուղթերը այն Ցոյներուն, որ կը պնդեն թէ իրենք փոխանակելի չեն։

Թուրք ճաւատորմիղ ո ազմափորձեր

Թրքական նաւատորմը անցած շաբաթ իզմիթէն Հէյպէլի կղզիի առջեւ եկած է ռազմափորձի համար։ Նաւատորմը կը բաղկանար «Համիտիյէ», «Պէրքը Սաթվէթ», «Փէյքը Շէվքէթ», «Սամսոն», «Պասրա», «Թաշոզ» նաւերէն։ Ռազմափորձերը տեւած են երկու օր։ Ծովային գործակալը, որ նախ «Համիտիյէ» ղրահաւորին եւ յետոյ «Պէրքը Սաթվէթ»ի մէջ հետեւած էր ռազմափորձերուն, կը յայտարարէ.— «Կարճ ժամանակի մէջ ձեռք բերուած այս յաջողութիւնը միայն թուրք ազգին ընդունակութեան եւ թուրք ծովային ուժին արդիւնքն է։ Եթէ բազդատենք մեր եւ այսօրուան ծովային կառավարութիւններու ծովային ասպարէզին մէջ ունեցած դիրքը, բան մը չենք կորնցներ։»

**** Թուրքիոյ օդային տորմիղը Եւրոպա պիտի ուղեւորի։ Նախ Մոսկուա, յետոյ Պերլին եւ Փարիզ պիտի հանդիպի։*

Թուրք զինուորական օրէնքը կը խստանայ

Զօրաշարժի մասին պատրաստուած օրինագիծը Ազգ. Մեծ Ժողովի օրակարգին մէջ անցած է, վիճաբանութեան դրուելու համար։ Այս օրինագիծին համաձայն, անոնք որ զինուորական հիւանդանոցներէն կամ ճամբան կը փախչին, եւ կամ զօրաշարժի միջոցին առանց բանաւոր պատճառի՝ երեք ամիսէն աւելի ժամանակի մը մէջ, չեն պատասխաններ հրաւէրի, մահուամբ պիտի պատժուին։

Զօրաշարժի միջոցին իրողութեան անհամապատասխան ու դիտումնաւոր կերպով վէսիգա տուողները՝ առաջին անգամի համար՝ 2էն մինչեւ 5 տարի պիտի բանտարկուին, իսկ կրկնութեան պարագային, մահապատիժ պիտի կրեն։ Երեք ամիսէն պակաս ժամանակամիջոցի մէջ հրաւէրի չպատասխանողներուն մասին ալ զանազան պատիժներ որոշած է օրինագիծը։

Էնկիւրի-կեսարիա գիծը բացուած

Պոլիսէն «Թայմզի կը հեռագրեն թէ կիրակի օր Ազգ. Ժողովի նախագահ Քեազիմ փաշա բոլոր նախարարներու ներկայութեան եւ մեծ հանդիսաւորութեամբ բացումը կատարեց Էնկիւրի-կեսարիա գիծին։ Ճառեր խօսեցան վարչապետ Ըսմէթ փաշա եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պէհիճ պէյ։

Լինստէրկ այսօր Փարիզ կը դառնայ

Այսօր կէսօրէ վերջ ժամը 5ին Լինտպէրկ Փարիզ պիտի գայ անգլիական օդանաւով մը։ Շաբաթ օր ֆրանսական օդանաւով մը պիտի երթայ Շէրպուրկ եւ պիտի նստի ամերիկեան «Պրէք» թորփիլահալածը, որ կառավարութեան կողմէ երիտասարդ օդանաւորդին տրամադրութեան տակ դրուած է։ Եթէ օդը լաւ ըլլայ, «Պրէք» Յունիս 11ին Նիւ Եորք պիտի հասնի։ Լինտպէրկ առջի օր Լոնտոնէն Սաութհէմփթընը գնաց իր օդանաւով, որ «Ճորճ Ուաշինկթըն» շոգեւաւին վրայ տեղաւորուեցաւ Նիւ Եորք ղրկուելու համար։

Անգլիացիները կը շարունակեն պատուել Ատլանտեանի հերոսը։ Ճօրճ Թագաւորը ընդունեց զայն Պրքինկըմի պալատին մէջ։ Լինտպէրկ յետոյ այցելեց Անգլիոյ գահաժառանգին եւ վարչապետ Պոլտուինի։ Գիշերը Լոնտոնի Շուէտացիները շուէտական հանդէս մը տուին ի պատիւ իրենց հայրենակցին։ Երէկ ներկայ եղաւ մեծ ձիարշաւի մը եւ զօրանցքի մը։

Փորտիկին վնասուներ

Երկուշաբթի եւ երեքշաբթի գիշեր խիստ սաստիկ փոթորիկներ պայթեցան Փարիզի գլխուն։ Անձրեւը կը տեղար հեղեղանման, կայծակ եւ որոտում դադար չունէին։ Փրթիթ ո՛էքիւրի փողոցի մէկ շէնքին վրայ կայծակ ինկաւ. անձի կորուստ չկայ, նիւթական վնասներն ալ թեթեւ են։ Փայտէ սալայատակները ուռեցան՝ կառքերու եւ հեծելանիւներու անցքը անկարելի դարձնելով։ Այդ կարգի փողոցները շղթայի տակ առնուեցան։ Առաուան ժամը 1ին կայծակի մը պատճառաւ հրդեհ ծագեցաւ Լըվալլուայի մէկ գործարանին մէջ։ Փարիզի կոյուղիներուն մէջ քանի մը նաւակներ ընկղմեցան ջուրերու յորդումէն։ Սէն-ժէրմէնի ծառուղիին վրայ թիւ 10 մէթրոյի նորաշէն գիծը ողողումի ենթարկուեցաւ. ջուրերը մինչեւ 30 սանթիմեթր բարձրացան։

Արուարձաններու մէջ եւս հեղեղը բաւական վնասներ պատճառեց։ Մօնրուժի եւ Վանվի մէջ բազմաթիւ նկուղներ ջուրերով լեցուեցան։ Ռոմէնվիլի մէջ կայծակ ինկաւ։ Սէնթ-Ուէնի, Պոպինիի մէջ թրամուէյները ստիպուեցան դադրեցնել իրենց երթեւեկը։

Իճմիուրլուի բուղերու դրաշմաթուղթերը

Պաշտօնաթերթերը կը հրատարակէ հրամանագիր մը, ինքնուրոյն թուղթերու վրայ փակցուելիք դրոշմաթուղթերու մասին։ Բաղաքապետութեան կնիքը պիտի գարնուի դրոշմաթուղթին վրայ թանձր մելանով եւ այնպիսի ձեւով մը, որ մաս մը դրոշմաթուղթին, մաս մըն ալ ինքնուրոյն թուղթին վրայ ելլէ կնիքը։ Դրոշմաթուղթերը պիտի ըլլան 20 եւ 100 ֆրանքնոց եւ պիտի փակցուին համապատասխան ինքնուրոյն թուղթերու վրայ։ Դրոշմաթուղթերու ներկայ գոյները յառաջիկային կրնան փոխուիլ՝ ելմտական նախարարին հրամանագրով։

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

5 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Շ. Ց. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէին կողմէ, որ կը սոսկ նաեւ իր բացումը, բանախօս՝ *ՀՆԿ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ։*

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, 11 Յունիս Շաբաթ օր։

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դաշնակցութեան կոմիտէի՝ Յունիս 4 Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, սալ տէ ֆոնֆէրանսի մէջ։

Բանախօս ԸՆԿ. ՄԵՍՐՈՊ ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ։ երգեր եւ արտասանութիւններ։ Ցոխ պիւֆէ։ Ճանդէսէն վերջ ընտանեկան խնջոյք եւ պար մինչեւ լոյս։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. ենթակոմիտէի, 5 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին պուրս տը Թրավայլի մէջ 23 թիւ սրահը։

Բանախօս՝ *Ընկ. Մ. ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ.* երգեր եւ արտասանութիւններ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. վալանսի շրջ. կոմիտէի, 4 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Սինեմա Սէն Լուի սրահին մէջ։

Բանախօսութիւն, հայկ. պար, խմբերգ, մեներգ, եւայլն։

ՓՐԻՎԱՅԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ վալանսի, փուզէնի, Քրիւասի եւ փրիվայի ընկերներուն, 5 Յունիս կիրակի օր ժամը 2ին։

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ հայկական պարեր։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պօտօի «Մուրատ» խումբի, 5 Յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1·30ին 7 Rue Vinet. պիտի խօսի գործիչ ընկեր ԱՒՕՏԵԱՆ։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՇԱՎԻԼԻ «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ցեղի կ'ունենայ Շավիլի գեղատեսիլ անտառին մէջ

5 Յունիս Շոգեգալստեան կիրակի օրը

ընտանեկան հաճելի ժամանց եւ անակնկալներ, երգ, պար, նուագ եւ վիճակ։ Պիտի երգէ ու պարէ վրացի յայտնի *ԿԻՆՏՕ Ա-ՍԱԹԵԱՆ*։ Ցոխ պիւֆէ, ժամանաւոր կարգադրութեամբ, տեղին վրայ դիւրամատչելի գիներով պիտի հայթայթուի ուտելիք եւ ըմպելիք։ Ուզողը ազատ է ճաշը միասին բերելու։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Երկաթուղի՝ Montparnasse — Versailles, *իջնել Շավիլ։ Լուվուէն եւ Փոթ Սէն Քլուէն առնել թիւ 1 թռամվէյը եւ իջնել Շավիլ-Փիւի Սան վէն։ Առտուան ժամը 10—12 հայ սկաուտներ պիտի սպասեն կայարաններուն, առաջնորդելու համար հասարակութիւնը։*

ՋԱՆԱՁԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Միւրինա 8, Աշուղ Ղարիպ 6, երազահան 6, 8, 10, Ազգային բարերար 5, Դարձը 10, Դերասանուհին 10, կայսրը 10, երգարան 5, 10, 20, Ալազակապետը 30, Ազգային ջոջեր 25, Մեր խաչը 10, Քերթուածներ Պ. Դուբեանի 5, Յակոբոս աղա 3, Օժար խայեամի քառեակները 4, Շազար եւ մէկ գիշերներ 30, Թաիրա պէյ 5, Ֆրանսերէն գրպանի ուղեցոյց 7, Լուսիթիւնը 8, կոյսի մը օրագիրը 5, Անոյշ 5, Լէպլէպիճի Շօր Շօր 6, Պէպէքօս 10, Ալաքսիա 15, Ցօքթ. վարդան 7, Ալիրոդիտէ 15, Մանչ-Ազչիկը 20, Ջարշըլը Աղթին աղա 6, Ժան Շուան 25, Թիւտէքս 30, Շարլի Շաբլին 8, Նոճաստան 7.50, ինչպէս նաեւ ուզուած ոեւէ գիրք, խիստ ագան։

ՊԱՏԱՆՁԱԿԱՏ՝ ՆՈՐ ԳՐԱՅՈՒՄԱԿՐ

Փոթի ծախք չկայ

25 ֆր.ի գիրք ապսպրողին 5 ֆր.ի գիրք մը իբրեւ նուէր։

Ստանալու համար՝ դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

ՅՕԻՇԱՏԵՍՏ

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն հետեւեալ ենթակոմիտէները առանձին առանձին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Ռոստոմ վաղը 3 Յունիս Ուր. երեկոյ ժամը 8ին։

Իշխան 4 Յուն. Շր. ժամը 8ին,
Քրիստափոր 6 Յուն. Ր.շ. ժ. 8ին
Վարուժան 7 Յուն. Դ.շ. ժ. 8ին,
Վարդգէս 10 Յուն. Ուր. ժ. 8ին,
Քրիս 11 Յուն. Շր. ժամը 8ին։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «կուկուննեան» խումբի ընդհ. անդամական ժողովը այսօր հինգշաբթի, գրադարանին մէջ։

Շ. Ց. Դ. փոն տը Շէրիի ենթակոմիտէի 7րդ ընկ. ընդհ. ժողովը 5 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ կարեւոր-օրակարգ։ Անդամատերներով միասին։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «Դայլ վ.ահան» խումբի ընկերական ժողովը 6 Յունիս երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին գրադարանին մէջ։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէին ընդհ. անդամական ժողովը՝ կիրակի 5 Յունիս ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը 8ին. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկաներու թիւը բաւարար պիտի համարուի։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Հայ Լեգէոնականները միութեան դէղարուեստական ցերեկոյթը 6 Յունիս երկուշաբթի ժամը 3ին կարարըն Փարքի Թատերասրահը, Ավընիւ Փրատօ։ Մուտքը դիւրամատչելի։

Տիկին Մարի Թաչատուրեան եւ զաւակունք, Պ. Թագուոր Թագուորեան իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին վաղամեռիկ օր. ԹԱԴՈՒՀԻ ԹԱԳԻՈՐԵԱՆի հոգեհանգստեան արարողութեան առիթիւ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ «ԿԱՎՈՒՇ»ի ՆՈՐ ԹիԹԻՂ

«ԿԱՎՈՒՇ»

ջուա՛ր, ցատկատո՛ւն վառվռուն, վարդագոյն կը գտնուի ամէն տեղ

ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆԿ 50

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՃԵԱՆԻ

«ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ»

Զարդարուած է շատ մը բացատրական լուսանկարներով, ամէն լուսանկարչական գաղտնիք մանրամասն եւ լաւագոյն կերպով բացատրուած է. այն միայն մասնագէտներու յատկացուած չէ. ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ է։

Գիրքին նպատակն է—առանց շատ ծախսի եւ ուսուցիչի, ինքնօրուան մէջ լաւ լուսանկարիչ շինել։ Գիրքը չորս մասի բաժնուած է եւ վերջի մասը վայրկենական եւ շրջիկ լուսանկարչութեան մասին կը խօսի։

Հակառակ ծաւալին, մաքրութեան, պարունակութեան եւ խնամքի օգտակարութեան, գինը չափազանց աժան է։ Բայց յաւելումի կայ։ Աճապարեցէք որովհետեւ կանխաւ ապսպրանքները շատ նպաստ կ'ընդունին։

Գին 10 ֆրանք, արտասահման 75 սէնթիմ, Դիմել՝ Guiragossian Momdjian, 8 Rue Jules Duclos, St. Chamond (Loire) France։

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ։

Ֆրանսայի համար փոսթի ծախք 8 ֆրանք, Արտասահման 10 ֆրանք աւելի՝ մինչեւ Յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթելլօ 12, Հոմէոս ճիւլիէտտա 12, Լուս ցաւը 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Նողոքրթը՝ 3. Պարոնեանի 3, Սալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերախտ զրագիրը 4, Պ. Դամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Աղէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթողրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընըվիեվ 5, Նօնօ եւ տօտօ 8, Պատմը ճաքռնիթաւում 10, Սասունէն եաքը 2 հատոր Ս. Բիւրատի 40, Փաւտաշէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփան աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբորվրայ Լ, Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուբեանի 12, Լուսին Ֆլաւարիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն ստուար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան ճեմարանի գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 6 Rue St. Georges, Paris (9me)։

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

"ԼՈՒՍԱՓԱՂ" հրատարակչականը ՞՞՞

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ եւ ՑՆՈՐԱՑ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀԻ
JACK DE MONTMARTRE

ԱՄԱՌԻ

Վաճառատան մէջ ունինք անգլիական եւ ֆրանս. կերպասներու ճոխ մեներ մը։ Նորաձեւութեան եւ կարի մաքրութեան տեսակէտով անմրցելի։

Գիները դիւրամատչելի։ Վճարում դիւրութիւններ։

ԱՄԱՌԻ

BLANCHAUD եւ **L. ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ**

52, Rue de Clignancourt մէթրօ, Barbès կամ Château-Rouge

TÉL. NORD 59-20

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

"ՖԷՊԻՒՍ" ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ

37 Rue Poissonnière «Մաճէն»ի դիմաց

(Ֆէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83

Դերձակատանս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Ջաքլոթօն* եւ չափու վրայ զգեստներ։

Նոր եղանակին առթիւ ունինք ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ճոխ մեներ մը։

Դերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեարդուկ մը քենայով։

ՁԵՒԻ ՄԸ ՁԳԵՍՏ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

կտրօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։

Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԵՐԻ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis. Télèph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՒՆ

Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poisonière կամ Cadet

Ամէն օր 9-10 կը գտնուի 10 Av. de Ceinture, Enghien-les-Bains

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԱԿԱՆԱՏՆ

1 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	40
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատոր	Léva	18	30
Տրախմի »	Drachme	32	50
Լիր »	» Lire	140	60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	70
Ֆրանք.	» Frc. Suisse	491	25
Լէյ 100 հատոր	Ley	15	30
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	100	—
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3100	—
»	II »	1090	—
»	III »	1510	—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	157	50

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ԵԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
3
ՅՈՒՆԻՍ
1927

3 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 353 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՅ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ԼՊՐԾՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ՎՐԱՅ

Անցեալ շաբթու, «Եէնի կավկասիա» թերթէն (15 Մայիս) մշակուած թարգմանեցինք Աղրբէջանի ազգային ներկայացուցիչներէն Րէսուլ Զատէ Մէհմէտ Էմինի պէյի տեսակէտը, «թուրք օճաղը»ներու ծրագիր-կանոնագրի փոփոխութեան մասին։

Ինչպէս տեսան ընթերցողները, մուսաւվաթական գործիչը, այժմ Պոլիս կը գտնուի, յայտնապէս դժգոհ է կատարուած փոփոխութենէն, եւ սրտաբաց, թէեւ մեծ զգուշութեամբ կը արձագանգէ պատճառները։ Դժգոհ է մանաւանդ այն կէտէն, որ «թուրքիոյ օճաղը»ներու գործունէութիւնը կը սահմանափակէ այլեւս Թուրքիոյ մէջ։ Արտատպենք մէկ-երկու հատուածներ, ներկայացողներու յիշողութիւնը թարմացնելու համար։

Րէսուլ զատէն ալ կ'ընդունի թէ, Թուրքիա շատ մը ներքին հոգեր եւ աշխատանքներ ունի, եւ չի կրնար «ամբողջ ուշադրութիւնը աշխարհին վրայ տարածել իր գործունէութիւնը»։ Այդ պարագան ընդունելով հանդերձ, անտեղի կը գտնէ եղած կանոնագրի սահմանափակումը։

— «Շատ տարութիւն մը չի կրնար իրաւունքէն, առարկելով թէ այսօր չի կրնար օգտուիլ անկէ։ Այդ իրաւունքով, «թիւրք օճաղը»ն ինքզինքը կը զրկէ ապագայ ամէն տեսակ ձեռնարկներէ եւ կը դառնայ ամուլ օրկան մը»։

Փաստ է որ, օջախները «դրական եւ գործօն դեր ունեցած են այն փառաւոր յաղթանակին մէջ, զոր Թուրք ազգայնականութիւնը ձեռք բերած է այսօրուան Թուրքիոյ մէջ»։ Բայց, այդ «փառաւոր եւ պատմական» դերը կատարած ատեն, օջախը զգեստաւորուած էր ոչ թէ սահմանափակ մշակութային ոճով, այլ ընդարձակ ազգայնականութեան ոճով»։

— «Այն պահուն երբ Ջիա պէյ կ'երգէր թէ Վաթանը ոչ Թուրքան է, ոչ Թուրքիստանը, այլ մեծ եւ յաւիտենական Թուրանը, ինչո՞ւ զանց չէր առներ Թուրքիոյ իրական շահերը։ Ընդհակառակին, «երեւակայական Թուրան»ի յառաջ բերած յուզումներով, իսկական Թուրք հանրապետութեան գաղափարական հիմերը կը դնէր »։

Կարճ,— այ՛ս է բուն «Թուրան»ը. Մուսաւվաթի վարիչներուն կարծիքով, եւ անոնք չեն ուզեր հրաժարիլ այդ ծրագրէն, հակառակ Թրքական օջախներու ծրագրին մէջ կատարուած փոփոխութեան եւ սահմանափակման։

Մենք միեւնոյն ատեն հրատարակեցինք այս յօդուածին պատասխանը, ինչպէս եւ Թուրք մամուլին տեսակէտը՝ կատարուած փոփոխութեան առթիւ։ Պոլսոյ «Վագըթ»ն էր որ, Րէսուլ զատէի դժգոհութեան առթիւ, դիտել կուտար.

— «Ցանսթ փոփոխութիւնը կատարուած է, որպէս զի Թուրք հիւսասարդութիւնը անօգուտ եւ նոյն իսկ վնասակար տարակարծիւններու չմատնուի, եւ մէկ կէտի վրայ կեդրոնացնէ իր ջանքերը։»

Եւ յատկանշական է որ, Թուրք Թերթը չէր մոռցած շեշտել թէ՝ Րէսուլ զատէի կարծիքը «արտասահմանի Թուրքերուն տեսակէտն է»։

Ի՞նչ կը հետեւի այս բանավէճէն։

Ամէնէն առաջ, նկատելի է որ Թուրք մամուլը տեսակ մը կամուրջեամբ կը մօտենայ այս հարցին, եւ չարձարձեր այնպէս ինչպէս քանի մը տարի առաջ։ Ծանօթ փոփոխութիւն ալ, քանի մը Թերթեր միայն արտայայտուեցան, աւելի ետ հետեւելով օրուան նշանախօսքին, քան իրենց համոզման։

Մեր կարծիքով, Թիւրք օճաղներու գործունէութեան ամբողջական սահմանափակումը եթէ հետեւանք չէ արտաքին քաղաքական հաշիւներու, ամէն պարագայի մէջ արդիւնք է Մ. Քէմալի մէկ ակնարեւ մտահոգութեան։

Ինչպէս համաթրքական բոլոր հաստատութեանց, այս օճախներուն մէջ ալ կը գտնուին ամէն դաւանանքէ Թուրքեր — սուլթանական, խալիֆայական, իթթիհատական, քէմալական, մինչեւ անգամ համիսլամական։ Արդ, քէմալական իշխանութիւնը, որ կրթնած է զինուորական ուժի վրայ, չի կրնար անդուրժել այդքան իայտաբղէտ եւ բազմաճիւղ կազմակերպութեան մը, առանց իր Թաթին տակ պահելու զայն։ Եւ ճիշտ ատոր համար ալ, կանոնագրին Գ. յօդուածը, որ կը տրամադրէր չզբաղիլ կուսակցական քաղաքականութեամբ, բոլորովին խոհեմ եւ յարմարցուցած են օրուան պահանջին։ Այսուհետեւ Թիւրք օճաղը»ն պիտի հետապնդէ «հանրապետական» քաղաքականութիւն եւ պիտի գործէ համախորհուրդ «հանրապետական Խալք կուսակցութեան հետ», որ Մ. Քէմալի կուսակցութիւնն է։ Եւ դեռ աւելի պերճախօս դիւրութիւն մը.—«Ոչ մէկ նախարար չի կրնար իր քաղաքական եւ անձնական կիրքերուն գործիք դարձնել օջախը»։

Բացատրութեան կարօտ չէ ակնարկը։

Ուրեմն, էնկիւրի կ'ուզէ ամէն բանէ առաջ իր իշխանութիւնը ամրապնդել, օջախներուն շնորհիւ։ Այդ նպատակը ապահովելէ յետոյ, դիւրին է Թուղթի վրայ Թողուլ կատարուած սահմանափակումը, որ առաւելապէս գրի առնուած է «ի բուն ցոյց գայթակղեալ մտաց»։

Այս պայմաններուն մէջ, բաւական զարմանալի է ազգայնական Ադրբէջանի ներկայացուցիչներուն իրարանցումը, ձեւական փոփոխութեան մը առթիւ։

Իսկ ամէնէն տարօրինակ պարագան այն է որ, մինչ Պոլսոյ Թուրք Թերթերը այնպէս կը ձեւացնեն Թէ ուժ չունին իրենց երկրէն դուրս հոգերով զբաղելու, Բագուի նախորդ վարիչները տակաւին կը յամառին կենալ նոյն լարծուն ճամբուն վրայ, ամուր բռնած՝ Թուրանի դրօշը...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐԷՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ամերիկի Նոր Օրը (21 Մայիս) իր ստացած տեղեկութիւններուն վրայ, կը պնդէ Թէ տասը հազար հայ գաղթականներ պիտի տեղափոխուին Ցունաստանէն։

— «Ցունաստանէն տասը հազար հայ գաղթական Սուրիա կամ այլուր փոխադրելու խընդիրը իրրեւ առապնել կը մեկնուի կարգ մը մարդոց կողմէ։

«Մարդ տէտ կամ չար պէտք է ըլլայ, այդ հարցին գոյութիւնը ժխտելու համար։ Զորս տարիէ ի վեր հելլէն կառավարութեան սեղանին վրայ կը գտնուի ան եւ տարին անդամ մը կը ներկայացուի Ազգաժողովին։

«Ըսեր ենք ու կը կրկնենք — մաս մը Հայեր Ցունաստանէն դուրս ղրկելու ծրագիր եւ որոշում կայ։ Պ. Ալպէր Թօմա իրեն եղած մէկ հարցման հետեւեալ գրաւոր պատասխանը տուած է. «Այս պահուս կը զբաղինք Ցունաստանի հայ գաղթականները այլուր փոխադրելու խնդրով»։ Ասկէ երեք ամիս առաջ ալ, «Բրօթհա» առաւօտեան օրաթերթը հրատարակած էր հետեւեալ տեղեկութիւնը, զոր նոյնութեամբ արտատպեցինք մենք ալ. «Կառավարական շրջանակներէ կը տեղեկանանք Թէ մօտ օրէն Պոլսէն Աթէնք պիտի գայ Պ. Շարփանթիէ, Ազգաժողովի ներկայացուցիչը, հայ գաղթականներու խնդրով զբաղելու համար։»

«Ամիս մը յետոյ Պ. Շարփանթիէ իր հետեւորդներով Աթէնք կուգայ, կը բանակցի կառավարութեան հետ եւ կ'որոշուի տասը հազար հայ գաղթական փոխադրել Սուրիա։

«Մեր ալ բաղձանքն է որ Հայերը հաստատուին Ցունաստանի մէջ ու մնան հոս, մինչեւ որ Հայաստանի դռները բացուին։

«Բայց բաղձալը բաւական չէ, իսկ տեղափոխութեան մը կարելիութեան չհաւատալը պարզապէս ինքնախաբէութիւն է։»

ՊՈՒԼԿԱՐԱՇԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Պուլկարահայ թեմականը, իրար անցած կաթ. պատուիրակին վերահաս մեկնումէն, լուծել տուած է Սօֆիայի Թաղ. խորհուրդը, որ ժողովուրդէն ընտրուած մարմին մըն է։ Այս ապօրինի քայլը տեղի ունեցած է հետեւեալ պարագաներու տակ.

Թեմականը նամակով մը կը խնդրէ կառավարութենէն լուծել Թաղ. խորհուրդը, եւ վաւերացնել իր կողմէ նշանակուած եռանդամ մը։ Արտաքին նախարարութիւնը կ'ընդունի եղած խնդրանքը, եւ հրամանագրով մը լուծուած կը հռչակէ խորհուրդը։

Գինովցած այս «յաղթութենէն», թեմականին կողմէ նշանակուած մարդիկը խորհրդարան կ'երթան, գոյքերն ու հաշիւները ստանալու համար։ Սակայն Թաղ. խորհուրդը տեղի չի տար. եւ իր կարգին դիմելով վարչապետ Պ. Լիափչէֆի, կը բացատրէ խնդիրը։ Վարչապետը, որ միշտ բարեացակամութիւն ցոյց տուած է Հայերու հանդէպ, անմիջապէս կը հրամայէ չգործադրել արտաքին նախարարութեան հրամանը։

Ոստիկան մը խորհրդարան երթալով հրամանը կը հաղորդէ ինքնակոչ Թաղականներուն, որոնք գլխիկոր կը հետանան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայ փախստականներու կալուածները

Պոլսոյ «Ազգարար»ը կը տեղեկանայ Թէ, գաղթականներու գետեղման տնօրէնութիւնը հայ փախստականներու կալուածները վերադարձնելու խնդրին շուրջ դիմում մը կատարած է ներքին գործավարութեան։

Ինչպէս յայտնի է, Գործավարներու խորհուրդին կողմէ վերջերս տրուած որոշումի մը համաձայն, ետ կը վերադարձուին այն բոլոր կալուածներն ու գոյքերը, որոնք գրաւուած են 6 Օգոստոս 1340 (1924) Թուականէն յետոյ։

Դատարանը սակայն վերջերս այդ Թուականէն առաջ գրաւուած կալուածները վերադարձնելու որոշում տուած ըլլալով, գաղթականներու գետեղման տնօրէնութիւնը ներքին գործավարութեան դիմած է, ըսելով Թէ հակասութիւն կայ դատարանին եւ Գործավարներու խորհուրդին կողմէ տրուած որոշումներուն միջեւ։

Դատական շրջանակներու մէջ այս մասին կատարուած քննութեան առթիւ, հետեւեալ յայտարարութիւնները եղած են ձեռնհաս անձնաւորութիւններու։

Դատարանը ո եւ է որոշում տուած ատեն օրէնքը միայն նկատի կ'առնէ. արդ, որովհետեւ օրէնքը «փախստական»ներու մասին միայն կը խօսի, դատարանը ստիպուած է վերադարձնել կալուածները այն բոլոր անձերուն, որոնք կը հաստատեն Թէ «փախստական» չեն եւ կանոնաւոր անցագրով մեկնած են Թուրքիայէն։ Դատարանը մեկնումի Թուականը նկատի չառներ եւ բաւական կը համարէ քննել Թէ խնդրարկուն կանոնաւոր Թրք.-օսմ. Թէ միլլի անցագրով մեկնա՞ծ է Թէ ոչ. անգամ մը որ հաստատուի Թէ խնդրարկուն փախստական չէ, այլ եւս խնդիր չի մնար եւ կալուածը կը վերադարձուի։

Տակաւին յայտնի չէ Թէ, ներքին գործավարութիւնը ի՞նչ պատասխան պիտի տայ գաղթականներու գետեղման տնօրէնութեան դիմումին։

Խզուելու վերջ Կովկասի կոչը

Համայնավար կուսակցութեան Մոսկուայի կեդր. կոմիտէն հրատարակեց կոչ մը, ուղղուած Խորհրդային Միութեան կուսակցական բոլոր կազմակերպութեանց, գիւղացիներուն, և բանուորներուն։ Կոչը կ'ըսէ Թէ «անգլեւխորհրդային յարաբերութեանց խզումը անվիճելիօրէն պատերազմական գործողութիւն մըն է Խորհրդային Միութեան դէմ, ինչպէս յայտարարեց Լոյտ Ճորճ անգլիական խորհրդարանին մէջ։ Խզումը եզրակացութիւնն է անգլիական դիւանագիտութեան կողմէ Խորհրդային Միութեան դէմ կազմակերպուած աշխարհակալական երկար պայքարին։ Խորհրդային Միութիւնը պահած է եւ կը պահէ իր խաղաղասէր քաղաքականութիւնը ու հակառակ բոլոր գրգռութեանց իր կարելին կ'ընէ դեռ այդ ուղղութեամբ»։

Կոչը կ'աւելցնէ Թէ «պատերազմը կրնայ պարտադրուիլ Խորհրդային Միութեան, հակառակ խաղաղութիւնը պահպանելու իր բոլոր ջանքերուն, ու կը հրաւիրէ կուսակցութեան անդամներն ու բոլոր աշխատաւորները մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնել երկրին տնտեսական ուժեղեցման եւ պաշտպանութեան»։

Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէն

Ժընեւէն կը հեռագրեն 31 Մայիս Թուականով. — Կովկասէն կը հաղորդեն Թէ կազմուած է կեդրոնական մարմին մը «Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէ» անունով, բաղկացած գլխաւորաբար Ադրբէջանցիներու, վրացիներու եւ Հիւսիսային Կովկասցիներու ներկայացուցիչներէն։

Յիշեալ Կոմիտէին առաջին գործը եղաւ կոչ մը ուղղել ամբողջ Կովկասի ժողովուրդին։ Կոչը կը նկարագրէ այն պայմանները, որոնց մէջ կը գտնուի Կովկասի ժողովուրդը պոլշեւիկեան վարչաձեւին տակ, վեր կը հանէ Խորհրդային Ռուսիոյ տնտեսական եւ քաղաքական կատարեալ քայքայումը, եւ հաստատելով Թէ Մոսկուայի տիրապետութիւնը պիտի կործանի մօտ օրէն, կոչը կ'եզրակացնէ.

«Կովկասի ժողովուրդներ, հաւաքեցէք ձեր բոլոր ուժերը։ Գրաւող պետութեան ծուղակին մէջ մի՛ իյնաք։ Պոլշեւիկեան վարչաձեւի փլուզումի ժամը պիտի գայ։ Խորհրդային Միութեան վլատակներուն վրայ պիտի կազմուին անկախ հանրապետութիւններ։ Կովկասի ազատագրուած ժողովուրդները եղբայրական ձեռք պիտի կարկառեն իրարու՝ համադաշնակցութիւն մը կազմելու համար։ Պոլշեւիսմը կը մեռնի լքուած ու արհամարհուած Խորհրդային Միութեան բոլոր ճնշուած ժողովուրդներուն կողմէ։ Դո՛ւք որ անձնազոհութեամբ կը կռուիք ազատութեան ու անկախութեան համար, միացէք։ Անկեղ՛ ռուսական գրաւումը։»

Անգլեւեգիպտական տագնապը

Ձորեքշաբթի օր, Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ Զէմպըլէյն երկար յայտարարութիւն մը ըրաւ անգլեւեգիպտական յարաբերութեանց մասին։ Ըսաւ Թէ առենէ մը ի վեր եգիպտական բանակը եգիպտացի քաղաքագէտներու խմբակի մը ուշադրութիւնը գրաւած էր։ Առնց նպատակն էր աւելցնել եգիպտական բանակին թիւն ու սպառազինութիւնը եւ ստեղծել բանակ

(Տարբերու յարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ
Գ. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՋԱՐԱԻՈՐ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐ ՉԵՐԲԱԿԱՂԱՒՈՒԱԾ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ ընդդիմադիր պետեր՝ Թրոցքիի, Զինովիէվի եւ Ռաւէքի կողմէ բուռն պայքար կը մղուի սովետներու ներկայ քաղաքականութեան դէմ Չինաստանի եւ Եւրոպայի մէջ, պայքար, որ խոր արձագանգ գտաւ Կոմինտէրնի վերջին վիճաբանութեանց ընթացքին։ Այս պայքարին հետեւանքով, խորհրդային ոստիկանութիւնը Երկուշաբթի իրիկուն ամբողջ Ռուսիոյ, մասնաւորապէս Զինովիէվի միջնաբերդը Լէնինկրատի մէջ ձերբակալեց հաղարաւոր ընդդիմադիր պաշտօնեաներ։

Ինչպէս յայտնի է, ընդդիմադիրները Սթալինէն եւ իր ժողովրդական գործավարներէն կը պահանջեն աւելի ծայրայեղ եւ յարձակողական քաղաքականութիւն մը վարել՝ Եւրոպական ազգերու դէմ։

*** Իմանիթէ մանրամասնութիւններ կուտայ Գ. Միջազգայինի Գործադիր Կոմիտէի վերջին լիակատար նիստին մասին, ուր վերի որոշումները տրուեցան։ Ժողովին մէջ մասնաւորապէս խիստ արտայայտուած են Թրոցքի եւ Վույովիչ։ Գործադիր Կոմիտէն բանաձեւ մը քուէարկած է, որովատոց ընթացքը անհամապատասխան կը գտնէ իրենց Գործադիր Կոմիտէի անդամի հանգամանքին հետ։ «Հակառակ քաղաքական կացութեան ծանրութեան, կ'ըսէ պոլշեւիկեան օրկանը, ընդդիմադիրները անլուր ուժգնութեամբ յարձակեցան կոմկուսին վրայ։ Ընդդիմադիրները պահանջեցին որ նիստերուն ներկայ գտնուի նաեւ պաշտօնանկ Զինովիէվը, սակայն այս առաջարկը մերժուեցաւ։ Ընդդիմադիրները օրակարգի հարցերուն մասին հակառակ բանաձեւեր ներկայացուցին եւ բազմաթիւ վաւերաթուղթեր ցրուեցին, կոմկուսն ու Գ. Միջազգայինը «նենգամիտ» որակեցին։ Իբրեւ ընդդիմադիր հատուած գործելով, դժուեցին Փետրուար 16ին իրենց տուած խոստումը Թէ հատուածական կռիւ չպիտի մղեն, Թէ չպիտի պաշտպանեն Մասլոմն ու իր խմբակը՝ որոնք համայնավար շարքերէն վտարուած են։ Թրոցքի յայտարարեց Թէ Անգլիոյ խզումէն վերջ ամէնէն մեծ վտանգն է կուսակցութեան մէջ կարգապահութեան խախտումը։ Այս բոլորը ցոյց կուտան Թէ ընդդիմադիրները Կոմինտէրնի հետ խզելու նախօրեակին կը գտնուին։ Հետեւաբար լիակատար ժողովը ընդունեց մասնաւոր բանաձեւ մը, որով խստիւ կը ժեղադրուին ընդդիմադիրները եւ կ'ազդարարուի անոնց որ եթէ հատուածական կռիւը շարունակուի, պիտի ստիպուին պաշտօնապէս Գործադիր Կոմիտէէն վտարել Թրոցքին եւ Վույովիչը, ու պաշտօն կը յանձնուի Կոմկուսի Կեդրոնական Կոմիտէին խիստ միջոցներ ձեռք առնել ընդդիմադիրներու հատուածական գործունէութիւնը կասեցնելու համար»։*

Որոշուեցաւ հաժաշխարհային 2. համագումարը նիստի հրաւիրել 1928ին։

Սիամ է կարգ մը Թերթերու այն լուրը Թէ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան ծոցին մէջ պատակտում ծագած է եւ Թէ ընդհ. քարտուղար Փոլ-Ֆօր պիտի հրաժարի։

ԱՆԳԼԵԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԽԶՈՒՄԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Համայնավարական միջազգայինի գործադիր վարչութեան դիտումները սկիզբէն ի վեր բացայայտ են։ Իր կազմութեան օրէն իսկ, Ռուսաստանի մէջ խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն ի վեր, ան մասնաւորապէս ներելի ու աններելի բոլոր միջոցներով կ'աշխատի ամբողջ աշխարհը յեղաշրջել եւ վերածել խորհրդային դիկտատուրայի մը, որուն բանալին գրուած ըլլայ կոմինտէրնի գործադիր վարչութեան ձեռքը։

Այս նպատակը հետապնդած ատեն, ան միջին ճամբայ չի ճանչնար, ո եւ է հոսանքի չի միանար, գաղափարներու եւ մեթոտներու տարբերութիւն չընդունիր։ Մէկ խօսքով կամ իրեն հետ կամ իրեն դէմ։ Աշխարհը պէտք է ըլլայ երկու հոսանք — համայնավար կամ հակահամայնավար։ Ատիճանական զարգացումը, ընկերային հասունութիւնը, դրամագլուխի ու արդիւնաբերութեան կեդրոնացումը, պայմաններու տարբերութիւնը գոյութիւն չունին կոմինտէրնի համար։ Քաղաքագիտական պատերազմ, յեղաշրջում եւ դիկտատուրա,— ահա այն միակ ճանապարհը որուն կը հաւատայ կոմինտէրնը աղանդաւորական մոլեռանդութեամբ։

Ռուսական հսկայ կայսրութեան տիրանալէ եւ անոր հարստութիւնը ձեռքը անցընելէ յետոյ ան զարձած է աւելի խիզախ, անողոք, այլամերժ ու յանդուգն։

Շատ լաւ ըմբռնելով թէ այս մեղաւոր աշխարհին մէջ դրամը ինչ հրաշքներ կը կատարէ, Ռուսաստանի աշխատաւորութեան ու գիւղացիութեան ստեղծած հարստութիւնը մտրակի ուժով կը յափշտակէ եւ ափերով կը սփռէ ամբողջ աշխարհի երեսին, իւրաքանչիւր պետութեան ու ժողովուրդի մէջ ճարելով իրեն գործակալներ եւ վարձկան գործիքներ, քանդելու համար բոլոր այն հաստատութիւններն ու կազմակերպութիւնները, որոնք համայնավարական բնոյթ չունին։

Այս հսկայական գումարներով աշխարհի երեսին կը պարգանան վարձկանութիւնը, լրտեսութիւնը, գաղտնի գործակալութիւնը, խաբեբայութիւնը, խարդախութիւնը եւ մարդասպանութիւնը։ Ստորգելիներ, որոնք անհրաժեշտ մասերը կը կազմեն կոմինտէրնի արտաքին գործունէութեան։ Իսկ իր իշխանութեան սահմաններուն մէջ բռնութիւն, կարմիր ահաբեկում, զանգուածային գնդակահարութիւն, առանց դատաստանի, առանց պատճառի, միայն բռնաւորի կասկածանքներու հետեւանքով։

Ու այս մեծ գաղափարականը որ իբրեւ սրբութեան խորհրդանշան մը իրեն կը քաշէր միլիոնաւոր զրկուածներ եւ որ իր դրօշակին վրայ կը կրէր՝ «վերջ բռնութիւններու, վերջ անարդարութեան, անկից՝ մահուան պատիժը, ծող կորչի ոստիկանութիւնը, զրուանք դէպի լրտեսութիւնը, ծող յաւիտեան կորչի վարձկանութիւնը», այսօր կոմինտէրնի միջոցաւ այդ բոլորը կը համարէ համայնավարական առաքինութիւններ եւ կը գուցադրէ հրապարակաւ։

Կոմինտէրնը իր մղած պայքարին մէջ աւելի խիստ ու անողոք է ընկերվարական եւ ամրկավար հոսանքներու դէմ, քան մեռնելու դատապարտուած կեանքի մը պահպանողական հոսանքներու հանդէպ, որովհետեւ անոնց մէջ կը տեսնէ իր իշխանական ու տեւական հակառակորդը։ Եթէ այդ տարրերը մէկ գլուխ մը ունենային եւ այդ գլուխը կոմինտէրնի ձեռքը իյնար, առանց տատանելու սուրի մէկ հարուածով կը կտրէր, աշխարհէն յաւիտենապէս ոչնչացնելու համար։ Կոմինտէրնը եթէ միջոց ու հնարաւորութիւն ունենար, առանց խղճի խայթի մէկ հարուածով կ'ոչնչացնէր իր հակառակորդները, աշխարհի բնակչութեան հարիւրին 90ը։

Ցասը տարուան փորձառութիւնը ցոյց կուտայ թէ կոմինտէրնը երբէք չէ փոխած իր գործունէութեան մեթոտները եւ գործադրած միջոցները։

Մինչեւ այսօր ալ, խորհրդային հանրապետութիւններու ամբողջ տարածութեան վրայ յեղափոխական մաքուր տարրերը, որոնք չեն հաւատար կոմինտէրնի անբարոյացուցիչ հանգանակին, կը ծիւրին աքսորավայրերու մէջ, տաժանակիր կեանքի մը ենթարկուած եւ կամ բանտարկուած են հիւսիսային սառնամանիքի մէջ գտնուող Սոլովեան կղզին, ստորին ոճրագործներու մտրակին տակ։

Այս բոլորէն յետոյ պարզ է որ տիրող անողոք պայքարը լուծման միջին ճանապարհ չունի։ Կա՛մ պէտք է կոմինտէրնը յաղթանակէ ու աշխարհ մտանուի յաւիտենական աւերածութեան եւ կամ ընկերվարական ժողովրդավար տարրերը մարդկութիւնը փրկելու աշխատին բարոյական ահաւոր անկումէ եւ վերջնական քայքայումէ։

Այս տրամաբանութեամբ ալ, կոմինտէրնի կամակատար հանդիսացող խորհրդային կառավարութեան հետ օրինաւոր յարաբերութիւն կամ առեւտրական կապ ստեղծելու բոլոր փորձերը կը ծառայեն միակ նպատակի մը— հնարաւորութիւն տալ կոմինտէրնի իր գրգռութիւնները աւելի դիւրութեամբ ու միջազգային իրաւունքներու պաշտպանութեամբ շարունակելու քաղաքակիրթ մարդկութեան քթին տակ։

Հետեւութիւնը շատ պարզ է։ Որքան աններող ու անողոք է կոմինտէրնը, նոյնքան աններող ու անողոք պէտք է ըլլան անոր հակառակորդ հոսանքները։ Եթէ ան միջին ճանապարհ չի ճանչնար, չպիտի ճանչնան նաեւ անոր հակառակորդները։ Եթէ ան կ'ուրանայ գոյութիւնը ուրիշ յեզափոխական եւ ընկերվարական կուսակցութիւններու եւ հատուածներու, ասոնք ալ պիտի ուրանան կոմինտէրնի գոյութիւնը։

Ընդհակառակը, ընկերվարական եւ ժողովրդավար հոսանքները, ցոյց կուտան վճռական ըլլալու աստիճան թոյլատու վերաբերում մը։

Երբ Անգլիոյ պահպանողական դահլիճը Երեսփ. ժողովին վաւերացման ներկայացուց անգլեւռուս յարաբերութեանց խզման որոշումը, աշխատաւորական երեսփոխանները գոյց տուին իրենց հակառակութիւնը, նոյն իսկ յայտարարելով առաւօտ խորհրդային ներկայացուցիչ Ռօզենկոլցին ճաշ մը տուին խորհրդարանի ճաշարանին մէջ։

Մայիս 27ին, Ֆրանսայի խորհրդարանին մէջ, երբ Մարսէլ Քաշէն կը հարցապնդէր կառավարութիւնը ներքինախուարին ճանաչելի ճառին առթիւ եւ երբ համայնավար քուէներէ բացագանչութիւն մը ըրաւ, պ. Պոխան պատ., «Ձայդ հրամանը Զիչէրինէ՞ն ստացաք։»

Պրիանի այս նկատողութիւնը ընկերվարական Լէոն Պլումի ջիղերուն դպաւ, եւ այդ նկատողութեան մէջ տեսաւ ռուսեւֆրանսական յարաբերութեանց խզումը եւ անմիջապէս Հարցապնդումի առաջարկ դրաւ...

Ասկէ յետոյ ալ պիտի շարունակուի նոյն վերաբերումը, մինչ փաստեր կուգան ապացուցանել թէ՝ իրենց բոլոր լաւատեսութիւնները անհիմն են, ու այս թոյլատու ընթացքը աւելի կը քաջալերէ կոմինտէրնը, անոր ներշնչելով թուլութեան ու տկարութեան տպաւորութիւն մը։ Միւս կողմէն այս թոյլատու ընթացքը կը զարգացնէ լրտեսութիւնն ու խարդախութիւնը, այն աստիճան, որ համայնավար կուսակցութեան ամէնէն ուղիղ գործիչներն անգամ աստիճանաբար լրտես կը դառնան ու իրար կը լրտեսեն։

Միջին ճամբայ չկայ։

Գ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԳՏՈՒՄՆԵՐԸ

(Մեր մասնաւոր թղթակցէն)

ՆՈՐ ԱՐԱՔՈ, 27 Մայիս

Այս տարի ալ Մայիս 24ին (տարեդարձ իտալական պատերազմին) նշանաւոր իրաւաբան ու հայասէր Փրոֆ. Էտօարտօ Զէմմալի հրաւիրուեցաւ բանախօսելու Գարիպալտիի համալսարանին մէջ։ Հայ ժողովուրդի այս մեծանուն ու անձնուէր մեծ բարեկամը որ առիթ չի փախցներ իր համակրանքը արտայայտելու համար մեզի, իր այս հոյակապ բանախօսութեան միջոցին անգամ մը եւս իր ազդեցիկ ձայնը բարձրացուց ի նպաստ հայկական դատին։

Գարիպալտիի «Ծիծրնալէ ալէ' Իզօլա» օրաթերթէն կը քաղենք իր բանախօսութեան հետեւեալ ամփոփումը.—

«Բանախօսը, ո՛ր կ'ողջունուէր անվերջանալի ծափերով, սկսաւ յիշել մի առ մի բոլոր այն չարիքները, որոնք մարդկութիւնը կը խոովեն շարունակ, ժամանակ առնելով Միջազգային իրաւաբանութիւն գրողներու նոր ուղղութիւնը —միջազգայնացնել ներքին կամ ազգային կեանքի հարցերը ու ազգայնացնել ատոնք որ արտաքին կամ միջազգային հանգամանք ունին։

«Ես, ըսաւ Զէմմալի, ուսումնասէրի ասպարէզիս սկզբնաւորութենէն ի վեր, հաստատապէս համոզուած եմ որ իրական խաղաղութեան եւ իսկական զինաթափումի հասնելու համար կարուած բոլոր ճամբաները սխալ են։ Պատերազմներու, զինաւորումներու չարիքները չեն եղած ու չպիտի ըլլան երբէք ներքին ու ազգային չարիքներու արդիւնքը, այլ բացարձակապէս միջազգային չարիքներու արդիւնք։ Որքա՜ն մարդկային թանկագին ու սրբազան կեանքեր զոհաբերուեցան կրօնքներու պատերազմներ առնուով, պատմութեան անցած ամօթալի ժամանակաշրջանի միջոցին։ Ու ի՞նչ պատճառի համար այնքա՜ն ազէտք, եթէ ոչ այն բարբարոս սխալին համար, որով կրօնքը նկատուեցաւ ուսումնասիրելու նիւթ ու միջազգայնօրէն քննուած ու ո՛չ թէ ազգայնականօրէն, համաձայն տարբեր ժողովուրդներու բնական ձգտումներուն ու զգացումներուն։ Ինչպէս եղած է կրօնական ու քաղաքական հարցերու համար, նոյնպէս եղած է ընկերային ու անտեսագիտական հարցերու համար։ Աշխարհային ընկերութիւնը, կ'ըսէի 1908ին, միջազգային նոր իրաւաբանութիւնէն յղացուած, պէտք չէ որ ըլլայ բռնադրում ո՛չ անհատական հիմք ունեցող տնտեսական վարչաձեւերու ու ո՛չ ընկերվարական հիմքով բէժիմներու։»

Ու քննելէ վերջ տնտեսագիտական բոլոր դեղաշրջումները ու կարգ մը ժողովրդավար կառավարութիւններու սխալ գործունէութիւնը, Փրոֆ. Զէմմալի յիշեց թէ ինչպէս Պէնիթօ Մուսոլինիի փաշիստ կառավարութիւնը որ կը յարգէ իրենց զգացումներուն եւ ազգային շահերուն համապատասխանող տնտեսական բէժիմ մը ընտրելու համար ժողովուրդներու իրաւունքը, չվախցաւ բնաւ ճանաչելու խորհրդային կառավարութիւնը, առանց վերապահութեան, ու հաստատելու անոնց հետ տնտեսական ու դիւանագիտական յարաբերութիւններ։

Միջազգային իրաւաբանութեան մեծ հարցերը միշտ ինաց չհասկցուած կամ անարգուած։ Միայն կեդրոնական կայսրութեանց յարձակումին դէմ միացած պետութեանց պատերազմին մէջ տեսայ իրենց անկախութեան մէջ բռնաբարուած ժողովուրդներու պաշտպանութիւնը լուծելու սահմանուած մեծ գործը։

Այս սուրբ դաւանանքին համար կողմնակից եղայ պատերազմին. այս պատճառաւ, չէզոքութեան վատութեան դէմ կռուելով, անվերջ պահանջեցի մեր հայրենիքին պատերազմի մասնակցութիւնը։

Այն մարդուն որ պատերազմի մէջ կը տեսնէր բոլոր երկիրներուն եւ մեր իտալական ընկերային հարցերուն լուծումը ու այս գերագոյն ու հիմնական նպատակներուն հասնելու համար կը հիմնէր ամէնէն յանդուգն ու ռազմիկ օրաթերթը, չէի կրնար ես վերջինը ըլլալ արտայայտելու համար բոլոր համակրանքն ու զրկելու իրեն իմ հաւանութիւնս։ Ու «Փօփօլօ տ'Իթալիա»ի 25 Նոյեմբեր 1924 թիւին մէջ հետեւեալ խօսքերով կը նուիրագործէի իմ համակրանքս. — «Ծափահարելով ամենայջերմ խանդավառութեամբ «Փօփօլօ տ'Իթալիա»ի եւ իր անօրէնին՝ Պէնիթօ Մուսոլինիի բռնած դիրքը ինպատասխ Մեծ Պատերազմին որ կոչուած է տապալելու խաղաղութեան ու միջազգային զինաթափութեան մեծագոյն արգելքը՝ աւստրօ-գերմանական ոճրագործութիւնը»։

Մայիս 24ը՝ միջազգային նոր իրաւաբանութեան զաւակն է։ Երբ նոր երեւոյթը ուզեց որ պետութեան մը առաջնորդը ժողովուրդներու ազատութեան ու անոնց իրաւունքներուն պահանջներուն պաշտպան դառնայ, այն ատեն միջազգային նոր իրաւաբանութեան չմերժուեցաւ տալ գիտական արժէք մը։

Պատերազմի ու խաղաղութեան առնչ հռչակուած իրաւունքը անարգուեցաւ եւ ոտնահարուեցաւ։ Ժիւմէի ժողովուրդին կը մերժուէր Մայր-Հայրենիքի կցուելու իրաւունքը։

Պատերազմէն յետոյ կնքուած դաշնագրութեանց տխուր հետեւանքները թուելէ ու փառաւորելէ վերջ ս'Անունցիոյի վեհ արկածախնդրութիւնը, բանախօսը յիշեց ռուսեւթուրք բարեկարգութիւններէն անդամահատուած ու ստրկացուած «Սուրբ Հայաստան»ի ժողովուրդին իրաւունքներուն բռնաբարումը։

«Ազգերու Դաշնակցութիւնը քաղաքակիրթ Հայաստանի դէմ գործուած ոճիրին յարատեւումը տեսնելով չամչցաւ։ Ամէն իտալացի պէտք է ջերմապէս փառաբանէ պէնիթօ Մուսոլինին ու երախտապարտ ըլլայ անոր ժարտիրոս Հայաստանի համար տածած սիրոյն համար, ու այն քաջալերանքին ու պաշտպանութեան համար որ կարելի եղաւ հայ բանաստեղծի մը՝ Շրանտ Նազարեանցի հիմնել իտալական հողի վրայ հայկական գիւղ մը, ուր հայ տարաբախտ տարագիրները կրնան աշխատիլ ու ապրիլ ազատօրէն հայկական մտածումով»։

... Օգտակար յաշողութեան մը սահմանուած է միայն այն տիրապետութիւնն ու կայսրութիւնը որոնք հիմնուած պիտի ըլլան ժողովուրդներու անկախութեան ու ազգային կամքին բացարձակ յարգանքին վրայ։

Գերմանիոյ խաղաղ թափանցումը՝ իր ոճրապարտ նպատակին հասնելու ամենադեհիկ միջոցը եղաւ։ Համաձայնական պետութիւններն ու Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները հանրապետութիւնը, որոնք փոխանակ պատիժը յղանալու կարելի դարձուցին Գերմանիոյ մուտքը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, ցոյց կուտայ պայծառօրէն որ անոնք չեն ուզեր խաղաղութեան ու զինաթափումի իրականութիւնը, այլ կ'ուզեն միջազգային զինաթափումի եւ խաղաղութեան կեղծիքը։

Մարդկութիւնը բնաւ տեւական ու իրական խաղաղութիւն չպիտի ունենայ այնքան ատեն որ պետութիւնները չերաժարին ուրիշներու հողային սեփականութեան ու քաղաքական ազատութեան իրաւունքին դէմ գործուած ոճիրէն։

Այն պետութիւնները որոնք նախաձեռնարկ կ'ըլլան զինաթափումի, բայց միեւնոյն ատեն կը շարունակեն նորանոր բռնութիւններ գործադրել անկախ ժողովուրդներու վրայ, ոչ իրաւունք ու ոչ ալ իշխանութիւն ունին խաղաղութեան նախաձեռնարկներ հռչակելու իրենք զիրենք։

Բանախօսը երկարօրէն խօսելէ վերջ միւս պետութեանց նուաճողական քաղաքականութեան վրայ, ծանրացաւ Իտալիոյ քաղաքականութեան վրայ եւ ըսաւ.

«Պէնիթօ Մուսոլինիի փաշիստ Իտալիային տիրապետութիւնը եւ կայսրութիւնը երբէք զրաւումի պատերազմ մը չպիտի ըլլայ։ Փաշիստ Իտալիան խաղաղութեան տիրապետութիւնը կ'ուզէ ու ժողովուրդներու անկախութեան ու ազգային կամքին նուիրագործումը—տիրապետութիւնը միայն այն պատերազմներուն, որոնք ընկճուած ու ստրուկ ժողովուրդներու անկախութիւն պիտի տան — տիրապետութիւն եւ կայսրութիւն, որոնք մեր հայրենիքին համար պիտի ապահովեն իսկապէս մեծ ու քաղաքակիրթ ազգի առաջին կարգը, տիրապետութիւն ու կայսրութիւն, որոնցմէ ներքին ու արտաքին թշնամիները կը վախնան»։

Ո՛Վ. ԿՐ. ԿԱՐԴԱՅ

ՈՒ ԿՐ ՀԱՍԿՆԱՅ

«Խորհրդ. Հայաստան»ի մէջ (15 Մայիս) բանուոր մը, Մարտիրոս Յարութիւնեան, կը գրէ.— «Ես տպիւռ եմ կարողանում կապկպելով կարդալ «Խորհրդ. Հայաստան» թերթը։ Պիտի ասեմ որ «Խորհրդ. Հայաստան»ը ինտելիգենտավարի է գրուած, եւ ինձ նման բանուորներիս համար անըմբռնելի։ Պարզեցէք լեզուն»։

*** Ուրիշ բանուոր մը, Արտեմ Ադամեան, անմիջապէս տակը կը գրէ.— Լաւ կը լինի, որ անհասկնալի, օտար ու միջազգային բառեր քիչ գործածւին թերթերուն մէջ»։

*** Նոյն էջին վրայ, մեղուապահ Գ. Բադալեան կը գրէ.— «Թերթի լեզուն դժուարութեամբ ենք հասկանում, մանաւանդ քաղաքական յօդուածների եւ մասնաւորապէս հեռագրերի լեզուն, որից շատ դէպքերում ոչինչ չենք հասկանում»։

*** Շարունակելով բողոքը, բանուորուհի Մարիամ Մարգարեան կը գրէ.— «Ես «Խորհրդ. Հայաստան» թերթը չեմ կարդում։ Ձկարդալուս պատճառն այն է, որ նախ ժամանակ չունեմ եւ յետոյ, որ երբեմն կարդալիս չեմ հասկացել։ Մեզ մօտ շատ բանուորուհիներ կան, որոնք չհասկնալու պատճառով էդ թերթերը չեն կարդում»։

*** «Խորհրդ. Հայաստան»ի թղթակիցն ալ.

«Շատ դէպքում իմ կարդացածը չեմ հասկանում, որովհետեւ թերթի լեզուն բարդ է, անհասկնալի եւ օտար բառեր շատ կան։ Յօդուածների նախադասութիւնները երբեմն այնքան երկար են լինում, որ շուռ չեկս չի հասնում մինչեւ վերջին բառը»։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՁԻԳԵՈՒՆԵՐԸ

ԴԷՊԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Սղերդի երեսփոխան Մահիպէյ, «Միլլիյէթ»ի մէջ կը հրատարակէ հետեւեալ ուշագրաւ խմբագրականը «Դէպի Միութիւն» խորագրին տակ.—

Ամէն առիթէ օգտուելով շատ անգամ այս սիւնակներուն մէջ կ'ուզենք ուշադրութիւն հրաւիրել մէկ բանի վրայ, այն է որ երկրին մէջ անպայման խոհեմ եւ լեզուի միութիւն պէտք առեղծուի. բոլոր թուրք հպատակները հայրենիքին ու գիտնակիցները հայրենիքին ու գիտնակիցները հայրենիքին ու գիտնակից

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

(33)

ՅՈՒՆԱՑ,,-Ի ԹԵՐԹԸՂԸ

Ի՞նչ է ասում ոգեշնչել ձեզ ժողովրդի ստեղծագործական ուժերի վերելքը, ձեր ստեղծագործական հաջողությունները, ձեր ապրումները, ձեր ցանկությունները, ձեր ձգտումները, ձեր հույսերը, ձեր երազանքները։

մը՝ որ գտնուի քաղաքական կուսակցութեան մը տրամադրութեան տակ։ Այդպիսի դիրք մը անհրաժեշտօրէն պիտի գրաւէր բրիտանական կառավարութեան ուշադրութիւնը։ Սուէզի ջրանցքին պաշտպանութիւնը՝ մեր կենսական շահերէն մէկն է, իսկ եգիպտոսի օտարականներունը՝ պարտականութիւններէն մէկը։ Չենք կրնար թոյլ տալ որ մեր պարտականութիւնը բարդանայ թշնամի ուժի մը ներկայութեամբ։ Այդպիսի ուժ մը կրնայ վտանգ դառնալ, եթէ մենք ազատ ասպարէզ տանք կառավարական ազդեցութեանց։ Քանի մը օր առաջ, եգիպտոսի խորհրդարանին գլխաւորական յանձնախումբը կը հրատարակէր իր յանձնարարութիւնները՝ երեսփ. ժողովին։ Այդ հրահանգները, հետեւակազօրքի եւ թնդանօթաձիգներու յաւելումէն զատ, կը թելադրէին որոշ քանակութեամբ զնդացիրներ գնել եւ ջնջել այն վարկերը որ սովորաբար կը քուէարկուէին, սէրտարին՝ եգիպտոսի բանակին անգլիական քննիչին թոշակները վճարելու համար։ Ուրեմն, այդ յանձնարարութեանց նպատակն էր սէրտարին իրաւասութիւնները փոխանցել պատերազմական նախարարին, քան մը որուն շնորհիւ այժմ իշխանութեան գլուխ գտնուող քաղաքական կուսակցութիւնը պիտի կրնար քաղաքական ազդեցութիւն մը ի գործ դնել եգիպտական բանակին վրայ, անձնական նպատակներով։

Պ. Չեմպըլէյն յետոյ աւելցուց թէ ստիպուեցան ծանուցագիր մը ղրկել եգիպտոսի կառավարութեան եւ թէ պատրաստ են բանակցելու, բայց մինչեւ որ համաձայնութիւն գոյանայ, պիտի պնդեն իրենց տեսակէտին վրայ։ Միւս կողմէ, լուր առած ըլլալով որ փորձեր կ'ըլլան խռովութիւններ յարուցանելու, որոշեցին երեք մարտանաւ ղրկել եգիպտական ջուրերը, անկարգ տարրերը զգաստացնելու համար։

Թուրքիա եւ անգլեւռուս յարաբերութիւնը

«Թան»ի Թղթակիցը էնկիւրիի շրջանակներուն մէջ քննութիւն կատարելով հաստատած է թէ անգլեւռուս վէճը ո եւ է կերպով չպիտի ազդէ Թուրք քաղաքականութեան ներկայ վիճակին վրայ։ Բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը այս առթիւ յայտարարած է.—

«Լոնտոնի եւ Մոսկուայի միջեւ ստեղծուած հակառակութեան մէջ մեր դիրքը պարզ է եւ որոշ։ Թուրքիա մօտէն պիտի հետեւի դէպքերուն, իր քաղաքականութիւնը պիտի հիմնէ ի զօրու եղող դաշնագիրներու վրայ, Անգլիոյ համար Լոզանի եւ Մուսուլի դաշնագիրներուն, Ռուսիոյ համար Մոսկուայի եւ Փարիզի դաշնագիրներուն վրայ։ Արդ, մեր չեզոքութիւնը որոշապէս նախատեսուած է այս բոլոր դաշնագիրներուն մէջ, որոնք ճանչցուած են ամբողջ աշխարհի կողմէ եւ ո եւ է գաղտնիք չեն պարունակեր։ Թուրքիա իր ընթացքը պիտի յարմարցնէ այս դիւանագիտական վաւերաթուղթերուն, առանց վէճին մասնակցելու։ Իր ընդհ. քաղաքականութեան սկզբունքն է չաշխատիլ օգուտ քաղել երկու պետութեանց հակամարտութենէն։ Անգլեւռուս վէճին առթիւ Թուրքիա ո եւ է բախտախնդրութիւն չպիտի ընէ, եւ իր ստորագրած դաշնագիրներու սահմանէն դուրս չպիտի ելլէ։

Պուլկարիոյ հակակշիռը կը վերցուի

Փարիզի դեսպանախորհուրդը սկզբունքով որոշեց վերջ տալ Պուլկարիոյ զինուորական հակակշռին եւ Մայիս 31էն սկսեալ վերջացած նկատել հակակշռող մարմինին պաշտօնը։ Զինաթափութեան խնդրին մէջ տակաւին առկախ կարգ մը խնդիրներ ճնացած ըլլալով, զինուորական մասնագէտներու յանձնաժողով մը պիտի պահուի Սօֆիա մինչեւ Յունիս 30։

Պուլկար կառավարութիւնը բացի զինուորական կարգ մը պարտաւորութիւններէ, Սահմանադրութեան մէջէն պիտի չնջէ զինուորական պարտադիր ծառայութեան վերաբերեալ յօդուածը, որ հակառակ է դաշնագիրներու ոգիին։ Եթէ մինչեւ Յունիս 30 այս խնդիրները չլուծուին, պետութիւնները իրենց կը վերապահեն այդ մարմինը պահել աւելի երկար։ Դեսպանախորհուրդը այս մասին տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ Ազգերու Դաշնակցութեան։

Բաղաքական բանտարկեալները

կառավարութիւնը որոշած է բանտարկել այն բոլոր քաղաքական յանցաւորները — մասնաւորապէս լրագրողներ եւ երեսփոխաններ — որոնք նախապէս զանազան պատիժներու դատապարտուած էին, սակայն իրենց պատիժը չէին կրած։ Տասը օր առաջ ձերբակալուեցաւ «Իսմանիթիէթ»ի նախկին պատասխանատու տնօրէն Ռըշիտ Պէյանժէ, ութ ամսուան բանտարկութիւնը կրելու համար։ Հարցաքննիչ դատաւորը առջի օր կրկին հարցաքննեց զայն՝ զինուորները անհնազանդութեան հրաւիրող 14 յօդուածներու մասին, հրատարակուած Յունուարէն մինչեւ Մայիս։

Կասթոն Մօնմուսօ, համայնավար սէնատիքաներու ընդհ. քարտուղարը, որ Մայիս 1ին ճառ խօսած տեղ ձերբակալուած եւ փարիզի բանտը դրուած էր, Մայիս 6ին «Լա Վի Ուվրիէր» թերթին մէջ հրատարակուած յօդուածի մը համար դարձեալ դատի պիտի կանչուի։

∴ Սանթէի մէջ բանտարկուած չորս անիշխանականներ՝ Շազօֆ, Ժիրարտէն, Լօզիլ եւ Պուքքօ տասը օրէ իվեր հացադուլ կ'ընեն։

∴ Երեսփ. ժողովի մասնաւոր յանձնաժողովը զբաղեցաւ ամբաստանեալ երեսփոխաններու անձեռնմխելիութիւնը վերցնելու խնդրով։ Յանձնաժողովը մեծամասնութեամբ մերժեց անձեռնմխելիութիւնը վերցնել երեսփոխաններ Վայեան Քութիւրէի, Տորիոյի, Քլամամուսի եւ Տիւքլոյի։ Համաձայնաւոր երեսփոխան Տօրիօ դեռ չէ վերադարձած։

ԱՔՈՒԻՈՆ ՓԱՇԱՆԻՆ տնօրէն Լէոն Ցօսէ եւ Թերթին պատասխանատու տնօրէնը, որոնք հինգական ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էին, իրաւիրուեցան մինչեւ յունիս 10 բանտ ներկայանալ՝ իրենց պատիժը կրելու համար։

Պոլշեւիկեան խորհուրդ մը Պերլինի մէջ

Ձիչէրինի Պերլին այցելութեան առթիւ կ'լսուի թէ Եւրոպայի գանազան մայրաքաղաքներու պոլշեւիկեան դիւանագիտական ներկայացուցիչները Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենան միջազգային ներկայ կացութեան մասին։

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

5 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Շ. Ց. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէին կողմէ, որ կը ծանչ նաեւ իր բացումը, բանախօս՝ *ընկ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ*։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, 11 Յունիս շաբաթ օր։

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դաշնակցութեան կոմիտէի՝ Յունիս 4 շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, սալ տէ ֆօնֆէրանսի մէջ։

բանախօս ընկ. ՄԵՍՐՈՊ ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ. երգեր եւ արտասանութիւններ. Ցոխ պիւֆէ. Հանդէսէն վերջ ընտանեկան խնջոյք եւ պար մինչեւ լոյս։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. ենթակոմիտէի, 5 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին պուրս տը Թրավայլի մէջ 23 Թիւ սրահը։

բանախօս՝ *Ընկ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ*. երգեր եւ արտասանութիւններ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. վալանսի շրջ. կոմիտէի, 4 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սինեմա Ալէն Լուի սրահին մէջ։

բանախօսութիւն, հայկ. պար, խմբերգ, մոնոլոգ, եւայլն։

ՓՐԻՎԱՅԻ ՄԷՋ

Լիանակցութեամբ վալանսի, փուզէնի, Քրիւասի եւ փրիվայի ընկերներուն, 5 Յունիս կիրակի օր ժամը 2ին։

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ հայկական պարեր։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԺՈՂՈՎ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պօտօի «Մուրատ» խումբի, 5 Յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1-30ին 7 Rue Vinet. պիտի խօսի գործիչ ընկեր ԱՒՕԵԱՆ։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՇԱՎԻԼԻ "ԱՐԼՈՒԹԵԱՆ„ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ցեղի կ'ունենայ Շավիլի գեղատեսիլ անտառին մէջ

5 Յունիս Հոգեգալստեան կիրակի օրը

ընտանեկան հաճելի ժամանց եւ անակնկալներ, երգ, պար, նուագ եւ վիճակ։ Պիտի երգէ ու պարէ վրացի յայտնի *ԿԻՆՏՕ ԱՍԱԹԻԱՆԻ*։ Ցոխ պիւֆէ, մասնաւոր կարգադրութեամբ, տեղին վրայ դիւրամատչելի գիներով պիտի հայթայթուի ուտելիք եւ ըմպելիք։ Ուզողը ազատ է ճաշը միասին բերելու։

ՓՈԼԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Երկաթուղի՝ Montparnasse — Versailles, *իջնել Շավիլ։ Լուվոէն եւ Փոռթ Մէն Բլուէն առնել թիւ 1 թրամվէյը եւ իջնել Շավիլ-Փիւ Սան վէյն։ Առաուան ժամը 10—12 հայ սկաուտներ պիտի սպասեն կայարանները, առաջնորդելու համար հասարակութիւնը։*

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ կովկասեան պետական թատրոններու ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

11 Յունիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Adyar, 4 Square Rapp

Ա. Պիսոնի յայտնի տրաման "ԱՆՅԱՅՏ ԿԻՆՁ„, *4 արար*

կը մասնակցին փարիզի դերասանական լաւագոյն ուժերը

Ցաջորդ ներկայացում "ԱՆՆԱ ՔՐԻՍԷԻ„, ՕՋԵՆ ՕՆԵՑԼԻ

ՏՈՄՍԵՐՈՒԻ ԳԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 10 եւ 5 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր հայկական ճաշարանները եւ «Յառաջ»ի մօտ։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Métro: Alma-Marceau, Tramways, 14, 20, 43, 92, Meubles gracieusement prêtés par la maison Bucheron 2 Rue de Rivoli։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. «Ազատամարտի ցերեկոյթ» խումբի ժողովը 5 Յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Ռոստոմի սրահը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն հետեւեալ ենթակոմիտէները առանձին առանձին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

Ռոստոմ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին։

Իշխան 4 Յուն. Շբ. ժամը 8ին, *Քրիստափոր* 6 Յուն. Բշ. ժ. 8ին *Վարուժան* 7 Յուն. Գշ. ժ. 8ին, *Վարդգէս* 10 Յուն. Ուր. ժ. 8ին, *Բրիս* 11 Յուն. Շբ. ժամը 8ին։

Շ. Ց. Դ. փոն տը Շէրիի ենթակոմիտէի 7րդ ընկ. ընդհ. ժողովը 5 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ Անդամատեղներով միասին։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վահան» խումբի ընկերական ժողովը 6 Յունիս երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին գրադարանին մէջ։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէին ընդհ. անդամական ժողովը՝ կիրակի 5 Յունիս ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը 8ին. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկաներու թիւը բաւարար պիտի համարուի։

Հ. Ց. Դ. Պէյֆոսի «Վազգէն» խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին 5 Յունիս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին, խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Հայ Լեգէոնական միութեան դեղարուեստական ցերեկոյթը 6 Յունիս երկուշաբթի ժամը 3ին կարտըն Փարթի թատերասրահը, Աւընիւ տը Փրատօ։ Մուտքը դիւրամատչելի։

ԼԻՈՆԻ-ԱՖԻՕՆԻ Հայրենակցական Միութիւնը կազմակերպած է զաշտահանդէս մը, որ տեղի պիտի ունենայ 5 Յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Քիւէ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ԱՍԵԼՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի եւ գաւառներու մէջ առեղնագործներու պէտք ունինք, ան այժմ միայն քսէփ տը Շին լէնժբրիի համար։

Փարիզի մէջ շատ մօտ առեղնէն բանալիք աշխատանոցիս համար կ'ուզեմ աշակերտուհիներ, որոնք այժմէն պէտք է փութան արձանագրուիլ։

Դիմել՝ ՎԱՀՐԻՃ ԿԻՕՒՃԻԵԱՆի 31 Rue Basfroi, (11e)։ *Իջնել՝ մէթրօ* Bastille, *թրամուէյ եւ օթոպիւս* Place Voltaire։

Առաւօտները ժամը 8—9.30, կէսօրէ վերջ 1—2.30, կիրակի 11—1.30։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Վ.ԷՊԵՐ.— Լուռ ցաւեր 10 ֆր., կեանքը ինչպէս որ է 10, Թղեմմանքի ջայներ10, կանեուշկը 7, Լուռթիւնը 8, Ծտեանի փանջուներին7, Թապլվար7, Գաւառաստ. խորհուրդին առջեւ 10, Մասնիչը 8, ցեղափ. մակաբոյծները 7, Միքէի սիրարկածը 5, Ջագըը Ավրամ 5, Ձեալընձաց նորածինը 2, Ռումէն Ժողովրդ. պատմուածքներ 6, Մ. Կորքիի Ֆոմա Կորտիէֆ 15, Սեւակի բժիշկին գիրքէն փըրցուած էջեր (Ա. տպ.) 10, վէրթէր 9, Յուլամին 6, Բարիզէն 7.50, Յալբիի մեր խաչը 12.50, Ծուղթի փառը 5, Տղու հոգիները6, Ապսէն Լիւքէն 20, Տելամաք (պատկերազարդ) 50, երեւակայական ոճիրը 2, Շ. Հոլմսի կարմիր գլուխով մարդոց խմբակը 2, Պօսքոմպ հովիտին գաղտնիքը 2, Պրիւս Բարթինկթըն սուգանաւին գաղտնիքը 2, Ֆօփալ Օսման 5, Քէօր Օղլուի արկածները 2.50, Ջարիքի նախարարը 20, Մօփասանի երեք վիպակները 2, Տք. Մօրի վրէժը 5, Պղնձէ քաղաքը 3։

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Մաքսիմ Կորքիի ՄԱՇԱՑՈՒՈՅ ՍԷՐԸ, ցնցող պատմուածք գնչուներու կեանքէն, 3 ֆր.։

Կը Հայթայթուին նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրքեր։ Փոսթի ծախք չառնուիր։ Պահանջել գրացուցակը։ Դիմել նամակով հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՃԵԱՆԻ

«ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ» դիրք

Զարդարուած է շատ մը բացատրական լուսանկարներով, ամէն լուսանկարչական գաղտնիք մանրամասն եւ լոյսի կերպ բացատրուած է. այն միայն մասնագէտներու յատկացուած չէ, այլ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ է։

Դիրքին նպատակն է—առանց շատ ծախսի եւ ուսուցիչի, ինքն օրուան մէջ լաւ լուսանկարիչ շինել։ Դիրքը չորս մասի բաժնուած է եւ վերջի մասը վայրկենական եւ շրջիկ լուսանկարչութեան մասին կը խօսի։

Հակառակ ծանրային, մաքրութեան, պարունակութեան եւ խնայողութեան, դինը չափազանց աժան է։ Բայց յաւելումի վճար կայ։ Աճապարեցէք որովհետեւ կանխաւ ապսպրանքները շատ են։

Դին 10 ֆրանք, արտասահման 75 սէնթ, Դիմել՝ Guiragossian Momdjian, 8 Rue Jules Duclos, St. Chamond (Loire) France։

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ

Ֆրանսայի համար փոսթի ծախք 8 Ֆրանք, Արտասահման 20 Ֆրանք աւելի՝ մինչեւ Յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթէլլօ 12, Հոռմէոս ճիւլիէտտա 12, Լուռ ցաւեր 10, կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ Յ. Պարոնեանի 5, Մալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերախտ գրագիրը 4, Պ. տը Գամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Աղէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթողրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընըվիեվ 5, Նօնօ եւ տօտօ 8, Պատմը ճարտնիայում 10, Սասունցին Դաւը 2 հատոր Ս. Բիւրատի 40, Փայտաշէն խրճիթին մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփայի աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբան վրայ Լ, Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուբեանի 12, Լուսէն Ֆլաժարիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն ստուար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հիմ. բաժանօթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 38 Rue St. Georges, Paris (9me)։

"ԱՐԱՐԱՏ„ ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿԻԻԼՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ԱՅՎԱԶԵԱՆ
35, RUE DUNOIR LYON (RHONE)

Լիոնի միակ հայ նպաստավաճառատունը որ կ'ընդունի ապրանքներ թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ Ֆրանսայի ամէն կողմերէն եւ կը կատարէ ամէն յանձնառութիւն կատարեալ ուղղամտութեամբ։

Ցոխ մթերք Արեւելեան եւ Արեւմտեան ամէն տեսակ նպարեղէններու։

Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ
կը հաստոգեմ ամէն մառքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ Երաշխաւորեալ աշխատութիւն։
62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱԹԻՓ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՓՕՆՆԵՐՈՒ
Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէններու լաւագոյնը։
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՌՈՊԵՐԹ ԴՕԼԷԺ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔՈՅԻ
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ
1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.
ԴԻՄԵԼ ՆԱՄԱԿՈՎ 37, Rue de Maubeuge, Paris

ԱԿԱՌԱՆ

2 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Ստերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	111
Թրք. ոսկի	» or	7
Մէճիտիէ	Médjidié	18
Լէվա 100 հատ	Léva	33
Տրախմի	» Drachme	140
Լիր	» » Lire	70
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	490
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	15
Լէյ 100 հատ	Ley	102
Ցերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ	
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg. 3150
»	II » 1900
»	III » 1580
Ռումկի երկթղ.	Lots turcs 152

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 4 ՅՈՒՆԻՍ 1927

4 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 354

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԱՒՈՏԱՅԻՆ ԽՕՍՔ

ՓՈԹՈՐԻԿԷՆ ԱՌԱՋ

Քաղաքական մթնոլորտը կը թանձրանայ, անգլեւոսուս յարաբերութեանց խզումէն ի վեր։

Նախ, երկու ոսոխներն են որ թունաւոր նետեր կ'արձակեն իրարու դէմ, փոխադարձ մեղադրանքներով։ Լոնտոնի հարուածը, Մոսկուան է պատասխանատուն այս կացութեան։ Իսկ Մոսկուան ոչ միայն ո՛ր եւ է մեղք չընդունիր, այլ եւ պաշտօպէս կ'ամբաստանէ Լոնտոնը, իբրեւ ղրկիչ եւ կազմակերպիչ պատերազմի մը։

Լիթվինոֆի ծանուցագրէն յետոյ, ահաւասիկ վարչապետ Պալտուինը, ընդհանրապէս զգոյշ մարդ մը, որ մարտաշունչ խօսքեր կ'արտասանէ, յայտարարելով թէ խզումը առաջին քայլն է դէպի պատերազմը։ Իսկ Գ. Միջազգայինի Գործադիր Կոմիտէն կը գոռայ, խօսքը ուղղելով աշխարհի բոլոր բանուորներուն.

— «Ոտքի՛ ելէք. վանեցէ՛ք ո՛ր եւ է վախ, խտացուցէք ձեր շարքը բոլոր անոնց դէմ որոնք յոռետեսութիւն կը ցանեն մեր կազմակերպութեանց ծոցին մէջ եւ կը կազմալուծեն մեր ուժերը։ Պատերազմը կը մօտենայ... Պաշտպանեցէ՛ք չինական յեղափոխութիւնը։ Թոյլ մի տաք որ զօրք եւ ռազմանիւթ փոխադրեն։ Միլիոնաւոր բազուկներու անմատչելի պատուարը կազմեցէք, պաշտպանելու համար ռուսական յեղափոխութիւնը որ սպառնալիքի տակ կը գտնուի։ Ցոյց տուէ՛ք անոնք որ կը քնացնեն ձեզ խաղաղասիրական շահագործութիւններով։ Գործադուլներ կազմակերպեցէք դասակարգային մեծ պատերազմին, ձեր վերջնական յաղթանակին»։

Մեկնութեան կարօտ չեն այս բառերը, եւ դեռ ուրիշ գրգիռ բացատրութիւններ։ Կը թուի թէ Կոմինտէրնը վճռական պատամարտի մը կը պատրաստուի, փրկելու համար ինչ որ դեռ կարելի է փրկել, եթէ դրամատէր-աշխարհակալները իսկապէս կրնան պաշարել եւ ինքն իր մէջ խղդել խորհրդային իշխանութիւնը։

Միւս կողմէ, զէնքի բախտը յանկարծ փոխուեցաւ Չինաստանի մէջ։

Օրուան լուրերուն համաձայն, հարաւցիները յաղթական ոյժ մը կը կատարեն դէպի Փէքին, Չինաստանի մայրաքաղաքը, խուճապի մատնելով հիւսիսի դիկտատորը։ Հարաւցիները Չինաստանի ազգային ուժերն են, որոնց մէջ պոլշեւիկներ ալ կան։ Այնպէս որ, կարելի չէ պնդել թէ իսկապէս կարմիր բանակն է յաղթականը։ Մոսկուան եւ անոր հաւատարիմները այդպէս կ'ուզեն ցուցնել, բայց տակաւին կանխահաս է որեւ տալ այս մասին։ Չինացիները ամէն բանէ առաջ կը նկատեն թօթուել օտար լուծը եւ ապահովել իրենց երկրին անկախութիւնը։ Այդ է իրենց մեծ կուսակցութեան, Քուօ-Մինտանկի ծրագիրն ալ։ Թնդանօթներու որոտին մէջ, մարդիկ ժամանակ չունին վարդապետութիւններով զբաղելու եւ իրենց ազգային դիրքը ճշդելու։

Բայց եւ այնպէս, ծանրակշիռ պարագայ մըն է չինական երկրին պատերազմի ընթացքին այս յեղաշրջումը, աւելի ճիշտ՝ պատերազմին զարգացումն ու սաստկութիւնը։ Այս յաղթական ոգեւով, Չինաստանի ազգայնականները կրնան ստեղծել այնպիսի կացութիւն մը, որ յանգի միջազգային խաղերու եւ հաշնակութիւններու։

Այդ մասին ալ, առանց վճիռներ արձակելու եւ գուշակութիւններ կատարելու, սպասենք դէպքերու ընթացքին։ Կը բաւէ նշել որ, փոխորիկի նշաններ կան ամէն ուղղութեամբ։

Այդպիսի հաւանականութեան մը կ'ակնարկէ, անշուշտ, «Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէ»ին կոչը, որուն ամփոփումը հետեւեալ երէկ, օրուան լուրերու կարգին։

Նախատեսելով պոլշեւիկեան իշխանութեան մօտաւոր տապալումը, Կոմիտէն կ'ազդարարէ.

— «Պոլշեւիզմը կը մեռնի, լքուած եւ արհամարհուած խորհրդային Միութեան բոլոր ճնշուած ժողովուրդներուն կողմէ։ Ան է որ անձնազոհութեամբ կը կռուի ազատութեան եւ անկախութեան համար, միացէ՛ք։ Անկի՛ռւսական գրաւումը։»

Ինչպէս գիտեն ընթերցողները, Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէն կազմուած է Պոլսոյ մէջ, մասնակցութեամբ Ադրբէջանի, Վրաստանի եւ Հիւսիսային Կովկասի ազգային ներկայացուցիչներուն։ Անոնք օրերս մէկ ալ ունին Փարիզի մէջ, «Պրոմեթէ» ամսագիրը, ֆրանսերէն լեզուով։ Իրենց նպատակն է թօթուել պոլշեւիկեան կամ ռուսական լուծը, անկախ Կովկասը, եւ կազմել անկախ հանրապետութեանց համադաշնութիւն մը։

Դժբախտութիւնը այն է որ, այդ ծրագրին գործադրութեան համար, անոնք չունին հասուն եւ որոշ, թանձրացեալ ոյժեր։

Գաղտնիք չէ որ Կովկասի հանրապետութեանց թշնամին այն պոլշեւիկ Ռուսաստանը չէ, այլ եւ անոր ղինակիցը՝ քեմալական Թուրքիան։ Այս վերջինը այսօր կուսակից կը ձեւացնէ Կովկասի անկախութեան, շատ հասկնալի պատրուակով մը,—ապագային իր թեւարկութեան տակ առնելու համար այդ երկրամասը։ Արդ, երբ Կոմիտէն կ'ազդարարէ. «Ղեկավարող պետութեան ծուղակին մէջ մի իյնաք», անզգալաբար զինակցաբար Կովկասի ժողովուրդները կը հրէ կը ձգէ նոյն ծուղակին մէջ, ռուսականին տեղ դնելով թրքական հարուածը (օրիանթասիոն)։ Կոմիտէին անդամները չե՞ն գիտեր որ Ռուսաստանի պէս գրաւող ուժ մըն է նաեւ Թուրքիան։ Տարբերական տրամաբանութիւնը կը պահանջէր ըլլալ ո՛չ մէկուն, ոչ ալ միւսին հետ, կամ ըլլալ երկուքի՛ն ալ դէմ։

Կ'արժէ աւելի մանրամասնօրէն խօսիլ այս մասին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵԹԷ ՓԼՈՒՋՈՒՄ ՊԱՏԱՀԻ

Եգիպտոսի «Յուսաբեր»ը (14 Մայիս), խմբագրականի մը մէջ վերլուծելով պոլշեւիկեան փլուզման մը հաւանականութիւնները, կը նկատէ.

— «Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր դիրքը, երբ փլուզումը ներսէն է, երբ զինական որեւէ բախում չկայ եւ երբ ռուսական սուինին բախին կապուած չէ ոեւէ պատերազմի, —ըլլայ Թուրքիոյ հետ՝ ընդդէմ ուրիշներու եւ կամ ըլլայ ուրիշներու հետ՝ ընդդէմ Թուրքիոյ։

«Մենք կ'ակնարկենք այն կացութեան, երբ ռուս ժողովուրդի հակապոլշեւիկ ուժերը եւ Խորհրդային Միութեան հակառուս ազգերը ներքին ըմբոստացումներու միջոցով կազմալուծումի եւ քայքայումի գիրկը նետած են ռուսական երկիրը։

«Այս տեսակէտով ցարդ յստակ ու որոշ եղած չէր մեր դիրքը։

«Դաւանանքով ու գործելակերպով, թէ՛ տեսականօրէն եւ թէ գործնական կեանքի մէջ հիմնովին ու վերջնապէս հակառակ ըլլալով պոլշեւիզմին, մենք այնուամենայնիւ, ցարդ գործօն կերպով պայքար մղած չենք խորհրդային իշխանութեան դէմ, բացառաբար մեր ժողովուրդի քաղաքական փափուկ վիճակը նկատի առնելով։

«Այս վիճակը նոյնութեամբ կը յարատեւէ մեզ համար մինչեւ այսօր։

«Որքան ատեն որ հայութեան ֆիզիքական գոյութիւնը վտանգուած կը մնայ իր մահացու ոսոխին կողմէն, այնքան ատեն հայ ժողովուրդը հարկադրուած կ'ըլլայ ընտրութիւն կատարել ո՛չ թէ լաւ, այլ գէշ կացութիւններու մէջ՝ նախապատուութիւն տալով չարիքներէն փոքրագոյնին։

«Մեր այս ընթացքը անշուշտ դառնութիւն կրնայ պատճառել մեր հարեւաններուն, որոնց հետ չե՛նք երբ անհրաժեշտ է միասնաբար փլուզումը պատրաստել, եւ որոնց հետ ենք՝ երբ հասած է ժամը այդ փլուզումի հետեւանքներէն օգտուելու։

«Պատմութիւնը մեզ համար մեծագոյն ողբերգութիւնը ստեղծած է՝ թո՛ւրքը դրկից դարձնելով մեզ։ Մեր ժողովուրդի մէկ ամբողջ հատուածը բնաջնջելէ ետք, ան այսօր Հայաստանի միւս հատուածի կուրծքին վրայ ստեղծած է Քիւրտկրայը, Նախկրայը եւ «ինքնավար» Ղարաբաղը՝ պատեհ վայրկեանին իր աւերածութեանց գործը նաեւ հոս ի կատար ածելու համար։»

ԵՐԿԻՐԸ ԿԸ ԽԱՂԱՑ.— Դիլիջանի շրջանին մէջ հոդը կը յառայ եւ փլուզումներ առաջ կուգան։

Երկրաբաններ Շիլնիկով եւ կարապետեան մասնաւոր հետաքրքրութեամբ քննած են երկրաբանական այս երեւոյթը, առանց կարենալու ճշգրտօրէն որոշել պատճառները։

Երեւանի Ադրջ. գործավարութիւնը, տեղւոյն վրայ ապաքինարանի մը կառուցումէն առաջ, անհրաժեշտ նկատած է մանրազնին քննութիւն մը կատարել։ Այս նպատակով հրաւիրուած են երկրաբան Եֆիմովը եւ Շիլնիկովը։ Շրջանին երկրաբանական քննութենէն յետոյ, այս գիտնականները հետախուզութիւն պիտի կատարեն գաւառին ջուրի պաշարին, կազմութեան, ջերմութեան, հանքային ջուրերուն մասին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պոլշեւիկները կը մեկնին Լոնտոնէն

Հինգշաբթի օր Լոնտոնէն «Եուշար» խորհրդային շոգենաւով Ռուսիա մեկնեցան Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատան պաշտօնեաներէն մօտ 40 հոգի։ Գործակատար Ռոզենկոլց և Ռուս գործակալութեան տնօրէնները երէկ պիտի մեկնէին։

Անգլիական կառավարութեան տուած պայմանաժամը կը լրանայ կիրակի օր։ Ներքին նախարարը Ռոզենկոլցի հաղորդեց ցանկը այն պաշտօնեաներուն, որոնք կ'արտօնուին Լոնտոն մնալ մինչեւ գործերու հաշուեյարդարը։

Ռուսերը մեկնումի համար տենդոտ գործունէութեան մէջ են։ Ծանր կապոցներ և հսկայ մնտուկներ բեռցած ինքնաշարժ բեռնակարքեր իրարուետեւէ դէպի նաւահանգիստ կ'ուղղուին։ «Եուշար»ի վրայ բեռցուեցաւ 250,000 ոսկերին արժէքով ապրանք, մեծ մասը թէյ և քաուչուք։

Երեսփոխանական ժողովին մէջ ներքին նախարարը պարզեց այն պայմանները, որոնց պիտի ենթարկուին Ռուսերը՝ իբրեւ անհատ առեւտրական գործերով Անգլիա գալու համար։ Ցամաք ելլելու արտօնագիրներ պիտի տրուին միայն բարեմիտ վաճառականներու, որոնք յանձնառու պիտի ըլլան հակաբրիտանական ոե է պրոպագանդա չընել։

«Խզումը առաջին քայլն է դէպի պատերազմ»

Գործավարներու խորհուրդին նախագահ Ռիկով խօսելով Մոսկուայի Սովեդի լիակատար նիստին մէջ, յայտարարեց թէ «Անգլիոյ պահպանողականներուն քաղաքականութիւնը կը ձգտի նոր Մեծ Պատերազմի մը՝ խորհրդային միութեան դէմ յարձակումի մը ձեւին տակ։ Ռիկով կանգ առաւ 1921էն իվեր անգլ. կառավարութեան կողմէ Ռուսիոյ դէմ եղած ամբաստանութիւններուն վրայ, եւ ուզեց ապացուցանել թէ ատոնք բոլորն ալ հիմնուած են կեղծ վաւերաթուղթերու վրայ։ Անգլիա իր յարաբերութիւնները խզեց խորհրդային միութեան հետ, որովհետեւ պէտք ունէր անգլ. քաղաքացիներու ուշադրութիւնը իր ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան ձախողութիւններէն ուրիշ կողմ դարձնել։

«Ազումը առաջին քայլն է դէպի պատերազմ։ Միջազգ. ներկայ կացութիւնը խիստ ծանր հետեւանքներ կրնայ ծնիլ։ Ազումին բովանդակ պատասխանատուութիւնը Անգլիոյ վրայ կ'իյնայ։ Ազումը աւելի պիտի սաստկացնէ Եւրոպայի տնտես. տագնապը։ Պոլտուին սին յոյսերով թող չօրօրուի թէ կրնայ խորհրդային միութեան հետ առեւտրական յարաբերութիւններ ունենալ «ամերիկեան» ձեւով։»

Կարմիր բանակը կը պատրաստուի

Ռիկայէն «Իզիոն Թելէկրաֆ»ի կը հեռագրեն թէ սովետները բազմաթիւ օտար պետութեանց հետ բանակցութիւններ սկսած են 8—10 միլիոն րուբլիի ապսպրանքներ ընելու համար կարմիր բանակի հաշուոյն։ Պատերազմական նախարար Վօրոշիլոֆ յետադած է լեհական սահմանին վրայ կատարելիք քննական պտոյտը, ընդհակառակն կարմիր բանակի բոլոր հրամանատարները հրաւիրած է Մոսկուա, ուր կարեւոր խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարուի։

Վլատիվոստոկ փակուած ամբ. նաւերուն

Իբրեւ հետեւանք անգլեւխորհրդային յարաբերութեանց խզման, պոլշեւիկները Վլատիվոսթոքի նաւահանգիստը փակած են անգլիական նաւերուն առջեւ։ Ցիշեալ նաւահանգիստը մտնող օտար նաւերուն մէջ անգլիականները 100ին 80ը կը կազմեն։ Պոլշեւիկները նոյնպէս արգիլած են ոեւէ փոխադրութիւն կատարել անգլ. ընկերութեան երկաթուղիով, որ Մանչուրիայէն մինչեւ ռուսական սահմանը կը բանի։

Նախարարական տագնապ Ռումանիոյ մէջ

Պուքրէշէն առնուած լուրերու համաձայն, վարչապետ զօրավար Ավերէսքօ ծրագրած էր Ռումանիոյ ներկայ տագնապին առջեքն առնելու համար ամբողջ իշխանութիւնը իր ձեռքին մէջ կեդրոնացնել եւ դիկտատորութիւն հռչակել։ Իր այս ծրագրին հակառակեցան ազատական կուսակցութիւնը եւ մասնաւորապէս ընդդիմադիրներու պետ նախկին վարչապետ Ժան Պրաթիանօ եւ եղբայրը։ Ասոր վրայ թագաւորը խորհուրդ տուաւ ազգային դահլիճ մը կազմել, իրրեւ լաւագոյն լուծումը։ Թագաւորը Պուքրէշ հրաւիրեց Լոնտոնի դեսպան Թիթուլէսքօն, որուն կարեւոր պաշտօն մը պիտի առաջարկէ նոր դահլիճին մէջ։ Դեսպանը արդէն փարիզ հասաւ եւ կը պատրաստուի մեկնիլ։ Կառավարական կուսակցութեանց ներկայացուցիչներուն և զօր. Ավերէսքօի միջեւ կարճ խորհրդակցութենէ վերջ, վարչապետը որոշեց թագաւորին ներկայացնել դահլիճին հրաժարականը։

Եգիպտական վէճը

Գահիրէի երեսփոխանական ժողովին մէջ վարչապետ Սարուաթ փաշա խօսելով անգլեւեգիպտական վէճին մասին, ըսաւ թէ փոխադարձ բարիմտութեամբ կարելի պիտի ըլլայ հասնիլ համաձայնութեան մը եգիպտական բանակի կազ-

(Լուրերու յարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Թարգմ.՝ Թորիրդ. Թերթերէն)

ԿԱՐՄԻՐ ԿՆՈՒՆՔ.— *«Խորհրդ. Հայաստան»ի մէջ թղթակից մը կը գրէ (11 Մայիս).*— Մայիս 2ին, երեւանի կաշեգործներու միութիւնը կատարեց նորագոյն տօն մը, միութեան անդամներուն երախաներուն կարմիր կնունքը։ Միութեան ազատ գրկին մէջ, դալար մարգագետնին վրայ, կանաչազարդ ծառերուն շուքին, կաշեգործ բանուորները բերեր էին իրենց ընտանիքները, կատարելու ծծկեր երախաներու կարմիր մկրտութիւնը։ Երբ մէջտեղերին 2 տարեկանէն վար մօտ 50 երախաներ եւ բարձրաձայն կը կարդային անոնց տրուած անունները, «պիոներ»ներ կուգային գրկելու եւ վեր բարձրացնելու «մկրտեալ»ները, ըսելով.

— Վերցնելով այս երախաները, մենք կը խոստանանք զանոնք դաստիարակել եւ կրթել Լենինեան ոգիով եւ պոլշեւիկեան ուղղութեամբ, որպէսզի հոկտեմբերիկներով խտացնենք մեր շարքերը։

Երախաներուն լացն ու ճիչը, խօսողներուն ոգեւորութիւնը, բանուորներուն ողջոյնն ու ծափահարութիւնը կը կազմէին հմայիչ ազգային տեսարան մը։

ՄՆԱԿՆԿԱԼ ԿԵՐՊՈՎ, իր նոր հարսին հետ, մէջտեղը կանգնեցաւ Թուրք բանուոր գասըմը, որ խնդրեց այդ հանդիսաւոր օրով կատարել իր կարմիր պսակը։ Որոտընդոստ ծափերու մէջ կատարուեցաւ այդ «ակտ»ը։

ՑՈՒՆ ԱՌԱՆՑ ԼՈՑՄԻ ԵՒ ՁՈՒՐԻ.— Երեւանի մէջ, Նալբանդեան փողոցին ծայրը, անցեալ տարի շինուեցան աժաննոց բնակարաններ, դարման մը տանելու համար տունի տագնապին։ Այս տուներուն մէջ տեղաւորուած են 250 հոգի։ Սակայն այս նորաշէն տուները ոե է յարմարութիւն չունին։ Քաղաքէն այնքան հեռու են, որ բանուորները չեն կրնար հասնիլ իրենց գործին։ Տարին անցաւ, եւ դեռ ոչ լոյս եւ ոչ ալ ջուրի ծորակ մը բերուած է տուներուն։

ԴԷՊԻ ԱՐԱՐԱՏ.— Գերմանացի գիտնական Ֆօքդ. Ֆօն Նիդերմայեր մօտ օրէն պիտի մեկնի Հայաստան, բարձրանալու համար Արարատ լերան վրայ։ Այս արշաւախումբին կը միանայ նաեւ Ֆօքդ. Ման։

ՁԱՒԻՃՆԵՐԸ ՁՈՐՑԱՆ.— Ղամարլուի ձահիճները, 2700 տեսիադին տարածութեամբ, չորցած են, շնորհիւ ցամքեցնելու համար կատարուած աշխատանքներուն։ Երեւանի ջրային բաժինը գործի անցած է արդէն, շահագործելու համար բաշխման գործը։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄ.— Գանձակի գաւառէն 300 գաղթականներ փոխադրուեցան Նոր-Բայազիտի գաւառը, ուր պիտի հաստատուին վերջնականապէս։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Մեզի կը հաղորդեն թէ մեռած է Տիկին Աննա Մելիքեան, Բագուի յայտնի նաւթատէրէրէն, որ շատ ծանօթ էր Փարիզի հայ գաղութին մէջ, եւ երկար տարիներ նախագահուհի եղած էր Հայ Տիկնանց Միութեան։

Շատեր տարիներով վայելած են իր բարիքները, մասնաւորաբար Փարիզի հայ ուսանողները։ Պոլշեւիկեան յեղափոխութենէն ի վեր քաշուած կեանք մը կ'ապրէր։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի կիրակի օր։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ
ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Յ ՏԵՒԵԼ

Տիկին Ա֊նտրէ վ֊իոլիս շարունակելով իր տպաւորութիւնները Թուրքիոյ մասին, կը գրէ «փըթի փարիզիէն»ի մէջ (22 Մայիս).—

Երբ մէկ կողմէ Էնկիւրի քաղաքը գլխու պոյտ պատճառող արագութեամբ մը կը բունի, երբ բոլոր արհեստաւորները շնչասպառ կ'աշխատին, կը կարծէ՞ք թէ պետական մարդիկը պարապ կը կենան։ Ո՛չ բնականաբար։ Երեք տարուան մէջ Մուսթաֆա Քէմալ եւ իր աշխատակիցները արդիական Հանրապետութեան փոխեցին աստուածապետական եւ մոլեռանդ հին Միապետութիւնը։ Ասիկա ալ գործ մըն է վերջապէս։

Այս բանը Հասկցուա՞ծ է Արեւմուտքի մէջ։ Խալիֆայութեան ջնջումը ապշութիւն պատճառած էր։ Թուրքիա ինչպէս Հանգարտ սիրտով կը հրաժարէր իսլամութեան վրայ իր գերիշխանութենէն, որ իր ուժն ու փառքը կերտած էր։ Երբ ջնջուեցան բազմակնութիւնն ու քողը, բանաստեղծական ոգեր հիւսուեցան իգական խորհրդաւոր կեանքիմհուն վրայ։ Երբ կարգը ֆէսերուն եկաւ, ինչ սրամիտ բաներ գրուեցան։ Բայց երբ իմացուեցաւ թէ փոխգիրոյ մէջ այդ կարմիր գլխանոցը գնողները կախաղան կը Հանուին, «միշտ վայրենի են սա Թուրքերը» գոչեցին։

Բայց այդպէս ըսողները թերեւս չէին գիտեր թէ այդ քօղն ու ֆէսը ինչ տխուր բռնապետութիւն մը կը խորհրդանշէին։ Չէին գիտեր թէ օրէնքները, դատարանները, դպրոցները, աշխարհական եւ Հոգեւոր իշխանութիւնը յանձնուած էին տգէտ ու լիրբ փաթաթօգաւոր կրօնականներու ձեռքը, անդամ թէքքէ կոչուած կրօնական դարաւոր կազմակերպութիւններու, Հարուստ եւ զօրաւոր։ Ասոնք մոլեռանդութիւնը կը շահագործէին գիւղացիները կողոպտելու, ժողովուրդը տգիտութեան մէջ պահելու, կիները ստրկացնելու, երկիրը անգամալուծելու եւ Հնամենի նախապաշարումներու ցանգի մը տեւ կղզիացնելու Համար զայն։

Մուսթաֆա Քէմալ մը պէտք էր...

Իր գործը պիտի ապրի՝ Հին շէնքը փլելէ վերջ, անմիջապէս նոր մը շինեցին, բայց քիչ մը շատ տենդոտ աճապարանքով։ Սրընթաց անցան Հանգրուաններէն նպատակակէտին Հասնելու Համար։ Հապճեպ Հասած էին, ու ահա դժուարութիւնները սկսան։

Նախ դիտել տանք թէ Հանրապետութիւնը կառուցուածք չունի։ Հրատարակեց քաղաքային օրինագիրք մը՝ Ջուիցերիայէն փոխառնուած, պատժական օրինագիրք մը՝ կէս֊գերման, կէս֊ջուիցերական։ Սակայն կարելի՞ է մէկ օրէն միւսը լուսամիտ եւ անշահախնդիր դատաւորներ պատրաստել։ Թուրք դատաւորներ, քիչ բացառութեամբ, չեն ուսումնասիրած Արեւմտեան իրաւունքը։ Խեղճ ամօսկան մը կը ստանան, ու երբեք ո՛չ փափաք, ոչ ալ միջոց ունին զարգանալու, ասկէ զատ կրնան պաշտօնանկ ըլլալ ոչինչ խնդիրներու Համար, այս պայմաններուն տակ կարելի բա՞ն է որ պահպանեն իրենց անկախութիւնը։

Նոյն պատմութիւնը միւս պաշտօնեաներուն Համար։ Մեծ մասը, նախկին վարչաձեւէն ժառանգ մնացած, ո՛չ ընդունակութիւն ունին, ո՛չ զարգացում, եւ ոչ բարոյականութիւն։ Իրենք զիրենք կ'արդարացնեն ըսելով որ շատ խեղճուկրակ թոշակ կը տանան։ Այսպէս, կը տեսնէք երիտասարդ պաշտօնեաներ, որոնք ամսական 80—10 ոսկի կը ստանան, բայց եռապատիկը կը ծախսեն. եւ նահանգի մը կուսակալը, օրինակ, որ ամիսը 500 ոսկի կը ստանայ, վեց ամիս վերջ Հանդարտօրէն պետական դրամատունը 12000 ոսկի կը դնէ...։ Երիտասարդ վարչաձեւին Համար լուրջ վտանգ մըն է պաշտօնեաներու ընչաքաղցրութիւնը։

Դեռ ուրիշ վտանգներ ալ կան։ Կայ քրտական վտանգը։ Հարաւային Անատոլուի այս վայրկեանն ժողովուրդը, օժտուած անյաղթելի Հպարտութեամբ մը, եւ որ կը կառավարուի մինչադարեան աւատապետներուն պէս ցեղապետներու կողմէ, միշտ առանձնաշնորհներ վայելած է սուլթաններէն։ Քիւրտերը տուրք չէին վճարեր, զինուորական ծառայութիւն չէին կատարեր, մեկուսի կ'ապրէին եւ իրենք զիրենք օրէնքէ վեր կը նկատէին։

Անցած տարի Տիարպէքիրի շրջանին մէջ ահռելի ապստամբութիւն մը ծագեցաւ։ Արդեօք կանոնք օրէնքին Հպատակեցնելու Համա՞ր եղած շարժում մըն էր այս, թէ անգլիական գործակալներու դրդումով առաջ եկած ապստամբութիւն մը, ինչպէս կը պնդեն Թուրքերը։ Հակառակ արիւնալի զսպողական միջոցներու եւ վարիչներու աքսորին, երկիրը դեռ Հեռու է խաղաղելէ։ Անհանգարտութիւնը կը տիրէ Հոն։

Կայ նաեւ տնտեսական տագնապը։ Գիւղացիները, որոնք ամենօք իրենց բերքին 100ին 50ը պետութեան կը վճարէին, մասամբ տուրքերէ զերծ կացուցուած են. սակայն նոր օրէնքը անցած տարի դժգոհ ձգած էր քաղաքները, առանց անհրաժեշտ հասոյթները բերելու գանձին։ Զինուորական ծախքերը եզմտացոյցին կէսէն աւելին կը կազմեն։ Քրտական ապստամբութիւնը շատ սուղի նստաւ, եւ անգած տարի գանձը գրեթէ պարապ էր։ Այս պատճառաւ Ըսմէթ փաշայի գահլիճին դէմ որոշ դժգոհութիւն առաջ եկաւ։

Կայ նաեւ քաղաքական տագնապը։ Եթէ մտաւորական ընտրանին, մանր քաղքենիութիւնը եւ մանաւանդ Թուրքիոյ անկախութեան Համար կռուող գիւղացիները խորապէս կապուած են վարչաձեւին եւ Ղազիին, Հաբուստ քաղքենիութիւնը դժգոհ է։ Խթիհատի հին անդամները, որոնք Թուրքիան գերմանիոյ Հետ պինակցութեան եւ պատերազմի առաջնորդած էին, նոր կուսակցութիւն մը կազմեցին՝ վերստին իշխանութեան տիրանալու յոյսով։ Ժողովուրդի մոլեռանդութիւնը գրգռեցին, խռովութիւններ սերմանեցին, եւ անցած տարի Իզմիրի մէջ պատրաստեցին եղեռնափորձ մը, որ վերջին ժամուն ձախողեցաւ։ Անոնցմէ հինգը, հինգն ալ երեսփոխան, դատապարտուեցան ահռելի անկախութեան դատարանին կողմէ, ու կախուեցան։ Ասոնք խոստովանած էին։ Բայց ուրիշ դատ մըն ալ տեղի ունեցաւ։ Ամբաստանեալներէն երկու հոգի, որոնց մէկը ձախից պէյ, միշտ պայքարած էր գերմանիոյ դէմ եւ ինպատճառ Ֆրանսայի. միւսը՝ տոքթոր Նազըմ, շատ մը բարեկամներ ունէր։ Ցանցառ՞ էին անոնք։ Ժողովուրդը, թերեւս, բայց ո՛չ մէկ բացարձակ փաստ կարելի եղաւ Հանել անոնց դէմ ու մարդիկը մինչեւ վերջ յայտարարեցին թէ անմեղ են։ Եւ սակայն, Հակառակ ատոր կախուեցան։ Իրաւ է որ Էնկիւրիի մէջ կախաղանները աւելի դիւրութեամբ կը բունին քան ծառերը։

Ու անկէ ի վեր դիկտատուրա կը տիրէ։ Մէկ քաղաքական կուսակցութիւն մը բան կայ։ Ան որ իշխանութեան գլուխ է։ Ո՛չ մամուլի, ոչ կարծիքի ազատութիւն կայ։ Ձկայ նոյնիսկ քուէի ազատութիւն։ Ընտրութիւններէն վերջ, քուէտուփերը կը պտտցնեն ուղտի սայլերու վրայ դրած եւ սպիտակագեստ աղջիկներով շրջապատուած։ Մէջի քուէթուղթերը բացարձակապէս միատեսակ են։ Նոր երեսփոխանները ոչ թէ կ'ընտրուին այլ կը նշանակուին։

Եւ սակայն երկրին ժնժաժանութիւնը գոհ է այս դիկտատուրայէն։

— Այս բոլորը պէտք են, կ'ըսէր ինծի Թուրք մը, որ ինքն ալ Անկախութեան դատարանի բռվէն անցած էր կառավարութեան դէմ յարձակելուն Համար։

* * *

Իրապէս Մուսթաֆա Քէմալի անձէն կախուած է երիտասարդ Թուրքիոյ բախտը։ Այս դժնդակ պայմաններուն մէջ եթէ անիկա անհետանայ, իր շուրջը գտնուղներէն ո՛վ ստեղծագործ կորովը եւ անհրաժեշտ հեղինակութիւնը պիտի ունենայ իրեն տեղ գործերու ղեկը ձեռք առնելու Համար։ Ազգքանդրի գօրավարներուն պատմութիւնը պիտի գառնայ եւ վերաշինութեան գործը քանդուելու վտանգին պիտի ենթարկուի։ Գաղին գիտէ այդ բանը, ու անշուշտ ատոր Համար է որ այլեւս Զանքայայի իր բնակարանէն չի հեռանար։

Բայց եթէ Թուրքիոյ բարի ոգին իր պետին քանի մը տարի ալ ապրելու եւ կառավարելու շնորհն ընէ, Հունձքը պիտի ժողովի։ Որովհետեւ ժամանակը կ'աշխատի երիտասարդ Հանրապետութեան Համար։ Իր տնտեսական զարգացումը կ'աճի ամէն օր։ Իր սեփական միջոցներով արդէն իսկ 250 քիլոմեթր երկաթուղի շինեց, գործարաններ, երկրագործական գործակցականներ ստեղծեց, արտագրութիւնը աւելցուց։ Իր դրամատուները վարկ կը բանան գիւղացիներուն, որոնք հին տուրքերէն ազատուած, ուրախ գործունէութեան մէջ են։ Ցնտեսական մեկուսացումի քաղաքականութիւն մը հետապնդելէ վերջ, կառավարութիւնը կարգ մը վերապահումներով պատրաստակամութիւն կը յայտնէ օտար մասնագէտներ եւ դրամագլուխներ առնելու։ Ու այս նոր երկրին մէջ ընելիք շատ բան կայ։

Ցուզիչ ջանքեր կ'ըլլան Հանրային կրթութեան Համար։ Դպրոցներու ցանց մը կը սկսի ծածկել Ընատօլուն։ Ամենափոքր գիւղերուն մէջ իսկ կան «թիւրք օճաղներ», որոնք ժողովրդական կրթութեան Հիանալի կեդրոններ են։ Ուսման ծարաւի խանդավառ եւ ծանրագլուխ երիտասարդութիւն մը կը պաշարէ լիսէները, արհեստից վարժարաններն ու Համալսարանները։ Եօթէն մինչեւ տասներկու տարեկանը կրթութիւնը պարտաւորիչ է եւ ձրի ո՛չ միայն նախակրթարաններու, այլ լիսէի ցորեկօթիներուն Համար։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Երեւանի 300 գաղթականները փոխադրուեցան Բասարգեչարի Զախլու գիւղը, ուր հող բաժնուած է անոնց։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼԻՐԱՆ

(Թղթակցութիւն Իտալիայէն)

Ցորենի պայքարէն ետք, Իտալիոյ վարչապետը կը մղէ լիրայի արժէքաւորման պայքարը։ Մէկ ամսուան մէջ սթեռլինը 112էն իջաւ 88ուկէս լիրայի, տոլարը 22էն 18ուկէսի։

Պատերազմէն առաջ լիրան հաւասար էր ոսկեդրամի։ 1924ին մէկ տոլարը կ'արժէր 5,16 լիրա, մէկ սթերլինը՝ 25,27 լիրա։ Պատերազմի միջոցին ինչպէս բոլոր դրամները, այնպէս ալ լիրան հետեւեցաւ դէպքերու թելադրութիւններուն։ 1917ի վերջին կիսուն իտալական պարտութենէն ետք, տոլարը 7,13 էն բարձրացաւ 9,10ի, 100 զուիցերիական ֆրանքը 143,47էն 230 լիրայի։

Իտալական կառավարութիւնը յաջողեցաւ Ամերիկայի հետ դրամական համաձայնութիւն մը կնքել 1918 Օգոստոսին եւ այսպէս բարձրացնել լիրան։ Զուիցերիական 100 ֆրանքը 230 լիրայէն 130ի սկսաւ ծախսուիլ։ Սակայն այս բախտաւորութիւնը երկար չտեւեց։ 1919 Մարտին Ամերիկա վերջ տուաւ այդ համաձայնութեան եւ այնուհետեւ լիրան սկսաւ տատանիլ Իտալիոյ քաղաքականութեան եւ առեւտրական հաշուեկշիռին համեմատ։ Միեւնոյն ատեն աւելցաւ հետզհետէ թղթադրամի շրջաբերութիւնը, որ 1919 Յունիսին 15,410 միլիոն լիրա էր, 1920 Յունիսին կը հասնէր 20 միլիառ 356 միլիոնի։ Իտալական լիրա ալ կը թաւալէր մէկ տոլարը 8,06 լիրայէն 18,47 լիրայի։ Զուիցերիական ֆրանքըկը բարձրանար 151.32էն 326,60 լիրայի։

Այնուհետեւ ալ կանգ չառաւ անկումը, հետզհետէ շեշտուեցաւ առեւտրական հաշուեկշիռի բացը։ Երբ Մուսոլինի իշխանութեան գլուխ հասաւ, խոստացաւ 50 լիրի իջեցնել սղերլինը, որ 150ի վրայ կը գտնուէր։ Դէպքերը ցոյց տուին որ տնտեսական օրէնքները՝ չեն ճկիր անհատներու կամքին, որքան ալ որ հզօր ըլլայ ուժի ասպարէզին մէջ։ Տոլարը բարձրացաւ անցեալ տարի Օգոստոսին 30 լիրի, սղերլինը 148ի։

Վարչապետը լրջօրէն մտահոգուեցաւ ու Փիզարոյի մէջ խոստացաւ անպայման արժէքաւորել լիրան, խնայող ժողովուրդի մը տքնութեան արդիւնքը։

Պարտքերու խնդիրը կարգադրուած էր արդէն նպաստաւոր կերպով։ Հետեւելով Ժլօրանսի երբեմնի դրամատէրերուն ընթացքին՝ օտար դրամագլուխները տուրքէ ազատ թողուեցան, Իտալիա հրաւիրելու համար զանոնք։ Պետական պիւտճէն հաւասարակշռուեցաւ, թղթադրամի շրջաբերութիւնը հետզհետէ նուազիլ սկսաւ։ Դրամատուներու եւ պետութեան թղթադրամներու շրջաբերութիւնը կը հասնէր 31 Դեկտեմբեր 1926ին 20,133 միլիոն լիրի, 1927 Փետր.ի վերջը իջաւ 19,585 միլիոնի։ Միեւնոյն ատեն արտաքին փոխառութեամբ ոսկիի, արծաթի եւ օտար դրամներու պահեստը 1847 միլիոնէն բարձրացաւ 2580 միլիոնի։ Մասնաւոր ընկերութիւններու փոխառութիւնները (Ֆիաթի, Էմիսրնի) Հռոմի եւ Միլանի փոխառութիւններուն հետ տրապարակը ողողեցին տոլարներով։

Դրամի բարձրացումը օգտակար է անշուշտ ներածողներուն, բայց վտանգաւոր՝ արտածողներուն Համար։ Փոխառութիւնները այն ատեն օգտակար կրնան ըլլալ երբ նպաստեն ճարտարարուեստի բարգաւաճման, որուն էական պայմանն է սակարկին ներքին սպառումի յաւելում, արտածման աղբիւրներ։ Արտածում եւ ներքին սպառում կախում ունին ապրանքներու դիներէն, հետեւաբար արտադրութեան արժէքէն։ Գործարանատէրը լիրի բարձրացումով աւելի դիմացկին կը ստանայ նախնական նիւթը, եւ կը նուազեցնէ գործաւորին օրավարձը՝ ապրանքին արտադրութեան ծախքը նուազեցնելու Համար։

Կարելի չէ տնտեսագիտութեան օրէնքները նախատեսել բնագիտական օրէնքներու նման։ Ֆրանսացի մասնագէտներ խորհուրդ տուին Ֆրանսայի վարչապետին պատերազմի պարտքերու խնդիրը կարգադրել Ֆրանքը փրկելու Համար. Պ. Փուանքարէ առանց ատոր, միայն վստահութիւն ներշնչելով ամրացուց Ֆրանքը։ Իտալացի մասնագէտներ խորհուրդ տուին Պ. Մուսոլինիի լիրան հաստատուն դարձնել Պելճիոյ նման 175ի (մէկ սթերլինը 105 լիրա)։ Վարչապետը մերժեց եւ բարձրացուց լիրան 148էն 88ի։ Ըստ եւեցաւ թէ արտածումները պիտի նուազին լիրայի բարձրացումով։ 1927ի առաջին երեք ամիսներուն մէջ արտածումները նուազած են 70 միլիոն, բայց ներածումներն ալ պակսած են 500 միլիոն։

Իտալական արտածումներէն մետաքան ու բամպակեղէնները պակսած են տարբեր պատճառներով։ Ամերիկեան եւ անգլիական մաքսերու յաւելումով եւ մանաւանդ ճարտնական մետաքսի մրցումով՝ Իտալիա աւելի նուազ կ'արտածէ մետաքս եւ մետաքսեղէն քան նախապատերազմեան շրջանին։ Բամպակեղէններու արտածման նուազում մը սկսած է 1926ի առաջին եռամսեակին։

Լիրաին բարձրացման հետեւանքով կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, ապրուստը ժամանցնելու Համար։ Զեղչեց պաշտօնեաներու ապրուստի սղութեան թոշակը, պարտադրեց գիները զեղչել Հարիւրին տասը։ Միլանի Առեւտրական Սենեակին տեղեկագրին Համաձայն, մեծաքանակ ապրանքներու գինը հետզհետէ նուազած է. 1926 Օգոստոսին 691,3 լիր էր, Սեպտ.ին 682,8, Նոյ.ին 641,4, Դեկտ.ին 618,6, 1927 Յունուարին 602,9, Փետր.ին 600,8, Ապրիլին 576,4։

Իտալիոյ առեւտրական հաշուեկշիռին բացը կը հասնէր անցեալ տարի 7 միլիառ լիրի։ Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ այդ բացը կը գոցուի մասամբ իտալացի աշխատաւորներու հարիւնիք զրկած 2900 միլիոն լիրով, զբօսաշրջիկներու Իտալիա թողած 2800 միլիոն եւ առեւտրական շոգենաւերու հասոյթով՝ շուրջ մէկ միլիառ լիրով։

Աշխատաւորներու առաքումները տեղւոյն աշխատութեան եւ դրամական պայմաններուն համաձայն կը փոխուին, զբօսաշրջիկներու թիւը կրնայ նուազիլ եւ շոգենաւերու նաւագէշքներն ալ ամէն անգամ նպաստաւոր չեն կրնար ըլլալ եւ կախում ունին վանաւանդ գերման ու անգլիական հանքածուխէն։ Իտալիոյ կամքէն կախում ունի ժամանակին արտածումը։ Իտալացի գործաւորը աւելի քիչ արտադրող է քան անգլիական, գերման եւ ճափոն աշխատաւորը։ Գերմանիոյ նման կապտակերպելու է ճարտարարուեստը գիտական նոր հիմերու վրայ, առանց մտաւանջուելու որ հին հաստատութիւնները կը փակուին եւ անգործներու թիւը կ'աւելնայ։ Գերմանիոյ նման պատրաստելու է գործի ատակ գործաւորներ։

Նուազեցնելու Համար ներածումները, Իտալիա կը ջանայ կլիմային ու հողին յարմար, մշակումներու արտադրութեան յաւելումը։ Ելեկտրական ուժի գործածութիւնը սկսած է ընդհանրանալ նուազեցնելով հանքածուխի ներածումը։ Այս նիւթին գինը գրեթէ պակսած է (250էն 170 լիրի մէկ տակառաչափը ճենովայի հրապարակին վրայ)։

Տնտեսական այսպիսի հաստատուն միջոցներով կարելի է բարձրացնել լիրան։ Հակառակ պարագային դարձեալ կ'իջնէ հոն՝ ուրկէ հարիւր անցած էր դեպրեսիոն ճիգ մը կատարելով։

Գ. Ա.

Ջ. Ո. Մ. ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Մարիս 15ին Ջ. Ո. Մ. Թեան ընթերցարանին մէջ տեղի ունեցաւ տարեկան ընդհ. ժողով, օրակարգ ունենալով Փարիզի կեդր. վարչութեան տարեկան հաշուետուութիւն հրաժարական, 2. Մասնակի խնդիր, 3. Պիւտճէի հարց։

Կեդր. վարչութեան տեղեկագիրը, վարչութեան մէկ տարուան բարոյական գործունէութեան համարատուութիւնը եւ նիւթական գործունէութեան քանի մը գիծերը ներկայացնելէ վերջ պատասխանեց զանազան հարցումներու։ Ու Պ. տեղեկացուց ըսաւ. «Եթէ Ջ. Ո. Մ. Թեան կեդր. վարչութիւնը աշխատեր եւ որոշ արդիւնք մը ձեռք բերէր է, անոր մէջ խոշոր բաժին մը ունի մամուլը, որուն վրայ չենք կրնար լուռ անցնիլ։ Պէտք չէ մոռնանք որ Պ. Դիւսակ Փափազեանի բարեացակամ վերաբերումը նաեւ միութեանս նկատմամբ, ունեցած է իր որոշ դերը մեր յաջողութեան մէջ։ Որովհետեւ առանց անոր, մենք կեդրոնի ընթերցասրահ չէինք կրնար հաստատել։ Հարիւրէ աւելի Միութեան ոչ֊անդամ Հայեր եւս կ'օգտուին գրադարանէն»։

Եւ ներկայացուց վարչութեան հրաժարականը։

Օրակարգի երկրորդ հարցը սեփական օրկանի մը պէտքը նկատուեցաւ կարեւոր։ Բայց խնդիրը ուսումնասիրութեան կտրօտ ըլլալով, ընտրուեցաւ ընթ. հոգիներց մարմին մը, երկու անպաշտօն խորհրդականներով, որպէս զի մանրամասնօրէն քննեն եւ ծրագիր մը ներկայացնեն։

Օրակարգի երրորդ հարցը պիւտճէ մը քուէարկելու առնչարկը նկատելով որ ուղղակի կապ ունի Միութեան դրամական վիճակին հետ, որոշուեցաւ այդ գործին ուսումնասիրութիւնը եւ ծրագրի մշակումը յանձնել նոր վարչութեան։ Հրաժարող վարչութեան հաշիւները քննելու Համար, ժողովը ընտրեց երեք հոգիէ բաղկացած մասնախումբ մը, որ իր քննութեան արդիւնքը պիտի բերէ առաջիկայ ընդհ. ժողովին։

Ներկաներէն մէկը առաջարկեց Միութեան անունը փոխել «Որբ» անունը վերցնելու համար։ Ներկաները միաձայնութեամբ անժամանակ գտան այդ հարցը։

** * * Բ. ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ Մարիս 22ին։*

Հաշուեքննիչ յանձնախումբին ներկայացուցիչը նախ յայտարարեց թէ հրաժարող վարչութիւնը արժանի է ջերմ գնահատման։ Ու տուաւ մէկ մանրամասն ընթացքին իւրաքանչիւր ամսուայ ունեցած ելքն ու մնացքը եւ Միութեան անունէն գումարը։ Փափաքելի է որ վարչութեան տեղեկագիրը հրատարակուի առանձին գրքոյկով։

Ընտրութեանց սկսելէ առաջ խօսք առաւ Միութեան գաղիներէն Պ. Վ. Կաքաւեան, որ իրեն յատուկ ոճով պարզեց Միութեան անդամներուն դիրքը պատմութեան մէջ։ Շեշտեց թէ թրքահայ նոր սերունդը անպայման պէտք ունի ուրքի կեդրոնի, լծուելու Համար վաղուան պարտականութեան։ «Ան պատմութեան մէջ պէտք է վերհակիչը ըլլայ այն ձեռքերուն որոնք կ'աշխատին պատմութիւնն սրբել զինքը՝ ազգը»։

Յետոյ ժողովը քուէարկութեան ձեռնարկելով ընտրեց տեւական անդամները, իրենց կեդր. վարչութիւն.—

Պ. Պ. Յրէմ. Պուռնազեան (տեղապահ), Ա. Կապնց (փոխտեղապահ), Է. Խանէմանեան (քարտուղար), Մ. Թիւրքճեան (գանձապահ), Ա. Յովհաննէսեան (Համարակալ), իսկ Մալր֊Դիւանի նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Շ. Նարդունի եւ քարտուղար՝ Պ. Գաբրիկեան։

Կը սիրենք յուսալ թէ նոր վարչութիւնը կարելին պիտի ընէ Միութեան կազմակերպական երկրորդ տարին արդիւնաւորելու Համար։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԻՆՉԵՒ ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ Ա.Ի

— Ես տասնվեց տարեկան էի, երբ հայրս մահացավ։ Մայրս վախճանած էր ինձ ծնելուն պես։ Հայրս ինձ թողեց մեծ կալվածքներ, ոսկի, արծաթ, բայց ես ոչ մի բանի չէի հասկանում։ Ես ամբողջ օրերով խաղում էի իմ ընկերների հետ։ Ես ունեի մի դայակ, որ ինձ շատ էր սիրում։ Նա ինձ ասում էր, որ ես պետք է ամուսնանամ, որ ունենամ տղաներ, որոնք ինձ հետո կտիրանան հարստությանս։ Ես ծիծաղում էի նրա վրա, որովհետև չգիտեի, թե ինչ է ամուսնությունը։

Մի օր դայակս ինձ ասաց, որ ես պետք է ամուսնանամ Ռուբինի դստեր՝ Մարիամի հետ։ Ես ոչինչ չպատասխանեցի, որովհետև չգիտեի, թե ինչ է պատասխանելը։ Ես գնացի իմ ընկերների մոտ և նրանց ասացի, որ ես պետք է ամուսնանամ։ Նրանք ծիծաղեցին ինձ վրա, որովհետև չգիտեին, թե ինչ է ամուսնությունը։

Ես գնացի տուն և հարցրի դայակիս, թե ինչ է ամուսնությունը։ Նա ասաց, որ ամուսնությունը նշանակում է, որ մարդ և կին միասին պետք է ապրեն։ Ես հարցրի, թե ինչու։ Նա ասաց, որ այդպես է պետք

մակերպութեան մասին։ Վարչապետը միաժամանակ քննադատեց անգլիական կառավարութիւնը մարտանաւեր ղրկած ըլլալուն համար։

Անգլիական ծանուցագրին պատասխանը հաղորդուեցաւ երէկ։ Եգիպտական կառավարութիւնը գոհացում կուտայ անգլ. պահանջներուն այն չափով որ կը ներէ Եգիպտոսի անկախութիւնը։ Ծանուցագիրը անկեղծ փափաք կը յայտնէ Անգլիոյ հետ բանակցիլ վերջին համաձայնագիր մը, որով պիտի ամրապնդուի փոխադարձ բարեկամութիւնը եւ պիտի ապահովուին փոխադարձ շահերը։

⁂ *Պասրայէն կը հեռագրեն թէ Միջագետքի բանակի ընդհանուր քննիչութեան խնդիրը դժուար կացութիւն մը կը ստեղծէ Իրաքի կառավարութեան համար, նման եգիպտականին։ Իրաքի կառավարութիւնը կը պնդէ որ համաձայն դաշնագրի, բանակին ընդհանուր քննիչը պէտք է տեղացի մը ըլլայ։ Իսկ եթէ Անգլիա պնդէ որ այդ պաշտօնը Անգլիացիի մը տրուի, այն ատեն Լոնտոնի կառավարութիւնը միշտ պատասխանատու պիտի ըլլայ Միջագետքի պաշտպանութեան համար։*

Փիլիսի վրայ կը խաղեն

Վերջին օրերս հարաւի ազգայնականները կարեւոր յաղթանակներ տարին հիւսիսային բանակներուն վրայ։

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ հարաւային բանակներու երեք պետերը՝ զօր. Զանկ-Քայ-Շէք, Ֆէնկ-Եու-Հսիանկ և Եէն-Սի-Շանկ համաձայնութիւն գոյացուցած են միասին Փէքինի վրայ քալելու համար։ Զանկ-Քայ-Շէքի զինուորները Դեղին գետէն անդին չպիտի անցնին. իր դաշնակիցներէն մէկը պիտի քալէ Փէքինի, միւսը Թիէն-Ցինի վրայ։

Անգլիացիները, Ամերիկացիներն ու Ֆրանսացիները կ'ամբացնեն Փէքինի եւ Շանհայունկի իրենց պահակազօրքերը։ Շանկայէն 2000 ամերիկեան նաւագներ ղրկուեցան Թիէնցին՝ հիւսիսային Չինաստանի Ամերիկացիներուն կեանքն ու ինչքը պաշտպանելու համար։ «Շանկայ Թայմզ» կը գրէ թէ Անգլիացիները, Ճափոնցիներն ու Ամերիկացիները որոշեցին 16.000 հոգինոց դաշնակից ուժ մը ղրկել Թիէնցին։ Նախագահ Քուլիճ Փէքինի ամերիկեան դեսպանին հրահանգ տուաւ է Թիէնցին փոխադրուիլ։ Միւս պետութիւնները առայժմ իրենց դեսպանները Փէքին կը պահեն։

«Իւմանիթէ»ի ստացած պաշտօնական մէկ հեռագրին համաձայն, Վուհանի ազգայնական բանակը սաստիկ կռիւներէ վերջ, յաջողած է գրաւել Չէնկ-Զուն, Հոնանի մէջ, որ Մարաջախտ Շանկ-Զօ-Լինի դիմադրութեան կեդրոնն էր հիւսիսային Չինաստանի մէջ։ Մօտ 100,000 զինուորներ գերի իյնալով զինաթափ եղած են։ Զանկ-Զօ-Լին Մանչուրիա կը փախչի։

Հայ փախստականներու կալուածները

Երէկ գրեցինք թէ Պոլսոյ դատարանները վերջերս փախստական նկատուած Հայերու և Ցոյներու «լքեալ» կալուածներուն մասին ներկայացուած կարգ մը դատերուն առթիւ նպաստաւոր վճիռներ տուած են։ Դատարանները նկատի առնելով որ յիշեալները ժամանակին «կանոնաւոր անցագրով» մեկնած են Պոլսէն, որոշած էին իրենց տէրերուն դարձնել գրաւուած կալուածները։

1338էն (1922) առաջ մեկնողներու կալուածներուն մէջ թուրք գաղթականներ տեղաւորուած ըլլալով, դատական նոր որոշումներուն վրայ, այդ շէնքերէն գաղթականները դուրս կը հանուին հիմա։ Այս պարագան շփոթութեան մատնած է Գաղթականներու գետեղման տնօրէնութիւնը, որ բացի մնացած գաղթականները տեղաւորելու համար տրամադրելի շէնք չունի, և կ'առաջարկէ փոխանակ խնդրոյ առարկայ շէնքերը յանձնելու իրենց տէրերուն, այդ շէնքերուն փոխարժէքը վճարել։

Պոլսոյ մէջ կան 500 հայ և 1000 Ցոյնի լքեալ գոյքեր, որոնց 100ին 80ին մէջ գաղթական գետեղուած է, և եթէ դատարաններու որոշումները գործադրութեան դրուին, 1000է աւելի գաղթական ընտանիք բացի պիտի մնան։ Մինչեւ հիմա 6 Հայերու պատկանող շէնքերէն 3ը պարպուած և 10 Ցոյներ ալ պարպելու որոշում առած են։ Այս կարգի 50 դատեր կան դատարաններու առջեւ և մէկ կողմէն ալ կ'աւելնան։ Բացի մնացող գաղթականներուն գետեղման տնօրէնը պատասխանած է թէ «գաղթականներու թիւը լքեալ գոյքերէն շատ աւելի ըլլալով, բացի մնացողներուն տեղ գտնելու դժուարութիւն կը կրենք»։ Իսկ դատարանները կ'ըսեն թէ տրուած վճիռները, որոշումագիրներու և հրահանգներու համաձայն են և կը հաստատուին վճռաբեկ ատեաններու կողմէ։

Գետեղման յանձնաժողովը կ'ըսէ որ բաւական չէ միայն որ դատարանները «կանոնաւոր անցագիր» բացատրութիւնը նկատողութեան առնեն, այլ և պէտք է աչքի առջեւ ունենան Լօզանի դաշնագրին վրայ հիմնուելով հրատարակուած Գործավարներու Խորհուրդին որոշումագիրը։ Ներքին գործավարութիւնը այս վերջինին վրայ հիմնուելով՝ հրահանգ տուած է որ «ինչ ձեւով ալ ըլլայ» ժամանակին փախչող կամ հեռացողներու կալուածներուն մէջ գետեղուած գաղթականներ չհանուին իրենց տեղերէն։ Այսու հանդերձ իմբրայի յանձնուած դատարանի որոշումները գործադրելի են. այս կերպով հակասութիւն մը առաջ կուգայ։

«Լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը պէտք կը զգացնէ որ այս մասին որոշում մը տրուի, որովհետեւ թէեւ մինչեւ հիմա մեծ քանակութեան մը չի յանգիր այս կարգի կալուածներու թիւը, բայց յառաջիկային պիտի աւելնայ։ Ներկայիս «լքեալ» գոյքերէ ամիսը 19,000 ոսկի վարձք կ'առնուի։

⁂ *«Միլլիյէթ» կը գրէ թէ՝ լքեալ գոյքերու օրէնքին 6րդ յօդուածին մէջ «ինչ ձեւով ըլլայ Պոլսէն հեռացող» բացատրութիւնը պէտք է պատկանի Միլլի կառավարութեան անցագիրը և վիզէն չունեցողներուն և նախկին կառավարութեան օրով անցագիր առնողներուն ալ, «որովհետեւ կառավարութիւնը և ազգը կը գնահատին այս կերպով»։*

Նոյն թերթը կ'աւելցնէ թէ վերադարձուելիք կալուածներու մէջ կը գտնուին Ալալէմճեան, Նորատունկեան ու Կիւլպէնկեան խաները և առջի երկու շէնքերուն պատկերներն ալ կը հրատարակէ։

Օդանաւային յաւերժ

Երէկ առաւօտ ժամը 10.15ին անգլ. օդանաւով մը Լոնտոնէն Փարիզ հասաւ Լինտպէրկ, որուն կ'ընկերանային 16 ուրիշ օդանաւեր։ Ա.յսօր կէսօրէն վերջ Շէրպուրկէն ամերիկեան մարտանաւով մը Նիւ-Եօրք կը մեկնի։

⁂ *Փրօֆ. Փիքէ, Թոլանսի գինուորական հիւանդանոցին բժշկապետը, որ միաժամանակ հնարիչն է օդանաւ-հիւանդանոցներու, առջի օր Պորտօի գիւղերէն մէկը գնաց օդանաւով՝ հիւանդ կին մը քննելու համար։ Կնոջ վիճակը ծանր ըլլալով հրահանգեց օդանաւով հիւանդանոց փոխադրել։ Երեք օդանաւեր ճամբայ ելան, տանելով փրօֆէսէօրը, հիւանդ կինը եւ ամուսինը։ Ճամբան փրօֆէսէօրին օդանաւը կրակ առաւ։ Փրօֆէսէօրը 100 մեդր բարձրութենէ վար ցատկեց եւ կատր կատր եղաւ։ Օդանաւորդը ազատեցաւ։*

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Շ. Ց. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէին կողմէ, որ կը մտնէ նաեւ իր բացումը, կը նախագահէ *ՀՆԿ. Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ*, եւ կը խօսի *Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ*։ Արտասանութիւններ, երգ, նուագ, թատերական ներկայացում, մասնակցութեամբ *ՇՈՒԹ ԹԱՏԵՐԱԽՄԲԻ և ԹԱՌԻՄԲ ԱԲԳԱՐԻ*

Երթեւեկութեան միջոց.— կար տիւ Նօռէն շոգեկառք առնել՝ ժամը 10.33, 10.40, 11.50, 13.43, 13.53։ Վերադարձ 18.59, 19.37, 20.57։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՎԻԷՆ-ՓՕՆ'Թ ԷՎԷՔԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, սինեմա Լիթուալի մէջ, նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դաշնակցութեան եւ մասնակցութեամբ Շ. Մ. Ը. Մ.ի, Զ. Որբերու Միութեան մանուհիներուն եւ Հայ կարմիր խաչին։

Բանախօս՝ ՀՆԿ. ՀԱՅԿ ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ, երգեր եւ արտասանութիւններ։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. ենթակոմիտէի, վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Պուրս տը Թրավայլի մէջ 23 թիւ սրահը։

Բանախօս՝ *ՀՆԿ. Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ*. երգեր եւ արտասանութիւններ։

ՓՐԻՎԱՅԻ ՄԷՋ

Մասնակցութեամբ վալանսի, փուզէնի, ֆրիւսաի եւ փրիվայի ընկերներուն, վաղը կիրակի օր ժամը 2ին։

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ հայկական պարեր։

դանաւեր։ Ա.յսօր կէսօրէն վերջ Շէրպուրկէն ամերիկեան մարտանաւով մը Նիւ-Եօրք կը մեկնի։

⁂ *Փրօֆ. Փիքէ, Թոլանսի զինուորական հիւանդանոցին բժշկապետը, որ միաժամանակ հնարիչն է օդանաւ-հիւանդանոցներու, առջի օր Պորտօի գիւղերէն մէկը գնաց օդանաւով՝ հիւանդ կին մը քննելու համար։ Կնոջ վիճակը ծանր ըլլալով հրահանգեց օդանաւով հիւանդանոց փոխադրել։ Երեք օդանաւեր ճամբայ ելան, տանելով փրօֆէսէօրը, հիւանդ կինը եւ ամուսինը։ Ճամբան փրօֆէսէօրին օդանաւը կրակ առաւ։ Փրօֆէսէօրը 100 մեդր բարձրութենէ վար ցատկեց եւ կատր կատր եղաւ։ Օդանաւորդը ազատեցաւ։*

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Պօտօի «Մուրատ» խումբի վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1.30ին 7 Rue Vinet, *պիտի խօսի գործիչ ընկեր* ԱՐՕԲԵԱՆ։

ՇԱՎԻԼԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Տեղացող յորդառատ անձրեւներուն եւ օդի փոփոխականութեան պատճառով դարձեալ յետաձգուած է Շավիլի դաշտահանդէսը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. «Ազատամարտի ՅԵրունդ» խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Ռոստոմի սրահը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Շ. Ց. Դ. վիէնի Երջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին հայ ժողովրդային լսարանին մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի Քեռի խումբի ընդհ. ժողովը՝ երեքշաբթի ցուներ 8ին, Գրադարանի սրահին մէջ, 75 Rue Paul Bert, ժամը 8.30ին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Երջ. կոմիտէն հետեւեալ ենթակոմիտէները առանձին առանձին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին, բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

Իշխան այսօր Շբ. ժամը 8ին,
Քրիստափոր 6 ցուն. Բշ. ժ. 8ին
Վարուժան 7 ցուն. Գշ. ժ. 8ին,
Վարդգէս 10 ցուն. Ուր. ժ. 8ին,
Քրիս 11 ցուն. Շբ. ժամը 8ին։

Շ. Ց. Դ. փոն տը Շէրիի ենթակոմիտէի 7րդ բնկ. ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ Անդամատետրերով միասին։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վահան» խումբի ընկերական ժողովը 6 ցունիս երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին գրադարանին մէջ։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէին ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը կիրակի ծանօթ հաւաքատեղին, ժամը 8ին. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկաներու թիւը բաւարար պիտի համարուի։

Հ. Յ. Դ. Պէլֆօռի «Վազգէն» խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին, խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Հայ Լեգէոնական միութեան գեղարուեստական ցերեկոյթը 6 Ցունիս երկուշաբթի ժամը 3ին Կարտըն Փարքի Թատերասրահը, Ավընիւ ու Փրատօ։ Մուտքը դիւրամատչելի։

Լիոնի-Ա.Ցիօնի Հայրենակցական Միութիւնը կազմակերպած է զաշտահանդէս մը, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Բիւսէ։

ՖՈՒԹՊՕԼի մրցում Շ.Մ. Ը. Մ.ի ժուանվիլի եւ Ալֆօրվիլի մասնաճիւղերու միջեւ, 5 ցունիս կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 3ին, ժուանվիլի մարզադաշտին մէջ։

ԱԶԴ

Դպրաց դասուն որընտիր վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ եկեղեցւոյս երաժշտական վարչութիւնը պ. Նշան Սէրքօեանի յանձնուած ըլլալով, անդամակցիլ փափաքողները դիմեն եկեղեցւոյ խորհրդարանը յառաջիկայ երեքշաբթի 7 ցունիս երեկոյեան ժամը 8ին։

Այս առթիւ կը ծանուցուի թէ փափաքողներուն, ամէն ցորեքշաբթի երեկոյ շարականի եւ ձայնագրութեան դասաւանդութիւն տեղի պիտի ունենայ։

Ատենադպիր՝ Վ. Ատենապետ՝ *Վ. Փափազեան* *Հ. Զահրէճեան*

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

320 էջ։ կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, պալենց գրատուն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

ԳՈՐԳ ՆՈՐՈԳՈՂՆԵՐ

կ'ուզուին փորձառու գորգ նորոգող գործաւորուհիներ, դիմել՝ 20 Rue Lauzin, Paris 19me։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՒԱԳԻՑ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ Ֆրանսայի համար փոստի ծախք 8 ֆրանք, Արտասահմանի համար ֆրանք աւելի՝ մինչեւ ցունիս 30։

Համլէթ 10, Օթէլլօ 12, Հոմէոս ձիւլիէտտա 12, Լուսաբաց 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ Յ. Պարոնեանի 5, Սալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերախտ դրագիրը 4, Պ. ոգի Դամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Աղէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթօղրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընըվիէվ 5, Նօռօ եւ տօտօ 8, Պատուհան մը ճաթռնիայում 10, Սասունէն հատը 2 հատոր Ս. Բիւրատի 40, Փայտաշէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփային աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիւրի 5, Ճամբուն վրայ Լ. Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուրեանի 12, Լուսէն Պ. Ժլատարիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն արտուար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հանգրածանօթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 35 Rue St. Georges, Paris (9me)։

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

"ԼՈՒՍԱՒՈՐ,, հրատարակչականը ???

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

"ՓԷՊԻՒՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆԸ

37 Rue Poissonnière «Մաճէն»ի դիմաց

(Ֆէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83

Դերձակատանս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Զարմանօն* եւ չափու վրայ զգեստներ։

Նոր եղանակին առթիւ ունինք Ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ճոխ մաճերք մը։

Դերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեարդուկ մեքենայով։

ԶԵՒԲ ՄԸ ԶԳԵՍՏ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

կարօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։

Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն

ԴԻՒՐԸՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ՏՔԹ. Կ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱ

Վ Կ Ա Յ Ո Ւ Մ Ա Ն Փ Ա Ր Ի Զ Ի Շ Ա Մ Ա Լ Ս Ա Բ Ա Ն Է Ն

եւ Diplômé de l'école dentaire de Paris էն

Մասնագէտ պրիճի, քուռօնի, փիվօի եւ փրօթէզի (Prothèse)

գործերը անմամբ ինք կը շինէ։

կ'ընդունի, կէսօրէ վերջ 2.30-8, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

16, Bl. St. Denis, Métro St. Denis Tél. Provence 09—32

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէններու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԹԱԼ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէրցելի գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն։ Provence 38.63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՄԱՄՄՈՒՀԻ

ՍԱԿԱՐԱՆ

3 Ցունիս 1927

Ցանական գործերու համար՝ դիմել՝ պ. Դերձակեանի 42 Fbg. Montmartre։

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605	—
Թրքական Ոսկ. L. Trq.		13	42
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	30
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» Lire	142	50
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	70
Ֆրանք.	» Frc. Suisse	490	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	102	—
ԱՐԺԵԹԱԹՂԹԱ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ I Cr. Fonc. Eg.		3175	—
» II »		1910	—
» III »		1560	—
Իւմէյի երկաթ. Lots turcs		155	—

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆ

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մարթաւին, վէներական հիւանդութիւնները։ Բակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord *31—49։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ 1927

5 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 355 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՄԲԱԳԻՐ ՅՕԴՒԱԾ

ՄԷԿ ԾՈՒՂԱԿԷՆ ՄԻՒՍԸ

Երէկ, խօսելով Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէի մասին, կոչին վրայ, դիտել կուտայինք թէ ազգայնական վրացիները, Ադրբէջանցիները եւ Լեռնականները սխալ ճամբու մը կը հետեւին, իրենց անկախութիւնը վերահաստատելու համար։

Ապացոյց՝ նոյն այդ կոչը, որ հրատարակութեան կը տրուի Նիւ Եորքու յարաբերութեանց խզումէն անմիջապէս յետոյ։

Ի՞նչ կ'ըսէ այդ յայտարարութիւնը, — «Պոլշեւիսմը կը նանի, լքուած եւ արհամարհուած Խորհրդային Միութեան բոր ճնշուած ժողովուրդներուն կողմէ»։

Ձենք վիճիր այդ մասին։ Մեր համոզումն այն է թէ՝ պոլշեւիկ տիրապետութիւնը վերջը - վերջը պիտի տապալի, կրծեւ ինքզինքը։ Արտաքին արշաւանքները այնքան ազդու չեն, քան ներքին որդը որ կը բանի հակառակ բոլոր հաւաստիքնեուն, եւ որ ուշ - կանուխ պիտի պատրաստէ անխուսափելի նախճանը։

Այս է տրամաբանական, ճակատագրական ելքը բոլոր նականալութեանց, բոլոր այն միահեծան իշխանութեանց ոնք հիմնուած են ոչ թէ ժողովուրդի կամքին, այլ սուինի եւ նդանօթի եւ ափ մը մարդոց կամակորութեան վրայ։

Ճիշտ սոր համար ալ, աւելորդ են բռնի ճիգերը, որոնք աւելի շատ կը նպաստեն ուշացնելու վախճանը, զօրացնելով նքնապաշտպանութեան բնազդը։

Արդ, Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէին կոչը, աւեւելով պոլշեւիկեան իշխանութեան փլուզումը, կ'աղաղակէ. «Ընկցի՛ ուսական գրաւումը»։ Եւ կը բացատրէ. «Գրաւող պետութեան ղաղակին մէջ մի իյնաք»։

Երէկ դիտել տուինք թէ՝ այս խորհուրդը անզգալաբար կամ տակցաբար կը մղէ իյնալ միւս ծուղակին մէջ, Թրքական ղեցութեան տակ։ Չէ՞ որ Էնկիւրին ալ, Մոսկուայի գինակիցը, գրաւած է Կովկասի հայկական եւ վրացական հողերուն ձկ մասը։ Որո՞ւ համար գաղտնիք է թէ Էնկիւրին այսօր անի անմիջական, գործօն դեր ունի «ինքնավար» Նախիջեւանի ջ, քան Բագուն, որուն Թեւարկութեան ենթարկուած է այդ այկական երկրամասը, համաձայն Կարսի դաշնագրին, եւ ուրքիոյ պահանջին։

Ապա ուրեմն, տարրական ողջմտութիւնը կը պահանջէր ալ ո՛չ մէկուն, ոչ ալ միւսին հետ, կամ ըլլալ երկուքին ղէմ։

Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէն ընտրած է մէկ ուղի, ամէնէն կասկածելին — թօթափել ռուսական լուծը, Թուրքիոյ լրին հաւանութեամբ, եթէ ոչ գործօն ակցութեամբ, անկախութիւն հռչակել։ Այս ծրագիրը գործադրելու համար, նք ըսեր որ ինքնաբերաբար ապստամբութիւն պիտի սարնէն, բայց լուրջ պատճառներ ունինք պնդելու թէ՝ պատրաստ ն ամէն միջոցի դիմելու, օգտուելով առիթներէն։

Կը հարցնենք հիմա, — Վրաստանի, Ադրբէջանի եւ Հիւսիսային Կովկասի ժողովուրդներուն ո՞ր իրական շահերուն կը հաապատասխանէ այս քաղաքական հակումը (օրիանտասիոն)։ Ի՞նչ ինչական փաստեր ունին, համոզելու համար թէ քէմալական ուրքիան անկեղծօրէն պիտի հանդուրժէ կովկասեան անկախ համագաշնակից հանրապետութեանց գոյութեան։ Ինչո՞ւ չեն նդրադառնար թէ՝ ո՛ր եւ է ռուսական տիրապետութիւն փլած նեն, Թուրքիա աւելի ամբարտաւան պիտի դառնայ, իբրեւ իակ իրաւարարը կացութեան։ Պոլսոյ մէջ կազմուած անկաութեան Կոմիտէին անդամները կրնա՞ն պնդել թէ՝ այսօրուան նկիւրին աւելի հասուն եւ չափաւոր է, քան 1918ի Էնվերուրի փաշաներու Թուրքիան, որ մինչեւ Բագու արշաւեց եւ ղմնուաւեցաւ իբրեւ ազատարար։

Այս հարցերուն պատասխանը չեն տար ոչ «Ըէնի Կավկաան», ոչ ալ փարիզի «Պրոմէթէ»ն, որ Անկախութեան Կոմիտէին օրկանն է։ Առաջինը նոյն իսկ ցաւ յայտնեց որ, Էնկիւրի ոտոխեց Թրքական օջախներու ծրագիրը, անոնց գործունէութեան ասպարէզը սահմանափակելով Թուրքիոյ մէջ։ Իսկ թէ ինչ կը խորհին պաշտօնական ներկայացուցիչները, այնքան ալ անհրաժեշտ չէ գիտնալ, երբ հրապարակի վրայ է անոնց արած քաղաքականութիւնը։

Այս հարցումները եւ մեր մտահոգութիւնը աւելորդ կը նանային, եթէ Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէն, մէկ բռնատրին դէմ կռուած առեն, նոյնքան պայծառութեամբ եւ վճռանութեամբ ճշդած ըլլար իր դիրքը միւսին հանդէպ, պանձելով, օրինակ, պարպել իր դրաւած հողերը, սահմանին յս եւ այն կողմէն։

Մենք այդպիսի տրամադրութիւն չենք տեսներ։ Եւ ընդհանուկն, նորէն ականատես կ'ըլլանք ուղղութեան մը, որ քանց կովկասի հանրապետութեանց տուներ, դեռ 1918էն, զօրանրները միացնելով եւ տակրը մէջտեղ ձգելով, կամ, ռուսական ներակշռութեան տեղ, Թրքական Թեւարկութիւնը հաստատելով։

Ցաւ ունենք հայ ժողովուրդը, որ միշտ զոհն եղած է մեծեու, ինչպէս իր հարեւաններու խաղերուն։ Այսպիսի քաղաքանութիւն մը կործանարար է նոյն իսկ վրացիներուն եւ Ադրբէջանցիներուն համար, եթէ պաղարիւնութեամբ եւ հեռատեսութեամբ վերլուծեն կացութիւնը։

Կովկասի ժողովուրդները կրնան վերահաստատել իրենց նկախութիւնը միայն սերտ գործակցութեամբ, եւ փոխադարձ աբար ճանչնալով ու պաշտպանելով մէկ-մէկու շահերը, եւ ոչ Թ մէկ ծուղակէն միւսը նետուելով։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐԷՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԻՐԱՅՈՒՆԵՐԸ

«Հայրենիք» (21 Մայիս) Թմբագրականի մը մէջ վերլուծելով ներգաղթի մասին ռամկավար «Շէֆ»ներու եւ մամուլին կողմէ վերջերս խորհրդային իշխանութեան դէմ արտայայտուած տրտունջները, դիտել կուտայ.

—«Ռամկավար շէֆերը,ըլլալով ոչ Թէ քաղաքական առաջնորդներ, այլ քաղաքական տիրացուները միայն, միշտ ուրիշներէն փոխ առնուած դասն անգամ շնորհքով կրկնելու ընդունակութիւն չունին։ Այլապէս մինչեւ այժմ պիտի հասկցած ըլլային,

Որ ա) Բոլշեւիկները ոչ Թէ 150 միլիոնոց, այլ հազիւ մէկ միլիոն ժողովուրդի մը ներկայացուցիչներն են.

Որ բ) Մոսկուայի բոլշեւիկները աւելի բարեացակամ չեն դէպի Հայաստանն ու հայ ժողովուրդի կարիքները, քան Երեւանի բոլշեւիկները.

Որ գ) Հայանուն բոլշեւիկները ոչ միայն քաջալերիչ եւ ինքնավստահութիւն, այլ եւ ցանկութիւնն ու նուազագոյն հաւրենասիրութիւնն անգամ չունեն հայ ժողովուրդի շահերը պաշտպանելու.

Որ դ) Թէ Երեւանի, Թէ Թիֆլիսի եւ Թէ Մոսկուայի մէջ իշխող կարմիրները, Թուրքը չգայեցնելու համար, միշտ պատրաստ են ամէն գրկում եւ անիրաւութիւն Թոյլ տալ հայ ժողովուրդի նկատմամբ.

Եւ որ ե) Թէ՛ Նախիջեւանի շրջանի եւ Թէ՛ ամբողջ Կովկասի դռները պինդ փակուած են հայ գաղթականներուն առջեւ, գերազանցապէս քաղաքական նկատումներով, այսինքն՝ Թրքասիրական մղումներով ու հաշիւներով։

Հետեւաբար, նման հայադաւ իշխանութեան մը հետ խօսելու միակ եղանակը ոչ Թէ աղաչանքն ու համակերպութիւնն է, այլ պայքարը եւ միմիայն պայքարը։

«Խորհրդային իշխանութիւնը միայն խնդալ կարող է եւ իրականին մէջ կը խնդայ շրունակ Ռամկավար շէֆերու աններելի միամտութեան վրայ, որ իրենց կարծել կուտայ, Թէ իրենց վիզը ծռելով եւ աղաչելով ու պաղատելով կարող են ողորմութիւն հայցել պոլշեւիկ պետութենէն...»

«ԼԵՌԵԱՀ» ԴՈՑՔԵՐԸ ԹԻՒՐՔ ՕՃԱԽՂԱՆՆԵՐՈՒՆ։ — Պիւտճէի յանձնաժողովը օրինագիծ մը ընդունած է, որուն համաձայն «Թիւրք օճաղը»ներուն յարմար չհնքեր պիտի տրուին տեղւոյն մէջ գտնուած ապգային եւ լքեալ կալուածներէն։ Շէնքերու ընտրութիւնն ու գնահատութիւնը պիտի կատարուին գործադիր մարմիններու կողմէ։ Շէնքերուն փոխարժէքը ութը մասնավճարներով պիտի վճարուի, ութը տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ։

ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ՏԱՐԱՓԸ ՄԱՐՏԻՆԻ ՄԷՋ։ — Ատանայէն կը հեռագրեն Թէ, Մարտինի կուսակցութեան մէջ մտաւորապէս եօԹը միլիոն քիլօ մարախի հաւկիթ ոչնչացուած է։ Սուրիոյ կողմէն խուժող մարախներու տարափը դաշտերը ծածկած է եւ մեծ վտանգ կը սպառնայ ամբողջ բուսականութեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ զին. պատրաստութիւնները

«Տէյլի Նիուզ»ի Սոֆիայի Թղթակիցը կը հեռագրէ յունիս 3 Թուականով.—

Պոլիսէն հասած ճամբորդներ կը յայտնեն Թէ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Թուրքիոյ մէջ անգլեւոուս դիւանագիտական յարաբերութեանց խզման հետեւանքով։ Նախագուշակող միջոցներ ձեռք կ'առնուին եւ զինուորներ կը գրկուին դէպի որոշ կէտեր, որոնք գաղտնի կը պահուին։ Զինուորական իշխանութիւնները կը ներկայանան զինուորական ծառայութեան դնդունակ 21էն 45 տարեկաններուն տուները եւ զանոնք զէնքի տակ կը կանչեն։

∴ Արտաքին նախարար Թեվֆիք Րիւշտի պէյ Անատոլուի գործակալութեան յայտարարած է Թէ Թուրքիա երբեք չազդուիր անգլեւոուս վէճէն եւ կը շարունակէ իր խաղաղասէր եւ բարեկամական քաղաքականութիւնը բոլորին հանդէպ։

Ռոզէնկոյց եւ Խիւչուէ ալ մեկնեցան

Ուրբաթ օր Լոնտոնէն Պերլին մեկնեցան խորհրդային գործակատար Ռոզէնկոյց, առեւտրական պատուիրակութեան պետ Խինչուք, իրենց ընտանիքներով եւ պաշտօնէութեամբ։ Վիքթորիա կայարանը ողջերթի գացած էին պոլշեւիկներու բարեկամ հարիւրաւոր հոգի, որոնց մէջ երեսփոխան Ճօրճ Լէնսպըրի, Պէն-Թիլլէտ, համայնավար երեսփոխան հնդիկ Սաքլաթվալա, աշխատաւորականներուն կողմէ Արթըր Չէնտըրսըն եւ ալք։

Երբ Ռոզէնկոյց և ընկերները երեւցան, ցուցարարները երգեցին «Ինթերնասիոնալ»ը եւ «Կարմիր դրօշ»ը. անոնցմէ մէկը աւելի կոթի մը վրայ անցուցած էր Լէնինի մեծադիր պատկերը։ Այդ պահուն կանաչ ակնոցով մարդ մը սկսաւ բարձրաձայն երգել անգլիական ազգային քայլերգը. համակիր պոլշեւիկները անմիջապէս լռութեան մատնեցին զայն։

Մեկնելէ առաջ Ռոզէնկոյց մամուլին հետեւեալը յայտարարեց.—

«Չաճոյքով կրնամ յայտարարել Թէ երկու երկիրներու միջեւ պաշտօնական յարաբերութեանց խզումը ո՛չ մէկ կերպով տկարացուցած է Անգլիոյ եւ խորհրդային ժողովուրդներուն բարեկամական զգացումները։ Եթէ խզումը Թշնամութիւն ստեղծէր այս երկու կարեւոր ազգերուն միջեւ, զայն պատմութեան ամէնէն մեծ ոճիրը պիտի նկատէի։ Դժբախտաբար կը վախնամ Թէ լորտ Պիրքընհէտ, Զըրչիլ եւ նմանները խզումը պիտի օգտագործեն՝ նորոգելու համար իրենց յարձակումները խորհրդային Միութեան դէմ»։

Ռոզէնկոյց պաշտօնապէս արտաքին նախարարին տեղեկացուց իր մեկնումը, աւելցնելով որ կցորդ մը՝ Կլատում՝ մինչեւ կիրակի առաւօտ պիտի մնայ՝ դեսպանատան գործերը կարգի դնելու համար։

∴ Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ անգլիական դեսպանատան անդամները ուրբաթ իրիկուն ճամբայ ելած են դէպի Ռիկա։

Պայմար համաշխարհային դէմ

Երեսփ. ժողովը առջի օրուան նիստը յատկացուց համայնավար վտանգին, շարունակելով անցած ուրբաթ օրուան վիճաբանութիւնները այս մասին։ Ամէնէն առաջ խօսք առաւ Կասթօն - Հիւլէն, արմատական ընկերվարական, որ յայտնեց Թէ իր կուսակցութիւնը շատ մը կէտերու մէջ հակառակ է համայնավար վարդապետութեանց։ «Մենք, ըսաւ, կապուած կը մնանք անհատական սեփականութեան սկզբունքին. չենք հաւատար դասակարգերու անդիջող հակամարտութեան։ Ո՛չ քաղաքական, ո՛չ ընկերային, ոչ ալ գործելու մեթոտներու տեսակէտէն նոյն մտածումներն ու նոյն գործունէութիւնը ունինք։ Համայնավարութեան դէմ կռուելու լաւագոյն միջոցն է ընկերային վերանայն քաղաքականութիւն վարել եւ տուրքերու ներկայ դրութիւնը փոխել։ Երբ անուղղակի տուրքերը կ'աւելցնէք եւ մանր առեւտրականը կը հարուածէք, համայնավարներուն վրայ նոր անդամներ կ'աւելցնէք»։

Վարչապետ Փուանքարէ միջամտեց եւ քանի մը վայրկեան ադմուկ ծագեցաւ։

Ցետոյ խօսք առաւ էտուար Սուլիէ, որ քննադատեց համայնավարութիւնը, զայն կոչելով «դիկտատորութիւնը ո՛չ Թէ դասակարգի մը, այլ սակաւապետութեան մը, որ ահու սարսափով կը տիրապետէ։ Աւե՛ր, անօթութի՛ւն եւ մա՛հ 25 միլիոն մարդու. ահա արդիւնքը։» Խօսելով Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան կազմակերպութեան վրայ, ըսաւ Թէ միայն Փարիզի մէջ կարմիր բանակը 12,300 «շարժման մէջ դրուելիք» մարդ ունի։ «Այս բանակին կէսը տեսանք Նոյեմբեր 7ին Քլիշիի մէջ՝ 120 հոգինոց գումարտակներով, իրաքանչիւրը վեց սպայի հրամանին տակ։ Գրեթէ ամէն կիրակի մասնակի ռազմափորձեր տեղի կ'ունենան։ Այսպէս, Ջատկին Մէօտոնի անտառին մէջ կարգ մը վարիչներ ատրճանակ կը կրէին, ինքնաշարժերու Թիւերը ծածկուած էին եւ ժողովուրդը 500 մեղր հեռուն կը պահուէր։ Ազգ. բանակին մէջ կոմպիլիները կը շատնան. միայն հետեւակ կազօրքին մէջ 170 գլխի՛ներ կան, գլխի՛ մըն ալ զինուորական մասնաւոր վարժարանին մէջ կայ, 200 սպաներ համայնավար կուսակցութեան կը պատկանին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Թարգմ. խորհրդ. Թերթերէն)

ՆՈՐ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Փամբակ-Լոռիի գաւառային իշխանութիւնը որոշեց Հայաստան հաստող 600 ընտանիքներէն զատել 40 տուն բամպակամշակ, շերամապահ եւ այգեգործ գաղթականներ, տեղաւորելու համար տափարակ հողամասերու մէջ, (նախկին կալուածատէր իշխան Սումբադեանի, եւ Ադամեանի կալուածներուն վրայ,) սադախլու եւ Ախթալա կայարաններուն միջեւ։ Այս գաղթականները գաղթումէն ուղղակի պիտի երթան իրենց յատկացուած բնակավայրերը, ուր պիտի զբաղին մասնագիտութեամբ, միաժամանակ տարածելով շրջանին մէջ իրենց մասնագիտութիւնը։

ՎԱՐԿ ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ.— Ջանգիբասարի Թուրք դպրոցին շէնքին համար «շինարարական վարկ»էն որոշուած է յատկացնել 4000 րուբլի։

ԻՍԿ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ, «ՇԻՆԱՐԱՐ»Ի ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐ».— Շամամու գաւառակին Ղալթախչի, Ավտիբէկ, Աղբուղազ, Ղարալ, Քիուլաջա, կիգդամալ, Էֆէնդի եւ Սպիտակ գիւղերուն մէջ դպրոց չկայ, խորհող ալ չկայ։ Գիւղացիները իրենց միջոցներով ու ծախքերով սկսած են շինել դպրոցներ։ Ցեսնե՛լ Թէ ինչպէ՛ս գիւղացիները ուրախութեամբ լծուած են այս անուշ գործին, մէկը քար կը տանի, միւսը փայտ կը կտրէ։

Դիլիջանի շրջանի բոլոր գիւղերն ալ, նոյնպէս, սկսած են շինել իրենց գիւղերուն համար առանձին դպրոցներ։ Ղրղի, Նաւուր, Մովսէս, Ոսկեպար, Մարտունի, Ջոջեւանք, Արդանիշ, Թալա, կողք գիւղերուն դպրոցները մինչեւ յառաջիկայ ուսումնական տարին արդէն պատրաստ պիտի ըլլան։

Ջանգիբասարի շրջանին շոռլու-Դեմրչիի, Ջօրանգեարայի եւ Թահիմբաթի գիւղացիները ժողով ըրած եւ երեք գիւղի համար որոշած են շինել մէկ դպրոց, որ պիտի ունենայ 8 դասարան։ Եւ անմիջապէս հանգանակութեան ձեռնարկելով, հաւաքած են 2600 րուբլի։ Հանգանակութիւնը պիտի շարունակուի։

Մինչ անդին, կառավարութիւնը նպաստ կը բաշխէ... Թուրք դպրոցներուն։

ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ.— Երեւանի մէջ կազմուած է յանձնաժողով մը, (նախագահութեամբ երջնկեանի, անդամակցութեամբ Դուրգերեանի, Պողոսեանի,) որ պիտի մշակէ ծրագիր մը կարգագրելու համար տեղափոխման եւ տեղաւորման խնդիրը այն գաղթականներուն, որոնք պիտի բերուին արտասահմանէն եւ կամ հաստած են 1927էն առաջ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Թիւ 6— յունիս

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— ցարաբերութիւնների խզումը (*Խմբ.*).— Բոլշեւիկների ազգային քաղաքականութեան բնաշրջումը, *Ս. Վրացեան.*— Մեր ցաւերէն, *Մինաար.*— Թուրքիոյ շուրջ.— Ընկերվարական քրոնիկ, *Վազգէն Շուշանեան.*— Թղթակցութիւններ Հայաստանէն.— Կուսակցական կեանք.— Գրախօսական *(Միացեալ եւ Անկախ Թուրքիա, Ջաբեւանդի)*։

Գինը՝ 2.50 ֆր.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման մասին

Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման մասին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման մասին

Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման մասին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԽԱՂՕՂՋՈՒՆ ՅԱՎՈՒԼՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ Ա.

— Հասա՛ւ կոմսուհի ըզձս, — ըսաւ ան, մտնելով իր ննջարանը, ուր կոմսուհին կը սպասէր զինք։ — Ես, մանաւանդ, ըզքեզ տեսնելու համար եկայ։ Ուզեցի քեզի հետ խօսիլ։

— Ինչ՞, ես ալ քեզ հետ խօսելիք ունիմ, ըսաւ կոմսուհին, նստելով իր Բոսթոն տեղը։ Ինչո՞ւ համար եկար։

— Ես եկայ, որպէսզի ըսեմ քեզի, որ ես ալ ամուսնանալու եմ։

— Ես ալ նոյնը կ՚ուզեմ ըսել քեզի, ըսաւ կոմսուհին։

— Ուրեմն, ես ալ ամուսնանալու եմ, կրկնեց ան։

— Ես ալ ամուսնանալու եմ, կրկնեց կոմսուհին։

—

— *Ուսկի՞ց քաղած էք այս տեղեկութիւնները, հարցուց պատերազմական նախարար Փէնլեվէ։*

Վերջին խօսողը եղաւ Քոնսթանթինի (Ալճերիա) երեսփոխան Մորինան, որ դատափետեց համայնավարներու «ոճրագործ» քարոզութիւնները գաղթավայրերու մէջ, վեր հանեց Ֆրանսայի քաղաքակրթական չանքերը Մարոքի, Ալճերիոյ եւ Թունուզի մէջ, ուր Ֆրանսա ազատութիւն եւ յառաջդիմութիւն մտցուց։

Վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին յառաջիկայ Ուրբաթ օր։

100 պոլշեւիկ ձերբակալուած Սելանիկի մէջ

Սելանիկէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ համայնավարներու գործունէութեանց հետեւանքով ծխախոտի բանւորները գործադուլ հռչակեցին։ Երբ ոստիկանները կ'աշխատէին ցրուել բանթողները, այս վերջիններէն քարի տեղատարափ մը իջեցուցին անոնց գլխուն։ Շատեր վիրաւորուեցան։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 100 պոլշեւիկներ։ Անկէ առաջ Սելանիկի իշխանութիւնները ձերբակալած եւ աքսորած էին 13 գլխաւոր պոլշեւիկ վարիչներ։

Աթէնքի շրջանակներուն մէջ այն տպաւորութիւնը կը տիրէր թէ Սելանիկի խռովութիւններուն բուն հեղինակներն են խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան անդամները։ Խորհրդային ներկայացուցիչ Ուսթինոֆ արտաքին նախարարին այցելելով հաւաստեց թէ առեւտրական պատուիրակութեան ոչ մէկ անդամը կապ ունի այդ գործերուն հետ։

Թուրք ուսուցիչները Ադրբէյանի մէջ

«Եկեղ կավկասիա»' Ադրբէջանի ազգայնական կուսակցութեան պոլսոյ օրկանը, կը գրէ մայիս 28ի թիւին մէջ.—

Գրած էինք թէ պոլշեւիկեան իշխանութիւնը չէ արտօներ Ադրբէյան վերադառնալ Թուրքիայէն կանչուած ուսուցիչներէն Խալիլ Ֆիքրէթ պէյի, որ արձակուրդով Գերմանիա գացած էր։ Անոնուած տեղեկութեանց համաձայն, Խալիլ պէյի ընկերներէն Իսմայիլ Հիքմէթ պէյի պաշտօնին ալ վերջ տրուած է։

։ Յունուար 8ին Զէկայի կողմէ ձերբակալուած էր Թուրքիացի ուսուցիչ մը՝ բանւորական ֆաքիւլթէին եէրքօլօշիի ճիւղին դասախօս Մուսթաֆա Թէվֆիք պէյ, որ մինչեւ Մայիս 2 բանտը պահուելէ յետոյ սահմանէն դուրս հանուած է։ Թէվֆիք պէյ վեց տարիէ ի վեր Ադրբէյանի մէջ ուսուցչութիւն կ'ընէր։ Ամբաստանուած էր իբր լրտես, առանց սակայն ցոյց տրուելու իր յանցապարտութեան մասին ոեւէ փաստ։ Թուղթ կամ դէպք։ Մուսթաֆա Թէվֆիք պէյ անօրէնութիւնը վարած է նաեւ «Շէյլալէ» պարբերաթերթին, որ 1913ին լոյս կը տեսնէր Բագուի մէջ։

։ Սիպերիա աքսորուած են Ադրբէյանի մտաւորական յայտնի դէմքերէն բանաստեղծ Ալի Եուսուֆ, բժիշկ Տաթաշ եւ ուսուցիչ Ախմետզատէ Իպրահիմ պէյերը։ Մոսկուա քշուած է իր գիտական հետազօտութիւններովը ծանօթ Մէհմէտ Հասան Պէհարլի։

Ռումանիոյ նախարարական տագնապը

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Զօր. Ավերէսքուի դահլիճը հրաժարականը ներկայացուց Թագաւորին, որ ընդունելով զայն՝ խորհրդակցութեան կանչեց կուսակցապետները եւ յանձնարարոց կազմել ազգային դահլիճ մը։ Նոր դահլիճը պիտի կազմուի մինչեւ վաղը։ Բոլոր կուսակցութեանց պետերը իրենց հաւանութիւնը տուած են այդակցելու գործակցական դահլիճի մը կազմութեան։ Վարչապետութեան պիտի կոչուի չէզոք անձնաւորութիւն մը, Լոնտոնի դեսպան Թիթուլէսքօ կամ Զօր. Փրէզան, որ մեծ պատերազմին ոուսմէն սպայակոյտի նախագահ էր։

Գործազրկութիւնը կը մեղմանայ

Աշխատանքի Նախարարութեան Յունիս 2ի վիճակագրութեան համաձայն, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ անգործներու թիւն է 39,555, որոնց 26,069ը այր եւ 13,486ը կին։ Անցած շաբաթ այս թիւն էր 44,474, որով մէկ շաբթուան մէջ պակսած է 4819 հոգի։ Գործազրկութեան տագնապին ամենէն սուր շրջանին՝ Մարտ 10ին նպաստընկալ անգործներու թիւն էր 81,916, այսինքն հիմակուընէն կրկինէն աւելի։ Ամսիկա ցոյց կուտայ թէ տագնապը բոլորովին թափը կորնցուցած է։

Անցած շաբաթ Աշխատանքի Նախարարութեան կողմէ 773, իսկ Տեղաւորման Գրասենեակներու կողմէ 844, ընդամէնը 1617 օտար բանւորներու գործ հայթայթուած է։ Ֆրանսա մտած են 49 իտալացի բանւորներ, ճարտարարուեստի մէջ աշխատելու համար։ Իսկ երկրագործութեան մէջ աշխատելու նպատակով Ֆրանսա մտած են 3775 օտար բանւորներ (3418ը Պելճիքացի)։ Ամենամէ զատ երեք ամսուան համար Ֆրանսա մտած են 35 օտար բանւորներ, իսկ արձակուրդով մեկնողներէն 283 հոգի վերադարձած են։ Մէկ շաբթուան մէջ Ֆրանսայէն մեկնած են 1841 օտար բանւորներ (946ը իտալացի)։

Նիւ Եորքէն Պերլին մէկ թռիչքով

Լինտպէրկ երէկ Շէրպուրկէն ամերիկեան «Մէմֆիս» յածանաւը նստելով Նիւ Եորք մեկնեցաւ։ Ամերիկացի Քլարէնս Չէմպրլէյնկ'ուզէ Լինտպէրկի մրցանիշը կոտրել, պիտի փորձէ Նիւ Եորքէն Պերլին երթալ մէկ թռիչքով։ Ինչպէս յայտնի է, Չէմպրլէյն Լինտպէրկէն առաջ ծրագրած էր Նիւ Եորք-Փարիզ թռիչքը կատարել, սակայն իր ընկերոջ Պէրթոտի և «Միս Քոլոմպիա» օդանաւին սիրոյ Լէվինի միջեւ դրամական անհամաձայնութեան մը պատճառաւ յետաձգուած էր։ Չէմպրլէյն Նիւ Եորքէն ճամբայ ելաւ երէկ առաւօտ ժամը 6.15ին (ֆրանս. ժամ 11.5)։ Իրեն կ'ընկերանայ Լէվինն։

Փարիզ-Թոքիօ երկու թռիչքով

Երէկ առաւօտ ժամը 8ին ճամբայ ելան ֆրանսացի օդանաւորդներ Քոսթ եւ Ռինեօ, որոնք պատրաստ էին երկար ատենէ ի վեր եւ սակայն օդին աննպաստութեան պատճառով մինչեւ հիմա յետաձգած էին իրենց մեկնումը։ Երկու օդանաւորդները կը յուսան մէկ թռիչքով հասնիլ Զիթա, որ Փարիզէն 7100 քիլոմէթր հեռու է։ Անկէ ալ մէկ թռիչքով ճափոնի մայրաքաղաքը պիտի երթան։ Օդանաւին ամբողջ ծանրութիւնն է մօտ 4500 քիլօ, որուն 2730 քիլօն պէնզին եւ իւղ։ Շարժիչ մեքենան 600 ձիու ուժ ունի։

ՄԱՅԻՍ 28Ի ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԸ

ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Շ. Ց. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէին կողմէ, որ կը ծանէ նաեւ իր բացումը, կը նախագահէ *ՀՆԿ. Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ*, եւ կը խօսի *Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ* ազատանութիւններ, երգ, նուագ, թատերական ներկայացում, մասնակցութեամբ *ՇԱՆԹ թատերախումբի և ԹԱՒՒԻԹ ԱԲԳԱՐԻ*

երթեւեկութեան միջոց.— կայ տիւ նօսէն շոգեկառք առնել՝ ժամը 10.33, 10.40, 11.50, 13.43, 13.53: վերադարձ 18.59, 19.37, 20.57:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՇԱՎԻԼԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ՑԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Տեղացող յորդառատ անձրեւներուն եւ օդի փոփոխականութեան պատճառով յետաձգուած է Շավիլիի այսօրուան դաշտահանդէսը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. «Ազատամարտի Ցերունդ» խումբի ժողովը այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Ռոստոմի սրահը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի Քեռի խումբի ընդհ. ժողովը՝ երեքշաբթի յունիս 8ին, Դրադարանի սրահին մէջ, 75 Rue Paul Bert, ժամը 8.30ին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վահան» խումբի ընկերական ժողովը վաղը երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին գրադարանին մէջ։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն հետեւեալ ենթակոմիտէները առանձին առանձին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին, բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

Քրիստափոր 6 յուն. Բշ. ժ. 8ին
Վարուժան 7 յուն. Գշ. ժ. 8ին,
Վարդգէս 10 յուն. Ուբ. ժ. 8ին,
Քրիս 11 յուն. Շբ. ժամը 8ին։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Հայ Լեգէոնականն միութեան գեղարուեստական ցերեկոյթը վաղը երկուշաբթի ժամը 3ին կարաբն Փարքի Թատերասրահը, Ավընիւ Փրատօ։ Մուտքը դիւրամատչելի։

ՖՈՒԹՊՈԼի մրցում Շ.Մ.Ը.Մ.ի ժուանվիլի եւ Ալֆորվիլի մասնաճիւղերու միջեւ, այսօր կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 3ին, ժուանվիլի մարզադաշտին մէջ։

ԱԶԴ

Դպրաց դասուն որբընտիր վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ եկեղեցւոյս երաժշտական վարչութիւնը Պ. Նշան Սէրքօեանի յանձնուած ըլլալով, անդամակցիլ փափաքողները դիմեն եկեղեցւոյ խորհրդարանը յառաջիկայ երեքշաբթի 7 յունիս երեկոյեան ժամը 8ին։

Այս առթիւ կը ծանուցուի թէ փափաքողներուն, ամէն Ջորեքշաբթի երեկոյ շարականի եւ ձայնագրութեան դասաւանդութիւն տեղի պիտի ունենայ։

Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Վ. Փափազեան Հ. Զահրէմեան

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Աշեղնագործութեան լաւ

աշխատաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար, *Փուան թիւրք*, Էնքրիւսթասիօն, պուլուան եւ կիներու ձերմակեղէնի մնջեժ։ Դիմել առաւօտները 21 Rue Montaigne, Claridge Shop, ձեռագործի նմոյշներով։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՍՊԱՍՈՒՀԻ

ցնական գործերու համար։ Դիմել՝ Պ. Դերձակեանի 42 Fbg. Montmartre։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ԳՈՐԾ ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

Ցան մէջ կարելու համար ունինք քօնֆէքսիոնի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործ՝ ժէրսէ ռոպ եւայլն։ Բարձր վճարում։ Ամառ ձմեռ գործ ապահովուած է։ Կար գիտցող Հայուհիներն ու յանձնառուները կը հրաւիրուին դիմել 16 Rue des Alouettes, Colombes։

ԳՈՐԾ ՆՈՐՈԳՈՂՆԵՐ

Կ'ուզուին փորձառու գործ նորոգող գործաւորուհիներ, դիմել՝ 20 Rue Lauzin, Paris 19me։

ՄԵԾ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻՄ ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ իւրաքանչիւրին, ձեփի, պատեր ներկելու ամէն կարգի աշխատանք։
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ ճաշարաններու եւ խանութներու՝ բարեխիղճ եւ արագ աշխատանք, դիւրամատչելի գիներով։
ԴԻՄԵԼ՝ 2.ի, 30 Passage Menilmontant, Paris (11e)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍՊԷՖԷԿԻ
ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ՖԱՔԻԼԹԷՆ
106, AVENUE KLÉBER, 106
Téléph. Passy 72-56
Ամէն տեսակ վիճելի գործեր ամէն դատարանի առջեւ։
Ջեւակերպութիւններ Ֆրանսա մտնելու համար։ Բնակութեան խնդրի կանոնաւորման համար հարկ եղած ձեւակերպութիւններ։
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ամէն օր ժամը 4—7

ՍԱԿԱՐԱՆ
4 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Ցպերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	605	—
Թրքական Ցգթ.	L. Trq.	13	42
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	30
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	143	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	70
Ցուից.	» Frc. Suisse	490	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Ցերվոնեց	(10 Roubles or)	102	—

ԱՐԺԵՒԱԿԻՊ

Եգ. ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3175	—
»	II »	1910	—
»	III »	1560	—
Թուրքի երկպ.	Lots turcs	155	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ

Ֆրանսայի համար փոխի ճանաք 8 ֆրանք, Արտասահմանի 20 ֆրանք աւելի՝ մինչեւ յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթէլլօ 12, Հռոմէոս ճիւլիէտտա 12, Լուս ցասք 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ Յ. Պարոնեանի 5, Մալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերախտ զրագիրը 4, Պ. տը Ժամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Աղէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցաւուհին 20, Էրթողրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընըվիւվ 5, Նօնօ եւ տօտօ 8, Պատմը ճաքոնիայում 10, Սասունէն եաքը 2 հատոր Ս. Բիւրատի 40, Փայտաշէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփային աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրլօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբան վրայ Լ. Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուրհանի 12, Լումէն Պ. Ժլաժարիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ փիլսական գիրքերուն աչքառու տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան ճանապարհ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 35 Rue St. Georges, Paris (9me)։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ
JACK DE MONTMARTRE
ԿՄՄԱՑԱ
վաճառատանս մէջ ունինք անգլիական եւ ֆրանս. կերպասներու ձոխ մեծերք մը։ Նորաձեւութեան եւ կարի մաքրութեան տեսակէտով անմրցելի։
Գիները դիւրամատչելի։ Վճարում դիւրութիւններ։
ԿՄՄԱՑԱ
BLANCHAUD եւ Լ. ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ
52, Rue de Clignancourt մէթրօ, Barbès կամ Château-Rouge
TÉL. NORD 59-20

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՓԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՓՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ
Պիտի գտնէք Պելվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՈՒԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէններու լաւագոյնը։
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Ցարիներէ ի վեր նիւ-եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։
կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis,
Téléph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։
36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poisionière կամ Cadet
Ամէն օր 9-10 կը գտնուի 10 Av. de Ceinture, Enghien-les-Bains

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, ախտամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, էլեկտրաթարմանում եւ Ք. ճառագայթ։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆրանք արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
"ՖԷՊԻՒՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ
37 Rue Poissonnière «Մաճէն»ի դիմաց
(Ֆէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83
Դերձակատան մէջ կը պատրաստուին փարիզեան չիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Ջաքլոթօն* եւ չափու վրայ զգեստներ։
Նոր եղանակին առթիւ ունինք ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ձոխ մեծերք մը։
Դերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեպրդուկ մեքենայով։
ՁԵՒԻՔ ՄԸ ՁԳԵՍՑ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՐՊԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ
կտրօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։
Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն
ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ
կը հաստգեմ ամէն մատաք ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ երաշխաւորեալ աշխատանք։
տուն-ին։ 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տիկնոջ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը հիւանդներ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35ֆ. 70ֆ. 140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20շլ. 40շլ.
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ » »
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 տլ. 10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՅՈՒՆԻՍ
1927
7 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 356
ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

Ինչպէս դիտել տուինք մեր վերջին երկու խմբագրականներով, կովկասի Անկախութեան կոմիտէն ծանր սխալ մը կը գործէ, առանց վերապահութեան աչքերը յառելով դէպի Թուրքիոյ արեւմուտք, եւ գործունէութեան կեդրոն ընտրելով Պոլիսը:

Մենք բացորոշապէս ըսինք եւ կը պնդենք, — կովկասի ժողովուրդներուն անկախութեան եւ ազատութեան միակ ճամբան իրենք՝ այդ ժողովուրդներն են: Եթէ անոնց մէջեւ հաստատուի անկեղծ գործակցութիւն, դարմանելով անարդարութիւնները եւ հրաժարելով գերակշռութեան յաւակնութիւններէ, ճամբան կէս առ կէս հարթուած կ'ըլլայ: Այդ պարագային, անոնք պիտի կազմեն միակտուր զանգուած մը, որ կրնայ բարի դրացի դառնալ ե'ւ Ռուսիոյ ե'ւ Թուրքիոյ, երկուքին հետ ալ պայմանագրութիւններ կնքելով համաձայն իր շահերուն, բայց առանց էկուն կամ միւսին քաղաքականութեան գործիք դառնալու:

Վրաստան եւ Ադրբէջան տրամադի՞ր են ընդունելու այս տեսակէտը, ուրիշ խօսքով սրբագրելու հին սխալները, որոնք այնքան ճակատագրական հետեւանքներ ունեցան:

Դժբախտաբար մենք շօշափելի փաստեր չունինք, այդպիսի տրամադրութեան մը հաւաստիացում համար:

Ընդհակառակն, կը դիտենք որ մեր հարեւանները աստիճան մըն ալ ետ գացած են, 1921ի վրայ: Թողունք ներքին մահմանավէճերը, որոնք այսօր բերանը բաց տոպրակի մը վերածեր են Հայաստանը: Անոնք այսօր անպատեհ կը գտնեն Հայաստանի ամէնէն համեստ պահանջները՝ Թուրքիոյ հանդէպ, ինչ որ աւելորդ ապացոյց մըն է թէ՝ չեն ուզեր ո'ր եւ է ձեւով տհաճութիւն պատճառել Էնկիւրիի: Անոնք ուրախութեամբ կը դիտեն որ վրացի եւ թաթար համայնավարներն ալ կը հետեւին Հայաստանը կղզիացնելու քաղաքականութեան, եւ նոյն իսկ իրենցմէ աւելի առաջ անցած են, որեւէ մը կէտերու մէջ: Ճիշդ ինչպէս որ, ռուս միապետականները սրտանց դոհ են, տեսնելով թէ իրենց կարմիր ժառանգորդները չանք չեն խնայեր, Ռուսիոյ նախկին սահմանները վերահաստատելու համար: Վրաստանի եւ Ադրբէջանի ազգայնական ներկայացուցիչները պէտք է արդար ըլլան եւ խոստովանին որ, իրենց երկիրներուն կարմիր իշխանութիւնը պակաս բան չէ ձգած, գոնէ հողային տարածութեան տեսակէտով: Զէ՞ որ Ախալքալաքն ու Բորչալուն Վրաստանի ձեռքն են այսօր, իսկ Ղարաբաղը եւ Նախիջեւանը՝ Ադրբէջանի թաթին տակ: Ուրեմն, պարզապէս վարչաձեւի խնդիրն է որ կը բաժնէ զիրենք, Թիֆլիսի եւ Բագուի այսօրուան վարիչներէն:

Յայտնապէս երախտապարտ պէտք է ըլլան մանաւանդ ազգայնական, եւ եթէ կ'ուզէք՝ թուրանական Ադրբէջանցիները, քանի որ, Մոսկուայի կոմկուսին շնորհիւ, ճամբան սալարկուած է Թուրքիոյ առջեւ, այսօրուան կովկասի մէջ: Թուրքերը լայն եւ ազատ ճամբայ ունին Սուրմալուէն մինչեւ Նախիջեւան, Ղարաբաղ եւ Բագու: Ադրբէջանցիներն ալ՝ փոխադարձաբար, մինչեւ Էնկիւրի: Այնպէս որ, իրենց գլխուն մոխիր ցանելու պատճառ չենք տեսներ մենք: Խնդիրը կը փոխուի, եթէ իսկապէս Ադրբէջանի անկախութիւնն է իրենց ուզածը, առանց համաթրքական մարմաջներու, որոնց հետեւանքները երբեք փրկարար չեն ո՛չ իւրաքանչիւր երկրի համար առանձնապէս, ոչ ալ ամբողջ կովկասի համար:

Պոլշեւիկեան փլուզումը նկատի ունեցած առեն, կամ զայն փութացնելու աշխատած պահուն, մեր հարեւանները չարաչար կը սխալին, եթէ ամէն բան կապեն առօրեայ ղէպքերու: Անհրաժեշտ է նախատեսել նաեւ մօտաւոր ապագան: Այլապէս, յառաջ պիտի գայ քաոս մը, որուն վախճանը դժուար է սահմանել: Միամտութիւն է կարծել թէ միայն Հայաստանը կամ հայ ժողովուրդը պիտի տուժեն, Թրքական գերակշռութենէն, չենք ըսեր՝ ներխուժումէն: Այդ կարճատեսութեան արդիւնքը տեսանք 1917էն յետոյ, եւ նոր փորձերու պէտք չունինք:

Այո՛, «Գրաւող պետութեանց (ոչ թէ պետութեան) ծուղակին մէջ մի իյնաք»:

Այս է միակ տրամաբանական ելքը, եւ կ'ուզէինք որ մեր հարեւանները իրենց մորթին վրայ չփորձեն տասն անգամ փորձուած վիճակ մը:

Անշուշտ մեր գործը չէ խրատներ տալ Թիֆլիսի եւ Բագուի նախկին կառավարութեանց անգամներուն, որոնք յաճախ հրապարակաւ կը խոստովանին հին սխալները, բայց անխախտ կը մնան հին ճամբուն վրայ: Մենք ուզեցինք պարզել կարդ մը երեւոյթներ, աչքի առջեւ ունենալով դէպքերու անսասոյդ վիճակը եւ իրենց «ելոյթ»ը:

Ապահովաբար իրենց այս ընթացքէն գոհ են նաեւ Մոսկուայի վարիչները, որոնք ի հարկին կրնան կովկաս հրաւիրել Մ. Քէմալը, իբրեւ արթուն ու հաւատարիմ պահակ, որպէսզի կարեմալը, իբրեւ արթուն ու հաւատարիմ պահակ, որպէսզի կարենան աւելի ազատ շարժիլ ուրիշ ճակատներու վրայ:

Այդ պարագային, իրենց կը մնայ ճշդել թէ՝ իսկապէս ո՞ր ծուղակէն ազատեցան:

Տէր փոխելով՝ կացութիւնը չի փրկուիր: Պէտք է այնպիսի միջոց մը գտնել որ, կովկասի բոլոր ժողովուրդներն ալ իսկապէս տէր դառնան իրենց ճակատագրին եւ իրենց արդար իրաւունքներուն, առանց մէկուն կամ միւսին բերան ծռելու:

Եւ այդ միջոցը կայ, եթէ մէկդի դրուին դիւանագիտական ճարպիկութիւնները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՀԱՅ ԹԱՓԱՌԱՇՐՋԻԿ ՄԸ ԴԱՍ ՏԱԼՈՒ ԵԼԵՐ Է»

— Այս եւ «Լիբը մը» խորագրին տակ, Պոլսոյ «Միլլիյէթ»ը կը գրէ.

«Վերջին թղթաբերով հասած «Նիւ Եորք Թայմզ» թերթը խիստ տարօրինակ լուր մը կուտայ: Այդ թերթին մէջ կը կարդանք թէ Վահան Գարտաշեան անուն հայ դատարկապորտ մը նամակ մը գրելով Ամերիկայի արտաքինախարարութեան, բողոքած է Թուրքեւամերիկեան դաշնագրին ստորագրութեան դէմ: Գարտաշեան՝ ամերիկեան թերթերուն մէջ հրատարակուած իր այս նամակով կը յայտնէ թէ Թուրքիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ պատերազմական վիճակ գոյութիւն ունի եւ կը պահանջէ որ Ամերիկա երթալիք Թուրք դեսպանը հոն ոտք կոխածին պէս ձերբակալուի: Ինքզինքին փաստաբանի մը երեւոյթը եւ Թուրքիոյ «նախկին ելմտական ներկայացուցիչ»ի հանգամանքը տուող այս թափառաշրջիկը կ'աւելցնէ թէ ամերիկեան օրէնքները կը պահանջեն որ Թուրք դեսպանին մասին այսպիսի դրծողութիւն մը կատարուի: Նախ՝ բոլորովին սուտ է թէ Գարտաշեան ո՛ եւ է հանգամանքով ներկայացուցիչը եղած ըլլայ Թուրքիոյ Հանրապետութեան կամ անկեալ Օսմանեան կառավարութեան: Ակներեւ է թէ դատարկապորտը այս հանգամանքը կը գործածէ շանթաժ ընելու համար: Յետոյ՝ հակառակ իր փաստարան ըլլալու պնդումին, կը հասկցուի թէ Ամերիկայի եւ Թուրքիոյ միջեւ ո՛չ մէկ ժամանակ պատերազմական վիճակ գոյութիւն չունեցած է:

«Ամերիկայի Հայոց գործունէութեան հետեւող շրջանակներու կողմէ տրուած տեղեկութեանց համաձայն, Գարտաշեան իր ապրուստը կ'ապահովէ՝ այնպէս ցոյց տալով որ իբր թէ Հայոց ազգային դատը կը պաշտպանէ: Մինչեւ իսկ, հայ հարուստներու կողմէ ղ կուած մեծագումար ղրամը հաւաքելով, Թուրքիոյ դէմ դիրք մըն ալ հրատարակած էր: Գարտաշեան իր այս բողոքագիր - նամակը հրատարակած է՝ վախնալով որ Ամերիկայի եւ Թուրքիոյ միջեւ յարաբերութեանց հաստատման պարագային՝ չպիտի կրնայ ազատ գործունէութիւն մը ունենալ:

ԷՍՓԷՐԱՆԹՕՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Երեւանի մէջ բացուած է Էսփէրանթոյի վարժարան մը: Այդ վարժարանին մէջ պիտի դասաւանդուին Էսփէրանթոյի գործնական վարժութիւնները, տեսականը՝ «մարքսիստական» բացատրութեամբ!:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՈՑՍԵՐ.— Ղարաքիլիսայի եւ Ջեդեվանի բժշկական բոյսերու մասնաւոր դաշտերէն զատ բացուած է նաեւ Երեւանի փորձադաշտը: Մղում կը տրուի փամբակ-Լոռիի գիւղացիներուն բուսամշակութեան, որ հասոյթի աղբիւր մըն է, միւս կողմէ կը փոխարինէ կարգ մը բոյսերու ներածման: Հայաստանի երիցուկին մշակումէն ի վեր, այլեւս պարսկական երիցուկ չի ներածուիր Հայաստան: կը մշակուին նաեւ առատութեամբ կատուախոտ մոլոշ:

ԻՋԵՒԱՆԻ ՀՐՋԱՆԻ ԳԻՒՂԵՐՈՒՆ ՕՂԽԱՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԵՐԵւցած է ծաղիկ հիւանդութիւնը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սերպ-ալպան յարաբերութիւնները խզուած

Թիրանայի եուկօսլաւ դեսպանատան թարգմանը ալպանական ոստիկանութեան կողմէ իբրեւ լրտես ձերբակալուած ըլլալով, քաղաքական տագնապ մը ծայր տուած էր եուկօսլաւիոյ եւ Ալպանիոյ միջեւ: Սերպ կառավարութեան բողոքագրին վրայ, Ալպանիոյ արտաքին նախարարը հաւաստած էր թէ թարգմանը ազատ պիտի ձգուի: Սակայն այս խոստումը կատարուած չըլլալով, Սերպիա երկրորդ ծանուցագիր մը եւս ղրկեց՝ սպառնալով յարաբերութիւնները խզել:

Պելկրատէն հասած վերջին հեռագիր մը կ'ըսէ թէ եուկօսլաւիա արդէն իսկ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզած է Ալպանիոյ հետ եւ թէ Թիրանայի դեսպանը, ինչպէս նաեւ Շքոտրայի, Վալոնայի եւ Կորիցայի սերպ հիւպատոսները իրենց պաշտօնէութեամբ Ալպանիայէն մեկնած են առջի գիշեր:

Միւս կողմէ Պելկրատի ալպանական դեսպան Ցէնա պէյ եւս իր անցագիրները ստացած է:

Այս խզումին իրբեւ պատճառ ցոյց կը տրուի նաեւ այն թէ՝ ալպանական իշխանութիւնները գրաւած են Թիրանայի եուկօսլաւ դեսպանին ուղղուած դիւանագիտական սուրհանդակը:

ՌՈՒՄԻԱ. ՁՕՐԱՇԱՐԺ ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ.

Պուքրէշի «Ունիվէրսուլ» թերթը հեռագիր մը ստացած է թէ պոլշեւիկները գէնքի տակ կանչած են կարմիր բանակին վերջին հինգ դասակարգերը:

Խորհրդային կառավարութիւնը ասիական ժողովուրդներուն ուղղուած կոչ մը կը հրատարակէ, զանոնք հրաւիրելով իրենք զիրենք պաշտպանել անգլիական ամէն յարձակումի դէմ:

Սոյն թերթը կը տեղեկանայ թէ Սեւ ծովու խորհրդային նաւատորմը Յունիս 23ին ռազմափորձեր պիտի կատարէ Սթալինի ներկայութեամբ:

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի «Ռիֆըրի» շաբաթաթերթին համաձայն, խորհրդային կառավարութիւնը իր գաղտնի գործակալներուն հրահանգած է հակաբրիտանական խռովութիւններ յարուցանել ոչ միայն Միջագետքի, այլ եւ Աֆղանիստանի եւ Պարսկաստանի մէջ:

Միւս կողմէ «Ռէյնոլտս» կը հաստատէ թէ Արգոսի գրասենեակներուն մէջ փնտռուած գաղտնի վաւերաթուղթերէն մէկն ալ կը վերաբերէր Աֆղանիստանի անգլիական ղինուորներու ղրկութեան:

ՈՒԹ ՑԱՐԱԿԱՆ ՀՐԱՑԱՆԱԶԱՐԿ

Մոսկուայի գործակալութիւնը կը հաղորդէ Յունիս 5 թուականով.—

Օտեսայի շրջանի դատարանը մահուան դատապարտեց միապետական կազմակերպութեան մը ութ անդամները, որոնց մէջ նաեւ ցարական նախկին ընդհ. դատախազ իրիժունովսքի: Այս կազմակերպութիւնը կապ ունէր արտասահմանի ճերմակ պահակախումբերուն հետ եւ լրտեսութիւն կ'ընէր ի հաշիւ Ռումանիոյ:

ԹՐՈՑՔԻ ԵՒ ՋԻՆՈՎԻԵՎ ՎՏԱՐՈՒԱԾ

Մոսկուայէն հեռագրի մը համաձայն, Մոսկուայի Կոմկուսի կոմիտէն լիակատար նիստի մը մէջ լսելէ յետոյ Պուխարինի մէկ տեղեկագիրը, ընդունած է բանաձեւ մը, որով Թրոցքի եւ Զինովիեվ կ'արտաքսուին համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէէն:

Անգլիա գոհ չի եգիպտոսի պատասխանէն

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ եգիպտական բանակի մասին Անգլիոյ եւ եգիպտոսի միջեւ ծագած վէճը դեռ չէ հարթուած: Հակառակ նախապէս կարծուածին, Անգլիա անընդունելի կը գտնէ եգիպտական կառավարութեան պատասխանը իր ծանուցագրին:

Անգլիական կառավարութիւնը կը պնդէ այն տեսակէտին վրայ թէ եգիպտական բանակի քանակն ու սպառազինումը խիստ մօտէն կը հետաքրքրեն Մեծն Բրիտանիան, որ չուզեր հրաժարիլ իր իրաւունքներէն, մինչեւ որ երկու երկիրներուն միջեւ առկախ խնդիրները չկարգադրուին բանակցութիւններով:

Միւս կողմէ սակայն, եգիպտացիները կը պնդեն որ իրենց բանակին իրենք միայն կը խաւնուին, ու եթէ Անգլիացիները միջամտեն անոր, կը դրժեն իրենց իսկ պաշտօնական յայտարարութեան, որով անկախ հռչակեցին եգիպտոսը 1922ին: Եգիպտացի ազգայնականները վճռած են ո եւ է զիջում չընել, ու եթէ Անգլիա բռնի ուժի դիմէ, իրենք կրաւորական դիմադրութիւն պիտի բնեն, պիտի չճանչնան Անգլիոյ կողմէ եղած ո եւ է կարգադրութիւն եւ ամէն պատասխանատուութիւն պիտի ձգեն Անգլիոյ վրայ:

Վէճը բարեկամաբար կարգադրելու համար ամէն դուռ չէ գոցուած դեռ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՀԱՅԵՐԸ ԱՐԺԱՆԹԻՆի ՄԷՋ

Ազաքսի Թղթակիցը կը գրէ Պուէնոս Այրէսէն.—

Պուէնոս-Այրէս հսկայ եւ գեղեցիկ նաւահանգիստ մըն է, ունի մէկ միլիոն բնակիչ: Քանի մը տարի առաջ հազիւ քանի մը հայեր կը գտնուէին Արժանթինի մէջ, այսօր հայ գաղութին թիւը կը հասնի 10,000ի, մեծամասնութիւնը Պուէնոս-Այրէսի մէջ: Նոր գաղթականները առաջին առթիւ ենթարկուած են մեծ դժուարութիւններու, անծանօթ ըլլալով տեղական լեզուին ու պայմաններուն, սակայն նախապէս հաստատուած հայերու շնորհիւ՝ նորեկները կրցած են շուտով տեղաւորուիլ ու հանգչիլ:

Հայերը ընդհանրապէս կը զբաղին կօշկակարութեամբ, լուսանկարչութեամբ եւ կ'ապահովեն իրենց օրապահիկը:

Քանի մը տարի առաջ Պուէնոս-Այրէս հասած գաղթականներէն ոմանք արդէն մտեսական որոշ դիրք մը գրաւած են: Այսպէս, Գրիգոր Պալթաեան ընկերովի կը բանեցնէ մաքրոնիի գործարան մը եւ յաւ դիրք ունի: Նոր գործի սկսող մը օրական կրնայ շահիլ 6—7 փեզօ, ինչ որ հազիւ կը բաւէ իր օրական ծախքերուն, որովհետեւ ապրուստն ալ համեմատաբար շատ սուղ է:

Գաղութին մէջ կան կուսակցական զանազան հոսանքներ, որոնց ամէնէն զօրաւորն է Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը: Կուսակցութիւնը ունի իր ակումբը, իբրեւ գործիչ փարիզէն նոր հասած է ընկ. Թադէոս Մեծատուրեան: Շուտով կը հրատարակուի հայերէն թերթ մը: Ջուգընթացաբար աշխատանքներ կը կատարուին կազմելու համար Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղ մը:

Գաղութը վարձած է սրահ մը, որ կը ծառայէ իբր եկեղեցի: Շուտով Պոլիսէն կը հասնի քահանայ մը:

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

«Նոր Երկիր» (Հնչակեան) կը գրէ (3 Յունիս).—

Պէյրութէն գրուած անհատական նամակէ մը կը տեղեկանանք որ «Սուրիական Մամուլ»ի խմբագիր Ս. Տխրունին այժմ կը գտնուի Լաթաքիոյ գաթոմոս գիւղի բերդին մէջ խիստ հսկողութեան տակ: Արգելափակուած են նաեւ արաբ եւ հայ հայրենավարներ, որոնց միացած են նախապէս Բագդա աքսորուած հայ համայնավարներ՝ Ց. Մատէեան, Հ. Պոյաճեան, Պ. Պարտիզպանեան եւ Թ. Փափազեան: Շրջ.արգելափակուած են նաեւ պէյրութէն վերջերս աքսորուող Պ. Պ. Մ. Ալանիկեան, Գ. Տէր-Գրիգորեան եւ Ջերքէզեան, հակապոլշեւիկներ, որոնց նամակի տուփը պոլշեւիկներու կողմէն գործածուած է եղեր՝ արգիլուած թերթեր եւ այլ գրութիւններ ստանալու համար:

Վստահ ենք, որ Սիբիրոյ հայերը զգոյշ կը մնան հայ թէ օտար պոլշեւիկներէն եւ կը յարգեն զիրենք հիւրասիրող երկրին օրէնքները:

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՊՂՈՊՂԵԱՆ վարժարանը փակուեցաւ Մայիս 31ին կրթական տնօրէնութեան հրամաններուն հնազանդած չըլլալուն համար, ինչպէս կը գրէ «Ճէմհուրիէթ»: Փակման պատճառը սա է որ թուրքերէնի ուսուցիչներուն թոշակները չեն վճարուած եւ գաղտնի կարդեր կազմուելով դասախօսութիւններ եղած են:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԱՄՓՈՓՈՒՄ Է

Հայկական ԽՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահության նիստում քննարկվել է «Հայկական սովետական հանրագիտության վիճակը և նրա հետագա զարգացման միջոցառումները» հարցը։

Զեկուցումով հանդես եկավ ակադեմիկոս Ա. Ա. Աբրահամյանը։

Զեկուցողը նշեց, որ հայկական սովետական հանրագիտության հրատարակման գործը սկսվել է 1936 թվականին։ Մինչև այժմ լույս է տեսել 17, 18 և 19-րդ հատորները։ Ընդհանուր առմամբ հանրագիտության մեջ պետք է մտնի 50 հատոր։ Ընդհանուր ծավալով այն կկազմի 150 մամուլ։ Հանրագիտության մեջ ներառված են նյութեր գրեթե բոլոր գիտությունների, տեխնիկայի, գյուղատնտեսության, արվեստի, գրականության, պատմության, աշխարհագրության, ինչպես նաև ազգագրության, լեզվաբանության, տնտեսագիտության, իրավագիտության, բժշկության և այլ բնագավառների մասին։

Զեկուցողը նշեց, որ հանրագիտության հրատարակման գործում մեծ դեր է խաղացել Կենտրոնական կոմիտեի և Ստալինի ուշադրությունը։ Ստալինի հանձնարարությամբ հանրագիտության հրատարակումը վերցրել է Կենտրոնական կոմիտեի Քաղբյուրոն։

Հանրագիտության հրատարակման գործում մեծ դեր է խաղացել նաև Ա. Ա. Ժդանովը։

Զեկուցողը նշեց, որ

ԽՍՔՈՏՔՈՒ ՅԱՎՈՒՆՈՒՄԸ

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 11-ին, Ս. Ղազարի վանքում տեղի ունեցավ Ս. Ղազարի միաբանության ընդհանուր ժողովը, որի օրակարգում դրված էր հետևյալ հարցը.

Ս. Ղազարի միաբանության նոր կանոնադրության հաստատման մասին:

Ժողովին ներկա էին 12 միաբաններ, որոնցից 10-ը ներկայացնում էին իրենց ձայները գրավոր լիազորագրերով:

Ժողովը բացեց Ս. Ղազարի միաբանության առաջնորդ Գ. Ալիշանը, որը հայտնեց, որ ինքը ներկայացնում է նաև Ս. Ղազարի միաբանության ընդհանուր ժողովի նախագահ Ս. Ալիշանի ձայնը, որը նա ստացել է նրանից գրավոր լիազորագրով:

Ապա նա

Ռումանիոյ նոր դահլիճը

Ռումանիոյ նախարարական տագնապը վերջացաւ։ Շաբաթ օր Ջօո. Ավերէսքուի հրաժարականը ընդունելէ վերջ, Ֆէոտինանտ թագաւորը անմիջապէս իշխան Շթիրպէյի պաշտօն յանձնեց կազմելու ազգային դահլիճ մը։ Իշխան Շթիրպէյ կիրակի օր յայտնեցաւ կազմել նոր դահլիճը, ինք ստանձնելով բացի վարչապետութենէ՝ ներքին, արտաքին եւ ելմտական նախարարութիւնները։ Միւս նախարարներն են Արճէթիանօ, Անկելէսքօ, Լուփու, Սթելիան Փոփէսքօ եւլն.։ Խորհրդարանը պիտի լուծուի եւ մէկ ամիսէն նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին։

Նիւ Եորք-Վերմանիա թռիչքը յաջողած

Կիրակի օր մեր վերջին տպագրութեան մէջ հրատարակեցինք թէ շաբաթ առաւօտ Նիւ Եորքէն «Միս Քոլոմպիա» օդանաւով ճամբայ ելան Զէմպրլին եւ Լէվին՝ ատլանտեանը կտրելու եւ եւրոպական ցամաքամասին վրայ կարելի եղածին չափ հեռուն երթալու նպատակով։ Լինտպէրկի աննախընթաց յաջողութենէն վերջ ամերիկեան այս երկրորդ փորձն ալ յաջող անցաւ։ Զէմպրլինի օդանաւը երկու ժամուան յապաղումով մը, որոշեալ ժամերուն անցաւ նախատեսուած վայրերէն։ Շաբաթ օր ամերիկեան եղերքը անցնելէ վերջ, Զէմպրլին եւ իր ուղեկիցը Զարլս Լէվին ուղղուեցան դէպի Նիւֆաունտլէնտ եւ անկէ իրլանտական եղերքը։ Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին օդանաւը անցաւ «Մաւրիտանիա» անգրատլանտեան շոգենաւին վրայէն։ Այս վերջինը անթելով լուրը հաղորդեց Լինտպէրկը տանող «Մէմֆիս» յածանաւին։ Լինտպէրկ գոհունակութեամբ տեղեկացաւ այս լուրին եւ բաւ. »Գիտէի թէ պիտի յաջողէին, որովհետեւ իրենց օդանաւը շատ լաւ էր, եւ զէշ օդ մը զատ ուրիշ ո՛չ մէկ բան կրնար կասեցնել իրենց յառաջխաղացումը։»

Կիրակի իրիկուն ժամը 7.30ին օդանաւը տեսնուեցաւ Իրլանտայի հարաւակողմը, ժամը 9.10ին անգլիական փլիմութ նաւահանգիստին վրայ, իսկ կէս գիշերէն քիչ առաջ Լոնտոնէն 47 մղոն դէպի հարաւ Պրայթընի վրայէն անցաւ՝ ուղղուելով դէպի Տէօնքէրք, Անվերս եւ Պերլին։

Լոնտոնի, Փարիզի, Պերլինի, Հռոմի, նոյն իսկ Մոսկուայի մէջ կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալիք գիշերը ժողովուրդը անձկութեան մէջ անցուց։ Զէմպրլին եւ Լէվին կանխաւ չէին որոշած թէ՝ ո՞ւր պիտի իջնեն, միակ սկզբունք ունենալով շարունակել ճամբան այնքան ատեն, որ օդանաւին մէջ ճնացած պէնզինը թոյլ տար, աչք առնելով մինչեւ վարշաւա, փեթրոկրատ կամ Պոլիս երթալ։

Պերլինի մօտ Թէմփելհօֆի օդանաւային կայանին մէջ հսկայ փարոսներ օդը կը լուսաւորէին ամբողջ գիշերը. նոյնպէս Հանովրէն մինչեւ Պերլին ճամբուն վրայ գտնուող փարոսները վառուած էին։ Ակէ զատ, լուսազարդուած գերման օդանաւեր ղրկուեցան՝ Ամերիկացիները դիմաւորելու եւ ճամբայ ցոյց տալու համար։

Կիրակի գիշեր ժամը 10ին Պերլինի անթելի ընկերութիւնը ամէն կողմ հաղորդեց թէ «Միս Քոլոմպիա» Անգլիա հասած է եւ խիստ նպաստաւոր հով մը զինքը կը քշէ դէպի Պերլին, ուր պիտի հասնի առաւուան ժամը 3-4ին։ Աւտր վրայ 150,000է աւելի բազմութիւն մը ուղղուեցաւ դէպի Թէմփելհօֆի օդանաւային կայանը։ 5-6000 ոստիկաններ հազիւ կը կարողանային զսպել մարդկային այս յորձանքը։

Տորթմունտէն (Փրուսիա) հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Զէմպրլէյնի օդանաւը երէկ առաւօտ ժամը 4ին յիշեալ քաղաքի օդանաւային կայանին վրայէն անցած է եւ խիստ ցած իջնելով Պերլինի ճամբան հարցուցած է։

Պերլինէն վերջին պահուն հեռագիր մը կը հաստատէ թէ՝ պէնզինը սպառած ըլլալով, Զէմպրլէյն եւ Լէվին վար իջած են Այսլէպէնի մէջ, Հալլէի մօտ (Պերլինէն 160 քիլոմեթր հարաւարեւելք)։ Գերման օդանաւ մը մեկնեցաւ յիշեալ վայրը՝ պէնզին տալու համար «Միս Քոլոմպիա»ին, որ Պերլին կը սպասուի կէս օրէն առաջ։ Ամերիկացի օդանաւորդները 45 ժամ օդին մէջ մնացին։

Պերլինի ժողովուրդը խանդավառ ընդունելութիւն մը կը պատրաստէ երկու հերոսներուն։

Միսերիա գացողները ձախողած

Գրեցինք թէ ֆրանսացի օդանաւորդներ Քօսթ եւ Ռինէօ Շաբաթ առաւօտ Պուրժէի օդակայանէն ճամբայ ելան, երկու թռիչքով Թոքիօ երթալու համար։ Օդանաւորդները ժամը միջին հաշուով 200 քիլոմեթր արագութեամբ կ'երթային։

Մինչեւ երկուշաբթի առաւօտ վերջին պաշտօնական տեղեկութիւնը այն էր որ Քօսթ եւ Ռինէօ տեսնուած են Շաբաթ օր ժամը 13.40ին Սվինէմիւնտէի վերեւ, Փոմերանիոյ փոքրիկ մէկ նաւահանգիստը։ Այդ պահուն կը թռչէին 5.35 ժամէ ի վեր եւ իրենց մեկնակէտէն 1050 քիլոմեթր հեռու կը գտնուէին։ Անկէ ի վեր օդանաւին հետքը կորսուած էր։

Վերջին պահուն օդանաւային տնօրէնութեան հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ֆրանսացի օդանաւորդները ստիպուեր են վար իջնել Թաժիլի մէջ (Ուրալի լեռները), օդին մէջ 29.30 ժամ մնալէվերջ, որուն 15 ժամը մառախուղի մէջ։ Անկարելի եղած է անցնիլ Թոպոլսքի շրջանը, ուր փորձեցին ճամբան փոխել։ Ամբողջ երեք ժամ Քօսթ եւ Ռինէօ վար իջնելու յարմար տեղ մը փնտռեցին։ Յետոյ բեռը թեթեւցնելու համար, պարպեցին պէնզինը, ի վերջոյ Ուրալի լեռնաշղթային մէջտեղը Թաժիլ վար իջան, 5000 քիլոմեթր ճամբայ կտրելէ վերջ։

Քրտական նոր ապստամբութիւն մը

Պէյրութէն կը հեռագրեն Հավասի գործակալութեան.—

Կացութիւնը շատ խառնակ է Քիւրտիստանի շրջանին մէջ, ուր Շէյխ Մահմուտ կը շարունակէ կռիւները եօթ տարիէ ի վեր։ Բացարձակապէս սխալ է թէ հպատակութիւն յայտնած է Թուրքերուն։ Ընդհակառակը խիստ կռիւներ կը մղէ ամոնց դէմ։ Իր հրամանին տակ կան 1500 մարդիկ։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առակաս հաշիւներ ունին «Ցառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պարագաներուն։

Անհրաժեշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ

մասնակցութեամբ կովկասեան պետական թատրոններու ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

11 յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Adyar, 4 Square Rapp

Ա. Պիսոնի յայտնի տրամ՝ան **"ԱՆՅԱՑՏ ԿԻՆԸ,,** *4 արար*

կը մասնակցին փարիզի դերասանական լաւագոյն ուժերը

Ցաջորդ ներկայացում **"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,,** ՕՏԵՆ ՕՆԵՑԻ

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԴԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 10 եւ 5 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր հայկական ձաշարանները եւ «ցառաջ»ի մօտ։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Métro: Alma-Marceau, Tramways, 14, 20, 43, 92, Meubles gracieusement prêtés par la maison Bucheron 2 Rue de Rivoli.

ՕՐ. ՄԱՐԿՐԻԹ ՇԱՆՓԷՆՈՒԱ

ԵՒ

ԸՆԿ. ՅԱԿՈԲ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Ամուսնացած

ՕՐ. ՈՐՍՈՂԱ ՍԻՐԱՆ ՍԷՕՅԼԷՄԷԶԵԱՆ

ԵՒ

Պ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

5 յունիս 1927 Բարիս

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Թիւ 6— յունիս

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ցարաբերութիւնների խզումը (*Ամբ*).— Բոլշեւիկների ազգային քաղաքականութեան բնաշրջումը, *Ս. Վրացեան*.— Մեր ցաւերէն, *Մինաս*.— Թուրքիոյ շուրջ.— Ընկերվարական քրոնիկ, *Վաղդէն Շուշանեան*.— Թղթակցութիւններ Հայաստանէն.— կուսակցական կեանք.— Գրախօսական (*Միացեալ եւ Անկախ Թուրքիա, Զարեւանդի*)։

Գինը՝ 2.50 ֆր.։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէն հետեւեալ ենթակոմիտէները առանձին առանձին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին։ Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

Վարդգէս 10 յուն. ուր. ժ. 8ին,

Քրիս 11 յուն. շր. ժամը 8ին։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի կուկուենեան խումբի դասախօսական ժողովը՝ 9 յունիս Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, Գրադարանին մէջ։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, գրադարանի սրահին մէջ։ Անդամատեարները միասին բերել։

Շ. Ց. Դ. կրասի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ժողովը՝ Հինգշաբթի ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՑԱՐԴԱՐԱՆԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 9 յունիս Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Վիճաբանութիւն Կ. Զարեանի արուեստին շուրջ։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ վասպուրականի երկ. երիտ. «փարոս» միութիւնը պիտի տօնէ Վանի հերոսամարտի 12րդ տարեդարձը, յունիս 12ին Chateau de Rouet-ի շքեղ պարտէզին մէջ։ Մանրամասնութիւն յայտագրով։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Հայ Տիկնանց Մխիթեան Ուսանողաց Օգն. Մասնաճիւղի ի նպաստ փարիզի հայ կաթոտեալ ուսանողաց տարեկան ցերեկոյթը 26 յունիս կիրակի կէս օրէ յետոյ, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 11 Rue Berryer (Etoile), Սալօմոն տը Բօչիլտի պարտիզհայեաց շքեղ ապարանքին սրահներուն մէջ։ Մուտք 50 ֆրանք։ Թուսական նուագախումբ, ճաշ պատ, ձոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Ամասիոյ հայրերուկ. Միութեան կերեկոյթը 11 Յունիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սալօն Լոփտանհօլի մէջ։ Վիճակահանութիւնք կէսառկէս կը շահին։ Մուտքը ազատ է։ Մանրամասնութիւնք յայտագրով։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Քոլոմպ, օր. Ս. Ք.— *70 ֆր.*։
Մարսէյլ, Ա. Ա.— *100 ֆր.*։
Լօռէթ, Զ. Լ.— *30 ֆր.*։
վիթռի, վ. վ.— *50 ֆր.*։
Շաս, Պ. Ա.— *25 ֆր.*։
Շաս, Գ. Զ.— *35 ֆր.*։
Թարթում, Տքթ. Ե. Խ. — *2 անգլիական*։
կանեի, օր. Ն. Տ. Միք. — *35 ֆրանք*։
Նանթ, Բ. Ձ.— *35 ֆր.*։
Տէսին, Կ. Ձ.— *35 ֆր.*։
Սեկռէ, Խ. Ս.— *200 ֆրանք կարգադրեցինք*։
Պաղտատ, Մ. Ա.— *1 անգլ.*։
Մկսանք ղրկել։
փարիզ, Գ. Ք.— *35 ֆր.*։
կառտան, Թ. Օ.— *70 ֆր.*։
Օպընա, Բ. Ժ.— *20 ֆր.*։
փարիզ, Ս. Ո.— *20 ֆր.*։
Սէն Թ'Էթիէն, Ս. Խ.— *Չեր ըսած ծանուցումը չենք ստացած*։
վիէն, յովհ. Ուզուն.—*70 ֆր.*։
վիէն, Յ. Մ.— *103 ֆր.*։
Լը Ռընուա, Գ. փ.— *20 ֆր.*։
Մարսէյլ, Է. կ.— *50 ֆր.*։
Ռուան, կ. Շ.— *20 ֆր.*։
Մարսէյլ, Գործ.— *736 ֆր.*։
Լաիէժօն, Մ. պ.— *100 ֆր.*։
Իւզէս, Յ. Զ.— *45 ֆր.*։
վէնսէն, Թ. Ա.— *230 ֆր.*։
Ֆուռմի, Գ. պ.— *50 ֆր.*։
Անիէռ, Յ. Օ.— *42 ֆր.*։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ "ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«Բարձր Հայք» ձաշարանը 202, Rue Boileau, Արարատ ձաշարանը 116, Tête d'Or, թերթին գործակալն է Պ. Խաչիկ Ջօմաքլեան, 202, Rue Boileau.

Հ. Մ. Ը. Մ.

Աթլէթիկ եղանակին սկզբնաւորութեան յառաջիկայ Ողիմպիական հանդէսի պատրաստութեան համար, Շ. Մ. Ը. Մ-ի փարիզի մասնաճիւղը, փորձերու սկսած է եւ այդ առթիւ վարձած է երկու մարզարաններ։

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզիկները, Չորեքշաբթի օրերը ժամը 6.30էն 8 ուշ. ժամ փըթի-ժան, իսկ կիրակի առաւօտները՝ ժամը 9ին փորթ տ'Օռլէան, երթալու համար C. A. Montrougeի մարզարանը։

(*Կնիք*)

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք

Զարեւանդի «Կրնա՞նք Հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը. Ֆրանսայի համար 16 ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me.)

ՍԱԿԱՐԱՆԸ գոց էր երէկ երկուշաբթի՝ Հոգեգալստեան տօնին առթիւ։

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարտուննակող նամակներուն չենք պատասխաներ

Ֆրանսայի համար փոսթի ծախք 8 ֆրանք. Արտասահմանի 20 Ֆրանք աւելի՝ մինչեւ յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթէլլօ 12, Հռոմէոս ճիւլիէտտա 12, Լուս ցայտ 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ 3. Պարոնեանի 5, Մալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերահտ գրագիրը 4, Պ. ոբ Գամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Աղէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթողրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընովիէվ 5, Նօնօ եւ ուտօ 8, Պատմը ճաքոնիայում 10, Սասունէն հատը 2 հատոր Մ. Բիւրատի 40, Փայտաշէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփայական աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տ.քթ. Շէրլօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբան վրայ Լ. Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուրեանի 12, Լուսին Պուլուարիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն արտաքին տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հանդիպանօթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 35 Rue St. Georges, Paris (9me).

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վեներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54.

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

"ԼՈՒՍԱԲԱՂ,, հրատարակչականը ???

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆՆԵՐ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տիկնոջ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի ՆԵՐ

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մանաւանդ խնդրանքի վրայ միայն։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապպարանքներ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. թուղթ, մէլան, pâte à rouleau, պլինտ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապպարանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅՑԱՅՏԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մեծերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Շամայնավարութիւն եւ հագուստեղէնի գործարանի մը համար, *Մ. Վարանդեանի, գին 15 ֆր.*, Հայ-Թրքական կնճիռը, *Ռուբէն, գին 8 ֆրանք*։ *Դիմել* L. Kévonianի, 208bis Rue Lafayette (10e) Paris։

ԳՈՐԾ ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

Ցան մէջ կարելու համար ունինք քոնֆէքսիոնի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործ՝ ժէրսէ, ռոպ եւայլն։ Բարձր վճարում։ Ամառ ձմեռ գործ ապահովուած է։ կար գիտցող Հայուհիներն ու յանձնառուները կը հրաւիրուին դիմել 16 Rue des Alouettes, Colombes։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՍՊԱՍԱՒՈՒՀԻ

Ցեսական գործերու համար։ Դիմել՝ Պ. Թերձակեանի 42 Fbg. Montmartre։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Միւրինա 8, Աշուղ Գարիպ 6, երազահան 6, 8, 10, Ազգային բարերար 5, Գարծր 10, Դերասանուհին 10, կայսրը 10, երգարան 5, 10, 20, Աւազակապետը 30, Ազգային ջոջեր 25, Մեր խաչը 10, Քերթուածներ Պ. Գոլէեանի 5, ցակոբոս ադա 3, Ցաղթական քառեակները 4, Հազար եւ մէկ գիշերները 30, Ճաշիրա պէյ 5, Ֆրանսերէն գրպանի ուղեցոյց 7, Լուռ Թիւնը 8, կոյսի մը օրագիրը 5, Ալեսոյշ 5, Լէպպէկիի Հօր Հօր 6, Պէպէքս 10, Աբաքիան 15, Տօքթ. վարդան 7, Ափերոդիտէ 15, Մանչ-Ազիկը 20, Ջարդը Արթին ադա 6, Ֆան Շուան 25, Փիւտէքս 30, Շարլի Շաքլին 8, Նոճատան 7.50, ինչպէս նաեւ ուզուած ոեւէ գիրք, խիստ արժան։

ՊԱՏԱՆՋԱՅԻ ՆՈՐ ԳՐԱՑՈՒԱԾՔ

Փոսթի ծախք չկայ

25 ֆր.ի գիրք ապպրոցին 5 ֆր.ի գիրք մը իբրեւ նուէր։

Ցատնալու համար՝ դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

ԳՈՐԳ ՆԱՐՕԳՈՂՆԵՐ

կ'ուզուին փորձառու գործ նորոգող գործաւորուհիներ, դիմել՝ 20 Rue Lauzin, Paris 19me։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ձեռնագործ ծուխեան լամպաշատաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար։ *Փուան թիւրք*, էնթրիւմանային պուտան եւ կիներու ձերմակեղէնի մոնթաժ։ Դիմել առտու 9էն մինչեւ 12 Claridge Shop, ձեռագործի նմոյշներով։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 357

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆԵՐԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ		»	»
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 ամ.	10 ամ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻՒՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրատեղի
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՅՈՒՆԻՍ
1927

8 JUIN 1927

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՒՐ ԿԱՆԳ ՊԻՏԻ ԱՌՆԵՆ

Ո՞ւր կանգ պիտի առնեն, վերջապէս, անոնք որ խափանարար խաչակրութեան մը ձեռնարկեր են կարդ մը գաղութներու դէմ, առաջնորդութեամբ զանազան «երեւելի»ներու։

Շատ ենք խօսեր փարիզի մասին։ Ան այժմ քաղքենի, պատուողական վիճակ մը կը տիրէ։ Կը սպասենք մենք ալ տեսնել որ ընտրութիւններ կատարուին ամէն կողմ եւ այստեղ։

Խօսեր ենք նաեւ Ցունաստանի մասին, ուր համերաշխութիւն գոյացեր է երեք կուսակցութիւններու միջեւ, ինչպէս որ հաստատէ մեր թղթակիցը։ Բարերախտութիւն մըն է այս երբ գաղութի մը մէջ, որ ներքին վէճերով կ'ալեկոծի 1923էն վեր, հակառակ իր այնքան խախուտ վիճակին։ Քանի մը ամիս առաջ, Սելանիկի մէջ համաձայնութիւն գոյացած էր բոլորովին չէզոք վարչութիւն մը կազմելու։ Նոյն առաջադրութեամբ, ձեռնարկներ կատարուեցան Աթէնքի մէջ, ուր շատ աւելի լարուած են կիրքերը, եւ ահաւասիկ լուր կը հասնի թէ ներկայացուցիչները, Համակավարներն ու Հնչակեաններուն մէկ մասը։ Անդին կը մնան կարգ մը թափթփուքներ, որոնք դժգոհ են այս ելքէն, եւ ամէն ստորութեան կը դիմեն, զայն վիժեցնելու համար։ Այս խմբակին գլխաւորն է տղէտ եւ խարդախ կղերական մը, Պանտրմայի Քահանայ Մազլումեանը, որ կռնակը տուած խորհրդային եւ խորհրդային գոպանակներու, կը խառնակէ ու կը խառնակէ։ Մեր կարծիքով, Աթէնքի յառաջիկայ պատգամաւորական ժողովը կամ անոր ընտրելիք վարչութիւնը լաւագոյն գործը ընած պիտի ըլլան, առանց վիճաբանութեան մտնելով այդ մասին, յանուն գաղութին խաղաղութեան։

Այլապէս ողբալի է պուլկարահայ գաղութին վիճակը։

Վերջին Թղթաթերէն կ'իմանանք թէ Գարեգին եպսկ. Յովսէփեան, որ Էջմիածինէն պաշտօն ստացած էր Պուլկարիա երթալու եւ ծանօթ վէճերը հարթելու, չէ կրցեր վերջ տանալ։

Այդ արտօնագիրը շատոնց տրուած էր, բայց վերջին պահուն ձեռնարկներ կատարուեր են, զայն խափանելու համար։ Ֆիլիպէի «Արաքս»ը կ'իմանայ թէ, մինչեւ անգամ հրաման տրուած է սահմանագլուխի պուլկարական իշխանութեանց, որպէսզի արգիլեն կաթողիկոսական պատուիրակին Պուլկարիա մուտքը։ Ի հարկէ հաստատուեր է որ արգելքը հրամանագրուած է Պուլկարիոյ արտաքին նախարարութեան կողմէ։

Գաղտնիքը շատ պարզ է։ Պուլկարիոյ ինքնակոչ «Թեմական»ը, ուխտեր է ամէն գնով պահպանել իր հակաժողովրդական իշխանութիւնը, եւ կանգ չառնել ո՛ր եւ է խայտառակութեան առջեւ, չարաչար գործածելով արտաքին նախարարութեան, աւելի ճիշտ՝ Դաւանութեանց Տեսչութեան վատահութիւնը։ Այս արգելքէն քանի մը օր առաջ, լուծել տուեր էին Սոֆիայի Թագ. Յարութեան, որ չի հանդուրժեր իրենց ապօրինութեանց, բայց վարչապետ Պ. Լիապչեֆ ստուգելով խնդիրը, գտնել համարել տուաւ լուծումը։ Կիրքերն կուրացած Թեմականը հիմա ուրիշ տեղէ մը վրէժ կը լուծէ, արգիլել տալով պատուիրակին մուտքը։

Կը հարցնենք նորէն,— ո՞ւր կանգ պիտի առնեն այս մարդիկ, որոնց մէջ մաղ-մօրուք ճերմկած ազգասէրներ կան, ինչպէս եւ վերջին պահուն իրենց ծագումն ու ազգութիւնը չիշող «Մենք, պուլղարախպատակներս»...

Մենք չենք ուզեր կողմ բռնել։ Չենք ուզեր մէկ-մէկ մատել Թեմականի անդամներն ալ, իրենց անդրշիրեղեան առաջնորդով, որուն խօսելու ձեւն անգամ կը ծաղրէին դեռ քանի մը տարի առաջ, 1924ին, երբ առաջին անգամ Սոֆիա այցելեց։

Չենք հետաքրքրուիր, նաեւ, Գարեգին եպիսկոպոսի պաշտօնով։ Հազար անգամ կը նախընտրէինք որ վերջ գտնէին այս արգի մանուածոր առաքելութիւնները, եւ անոնց սահմանուած գումարը ծախսուէր դպրոցի կամ որբանոցի։

Բայց, չպիտի հանդուրժենք մէկ բանի,— այս ժողովուրդին իրաւունքներուն բռնաբարման։ Եթէ Սոֆիայի Թեմական մարդիկ անդամները պարկեշտ եւ իսկապէս «ազգասէր» մարդիկ են— թող ըլլայ իրենց հասկցած եղանակով— պէտք է իրենք ընդ առաջ երթան լուծելու այս խնճուկը։

Փաստերը ցոյց կուտան որ ո՛չ իրենց խիղճը մաքուր է, ոչ ալ ձեռքերը, գոնէ սա մէկ տարուան անցուդարձերուն մէջ։ Ուրեմն հետեւ—կրնա՞ն հերքել— իրենք պատճառ եղան. 1.— Տարական իրաւունքէ մը զրկելու ոչ-պուլկարահպատակները. 2.— Ստեղծելու վտանգաւոր նախընթաց մը, նշանակովի Ազգ. Սահմանադրութիւն եւ առաջնորդութիւն հաստատելով. 3.— Սրելու եւ աստիճացնելու կիրքերը. 4.— Պղտորելու պուլկար իշխանութեանց միտքը, հայ հասարակութեան հանդէպ, մանաւանդ մեզ մաշեցնելու արտաքին պաշտօնատան սեմերը, մինչեւ անգամ մատնանշումներ կատարելով, բերանացի եւ գրաւոր տեղեկագիրներ տեղացնելով եւն.։

Այսքանը արդէն բաւական է, որպէս զի երեսի ջուրով գաշուին, առնեն տանին իրենց խունկն ու մոմը, եւ գաղութը խաղաղի։

Մնացածը՝ գաղութը ինք պիտի ընէ։ Եւ լաւ է որ բոլոր հանգրուանները քով քովի գան ու կատարեն ինչ որ կը պահանջէ հարցական ողջմտութիւնը եւ ժողովուրդին շահը։ Աւելի լաւ, քան ամէն ինչ կարգադրուի փոխադարձ համաձայնութեամբ, քան արտաքին ո՛ր եւ է միջամտութեան։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

«Քան»ի Պոլսոյ Թղթակիցը երկարօրէն խօսելով Պոլսոյ հայկական Պատրիարքարանի տագնապին վրայ, կը գրէ.

— « Հայ ազգին մեծ յաջողութիւնները ծանօթ են։ Պատմութիւնը ատոր ապացոյցը կուտայ զարերու մէջէն։ Սակայն այս հանրածանօթ առաքինութիւններուն ու տաղանդներուն քով ունի մեծ թերութիւն մը, անհամաձայնութեան ոգին, որ մեծ մասամբ կը բացատրէ այս ժողովուրդին գլխուն եկած դժբախտութիւնները։ Հայերը իրենք ալ գիտեն ասիկա. բաժանում, անհամակացողութիւն, մենքնասիրութիւն, ներքինկռիւներ անհասոսկալի հակազդեցութիւններ ունեցած են իրենցցեղի ճակատագրին վրայ։ Արդ, նոյն չարիքը կը շարունակէ գործել իր աւերները։ Թուրքիոյ հայ-կաթոլիկ հասարակութիւնը քանի մը շաբաթէ ի վեր ծանր տագնապ մը կ'անցընէ։ Ու ասիկա իր տեսակին մէջ երրորդն է կէս-դարէ ի վեր։ 1871ին Հասունեան պատրիարք, 1908ին Թէրզեան պատրիարք վէճի կը բռնուին իրենց հաւատարիմներէն մէկմասին հետ, ու ամէն անգամին ալ, կռիւը աստիճութեան առջեւ օտ. կառավարութիւնը կրստիպուի այդ եկեղեցականներու աշխարհական իշխանութիւնը առնել։»

Կը յիշէ թէ այսօր հայ-կաթոլիկները երկու հակամարտ բանակի կը պատկանին, մէկը ազատականներու, աշխարհականութեան կողմնակիցներու, միւսը՝ պահպանողականներու, անդրլեռնականներու, ու կ'ըսէ թէ առաջինները կ'ուզեն աշխարհիական գործերը կրօնականէն ամբողջովին զատել ու պատրիարքարանի վարչութիւնը յարմարցնել Թուրքիոյ նոր վարչաձեւին։ Ցետոյ կը պատմէ վերջին օրերու անցուդարձերը ու կ'եզրակացնէ.

« Հայ-կաթոլիկ հասարակութիւնը, որ 1830ին կազմուեցաւ Ֆրանսայի հովանաւորութեան տակ, ներկայիս կ'անցընէ տագնապ մը, որ խիստ ծանր է եւ վնասակար Արեւելքի լատին քրիստոնէութեան։ Ս. Աթոռը կ'երեւի թէ ի վերջոյ հասկցած է այդ բանը եւ այս օրերս Հռոմ կանչած է Նազլեան գերապայծառը»։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ՏԱԳՆԱՊԸ

Էջմիածնի պատուիրակ Գաբրիէլ եպս. անսպասելի դժուարութեանց հանդիպած է, վիզէի գործողութեանց մէջ։ Սոֆիայի «Արաքս»ը այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.—

Կաթող. պատուիրակը վաղուց «վիզէ» ստացած էր պուլկար ճիւղատոսարանէն եւ ցունիս 1ին ճամբայ պիտի իյնար, Պուլկարիա գալու համար։ Սակայն վերջին պահուն արգելք կը յարուցուի։ Պատկանեալ իշխանութեանց դիմումէ կատարուելով հաստատուեցաւ թէ, «վիզէ»նմերժելու որոշումը տրուած է պուլկար արտաքիննախարարութեան կողմէ։

Աբեւի լոյսի պէս պայծառ է որ այս խաղն ալ գործն է անոնց որոնք Սոֆիայի Թագ. Յորիւրդը լուծել տալու տխուր ձեռնարկը կատարեցին։

Սոֆիայի մէջ եւ պատկանեալ մարմիններու կողմէ ճարկ եղած դիմումները կատարուած են պուլկար կառավարութեան մօտ՝ չէզոքացնելու համար լարուած դաւերը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պալմանեան նոր կնճիռը

ԱԼՊԱՆԻԱ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԷ

Ալպանիոյ արտաքին նախարար Ազիլոֆթի Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան ուղղուած հեռագիրով մը ալպանեւսերպ յարաբերութեանց խզման բովանդակ պատասխանատուութիւնը կը ձգէ սերպ կառավարութեան վրայ։ Կ'ըսէ թէ Թիրանայի դեսպանատան թարգման Ճուրաքովիչի ձերբակալման խնդիրը կ'ուզէր բարեացակամ ոգիով քննել եւ այս մասին տեղեկութիւն տուած էր Սերպիոյ գործակատարին, սակայն յանկարծ Մայիս 31ին խիստ լեզուով բողոքագիր մը ստացուեցաւ, որուն մէջ ալպան. կառավարութեան հասցէին շարք մը չհաշխարհիկ որակումներ կային։ Ասոր վրայ սերպ գործակատարին դիտել տրուեցաւ թէ այս կարգի գրութիւն մը կոչուած չէր ալպանական կառավարութեան հաշտարար տրամադրութիւններուն օգնել եւ փութացնել խնդրին նպաստաւոր կարգադրութիւնը։ Ալպան. կառավարութիւնը խոստացաւ անմիջապէս ազատ արձակել Թարգմանը, եթէ Սերպիա մեղմացնէ իր Մայիս 31ի բողոքագրին ոճը։ Հանրապետութեան նախագահն ալ այս ուղղութեամբ անձնական նամակ մը գրեց Սերպիոյ արտաքին նախարարին, բայց անօգուտ։ Այս բոլորին արդիւնքը այն եղաւ որ Պելկրատի կառավարութիւնը Թիրանայի սերպ գործակատարին եւ պաշտօնէութեան անցագիրը խնդրեց։ Անկէ վերջ 48 ժամ փորձեց սերպ կառավարութիւնը ետ դարձնել իր որոշումէն, սակայն ի զուր։ Ի վերջոյ ստիպուեցաւ մինչեւ Տուրացցո արժանապատիւ պատիւով ճամբու դնել դիւանագիտական պաշտօնատարները։ Ու Ազգերու Դաշնակցութիւնը իրաւարար կը կարգէ վէճի կարգադրութեան համար։

**** «Թայմս»ի Պելկրատի Թղթակիցը կը հետագրէ թէ Սերպիոյ եւ Ալպանիոյ միջեւ յարաբերութեանց խզումէն վերջ սահմաններու փակումին կը սպասուի։ Պելկրատի իտալական դեսպանը եւ ուրիշ դիւանագիտական ներկայացուցիչներ արտաքին նախարար Մարինքովիչի հետ տեսակցեցան։ Իսկ սերպ վարչապետը հապճեպով մայրաքաղաք վերադարձաւ։ Պելկրատի մէջ կ'ըսեն թէ սերպ Թարգմանին արձակումը բաւական չպիտի ըլլայ յարաբերութիւնները վերսկսելու։*

Հռոմի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ պէտք չէ չափազան եւ ալպանեւսերպ միջադէպին տարողութիւնը։ Թերթերը շատ քիչ կը զբաղինատով։ Եաշխմովի մէջ փոքր Համաձայնութեան խորհրդաժողովէն ի վեր իտալական հանրային կարծիքը շատ չի հետաքրքրուիր պալքանեան խնդիրներով։

**** Սերպիա խնդրած է ֆրանսական կառավարութենէն, որ Ալպանիոյ մէջ եւս կարկօսլաւ քաղաքացիներու շահերը ներկայացնէ։*

Նոր ընտրութիւններ Թուրքիոյ մէջ

Էնկիւրիէն կը հետագրեն թէ Խալք կուսակցութեան համաժողովը պիտի գումարուի նոր ընտրութիւններէն վերջ։ Այս առթիւ վարչապետ Ճմէլ փաշա հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Անատօլուի Գործակալութեան.—

Հանրապետութեան նախագահը կ'ուզէ որ կուսակցութեան համաժողովը գումարուի այս օրերս։ Սակայն Ազգային Մեծ ժողովը պէտք է իր նիստերը շարունակէ մինչեւ Յունիսի վերջը՝ օրակարգին վրայի օրէնքները քուէարկելու համար, ու եթէ անմիջապէս վերջ խորհրդարանային ընտրութիւնները չսկսին, դժուար պիտի ըլլայ օրէնքով նախատեսուած պայմանաժամերը կիրարկել։ Հետեւաբար համաժողովի գումարումը պարտաւորիչ կերպով յետաձգել ստիպուած ենք։ Ընտրութիւնները պիտի սկսին անմիջապէս որ Ազգային ժողովը վերջացնէ իր աշխատանքները։

**** Կիրակի օր Էնկիւրիի մէջ փոխանակուեցան Թուրքեւ խորհրդային առեւտրական եւ նաւային դաշնագրի վաւերացուած օրինակները։*

Խալիտէ Էտիպ ալ դաւաճան

«Միլլիյէթ» «Ամէն բան կը սպասէինք, բայց այս մէկը ո՛չ» խորագրին տակ բուռն կերպով կը յարձակի գրագէտ Խալիտէ Էտիպ հանըմի վրայ, «Եւրոպա» տարեցոյցին մէջ Թուրքիոյ մասին անոր գրած աննպաստ յօդուածին պատճառաւ։

«Կաղի փաշայի մասին խօսած ատեն, Խալիտէ Էտիպ կ'ըսէ թէ, հանրապետութեան նախագահը ժամանակին միացաւ Բեազիմ Գարապէքիրի արեւելեան Անատօլուի մէջ կազմակերպած ըմբոստութեան, որ ուղղուած էր Վահիտէտտինի կառավարութեան դէմ։ Մինչդեռ ատիկա բոլորովին հակառակ է իրողութեան։

«Կառավարութեան մասին խօսած ատեն, անտեղի մեկնաբանութիւններու մէջ մտած է։ Կառավարութիւնը ո եւ է ձեւով գործի գլուխ անցած է, անկախութեան դատարանները ուսական չեկաներու նման կ'անդամալուծեն եղեր արդարութիւնը, թուրք վարիչները պոլշեւիկեան մտայնութեամբ կը գործեն եւն.։

«Ամէն բան կը սպասէինք, կը վերջացնէ «Միլլիյէթ», բայց ոչ այսքանը։ Ասիկա պարզապէս դաւաճանութիւն է։»

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՖԱՇԻՍՏ ԵՒ ՊՈԼՇԵՒԻԿ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Հռոմի ֆաշիստ կուսակցութեան պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ հետեւեալը իբրեւ պատասխան Գ. Միջազգայինի հակաֆաշիստական թռուցիկին.—

Գ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէն անգամ մը եւս կը հրատարակէ թռուցիկ մը, իտալիոյ եւ ֆաշիզմի դէմ ամէնէն տխմար գրպարտութիւններով լեցուն։ Այս թռուցիկը իտալիան կ'ամբաստանէ թէ նոր պատերազմ մը կը պատրաստէ, ու ամբողջ աշխարհի պրոլետարները կը հրաւիրէ կռուիլ ֆաշիստ վարչաձեւին դէմ։

Այս բոլորը անհեթեթ է ու տխմար։ Եւրոպայի եւ աշխարհի մէջ այն միակ պետութիւնը, որ տարիներէ ի վեր կը վտանգէ եւ կը խուովէ այսպէս կոչուած հաւասարակշռութիւնը, որ ամէն կողմ կը տանի իր գրգռութեան եւ խուովութեան գործը, հաստատելով իր որոշ կամքը սուինի ուժով պարտադրելու համար համայնավարական ընկերային բռնապետութիւնը, նոյն ինքն Գ. Միջազգայինի Ռուսիան է։

Գալով «կեղեքուածներու ապատութիւնը» պաշտպանելուն, պատասխանը պարզ է ու որոշ։

Ֆաշիստ իտալիան, որ կ'աշխատի ու կը տքնի իր տնտեսական ազատ պետութիւնը հիմնելու, Գ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին չորս արհեստով շաղակրատներուն կ'ըսէ թէ չի կրնար հանդուրժել դասեր ստանալու անոնցմէ, որոնք յիմար գաղափարախօսութեան մը ուրուականին ետեւ պահուած, ջարդեցին ու կը ջարդեն հազարաւոր եւ վեհանձն ժողովուրդ մը։ անոնցմէ, որոնք դիակներու դէզերով կը կառուցանեն շէնքը դիկտատուրայի մը, որ ոչ թէ ընչազուրկներուն է, այլ ընչազուրկներուն դէմ, մատնուած ամենասեւ թշուառութեան անոնց կողմէ, որոնք տասը տարիէ ի վեր կը փորձեն աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն մէջ անկարգութիւն եւ խուովութիւն մտցնել, հակաընկերային, հակամարդկային եւ հակատնտեսական պրոպագանդայի մը թոյնը կը ներարկեն. անոնցմէ՝ որոնք արիւնի մէջ խեղդեցին եւ կը խեղդեն քննադատող ամէն ձայն, նոյնիսկ եթէ հազարաւոր կուսակցութեան ծոցէն բխած ըլլայ. անոնցմէ՝ որոնք հալածեցին, վնասեցին եւ աշխարհի ամէն կողմ ցրուեցին բոլոր անոնք որ ռուսական հայրենիքը սիրելու ոճիրը գործած էին։

Գ. Միջազգայինի մարգարէները կը յուսան ելնաս հասցնել մեզ թուղթերու կռիւով մը։ Ջուր յոգնութիւն է այս։

Եթէ պոլշեւիկեան վարչաձեւի մնանկութեան չընկերանար անարդարութիւնն ու սարսափը, դարձեալ այդ վարչաձեւը պիտի դատապարտուէր աշխարհի կողմէ, պարզ այն պատճառով որ իր ներկայացուցիչները Արեւմուտքի քաղքենի ազգերէն փորձ մանագէտներ եւ դրամագլուխ խնդրելու աստիճանին իջած են, խոստովանելով այսպէս անհագին պահեստներու քանդումը եւ նախաձեռնող ոգիի, լոյսի ու մշակոյթի բնաջնջումը ամբողջ Ռուսիոյ մէջ։

Գ. Միջազգայինի հակաֆաշիստ նոր թռուցիկը խղճալի միջոց մըն է, որ կը ձգտի ծածկել արտաքին քաղաքականութեան անյաջողութիւնը եւ պոլշեւիկեան ներքին տագնապը, որուն նոր ու պերճախօս ապացոյցները տեսանք այս օրերս։

ՄԱՀՄԱՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ

Ընկեր Ա. Ի. ՄԻԿՈՅԱՆԻՆ

Ձեր 65-ամյակի կապակցությամբ ջերմորեն շնորհավորում եմ Ձեզ և ցանկանում առողջություն, կյանքի երկար տարիներ և հաջողություններ Ձեր պետական և հասարակական բազմակողմանի գործունեության մեջ:

ՀՈՍԵ ԴԻ ՎԱԼԵՐԱ

Կուբայի Հանրապետության նախագահ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Կառավարութիւնը որոշեց Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Ժողովուրդների Խորհրդի նախագահ ընկ. Ա. Ի. Միկոյանի առաջարկութեամբ՝ Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Ժողովուրդների Խորհրդի նախագահի տեղակալ նշանակել ընկ. Ա. Ա. Ղազարեանը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հայկական Սովետական Հանրապետութեան Կառավարութիւնը որոշեց

Թուրքիա դիտող մը կը դրկի

Թուրքիա, որ ո՛չ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ ոչ ալ աշխատանքի միջազգային կազմակերպութեան կ՚անդամակցի, որոշած է ժընեւի Աշխատանքի Միջազգային Կոնֆրանսովին դրկել «դիտող» մը։ Այս պաշտօնը յանձնուած է Ազգ. ժողովի արտաքին յանձնաժողովի նախագահ Շիւքրի Քայա պէյի, որ քանի մը օր առաջ ժընեւ հասաւ։

Երրորդ Միջազգայինի հրաւիրագիրները

ԱՆԳԼԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Գ. Միջազգայինի Գործադիր կոմիտէն Անգլիոյ իր կազմակերպութիւններուն տուած է հետեւեալ հրահանգները, համաձայն *Բրաւտայի* (յունիս 1)։

1.— Պրոպագանդա բնել Արհեստակցական Միութեանց նոր օրինագիծին դէմ, բացատրելով բանուորներուն թէ այդ օրինագիծը պիտի փճացնէ իրենց կազմակերպութիւնները եւ նոր պատերազմներ պիտի պատրաստէ։

2.— Բանուորական բոլոր կեդրոններու մէջ կազմակերպել գործօն սովետներ՝ ընդունակ կռուելու կառավարութեան դէմ եւ շարժման մէջ դնելու բանուորները։

3.— Ձնշում բանեցնել Աշխատաւորական կուսակցութեան վրայ՝ խորհրդարանական խափանարար քաղաքականութիւնը սաստկացնելու համար։

4.— Բանուորական ցոյցեր կազմակերպել փողոցներուն մէջ։

5.— Բանուորները զինել։

6.— Ընդհանուր գործադուլ առաջ բերել՝ օրինագիծը ձախողեցնելու եւ կառավարութիւնը տիպելու համար որ հրաժարի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Նախկին վարչապետ եւ ելմտական նախարար Ֆրանսուա Մարսալ յօդուածի մը մէջ հետեւեալ հետաքրքիր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ռուսիոյ արտաքին առեւտուրին մասին.—

Պատերազմէն առաջ, 1913ին, Ռուսիա աշխարհի ցորենի սպառումին 100ին 28.5ը կը հայթայթէր. 1926ին՝ միայն 100ին 4.3 մասը։ 1913ին, հաճարի սպառումին 100ին 58ը, այսօր՝ 100ին 12.7ը։ Գարի՝ 1913ին 100ին 73ը կը հայթայթէր, այսօր 100ին 25ը։ Վուշ՝ առաջ 100ին 64ը, այսօր 100ին 30ը։ Կարագ՝ առաջ 100ին 21.2ը, այսօր 100ին 5.6ը։ Հաւկիթ՝ առաջ 100ին 56ը, այսօր 100ին 10։ Փայտ՝ առաջ 100ին 26ը, այսօր 100ին 8ը։ Միայն քարիւղի սպառումը աւելցած է։

Զէմպրլին եւ Լէվին մրցանիշը կոտրած

Երէկ գրեցինք թէ Ամերիկացի օդանաւորդ Զէմպրլին եւ ուղեկիցը Լէվին երկուշաբթի առաւօտ Այսլէպէնի (Փրուսիա) մէջ վար իջան, պէնզինը սպառած ըլլալով։ Մաս մը պէնզին ճարելէ վերջ ժամը 9ին «Միս Փոլոմպիա» ճամբայ ելաւ դէպի Պերլին։ Սակայն ճամբան շուարեցաւ, ու փոխանակ դէպի հիւսիս-արեւելք՝ Պերլին երթալու, ուղղուեցաւ դէպի արեւելք։ Այս էր պատճառը որ Պերլինէն եւ Տրէզտէնէն զինքը դիմաւորելու համար ճամբայ ելած գերման օդանաւերը չկրցան հանդիպիլ անոր։ Քիչ յետոյ, Պերլինի 70 քիլոմէթր մնացած՝ մեքենան աւրուելով Զէմպրլին ստիպուեցաւ վար իջնել ճախճախուտ վայր մը՝ Քլինկէ, Քօթպիւսի մօտ։ Վար իջած ատեն օդանաւը բաւական վնասուեցաւ, սակայն Զէմպրլին եւ Լէվին բոլորովին անվնաս են։ Կէսօրուան մօտ փնտռտուքի համար դրկուած գերման օդանաւ մը գտաւ «Միս Փոլոմպիա»ն։ Անմիջապէս բազմաթիւ օդանաւեր փութացին յիշեալ վայրը, միասին բերելով Պերլինի ամերիկեան դեսպանատան խորհրդականը եւ թղթակիցներ։ Երկու օդանաւորդները գիշերը Քօթպիւս անցուցին։ Երեք մեքենագէտներ կ՚աշխատին նորոգել վնասուած օդանաւը։ Երկու յանդուգն Ամերիկացիները մնրժեցին գերման օդանաւով մը Պերլին երթալ, ու կը սպասեն «Միս Փոլոմպիա»յի նորոգուելուն։

Զէմպրլին եւ Լէվին ուղիղ գիծով հեռաւորութեան համաշխարհային մրցանիշը կոտրեցին՝ մօտ 43 ժամուան մէջ մէկ թռիչքով 6500 քիլոմէթր ճամբայ կտրելով։ Վերջին անգամ մրցանիշը ձեռք ձգած էր Լինտպէրկ, որ մէկ թռիչքով 5836 քիլոմէթր ճամբայ կտրած էր (Մայիս 20—21)։ Անկէ առաջ Ֆրանսացի Քօսթ եւ Ռինեօ մէկ անգամէն 5545 քիլոմէթր ճամբայ ըրած էին Փարիզէն Ճասք (Պարսկաստան) երթալով (29-30 Հոկտ. 1926)։ Զէմպրլին միջին հաշուով ժամը 164 քիլոմէթր. կտրած է։

Երկուշաբթի ամբողջ օրը Պերլինի ժողովուրդը հարիւր հազարներով հաւաքուած թէմփըլհոֆի օդանաւային կայանը, ի զուր սպասեց ամերիկացի օդանաւորդներուն, որոնք երեքշաբթի իրիկուն միայն պիտի կրնային հասնիլ Գերմանիոյ մայրաքաղաքը։ Պիտի այցելեն նաեւ Վիէննա եւ Հռոմ։ Յունիս 15ին Փարիզ պիտի գան, յետոյ Լոնտոն պիտի անցնին։

Զէմպրլին օդանաւով պիտի դառնայ Ամերիկա։ «Համպուրկ-Ամերիկա» շոգենաւային ընկերութեան հրաւէրով Զէմպրլինի եւ Լէվինի կիները երկուշաբթի գիշեր ճամբայ ելան դէպի Գերմանիա։ Քօթպ՚ւսի մէջ օդանաւորդները բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ստացան, որոնց մէջ նաև նախագահ Քուլիճէն, Հինտէնպուրկէն եւն։ Ընկերութիւն մը 200,000 տոլար առաջարկեց՝ իրենց անունը տալու համար օդանաւերու նոր շարքի մը։ Պրուքլինի առեւտր. սենեակի նախագահը 15000 շարքի մը։ Պրուքլինի առեւտր. սենեակի նախագահը 15000 տոլարի չէք մը տուաւ Տիկ. Զէմպրլինի եւ ազամանդազարդ ժամացոյց մը տիկ. Լէվինի։

«Միս Փոլոմպիա»ն շինող իտալացի ճարտարապետ Պելլանքա կը յայտարարէ թէ պատրաստ է շինելու նոր օդանաւ մը, որ Նիւ Եորքէն Հռոմ պիտի կրնայ երթալ մէկ թռիչքով եւ ամենակարճ ժամանակէն։

Անաստղուն երկարուղիները

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ շուէտական խմբակը, որ յանձնառու եղած է շինելու Քելլէր—Տիարպէքիր եւ Էնկիւրի—Էրզէլի երկաթուղիները, գործի սկսած է եւ հարիւրաւոր բանուորներ կ՚աշխատցնէ։

Պելճ խմբակը, սակայն, գրեթէ ո՛ր եւ է գործունէութիւն չի ցուցներ, եւ կը թուի թէ չպիտի կարենայ յարգել իր յանձնառութիւնը։ Եթէ այսպէս երթայ, հաւանական է որ կառավարութիւնը որոշում մը տայ այդ խմբակի մասին։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէին, 11 յունիս շաբաթ օր երեկոյեան ժամը 8ին, երրորդ քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ։

Պիտի բանախօսէ *ընկ. Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ*։ Գեղարուեստական ծոխ բաժին։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Յայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ կովկասեան պետական Թատրոններու ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

11 յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Adyar, 4 Square Rapp

Ե. Պիտնի յայտնի տրամա **"ԱՆՅԱՅՏ ԿԻՆԸ,,** *4 արար*

կը մասնակցին փարիզի դերասանական լաւագոյն ուժերը

Յաջորդ ներկայացում **"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,,** ՕՔԵՆ ՕՆԵԻԼԻ

ՏՈՄՍԵՐՈՒԻ ԴԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 10 եւ 5 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր հայկական ճաշարանները եւ «Յառաջ»ի մօտ։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Métro: Alma-Marceau, Tramways, 14, 20, 43, 92. Meubles gracieusement prêtés par la maison Bucheron 2 Rue de Rivoli։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. Եուագոյն խումբի ժողովը՝ ուրբաթ ժամը ճիշտ 8ին Rue Charles Chéfsone կրեւոր օրակարգ։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին, *վարդգէս* ենթակոմիտէն 10 յունիս ուր. ժամը 8ին։

Քրիսը 11 յունս. շր. ժամը 8ին։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի կուկունեան խումբի դասախօսական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, Գրադարանին սէջ։

Շ. Ց. Դ. կրասի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը եշ. ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՅԱՐԴՈՂԻ գրական երեկոն վաղը 9 յունիս Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Վիճաբանութիւն Կ. Զարեանի արուեստին շուրջ։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Վասպուրականի երկ. երիտ. «փարոս» մրութիւնը պիտի տանէ վանի հերոսամարտի 12րդ տարեդարձը, յունիս 12ին Chateau de Roueի շքեղ պարտէզին մէջ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Ամասիոյ հայրերուկ. Մխիթեան երեկոյթը 11 Յունիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սալօն Լոփանեօլի մէջ։ Վիճակահանութիւնը կէսգիշէն կը շահին։ Մուտքը ազատ է։

ԳՈՒՍԱՆ երգչախումբի վարչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ որոշած է յառաջիկայ շրջանի համար երգչախումբին կից կազմել հայկական սէնֆոնիք նուագախումբ մը, որուն մասնակցիլ փափաքողները հաճին գրաւոր կերպով դիմել հետեւեալ հասցէին Administration «Koussan», 14 Rue Mouton Duvernet (14me). Կը յ՚ոնդրուի միաժամանակ տեղեկացնել իրենց նուագած գործիքը։ Նուագարան չունեցողներուն վարչութիւնը կը տրամադրէ։

Առաջին քննական փորձի, ինչպէս նաեւ երգչախմբի յառաջիկայ հաւաքոյթի մասին լուր կը տրուի առանձին։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Հայ Տիկնանց Միութեան Ուսանողաց Օգն. Մասնաճիւղի ի նպաստ փարիզի հայ կարօտեալ ուսանողաց տարեկան ցերեկոյթը 26 յունիս կիրակի կէս օրէ յետոյ, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 11 Rue Berryer (Etoile), Սալօմոն տը Րօչիլտի պարտիզհայեաց շքեղ ապարանքին սրահներուն մէջ։ Մուտք 50 ֆրանք։ Ռուսական նուագախումբ, ճաշ պատ, ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ։

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ

320 էջ։ կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, Պալենց գրատունն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

ՎԷՊԵՐ.— Լուռ յաւեր 10 ֆր., կեանքը ինչպէս որ է 10, Թղթմանանքի ջայներ10, կանուշկը 7, Լուսնթիւնը 8, Ծտեանի փանջուռնին7, Ցապլվար7, Գատասա. խորհուրդին առջեւ 10, Մատնիչը 8, Յեղափ. մակաբոյծները 7, Միքէի սիրարկածը 5, Ջագըը Ավրամ 5, Ձեպընթաց նորածինը 2, Ռումէն ժողովրդ. պատմուածքներ 6, Մ. Կորքիի Ֆօմա Կորտիէֆ 15, Սեւակի բժիշկին գիրքէն փըրցուած էջեր (Ա. տպ.) 10, Վէրթէր 9, Յուլամիթ 6, Բարիզէն 7.50, Յալբիի մեր խաչը 12.50, Թուղթի փառք 5, Տղու հոգիները6, Արսէն Լիւպէն 20, Ցելեմաք (պատկերազարդ) 50, Երեւակայական ոճիրը 2, Շ. Հոլմսի կարմիր գլուխով մարդոց խմբակը 2, Պօսքօմպ Հովհաին գաղտնիքը 2, Պրիւս Բարթինկթըն սուգանաւին գաղտնիքը 2, Թօփալ Թոման 5, Քէօր Օղլուի արկածները 2.50, Ջարիքի նախարարը 20, Մօփասանի երեք վիպակները 2, Տք. Մօրի վրէժը 5, Պղնձէ քաղաքը 3։

ՄԱՀԱՑՈՒԻ ՍԷՐԸ, Մաքսիմ Կորքիի 3 Ֆր.։

Նուտով լոյս կը տեսնէ, Ա. Քօնըն Տոյլի ՄԱԿԱՐՈՑԸ։

Կը Հայթայթուին նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրքեր։ Փոսթի ծախք չառնուիր։ Պահանջել գրացուցակը։ Դիմել նամակով հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)։

ԱԿԱՆԱՏԱՆ

7 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ոսկեղին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի) 100 Mark		605	—
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	42
Թրք. ոսկի	» or	141	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	30
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	143	50
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	70
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	490	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	102	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3175	—
»	II »	1910	—
»	III »	1560	—
Թուրքիի երկաթ.	Lots turcs	155	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՓՈՒՋԻՆԻ ՄԷՋ

(ԿՈՉ)

Ազգ. Միութեան փուջինի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ գաղութը յառաջիկայի ժողովրդական ընտրութեանց մասնակցելու եւ իրենց ընտրող ու ընտրելիի իրաւունքը արժեցնելու համար, այժմէն դիմել մասնաճիւղիս, եւ վճարելով տարեկան 24 կամ առնուազն վեցամսեայ 12 ֆրանքի ազգ. տուրքը, արձանագրուիլ յատուկ տոմարին մէջ։

Ազգ. տուրքի հաստատման թուական ընդունուած է 1927 յունիս ամսուան սկիզբը։

Արձանագրութիւնները պիտի կատարուին ամէն օր առնուազն պիր Ս. Կէվկէրեանի վաճառատունը եւ պիտի վերջանան 3 յուլիս կիրակի օրը։

Ատենագպիր Ատենապետ
Մ. ԿԷՎԿԷՐԵԱՆ Ա.ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ։

Ֆրանսայի համար փոաթի ծախք 8 ֆրանք. Արտասահմանի համար ֆրանք աւելի՝ մինչեւ յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթելլօ 12, Հռոմէոս ճիւլիէտտա 12, Լուսնկան 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ 3. Պարոնեանի Սալօմէ 4, Վէրթէր Կէօթէ 10, Ապերախտ զրագիրը 4, Պ. Դամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Ազէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթողրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընովիէվ 5, Նօռս եւ տատս 8, Պատերազմ մը Ճարմոնիայում 10, Սատունէն եղբը 2 հատոր Ս. Բիւրատի կեանքն եւ գործերը 15, Փիլիսոփայի աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբան վրայ 1, Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուրեանի 12, Լուսէն Ֆլաժարիօն 15, Հայկ. երդարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն ստուար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հանճանոթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 25 Rue St. Georges, Paris (9me)։

Տ Օ Ք Թ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

կ՚ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poisionière կամ Cadet

Ամէն օր 9-10 կը գտնուի 10 Av. de Ceinture, Enghien-les-Bains

Տ Օ Ք Թ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՕՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցարինները ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

կ՚ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32։

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՓԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԵՐԻ ԴՊՐՑԻ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ՆԱՄԱԿՈՎ 37, Rue de Maubeuge, Paris

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

"ՖԷՊԻԻՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ

37 Rue Poissonnière «Մաճէն»ի դիմաց

(Ֆէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83

Դերձակատանս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Ջաքէթներ* եւ չափու վրայ զգեստներ։ Նոր եղանակին առթիւ ունինք Ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ճոխ մեներք մը։

Դերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեարդուկ մեքենայով։

ՋԵՐԲ ՄԸ ՉԳԵՍՏ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

կրօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։

Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԵՒ ԱՄՐՑԵԼԻ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցկր եւ ցնօրէն **Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՚ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Տ Օ Ք Թ. Լ. Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ե Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

Կ՚ՈՒԶՈՒԻՆ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՆԵՐ

Փարիզի եւ գաւառներու մէջ ասեղնագործներու պէտք ունիմ, առ այժմ միայն քոէֆ տը Շին լէնժըրիի համար։

Փարիզի մէջ շատ մօտ առնէն բանալիք աշխատանոցիս համար կ՚ուզեմ աշակերտուհիներ, որոնք այժմէն պէտք է փութան արձանագրուիլ։

Դիմել՝ ՎԱՀՐԻՃ ԿԻՕՒՃԻԵԱՆի 31 Rue Basfroi, (11e)։ *Իջնել՝ մէթրօ* Bastille, *թրամուէյ եւ օմնպիւս* Place Voltaire։

Առաւօտները ժամը 8—9.30, կէսօրէ վերջ 1—2.30, կիրակի 11—1.30։

ԳՈՐԾ ՀԱՅ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

Ցան մէջ կարելու համար ուրիշ ամէն տեսակ գործ՝ ժէրսէ, ռոպ եւայլն։ Բարձր վճարում։ Ամառնային գործ ապահովուած։ Կար գիտցող Հայուհիներն կը հրաւիրուին յանձնառուներ կը հրաւիրուին դիմել 16 Rue des Alouettes Colombes։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆԻՍ 1927

9 JUIN 1927

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 358

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՕՍՔ ՈՐԿՈՒ

ՀԱԿԱՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

Արագօրէն ձեւ ու մարմին կ'առնէ ոչ-պոլշեւիկ տարրերու յարձակողականը՝ կարմիր վտանգին դէմ։

Քիչ անդին կը հրատարակենք Յունաստանի մէջ կատարուած հետապնդումները, խմբական ձերբակալում եւ աքսոր։ Այս կարաւանին մէջ ալ Հայեր կան, ինչպէս ամէն «յեղափոխական» գործի մէջ։ Եւ տարօրինակը այն է որ, Աթէնքի նախնորդը խե՛լք ըրեր է կառավարութեան դիմել եւ բարեսիրել, ճիշդ այն պահուն երբ Մակեդոնիոյ իշխանութիւնը նմանպէս գործի ձեռնարկած է, իսկ համայնավարներու յուշանօրկանը սպիտակ թուղթի վրայ կը մատնանշէ իրենց ընկերներուն անուններուն, յոյն թէ հայ։

Լուրերու կարգին, պիտի կարդաք նաեւ Վարշաւայի խորհրդային գործակատարին սպանութեան դէպքը, որ ախտանշան մըն է տիրող չգագրդութեան եւ որուն հետեւանքները դժուար նախատեսել։ Խորհրդային մամուլը ահռելի վայնասուն կը բարձրացնէ այս առթիւ, սերտ կապակցութիւն մը տեսնելով 23ին Լոզանի մէջ կատարուած սպանութեան (Վորովսքի), Գէնիի դեսպանատան եւ Լոնտոնի խուզարկութեանց, անգլիս յարաբերութեանց խզման եւ այս դէպքին միջեւ։ «Կը դրաւցուի՞ Ռուսիոյ դէմ զինեալ պայքարը», կ'աղաղակէ «Իւմանիթէ», Ֆրանսայի համայնավարներուն օրկանը եւ իր ակացողութեամբ, կը հանէ կարգ մը ծանրակշիռ եզրակացութիւններ։

Ի՛նչ խօսք որ այս նոր խաչակրութեան գլուխը կը տեսնէ պահպանողական եւ պաշտօնական Անգլիան, «որ սերտ կապ ունի ցարական Ռուսիոյ ամէնէն արատաւոր ներկայացուցիչներուն հետ»։ Իսկ յայտնի գործիքներուն մէջ, Վրանկէ՝ իր 40,000 զինուորներով եւ զօրավար Հօֆմանը, Պրէսթ-Լիտովսկի գերման բանագնացը, որ կ'ազդարարէր վերջերս, — համը եկած է տապալելու Գ. Միջազգայինը, գլխատելով զայն Կեդրոնին՝ Մոսկուայի մէջ»։

«Իւմանիթէ»ի կարծիքով, «Անգլիոյ արտաքին նախարարութենէն վարձուած արկածախնդիրներու, միապետականներու, լրտեսներու աղտոտ խաժամուժ մը կը խլրտի այս միջոցին Խորհրդային Միութեան մէջ եւ անոր սահմաններուն վրայ, Ֆինլիոյ, Լիթուանիոյ, Լեհաստանի եւ Պալքաններու մէջ։ Դադարութիւնը կը կազմակերպուի, եւ ուղեղը Լոնտոն է»։

Առանց մանրամասնութիւնները պրպտելու, մեր ալ կարծիքը այն է թէ նոր ձեռնարկներ կը կատարուին, խորտակելու համ գոնէ անվնաս դարձնելու համար խորհրդային իշխանութիւնը։

Բայց, իմաստակութիւն պիտի ըլլար պնդել թէ բոլորին հիմնական նպատակը դասակարգային կռիւն է, պատերազմ՝ «պրոլետարացնել» դէմ։

Հակապոլշեւիկ պայքարը ունի զանազան ծալքեր։ Ամէնէն առջի պետական-ազգային ապահովութեան խնդիրը, որուն շուրջ ընկերվարականներն ալ տարբեր չեն մտածեր։

Պարզ վարդապետական կռիւ մը համար չէ որ, օրինակ Յունաստանի մէջ, կառավարութիւնը սկսեր է ծուռ նայիլ հայամայական գործունէութեան, եւ ազդարարութիւններ ուղղէ նախարարներու բերնով։ Ներքին նախարար Սարօ կը յորդորէ պոռալ բեմերու վրայ. «Մենք անոնցմէ չենք որ յարձակին կարծիքի եւ միաքի ազատութեան վրայ, բայց դէպի չպիտի տանք այն ոճրամիտ քարոզութիւնը որ կը փորձէ ջնել հանրապետութեան հիմերը եւ կործանել հայրենիքը»։ Անոր մը օր առաջ ալ, Յունիս 6ին, դատական նախարար Պարտուն էր որ կ'ազդարարէր, պատերազմի գոհերու յիշատակարանի մը առջեւ.

— «Կը վկայեմ մեր մեռելներուն առջեւ, թէ կառավարութիւնիս իր պարտականութիւնը եւ կատարելապէս վճռած է ընթանալ անոր մէջ, հանդէպ կուսակցութեան մը որ, արտաքին հրամանին տակ, կ'աշխատի կոլճանել ինչ որ մեր քաղաքակրթութեան պատիւը կը կազմէ»։

Չի բաւեր քրքրել այս խօսքերու հեղինակներուն ընկերային ծագումը կամ ներկայ դահլիճին կազմը։ Պայքարը այլ եւս խոր բովանդակութիւն ունի։ Եւ այս՝ քիչ մը ամէն տեղ։ Յունաստան հրաբուխի վրայ է։ Պալքանեան միւս երկիրները՝ նմանապէս։ Խորհրդային Միութեան սահմանակից պետութիւնները կը դողդղան իրենց նորստաց անկախութեան եւ սահմաններուն վրայ։ Ուստի եւ բնազդաբար ուղղուած են Մոսկուայի դէմ, որ կը ճգնի հարթել եւ «պրոլետարացնել» ամէն տեղ։ Յունուն իր կասկածելի նշանախօսքերուն։ Մինչեւ անգամ Պուլկարիան, որ իրրեւ թուղթ աշխարհակալ-ղրամատիրական պետութիւն, կը հետապնդէ քաղաքական բարդ հաշիւներ, մրցակցութեան եւ գերակշռութեան ծրագիրներ, մտահոգ է նաեւ ներքին ապահովութեան մասին, եւ անոր համեմատ ընդգծ կուտայ իր հակախորհրդային պայքարին։

Անոր համար ձեռնտու է ե՛ւ խորհրդային դիկտատուրան Ռուսաստանի մէջ, իր մրցակիցը ներսէն կրծելու եւ կազմլուելու համար, ե՛ւ բոլոր հակապոլշեւիկ ուժերու արշաւը անոր դէմ, չարիքը սահմանափակելու համար։

Այսպէս կամ այնպէս, անգամ մըն ալ կը վերակազմուի եւ ամրապնդուի հակապոլշեւիկ ցանցը, որուն մաս կը կազմեն պալքանեան պետութիւններ եւ տարբեր, բոլորը իրենց յատուկ դիմակներով։

Իսկ մեր քոստ քուռակները...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԸ ԼՈՒԾՈՒԱԾ ՎԵՐՋԱՑԱԾ Է...

«Նոր Աշխարհ», Ամերիկայի հայ պոլշեւիկներուն շաբաթաթերթն է որ կ'արձակէ այս վճիռը (28 Մայիս).

— *«Բոլոր խելքը գլխին մարդիկ որոնք կրնան տրամաբանել եւ հասկնալ՝ գիտեն որ չլուծուած հայկական դատ ու խնդիր գոյութիւն չունի այլեւս։ Հայ ժողովուրդը, եօթը տարի առաջ, մէկ անգամով լուծեց իր բախտը եւ այնուհետեւ իր սեփական ուժ վերաշինութեամբ է որ կ'զբաղի։ Եթէ հայ ազդայնականներն ու ֆաշիստները արտասահմանի մէջ տակաւին թրքահայ դատ ու խնդիր ունին, եթէ կ'ակնկալեն, որ մի գեղեցիկ օր բախտը իրենց կը ժպտի եւ ծերակուտական Բինկերու գեղեցիկ խօսքերով Տաճկաստանի մէջ իրենց համար նոր Հայաստան մը կը ստեղծի, ապա թող քաջութիւնը ունենան հրապարակ դնելու իրենց ծրագիրն ու ուղղութիւնը։*

«Հայկական հարց» գոյութիւն ունի միմիայն ամերիկավար եւ դաշնակցական ժառանգականներու հիւանդ գանկին մէջ։ Հայ բանուորին ու գիւղացիին համար կայ Խորհրդային Հայաստանը շինելու, զարգացնելու եւ վերականգնելու հարց։ Պարոնայք Բինկեր բոլորովին կ'անդիտանան Խորհրդային Հայաստանի գոյութիւնը եւ կը դեգերին երեւակայական աշխարհի մէջ, որովհետեւ այդպիսիները շատ լաւ հասկցած են, որ հայ ստեղծագործող, արդիւնաբերող ժողովրդի հայրենիքը իրենց (բուրժուա) դասակարգի հայրենիքը չէ եւ հետեւաբար լաւ է դաշնակ-ռամկավար երազներու ետեւէն վազել, քան հայ բանուորա-գիւղացիութեան յաղթական կամքին առջեւ գլուխ խոնարհել»։

Բոլոր խելքը գլխին մարդիկ գիտեն որ Թուրքերն ալ, ըսմէ՛ք փաշայէն մինչեւ «իգտամ»ի կամ «Միլլիյէթ»ի խմբագիրնե՛րը, ճիշտ այդպէս կը յայտարարեն.

— *«Չլուծուած հայկական դատ եւ խնդիր գոյութիւն չունի այլեւս»։*

Ապրի՛ն երկուքն ալ, եւ՛ Թուրքերը եւ՛ հայ պոլշեւիկները։

«Ի՞ՆՉՊԷՍ ԱՔՍՈՐՈՒԵՑԱՆ»

Քիչ անդին հրատարակած ենք Յունաստանի մէջ կատարուած ձերբակալութիւնները, որոնց մէջ Հայեր ալ կան, իբրեւ համայնավար։

Աթէնքի համայնավար կուսակցութեան օրկան «Բիգոս. փասթիս» թերթը, «Ինչպէս աքսորուեցան մեր ընկերները» խորագրին տակ նկարագրելով Վելանիկի աքսորը, կ'ըսէ.

— *«Երէկ կէսօրէ վերջ «Ամերիքանիքոս» շոգենաւով հոս հասան Սելանիկէն աքսորուած ընկերները, ոստիկաններու զօրաւոր ջոկատի մը ընկերակցութեամբ։ Աքսորեալներն են Փափանիքոլաու, Սալոմոն, Գուրթիտիս, Մօնաթիրիսիթիս, Միւդէլինիտիս, Անկէլուեաս, Տօրիս, Արվանիթաքիս, Օրֆանոս, Յէնիկաս, Նաւասարդեան, Ախիկեան, Միքայէլեան, Ախմոս, Կլավքաս, Թէզոս եւ Գարակիլիս։*

«Առանք Մէթաղոյիքանի բանտը առաջնորդուեցան, ուր խիստ հսկողութեան տակ կը պահուին»։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒԻՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԵՐ ԱԼ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԵՒ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ

Աթէնքի «Նոր Օր»ին մէջ կը կարդանք (2 Յունիս).

Մակեդոնիոյ ծխախոտի գործարաններուն մէջ, վերջին օրերս ի գործ դրուած բռնութիւնները այն համոզման բերած են կառավարութիւնը թէ հրահանգներ եկած են Գ. Միջազգայինի կեդրոնէն, մակեդոնիոյ մէջ յեղափոխութիւն յարուցանելու համար։ Ցեղասիկի իշխանութիւնները կարեւոր փաստաթուղթեր ձեռք ձգած են համայնավարներու գործունէութեան մասին եւ ձերբակալած են արտասահմանէն Յունաստան մտած պոլշեւիկ գործակալներ, որոնց մէկը ռուս օրիորդ մը։

Ցեղասիկի, Քավալայի, Քանթիի մէջ ոստիկան ուժերու եւ համայնավարներու միջեւ ծանր եւ արիւնալի բնդհարումներ տեղի ունեցան։ Կատարուեցան ձերբակալութիւններ եւ աքսորուեցան պարագլուխները։

Հաւաստի տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ մօտ 150 համայնավարներ աքսորուած են Ֆոլեգանտրոս եւ Անաֆի. մաս մըն ալ բերուած են Աթէնք եւ արգելափակուած կը մնան մէթազոդոս բանտին մէջ, ուրկէ պիտի դրկուին անմարդաբնակ կղզիները։

Դժբախտաբար, այս շարժուձեւերուն մէջ մասնակցութիւն ու բաժին ունեցած են նաեւ տասնեակ մը հայ համայնավարներ, որոնք ամէն առթիւ, ցոյցերու պահուն, կ'երեւան Ցեղասիկի փողոցներուն մէջ։ Ցեղասիկի մեր թղթակիցը միայն երկու անուն հեռագրած էր, Ախիկեան եւ Նաւասարդեան։ Առաջինը համայնավար ըլլալը խոստովանած է Մակեդոնիոյ ընդհ. կառավարիչին ներկայութեան, երբ առաջին աքսորի հրամանը ելած եւ յետոյ կախակայուած էր։ Իսկ երկրորդը, Նաւասարդեան, Համկավար-Ազատական պաշտօնաթերթի *Նոր Ալիք*ի խմբագիրն է եւ ոչ մէկ կապ ունի համայնավարներուն հետ։

Ցոյն ընկերվարական կուսակցութեան Աթէնքի գործադիր մարմինը, իմանալով որ Հայեր ալ աքսորուած են իբրեւ համայնավար, անմիջապէս բողոքեց, կառավարութենէն պահանջելով որ իրենց տուները վերադարձնէ այնպիսիները, որոնք անմիտ գոյերը կ'ըլլան համայնավարական պրօպականտին։

⁂ Երէկ, Չորեքշաբթի ժամը 11ին, Մագլրմեան եպիսկոպոս եւ ցովի. Եսայեան ներքին նախարարին դիմում կատարած են յանուն հայ գաղութին, պահանջելով ձերբակալուած հայ համայնավարներուն ազատ արձակումը։

Հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ նախարարութենէն խիստ դիտողութիւն եղած է որ Հայոց Առաջնորդարանը պաշտպանութիւնը ստանձնած է կասկածելի տարրերու։

Ոստիկանութեան կողմէ երէկ վնտռուած է Յօֆի Մինասեանը (Շօկի լիազօրը, որ Ցեղասիկի մէջ նախապէս ձերբակալուած եւ ազատ թողուած էր)։ Ոստիկանութիւնը Շօկի կեդր. վարչութեան քանի մը անդամներուն հարցումներ ուղղած է իրենց անդամակից օրիորդի մասին։

Վարշաւայի խորհրդ. դեսպանը սպանուած

Վարշաւայէն առնուած հեռագիրներ քաղաքական մահափորձի մը լուրը կը հաղորդեն։ Վարշաւայի խորհրդային գործակատար Վոյքօֆ, Լեհաստանի մայրաքաղաքին գլխաւոր կայարանին քարափին վրայ Ռոզենկոլցի հետ միասին կը պատէր, սպասելով Մոսկուա մեկնելիք կառախումբին, երբ երիտասարդ մը մօտեցաւ իրեն եւ քանի մը ձեռք ատրճանակ պարպեց վրան։ Վոյքօֆ անմիջապէս գետին ինկաւ, ու մինչ ճամբորդներ ու պաշտօնեաներ անոր օգնութեան կը փութային, ուրիշներ յաջողեցան ձերբակալել մարդասպանը։ Վոյքօֆ ատրճանակի ութ հարուած ստացած էր կուրծքէն։ Վէրքերէն մէկ մասը մահացու էին եւ ներքին արիւնահոսութիւն առաջ բերին։ Գործակատարը անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, ուր մեռաւ երեքշաբթի առաւօտ ժամը 10.50ին։

Մարդասպանը երիտասարդ միապետական Ռուս մըն է, 19 տարեկան, Պորիս Քովէրտա անունով, որ յայտարարեց թէ քաղաքական պատճառներով գործեց ոճիրը։

Մահափորձի լուրը ստանալուն պէս, Լեհաստանի արտաքին նախարար Զալէվսքի հիւանդանոց գնաց արարողապետին ընկերակցութեամբ Վոյքօֆի մասին լուրեր առնելու եւ լեհ կառավարութեան ցաւակցութիւնը յայտնելու համար։

Լրացուցիչ տեղեկութիւններու համաձայն, Վոյքօֆ իյնալէ առաջ կրցաւ ատրճանակը հանել եւ մէկ ձեռք պարպել։ Սակայն ուժասպառութիւնը թոյլ չտուաւ իրեն շարունակել։ Քովէրտա ոտքը գոհին վրայ դրած՝ ատրճանակին մէջի միւս գնդակներն ալ պարպեց անոր վրայ։ Փախչելու ձեռնարկ բնաւ չըրաւ ու յայտարարեց. «Ռուսիոյ համար գործեցի, ո՛չ թէ խորհրդային Ռուսիոյ, այլ ռուս հայրենիքի՛ն համար»։

Կը կարծուի թէ ոճիրին անմիջական շարժառիթն այն է որ Վարշաւայի խորհրդային դեսպանատունը մերժած էր անցագիր տալ իրեն Ռուսիա երթալու՝ իր հօր հակայեղափոխական արարքներուն պատճառաւ։

ՈՎ ԷՐ ՎՈՅՔՕՖ

Փէթէր Լազարէվիչ Վոյքօֆ 37 տարեկան էր։ Ջաւակն է ուսուցչի մը։ 17 տարի առաջ մտած էր սոցիալ-դեմոկրատ կուսակցութեան մէջ եւ կը կուռէր յարիմին դէմ։ Զանազան դաւադրու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՀԱՍԱՆ ՄԻՆՉԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Թղթակիցներու հարցումները պատասխանելով, օգնականը Չէմպըրլէն հետեւեալ կերպով պատմեց իր համբորդութիւնը.

— Մեր ճամբորդութեան առաջին մասը հիանալի էր։ Շոգեկառք սպասումիս, հովը մեր ետեւէն կը փչէր, ինչ որ թոյլ տուաւ մեզի ովկիանոսը կտրել 24 ժամէն՝ Նոր Սկովտիայէն իրլանտա։ Ամեն ատեն միայն փոթորիկի հանդիպելով ստիպուեցանք քիչ մը շեղիլ մեր ճամբէն։ Յաջորդաբար սահեցանք ալիքներուն վրայէն եւ կամ շատ բարձրերը ելանք, համաձայն օդին։

Անգլիական եզերքէն հարիւր մղոն ասդին անցանք շոգենաւի մը վրայէն, որ դէպի Ամերիկա կ'երթար։ Երբ իրլանտա մտեցանք, սաստիկ փոթորիկի բռնուեցանք եւ անկէ խուսափելու համար շատ բարձրը ելանք։ Այդ էր պատճառը, որ մարդ չկրցաւ տեսնել մեզ իրլանտայի մէջ։ Ցետոյ դէպի հարաւ իջնելով, քերեցինք Անգլիոյ եզերքները։ Շո՛ւտ է որ առաջին խոչընդոտներուն հանդիպեցանք։ կատաղի հովը, տեղատարափ անձրեւը եւ մշուշը թոյլ չէին տար կանոնաւորաբար յառաջանալ։ Շոն է որ շատ պէնզին սպառեցինք։ Այդ պատճառով ալ պերլին չհասած, ստիպուեցանք վար իջնել։

Մանչի վերեւ մեր կացութիւնը շատ ողբերգական էր։ Խստաշունչ հով մը կը փչէր ու «Միս Քոլումպիա» կ'օրօրուէր շարունակ։ Շեղեռանման անձրեւ կուգար եւ գրեթէ անկարելի էր բան տեսնել։

Այդ դժուարին պայմաններուն մէջ յաջողեցանք կտրել Մանչը եւ մեծ յոյս ունէինք հասնելու մեր նպատակակէտին։ կը կարծենք թէ Պուլոնեի վերեւէն անցանք։ Որմէ վերջ, քիչ մը թափառեցանք մուժին մէջ, շարունակելով մեր ճամբորդութիւնը դէպի արեւելք, ատեն ատեն նշմարելով լոյսեր, որոնք մեր ճամբան ցոյց կուտային։ Ա.տուան ժամը 2ին ամենները մշուշը պատեց մեզ յանկարծ։ Ա.տկէց ազատեցանք դէպի հիւսիս ուղղուելով, եւ մենք մեզ գտանք երբ անցանք Ցորքմունտի վրայէն։ Սակայն Ցորքմունտէն վերջ, մշուշը դարձեալ մեր ճամբան կորսնցնել տուաւ։ Գերմանական ո՛չ մէկ քարտէս ունէինք։ փոխանակ հիւսիս-արեւելք երթալու, արեւելեան ուղղութիւն առինք. բարեբախտութիւն մըն է որ մեր մեքենան չխանգարուեցաւ։ Քասէլի մօտ լերան վրայ, ուրկէ անցանք անարգել։

Ամբողջ ճամբու ընթացքին մէկ անգամ իսկ աչքս չգոցեցի։ Գալով Լէվինի, անիկա ճիշտ երկու ժամ քնացաւ։ Նոյնիսկ թեւերը կը կսմթէր չքնանալու եւ կարելի եղածին չափ լաւ ոգնելու համար ինծի։

Ճամբու ընթացքին շատ քիչ բան կերանք։ Միայն քանի մը, գաւաթ ջուր խմեցինք եւ կէս կէս սենտուիչ կերանք։

ԴԱՒԹԵԱՆ ԹԷՀՐԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆ

Փարիզի խորհրդային դեսպանատան խորհրդականՊ.Դաւթեան Թէհրանի դեսպան նշանակուած ըլլալով, մօտ օրէն պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ 28ԿՆ ՈՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ ՊԱՀՈՒՆ

Պետք է ասել, որ Մոսկվա 28ին ոչ միայն իր սկսել է ու ունի իր ուրույն տեղը ռուսական հեղափոխական պատմության մեջ, այլև ամբողջ համաշխարհային հեղափոխական շարժման մեջ։ Մոսկվա 28ին ամենից առաջ ցույց տվեց, թե ինչ ուժ է ներկայացնում պրոլետարիատը, երբ նա ոտքի է կանգնում իր իրավունքների համար։ Մոսկվա 28ին ամենից առաջ ցույց տվեց, թե ինչ ուժ է ներկայացնում պրոլետարիատը, երբ նա ոտքի է կանգնում իր իրավունքների համար։ Մոսկվա 28ին ամենից առաջ ցույց տվեց, թե ինչ ուժ է ներկայացնում պրոլետարիատը, երբ նա ոտքի է կանգնում իր իրավունքների համար։

1918 Մայիս 28ին, երբ Մոսկվայում դեռևս չէին հանդարտվել Հոկտեմբերյան հեղափոխության ալիքները, երբ Մոսկվայի պրոլետարիատը դեռևս չէր հասցրել ամրապնդել իր նվաճած դիրքերը, երբ Մոսկվայի պրոլետարիատը դեռևս չէր հասցրել ամրապնդել իր նվաճած դիրքերը, Մոսկվայի պրոլետարիատը ոտքի կանգնեց իր իրավունքների համար։ Մոսկվայի պրոլետարիատը ոտքի կանգնեց իր իրավունքների համար։ Մոսկվայի պրոլետարիատը ոտքի կանգնեց իր իրավունքների համար։

1918 Մայիս 28ին ոչ միայն Մոսկվայում, այլև ամբողջ Ռուսաստանում ամենից առաջ ցույց տվեց, որ պրոլետարիատը ոչ միայն ի վիճակի է ոտքի կանգնել իր իրավունքների համար, այլև

ՆՊԱՏԱԿԱԳԻՐ

ՋԷՄՊԷՐԼԻՆ ՈՏԱՆԱՒՈՐԸ

Շատեր կը զարմանան Թէ ինչո՞ւ համար Ջէմպէրլին իջաւ Գէմփըլֆօֆ:

Պա՛րզ է,— Ջէմպէրլին չուզեց Գէպի Պերլին, որովհետեւ Ջէմպէրլին անունը այդպէս կ'ըսէր, Ջէմ-Պէրլին: Եւ ամերիկացի օդաւորդը յիշեց ոտանաւորագէտները,որոնք պիտի փառաբանէին իր Թռիչքը: Բանաստեղծները,ինչո՞ւ համար, իսկապէս գիտէք, մեր Աւամանները կ'ըսեն Թէ գերմանացի էր: Պրեմեն ինչո՞ւ գարմանալ, Ջէմպէրլին գերմանացի էր եւ չուզեց ուղղակի Գերմանիոյ մայրաքաղաքը: Այս պայմաններուն մէջ, ո՞ւր Թռիչքը պիտի ընէր Ջէմպէրլին չվաուելուց առաջ պուլջէի կայանին վրայ, որ Ֆրանսական է:

Լա՛ւ, ի՞նչ պիտի ընեն հիմա գերմանացիները, պատուելու եւ ուրախացնելու համար Ջէմպէրլինը: Գրա՛ւ կը դնեմ որ, անդրեւնեոսցիները նոր բան մը չպիտի կրնան ընել, զայն շատ շատ յաջոնեակ պիտի տանին, քաղաքապետարանին պատշգամը պիտի ներկեն, եւ պաշտօնական հանդիսութիւններու ձաւերը պիտի փոփոխեն Ջէմպէրլինի վրան:

Ա՛խ, սա գերմանացինե՛րը, ո՛չ խելք ունին, ո՛չ ալ նոր բան մը գիտեն:

Փ. Օտիա

ՕՏԱՆԱԻԻ ԱՋՈՒԵԼԻ ԱՐԿԱԾ. — Աջի իրիկուն օդանաւ մը կ'իջնէր Թաւրիզ համար վիլլաքուպլէյի կայանին վրայ: Յանկարծ այրուցիկ հեղուկը կրակ առաւ եւ սարսափելի պայթիւնով մը Չարդուխուր եղաւ օդանաւը: Թիւերը, բոց առած, ինկան օդին մէջ: Անմիջապէս վազեցին օգնութեան օդանաւորդներուն, որոնք արդէն, ափսոս, ածխացած էին: Դժբախտ օդանաւորդները կը պատրաստէին մէկ Թռիչքով կտրել Փարիզ-Պէյրութ գիծը:

ՉԱՑՆԵՐ ԴԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ՀՕԿԻ ԲԱԶԱԴՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՓՈՒԼՄ, 6 Յունիս.— Փուլմա գեղեցիկ քաղաք մըն է Արեւելի նահանգին մօտ, շրջապատուած մեսաքսի գործարաններով, որոնց բանուորներուն մեծ մասը մեր հայրենակիցներն են: Առնը ամէն օր9ժամնընդհատ աշխատութենէ ետք, հազիւ շունչ կ'առնեն իրենց ամայի ու պաղ սենեակներուն մէջ, բարձրաբերձ լեռներու խորը: Զրկուած ենք ամէն մխիթարութենէ: Ամէն ամիս զանազան մարդիկ կ'երեւան, անդամավճար հաւաքելու, հազարումէկ անիմաստ քարոզներով:

Հ. Յ. Դ. նորակազմ մասնաճիւղի ընկերները՝ նկատի ունենալով Հօկի անտարբերը վարմունքը հանդէպ բանուոր հայրենակիցներուն, կը ջանայ միաբերել ժողովուրդը հանդէսներով եւ ներկայացումներով: Կազմած է նաեւ երկսեռ երգչախումբ մը: Ժողովուրդը դէշ ազդուած էր Էջմիածնի դէմ սարքուած հալածանքներէն: Հօկի հերոսները յանկարծ կը լսեն Թէ Շարթի իրիկուն քահանայ մը պիտի գայ, կիրակի պատարագ մատուցանելու համար: Քահանան ժամը 10ին կ'իջնէ մեր հայրենակիցներէն Լ. Երեմեանի տունը, ուր երդիչ խումբի անդամ-անդամուհիները զբաղած էին փորձերով: Ժամը 11ուկէսին յանկարծ դուռը կը զարնուի: Տան տիրոջը հրաւէրին վրայ ներս կը սահին երկու դիւնեալ մարդիկ, մէկը՝ Հօկի առենապետ եւ միւսնոյն տեղն անդամ ամբողջ Արեւելի Կեդր. վարչութեան, իսկ միւսը իր ամէնէն հաւատարիմ ծառան:

Երկու հերոսները առանց բարեւելու կը նստին: Յետոյ իրենց շուրջը լաւ մը քննելէ ետք՝ կը սկսին քահանային վրայ յարձակելու շարժուձեւեր փորձել: Բայց զգալով որ իրենց սուղ պիտի նստի այդ գործը, կը յարձակին տանտիրուհիին, աղջկանը եւ զաւկին վրայ: Ամբոստները իրարու կը յաջորդեն, պնակները չարդ ու փշուր կ'ըլլան, զաւազանները օդին մէջ կը խաղան: Կեանքի մէջ չլսուած այնքան զարշելի հայհոյանքներ: Ներկաները՝ տեսնելով որ երկուքն ալ գինով են, առանց ոեւէ յարձակում գործելու միշտ պաղարիւնութեամբ հանդարտեցնելու Ջանքեր թափեցին, Թէեւ տանտիրուհիին Թելը վնասուած էր, իսկ օրիորդներէն ոմանք մարած են, ուրիշներ շուարած էին:

Յանկարծ ոստիկան զինուորները գոնէն ներս կը խուժեն եւ կը հարցնեն Թէ այս պահուն ի՞նչ գործ ունին: «Ընկերոջս տունը եկած եմ, այս տունը իմս է», կը պատասխանէ առենապետը: Ոստիկանները երբ երկուքն ալ իրենց առջեւ ձգեցին, առաջնորդելու ձեւի բան՝ տանտէրը խնդրեց որ ազատ ձգեն ու վաղը հրաւիրեն հարցաքննութեան, քանի որ զաւակներու տէր են: Հակառակ այս բարեխօսութեան, տունէն դուրս եկած առեն զոհ-կօրէն հայհոյեց կեդր. վարչութեան անդամը:

Փաստեր կան Թէ Հօկի վարչութիւնն ալ կը հակառակի եկեղեցական արարողութեանց, օրինակ առնելով Երեւանէն:

Ե՞րբ պիտի հասկնան այս փախուկները, Թէ ժողովուրդը իրենց խաղալիքը չէ, ոչ ալ իրենք անոր ներկայացուցիչը: Ա՛լ չափը անցաւ:

Գեղամ Սեմեան

ԿԵԱՆՔԸ ՓՈՆ-ՏԸ-ՇԷՐԻԻԻ ՄԷՋ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ, 6 Յունիս (Սեփ. Թղթ.).— Գործազրկութիւնը բոլորովին վերջ գտաւ: Ոչ միայն արձակուած աշխատաւորները գործի առնուեցան, այլ նաեւ շրջաններէն եկող բազմաթիւ նոր բանուորներ գործի մտան: Ճիշտ է որ օրականները զոհացուցիչ չեն, ինչպէս նաեւ աշխատանքը բաւական տաժանելի, բայց մեր աշխատասէր հայրենակիցները սոիպուած են տակալ այդ բոլորին եւ համբերել:

Վերջին ամիսներուն մեր հայրենակիցներէն շատեր կը դիմեն Տէսին, մեսաքսի գործարանը աշխատելու, պարզ այն պատճառով որ այնտեղ գործերը աւելի Թեթեւ են եւ օրականները մասամբ զոհացուցիչ, մանաւանդ կիներու համար:

Ինչպէս ժամանակին գրած ենք «Յառաջ»ի մէջ, հոս կան մատուռ մը եւ դպրոց մը: Մատրան վարչութիւնը ընտրուած է ժողովուրդի ձայնով եւ կը բաղկանայ եօԹը հոգիէ: Թէեւ ուրիշներ հեռացած կամ հրաժարած անդամներ, բայց ոչ մէկ ընդհանուր ժողով գումարուած է, պակասած անդամներու տեղը նորեր ընտրել տալու համար: Նոյնպէս մինչեւ այսօր չեն տուած իրենց գործունէութեան բարոյական եւ նիւթական համարատուութիւնը:

Մենք չենք անտեսեր աշխատանքը զոր կը Թափեն, այս օտար ափերու վրայ ազգային ոգին վառ պահելու համար: Դպրոցը ունի 38 աշակերտներ: Սկզբնական օրերուն անոնց մեծ մասը բնաւ հայերէն գրել եւ կարդալ չէր գիտեր, բայց շնորհիւ ուսուցիչ Պ. Ա. Աճէմեանի ջանքերուն, կարճ ժամանակուայ մէջ բոլորն ալ սկսեր են արդէն հայերէնը սահուն գրել եւ կարդալ: Այժմէն կը պատրաստուի դպրոցական հանդէս մը, որ տեղի պիտի ունենայ Յուլիսին:

Գաղութիս ազգային ոգին վառ պահող միակ կազմակերպութիւնը Հ. Յ. Դ. Ենթակոմիտէն է, որ յաճախ իր հանդէսներով եւ դասախօսութիւններով օգտակար կ'ըլլայ հասարակութեան: Դեռ վերջերս հանգիստներու եւ ընկերներու հոգ բազմութեան մը ներկայութեան դասախօսութիւն մը ըրաւ Պ. Ա. Աճէմեան, մանրամասնօրէն պարզելով հայ ազատագրական շարժումը եւ Հ. Յ. Դ. կատարած դերը մեր նորագոյն պատմութեան մէջ: Ենթակոմիտէն կը պատրաստուի մեծ գաշտահանդէս մը սարքել մասնակցութեամբ Տէսինի Շրջանային Կոմիտէին:

Գաղութիս խաղաղ կեանքը կը յուզուի երբեմն անպատեհ միջադէպերով: Օրինակ վերջերս հարսանիքի մը մէջ կռիւը այն աստիճան սուր հանդամանք մը առաւ որ, իրարու գլուխ պատռեցին կոստումները:

Վերջին պահուն Մատրան վարչութեան կողմէ ազդեր հրատարակուեցան, հրաւիրելով ժողովուրդը վճարել իր ազգային տուրքը, մասնակցելու համար առաջիկայ Յուլիսի նոր ընտրութեանց:

Սուրէն

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՈՃԻՐ.— Երիտասարդ ազգ մը, Մարսէլ Տիւթէ, կիրակի կը ներկայանայ Սէն Տընիի ոստիկանատունը, ատրճանակը կը դնէ սեղանի մը վրայ եւ կ'ըսէ.

— Ապահնեցի հայրս, եւ ահա նկայ բանտ մտնելու համար:

Ոստիկան մը անմիջապէս քննութեան ձեռնարկեց: Փոքրիկ ոճրագործին հայրը, Տիւթէ Չղազրդիւ մարդ մըն էր: Կը բանեցնէր զինեսուն մը: Շարունակ կը կռուէր կնկանը հետ, առարկելով որ երես կուտայ ծոյլ զաւկին: Կիրակի առաւօտ, երբ կինը դրամ կ'ուզէր գլխարկ մը առնելու համար տղուն, ամուսինը կատղեցաւ, ապտակեց կինը, ձեռնց զաւակը, զոր կը կոչէր «դատարկապորա»: Ոտքերուն տակ առաւ եւ սկսաւ կոխկրտել: Ու երբ կինը լալով պոռալով կ'ուզէր ազատել զաւակը, Տիւթէ այս անգամ յարձակեցաւ կնոջ վրայ եւ կոկորդը սեղմեց: Բիչ մնաց խեղդամահ մնոնէր խեղճ կինը. մանիշակ դարձած էր արդէն: Յանկարծ, տղան ատրճանակ մը առաւ եւ դէտին փռեց իր հայրը:

Հիւանդապահուհի մը, որ պատահմամբ հոդ կը դտնուէր, եւ տեսարանէն սարսափած՝ ձայն չէր հաներ, եկաւ փոխադրելու վիրաւորը, որ շուտով մեռաւ:

ԽԵՆԹԻ ՈՃԻՐԸ.— Պէլէմի մօտ, հողագործ Էմիլ Փըթի յանկարծ խենթեցաւ եւ սուր յօտոցը բարձրացուցած՝ յարձակեցաւ սպասուհիին վրայ: Աղջիկը, պաշտպանելու համար ինքզինքը, վեր առաւ Թեւը, սակայն յօտոցը զարնուեցաւ Թեւին եւ Թեւը փրթաւ ինկաւ: Յետոյ խենթը նոյն դանակով կտրեց աղջկան գլուխը: Ջարդեց մարմինը եւ մօտակայ դաշտի մը մէջ, խնձորենիի մը տակ Թաղեց: Նոյն պահուն ձերբակալուեցաւ եւ այսպէս յայտարարեց ոստիկաններուն.

— Անասուն մըն էր որ Թաղեցի:

ԲԱԽՏԸ ՓՐԿԵՑ.— Փիէր-Ֆիթի մօտ, դրօսաշրջիկներու ինքնաշարժ մը կը սուրար ապահաժուռ հակայ բլուրի մը ստորոտէն, երբ յանկարծ բարձունքէն փրթան խոշոր ժայռի բեկորներ եւ գնդացիրի պէս քարկոծեցին կառքը: Հարիւր քիլոմոտ ժայռ մը շիտակ պիտի իյնար կառքին վրայ, եթէ վարիչը պազարիւն շարժումով մը ետ չքշէր կառքը: Ժայռը ինկաւ կառքին առաջամասին վրայ, ճմռեց, իսկ զբօսաշրջիկները ազատեցան Թեթեւ վէրքերով: Ելեկտրական եւ հեռագրական Թելերը քանդուեցան:

ՍԻՐ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՀ.— Օշի մէջ 19 տարեկան ծառայ մը կէրոսէն կը սիրահարի կալուածատէրի մը աղջկան՝ Արմանտինի 16տարեկան: Ու կ'ուխտեն սիրել զիրար մինչեւ մահ:

Աղջկան հայրը կ'արգիլէ ամուսնութիւնը եւ ոէրը ծառայի մը հետ: Առտու մը, սակայն, երկու սիրահարները կը մեկնին, ձգելով նամակ, ուր կը գրէին Թէ կ'երթան անձնասպան ըլլալ:

Եւ իրաւ, գիւղի մը մօտ,ճախճախուտի մը եզերքին ածող մորմի Թուփերուն մէջ գտնուեցան անոնց մարմինները՝ իրարու փաթթուած:

ԺԱՄԿՈՉԸ ԿԱԽՈՒՑԱՒ.— Արմաշի բարբառով, «ժամկոչը կախուեցաւ» կը նշանակէ կոչնակը հնչեցնել՝ չուանէն կախուելով:Փէրիկօի եկեղեցիին ժամկոչը, Վիվօ, կոչնակին չուանէն կախած է իր... գլուխը, հնչեցնելով իր մահուան զանգակն ալ:

ՀԱՐՍՆԻՔԷՆ ԱՌԱՋ.— Բանաստեղծ Նշան Պէշիկթաշլեանի եղբայրը կը բնակէր Փէսուար փողոցին վրայ, պանդոկի մէջ: Ընցեալ Շաբաթ, Հարսնիքէն օր մը առաջ, գողերը կը մտնեն սենեակին մէջ եւ կը ժողվեն բոլոր փեսայականպատրաստութիւնները եւ ամբողջովին կը մաքրեն սենեակը:

ՓՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ դարձած են հետեւեալ Հայերը.—

Հանրի Ալահիւնի, նպաստավաճառ, ծնած Պոլիս 1899 Մարտ 24ին: Կը բնակի Փարիզ:

Հրանտ - Երուանդ - Մաքսուտ, հաշուապահ, ծնած Պոլիս 1881 Հոկտ. 25ին: Կը բնակի Թուլոն:

Ալեքսանտր Խաչէրօփ, օտար լեգէոնի զինուոր, ծնած Պերիսլաւ (Ռուսիա) 1903 Նոյմ. 21ին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

Յատկապէս կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն եւ առ ի հասարակ բոլոր անոնցմէ որ կը Թղթակցին մեզի հետ, *ՅԻՇԵՑ ԵՒ ՈՐՈՇ ԳՐԵԼ ՓՐԱՆՑԵՐԷՆ* իրենց հասցէն, անունն, մականունն, փողոց, Թիւ, քաղաք: Այլապէս չփոթութիւններ անխուսափելի են:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ԵՂԵԱՆՑԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յառաջիկայ կիրակի՝ յունիս 12 առաւօտուն ժամը 11ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի փարիզի հայոց եկեղեցւոյն մէջ ի լիշատակ մկրտիչ Սանասարեան եւ կ. եզեանց բարերարներուն: Կէսօրէ վերջն ալ ժամը 3էն 6 պիտի կազմակերպուի Թէյասեղան մը «Ֆլօրիա»յի մէջ, փարիզի Սանասարեան միութեան կողմէ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ԵՂԵԱՆՑԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յառաջիկայ կիրակի՝ յունիս 12 առաւօտուն ժամը 11ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի փարիզի հայոց եկեղեցւոյն մէջ ի լիշատակ մկրտիչ Սանասարեան եւ կ. եզեանց բարերարներուն: Կէսօրէ վերջն ալ ժամը 3էն 6 պիտի կազմակերպուի Թէյասեղան մը «Ֆլօրիա»յի մէջ, փարիզի Սանասարեան միութեան կողմէ:

ՓՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ դարձած են հետեւեալ Հայերը.—

Հանրի Ալահիւնի, նպաստավաճառ, ծնած Պոլիս 1899 Մարտ 24ին: Կը բնակի Փարիզ:

Հրանտ - Երուանդ - Մաքսուտ, հաշուապահ, ծնած Պոլիս 1881 Հոկտ. 25ին: Կը բնակի Թուլոն:

Ալեքսանտր Խաչէրօփ, օտար լեգէոնի զինուոր, ծնած Պերիսլաւ (Ռուսիա) 1903 Նոյմ. 21ին:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

Յատկապէս կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն եւ առ ի հասարակ բոլոր անոնցմէ որ կը Թղթակցին մեզի հետ, *ՅԻՇԵՑ ԵՒ ՈՐՈՇ ԳՐԵԼ ՓՐԱՆՑԵՐԷՆ* իրենց հասցէն, անունն, մականունն, փողոց, Թիւ, քաղաք: Այլապէս չփոթութիւններ անխուսափելի են:

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (38)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՓՈՐՁ ՄԸ

Պօղկօն, որ յայտնի գերմանագէտ մըն էր, կը կարծուէր նաեւ Թէ ծառայութեանը մէջ էր Շիկահեր կնոջ, որուն լրտեսները կը յաճախէին իր սրճարանը:

Առանց ճանչցուելու անոր սրճարանը մտնել, բաւական յանդուգն գործ մըն էր: Այս պատճառաւ ոտքէն մինչեւ գլուխ պինուած էինք երբ հոն հասանք:

Ընկէ պատ, պօղկօնի յաճախորդներուն համակրութիւնը գրաւելու համար, լաւ խաղ մը պարտաստած էինք: Երբ Թէ՝ ոստիկաններէն եւ մաքսախոյզներէն Հալածուած է որ պօղկօնի սրճարանը մտանք, գոնը քիչ մը խարտակէլ յետոյ, ինչ որ պինքը կատարուԹեան մտանեք: Երբ տեսաւ որ իր սրճարանին մէջ կը գտնուինք աչն Հողին վրայ որ Ջուլցերիոյ կը պատկանի, պօղկօն առաջացաւ մեզ Հալածող ոստիկաններուն, եւ բարկացոտ շեշտով մը անոնց Հարցուց Թէ ի՞նչ կ'ուզեն:

Ընոր բացատրելէ յետոյ Թէ մենք փախստականներ եւ Թերեւս լրտեսներ էինք, ոստիկաններէն մէկը՝ խնդրեց անկէ որ մեզ դուրս Հանէ, որպէսզի կարենայ ձերբակալել:

Հեգնանքով եւ բոլոր ներկաներուն ծիծաղին մէջ, պօղկօն պատասխանեց.

— Բայց կը տեսնէք Թէ առնանք այլեւս Ֆրանսայի մէջ չենք եւ յետոյ, ձեզի օգնելու Համար չէ որ Հոս կը գտնուիմ: Եւ եԹէ կը յուսաք որ ես պանդք դուրս պիտի Հանեմ, երկար ատեն կրնաք սպասել:

Ցետոյ մեզի դառնալով.

— Ի՞նչ կ'ըսէք բարեկամնե՛ր, կ'ուզէ՛ք Ֆրանսա վերադառնալ:

— Երբե՛ք պատասխանեցինք մխաբերան:

Ան ատեն աւելի Հեգնանքով՝

— Կը տեսնէ՞ք, ըսաւ պօղկօն խօսքը ոստիկաններուն ուղղելով, կ'երեւի ազատութեան, արդարութեան եւ իրաւունքի երկրին Համը առեր են: Սմէն պարագայի մէջ, քանի որ կը մերժեն վերադառնալ, ես չեմ կրնար զանոնք բռնադատել. ընդհակառակն:

Եւ մինչդեռ ոստիկաններն ու մաքսախոյզները կը մեկնէին, յոյսերնիս կտրելէ յետոյ Թէ՝ պիտի երթան ըստ աչնմ տեղեկագիր տալու.

— Այդպէս ըրէ՛ք ըսաւ: Եւ մանաւանդ չմոռնաք օրինակ մըն ալ ինձի ղրկել որպէսզի շրջանակի մէջ անցընել տամ:

Երբ վտանգը Հեռացաւ, պօղկօն մեզի դարձաւ եւ վերէն վար մեզի չափելէ յետոյ.

— Ա՛յս ոստիկանները ի՞նչ կ'ուզէին ձեզմէ:

— Փախստական ենք, պատասխանեցի, կը Հասկնաք ուրեմն...

— Ուրկէ՞ կուգաք:

— Վօժի ճակատէն:

— Ո՞ր զօրագունդէն:

— Գաղթական Թնդանօթաձիգներէն:

— Ո՞ր Հատուածէն:

— 243:

Իր գրպանէն իւղոտ տետրակ մը Հանեց, մէջը բաներ մը փնտռեց եւ յետոյ ըսաւ.

— Լա՛ւ. ի՞նչ կրնամ ընել ձեզի:

Սրահին վրայ ակնարկ մը պտտցնելէ յետոյ, ըսի.

— Հոս շատ մարդ կայ. չեմ կրնար ձեզի ըսել Թէ խնդիրը ի՞նչ բանի վրայ է: Սրահ մը չունի՞ք ուր կարելի ըլլայ առանց վախի խօսիլ:

Երկարօրէն պիս պիտեց յետոյ՝

— Լաւ ուրեմն. կարծեմ Հասկցայ Թէ ի՞նչ բանի վրայ է խնդիրը: Ժամադրութիւն մը ունիք Հոս:

— Ա՛յո:

— Անուններն սկզբնատառերը տուէք ա՛յն մարդուն, որուն պիտի Հանդիպէիք Հոս:

— Ժ. Մ.

— Կատարեալ:

Եւ ձեռքերը մեզի երկարելով՝

— Կը տեսնեմ Թէ «եղբայր» են՛ք: Ան մարդը որուն կը սպասէ՛ք՝ դեռ չէ եկած, բայց չուշանար. քովի սրահը մտէ՛ք, Հանեցուն պէս լուր կուտամ ձեզի:

Դուռը բանալով աւելցուց.

— Ինչ որ կուզէ՛ք Հրամայեցէ՛ք, Հոս՝ ձեր տանը մէջ է՛ք. որեւէ մէկը ձեզ չպիտի խանգարէ:

Ցետոյ, մինչդեռ մենք կը տեղաւորուէինք, մեկնեցաւ...:

Պերման լրտեսութեան որջերէն մէկուն մէջ էինք...: Կը ծեար դուրս ելլել:

Բայց դուրս ելլել՝ գտնելէ յետոյ ինչ որ կը փնտռէինք...:

ԻՆՉՈՒ ԿԸ ՎՍՏԱՀԻՆ ԵՒ ԵՍ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻՄ

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՊԱՇՏՕՆ ՄԸ

Քանի մը վայրկեան յետոյ, պօղկօնի կողմէ ղրկուած մէկը, եկաւ մեզի լուր տալու Թէ, ան որուն կը սպասէինք եկած է եւ կը խնդրէր որ դուրս երթանք պինքը տեսնելու, որովհետեւ սրճարանին մէջ կասկածելի մարդեր կան, որոնց չէր ուզեր երեւնալ:

Ցարգելով իր փափաքը, անմիջապէս դուրս ելանք եւ ներքին բակին մէջ նշմարեցինք ճէմս Մէյէռը, զոր երկար ատենէ ի վեր կը ճանչնայի. պօղկօնի Հետ խօսքի բռնուած էր:

Մեզ նշմարելուն պէս, Մէյէռ մեր կողմը ուղղեցաւ եւ իր Թղթապանակէն Հանեց Թուղթ մը, որուն վրայ իրեն Հետ ժամադրուած անձերուն լուսանկարները կային: Լուսանկարները մեզի Հետ բազդատելէ յետոյ, պօղկօնի դարձաւ եւ ըսաւ:

(Շար.)

թեանց մասնակցած ըլլալով 1905ին ապաստանեցաւ Ջուիցերիա, ուր մնաց մինչեւ 1917։ Այստեղ ճանչցած էր Լէնինը, որուն ազդեցութիւնը կրած էր Պոլշեւիկեան յեղափոխութենէն վերջ Ռուսիա դառնալով կարեւոր դեր կատարեց։ Ուրալի շրջանային կառավարութեան մէջ պարենաւորման գործավար, յետոյ 1918ին Էքաթէրինոսլովի նահանգային սովետի նախագահ եղաւ։ Այս հանգամանքով էր որ 1919ին ատորագրեց ցարին, ցարուհիին եւ ամբողջ ցարական ընտանիքին մահավճիռը, եւ 1919 Յուլիսին ներկայ եղաւ անոնց սպանութեան՝ Էքաթէրինոսլովի Իպաթիեվ տան մէջ։

Վոյքօֆ ամուսնացաւ լեհ հրէուհիի մը հետ։ 1923ին Քանատայի առեւտր. պատուիրակութեան պետ նշանակուեցաւ, սակայն Քանատա չընդունեց զինքը։ Լեհաստանի հետ Ռիգայի հաշտութեան դաշնագիրը ստորագրեց 1923ին. իսկ 1924ին յաջորդեց Բարախանի՝ իբրեւ գործակատար վարշաւայի։ Վերջերս կը խօսուէր Լոնտոնի դեսպանութեան կոչել զինքը։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Մոսկուայի արտաքին փոխ-գործավար Լիթվինոֆ ծանուցագիր մը տուաւ Լեհ դեսպան Փաթէքի, բողոքելու համար Վոյքօֆի սպանութեան դէմ։ Ծանուցագրին մէջ ըսելէ յետոյ թէ այս ոճիրը կապուած է կարգ մը արարքներու, որոնք կը ձգտին բնաջնջել արտասահմանի խորհրդային դիւանագիտական ներկայացուցչութիւնը՝ կ'աւելցնէ որ վերջին օրերու դէպքերը քաջալերեցին յետադրական ահաբեկիչներու գործունէութիւնը։

«Խորհրդային կառավարութիւնը կը նկատէ թէ իր դեսպանին սպանութեան պատճառներէն մէկն է նաեւ այն որ, լեհ կառավարութիւնը անհրաժեշտ բոլոր միջոցները ձեռք չէ առած լեհական հողին վրայ ռուս հակայեղափոխական կազմակերպութեանց ոճրագործ գործունէութեան դէմ։ Խորհրդային կառավարութիւնը քանիցս լեհ կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած էր այս մասին»։

Ծանուցագիրը կը վերջանայ այսպէս·

«Ամենախիստ կերպով եւ ամենամեծ զայրոյթով կը բողոքենք, եւ նկատելով որ լեհ կառավարութիւնը չի կրնար այս ոճիրին մասին իր պատասխանատուութիւններէն հրաժարիլ, խորհրդային կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ անդրադառնալ այս խնդրին, երբ աւելի կատարեալ եւ մանրամասն տեղեկութիւններ հասնին վարշաւայի ոճիրին մասին»։

Զիւնուռական Խորհուրդ Մոսկուայի մէջ

Ժընեւէն կը հեռագրեն.— Պոլշեւիկները ամէն վայրկեան այնպէս կը կարծեն թէ Անգլիա պատերազմ կը պատրաստէ իրենց դէմ։ Այս է պատճառը, որ պատերազմական գործավար Վորոշիլոֆ Յունիս 12ին զօրաբանակներու հրամանատարներու խորհրդաժողով մը հրաւիրած է։ Այս առթիւ խորհրդային մամուլը հրահանգ ստացած է այլ եւս չխօսիլ ռուս զինուորներու տեղափոխութեանց, հրամանատարներու աստիճանի բարձրացման կամ պաշտօնանկութեան մասին, առանց սպայակոյտի արտօնութեան։

Գողութիւն Իզմիրի հեղինի հիւանդանոցին մէջ

Վերջերս գողութիւն մը տեղի ունեցած է Իզմիրի հեղինի հիւանդանոցին մէջ։ Գողցուած են 854 թրքական ոսկի եւ 2700 տրախմի։ Միեւնոյն առեն ատրճանակով վիրաւորուած է հիւանդասոս Պ. Սավա։ Իզմիրի թերթերը այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն.—

Ոստիկանութեան կողմէ կազմուած մարմին մը երկարօրէն քննեց այս գործը։ Պ. Սավա յայտարարեց թէ կէս գիշերին հիւանդասարանէն ներս մտած եւ ելեքտրական լոյսերը վառած առեն, ապակեփեղկին մէջ երկու շուքեր տեսաւ։ Անծանօթները յարձակեցան իր վրայ, վիրաւորեցին զինքը եւ տարին դրամները։ Միայն թէ չի յիշեր անոնց դէմքերը։

Ամերիկացի հերոսներ Պերլինի մէջ

Զէմպրլին եւ Լէվին երեքշաբթի կէս օրէն վերջ Քօթպիւսէն ճամբայ ելան դէպի Պերլին։ Իրենց կ'ընկերանային 14 գերման օդանաւեր։ Ժամը 5.35ին հասան Գերմանիոյ մայրաքաղաքին վրայ, որուն շրջանը բրին։ Զորս միլիոն աչքեր կը հետեւէին իրենց թռիչքին։ Ժամը 5.54ին «Միս Փոլոմպիա» իջաւ Թեմփելհոֆի օդանաւային կայանը, ուր հազարաւոր հետաքրքիրներ կ'աշխատէին ոստիկանական շղթան կտրել։ Ամերիկեան դեսպան Շուրմէն, նախարար Քուրթիուս եւ Պերլինի քաղաքապետը պաշտօնապէս ընդունեցին զիրենք, ճառեր արտասանելով։

Քիչ յետոյ Զէմպրլին անթել հեռաձայնով խօսակցեցաւ իր մօրը հետ, որ Օմահա (Ամերիկա) կը գտնուի։

Երկու Ամերիկացիները դափնեզարդ ինքնաշարժով Պերլին տարուեցան ցոյցերու մէջ։ Պերլին մեծ պատիւներ կ'ընէ իր հիւրերուն։ Հազարաւոր շնորհաւորական հեռագիրներ հասած են արդէն։

∴ *Պէլանքա՝ Զէմպրլինի օդանաւը շինող իտալացի ճարտարապետը ծրագրած է կազմել ընկերութիւն մը, շինելու համար մեծ օդանաւ մը, որ պիտի կրնայ Ամերիկայէն Եւրոպա փոխադրել 40 ճամբորդներ։ Լինտպէրկէն վերջ Զէմպրլինի յաջողութիւնը մեծ յոյսեր կը ներշնչէ այս ծրագրի իրականացման մասին։*

«ԼԻՆՏՊԷՐԿԻ ՕՐ»Ը

Նիւ Եորքցիները «Լինտպէրկի օր» յայտարարած են յառաջիկայ երկուշաբթին, ի պատիւ երիտասարդ հերոսին։ Այդ օրը բոլոր դպրոցները, գործարանները եւ պաշտօնատուները փակ պիտի մնան։ Հսկայ ղեկաւոր օդապարիկ «Լոս Անճէլոս» ովկիանոսին վրայէն զինքը դիմաւորելու պիտի երթայ՝ «Մէմֆիս» յածանաւին վրայ նետելով Լինտպէրկի հասցէին շնորհաւորական հեռագիրներու պարկ մը։ Ուաշինկթընէն 200 օդանաւեր նոյնպէս ընդառաջ պիտի երթան իրեն։ Ուաշինկթընն եւս կը պատրաստուի տօնել Լինտպէրկը։ Անհատ քաղաքացիի մը այսքան պատիւ չէ եղած մինչեւ հիմա։ Նախագահ Քուլիճ բազմաթիւ պատուանշաններ եւ շքադրամներ պիտի տայ իրեն։ Հարիւրապետի աստիճանէն գնդապետութեան պիտի բարձրանայ։

∴ *Ռիչըրտ Պայրտ իր կարգին կը պատրաստուի կտրել Ատլանտեանը։ Ներկայիս փորձեր կ'ընէ 3600 փաունտ բեռով։*

∴ *Ֆրանսացի Քօսթ եւ Ռինեօ օդանաւով փարիզ պիտի դառնան այսօր Նիմնի-Թաժիլսքէն (Ուրալ լեռներ)։*

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէին, 11 յունիս շաբաթ օր երեկոյեան ժամը 8ին, երրորդ քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ։

Պիտի բանախօսէ *ընկ. Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ*։ Դեղարուեստական ծոխ բաժին։

ԽՄԲԱԿԱՆ ՊՏՈՑՏ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան Ա. խմբական պետոյը՝ կիրակի 12 Յունիս կը խնդրուի ընկերներէն եւ համակիրներէն, որ առաւօտեան ժամը 9ին ներկայ գտնուին Մեծ եկեղեցիի դիմաց Cours Joseph Therrie *(թիւ 1 հանրակառքին կայարանը)՝ կէս օրը դաշտը անցընելու համար ճաշերը միասին քերելու։*

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն։ Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու։

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը։ Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել։

Վարչութիւն

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը՝ վաղը ժամը 8ին Rue Charles Chefson. կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը՝ Շաբաթ կէսօրէ ետք ժամը 3.30ին, սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Հրայր» ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ 12 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Bar - Restaurant Laurenti Boulevard Oddo Prolongé, N. 142*ի մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր սովորական հաւաքատեղին. *վարդվէս* ենթակոմիտէն վաղը Ուրբաթ ժամը 8ին։

Քրիսը 11 յուն. շբ. ժամը 8ին։

ՅԱՐԴՈՒՆԻ գրական երեկոն այսօր 9 յունիս Շինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Վիճաբանութիւն Դ. Ջարեանի արուեստին շուրջ։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Վասպուրականի երկ. երիտ. «փարոս» միութիւնը պիտի տօնէ վ.անի հերոսամարտի 12րդ տարեդարձը, յունիս 12ին Chateau de Roueth շքեղ պարտէզին մէջ։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Ամասիոյ Հայրերկ. Միութեան երեկոյթը 11 Յունիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սալօն Էսփանեօլի մէջ։ Վիճակահանութիւնք կէսգիշէս կը շահին։ Մուտքը ազատ է։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Հրիս» եւ «Իշխան» ենթակոմիտէներու կազմակերպած դաշտահանդէսը 26 Յունիս Կիրակի օր։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութիւնը իր 3րդ տարեդարձին առթիւ Յուլիս 10ին պիտի կազմակերպէ դաշտահանդէս մը։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ վերոյիշեալ թուականները։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՓՈՒՋԷնի ՄԷՋ

(ԿՈՉ)

Ազգ. Միութեան փուզէնի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ գաղութը յառաջիկայի ժողովրդական ընտրութեանց մասնակցելու եւ իրենց ընտրող ու ընտրելիի իրաւունքը արժեցնելու համար, այժմէն դիմել մասնաճիւղիս, եւ վճարելով տարեկան 24 կամ առնուազն վեցամսեայ 12 ֆրանքի ազգ. տուրքը, արձանագրուիլ յատուկ տոմարին մէջ։

Ազգ. տուրքի հաստատման թուական ընդունուած է 1927 յունիս ամսուան սկիզբը։

Արձանագրութիւնները պիտի կատարուին ամէն օր առենադպիր Ս. Կէվհէրեանի վաճառատունը եւ ուրիտի վերջանան 3 յուլիս կիրակի օրը։

Առենադպիր Առենապետ
Ս. Կէվհէրեան Ա.Բաղտասարեան

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ

320 էջ։ կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, Պալենց գրատուն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Րումտիկինցի (կեսարիա) մարիամ քէօչէքեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ յովհաննէս եւ Արմենակ քէօչէքեան։ Հօր անունը յարութիւն, մօր անունը Նէրկիզ։ Իզմիրի աղետէն ի վեր կորսուած են։ Կը կարծուի յունաստանի որբանոցներէն մէկուն մէջ եղած ըլլալ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել — Kalouste Yapoudjianի, 9 Passage Lauzin, Paris (19me)։

յունաստանի *Նոր Օր*էն եւ *Ա-լիք*էն կը խնդրուի արտատպել։

DOCTEUR PROY
Ex-Interne des Hôpitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆԻ
Աշխատակցութեամբ
Կը խնդամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւններու եւ խակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord *31—49։*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓՃԷԿԻ
ՎԿԱՅԱՒԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԴԻՏՈՒԹԵԱՆՅ ՓԱՔԻԼԹԷՆ
106, AVENUE KLÉBER, 106
Téléph. Passy 72-56
Ամէն տեսակ վիճելի գործեր ամէն դատարանի առջեւ։
Ջեւակերպութիւններ Ֆրանսա մտնելու համար։ Բնակութեան խնդրի կանոնաւորման համար հարկ եղած ձեւակերպութիւնները։
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ամէն օր ժամը 4—7

ԱԿԱՆՐԱՆ
8 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	75
Թրքական Ղպ.	L. Trq.	13	38
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	25
Լէվա	100 Հատ Léva	18	30
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	140	85
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	75
Ջուից.	» Frc. Suisse	490	75
Լէյ	100 Հատ Ley	15	45
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	102	—

ԱՐԺԵԹՈՒԹԻՒՆ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3175	—
»	II »	1880	—
»	III »	1450	—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	155	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ

Ֆրանսայի համար փոսթի ծախք 8 ֆրանք, Արտասահմանի 30 ֆրանք աւելի՝ մինչեւ յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթէլլօ 12, Հռոմէոս Ճիւլիէտտա 12, Լուս յաւուր 10, կեանքը ինչպէս որ է 10, Նողոքորթը՝ Յ. Պարոնեանի 5, Մալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերտիտ գրագիրը 4, Պ. ու Դամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Ազէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթօղրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընըվիէվ 5, Նռնօ եւ ոսոտ 8, Պատմը Ճարտնիայում 10, Սասունէն եառքը 2 հատոր Ս. Բիւրատ 40, Փաւստաշէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփայի աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբուն վրայ Լ, Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուբեանի 12, Լուսէն Պ. Ժլատարիոն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն այս ստուար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հին, բաժանօթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 35 Rue St. Georges, Paris (9me)։

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէն. ներու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : *Բաց է ամէն օր* Tramway 5 et 26

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

"ԼՈՒՍԱՓՔԱՂ,, հրատարակչականը ???

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

"ՓԷՊԻՒՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ

37 Rue Poissonnière «Մաճէն»ի դիմաց

(Ֆէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83

Դերձակատունս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ, վերջին նորոյթով *Զաքլթօն* եւ չափու վրայ զգեստներ։

Նոր եղանակին առթիւ ունինք Ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ծոխ մաերք մը։

Դերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեարդուկ մեքենայով։

ՁԵՒԻՔ ՄԸ ՁԳԵՍՏ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

կտրօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։

Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ JACK DE MONTMARTRE

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՍ ՄԷՋ ունինք անգլիական եւ Ֆրանս. կերպասներու ծոխ մաերք մը։ Նորաձեւութեան եւ կարի մաքրութեան տեսակէտով անմրցելի։

ԱՄԱՌՈՂ — ԿՎԱՌՈՂ

Գիները դիւրամատչելի։ Վճարում դիւրութիւններ։

BLANCHAUD եւ Լ. ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

52, Rue de Clignancourt մէթրօ, Barbès կամ Château-Rouge
ԹԷԼ. NORD 59-20

Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

կը ներողէմ ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ Երաշխաւորեալ աշխատութիւն։ 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՄԵԾ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻՄ
ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԳՕՐԾԵՐՈՒՆ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ իւղանկարի, ձեփի, պատեր թղթելու ամէն կարգի աշխատանք։

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ ճաշարաններու եւ խանութներու՝ բարեխիղճ եւ արագ աշխատանք, դիւրամատչելի պիներով։

ԴԻՄԵԼ՝ 2.ի, 30 Passage Menilmontant, Paris (11e)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Ասեղնագործութեան լաւ աշխատաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար։ *Փուան թիւրք*, Էնքրիւսեաստին պուլուարն եւ կինեռու ձերմակեղէնի մոնթաժ։ Դիմել առաւօտեան 21 Rue Montaigne, Claridge Shop, ձեռագործի նմոյշներով։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՍՊԱՍԱՒՈՒՀԻ

Ցնսկան գործերու համար։ Դիմել՝ պ. Գերձակեանի 42 Rue Montmartre։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 10 ՅՈՒՆԻՍ 1927

10 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 359

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԻՄԱՍՏԸ

Երէկ, ընդհանուր ակնարկ մը նետելով հակախորհրդային արշաւանքին վրայ, դիտել կուտայինք թէ քաղքենի-ղրամագլխական ուժերը բուռն յարձակողականի մը ձեռնարկած են։

Անդրեւոտս յարաբերութեանց խզումը, Վարշաւայի սպառնալիքը, Յունաստանի մէջ կատարուած խմբական ձերբակալութիւնները եւ այստեղ, Ֆրանսայի մէջ կառավարութեան ազգարարութիւնները սովորական դէպքեր չեն։

Մենք, միշտ խուսափելով գուշակութիւններէ եւ «բարձր քաղաքականութեան» մարզանքներէն, պարտականութիւն կը համարենք արձանագրել դէպքերը այնպէս ինչպէս որ կան։ Մեր ձգտումն է վերլուծել, պարզաբանել զանոնք, եւ բացատրել անոնց իմաստը։ Ուստի կ՝ամարտակութիւնը՝ մոդ մեզի համար կենսական նշանակութիւն ունի, որովհետեւ ամէն օր քանի մը անգամ կարմիր քսելով անոնց շրթունքներուն, կը կարծեն թէ երիտասարդացած են։

Ի՞նչ կ՝ըսեն դէպքերը։

Ամէն պետութիւն, մէջն ըլլալով խորհրդային իշխանութիւնն ալ, ինքնապաշտպանութեան եւ գերակշռութեան բուռն ոգի մը կը մղէ այս միջոցին, ներսէն եւ դուրսէն։

Այդ գարհուրելի ժխորին մէջ, որ եւ է դեր կ՝ինչո՞յ մեր կարմիր աքլորներուն։

Այո՛, կը պատասխանեն երեւանէն, «յեղափոխական» բանաձեւեր քուէարկել տալով էջմիածնի կամ Նոր Բայազիտի հայ գիւղացիներուն, բայց մոռնալով անոնց ինքնապաշտպանութեան կազմակերպումը, ի նախատեսութիւն անակնկալ յուզման, «դէպի ուռն» խուճապի մը։

Այո՛, կ՝աղաղակեն արտասահմանի մէջ, խեղճուկրակ թռուցիկներ ղրկելով Սուրբիա, հակապետական ցոյցերու մասնակցելով Յունաստանի մէջ, վերջապէս քիչ մը ամէն տեղ ոստոստելով զսպանակաւոր խամաճիկներու պէս։

Իսկ մենք, պատասխաններ ենք եւ կը կրկնենք. — Ո՛չ։ Եւ այս կ՝ըսենք յանուն հայ ժողովուրդի գերագոյն շահերուն։ Քէ վայրկեան մը ընդունինք որ Հայաստանի ժողովուրդը կարկաղրուած է տանիլ, իբրեւ աւազ պատշաճի քաղաքականութիւն, այդ կապկութիւնները, անոնց կրկնութիւնը արտասահմանի մէջ՝ կը գտնենք պարզապէս ծիծաղելի, ու նաե՛ւ վտանգաւոր։

Այս տարրական ճշմարտութիւնը հասկնալու համար, պէտք չկայ գիրք՛ր թղթատելու եւ զոյ եղած քարոզները ծամծմելու։ Իրականութիւնը մէջտեղն է, եւ խելք ունեցողը կը դատէ։ Սուրիոյ մէջ աքսոր, առանց մեղաւորի եւ անմեղի, հրեայի կամ հեթանոսի խտրութեան. Յունաստանի մէջ անհայ հետապնդում եւ աքսոր. Ֆրանսայի մէջ նախարարական եւ լրագրական մարտակոչ. Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ, Եգիպտոսի մէջ անողորմ պայքար։

Եւ ամէն տեղ ալ՝ մասնաւոր տրամաղրութիւն՝ օտարազգիներու հանդէպ։ Բարեկամ մը, որ կապ ունի պետական շրջանակներու հետ, քանի մը օր առաջ մեզի կը հաղորդէր իր տեսակցութիւնը՝ ներքին նախարարութեան հետ։ Կը յայտնէր թէ սեղանի վրայ թուղթեր կան, հայ պոլշեւիկներու գործունէութեան մասին։ Երեւի ոչ այդ բարեկամը, ոչ ալ նախարարութիւնը տեղեկութիւն ունին թէ՝ ինչ որ «հայ պոլշեւիկներ» կը կոչեն, զանազան թափթփուքներ են, անարժան՝ մինչեւ անգամ կոմկուսին համար։

Բայց եւ այնպէս, ուշագրաւ է իրողութիւնը։

Մեր պատմութեան դժբախտութիւններէն մէկը եղած է այն որ, կարծեր ենք թէ բարեկամ թէ թշնամի կը քնանան, երբ մենք տանիքներէն ճառ խօսինք, եւ թափօրներու բոլորտիքը ալքոհանք։

Աւելն մը, ամբողջ «քաղաքակիրթ» աշխարհը մեր կողքին կանգնած կը կարծէինք, երբ Թուրքերը Հայ կը ջարդէին, պանդխտոց քշուած ոչխարներու պէս։ Այսօր ալ, մեր մէջ պանդխտոց քշուած ոչխարներու պէս։ Այսօր ալ, մեր մէջ ոմիրացուներ կան որ կ՝ուզեն հաւատացնել թէ մեր գլխուն անցածն կեցեր է «պրոլետարիատի դիկտատուրան», իբրեւ անոնք կեցեր է «պրոլետարիատի դիկտատուրան», իբրեւ անոնք արտօնակեալ ժայռ կամ վահան. իսկ մեզի կը մնայ թռուցիկներ բաժնել պողոտաններուն վրայ, եւ գոհարանութեան պատարագ մատուցանել։

Եւ այս բոլորը՝ ճիշտ այն պահուն երբ խորհրդային իշխանութիւնը ինք, որ դեռ երէկ այնքան շղթայազերծ մոլեգնութեամբ առպարէզ կը կարդար աշխարհի, ամփոփեր է իր թեւերը, մտահոգ է իր գոյութեան համար, եւ չենարաններ, բարեացոյներ կը փնտռէ ու մանաւանդ կը հանդուրժէ՝ ամէն գրգռիչ բայլ...

Եւ այս բոլորը՝ դարձեալ այն ժամանակ, երբ խորհրդային դեսպաններն ու պատուիրակները, ծայրայեղ խոհեմութեամբ շարժելով, յաճախ հրապարակաւ կ՝ուրանան իրենց մեղսակցութիւնը զանազան պոլշեւիկեան ձեռնարկներու մէջ, փաստիրելն մինչեւ փէքին։

Պարապ տեղը չէ որ Պ. Ն. Եանիոս, Յունաստանի ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, ճառ մը խօսեցաւ Աթէնքի մէջ, Մայիս 28ի ժողին առթիւ, դիտել տուեր է.

— «Սակայն մենք զարմանքով կը տեսնենք թէ կրնան հաշմավարներ գոյութիւն ունենալ ձեր մէջ» (Այս ճառը ամբողջութեամբ կը հրապարակենք վաղը)։

Մենք շատոնց կորնցուցեր ենք զարմանալու ընդունակութիւնը, մանաւանդ այսպիսի պարագաներու մէջ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Բովանդակ միջազգային մամուլը կ՝արտայայտուի վարշաւայի խորհրդային դեսպանին սպանութեան առթիւ։

Մոսկուայի «փրավտա»ն, խմբագրականի մը մէջ դիտել կուտայ թէ այս սպանութիւնը նոր օղակ մըն է խորհրդային միութեան թշնամիներուն գործած ոճիրներու շղթային մէջ.

— «Լորտ Քըրզընի վերջնագրէն անմիջապէս յետոյ, միջազգային ֆաշիստի ժողեռանդները սպաննեցին Վորովսկին։ Այժմ, անդլեւոտս յարաբերութեանց խզման յաջորդ օրը, կը սպաննուի Վոյքօֆը։ Այս ոճիրը չէր կրնար գործուիլ առանց հակախորհրդային պայքարի նախաձեռնարկներուն մասնակցութեան։ Բովանդակ աշխարհի աշխատաւորները շատ լաւ գիտեն Անգլիոյ պահպանողական կառավարութեան չարդեր կազմակերպողի ձեւերը։ Լեհական կառավարութիւնը, որ ամենալայն հիւրընկալութիւն կ՝ընծայէր ռուս սպիտակ պահակներուն եւ կը քաջալերէր անոնց հակախորհրդային սադրանքները, պէտք է կրէ այդպիսի ընթացքի մը քաղաքական հետեւանքներուն պատասխանատուութիւնը։ Խորհրդային Միութեան բանուորներն ու գիւղացիները պիտի ներկայացնեն իրենց հաշուեցոյցը։ Համաշխարհային յետաշրջութեան արձակապէտները Վոյքօֆը սպաննելով, կ՝արծարծեն կրակը այն դժոխային խարոյկին որուն վրայ կը ծիւրի եւրոպական խաղաղութիւնը, բայց միջազգային գիտակից բանուորութիւնը պիտի կրնայ պէտք եղածին պէս դիմադրել հրձիգներուն»։

Լեհական մամուլն ալ իր զայրոյթը կը յայտնէ սպանութեան առթիւ, գովելով զոհը, որ կուսակից էր սիրալիր յարաբերութիւններ հաստատելու երկու երկիրներուն միջեւ։

«Ռուբիէր վարշաւսքի» կը գրէ այս առթիւ.

— «Այս սպանութիւնը հետեւանք է լեհական զգացումներուն եւ շահերուն բացարձակապէս խորթ մղումներու։ Սակայն, որովհետեւ ոճիրը գործուած է լեհական հողի վրայ, մեր երկրին հանրային կարծիքը պիտի բողոքէ ուժգնօրէն, քաղաքական պայքարի այդպիսի մեթոտներուն եւ բոլոր անոնց դէմ որ չարաչար գործածելով հիւրընկալութիւնը կ՝արատաւորեն զայն այդպիսի ոճրագործութիւններով»։

Անգլիոյ ազատական մամուլը դիտել կուտայ թէ վոյքօֆի սպանութիւնը

«մէկ քայլ իսկ յառաջ չպիտի տանի հակապոլշեւիկ դասը եւ աշխարհ երջանիկ պէտք է համարէ ինքզինքը, եթէ այս դէպքին հետեւանքը չըլլայ պատերազմ մը Խորհրդային Միութեան եւ Լեհաստանի մէջ եւ Քաղաքական սպանութիւն մըն էր որ պատեցաւ վերջին պատերազմը։ Այս ալ կրնայ յարուցանել պատերազմը որուն մէջ երկու շահակից երկիրները միակ մասնակիցները չպիտի ըլլան»։

Աշխատաւորական «Ֆեյլի Հերըլտ»ի կարծիքով, ռուս միապետականներն մասնաւոր գործունէութիւն կը ցուցնեն անգլեւուս յարաբերութեանց խզումէն ի վեր։

Ֆրանսական մամուլէն, արքայական «Ակսիոն Ֆրանսէզ» կը նկատէ. «Ով որ ինով կը ցանէ, փոթորիկ կը հնձէ»։ Ազգայնական «Էքօ տը փարի» սպանութիւնը կը համարէ «մարդկային բնութեան ամէնէն բնական շարժուձեւերէն մէկը»։ կիւսթաւ Էռվէ, երէկուան կատաղի անիշխանականը, «Լա վիքթուառ»ի մէջ զարմանք կը յայտնէ որ աւելի յաճախադէպ չեն այսպիսի դէպքերը։ Ցիշելով ցարին եւ ամբողջ գերդաստանին կոտորումը, սպաներու ողջ ողջ իրկիզումը փուռերու մէջ եւ ուրիշ պոլշեւիկեան վայրագութիւններ, կը հարցնէ.

— *Ի՞նչպէս կարելի է զարմանալ, զայթակղիլ, եթէ աւեն աւեն դժբախտութիւն կը պատահի արիւնոտ իշխանութեան ներկայացուցիչներէն մէկն ու մէկուն։*

Համայնավար «Իւմանիթէ» կ՝որոտայ մարսել ֆաշէնի բերնով.

— *Այս գարշելի ոճիրէն յետոյ, խորհրդային հանրապետութեան թշնամիները պիտի հասկնան, վերջապէս, թէ Ռուսիա պէտք ունի իր ամբողջ կորովին, իր վարչաձեւը պաշտպանելու համար։*

ՏԽՈՒՐ ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

ԱԼՃՏ, 8 Մայիս (Պարսկաստան)

Ձերբակալութիւնները.— Դասընթացք՝ լրտեսներ պատրաստելու համար.— Առաջին թեկնածուները՝ կիներն են։

Մի քանի օր է, որ ինձ մօտ է գտնուում իմ բարեկամներից մէկը, որի անունը չեմ կարող գրել։ Նա գլխաւորապէս ապրում է Հայաստանում եւ որոշ գործով յաճախ լինում Վրաստանում եւ Ազրբէյջանում, եւ այժմ էլ կարճ ժամանակով անցել է Պարսկաստան, եւ նորից պիտի վերադառնայ։

Շատ հետաքրքրական եւ կարեւոր տեղեկութիւններ է տալիս Հայաստանից, սակայն նրա խնդրանքով չեմ կարող գրել ձեզ ամէն ինչ ձեր թերթին մէջ հրատարակելու համար, որովհետեւ տրուած տեղեկութիւնների հիման վրայ կը պարզուի նրա ո՛վ լինելը եւ վերադառնալուց, նրան եւս միւսների օրին կը հասցնեն։

Հսարաւորութեան սահմաններում եւ նրա համաձայնութեամբ կը տամ մի քանի տեղեկութիւններ։ Թերեւս ձեզ համար էլ այնքան նորութիւն չլինին։

Սիստեմատիկ եւ շատ զգոյշ կերպով երեւանում եւ թէ Հայաստանի միւս շրջաններում ձերբակալութիւնները շարունակւում են։

Ձերբակալւում են նրանք, որոնց մասին իբր թէ տեղեկութիւններ ունին, որ կապ ունի երկրի եւ արտասահմանի դաշնակցական մարմինների հետ։ Վերջերս մօտ 2—3 ամիս է, որ փնտռւում են նաեւ հին ինչակեանններին, որոնք իբր թէ նոյնպէս սկսել են կազմակերպուիլ եւ տեղեկութիւններ տալ Հայաստանից, արտասահմանի իրենց թերթերին։ Այդ նպատակով ձերբակալուածների թիւը հասնում է Հայաստանում 15—20 հոգու։

Երեւանում եւ Հայաստանի մի քանի կեդրոններում բացուած են դասընթացքներ *լրտեսներ պատրաստելու համար։* Ցուցագրւում են գլխաւորապէս 18—25 տարեկաններին, կանանց ու տղամարդկանց։ Առաջին տեղը տալիս են կանանց։ Այդ աւելի մի շարք նահապետական ընտանիքների մէջ տեղի են ունեցել տխուր դրամաներ...։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

35 ռուս միապետականներ ձերբակալուած

Լեհ ոստիկանութիւնը փութով առաջ կը տանի իր քննութիւնները՝ ոճիրին բուն հեղինակները գտնելու համար։ Վիլնայի եւ Վարշաւայի մէջ ձերբակալուեցան 35 ռուս միապետականներ, որոնց մէջ նաեւ Լեհաստանի ռուս գաղութին ծանօթ դէմքերը, նախկին զօրավարներ, ռուս գաղութի նախագահ Կոլոճ եւ մեծ-դուքս Նիքոլայի ներկայացուցիչը։

Լեհ արտաքին նախարար Զալէվսքի ժրներեւ մեկնեցաւ։

Լիթվինոֆի ծանուցագրին իր պատասխանին մէջ, լեհ կառավարութիւնը մանրամասնօրէն նկարագրելէ վերջ Վոյքօֆի սպանութեան պարագաները, ցոյց պիտի տայ թէ այդ մահափորձը խիստ մեծ վնաս պատճառած է Լեհաստանի։

Վարշաւայի խորհրդային գործակատար Ուլիանով պիտի պահանջէ լեհ կառավարութենէն որ սպանիչ Քովէրտա պատերազմական ատեանի մը կողմէ մահուան դատապարտուի։

Վոյքօֆի սպանութեան վերջ

Վարշաւայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ վախ կը յայտնուի թէ պոլշեւիկները անընդունելի պահանջներ ներկայացնեն Լեհաստանի, ինչպէս օրինակ Վոյքօֆի սպանիչ Քովէրտայի յանձնուի՛ը։

Լոնտոնի մամուլին մէջ մեծ զայրոյթ առաջ բերած է Լիթվինոֆի ծանուցագրին այն մասը, ուր կ՝ըսուի թէ ոճիրին պատասխանատուն Անգլիան է։ Սակայն պաշտօնական շրջանակները ծիծաղելի կը գտնեն զայն եւ կարեւորութիւն չեն տար։ Անգլիոյ համաձայնավար կուսակցութիւնը հրատարակած է թռուցիկ մը եւ Վոյքօֆի սրեան պատասխանատուութիւնը Անգլիոյ նախարարներուն վզին կը փաթթէ։

Պերլինի մէջ կը վախնան որ Վարշաւայի սպանութիւնը դիւանագիտական կնճռոտութիւններ առաջ բերէ։ Լեհ կառավարութիւնը խիստ զգոյշ կը շարժի, պոլշեւիկներուն ո եւ է պատրուակ չտալու համար։ Արտաքին նախարար Զալէվսքի վերջին ծայր ղիջող դիրք կը բռնէ, ընդունելով նոյն իսկ որ ռուս պատուիրակ մը մասնակցի դատական քննութեանց։

Ձիչէրին ոճիրին լուրը ստացաւ Պատէն-Պատէնի մէջ՝ Շթրէզէմանի հետ տեսակցած պահուն։

Բուռն ցոյցեր Լեհաստանի դէմ

Վարշաւայի խորհրդային ներկայացուցիչ Վոյքօֆի սպանութիւնը մեծ յուզում եւ զայրոյթ առաջ բերած է Խորհրդային Միութեան մէջ։

Մոսկուայի պաշտօնական հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ Խարքովի, Լէնինկրատի, Մինսքի, Սվէրտլովքի, Քիեւի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ բոլոր միթինկներ եւ ցոյցեր տեղի ունեցած են։ Մոսկուայի արտաքին գործակատարութեան առջեւ կատարուած ցոյցին մասնակցած են հարիւր հազարաւոր մարդեր։ Յուզարարներու թափօրներ անցած են կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ գիշերը։ Վորովսքի փողոցը, ուր կը գտնուի լեհական դեսպանատունը, քաղաքապահ զինուորներու կողմէ խիստ հսկողութեան տակ առնուած էր։

Միթինկներու մէջ ընդունուած բանաձեւերը կը շեշտեն թէ Վոյքօֆի սպանութիւնը սերտ կապ ունի Անգլիոյ հակախորհրդային քաղաքականութեան հետ եւ լեհ կառավարութիւնը պատասխանատու նկատելով ոճիրին, կը պահանջեն որ ոճրագործը խստիւ պատժուի, եւ Լեհաստանի ռուս հակայեղափոխական կազմակերպութիւնները լուծուին։

Մոսկուայի դիւանագիտական մարմինը արտաքին գործակատարութեան պաշտօնատունը այցելեց ցաւակցութիւն յայտնելու համար։

Արտաքին գործակատարութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը, նախագահութեամբ Էնկիւրիի նախկին ներկայացուցիչ Ա. Բալովի, Մոսկուայէն ճամբայ ելաւ դիմաւորելու համար Վոյքօֆի դագաղը։

«Կարմիր բանակը պատրաստ է կռուելու»

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.—

Պատերազմական գործակատար Վորոշիլօֆ Ուկրայինայի պահակախումբերուն, ինչպէս նաեւ Պալթիկի եւ Սեւ ծովի նաւատորմերուն ուղղեց երեք օրակարգեր, որոնց մէջ կ՝ըսէ թէ կարմիր բանակը պատրաստ է կռուելու։

«Կարմիր բանակի զինուորները, կ՝ըսէ գործակատարը, աւելի լաւ մարզուած են չան ցարական բանակի զինուորները։ Գալով նաւային տորմիղին, անիկա պատրաստ է դիմագրաւելու ամէն ինչ եւ ետ մղել ամէն յարձակում։»

Կը հաստատուի թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը նպատակ ունի կարմիր բանակի զինուորներուն թիւը բարձրացնել 800,000ի։ 350 օդանաւեր շինուելու վրայ են։ Ուժը գործարաններ շինուած են՝ ռազմանիւթ պատրաստելու համար։

Վարշաւայի «Փրզէկլատ Վիշոնի» թերթը կը գրէթէ ռուս կառավարութիւնը զինուոր կը համախմբէ Լեհաստանի սահմանա-

(Լուրերու չարունա՛ւութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱԿՏԻՒ ԿԱՐԱՍ ՍՊԱՌՈՒ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

(Շարունակ. թիվ 24-ին)

Ուսումն. վարժ. - Սիքիմիական գործ. Հայոց Կաթողիկոսարանի Ս. Էջմիածնի Վանքի Ժառանգաւորաց Վարժարանի Տեսչութիւն։ Ստորագրեալ Յանձնախումբը կը յայտնէ, թէ Ուսումնարանիս Ներքին Բաժանմունքի Ուսումնական տարեշրջանի սկզբնաւորութեան հանդիսութիւնը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, Սեպտեմբեր 25-ին, առաւօտեան ժամը 9-ին։

ԽՍՀՄ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՀՄ Գերագույն Սովետի նախագահության հրամանագրերով Խորհրդային Հայաստանի տասնյակ ու հարյուրավոր աշխատավորներ պարգևատրվել են շքանշաններով և մեդալներով։

Ստորև տպագրում ենք նրանց ցուցակները։

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԵՐՈՍ

ՀՀՄ Գերագույն Սովետի նախագահության հրամանագրով ստալինյան մրցանակի դափնեկիր, Ստալինյան շրջանի «Ռեդ Ուին» կոլտնտեսության նախագահ Ստեփան Գրիգորի Ավետիսյանը պարգևատրվել է Սոցիալիստական Աշխատանքի հերոսի կոչման բարձր կոչումով՝ Լենինի շքանշանով և «Մուրճ և մանգաղ» ոսկե մեդալով։

Ստեփան Գրիգորի Ավետիսյանը ծնվել է 1904 թվականին։ Նա ավարտել է Երևանի գյուղատնտեսական տեխնիկումը։ Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է 1924 թվականին։ Եղել է Ստալինյան շրջանի Ռեդ Ուին գյուղի կոլտնտեսության նախագահ։

Ստեփան Ավետիսյանի ղեկավարությամբ կոլտնտեսությունը ամեն տարի ստանում է բարձր բերքեր։ Կոլտնտեսությունը 1948 թվականին ստացել է 1 հեկտարից միջին հաշվով 28 ցենտներ հացահատիկ, 1949 թվականին՝ 30 ցենտներ, 1950 թվականին՝ 32 ցենտներ։

Կոլտնտեսությունը 1948 թվականին ստացել է 1 հեկտարից միջին հաշվով 250 ցենտներ կարտոֆիլ, 1949 թվականին՝ 300 ցենտներ, 1950 թվականին՝ 350 ցենտներ։

Ստեփան Ավետիսյանի ղեկավարությամբ կոլտնտեսությունը 1948 թվականին ստացել է 1 հեկտարից միջին հաշվով 28 ցենտներ բամբակ, 1949 թվականին՝ 30 ցենտներ, 1950 թվականին՝ 32 ցենտներ։

գլուխի երկայնքը։ Փալոք Լիփելի շրջանը ղրկուած են հետեւակազօրքի երեք զօրագունդեր, դաշտային հրետանիի երեք գունդեր, հեծելազօրքի կիսաբաժին մը, ինչպէս նաեւ օդանաւերու դէմ պաշտպանութեան ջոկատներ։ (Վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ այս լուրը)։

Ռումբ մը կը պայթի Լենինկրատի մէջ

Լենինկրատէն կը հեռագրեն թէ երեքշաբթիէն Չորեքշաբթի լուսնալիք գիշերը Լենինկրատի կոմկուսի հատուածներէն մէկուն անդամները գումարուած էին իրենց ակումբին մէջ, երբ մարդ մը մտաւ սրահին մէջ, մինչ ուրիշ մը երեւցաւ դրան առջեւ։

Առաջինը նետեց ռումբ մը, որ պայթեցաւ եւ քանդեց պատը։ Երկրորդը սկսաւ ատրճանակ պարպել։ Յետոյ այս երկու անծանօթները իրենց վրայի միւս ռումբերն ալ նետելէ վերջ՝ վազելով փախան եւ ատրճանակ պարպելով անհետացան։

Հաւաքոյթին ներկայ գտնուողներէն 26 հոգի վիրաւորուեցան եւ հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Ուրիշներ թեթեւ վէրքեր ստացան։

Համաշխարհային պաշտօնատար մը սպանուած

Մոսկուայէն կը հեռագրեն յունիս 8 Թուականով.—

Երէկ իրիկուն ժամը 8ին Իտանովիչի եւ Մինօքի երկաթուղիի կայարաններուն մէ՛ջեւ արկած մը պատահեցաւ անուադկառքի («տրէզին») մը, որուն մէջ նստած սահմանապուխէն կը վերադառնար Օփանօքի, Սպիտակ Ռուսիոյ գինուորական շրջանի քաղաքական բաժնի փոխ-տնօրէնը, իր հետ բերելով լեհ գաղտնի սպասարկութեան տեղակալ եանին։ Այս վերջինը, որ խորհրդային հողամասը մտած էր, կը կասկածուէր թէ լրտես է։

Օփանօքի եւ անուակառքին վարիչը սպաննուեցան անմիջապէս։ Օփանօքիի ընկերացող երկու մարդիկը ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Կատարուած քննութիւնը հաստատեց թէ Օփանօքիի մահր հետեւանք է հակայեղափոխական գործունէութեան։

«Հայուն թեւէն բռնելով դուրս պիտի նետեմ»

Պոլսոյ թրամուէյի ընկերութեան քանի մը պաշտօնեաներ Թուրք թերթերուն ղրկուած գրութեամբ մը կ'ըսեն թէ թրամուէյի ընկերութիւնը կառավարութեան կրկնակի հրահանգնեբուն հակառակ, տակաւին ոչ-իսլամ պաշտօնեաներ կ'աշխատցնէ։ «Երեք անգամ նոր ոչ-իսլամ պաշտօնեաներ առնելու փորձ եղած եւ արգիլուած է, բայց երկու օրէ ի վեր Հայ մը գործի առնուած է կրկին։ Եթէ անոր պաշտօնին վերջ չտայ կառավարութեան քովիսերը, կ'ըսեն նամակագիրները, գործաւորները այդ մարդուն թեւէն բռնելով դուրս պիտի հանեն։ Ուրիշները այդ մարդուն թեւէն բռնելով դուրս պիտի հանեն։ Ու կ'աւելցնեն որ Թուրքերու դէմ ոչ-իսլամները կը պաշտպանէ Պ. Պրանդէ, որուն վերջին անգամ ըլլալով կ'ողդարարեն թէ երբ իր այս ընթացքը շարունակէ, գործաւորները պիտի խզեն իրենց լռութիւնը եւ բարձրագոյն իշխանութեան դիմելով մէկիկ մէկիկ պիտի թուեն անոր արարքները։

Էրզրումի յաղթականը մեռած

Անցեալները գրած էինք թէ Մօնրուժի կողմը մեծ խեղճութեան մէջ կ'ապրի Էրզրումի յաղթական զօրավար Քալիֆին։ Այն աեն ֆրանսերէն թերթերը հանգանակութիւն բացած էին զօրավարին ի նպաստ։ Դրամական այակցութեանց շնորհիւ, կարելի եղած էր գինքը փոխադրել Սէն-Միշել-սիւր-Օրժի ռուսական անկեղանոցը, ուր մեռաւ երեքշաբթի օր 74 տարեկան հասակին մէջ։

Մեծ պատերազմին սկիզբը զօրավար Քալիֆին հրամանատարն էր Կովկասի առաջին զօրաբանակին։ Անկէ առաջ վայլուն գործունէութիւն ունեցած էր կեդրոնական Ասիոյ եւ Թուրքիստանի մէջ։ 1915ին ինք էր որ գրաւեց Աբրահանը, յետոյ Էրզրումը։ Այս առթիւ ցարը պատուանշան եւ ոսկի սուր մը նուիրեց իրեն, իսկ ֆրանսական կառավարութենէն ալ գինուորական շքադրամ ստացաւ։

Պոլշեւիկեան յեղափոխութենէն վերջ, իր բոլոր հարստութիւնները կորնցուցած, փարիզ ապաստանեցաւ, ուր կ'ապրէր իր աղջկան եւ հինգ անչափահաս թոռնիկներուն հետ։

Պէյրութ—Պաղտատ օդային գիծը

Պէյրութի «Լա Սիրի» թերթը կը գրէ թէ քանի մը շաբաթէն օդանաւային գիծ մը պիտի հաստատուի Պէյրութէն Պաղտատ, անցնելով Հալէպէն։ Ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ 7 ժամ։ Այս գործին նախաձեռնութիւնը ստանձնած է Մէսաժըրի-Մարիթիմ շոգենաւային ընկերութիւնը։

Արդէն իսկ Պէյրութ հասած են 6 հոգինոց Պլերիօ օդանաւեր, 450 ձիու ուժով։ Այժմ կ'աշխատին կայան մը շինել Պէյրութի մօտ, հաւանաբար Ռայաքի մէջ։

Սկզբունքով ընդունուած է որ երթեւեկի վարձքերը ինքնաշարժինէն աւելի սուղ չըլլան։ Մասնաւոր գին պիտի նշանակուի ապրանքներու համար։ Ամէնէն աւելի կարեւորութիւն պիտի տրուի պտուղներու փոխադրութեան։ Առայժմ օդանաւերը շաբաթը մէկ անգամ պիտի երթեւեկեն, յառաջիկային երկու անգամի պիտի բարձրացուի։

«Լա Սիրի» կ'ըսէ թէ այս նոր ճամբան մեծ յոյսեր կը ներշնչէ Սուրիոյ ապագային համար։ Մօտ օրէն, կ'ըսէ, Լոնտոնէն Պաղտատ կարելի պիտի ըլլայ հասնիլ վեց օրէն։

Ֆրանսա ևորհի ոսկի կը գնէ

Անգլիոյ մէջ գնած ոսկիներէն յետոյ, Պանք տը Ֆրանսը այս անգամ ալ Ամերիկայէն 40 միլիոն տոլարի (մէկ միլիառ ֆրանք) ոսկի գնած է։ Մինչեւ հիմա Ամերիկայի եւմտական շրջանակներուն մէջ այս մասին ո՛չ մէկ առարկութիւն կը սուի։

ՆՈՒՆԿԷՍԷՐԻ ԵՒ ՔՈԼԻԻ ՀԱՄԱՐ

Փարիզի Ամերիկացիները 750,000 ֆրանք հանգանակեցին ի նպաստ Ֆրանսացի տարաբախտ օդանաւորդներ Նունկէսէրի եւ Քոլիի ընտանիքներուն։

Ամերիկայի մէջ ալ 150,000 տոլար հանգանակելու համար կազմուած է կոմիտէ մը, որուն կը նախագահէ Պերլինի նախկին դեսպան Ճէյմս Ճերըրտ։

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախածեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէին, վաղը շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, երրորդ քաղաքապետարանի շքեղ սրահին մէջ։

Պիտի բանախօսէ *ՀՆԿ. Յ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ*։ Գեղարուեստական ծոխ բաժին։

ԽՄԲԱԿԱՆ ՊՏՈՒՅՏ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան Ա. խմբական պատյարը՝ Կիրակի 12 Յունիս կը խնդրուի ընկերներէն եւ համակիրներէն, որ առաւօտեան ժամը 9ին ներկայ գտնուին Մեծ ընկերեցիի դիմաց Cours Joseph Therrie *(Թիւ 1 հանրակառքին կայարանը)։ Կէս օրը դաշտը անցընելու համար ճաշերը միասին բերել։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը՝ վաղը Շբ. կէսօրէ ետք ժամը 3.30ին, սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Հրայր» ընթակամարէին ընդհ. ժողովը՝ 12 Յունիս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Bar . Restaurant Laurenti Boulevard Oddo Prolongé, N. 142ի *մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

«Բրիտ»ի ժողովը՝ վաղը Շբ. ժամը 8ին։

ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈՒԲ խումբի ընկերական ընդհանուր ժողովը յառաջիկայ Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Ընկ. Տ. Գասվէճեանի բնակարանին մէջ։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի եւ շրջանի «Ռազմիկ» հայրենակցական միութիւնը խիստ ստիպողական օրակարգով ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Գարահիսարցիները Կիրակի 12 Յունիս կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Belleville։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Վասպուրականի երկ. երիտ. «փարոս» միութիւնը պիտի տօնէ Վանի հերոսամարտի 12րդ տարեդարձը, յունիս 12ին Chateau de Roueth *շքեղ պարտէզին մէջ։*

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ Ամասիոյ Հայրերկ. Միութեան կրեկոլթը վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սալօն Էսփանեօլի մէջ։ Վիճակահանութիւնը կէսառկէս կը շահին։ Մուտքը ազատ է։

Վարձու սենեակ

փողոցի վրայ առաջին յարկ, կերակուր եփելու եւ պզտիկ ունենալու իրաւունքով.

Դիմել՝ Նշանեան, 51-53 Bld. Aug. Blanqui. Metro Corvisart։

Վարձու յարկաբաժին

Օգասուն եւ պատշգամով երկու սենեակներ, խոհանոց, Թուալէթի սենեակ, մառան, ընդարձակ մուտք, ջուր, էլեքտրականութիւն, կազ։ Նպաստաւոր պայմաններ։

Դիմել «Ճաշարան Նասիօնալ» 28 Rue Nationale Billancourt։

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆի ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ

320 էջ։ կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, պալենց գրատուն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

Լոյս տեսաւ վերջին Թիւը, սրամիտ ծաղրանկարներով եւ ծոխ ու զուարթ բովանդակութեամբ։

«ՅԱՌԱՋ»ի բաժակի մրցման առթիւ բազմաթիւ նկարներ։

ԳԻՆ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔ

փնտռեցէք ամէն կողմ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՍՊԱՍՈՒՀԻ

Ցնական գործերու համար։ Դիմել՝ Պ. Դերձակեանի 42 Fbg. Montmartre։

ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Յունիս 1927

ԳՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ոսկերին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	75
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	13	38
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	25
Լէվա 100 հատ	Léva	18	30
Տրախմի »	Drachme	33	50
Լիր »	» Lire	140	85
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	75
Ֆրանց. »	Frc. Suisse	490	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	102	—
ԱՐԾԵՓՈՒԿ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3175	—
»	II »	1880	—
»	III »	1450	—
Իւմէյի երկաթ.	Lots turcs	155	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարտունակող նամականիներուն չենք պատասխաներ։

Ֆրանսայի համար փոսթի ծախք 8 ֆրանք, Արտասահմանի համար ֆրանք աւելի՝ մինչեւ յունիս 30։

Համլէթ 10, Օթելլօ 12, Հռոմէոս ճիւլիէտտա 12, Լուս 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ Յ. Պարոնեանի Սալոմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Ապերախտ զրագիրը 4, Գամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Աղէտը 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Եղերաբաղդ ցարուհին 20, Էրթ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Փընըվիէվ 5, Նօռօ եւ ուտօ 8, Մը ճաքռնիարում 10, Սատունէն հարը 2 հատոր Ս. Բիւրատի 40 Փարտաչէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփայի աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբուվրայ Լ. Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուբեանի 12, Լուսէն Պլամարիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք։

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն արտաւար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հանգրածանօթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 35 Rue St. Georges, Paris (9me)։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՃԵԱՆԻ

«ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ» գիրքը

Զարդարուած է շատ մը բացատրական լուսանկարներով, եւ ամէն լուսանկարչական գաղտնիք մանրամասն եւ յստակ կերպով բացատրուած է, այն միայն մասնագէտներու յատկացուած չէ, այլ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ է։

Գիրքին նպատակն է—առանց շատ ծախսի եւ ուսուցիչի, ամէն օրուան մէջ լաւ լուսանկարիչ շինել։ Գիրքը չորս մասի բաժնուած է եւ վերջի մասը վայրկենական եւ շրջիկ լուսանկարչութեան մասին կը խօսի։

Հակառակ ծաւալին, մաքրութեան, պարունակութեան եւ խոհօգտակարութեան, գինը չափազանց աժան է։ Բայց յաւելումի վախ կայ։ Աճապարեցէք որովհետեւ կանխաւ ապսպրանքները շատ գանձ։

Գին 10 ֆրանք, արտասահման 75 սէնթ, Դիմել՝ Guiragos Momdjian *8 Rue Jules Duclos, St. Chamond (Loire) France։*

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱԹԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ՈՒՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

"ԱՐԱՐԱՏ,, ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

35, RUE DUNOIR LYON (RHONE)

Լիոնի միակ հայ նպարավաճառատունը որ կ'ընդունի ապսպրանքներ թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ ֆրանսայի ամէն կողմերէն եւ կը կատարէ ամէն յանձնառութիւն կատարեալ ուղղամտութեամբ։

Ձոխ մթերք Արեւելեան եւ Արեւմտեան ամէն տեսակ նպարեղէններու։

ՏՔԹ. Կ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱ

Վ. Կ. ԱՅՈՒՄՈՒՆԴ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

եւ Diplômé de l'école dentaire de Paris-էն

Մասնագէտ պրիճի, քուռօնի, փիվօի եւ փրոթէզի (Prothèse) գործերը անձամբ ինք կը շինէ։

կ'ընդունի, կէսօրէ վերջ 2.30-8, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

16, Bl. St. Denis, Métro St. Denis Tél. Provence 09—32

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՔԹ. ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

"ԼՈՒՍԱՖԱՂ,, հրատարակչականը

կը սկսի առաջիկայ յունիս ամիսէն հրատարակել վիպական եւ թատերական գործեր ՊՐԱԿ ԱՌ ՊՐԱԿ եւ պիտի տայ.

ՇԱԲԱԹԸ ՄԷԿ, ՏԱՐԻՆ 52 ՊՐԱԿ

Նկատի ունենալով հոյակերտեան ցրուած վիճակը, «ԼՈՒՍԱՖԱՂ» հատավաճառին տեղ կը հաստատէ բաժանորդագրութիւններ.—

	3 ամսեայ (13 պրակ)	*6 ամսեայ (26 պրակ)*	*Տարեկ. (52 պրակ)*
ՖՐԱՆՍԱ	16	30	55
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	—	40	75

Բաժանորդագրուեցէ՛ք Ա. պրակը հրապարակ չելած։ Ֆրանսայի համար տարեկան մը բաժանորդագրուողին 10 Ֆր.ի արժէքով գիրք իբրեւ նուէր։ *Ա. ՊՐԱԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԿԵՂԷՔ ՅՈՒԼԻՍ 10ԻՆ*, եւ կը պարունակէ՝ լեհ աշխարհահռչակ վիպագրին *Փրեփիչեւսքիի «Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ...»*ն (յուզիչ եւ հետաքրքրական վէպ) եւ ֆրանսական թատրոնին գլուխ գործոցներէն *«ԾԱՆԻՐ ՋՐԵՋ»* (Թատր. 3 արար) հեղ. *Փօլ Ժէրվիէօ*։

Շուտով կը սկսինք Ֆօսթոյէվսքիի «Գարամազով եղբայրները»։ Պահանջեցէ՛ք մասնաւոր Թուղթիկ-ծրագիրը, որ կը պարունակէ մանրամասնութիւններ եւ հրատարակելի գործերուն ցանկը։ Բաժանորդագրուելու համար՝ մեր շրջաններու եւ արտասահմանի գործակալներէն գատ,

Դիմել նամակով Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou, St. Mandé (Seine)։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1 bis RUE HAUTEFEUILLE, PARIS (6me). մէթրօ ST. MICHELի ճիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ

ԳՈՀԱՑՆԵԼ ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿ ԵՒ ԱՄԷՆ ՔՍԱԿ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԱԾՔ ՀԱՄՈԶՈՒԱԾ ՀԱՄԱՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 Ֆ. 70 Ֆ. 140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 Շ. 40 Շ.
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ » »
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 Ամ. 10 Ամ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 Ֆ. 200 Ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԻՒՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրատեղի 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 11 ՅՈՒՆԻՍ 1927
11 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 360 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՒԻ ԽՕՍՔ

ԳՈՆԷ ՄԻ ԽԱԲԷՔ

Ամէն գարնան եւ ամրան հետ, աւետիսներ կը լսենք ներքի մասին։

Գարունը անցաւ, եւ ոչ թէ հինգ հազար, այլ չիսուն հոգի չգացին Հայաստան։ Բայց մունետիկները կը շարունակեն «աւետիս» երգել. Սելանիկի, Աթէնքի, Փարիզի մէջ եւ ամէն տեղ։ Եւ այս բոլորը՝ հիմնուելով Պ. Դ. Շահվէրդեանի յայտարարութեան վրայ։

Եթէ Անդրկովկասի Պոլսոյ առեւտրական գործակատարը ամէնք անցնի 24 ժամուան համար, ներգաղթի համար է։ Թէ խելքին փչէ Փարիզ հանդիպիլ, նորէն գաղթականներու յանձնաժողովութիւնն է շարժառիթը։ Եթէ նամակ մը գրէ Թիֆլիս կամ Մոսկուա, անպատճառ հինգ հազար հոգի ճամբայ հանելու մտմտուքէն է։

Այս խեղկատակութիւնը այնքան երկար տեւեց որ, Պ. Շահվէրդեան այլեւս խաղի գնդակ մը դարձեր է, իր բարեկամներուն ձեռքով։

Ճիշտ այս օրերս, ականատես կ'ըլլանք գաւեշտի մէկ նոր արարին։

Անցեալ շաբթու, Պոլսոյ թերթերը գրեցին թէ առեւտրական գործակատարը Երեւան կ'երթայ, Պոլսէն մէկ տարի առաջ ուտացած 330 գաղթականներու փոխադրութիւնը ապահովելու համար։

Այս լուրը այլափոխուելով, Թուրքերէն «Միլլիյէթ» թերթին մէջ, Յունիս 4ին, այն իմաստը կ'առնէ թէ Պոլսէն 2000 Յունաստանէն 5000 հոգի պիտի փոխանակուին, եւ այդ գործը կարգադրելու համար կովկաս կ'երթայ Պ. Շահվէրդեան։

Մէկ օր յետոյ, Յունիս 5ին, Պոլսոյ «Ժամանակ»ը, որ անսուր համակրութեամբ կ'արձանագրէ առեւտրական գործակատարին բոլոր խօսքերն ու շարժուձեւերը, կը յայտարարէ.

«Պ. Շահվէրդեան պիտի երթայ ոչ թէ Երեւան, այլ Թիֆլիս, առեւտրական գործերու կարգադրութեան համար եւ թէ իր մեկնումը ոչ մէկ կապ ունի Պոլսոյ եւ արտասահմանի հայ գաղթականութեան առաքման հետ»։

Կարդացէք այս բոլորը եւ դատեցէք դուք ձեզի համար։

Եւ այս առաջին զգուելի գաւեշտը չէ, այնքան կենսական գրի մը առիթ, որ քար գայթակղութեան դարձաւ։

Քանի մը ամիս առաջ, խորհրդային շրջանակներէ մեզի կը ակնարկէին թէ արդէն իսկ որոշում տրուած է հինգ հազար գաղթականներու համար, որոնց մէջ հարիւր հոգի ալ Ֆրանսայի բաժին կ'իյնար։ Կը խօսէին նաեւ երկրորդ հինգ հազարի մասին։

Տարին կէս եղած է, եւ տակաւին երթեւեկներ կը կատարուին։ Եւ որովհետեւ չափազանց երկար տեւեց իաղը, ամէնէն առաջ թերահաւատ են դարձեր գաղթականները իրենք, ինչպէս «աշխատաւոր էմիգրանտները» (տարագիր), ինչպէս կ'ուզեն այժմ, Երեւանի մէջ։

Լա՞ւ է թէ գէշ այս թերահաւատութիւնը։ Չենք գիտեր։ Միայն երեւանցիները տան պատասխանը, սթափեցնելով, վերապահ, հաւատացողն ու չհաւատացողը։

Մենք միայն իրողութիւնները կ'արձանագրենք։

Եւ արձանագրած ատեն, կը հանդիպինք նոյն պատին — մեծ լռութիւն, կամ գոհեկի հայհոյանք։

Անհատի կ իշխանութիւն մը, հայկակա՞ն, ազա՞տ եւ անա՞ռ կառավարութիւն մը, որ բախտին ձգեր է իր վարած երկրին գաւակները, որ անոնց վրայ կը նայի այնպէս ինչպէս Ռըճն կամ Սիլվրօլէնը՝ իրենց գործարաններուն առջեւ խոնուած պարապուրդ վարձու աշխատաւորներու բազմութեան վրայ։ Ձեղ չկայ, Complet!», կը գոռայ գործարանատէրը։ Նոյնը՝ Երեւան։ «Միայն հարՙուր հոգի պիտի գաւենք», կը լսուի ուրիշ մը։ Նոյնպէս՝ Երեւանէն։ «Ինքնութեան թուղթ ունի՞ս», կը պարզէ գործարանատէրը։ «Ուՙր է վիզէդ», կը սպասէ խորհրդային ներկայացուցիչը, հայ, ռուս, վրացի կամ Թաթար, ամէնի յաճախ՝ այս վերջիններէն մէկն ու մէկը։ «Օտարական անձնաւորութիւն մը ունես», կ'առարկէ կապիտալիստ գործարանատէրը։ «Ի՞նչ ընկերային ծագումդ, անցեալդ, գործդ, քաղաքական դաւանքդ», կը պրպտէ բանուորներու եւ գիւղացիներու կառավարութիւնը, յայսմաւուրք-հարցարան մը ներկայացնելով, ոուսերէն կամ ֆրանսերէն։

Եւ այսպէս ամէն տարի, տարին քանի մը անգամ, եւ ամէն տեղի համար։

Յաճախ աւելի դիւրին է Ամերիկա, նոյնիսկ Թուրքիա երթալու արտօնութիւն ստանալ, քան Հայաստան։

Ամէն բան մէկդի ձգելով, չկրցանք ըմբռնել, լուսաբանուիլ ոչ ինչո՛ւ մէկ անգամէն երկիր չեն փոխադրեր, օրինակ, սա կամ նա-անտէր տղաքը, չափահաս որբերու սերունդը, որ չորս կողերուն կը յանձնուի զանազան որբանոցներէ։ Պէտք չունի՞ն ներգաղթող ուժերու, կամ անոնց համա՞ր ալ մասնաւոր պայմաններ մշակած են։

Գոնէ մի խօսիք, եւ հրապարակաւ, բացորոշապէս ըսէք ամէն բան։

Ըսէ՛ք թէ ձեզ չեն հետաքրքրեր ո՛չ տարագիր բազմութիւնները, ոչ այլասերման վտանգը, ոչ հայրենիքին յամր հիւանդութիւնը, եւ թէ դուք ամէն ինչ կապած էք «պրոլետարական միկատաւորա»ի հաշիւներուն հետ, չինական ճակատին եղած ջրհեղեղներէն մինչեւ բրիտանական աշխարհակալութեան տապալումը։

Ամէն պարագայի մէջ, վեՙրջ տուէք սա գարշելի խեղկատակութեան։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ

«Նոր կեանք», որ վերսկսաւ հրատարակուիլ Թեհրանի մէջ, իբրեւ շաբաթաթերթ, յիշելով Պարսկաստանի նոր կառավարութեան բարենորոգչական ձեռնարկները, կը պարզէ երկրին մէջ տիրող անսահման թշուառութիւնը (22 Մայիս)։

— *«Ամէնէն առաջ անտեսական անյատակ թշուառութիւն։ Գիւղական շրջանների շարանները կան որոնք տարիներով իրենց մշակած հացահատիկների հասն իսկ չեն տեսնում եւ որոնց կերածը իրենց կենդանիների մնունդից ոչնչով չի զանազանուում. շրջաններ կան ուր ոտնաման կամ շատ ու քիչ ծածկոց, նոյնիսկ հին հագուստ ձեռք բերելը երազ է համարուում. շրջաններ կան ուր սովահարութեան զոհեր տալը խիստ սովորական երեւոյթ է հաշուում։*

«Տնտեսական թշուառութեան ընկերակցում է ամէն ձեւի համաճարակների արհաւիրքը. եբեխաների անհատատալի չափերի հասնող մահացութիւնը. ամբողջ շրջաններ ոչնչացնող մալարիայի թագաւորութիւնը։ Եւ այդ բոլորի վրայ ինքնիշխան սաւառնում է ամէն ինչ պարփակող խաւար, անծայր եւ անյոյս տգիտութիւնը եւ նախապաշարումների սպանիչ մթնոլորտը։

«Գիւղատէրն եւ իր ներկայացուցիչը եւ կառավարական պաշտօնեաները լրացնում են պակասը։ Ցանուն օրէնքի եւ կառավարութեան, եւ մանաւանդ յանուն ներկայի եւրոպականացած ֆինանսական վարչութեան, ֆինանսների գաւառական պաշտօնեաները եւ մանաւանդ ամէն ձեւի եւ ամէն տեղ բռնացող մանր հարկահաւաքները, իրենց բռնութիւններով եւ հակօրինական քայլերով, վերջին հարուածն են տալիս արդէն մահուան դատ հասած ժողովուրդին։»

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Անհատական նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Նրանք ովքեր արտասահմանում կամ Հայաստանում յայտարարութիւններ ստորագրելով անտեղի գովում եւ գովաբանում են խորհրդային Հայաստանը, այդպիսիներին ժողովուրդը մեծ արհամարհանքով եւ զզուանքով է նայում։

Հայաստանի իշխանութիւնը բոլոր ստոր միջոցների է դիմել, կաթողիկոսի միջոցաւ բերել տալու Թաւրիզից ներսէս արքեպիսկոպոսին, նրան չէզոքացնելու եւ վնասելու համար։

Մի հաւատաք նոցա, որոնք արտասահմանից գալիս են երեւան ու հայ կոմիսարների ձոխ սեղանները վայելելուց յետոյ, նորից վերադառնում են եւ արտասահման անտեղի գովասանքներ շռայլում։ Բոլոր ասածների ու գովասանքների 85 տոկոսը գեղչեցեք։

Կովկասի հայ, վրացի եւ Թուրք ժողովուրդները գտնւում են ծանր մղձաւանջի տակ։ Նոքա չեն կարողանում հաշտուել այս իշխանութեան հետ։ Կովկասի ժողովուրդները պահւում են ռուսական զօրեղ սուինի սարսափի տակ։ Տեղական ազգերուն պատկանող բոլշեւիկները ոչինչ չեն ներկայացնում իրենցից։

Երբ անցնում էք Նախիջեւանի, Ալեքսանդրապոլի, Գանձակի, Ելիսաւեթպոլի եւ Շաքի-Ղաբուլի կայարաններով, ձեզ Թւում է Թէ գտնւում էք քէմալական Տաճկաստանում։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱԼ ԿԸ ՀԵՏԵՒԻՆ...

Խորհրդային դեսպանատունը Համայնավարութեան օջախ

Երկրորդ խորագրին տակ «Էքօ տը Փարի» կը գրէ թէ ժամանակը եկած է որ Ֆրանսա եւս Անգլիոյ օրինակին հետեւելով յարաբերութիւնները խզէ պոլշեւիկներուն հետ։ «Պոլշեւիկեան փորձի հաշուեկշիռն է. տնտեսական մարզին մէջ՝ ոչնչութիւն, քաղաքական մարզին մէջ՝ յեղափոխութիւն։ Ռաքովսքի վերջերս պաշտօնակից մը կ'ըսէր. «Մենք կը հաւատանք թէ աշխարհի կը բերենք աւելի բարձր քաղաքակրթութիւն մը։ Ուստի պարտականութիւնն ունինք տարածելու զայն, ինչպէս տարածուեցաւ քրիստոնէութիւնը 2000 տարի առաջ»։

«Այդ խօսքերով սովետներու Փարիզի ներկայացուցիչը փառաւորապէս կը լուսաբանէ իր պաշտօնին ճշմարիտ նպատակը եւ թոյլ կուտայ երեւակայել անոր հասնելու համար ընտրուած միջոցները։ Խորհրդարանին բեմէն Լտուար Սուլիէ քանիարեր մատնանշեց խորհրդային դեսպանատան կարգ մը պաշտօնատարներուն շարժումները։ Մասէնիքներ, էլանսքիներ, Թիքմէնէֆներ, փիրումօֆներ իրենց պրոպագանդան կը ծածկեն դիւանագիտական անձեռնմխելիութեան վահանին տակեւ։

«Կրընէլ փողոցին մէջ (խորհրդային դեսպանատունը) «Ռէթսուններու կոմիտէն» կը գործէ։ Նախագահն է Ռաքովսքի, օգնականները՝ խորհրդական գաւէեան, քարտուղար փիրումօֆ, ընդհ.հիւպատոս Աուսէմ, իսկ միւս անդամները՝ զանազան ազգէ յեղափոխականներ։ Ռափօփոր անոր զարդերէն մէկն է. Լաֆայէթ փողոցի հետ (կոմկուսի կեդրոնը) կապը ան կը պահպանէ եւ ազդեցութիւնը մեծ է։ 1926 Ապրիլ 15ի իր նիստին մէջ է որ «Ռէթսուններու Խորհուրդ»ին մէջ կարդացուեցաւ կոմինտէրնի մէկ գրութիւնը՝ որ կը վերջանայ այսպէս. «Յաղթանակի ժամը մօտ է. լուծիւն, խոհեմութիւն, համբերութիւն, կորո՛յ, ընկերնե՛ր, յառա՛ջ յեղափոխութեան համար»։

Յետոյ խօսելով առեւտրական պատուիրակութեան մասին, կ'ըսէ թէ անիկա Գ. Միջազգայինի ձեռքը պրոպագանդայի առաջնակարգ գործիք մըն է։ Առեւտրական գործի անուններն տակ եւ իրենք իրենց ճաբտարագէտի, ելմտագէտի, գործարանատէրի մակդիրներ տալով, սովեղական գործակալներ անպատիժ կ'երթեւեկեն Փարիզի եւ Մոսկուայի միջեւ, անհրաժեշտ հրահանգները կուտան Ֆրանսացի համայնավարներուն եւ անոնց հետ կը գործակցին՝ իրենց ծրագիրները իրագործելու համար։ Վիլ լ'Էվէք փողոցի առեւտրական ներկայացուցչութեան ընդարձակ շէնքին մէջ մօտ 200 պաշտօնեաներ կ'աշխատին, մեծ մասը յատնի չէկիստներ, որոնց գործը զուտ քաղաքական է։

«Դեսպանատուն եւ ներկայացուցչութիւն սերտօրէն կապուած են. անոնց անդամները մէկէն միւսը կ'անցնին. այնպէս ըրին փիրումօֆ, Փոփոթիճ եւ Մինօֆ, այս վերջին երկուքը ժամանակաւորապէս գործօն պրոպագանդիստներ։ Առեւտրական ներկայացուցչութիւնը իր ծախածապրանքներու արժէքէն մաս մը կը տրամադրէ միշտ դեսպանատան։ Այս գումարները Ռաքովսքի կը գործածէ «տարածելու համար այն բարձր քաղաքակրթութիւնը», որուն առաքեալը կը կոչէ ինքզինք։

«Անդրեւխորհրդային յարաբերութեանց խզումէն ի վեր թէ կրընէլի եւ թէ Վիլ Լ'Էվէք փողոցին մէջ խոհեմութեամբ կը շարժին. մեծ թիւով վաւերաթուղթեր փճացուած են, ուրիշներ ապահով տեղեր փոխադրուած, իսկ ամենէն կարեւորները Մոսկուա ղրկուեցան՝ դիւանագիտական սուրհանդակներով։»

Պոլշեւիկները կը գնդակահարեն 20 հոգի

Մոսկուայէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ սպիտակ պահակախումբէն քսան նախկին սպաներ գնդակահարուած են հինգշաբթի օր։ Անոնց մէջ կան նաեւ քանի մը իշխաններ, ինչպէս իշխան Տօլկօրուքի։ Մահավճիռ տրուեցաւ նոյն առաւօտը կէսփէուի կողմէ եւ մահապարտները հրացանագարկ եղան իրիկունը։

Այսպէս կը պատասխանէ Մոսկուա՝ Վոյքօֆի սպանութեան։

Վարշաւայի սպանութեան ետք

Մոսկուայի Գործակալութիւնը կը հրատարակէ խորհրդային կառավարութեան նոր մէկ զեկոյցը Վոյքօֆի սպանութեան մասին։ Կրկնելէ վերջ թէ այս ոճիրին անուղղակի հեղինակն է անգլիական կառավարութիւնը, զեկոյցը կը յիշէ կարգ մը նախընթաց պարագաներ։ Այսպէս, կը պատմէ 1925ին Ռուսիոյ մէջ ձերբակալութիւնը անգլիական Տեղեկատու Դիւանին մէկ գործակալին, որ յայտարարած էր թէ Խորհրդային Միութիւն եկած է՝ մասնաւորապէս ահաբեկչական ժահափորձեր, հրդեհներ եւ ապստամբութիւններ կազմակերպելու նպատակով։ Այս մարդը կը կոչուէր Սիմոն Ճորճ Ռիլէյ, հարիւրապետ օդանաւորդ, եւ անձնապէս հրահանգներ ստացած էր ելմտական նախարար Ուինսթըն Զըրչիլէն՝ մահափորձեր եւ խռովութիւններ

(Տե՛ր ե՛րթ շարունակութիւնը կարդալ Դ. Է.)

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

Փակելով 1927 Մայիս 29ի բաժակի մրցման առթիւ ծագած բանավէճը, «Յառաջ»ի խմբագրութիւնը կը յայտարարէ.—

«Յառաջ»ի նպատակն էր, բաժակի մրցման առթիւ, շարժման մէջ դնել Փարիզի բոլոր հայ մարզական ուժերը, թէ անոնց մէջ եղբայրակցութեան ոգին ամրապնդելու եւ թէ գանձանք իրենց հարազատ կարողութիւններով հանրութեան ծանօթացնելու համար։ Այդպէս ալ յայտարարած էր խմբագրութիւնը, խորհրդակցական առաջին ժողովին մէջ, աւելցնելով թէ մասնակցողներուն եւ մասնագէտներուն կը ձգէ կարգադրել արհեստագիտական մանրամասնութիւնները։

Մեր նպատակը բացորոշապէս պարզեր էինք նաեւ Մայիս 29ի խմբագրականով։

Արդ,

1. Հ. Մ. Ը. Մ.ի, Հ. Մ.ի եւ Արմենիա խումբին եւ ուրիշ իրազեկներու հակասական բացատրութիւններէն կ'երեւայ որ, բաժակի մրցման կազմակերպիչ յանձնախումբը բացորոշապէս չէ ճշդած ոչ-անդամ օտարներու մասնակցութեան խնդիրը եւ շատ բան ձգած է պատահականութեան։

2. Այս հանգամանքէն օգտուելով, Հ. Մ.ի վարչութիւնը ինքնիրեն թոյլ տուած է յատկապէս բաժակի մրցման համար հրաւիրել երեք միջազգային առաջնակարգ ուժեր, որոնք անդամ չեն իր կազմակերպութեան։ Իր ներկայացուցիչը ուզած է ծածկել է Ա. խումբին ցանկը մինչեւ մրցման օրը, զանազան նկատումներով եւ յայտնած է միայն վերջին խաղէն երկու ժամ առաջ։

3. Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը եւ բաժակի կազմակերպիչ յանձնախումբը թերացած են իրենց պարտականութեան մէջ, քանի որ 24 ժամ առաջ չեն յայտնած իրենց դիտողութիւնները եւ գոնէ խմբագրութեան բողոքած չեն (անշուշտ բարեմտութեամբ) նոյն իսկ այն պահուն, երբ Հ. Մ.ի ցանկին ծանօթանալով, դիտեցին թէ տրուած որոշումներուն հակասող ձեռնարկ եղեր է։

Այս կացութեան առջեւ, «Յառաջ»ի խմբագրութիւնը, չկրնալով գնահատելով հանդերձ մասնակցող բոլոր խումբերուն եռանդը եւ կանոնաւոր խաղարկութիւնը, չուզեր շեղիլ իր առաջադրած նպատակէն։ Ու մանաւանդ չուզեր Մայիս 29ի մրցումը կոտաքնդոր դարձնել երկու Միութիւններուն միջեւ, որոնց համերաշխութիւնը եւ գործակցութիւնը ամէն բանէ վեր են իրեն համար։

Եւ, հաւատարիմ իր սկզբնական ծրագրին,

Կ'որոշէ.

Ւրծանագրելով Մայիս 29ի մրցումին արդիւնքը, երկու բաժակները վերապահել զուտ հայկական մրցումի մը։

ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻՆ Կ'ԱՇԽԱՏԻ, ԻՍԿ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՐՆԴԱՄ Կ'ԸՆԴ.— Գետղ գիւղին մէջ ժողովուրդը կ'որոշէ հիմնել եօթնամեայ վարժարան մը, եւ իրենց միջեւ 5,000 րուբլի հաւաքել։ Այս հանգանակուած ծախքէն զատ, գիւղացիները արդէն ուրախութեամբ եւ հրճուանքով վճայ եւ քար կը մէթերեն։

Իսկ կառավարութի՛ւնը, —պարզապէս... վաւերացուցած է ժողովուրդին որոշումը։

CCCP.

ՆԵՐՔԻՆ ԿՌԻԻԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՑ

Խորհրդային «հանրային» ուշադրութիւնը եւ մտմտուքը կը շարունակեն ամբողջապէս կլանուած մնալ անդլեւ-խորհրդային յարաբերութիւններու խզումով։ Անվերջ կը տեւէ ականջ խլացնող աղմուկը։ Եւ այս թոհ ու բոհը, արհեստականօրէն չափազանցուած վտանգը, անկասկած, ունի եւ ներքին առաւել եթէ յարաբերութիւններու խզումը, մէկ կողմէն, կը նպաստեայ իրական վտանգ խորհուրդներու միջազգային դերքին համար, միւս կողմէն կրնայ ծանր անդրադարձուներ ունենալ «ներքին քաղաքականութեան» ու նոյն իսկ, «ներկուսակցական» ճակատի վրայ։ Եւ ամէնէն առաջ, ի հարկէ, կրնայ առաւ նիւթ տալ ընդդիմադիրներուն կոմկուսի ծոցին մէջ։ Հանուած ադմուկ-ժխորը, ի հարկէ, նպատակ ունի նաեւ քօղարկել այն «հաշուեյարդարը», որ կը փորձուի կատարուիլ ընդդիմադիր պետերու հանդէպ։

Յայտնի է, որ Խորհրդային Միութեան մէջ ամէնէն կարող եւ ժողովրդական գործիչը Թրոցքին է։ Ան եղաւ գլխաւոր ազդակը Հոկտեմբերեան յեղաշրջման։ Անոր կազմակերպչական տաղանդին ու երկաթէ կամքին պէտք է վերագրել պալշեւիկներու յաղթական ելքը քաղաքացիական պատերազմներէն։ Լէնինի մահէն յետոյ միակ իրական խոչոր դէմքը, կոմունիստներու մէջ, Թրոցքին էր։

Թրոցքիէն եաքը, անցեալի եւ դիրքի տեսակէտով, կուսակցական նուիրապետութեան մէջ, կուգայ Զինովիեւը, մտաւոր ու բարոյական ոչնչութիւն մը, որ, սակայն, տասնեակ տարիներ եղած է Լէնինի համախոհը, իր վրայ ունի «մեծ վարդապետի» շնորհը եւ գտնուած է պետական եւ կուսակցական ամենաբարձր դիրքերու վրայ։

Այս երկու տիտաններն են անոնք, որ այսօր կը նկատուին ընդդիմադիրներու գաղափարախօսն ու դեկավարը։ Եւ քանի Սթալին-Պուխարինի քաղաքականութիւնը կը հանդիպի անյաջողութիւններու, այնքան Թրոցքի-Զինովիեւի կուսակիցները կը շատնան ու կոմկուսի ծանրութեան կեդրոնը կը հակի անոնց կողմը։ Մէջտեղէն վերցնել Թրոցքին ու Զինովիեւը, արդարեւ պիտի նշանակէր պատռել ընդդիմադիրներու հիւսած ոստայնը կոմկուսի շուրջ։

Ըստ երեւոյթին, անգլեւ-խորհրդային բախումը եւ Չինաստան դէպքերը Սթալինի ձեռքին, դարձած են յարմար առիթ, ու ահա մէկը միւսին եաեւէն կ'իջնեն հարուածներ ընդդիմադիրներու գլխուն։ Հասարակ պատրուակով մը, կոմկուսի կեդր. կոմիտէի տարեգարձին առիթը ապրքած հաւաքոյթի մը մէջ արտասանուած ճառի մը պատճառով, Զինովիեւ յանձնուած է կուսակցական դատի, եւ մոսկովեան վարիչ շրջանակներու մէջ համոզում կը տիրէ, որ այս անգամ Փեթրոկրատի նախկին դիկտատորը դուրս կը նետուի կուսակցական շարքերէ, եթէ, հարկաւ, Շաբաթը աւելի շուտ չգայ, քան Ուրբաթը...։

Եւ գնա Զինովիեւի դատի յանձնուելու տպաւորութիւնը չանցած, հարուածը կ'իջնէ ահա Թրոցքիի գլխուն։ Անոր գործունէութիւնը քննութեան նիւթ դարձած է երրորդ Միջազգայինի կեդր. կոմիտէի վերջին ընդհանուր ժողովին մէջ, եւ ընդունուած է կարուկ բանաձեւ մը։ Ահա թէ ինչ կ'ըսուի այդ բանաձեւի մէջ. («Իզվէսթիա» 31 Մարտ)։

— «Կոմ. Միջազգայինի կեդրոնական կոմիտէի ընդհ. ժողովը կը հաստատէ ամբողջ աշխարհի համաձայնաւոր բանուորական դասակարգի առջեւ ձգել անոր վարկը եւ ակարացնել անոր տոկունութիւնը»։ Թրոցքիի հաւասարացումները, թէ ինքը կ'ենթարկուի կուսակցական կարգապահութեան, կը նկատուին «կեղծաւոր» եւ «անազնիւ»։ Թրոցքիի ընթացքը կը յայտարարուի «դասալքութիւն»։ Ճիշտ այն պահուն, երբ խորհրդային Միութիւնը կեցած է նոր վտանգներու առջեւ, «Թրոցքին եւ իր կուսակիցները կը սկսին կատաղի պայքար մղել կոմ. Միջազգայինի —համաշխարհային յեղափոխութեան միակ դեկավար մարմնի — եւ խորհրդ. Միութեան — համաշխարհային յեղափոխութեան միակ պետական կազմակերպուած ձեւիճդէն։ Ճիշտ այդ պահուն Թրոցքիստները համայնավարութեան համաշխարհային կուսակցութեան հասցէին կ'սւղղեն դաւաճանութեան մեղադրանք, իսկ բանուորական դիկտատորութեան պետութիւնը կ'ամբաստանեն իբրեւ «ոճրագործութիւն» է, «քաղաքական դասալքութիւն», «դաւաճանութիւն», Թրոցքիստները՝ «անազնկացած պարագլուխներու խմբակ մը, որ աւելի եւ աւելի կը հեռանայ բանուորական շարժումէն»։

Այս ամէնը նկատի առնելով՝ կոմ. Միջազգայինի կեդր. կոմիտէի ընդհ. ժողովը կ'որոշէ՝ «ամենավճռական կերպով» արդիլել Թրոցքիին «շարունակելու հաւատուածական պայքարը», 1. Լիազօրել նախագահութիւնը, որ եթէ պայքարը չդադրի, վտարուի Թրոցքին կ. կ.ի շարքերէն եւ 3. «Առաջարկել Համամիութենական կոմկուսի կ. կ.ին, ձեռք առնել կարուկ միջոցներ ապահովելու համար Չամ. կոմկուսը Թրոցքիի եւ Զինովիեւի հաւատուածական գործունէութենէն»։

Այսպէս, ուրեմն, բոլոր կամուրջները, Թրոցքի-Զինովիեւի եւ Սթալին-Պուխարինի միջեւ, քանդուած են։ Դգուշութիւնը ատացած է սուր հանգամանք։ վա՛յ պարտուղներուն...։

Ս. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Հայերէն Թատրոն. — Տիկնանցը եւ Ադքատախնամը. — Ո՞ւր Մնաց Լոնտոնահայ տուընը.— Հազար սդերլին փոխանակ 3000ի.— Երեսփ. ժողովը կազմալոյծ.— Գրական Միութիւն մը որ ոչ իսկ Ապրիլ 11)24ով կը գբաղի։

Լոնտոնէն կը գրեն մեզի.—

Տէր եւ տիկ. Կոստանեան Պահիս 28ին ներկայացուցին «Ընկալած Կինը»։ Հարիւրի մօտ բազմութիւն մը եկած էր ծափահարելու երկու արուեստագէտներըւ

Այս առթիւ, շատեր կը խօսեցուին թէ մեր մէջ կան ուժեր որոնք կրնան մրցիլ եւրոպացի արուեստագէտներու հետ։ Անվիճելի էր մանաւանդ Տիկին Կոստանեանի յաջողութիւնը։ Խաղին մասնակցեցան տեղացիներէն Տիկին Մ. Ճօրճ, օրիորդ Ռօզիկ Ճօրճ եւ իր չորս եղբայրները, Տիկին Շահան-Սիրան Նէվշէհիր, Պ. Պ. Ս. Քէոէճեան, Ց. Նէվշէհիր, Ա. Խաչատուրեան եւ ուրիշներ։ Քաջալերուած՝ խումբը կը պատրաստուի ներկայացնել Յունիս 18ին, Տիւմայի «Կեռասեան Քինը»։ Հաւանաբար երրորդ ներկայացում մըն ալ տրուի աւելի վերջ։

Ցեղացի սիրողներուն մէջ կան բեմական ընդունակութիւններով օժտուած տարրեր։ Փափաքելի է որ անոնք յղջօրէն փարին գործին եւ ստեղծեն թատերական Միութիւն մը այս գաղութին մէջ, որովհետեւ իսկապէս անհրաժեշտութիւն մըն է ան եւ ապահով միջոց մը՝ իրարու քով բերելու համար, պարբերաբար, ցրուած հայրենակիցները։ Ակնկալենք, եթէ անոնք բեմադրեն հայկական կեանքէ առնուած նկարագիրներ, կարեւոր ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլան, ներկայացնելով մեր բարքերը, մեր պատմութիւնը եւ վառ պահելով լեզուն Լոնտոնի գաղութին մէջ, որ դրկուած է անոնցմէ։

* * * Գաղութին ազգային կեանքը անփոփոխ է ինչպէս միշտ։ Մեր գոյնգոյն Միութիւնները թմրած են ամիսներէ ի վեր։ Այդ վիճակը պիտի շարունակուի ամբողջ ամառը, որովհետեւ շատերը կը մեկնին քաղաքէն, արձակուրդով։ Մեր Հայրենասիրութիւնը կը հետեւի տարուան եղանակներուն. ինչպէս կարելի է մոռնալ սքանչելի արեւը, գիւղերը, կանաչութիւնները եւ մնացեալ Հայ ժողովուրդի մասին...

Ըսած եմ ուրիշ անգամ որ մեր ամէնէն արդիւնաւոր միութիւնները են Տիկնանցը եւ Ադքատախնամը։ Առաջինը տարիներէ ի վեր կը գործէ։ Միշտ միեւնոյն տիկիններն են որ կապուած են գործին հետ. միւսները փոխանակ ամէն երկուշաբթի որբերուն եւ գաղթականներուն համար հագուստ կարելու, պլիթ կը խաղան ու կը պարեն։

Իսկ Ադքատախնամը հիմնուած է 1924ին, եգիպտեան եղբայրներու նախաձեռնութեամբ։ Նոր վարչութեան մէջ կան պ. պ. Ա. Ուշնեան, Ճ. Ամասեան, Ս. Զաքարեան, Ա. Պօտիկեան եւ ուրիշներ։ Ամսավճարն է հասոլթի մը մակ ադբիւրը, իսկ նպաստ ստացողներու գանկը կը բաղկանայ հապճ հինգ-վեց հոգիէ, բոլորն ալ յառաջացած տարիքով։

* * * Հոկ-ը ինչպէս ամէն կեդրոնի մէջ, այստեղ ալ սահմանափակ գործունէութիւն մը ունեցաւ։ Լոնտոնահայ շէնքը տակաւին չէ շինուած երեւանի մէջ եւ շինուելու ալ հաւանականութիւն չկայ առ այժմ։ Հաւաքուած 1000 ոսկին (փոխանակ 3000ի) դրած են դրամատունը, որպէս զի հարիւրին 2ուկէս տոկոսով ապահովեն պէտք եղած գումարը...

Պիտի ատուն է նաեւ, ըստ իրենց նձագախտին յայտարարութեան, երկրաշարժին համար հաւաքուած 700 ոսկին։ Ոչ ոք գիտէ թէ ինչու համար։ Այդպէս հրամայեր են երեւանէն։ Անկարելի է ծրագրուած շէնքը շինել երեւանի մէջ, այդ ոզորմելի գումարով։ Աւելի լաւ չէ՞, նուիրատուները հաւանութիւնը առնելէ յետոյ ուրիշ գործնական նպատակի մը յատկացնել հանգանութեան արդիւնքը։

* * * Երեսփ. ժողովը մեռաւ. գոնէ իրենց անունը արդարացնելու համար պզտիկ գործ մը տեսած ըլլային։ Պ. Ներսէս Պիւլպիւկեանի հրաժարականը պատճառ եղաւ որ ժողովը քաշքշոյքի առաջին օրէն իսկ։ Այս կարեւոր գաղութը տակաւին չունի կազմակերպուած ազգային մարմին մը, իսկ Միացեալ ընկերութիւնը տակաւին կը յամառի ինքզինքը «Հայ ազգին ներկայացուցիչը» հռչակել, մանաւանդ հիմա որ նոյնացած է Հոկի հետ։

* * * Գրական Միութիւնը կը շարունակէ իր գոյութիւնը։ Կարելի՞ էր իմանալ այդ պարոններէն որ, իրրեւ «մտաւորական» մարմին, մտածելով Ապրիլ 11 | 24ի անհետացողներուն մասին։ Եթէ չէին կրնար սպահանջել մը կազմակերպել, գոնէ կարեկցութիւն չկա՞ր գոյութիւն մը յատկացնելու այդ օրուան մտաւորականներու յիշատակին, որ հազար անգամ աւելի շահեկան է քան «Թատերական պատմութիւն» մը։ Հապա՞ Մարիս 28ը։ Այս աննկարելի զանցառութեան համար անշուշտ մեղադրելին պ.պ. Արշակ Բաֆֆի, Ս. Թօփալեան եւ Օր. Պօյաճեան որոնք կ'ենթադրեմ, աւելի հայ են մտքով եւ սրտով քան շատ մը չողոզուն անուններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽՕՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅՈՅՆ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԱՄԷՆ ԲՈՒՆԻ ԱՌԱՋ.

«ԱԶԱՏԵԼ ՀԱՑԵՐԵՆԻՔԸ»

Յունաստանի ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Պ. Ն. Ղանիոս հետեւեալ ճառը խօսած է, Հայաստանի անկախութեան տոնակատարութեան առթիւ, Աթէնքի մէջ.

Հայ ընկերներ եւ ընկերուհիներ։

Ընկերվարական կուսակցութիւնը մեծ ուրախութեամբ է որ ստացաւ ղրկուած հրաւէրը, ներկայ գտնուելու համար Հայութեան այս տօնին, եւ զայն ներկայացնելու պատիւը ըրաւ ինձ։

Կուզամ ձեզ ըսելու թէ, յօն ընկերվարականները եւ Յունաստանի բոլոր յառաջդիմասէր մարդիկ, ամէն զգացումով տոգորուած են Հայկական անկախութեան այս տօնին հանդէպ։

Մարքսի ժամանակէն, երբ ինք անձամբ կը պայքարէր ստրուկ ազգերու ազատութեան համար, մինչեւ այսօր ընկերվարութիւնը իր բոլոր սրտով, ստրուկ ազգերու կողքին կը գտնուի, բազմաչարչար Հայաստանի կողքին, որ տակաւին չէ կրցած ազատիլ իր դժբախտութիւններէն։

Այս առթիւ Յունաստանի ընկերվարականներուն ողջոյնին հետ, ձեզ կը բերեմ ողջոյնը ընկերվարական Միջազգայինին որ իր ղեկավարներուն բերնովը, ինչպէս վաներվէլա պելճիքայի մէջ, Հինտէրսըն Ընդլիոյ մէջ, Ընտէլ Ֆրանսայի մէջ, Ամէրիկա եւ Օսթրօ պաուէր Աւստրիոյ մէջ, կ'աշխատին Հայաստանի իրաւունքներուն համար, միասին ստորագրելով Հայաստանի թըշնամիներուն դէմ ուղղուած բողոքները, որոնք Միջազգայինի գործադիր մարմնին առջեւ կը դրուին եղբայր եւ փառապանծ Դաշնակցութեան կողմէ։

Յունաստանի մէջ ալ ընկերվարականները սրտի գաւով եւ եղբայրական շահագրգռութեամբ կը հետեւին Հայ գործաւորներու վիճակին։ Գիտենք թէ Յունաստանի 20—25 հազար Հայ աշխատաւորները, տեղացիներէն աւելի ծանր գերութեան մը ենթարկուած են եւ ծանր գործերու մէջ կ'աշխատին։ Մեր կուսակցութիւնը ինչպէս նաեւ Յունաստանի գործաւորներու համադաշնակցութիւնը ժամանակ մը ի վեր կը ջանայ կառավարութիւնէն աշխատանքի ժամերու եւ վարձատրութեան հաւասարիրաւունքներ ձեռք ձգել երկրին բոլոր օտար գործաւորներուն համար։ Այդ ուղղութեամբ օրէնսդրական աշխատանք մը նախապատրաստուած է եւ կը յուսացուի որ քուէարկուի խորհրդարանին կողմէ։

Նոյնպէս կը ջանանք կասեցնել Հայ գործաւորներուն դէմ եղած հալածանքները։ Յատկապէս երէկ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ մէջ. մեր համայնավարներուն անմիտ գործելակերպին պատճառաւ, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց եւ կղզիները աքսորեց անմեղ Հայ գործաւորներ, որոնք համայնավար պրօպագանդէն տարուած էին։ Վստահ եղէք թէ անմիջապէս բողոքեցինք եւ պահանջեցինք որ ազատ արձակուին, ինչպէս որ ժամանակին ըրած էինք ձեր ընկերներուն համար։

Սակայն մենք զգուշութեամբ կը սեպենք թէ կրնան հայ համայնավարներ գոյութիւն ունենալ ձեր մէջ։ Առնուազն մէկը՝ մտաւորական մը, կ'ըսէր թէ՝ Հայաստան պէտք է իր բախտը կապէ Ռուսիոյ հետ։ Պատասխանեցինք թէ՝ հայկական հարցը միայն ռուսական հարց մը չէ, այլ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին կը պատկանի։ Սկզբունքը Ռուսիա ազատութիւն տուաւ Հայաստանի, Վրաստանի, Ուքրանիոյ, սակայն յետոյ նա ռուս զայն եւ այդ օրէն ի վեր ռուս ազգայնական քաղաքականութիւնը մը կը հետապնդէ։ քանի որ Հայաստան միայն քաղաքական տեսին վրայ գոյութիւն ունի իբրեւ անկախ Հայ ընկերվարական կամ ընկերվարական հարց կամ ուրիշ ոեւէ բան, միայն նպատակ պէտք է ունենայ ազատել իր հայրենիքը։

Ամէն մը պարտականութիւն ունի իր հայրենիքին համար պահելու իր մարդկային տարրը ամբողջ աշխարհին վրայ գրուած է։

ՀԱՅԵՐԸ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

(Դիմակցութիւն Պուէնոս-Այրէսէն)

Կը փութամ քանի մը տողով պարզել մեր գաղութին կեանքը, վերջին հինգ տարիներու ընթացքին։

Քաղաքական կուսակցութիւնները կազմուած եւ ապրած են, բայց միայն Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն է որ, ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ իր գոյութիւնը պահած է։ Ան եռանդով մասնակցած է ազգային ամէն շալ ժամի եւ ձեռնարկներուն, իր զրական աշխատանքներովը եւ նիւթական դրամերութիւններով։ Վերջին ցայտուն փաստերէն մէկը այն է որ, Շիրակի աղէտին առեն, Հ. Յ. Դ. Կոմիտէն իր կազմած ներկայացման ամբողջ հաւաքածոյը ղրկած է աղէտեալներուն։ Պուէնոս-Այրէսի դաշնակցական կազմը իր շրջաններով տուած է մօտ 3000 փեսօ, որ հաւասար է հազար տոլարի, իսկ Հոկ, բարեգործական, ամփակաւոր Հայ Գաղթական Միութիւն, հոգի Դաշնակցականներուն դուռերին կէսը։

Միւս կողմէն, խուսափելով հակառակորդներու խաղերէն, մեր կոմիտէն շատ անգամ ընդհանուրի շահին համար գիջած է, ինչ որ հակառակորդները ալ կը խոստովանին։

Կոմիտէն ունի իր սեփական ակումբը, որ իր գիրքերը կը տրամադրէ իր անդամներուն եւ հասարակութեան, շատ չնչին վճարումով մը։ Միայն մեծ քաղաքներու յատուկ վիճակն է որ թոյլ չէ տար շատերուն հանդիսութիւններ ունենալ, եւ օգտագործելու ակումբէն։ Նոր շարժուձեւ եւ ոգեւորութիւն կայ դէպի ընդհանուր աշխատանքը։

Հակառակ ծանր պայմաններուն, մօտ օրէն պիտի ունենանք շաբաթաթերթի մը, գաղութին մէջ առաջ բերելու համար նոր շարժում մը, վառ պահելու ազգային ոգին։ Եւ այս բոլորը անհատական զոհաբերութեամբ եւ նախաձեռնութեամբ։

Հնչակեաններու եւ Ռամկավարներու գոյութիւնը երեւութական է։ Վերջինները կը կոչուած են Բարեգործականին դիմակին տակ։ Պոլշեւիկները, ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ պարզ ապիկորներ են, եւ թիւ մը չեն կազմեր։ Իրենց ամբողջ գործունէութիւնը բաժնել, ծանօթ եղանակներով.— «Մօտ է օրը որ համաշխարհային մեծ յեղափոխութիւնը իր անդադար պիտի հնչեցնէ», եւն։ Իսկ մեր խելօքիկ Բարեգործական-ռամկավարները, տեղի-անտեղի գոռգոռկը կարդան խորհրդային ձեռներուն եւ կը խրատեն ձեռներէց թափ ըլլալ։ Բարի վայելում։

Անցեալին եղած է ազգային միութիւն մը, որմէ այժմ կը մնան աաենապակաս եւ ամենադպիրը որոնք կը շարունակեն վկայականներ հինգել։ Չգիտենք թէ ինչո՞ւ չեն վերակազմեր այդ մարմինը, քանի որ անհրաժեշտութիւն մըն է։ Իսկ գաղթական միութիւնը ներկայիս ան-

ազգային միութեան իրաւունքներուն, որ չկայ ժէջտեղ, տէրը ակնկռնիլին եւեւմուտքին, եւ նայն իսկ կ'ընտրէ եւ բերել կուտայ նոր քահանայ մը, առանց կարծիք հարցնելու։ Ազգային Միութեան հասոյթներն ալ ինքը կը դանձէ եւ կը ծախսէ։ Անդամներուն թիւը 300էն իջած է 120ի։

Այս երեւոյթը չի կրնար երկար տեւել։ Պուէնոս-Այրէսի հայութիւնը պէտք է ունենայ իր ազգային մարմինը, իր կողմէ ընտրուած, այլապէս անպատեհութիւններու դուռ պիտի բացուի։ Գաղթական Միութիւնը շատ խելօք կործ մը կատարած կ'ըլլայ, եթէ ինքը նախաձեռնարկ ըլլար կազմելու այդ ազգային մարմինը, իբրեւ իրական ներկայացուցիչը գաղութին։

Հայ բողոքականները շատ ցանցառ թիւ մը կը կազմեն, եւ կապ չունին ազգային շարժման հետ։ Իսկ հայ կաթոլիկներու համայնք մը կայ, որ ունի իր երիտասարդներու ակումբը։ Ասոնք ալ անջատ կ'ապրին։ կը հաւատան թէ պատճառը Գաղթային Միութեան մէկ անխորհուրդ ընթացքը եղած է։

Անհրաժեշտ է բոլոր հասատութիւններէն մէկ մարմին կազմել, իբրեւ ազգային Միութիւն։ Այս ուղղութեամբ մտածողներ շատ կան։

Մ. ԹՈՒՐԻՈՍ

ԼԵՀԵՐԸ ԿՈՒՍԱԿԻՑ
ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի ուրուներէն «Վոզրոժդենիէ» թերթին մէջ կը կարդանք (5 յունիս).—

Պետիւրայի (անկախ Ուկրաինայի իշխանութեան պետը որ սպաննուեցաւ անցեալ տարի Փարիզի մէջ, հրեայ Շվարցբարդի ձեռքով), մահուան առաջին եւ վրացական անկախութեան 9րդ տարեդարձները այս տարի վարշաւայի մէջ տանեցին առանձին շուքով։ Ուկրաինացիները հոգեհանգիստ կատարեցին պետիւրայի հիշատակին եւ մաղձանք քիչվի առաջին ուկրաինեան զօրամասերու կազմութեան տասնամեակի առթիւ, իսկ վրացիները հանդիսաւոր ժողով գումարեցին քաղաքային վարչութեան մէջ։ պետիւրային նուիրուած հատուկ ժամ մը տեղի ունեցաւ նաեւ պահակազօրքի սպաներու ակումբը։ Այդ երկու հանդիսաւոր ժողովներուն ներկայ էին լեհ կառավարական շրջաններու եւ ձախ կուսակցականներու ականաւոր ներկայացուցիչները։ Ակնէ զատ, վրացիները կը մասնակցէին ուկրաինացիներու հանդէսներու եւուկրաինացիները՝ վրացիներու։

Լեհ մամուլը լուռութեամբ անցաւ ուկրաինեան տօնակատարութիւններու վրայ, բայց վրացական տարեդարձին նուիրեց շատ մը նշանակալից յօդուածներ։ Ընկերվարական «Բարոտնիկի»էն մինչեւ պահպանողական «Վարշաւեանիա» բոլոր լեհական թերթերը յիշեցին «Մոսկովեան լուծը» որ անցեալին մէջ ծանրացած իր լեհաստանի եւ վրաստանի վրայ եւ շեշտեցին ազգային վրաստանի Ռուսաստանէն անջատումը։ Այդ առթիւ ազգային դեմոկրատներու օրգան «Գազետա վարշաւսկա» ցանկալի կը գտնէր որ ան եւ հաժանձայնութիւն կայանայ վրացի անկախականներու եւ Ռուքիոյ միջեւ։ Լեհ լրագրի կարծիքով, այդպիսի համաձայնութիւն մը կը դիւրացնէ վրաստանի բաժանումը Ռուսաստանէն։

Արմատական «Գօլօս Պրաւտի» որ մօտ է կառավարութեան, բազմոյկ թիւ մը կը յանձնէ նուիրուած Վրաստանին։ Յօդուածագիրներն էին լեհ քաղաքական գործիչները եւ լեհաստանի մէջ գտնուող վրաց կազմակերպութիւններու անդամները։ Մեծ յօդուած մը նուիրած էր կիսապաշտօնական գինուորական «Պօլսկա Զբրօյնա» թերթը, մաղթելով որ վերահաստատուի վրաստանի անկախութիւնը։

ԳԱՐՆԱՆ ՏՕՆԸ
ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզ պիտի տօնէ, այս կիրակի, Գարնան Տօնը։

Օպէռնի տնօրէնը, հոչակաւոր դերասանապետ Ժէմիէ, կազմակերպած է յայտագիր մը, որ կը խոստանայ շլացնել Փարիզի բնակչութիւնը։

Ժամը 1ին, թափօր մը պիտի կազմուի Փօրթ Տօֆինի մէջ, եւ կշռութեաւոր քայլափոխով մը պիտի առաջանայ, անցնելով Շան զ'Էլիզէէն, մեծ ծառուղիներէն, Սեպաստօփոլէն եւ Ռիվոլիէն, դէպի Օթէլ-ար-Վիլ։

Թափօրին գլխէն պիտի քալեն վեց հարիւր լուռ դերասաններ (Ֆիկիւրան), որոնք պիտի բաժնուին երեք հատուած մասի։ Երեք խմբակները պիտի հագուին առանձին երեք գոյներով, կապոյտ, ճերմակ եւ կարմիր։

Ու երբ թափօրը կշռութով շարժի առաջ, հանդիսատեսին աչքին պիտի տայ պատրանքը հսկայ դրօշակի մը, որ հովէն կը վէմվէմի ու կը ծփայ։ Այս մարդկային դրօշակին պիտի հետեւին ծաղկաշէն կառքեր եւ երկու հոմէական սայլեր։

Ետեւէն պիտի գան, նախ Գարնան սապեռը՝ նժոյգի մը վրայ, եւ ութը ուրիշ սապեռներ՝ գաւառական գինադրօշներով։

Անոնց պիտի հետեւի սայլախումբ մը, կազմուած՝ հնոյթ կառքերէ. նախ, քառանիւ յոպհակի մէջ՝ առաջին փարիզուհին, յետոյ՝ գահաւորակներ, ճեպակառքեր, ժանուարներ (coche), զբօսակառքեր (berline), առաջին շոգեկառքը, առաջին հանրակառքը, մեծ երկանիւը, հնձելանիւը, հին յածաւորակները, Մարնի սակաշարժը (թաքսիմէթր) եւ առաջին ինքնաշարժը։ Բոլորը՝ լիսնեակ մը կառքեր։

Երբ թափօրը հասնի Օթէլ-ար-Վիլ, Թաղապետական ժողովի նախագահը՝ կօտէն պիտի կատարէ թագադրութիւնը առաջին փարիզուհիին, որ է Փարիզի գործաւորուհիներուն թագուհին, որուն պիտի տրուի, յանուն Քաղաքին, օժիտ մը։

Ժամը 5ին, Թիւյլըրի պարտէզին մէջ տեղի պիտի ունենայ համերգ մը։ Հազարեակ մը մը երգիչներ պիտի երգեն ժողովրդական երգեր եւ երաժիշտներ պիտի նուագեն Մեղեդի առ Աբուեսան Վահնեի, և Գարնան քայլերգը։

Յետոյ պիտի սկսին պարերը, որոնք պիտի տեւեն մինչեւ արշալոյս, բոլո՛ր թաղերուն մէջ։ Շան զ'Էլիզէի թատրոնին մէջ տեղի պիտի ունենայ ցայգահանդէս մը, ուր փարիզուհին պիտի ընդունուի պերճախօս հանդիսութիւններով։

Այս առթիւ պիտի ծախսուին զարդանկարներ, որոնց հասոյթը, ինչպէս նաեւ տօնին շահը պիտի յատկացուին Հանրային Խնամատարութեան օրբերուն։

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ամերիկեան ուսումնասիրութեան նուիրուած ընկերութիւնը այս ամառուան համար ծրագրած է կատարել շարք մը արշաւախումբեր, լեզուական, ազգագրական, երկրաբանական եւ հնագիտական։ Այս արշաւախումբերուն պիտի մասնակցին թէ՛ տեղացի ազգագրագէտները, եւ թէ կեդրոնի գիտնականները, Զուրսէն, Մեշչանով եւայլն։

Ղազախի գաւառը եւ տեղական բարբառները պիտի ուսումնասիրէ փրոֆ. Զոբան-Զադէի արշաւախումբը։

Առանձին հետաքրքրութիւն մը կը ներկայացնէ Ղուբայի գաւառին 5 փոքրիկ ցեղերուն կենցաղին ուսումնասիրութիւնը։ Այդ ցեղերը կը կոչուին խինալուկներ, խանուսլիներ, ջեկեր, կրիգներ, բուխուդներ, որոնք կը խօսին տարբեր լեզուներով եւ հետզհետէ կ'անհետանան։ Անոնց լեզուները փոքրիկ նմանութիւն մը ունին Տաղստանցիներու լեզուին հետ եւ կը ներկայացնեն ազգագրական մեծ կարեւորութիւն։

Քննութեան պիտի առնուի նաեւ Գէօկչայի գաւառը, ուր, Մոլլա-Իսախլի գիւղին մէջ, գիւղացիները կը խօսին ինքնուրոյն լեզու մը։

Աւելի հետաքրքիր են այն պեղումները, որոնք պիտի կատարուին Լեռնային Ղարաբաղի եւ Նախիջեւանի Ղըզըլ-Վանքի շրջանին մէջ։ Փրոֆ. Մեշչանով չորս տարի առաջ այդ շրջանին մէջ կատարած է պեղումներ եւ երեւան բերած՝ հարուստ նիւթեր։ Ղըզըլ-Վանքի պեղումները գիտական մեծ նշանակութիւն ունին, շնորհիւ փրոֆ. Մեշչանինովի այն վարկածին թէ Ղըզըլ-Վանքի քաղաքակրթութիւնը յարաբերութիւններ ունի միջերկրական մշակոյթին հետ։ Իսկ այս վերջինն ալ՝ հնագարեան Միջագետքի, սումերական քաղաքակրթութեան հետ։ Կ'ենթադրուի որ Ղըզըլ-Վանքի քաղաքակրթութիւնը աւելի հին է, քան սումերականը, որ դոյութիւն ունէր Քրիստոսէ երեք հազար տարի առաջ։ Գէօղէօլ լիճին եւ Ելղարեան աւազանին վրայ եւս պիտի կատարուին բուսաբանական-բնագիտական ուսումնասիրութիւններ։

Ելղարեան հովիտը հնախօսական մեծ նշանակութիւն ունի, որովհետեւ այդ շրջանին մէջ գտնուած են անդրջրհեղեղեան կենդանիներու ոսկորներու հսկայ գերեզմաններ։

ԵՐԻՒԱՆԻՑ

ՇԱՏԱԿԵՐ ՄՈՍԿՈՎԻՏԱՆԸ

Մոսկովիտան կը խոստայ նորէն։

Սովետները դժգոհ են շէրպէթէն (մեր դեսպանէն), եւ շէրպէթ զգուած է Սովետներէն։

Ինչո՞ւ դժգոհ են սովետները,— որովհետեւ, ըստ շէրպէթի, կը ցաւին որ Ֆրանսական դեսպանը քիչ կուտայ հացկերոյթները, եւ կծծի է։ Անոնք կը բաղդատեն այն արքայական ճաշերուն հետ, զորս կուտային հրեց դեսպանները Լոնտոնի, փարիզի, պերլինի մէջ։ Ամէն ճիգ կը ծախսին փոխելու համար հին կարգերը, բայց երբե՛ք բերնի հին համերը, նոյնիսկ խաւեարի հաժար հիւանդ կ'ըլլան։

Շէրպէթ կ'ուզէր հաճելի ըլլալ սովետներուն հետեւելով պոլշեւիկ բարքերուն պաշտօնական պարզութեան։ Ի՞նչ, — շուտով հասկցաւ սակայն որ, Մոսկովիտանի մէջ, ուտելու ձեւերը աւելի զօրաւոր են քան քաղաքական ձեւերը։ կրօր ճաշասեղանի մը շուրջ, ո՛չ աչ կայ, ո՛չ ալ ձախ։

Արդէն, մինչեւ հիմա, բոլոր դիւանագիտական մեծ բանակցութիւնները կատարուած չե՞ն ճաշասրահներու մէջ։ Թուարի աւելի կարեւորութիւն ունի, քան Լօքարնօ։

Ազգերու Դաշնակցութիւնը ծանր պարտականութիւն մը ունի,— հիմնել հրաշալի փալաս մը, օժտուած՝ առաջնակարգ խոհարարապետներով, ի պէտս աշխարհիս քաղաքագէտներուն ու դիւանագէտներուն։

Ամէնէն խուտան ազգերն իսկ խաղաղօրէն պիտի նստին սեղանի, հրամանաւն խոհարարապետներուն։

Փ. Օտիա

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ
ՄԱՅԻՍ 28Ր. ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Վիլնի (սեփ. թղթ.)— Անկախութեան 9րդ տարեդարձը տօնուեցաւ նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շրջ. Կոմիտէի, եւ մասնակցութեամբ Զ. Ո. Մ., Հայ Կարմիր Խաչի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ Հայ ժողովրդական Լաբարանի Միութիւններուն։

Առաւօտեան ընկ. Գ. Յովհաննէսեան հանդէսը բացաւ եւ օրուան նշանակութիւնը պարզաբանելով հրաւիրեց ժողովուրդը ոտքի կանգնիլ, իբրեւ յարգանք ազատութեան ճամբուն վրայ ինկած հերոսներուն։

Արտասանութիւններ եղան Կոստանդինեանի, Զոպոյեանի, Մատթէոսեանի եւ Պագրճեանի կողմէ։ Արձակ մը կարդաց ընկ. Գ. Կարապետեան, իսկ ճառախօսութիւն մը՝ Տիկին Ուզունեան։ Երգեցիկ խումբը ընդմիջարար կ'երգէր կտորներ, ընկերակցութեամբ Լուճակի զոր կը նուագէր ընկ. Պագրճեան։ Մեներգեց Պ. Մ. Մուրատեան։ Բոլորը ծափերով գնահատուեցան։

Բանախօսեց ընկ. Վ. Զուլէրեան, բացատրելով թէ ինչպէս հայ ժողովուրդը օրհասական կռիւ մղեց Սարդարապատի, Ղարաքիլիսէի եւայլ ճակատներու վրայ, անկախութիւնը հռչակեց։ «Վեց հարիւր տարիներէ ի վեր առաջին անգամն էր որ հայ ժողովուրդը իր ուրախութենէն կուլար»։

Խօր տպաւորութեան տակ մեկնեցաւ ժողովուրդը, տանելով իր հետը օրուան նշանաբանը,— ազատութիւն եւ անկախութիւն։

Է֊ԺԵՏԷԻԱՆ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԱՆ.— Ռուս մարզական միութիւնը հոկտեմբերեան յեղափոխութեան տասնամեակը յաւերժացնելու համար կը կազմակերպէ համաշխարհային մարզական հոկտեմբերիադա։ Խաղաղաշունչ կառուցումը կ'աւարտի 1928ին։

Այս խաղաղաշունչ մէջ կըբնան տեղ գտնել 50,000 հանդիսատեսներ։ Հրապարակը 35 հազար քառ. մէթր է։ Հանդիսատեսներուն յատկացուած ամբիթատրոնին մէկ երեսը կը նայի Մոսկուա գետին, ուր տեղի պիտի ունենան ջրային խաղեր։ Շրջակաները, զոր կը գրաւեն վարանոցովի սարերը, պիտի շինուին մարզական նոր տուներ։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵՆՔ

ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄ ՄԸ

Վաղը, կիրակի, Հ. Մ. Ը. Մ.ի երեք խումբերը պիտի մասնակցին վեց հոգինոց բաժակի մրցումի մը (le tournoi de sixte) որ կազմակերպուած է U. A. Intergadz'Artsի խումբին։ Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով։

Գ. Կարապետեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴՐԱՄԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՄԲ. — Թարպի մօտ, Լան գիւղին մէջ երկու հարուստ ընտանիքներ կը կարդան իրենց աղջիկին ու տղան առուտրական նպատակներով եւ առանց երիտասարդներուն սիրոյ յօժարութեան։

Ու ամուսնութենէն յետոյ, երկու նորապսակ ամուսինները, որոնք ո եւ է սէր չունէին իրարու հանդէպ, կը սկսին անվերջ կռիւ մը։

Ու անցեալ օր ամուսինը կը սպաննէ իր կինը, եւ յետոյ ինքզինք կը կախէ չուանով մը։

ՍԻՐՈՅ ՄԸ ՎԱԽՃԱՆԸ.— Լիլի մէջ Փաթէ կը սիրահարի թէյբէզի։ Փոքրիկ աղուաւոր մը կը շինեն եւ հոն կը կենակցին միասնաբար եւ սիրով։

Յանկարծ Փաթէ աւելորդ կը գտնէ իր ընկերուհին եւ իրիկուն մը պտոյտի կը տանի Տէօլի Լրանցքին եղերքը։ Փաթէ, ընկերուհիին անուշադիր մէկ վարկեանէն օգտուելով, կը սեղմէ վիզը, թաշկինակով մը կը լիցնէ բերանը եւ կը բոնէ կը նետէ ջուրին մէջ։

Դժբախտ աղջիկը լողալով կը հասնի եղերք, եւ խոտերէն բռնելով կը Լանայ ցամաք ելլել։ Փաթէ փայտով կը զարնէ աղջկան ձեռքերուն, որպէս զի չկարենայ բռնել խոտերէն եւ խեղդուի։ Ջոհը կը յաջողի բերնէն հանել թաշկինակը եւ օգնութիւն պոռալ։

Երկու անցորդները կը վազեն կը հասնին։ Փաթէ կ'անհետանայ։ Ջոհը կը հասնի Լուբէն։ Ոստիկաններն ալ Փաթէնը՝ իր թաքստոցէն։

ՈՒԺԱՆԱԿ.— Անցեալ օր, Նիսի մօտ, Ֆէէժիսի ճամբուն վրայ, երբ խումբ մը բանուորներ կը մրափէին, ուժանակ մը ինկաւ իրենց գիրկին մէջ։ Խոտալոցի բանուոր մը, Թոմասօ, ցատկեց վերցուց ուժանակը, որ բռնկած էր, եւ ուզեց նետել։ Սակայն, ո՛ւր էր, պայթեցաւ եւ փրցուց ձեռքը։

Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց բանուոր մը, որ նետած էր ուժանակը, վրէժ լուծելու համար իր ֆաշիստ ընկերներէն։

ՍԷ՛Ր, ՍԷ՛Ր.— Գիշերապահ մը, Քոլէն, որ իր գիշերուան լուսնկային պէս կը սիրէր նաեւ իր կինը, ժօզէֆինը, յանկարծ լքեց։ Ու մինակ մնաց իր գիշերուան լուսնկային հետ։

Կինը հեռացաւ եւ գնաց մօրկանը մօտ, Արժանթէօյլ։

Գիշերապահը, շաբաթ մը եաքը, զգաց որ անտանելի է մինակուկ կեանքը։ Գնաց ու խնդրեց կնոջմէն որ վերադառնայ։ Կինը մերժեց։ Ու գիշերապահը, ամէն իրիկուն, կը սպասէր իր սիրականին պատուհանին տակ։

Առջի իրիկուն, գնդակ մը պայթեց եւ հոգին փչեց իր սիրականին աչքերուն տակ։

ՄԱՄՆԱԻՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

ԻՆԾԻ ԿԸ ՎՕՏՔԱՒԻՆ ԵՒ ԵՍ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻՄ
ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՊԱՇՏՕՆ ՄԸ

—Ա՛հա, պարոններ, պաշտօնը որ ուզեմ ձեզ յանձնել։

Եւ նորէն աչքերը մեզի յառնելով,

— Կ'ընդունի՞ք, հարցուց։

Պահ մը խորհրդածել կեզծելով եւ իբր թէ ակնարկով՝ ընկերոջս կարծիքը առնելէ յետոյ։

— Ինչո՞ւ չէ, պատասխանեցի։ Նկատի առնելով որ այդ պաշտօնը ստանալու համար ամէն պատրաստութիւն արդէն տեսնուած է, մեզի մէկ միայն կարգադրելիք մը։

— Ո՞րն է։

— Ձեզի համար ամէնէն յարմարը, դրամը։ Որքա՞ն պիտի տաք եթէ յաջողինք։

Գնդապետը ժպիտ մը ունեցաւ։

— Եթէ միայն դրամական հարցն է որ ձեզ պիտի կասեցնէ, թող տուէք որ ըսեմ թէ՝ այդ տեսակ հարց չկայ։

— Սակայն...

— Չգեցէք որ խօսիմ, ինդրեմ, ըսաւ կտրուկ կերպով։

Եւ իր բառերը շեշտելով,

— Իմ պետերուս հրամանով գործարան գլուխ ձեզի կուտամ հարիւր հազար մարք, ամէն անգամ որ յաջողիք որ եւ է կերպով անոր արտադրութիւնը կասեցնել։

— Շատ լաւ, ե՞րբ պէտք է սկսիլ։

— Որքա՜ն շուտ, այնքան լաւ, որովհետեւ վտանգը հետզհետէ կը մեծնայ։

— Լաւ, այն ատեն որ եւ է արգելք չկայ անմիջապէս սկսելու համար։ Ո՞ւզէ՞ք ըսել թէ ի՞նչ կայ ընելիք։

Նորէն ժպտեցաւ, յետոյ.

— Կը սիրեմ ձեր այդ վճռական միտքը որ կ'ապացուցանէ թէ գործի մարդեր էք, ինչ որ պիտի չի զարմացնէր, նկատի ունենալով ձեր անցեալը. (ի՞նչ կրնայինք ըրած ըլլալ անցեալին մէջ.) հիմա մտիկ ըրէք։

Իր առջեւ դրուած թղթածրարէն հանեց նոր քարտէսներ, գրքոյկ մը եւ սկսաւ.

ԴԻԺՈՒԱՑԻՆ ՑՈՒՑԱԿԱԳԻՐ ՄԸ

«Գիրքը որ կը տեսնէք, ըսաւ, պարզապէս հրաշալիք մըն է։ Ֆրանսայի ազգային պաշտպանութեան համար աշխատող գործարաններուն կատարեալ ցանկէն զատ, կը բովանդակէ նաեւ անոնց մասին ամէն տեսակ տեղեկութիւններ։

"Ֆրանսագիները երբեք չպիտի դիտնան թէ՝ այս գիրքը տպագրելով, ի՜նչ մեծ ծառայութիւն մատուցած եղան մեզի։ Իրենց ստուգական թեթեւութեամբ, եւ այս՝ պարզապէս պարծենալու համար իրենց ուժով եւ հարստութեամբ, մեր ձեռքը տուին վէնք մը, որ խենթութիւն պիտի ըլլար մէկդի նետել։

«Այս կերպով մեզի խնայած եղան շարք մը քննութիւններ, որոնք մեզի շատ սուղի նստելէ զատ, թերեւս սպասուած արդիւնքն ալ չպիտի տային։

«Նայեցէք սա գուցակագրութեան, որ իրենց ամէնէն կարեւոր գործարաններուն կը վերաբերի. պիտի նշմարէք թէ բան մը պակաս չեն ձգած, ոչ իսկ գործատան վարիչ խորհուրդին անդամներուն անուններու։ Այս տեղեկութիւնը սակայն անշուշտ պիտի չհետաքրքրէ ուշադրութիւնը ձգել։ Բայց ինչ որ ինձի համար չափազանց շահեկան է, գործատան արտադրութեան մասին արուած տեղեկութիւններն են։

«Եւ տեսէք, այդ տեղեկութիւնները հոս գրուած են խոշոր գիրերով։

Եւ ինծի երկարելով ցուցակ մը ուր նշանակուած էր ֆիզիկո-քիմիական գործարաններուն արտադրական տարողութիւնը, շարունակեց.

— Ասոր պէս հազարաւոր գանկեր ունիմ դեռ կարելի է զանոնք ճիշդ նկատել, որովհետեւ բոլորն ալ Ֆրանսացիներու կողմէ նշանակուած են։ Ինծի հետաքրքրական պիտի ընդունիք թէ՝ այս տեսակ պայմաններով աշխատիլը՝ մեծ հաճոյք է։

—Զարմացած էի, ի՞նչպէս Ֆրանսայի մէջ կրցեր էիք այս խնդութիւնը գործելով, այդքան թանկարժէք տեղեկութիւններ հաղորդել մեր անողոք թշնամիներուն։

Աչի ուշով կը քննէի ինծի յանձնուած ցուցակագրութիւնը, ուր ամէն ինչ կար, գործին սկզբնաւորութիւնը, դրուած դրամագլուխը, շահի բաշխում, կազմ ու գործիք, արտադրութիւն, եւլն.։

Այս տեսակ ստոյգ տեղեկութիւններով գերմանները կրնային ամրագրել ընթացքնին։

Ի՞նչ ընելու էր, տեղեկութիւններու այս աղբիւրը խլելու համար անոնց ձեռքէն։

Եւ մինչդեռ այս արգիւնքը ձեռք ձգելու միջոցներուն վրայ կը խորհէի գնդապետը վերսկսաւ.

Եւ հիմա որ անմիջական գործունէութիւն մը անհրաժեշտ կը նկատենք եւ այդ մասին սկզբունքով համաձայնած ենք, ինծի կը մնայ նշանակել այն կէտերը որոնց վրայ գլխաւորաբար պիտի թափէք ձեր ճիգերը։

Եւ այս անգամ իր գրպանէն հանելով խնամքով ծալլուած թուղթ մը, զայն բացաւ, կարդաց ինքնիրեն եւ շարունակեց։

(Շար.)

սարքելու համար: Անոր գրաւոր յայտարարութիւնները կառավարութեան ձեռքն են:

Զեկոյցը կը յիշէ նաեւ ձերբակալութիւնը այն բոլոր միապետական Ռուսերուն, որոնք հակապոլշեւիկ մահափորձեր կազմակերպած կամ քարոզութիւններ ըրած են:

Այս բոլոր պարագաներուն մէջ ալ քննութիւնը ցոյց տուած է թէ վարագոյրին ետեւը կեցողը Անգլիան եղած է: Ցետոյ կ'աւելցնէ. «Վերջապէս Յունիս 7ին լեհ հպատակ մը սպաննեց Վոյքօֆը»: Մինչդեռ ահաբեկիչ Քավէրտան ռուսական հպատակ է եւ ոչ թէ լեհ:

Զեկոյցին մէջ կ'ամբաստանուի նաեւ Ուէյլթ անուն մէկը, Մոսկուայի անգլիական պատուիրակութեան անդամ, որ կրէմլինն ու Մեծ Թատրոնը օդը հանել ծրագրող նախկին ռուս սպայի մը հետ յարաբերութեան մէջ է եղեր: Ակէ գատ Ցունիս 3ին ոստիկանութիւնը Մոսկուայի մէկ շէնքին մէջ գտաւ անգլիական ռումբ մը՝ մէջը ֆրանս. մէլինիթ լեցուած:

Զեկոյցը կը յիշէ նաեւ նախկին ցարական դեսպան Սապլինի անգլիական թերթերուն ըրած յայտարարութիւնը, որով մարդասպանը կ'արդարացուի: Սապլին անգլիական նախարարներուն հետ շփման մէջ է, որով հոդ ալ անգլիական մատը կը տեսնէ: Օփանօքիի խորհրդաւոր «արկած»ը եւ Ցունիս 7ի դիշերը Լէնինկրատի համայնավար ակումբի եղեռնափորձը նոյնպէս անգլիական դրդումով կատարուած են?: Ու կը շարունակէ.

«Խորհրդային Միութեան զանազան վայրերը միաժամանակ հրդեհներ ծագեցան գործարաններու, աշխատանոցներու եւ գինուորական մթերանոցներու մէջ: Նոյնպէս կարգ մը տեղեր գործարաններու մեքենաները քանդուած գտնուեցան: Քննութիւնը հաստատեց թէ կանխամտածուած ոճրային ծրագիրներու արդիւնքն էին ասոնք»:

Խորհրդային կառավարութիւնը աշխատաւորներուն կոչ կ'ուղղէ պահել գործարանները, մթերանոցները, կայարանները եւլլն.: Պաշտօն կը յանձնէ Կէփէուին (նախկին Զեկա) խիստ միջոցներ ձեռք առնել՝ երկիրը պահպանելու համար օտար լրտեսներու, հրձիգներու եւ մարդասպաններու, ինչպէս նաեւ անոնց միապետական դաշնակիցներուն դէմ:

*** Ռուս «Ավիաքիմ» օդանաւային եւ քիմիական ընկերութիւնը իր բոլոր անդամներուն ուղղած կոչով մը կը հրաւիրէ զանոնք հանգանակութիւն կատարել օդանաւերու նոր տորմիղ մը շինելու համար՝ հետեւեալ կարգախօսով· «Մեր պատասխանը Չեմպըլէյնին»: Այս տորմիղի առաջին օդադաւը «Վոյքօֆ» պիտի կոչուի:

Լեհաստանի պատասխանը

Վոյքօֆի սպանութեան առթիւ պոլշեւիկներուն կողմէ Լեհաստանի ուղղուած բողոքի ծանուցագրին պատասխանը. առջի օր ղրկուեցաւ արտաքին փոխ-գործավար Լիթվինօֆի: Իր պատասխանին մէջ լեհ կառավարութիւնը դիտել կուտայ թէ երբեք յանցաւոր չի նկատեր ինքզինքը սպանութեան գործին մէջ, պարզ այն պատճառով որ յաճախ Վոյքօֆի առաջարկած էր լեհ ոստիկանութեան պաշտպանութիւնը, սակայն անիկա միշտ մերժած էր:

Գալով ոճրագործին, հաստատուած է թէ անիկա անձնապէս գործած է եւ ոչ թէ իբրեւ կազմակերպութեան մը գործակալը: Լեհ կառավարութիւնը պատրաստ է անմիջապէս բանակցութեան մտնել Մոսկուայի հետ, Վոյքօֆի ընտանիքին հատուցում տալու համար: Նոյնպէս կ'ընդունի որ խորհրդային գործակատար Ուլիանով մասնակցի Վոյքօֆի սպանութեան առթիւ կատարուելիք քննութիւններուն:

*** Արտաքին նախարար Զալէսքի կը յայտարարէ թէ մեր դասպանին պատիժը կախում պիտի ունենայ զինքը դատող դատարանէն: Եթէ պատերազմ. առեանի մը կողմէ գատուի, կրնայ մահուան դատապարտուիլ, մինչ քաղաքային դատարանը այդ պատիժը չի տար: Զալէսքի փարիզ հասաւ երէկ:

ԱՆԳԼԵՒՌՈՒՍ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մոսկուայի անգլիական դեսպանատան պաշտօնէութիւնը ամբողջութեամբ Լոնտոն վերադարձաւ առջի օր: Անգլ. կառավարութիւնը խիստ հսկողութեան տակ կը պահէ ռուս առեւտրական պատուիրակութեան եւ «Արգոս»ի պաշտօնեաներէն անոնք, որոնք դեռ Անգլիա կը մնան: «Արգոս»ը դեռ գործադրուելիք պայմանագրութիւններ ունի անգլ. կարգ մը տուներու հետ եւ յարաբերութեանց խզումը արգելք չպիտի ըլլայ անոնց լրացման:

Զիչերին-Շրեգման տեսակցութիւնը

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ Հինդշաբթի իրիկուն խորհրդային դեսպան Քրիսթինսքի մեծ հայկերոյթ մը տուաւ գերման նախարարներուն ի պատիւ: Սեղանին կը նախագահէր արտաքին գործավար Զիչերին որ նոյն օրը Պերլին հասած էր: Ճաշէն վերջ Զիչերին եւ գերման արտաքին նախարար Շթրեզեման տեսակցութիւն մը ունեցան:

Զիչերին կը հերքէ այն լուրը՝ որուն համաձայն ինք Պաթէն-Պատէնի մէջ բսած ըլլայ թէ Վոյքօֆի սպանութիւնը ո եւ է ազդեցութիւն չպիտի ունենայ ռուս եւ լեհ յարաբերութեանց վրայ:

Ֆրանկիստական միջադէպ մը

Նիսէն Վինթիմիլլա (իտալական սահմանագլուխ) երթեւեկող երկաթուղին յարձակումի ենթարկուեցաւ առջի օր իտալական հողին վրայ՝ նախկին Տի Լաթթէի կայարանին մօտ: Մեքենավարը կը հաստատէ թէ ճամբուն եղերքի հողին ետեւ պահուըտած ֆաշիստ քաղաքապահներն էին կրակ բացողը: Ֆաշիստները կ'ուրանան. սակայն վայրաշարժին եւ ետեւի կառքին վրայ գնդակի հետքեր գտնուեցան: Ֆրանսական եւ իտալական իշխանութիւնները կը քննեն խնդիրը:

Լեհ Sokի պիտի ձերբակալուի

Գրած էինք թէ դատական իշխանութիւնը պայմանաժամ տուած է արքայական «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի խմբագրապետ Լէոն Տօտէի եւ թերթին պատասխանատու տնօրէնին՝ հինգ ամիս բանտարկութեան պատիժը կրելու համար: Այդ պայմանաժամը կը լրանար երէկ ժամը 13ին: Լէոն Տօտէ երէկ առտու իր թերթին մէջ կը գրէ թէ չպիտի ներկայանայ բանտ եւ այդ օրուընէ սկսեալ իր բնակարանը պիտի փոխադրէ խմբագրատունը, իր գրչի ընկերներուն մօտ:

Կը կարծուի թէ դատական իշխանութիւնը ձերբակալելով բանտ պիտի տանի զայն:

ԽՄԲԱԿԱՆ ՊՏՈՑՏ ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան Ա. խմբակն պատրաստած է վաղը կիր. 12 Յունիս կը խնդրուի ընկերներէն եւ համակիրներէն, որ առաւօտեան ժամը 9ին ներկայ գտնուին Մեծ Եկեղեցիի դիմաց Cours Joseph Therrie *(մետրօ 1 հանրակառքին կայարանը): Կէս օրը դաշտը անցընելու համար ճաշերը միասին բերել:*

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ կովկասեան պետական թատրոններու ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Salle Adyar, 4 Square Rapp

Ա. Պիտոյի յայտնի տրամա **"ԱՆՅԱՑՏ ԿԻՆԸ,,** *4 արար*

կը մասնակցին փարիզի դերասանական լաւագոյն ուժերը

Յաջորդ ներկայացում **"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,,** ՕԶԱՆ ՕՆԵՑԻ

ՏՈՄՍԵՐՈՒԻ ԳԻՆԵՐԸ.— 25, 20, 10 եւ 5 ֆրանք, կը ծախուին բոլոր հայկական ճաշարանները եւ «Յառաջ»ի մօտ:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Métro: Alma-Marceau, Tramways, 14, 20, 43, 92, Meubles gracieusement prêtés par la maison Bucheron 2 Rue de Rivoli:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը՝ այսօր Շբ. կէսօրէ ետք ժամը 3.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. Վիէնի «Ազատաժ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին սովորական տեղը: Կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատեառներով:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Հրայր» ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Bar - Restaurant Laurenti Boulevard Oddo Prolongé, N. 142*ի մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

ԱՂԲԻԻՐ-ՍԵՐՈԲ խումբի ընկերական ընդհանուր ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Ընկ. Տ. Գահվէճեանի բնակարանին մէջ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի եւ շրջանի «Ռազմիկ» հայրենակցական միութիւնը խիստ ստիպողական օրակարգով ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Գարահիսարցիները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Belleville:

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ վասպուրականի երկ. երիտ. «փարոս» մրուճիւնը պիտի տօնէ վանի հերոսամարտի 12րդ տարեդարձը, վաղը կիր. Chateau de Roueth շքեղ պարտէզին մէջ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Աբամ Թորանեանին եւ իր տիկնոջ, իրենց եղբօր՝ ԵՂԻՇԷ ԹՈՐԱՆԵԱՆի կրակնթալի մահուան առթիւ:

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆի ԵՒ ԵՋԵԱՆՑի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Վաղը կիրակի՝ Ցունիս 12 առաւօտուն ժամը 11ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի փարիզի հայոց եկեղեցւոյն մէջ ի յիշատակ Մանասարեան եւ Կ. Եզեանց բարերարներու: Կէսօրէ վերջն ալ ժամը 3էն 6 պիտի կազմակերպուի Թէյասեղան մը «Ֆլօրիա»յի մէջ, փարիզի Սանասարեան միութեան կողմէ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Ռիէջ. Մ. Քէօսէհան.— Ձեր ուղած հասցէն է Publicité «La Renaissance», 2—4 Rue de Sèze, Paris IX.

ՍՏԱՑԱՆ Ք

ԼԱՆԱՒՅ. Գոր.— 155.60 ֆր.;
ԼԻՕՆ, Զ.— 35;
ՏԷՐՈՁՎԻԼ, Յ. Գ.— 35;
ՌԻՕԹՕՐՏ, Դ. Մ.— 35;
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Գ.— 35;
ՔԼԱՄԱՌ, Ա. Զ.— 70;
ՔՕԿՈՒԼԷՆ, Յ. Թ.— 10 ֆր., կարդադրեցինք,
ՎԻԷՆ, Գոր.— 150;
ԼԻՈՆ, Ա. Գ.— 80;
ՇԱԹՕ-ՌԸՆՕԼ, Ս. Գ.— 35;
ՖԻԼՋՆՕ, Յ. Ս. 10 տոլար;
ՄԱՐՍԷՅԼ, Հ. Թ.— Կարգադրեցինք. հաշիւները փակուած են;
ՔՕԼՕՄՊ, Լ. Ռ.— Ձեր առաջին նամակը չենք ստացած;
ԿՈԱՖՖԱՆ ՇԹԱՊԷՆ, Յ. Փ.— 35 ֆրանք;
ՇԱԹ, Բ. Զ.— 50;
ՊԼԷՋՕՈՒ, Յ. Տ.— 60;
Ռ. ՖԻՆԻՄԹԷՐ, Մ. Գ.— Կարգադրեցինք;
ՌԻՕԹՈՒՌ, Օր. Թ. Գ. Դիմել Լիոն, 75 Ave. Berthelot;
Ս. ԷԹԻԷՆ, Լ. Պ.— 50 ֆր., մինչեւ 1 Յուլիս փակուած է ձեր հաշիւը;
ՎԻԼՆԷՕՎ ՍՈՒԼԷ, Յ. Օ.— 10 ֆր., կարգադրեցինք;
ՊՕՇԱՄԹԷԼ, Հ. Ա.— 40;
Ս. ՕՊԱՆ, Յ. Խ.— Ղրկեցինք, գրքի գինն է 20 ֆր.;
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գ. Ծ.— 541.50;
ԿՐԱՍ, Հ. Ա՛— Թերթ ղրկեցինք 10 Յունիսէն;

ԿԸ ԱՆԴՐՈՒԻ Պ. Մկրտիչ Պարսամեանէ խմբագրատուն հանդիպիլ Շաբաթ օր:

ՅԱՐԴԱԳՈՂԻ ՊՏՈՑՏՆԵՐԸ

Յարդագող կը հրաւիրէ իր անդամներն ու համակիրները, մասնակցելու պտոյտի մը, որ պիտի կատարուի, վաղը կիրակի, Սէնժէր-մէն-ան-Լէյի մէջ: Դաշտային զբօսանքներ, բացօթեայ զուարճութիւններ,. դասախօսութիւն մը տեղւոյն միւզէին մէջ:

Մասնակցողները պէտք է գտնուին վաղը, կիրակի, առտուան ժամը 8.30ին փօրթ մայոյի մէթրոյին մօտ: Ժամը 8.30ին ճամբայ կ'ելլէ խումբը: Ուզողը կրնայ իր հետ առնել ճաշը:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ

320 էջ: կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, Պալենց գրատուն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins:

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ «ԿԱՎԱՒՕՇ»Ը ԿԱՐԴԱՑԷՔ «ԿԱՎԱՒՕՇԻԿ»Ը

Աւէն ինչ զուարթ ակնոցով կեանքը քրքիջով, ծիծաղով:
ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ 50

Վարձու յարկաբաժին

Օդասուն եւ պատշգամով երեք սենեակներ, խոհանոց, թուալէթի սենեակ, մառան, ընդարձակ մուտք, ջուր, էլեքտրականութիւն, կազ: Նպաստաւոր պայմաններ:

Դիմել «Ճաշարան Նախօրնալ» 28 Rue Nationale Billancourt:

305 ՖՐԱՆՔԸ 100 ՖՐԱՆՔԻ

ՄԻՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 15

Դրամ չպարունակող նամակներուն չենք պատասխաներ

Ֆրանսայի համար փոսթի ծախք 8 Ֆրանք. Արտասահմանի 20 Ֆրանք աւելի՝ մինչեւ Յունիս 30:

Համլէթ 10, Օթելլո 12, Հոռմէոս ձիւլիէտտա 12, Լուս ցաւեր 10, Կեանքը ինչպէս որ է 10, Շողոքորթը՝ 3, Պարոնեանի 5, Սալօմէ 4, Վէրթէր կէօթէ 10, Աղներախտ զրպարտը 4, Պ. ու Տամօր 2 հատոր 30, Հայաստանի Ադէաթ 7, Ե. Տէմիրճիպաշեանի կեանքն եւ իր գործերը 15, Երեքաթաղ ցարուհին 20, Էրթողրուլ 6, Թարթիւֆ Մոլիէռի 5, Ժընըվիեվ 5, Նոնօ եւ տոմօ 8, Պոսթոնմը ճարտնիայում 10, Սասունէն հարը 2 հատոր Ս. Բիւրատի 40, Փայտաշէն խրճիթէն մինչեւ Սպիտակ տունը 15, Փիլիսոփային աշակերտը Փօլ Պուրժէ 15, Տքթ. Շէրպօնօ 8, Տրիլբի 5, Ճամբուն վրայ Լ. Շանթ 6, Կենսագրութիւն Պ. Դուբեանի 12, Լուսէն Գ. Շլամպրիօն 15, Հայկ. երգարան 6 ֆրանք:

Վերոգրեալ 27 զանազան գրական եւ վիպական գիրքերուն այս սուտար տրցակը, որոնց իսկական արժէքը 305 ֆրանք է, միմիայն 100 ֆրանքով ստանալու համար չսպառած դիմեցէք Աշճեան հանրածանօթ գրատան, որուն ներկայ հասցէն է. H. O. Achdjian, 35 Rue St. Georges, Paris (9me):

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱՑԷՆ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

կը հիւրոգեմ ամէն մառքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով: Երաշխաւորեալ աշխատութիւն: 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԵՐԹ ԳՕԼԷԺ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆԳԱՅԻ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուապահութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

Դիմել նամակով. 37, Rue de Maubeuge, Paris

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

"ՖԷՊԻՒՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆԸ

37 Rue Poissonnière «Մաթէն»ի դիմաց

(Գէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83

Դերձակատանս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Զարլսթօն* եւ չափու վրայ զգեստներ:

Նոր եղանակին առթիւ ունինք ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ճոխ մատերք մը:

Դերձակատունս բացառապէս օժտուած է շոգեարդուկ մեքենայով:

ՁԵՒՔ ՄԸ ՉԴԵՍՔ ԿԱԲԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

կարօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը:

Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ԱԿԱՆԱՏՆ
10 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.		124	02
Տոլար,	Dollar		25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark		604	75
Թրքական Ոսկի	L. Trq.		13	38
Թրք. ոսկի	»	օր	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié		7	25
Լէվա 100 հատ	Léva		18	30
Տրահմի	»	Drachme	33	50
Լիր	»	» Lire	140	85
Պելճ. ֆրանք	»	Frc. Belge	70	75
Ֆրանկ.	»	Frc. Suisse	490	75
Լէյ 100 հատ	Ley		15	45
Ձերվոնց	(10 Roubles or)		102	—

ԱՐԺԵՔՈՒՂՔ

Եգ. Քր. Ֆոնտէ 1 Ct. Fonc. Eg.	3175	—
» II »	1880	—
» III »	1450	—
Թուրքի երկթղ. Lots turcs	155	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍՓԷՓՃԷԿԻ

Վ. ԿԱՑՈՒԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ՖԱԿՈՒԼՏԷՆ

106, AVENUE KLÉBER, 106

Téléph. Passy 72-56

Աւէն տեսակ վիճելի դործեր ամէն դատարանի առջեւ

Ջեւակերպութիւններ ֆրանսա մտնելու համար: Բնակութեան խնդրի կանոնաւորման համար իարկ եղած ձեւակերպութիւններ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն օր ժամը 4—7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1 bis RUE HAUTEFEUILLE, PARIS (6me). մէթրօ ST. MICHELի ճիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ

ԳՈՀԱՑՆԵԼ ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿ ԵՒ ԱՄԷՆ ՔՍԱԿ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 12 ՅՈՒՆԻՍ 1927

12 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 361

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա.ՀԱԻՈՐ ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

Վարշաւիայի սպանութիւնը լրջօրէն կը զբաղեցնէ միջազգային մամուլը եւ օրուան վարիչները։

Բազմազան են այս իրարանցումին պատճառները, երկու հոդուածներուն համար ալ։

Կարմիրները ակներեւ կը տեսնեն որ, այսպէս կամ այնպէս, կ'ընդարձակուի եւ կ'ամրապնդուի հակապոլշեւիկ ճակատը։ Անշուշտ շատ բան իրենց խուճապահար, աղմկարար եւ խուճապավար տրամադրութեան հետեւանքն է։ Տակաւին այնքան ալ կուռ եւ սպառնալի հանգամանք չունի այդ ճակատը, ոչ ալ ամէն դէպք սարքուած է ճիշդ այնպէս, ինչպէս կը պատմեն ու կը հաւատացնեն Մոսկուայի մէջ։ Նոյնիսկ համաձայնութիւն չկայ հակապոլշեւիկ եւ հալածական Ռուսերուն, անոնց ներքաղաքական խմբակցութեան մէջ։ Ա.յլապէս, Վորովսքին եւ ոյդքոֆը բազմաթիւ բախտակիցներ պիտի ունենային։ Այդ խմբակցութիւնները, եւ մանաւանդ միապետականները մոռնալով հանդերձ ներկայ վարչաձեւն ու անոր ներկայացուցիչները, շատ ալ համաձայն չեն երեւար արտասահմանի մէջ կատարուած ահաբեկումներուն, ինչպէս կը բացատրէ փաթիզի ցարական օրկանը։ Անոնց ծրագիրն է զարնել ներսէն, եւ ոչ թէ դուրսէն։

Բայց եւ այնպէս, բարենշան չեն երեւոյթները։

Մենք առիթ ունեցանք բացատրելու զանազան երկիրներու մէջ տիրող տրամադրութիւնները՝ Մոսկուայի իշխանութեան դէմ։ Նորէն շարժման գլուխը անցած է Մեծն Բրիտանիան, որ տեւաւորական եւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզեց նոյն վճռականութեամբ եւ հանդիսաւորութեամբ, ինչպէս վերահաստատած էր զանոնք, 1921ին եւ 1924ին։

Լոնտոնի օրինակէն ուժ կ'առնեն միւսները։ Ֆրանսան սմքներէ ի վեր ձեւ ու մարմին կուտայ հակապոլշեւիկ պայքարին եւ առայժմ դատի կը քաշէ այն համախնամարները որոնք պետութեան հիմքերուն կը սպառնան, ըմբոստացնելով գինուորները, մայր-երկրէն մինչեւ գաղթավայրերը։ Կը թուի թէ երկար չպիտի տեւէ սահմանափակումը։ Տակաւին երէկ, ազգայնական թերթ մը ուշադրութիւն կը հրաւիրէր Փարիզի նորհրդային դեսպանատան եւ առեւտրական պատուիրակութեան գործունէութեան վրայ, անուններ եւ դէպքեր մատնանշելով, եւ կ'առաջարկէր Անգլիոյ օրինակին հետեւիլ։ Իսկ նորհրդարանը հրապարակաւ իր հաւանութիւնը յայտնեց դահիճին քաղաքականութեան։

Լոնտոնի մէջ ալ այսպէս սկսան։ Գերմանիան, որուն համար հաւատացողներ կան թէ Անգլիոյ տեղը պիտի բռնէ, ուրական շուկան գրաւելու համար, այնքան ալ ուրախ չէ այդ հեռանկարէն։ Պերլին ոչ միայն համտեսած է խորհրդային կարկանդակը, այլեւ, խորապէս ազդուած՝ Մոսկուայի մէջ երկու օր առաջ կատարուած գնդակահարութիւններէն, — քանի հոգի՝ մէկի դէմ։ Եւ քանի ալ բարձր դիրքի տէր մարդիկ, — իշխան, ազնուական, պաշտօնատար, առեւտրական։ Միւսներէն, օրինակ Լեհաստանը յառաջապահ մըն է, սահմանին վրայ, թէեւ չափազանց զգոյշ։ Զօրաւոր Ռուսաստան մը վտանգ է այդ նորազատ երկրին համար. բայց զայն տկարացնելու փորձերուն մէջ, վարշաւիա չուզեր ստանձնել շագանակը կրակէն հանելու արկածալի դերը։

Իսկ ասդին, Մոսկուա, իսկապէս կ'անցընէ ճակատագրական տագնապ մը։

Սպառնալիքը ոչ միայն դուրսէն է, այլեւ ներսէն։ Եւ ներսն ալ, ոչ միայն տիրող կարգ ու սարքին թշնամիներէն, այլեւ կուսակցութեան ծոցէն։

Այդ իրողութեամբ պէտք է բացատրել այն դիւահար մոլեգնութիւնը, որով կը փորձեն վրէժ լուծել արգելափակ պատնէշներէ, մէկ սպանութեան փոխարէն։ Այդ կ'ապացուցանեն նաեւ Խորհրդային Միութեան մէկ ծայրէն միւսը սարքուած ժողովները, բողոքներն ու բանաձեւերը, որոնք մէկ եղանակ ունին, Լէնինկրատի մէջ ըլլան թէ Լէնինականի (Շիրակ)։ Հազիրները կը հաղորդեն Ռուսիոյ Տնտեսական Գերագոյն Խորհուրդի նախագահին՝ Կուիպիշէֆի հրացայտ խօսքերը. «Խորհրդային կառավարութիւնը գիտէ թէ ի՛նչպէս պիտի պատասխանէ այդ ահաբեկչական արարքներուն, եւ գիտէ թէ պէտք պիտի ըլլայ զսպողական ահռելի միջոցներ ձեռք առնել բոլորանոնց դէմ որ կը կազմակերպեն եւ կը մնուցանեն հակախորհրդային շարժումը»։

Պարզ է այս խօսքերուն իմաստը, — պիտի բռնեն, պիտի գնդակահարեն, պիտի ջարդեն անխնայ, եթէ պէտք ըլլայ հարիւրներով եւ հազարներով, ինչպէս ըրին իրենց իշխանութեան առաջին տարիներուն։

Այն ատեն, այդ գազանութեանց կը դիմէին, իշխանութիւնը հաստատելու եւ պարտադրելու համար։ Այսօր պիտի վերսկսին նոյն եղանակով, որպէսզի կարենան փրկել ե՛ւ իշխանութիւնը ե՛ւ իրենց կաշին։

Ահա թէ ինչո՛ւ կ'ըսենք— աֆաւոր մղձաւանջ։

Դժուա՛ր է նախատեսել թէ ո՛ւր պիտի յանգի ելքը, եթէ վճռապէս գործի ձեռնարկէ հակախորհրդային ճակատը, տեսականօրէն արշաւը վերածելով գործնականի։ Եւ կամ, եթէ Մոսկուա, մոլեգնած՝ գալիքէն, վերսկսի «ասարըմ-քէսէրըմի» քաղաքականութիւնը, «ռազմական կոմունիզմը», ինչպէս կ'ըսեն իրենք։

Երկու պարագային ալ, ոչինչ կայ սփոփարար՝ մարդկութեան եւ խաղաղութեան համար։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Սոֆիայի «Աւրաքս»ը դիտել կուտայ (18 Մայիս).

— «Մեր ազգային կեանքը առկէ նոյն իսկ 5–6 տարի առաջ, աւելի մխիթարական երեւոյթներ կը պարզէր քան այսօր՝ երբ ամէն ինչ մխիթարեան եւ քաջալերական է վերածուած։

«Շնորհիւ ներքին վէճերու, որոնց պատասխանատուները այսօր ալ մէջտեղն են ու կը շարունակեն յամառիլ իրենց կործանարար ընթացքին մէջ, Պուլկարահայութիւնը դարձած ո՛ր եւ է շինարար եւ առեղծագործ աշխատանքի անընդունակ հանրային օրգանիզմ մը։

«Կիրքն ու փոքրոդի վտանգաւորութիւնները դեռ հրապարակին մէրն են եւ ընդհանուր զգուանքն ու զայրոյթը կը շարունակէ ապրիլ հասարակութեան լայն խաւերուն մէջ, որոնք օր առաջ կ'ուզեն խաղաղած տեսնել այս զգուելիը։

«Շնորհիւ այս խառնակ վիճակին, 40—50 հազար հայութիւն մնացեր է անդնդակ եւ ոչինչ չի կատարուիր ի նպաստ անոր նիւթական ու բարոյական շահերու պաշտպանութեան։

«Շնորհիւ ներքին անհատակցողութիւններու, Պուլկարահայութիւնը վերածուեր է կենդանի դիակի մը, ուր ուշ կամ կանուխ կոչուած է մահուան դատապարտուելու ամէն օգտակար ձեռնարկ, զրկուած ըլլալով գաղութին անվերապահ եւ ամբողջական աջակցութենէն։

«Մինչ Կալացի եւ Պուքրէշի մէջ Ռումանահայերը միլիոններ ծախսելով յաջողեցան իրենց ներկայանալի դպրոցները ունենալ, ազգին Սօֆիայի բարեկեցիկ հայութեան Հոգաբարձութիւնը ստիպուած է ամէն տարի քանի մը խեղճ ու կրակ սենեակ վարձելու հոգովը տառապիլ, եւ աշակերտները քարշ տալ փողոցէ փողոց, իր դպրոցին դռները բանալու համար։

«Կասկածէ դուրս է որ Սոֆիայի հայութիւնն ալ ի վիճակի է ունենալու իր ազգային ներկայանալի հաստատութիւնները, նախ իր դպրոցը, յետոյ՝ իր եկեղեցին եւայլն, եթէ կարելի ըլլար համերաշխօրէն կազմակերպել գաղութին նիւթական բարոյական ուժերը, ծառայեցնելու համար զանոնք ընդհանուր բարօրութեան»։

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Պոլսոյ Թուրքեւհայ միութեան ընդհ. քարտուղար Ազիզ պէյ հետեւեալը յայտարարած է «Իգտամ»ի.

— «Ո՛ւ եւ է տարակարծութիւն չկայ մեր եւ Պատրիարքարանի միջեւ։ Տարակարծութիւն կայ աշխարհականութեան կողմնակից մեր անդամներուն եւ Տեղապահին միջեւ, որ փափաքող է հին դրութեան շարունակման։ Հարերը շատ իրաւացիօրէն կը մերժեն զօրձիք դառնալ Արտլանեան արքեպս.ի, եւ կ'աշխատին գայն հեռացնել։

«Դալով հակառակութեան պատճառներուն, ըսեմ նաեւ թէ մեր միութեան անդամները հակառակ են, որովհետեւ այս անձը միշտ մեր դէմ քարոզութիւն կը կատարէ, եւ կ'աշխատի մեր ազդեցութիւնը կոտրել։ Այն ատենէն որ, յանդգնած է մեզ լուծել տալու համար կեղծ խնդրագրեր պատրաստել տալ անպիսի մարդոց, որոնք հարբենիքի վերաբերեալ նկատումներով հեռացուած են միութենէն։ Անկասկած կառավարութիւնը նկատի չէ առած եւ չպիտի առնէ այս տեսակ լրբութիւնները... Մեր միութիւնը որ կ'ապրի, օրինական հետապնդումի պիտի ձեռնարկէ այս տեսակ անձերու դէմ, եւ հանրապետական կառավարութիւնը լաւ դաս մը պիտի տայ անոնց։

«Մօտ ատենէն դրքոյկով մը մանրամասնօրէն պիտի պարզենք այն բոլոր քստութիւնները՝ որ Տեղապահին եւ ընկերներուն կողմէ կատարուեցան մեր միութեան դէմ։

«Մեր միութեան անդամները կ'ուզեն Մարտ եպսկ.ը պատրիարք ընտրել տալ։ Այս ուղղութեամբ կ'աշխատին եւ պիտի յաջողին»։

ՀԱՅՐ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆԷ ԻՐ ՁՈՐՍ ՁԱԻԱԿՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ Կ'ԸՂՂԱՅ

Ահռելի ոճիր մը գործուեցաւ Ուրբաթ օր, Փարիզի մէջ, Փորթ տը Վէնսէն։

Մեքսիկացի մը, Փեարօ Կոմէզ, 40 տարեկան, ութ օր առաջ այդ արուարձանին մէկ պանդոկը կ'իջնէ իր չորս զաւակներով, որոնց մէկը 16 տարեկան տղայ մը եւ երեք աղջիկներ 15, 13 եւ 8 տարեկան։ Երկու սենեակ կը վարձէ։ Մէկուն մէջ ինքը կը պահէր տղուն հետ։

Ուրբաթ առտու յանկարծ 6րդ յարկի պատուհանը բացուեցաւ, երկու դնդակ լսուեցան եւ մարդկային կերպարանք մը իյնալով, չախչախուեցաւ սալայատակին վրայ։ Ոստիկանները հասնելով, բռնի բացին սենեակներուն դուռները, եւ ահռելի տեսարան մը պարզուեցաւ։ Անկողինին վրայ փռուած էր կրտսեր աղջկան դիակը։ Դորպին վրայ՝ միւս երկուքին դիակները։ Հրէշը Թակի (Թոգվաք) երեք հարուածներ իջեցուցած էր իրարաքանչիւր աղջկան ծոծրակին, եւ յետոյ գլուխները ծածկած՝ ճերմակեղէնով մը։ Իւրաքանչիւրին ձեռքին մէջ դրած էր իր սիրական պուպրիկը։ Փողոցին վրայ նայող սենեակին մէջ, փռուած էր մանչուն դիակը։ Թակը գտնուեցաւ լուացարանին մէջ, որուն ջուրը արիւնոտած էր։ Անձնասպան ըլլալէ առաջ, այս հրէշը Թագին ոստիկանութեան ուղղած էր սպաներէն երկտող մը, ուր կ'ըսէր. «Երեք տարի առաջ մնռած կնոջս տուած խոստումս է որ կը կատարեմ։ Ամէն կարզադրութիւն ըրած եմ։ Մէկ-մէկ պիտի սպանեմ թակով եւ յետոյ ինքզինքս պիտի դանեմ։ Կը ձգեմ 4610 ֆրանք. յուղարկաւորութեան ծախքերը վճարելէ յետոյ, մնացորդը յանձնեցէք պատերազմի անկարներուն»։

Քննութենէն կ'երեւայ որ, ամէնէն առաջ տղան սպաննած է, եւ տեսնելով տառապանքը զրած է. «Ա՛լ ուշ է, չեմ կրնար ետ դառնալ»։ Յետոյ մնած է աղջիկներուն սենեակը։ Անշուշտ արթննալով կրտսեր քրոջ ճիչերէն, միւս երկու քոյրերը ցատկեր են իրենց անկողիններէն, բայց լաթերը ջլած է ե՛ւ մէկուն եւ միւսին գլխուն։ Յետոյ, դիակները թեւերուն վրայ առնելով, տեղաւորած եւ պուպրիկները անոնց ձեռքերուն մէջ դրած է։

Լոյսը ծագած էր, երբ անձնասպանութեան որոշում կուտար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Խորհրդարանը դէմ հանրաքուէարուրեան

Երեսփ. ժողովը երեք Ուրբաթ զբաղելէ վերջ համայնավարութեան խնդրով, առջի օր փակեց վիճաբանութիւնները եւ 133ի դէմ 354 քուէով վաւերացուց կառավարութեան քաղաքականութիւնը համայնավարներուն դէմ, վստահութիւն յայտնելով անոր։ Ընդունուած բանաձեւը արմատական ընկերվարականներու ներկայացուցածն էր։ Ընկերվարականներուն կողմէ Լէոն Պլում հակառակ բանաձեւ մը ներկայացուցած էր եւ կը ջատագովէր կարծիքի ազատութիւնը, դատապարտելով ընկերային խիստ օրէնքները։

Նախ խօսք առաւ ընկերվարական երեսփոխան Ժիլ Իւրի, որ բաւական զուարճացուց ժողովը, պատկերացնելով համայնավար երեսփոխաններու դիմագիծը։ Այսպէս՝ Մարսէլ Քաշէն հայրենասիրական արցունքներ թափած էր՝ երբ Ալզաս-Լօրէնը վերագրաւուեցաւ, Վայեան-Քութիւրիէ քալ սպայ մը եղաւ Մեծ Պատերազմին եւ հիմա անուշ բանաստեղծ մըն է, Տօրիօ ոմանթիք յեղափոխական մըն է եւլն.։ Վերջացնելով ըսաւ թէ համայնավարներուն շուրջ եղածները ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ «բազում աղմուկ վասն ոչինչի»։

Ցետոյ խօսեցաւ համայնավար Մարսէլ Քաշէն, հարցապնդումի հեղինակը, որ համայնավարութիւնը բաղդատեց ֆրանսական յեղափոխութեան հետ։ Ա.յն ատեն ալ, ըսաւ, ֆրանսացի յեղափոխականները ազգային անկախութեան համար կռուելով մէկտեղ բոլոր միւս ազգերը կը հրաւիրէին պայքարիլ իրենց անկախութեան համար։

Վերջին խօսողը եղաւ ընկերվարական Լէոն Պլում, որ յայտնեց թէ համայնավարներն ու ընկերվարականները մէկ կէտի վրայ իրարու հետ համաձայն են՝ ներկայ վարչաձեւի փոփոխութիւնը։ Միջոցներուն մասին մեծ տարակարծութիւն կայ։ «Մենք կը պայքարինք համայնավարութեան դէմ, զանոնք նկատելով ընկերային յեղափոխութեան թշնամիներ։»

Ընկերվարականները պրոպագանդայով կը կռուին համայնավարներուն դէմ, մինչ կառավարութիւնը բանտով, հալածանքով եւ բռնի ուժով կ'ուզէ կռուիլ։ Այդ բանին է որ կը հակառակին ընկերվարականները։

Այդ պահուն վարչապետ Փուանքարէ վստահութեան հարց դրաւ ընկերվարական բանաձեւին դէմ եւ յաղթանակը շահեցաւ։

Վարշաւայի սպանութեան հետեւանքները

Երէկ հրատարակեցինք թէ իբրեւ պատասխան Վոյքոֆի սպանութեան, պոլշեւիկները գնդակահարեցին 20 հոգի, իբրեւ հակայեղափոխական եւ լրտես։ Մահապատիժի ենթարկուածներուն մէջ են՝ բացի իշխան Փօլ Տօլկորուքովէն, որ արտասահմանի միապետական կազմակերպութիւններուն վարիչն էր, հետեւեալները.— Էվէնկրէն՝ նախկին հարիւրապետ, որ անգլիական լրտեսական կազմակերպութենէն Ռիլէյի հետ մասհատուկ կազմակերպած էր Զիչէրինի պերլինեան պատուիրակութեան դէմ, Մալէվիչ Մալէվսքի՝ պարսկական լրտես, Էվրընոյ՝ նախկին ցարական հիւպատոս, անգլ. լրտես, Սքալսքի՝ նախկին ազնուական, որ ռուս օդանաւորդութեան եւ ճարտարարուեստին մասին լուրեր կը հաղորդէր անգլիական լրտեսներու, Փոփով՝ նախկին սպայ, որ Փարիզի ցարական դեսպան Մաքլաքովին կողմէ Ռուսիա ղրկուած էր, Շէկլովիչ՝ զօրավարին տղան, որ օտար սպայակոյտի մը հաշուոյն լրտեսութիւն կ'ընէր, Վիշնիաքով՝ նախկին փաստաբան, Սուսալին՝ վրանկելի բանակին նախկին գնդապետ, Քրասինի դէմ 1926ին մահափորձ պատրաստողը, Մուրաքով, Փովլովիչ, Լարիշքին, Փովփօ Քարաթօ, Նիքուլին, Լիչէվ, Շառնօք, Քորոփէնքօ, Կուրբէվիչ Սալոմոն, Մազուրէնքօ, այլ անուամբ Մախրով Արսէնիէվ, Եուտէվիչ, Մէչէրսքի՝ նախկին իշխան եւ կալուածատէր, որոնք զանազան Թուականներու Ֆրանսայէն եւ ուրիշ երկիրներէ գաղտնաբար Ռուսիա մտած եւ լրտեսութեամբ կը զբաղէին։

Պատերազմի վախեր

«Տէյլի Նիուզ»ի Մոսկուայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Խորհրդային Միութեան հանրային կարծիքին վրայ խոր ազդեցութիւն թողուցած է կառավարութեան հրատարակած զեկոյցը անգլիական դաւերուն մասին։ Պատերազմի վախը, որ շատ աննշան էր անգլեւխորհրդային յարաբերութեանց խզումէն ի վեր, հիմա աւելի սաստկացած է։ Արտասոյց զրոյցներ կը շրջին երկու օրէ ի վեր. այսպէս կ'ըսուի թէ Անգլիացիները գինուոր ցամաք հանած են Մուրմանսքի եզերքը։ Ցետոյ բերնէ բերան երեւակայական ահաբեկութիւններու զրոյցներ կը շրջին։

Միւս կողմէ, Վարշաւայի մէջ ալ յամառօրէն կը խօսուի թէ Մոսկուա նոր ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ Լեհաստանի, վերջնագիրի ձեւով, ու պիտի պահանջէ լուծել ռուս տարագիրներու բոլոր կազմակերպութիւնները Լեհաստանի մէջ։

Թուրքերը կը մեկնին Սուրիայեն

Հալէպէն կը գրեն Պէյրութի «Լա Սիրի» Թերթին.—

Անցած օր Ֆրանսական պատուիրակութեան շէնքին բո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

«Մարտ 16ի դրությամբ 17ի գիշերվան իր բնակարանում, Ղազարոս Հարությունի Ալեքսանյանը, 18ի, ես էլ ուրիշներ, ինձ ասացին, որ «Ռուսաստանի Սոցիալ-Դեմոկրատական Բանվորական Կուսակցության Կովկասյան Միության Կոմիտեն» (Մ.Ս.Դ.Բ.Կ.Մ.Կ.) ինչ-որ տպագրություններ ունի, որոնք պետք է տարածվեն Ղարաքիլիսայում։ Ես ասացի, որ ոչինչ չգիտեմ, ոչ մի տպագրության մասին չեմ լսել, ոչ էլ տեսել եմ։ Ինձ ասացին, որ ես պետք է գնամ Ղարաքիլիսա, ինչ-որ տպագրություններ վերցնեմ և տանեմ Ալեքսանդրապոլ։ Ես ասացի, որ չեմ գնա։ Ինձ ասացին, որ ես պետք է գնամ, որովհետև ինձ ուղարկում է Կոմիտեն

ԽՈՍՔԱՅՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՏՄԵՍՔ ՁԵԶ

Ա. Ա. Ա.

լորտիքը խոնուած էր բազմութիւն մը՝ շրջապատելո՛ւ ինքնաշարժեր ու բեռնատար կառքեր, որոնք կը պատրաստուէին մեկնելու։ Երբ սկսան շարժիլ, սրտաճմլիկ ճիչեր եւ հեծկլտուքներ լսեցի։ Քովս գտնուող կատակասօս մը հեգնութեամբ ըսաւ. «Այսքան լաց չարժեր, մահապարտներ չեն անոնք»։ — Ի՞նչ են ուրեմն, հարցուցի հետաքրքրութեամբ։ «Սուրիացիներ են, որոնք թրքական հպատակութիւնը ընտրած են, եւ համաձայն Լօզանի դաշնագրին՝ կը ճամբուին այն հայրենիքը, որուն հպատակութիւնը ընտրած են իրենց կամքով»։ — Սակայն ինչո՞ւ այս ողբերն ու հեծեծանքները։ «Որովհետեւ թրքական հպատակութիւնը ընդունելու պրոպագանդա ընողները զանոց ըրած էին տեղեկացնել անոնց թէ որոշ պայմանաժամէ մը վերջ պարտաւոր են մեկնիլ Հալէպէն. ուրիշներ պիտէին ատիկա, բայց կը մտածէին թէ որոշուած պայմանաժամը պիտի երկարաձգուի անսահմանօրէն. այսօր ստիպուած լքել ծնողք, բարեկամ, գործ, նոյն իսկ հայրենիք, (որովհետեւ շատեր հոս ծնած են), կ'անիծեն անոնք, որ զէշ խորհրդատու եղած էին իրենց։ Սակայն ոչինչ, ասիկա պիտի անցնի, եւ Թուրքիա, որ բնակչութեան պէտք ունի, պիտի ընդունի զանոնք»։

Պոլշեւիկներու յարձակողական ձերբակալումած

Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար եւ «Իւմանիթէ»ի խմբագիր Փիէռ Սէմար Մարոքի Ֆրանսացի զինուորները ապստամբութեան հրաւիրող յօդուածներ գրած ըլլալուն համար տարի մը առաջ հինգ ամիս, ու քանի մը շաբաթ առաջ ալ՝ ութ ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր։ Երկրորդ դատապարտութեան առեն Ռուսիա կը գտնուէր՝ Գ. Միջազգայինի ժողովին մասնակցելու համար։ Վճռաբեկ Ատեանը վաւերացուցած ըլլալով տրուած վճիռները, դատական իշխանութիւնը Սէմարը կը փնտռէր՝ բանտարկելու համար զայն։

Գաղտնի ոստիկանութիւնը տեղեկացաւ որ Սէմար առջի օր Մոսկուայէն վերադարձած է։ Երեք ոստիկաններ, որոնք ղրկուած էին զինքը ձերբակալելու համար, անոր հանդիպեցան Սէքրէթան փողոցին մէջ եւ թեւը մտնելով ոստիկանատուն առաջնորդեցին, չարտօնելով նոյն իսկ որ հրաժեշտ առնէ իր կնոջմէն եւ զաւակներէն։ Գիշերը բանտ տարուեցաւ։

Լէոն Տօտ պատնիշին վրայ...

Աքքայականներու վարիչ Լէոն Տօտէ խօսքէն գործի անցնելով, առջի օր դիրք բռնեց Ռոմ փողոց «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի խմբագրատան մէջ։ Մօտ 400 զինեալ եւ անզէն աքքայականներ դիրք բռնած են շէնքին մէջ եւ վճռած են թոյլ չտալ որ ոստիկանութիւնը ներս մտնէ՝ իրենց պետը ձերբակալելու համար։ Հետաքրքիրներու մեծ բազմութիւն մը խոնուած էր առջի օր Սէն-Լազարի կայարանին առջեւ՝ աքքայականներու եւ ոստիկաններու կռիւը դիտելու յոյսով։ Ներսը Լէոն Տօտէ կարգ մը այցելութիւններ կ'ընդունէր եւ թերթերուն յայտարարութիւններ կ'ընէր։ Փառաւորապէս կը ճաշէր ու կը խմէր։

«Երբեք չպիտի յանձնուիմ, կ'ըսէր, անձնատուր ըլլալը զրչի ազատութիւնը լքել պիտի նշանակէր. ու յետոյ անիրաւ պատիժի մը ենթարկուելով, անարդարութիւնը նուիրագործած պիտի ըլլամ»։ Լէոն Տօտէ ասպարէզ կը կարդայ ոստիկաններուն։

Մալթայի ախտահեղձներուն դատը

Թուրքեւանգլիական խառն դատարանը քանի մը օրէն պիտի սկսի Մալթայի աքսորականներու դատավարութեան։ Մալթա աքսորուած անձերը իրենց խնդրագրով կը պահանջեն դատին անմիջապէս սկսիլը եւ 5000 անգլիական ոսկիի հատուցում։ Դատը պիտի սկսի Յունիս 15ին եւ առաջին նիստին մէջ խնդրոյ նիւթ պիտի ըլլայ դատարանին իրաւասութիւնը այս հարցի մասին։

Գործագրկութեան վիճակը

Պաշտօնական վերջին վիճակագրութեան համաձայն, վերջացող շաբթուն ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն է 33,089 հոգի, որոնց 20,723ը այր, 12,366ը կին։ Անցած շաբաթ ընդհանուր թիւն էր 39,555, որով մէկ շաբթուան մէջ պակսած են 6,466 հոգի։ Փարիզի նպաստընկալներուն թիւն է 12,699, անցած շաբթուան վրայ 3225 հոգի պակաս։

Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ 893, տեղաւորման գրասենեակներու կողմէ 1074, ընդամէնը 1967 օտար բանուորներու գործ հայթայթուած է անցած շաբթուան ընթացքին։ Նոյն ժամանակամիջոցին մէջ Ֆրանսա մտած են 1953 օտար բանուորներ, որոնց 1910ը հողագործութեան մէջ աշխատելու համար (1792 Պելճիքացի եւ 118 Իտալացի), ճարտարարուեստի մէջ աշխատելու համար 43 Իտալացիներ եկած են։ Ամէնէն շատ երեք ամիս եւ աղիւսարաններու մէջ աշխատելու պայմանով Ֆրանսա մտած են 84 օտար բանուորներ։ Իսկ արձակուրդով մեկնողներէն 345 հոգի վերադարձած են։

Մէկ շաբթուան մէջ Ֆրանսայէն մեկնած են 1971 օտար բանուորներ, որոնց 916ը Իտալացի, 61ը՝ Հայ եւ Յոյն, 296ը Սպանիացի, 225ը Լեհ եւայլն։

Լինտպէրկ Ամերիկա հասած

«Մէմֆիս» յածանաւը Զիկէփիքի ծոցը հասաւ Ուրբաթ իրիկուն. 40 օդանաւեր ընդառաջ գացած էին։ Լինտպէրկ Ուաշինկթընի հասաւ երէկ կէսօրին։ Ամերիկայի զանազան կողմերէն հասած 200,000 հոգի ընդունեցին զինքը։ 37 անթելի կայաններ աւելի քան 30 միլիոն ունկնդիրներուն կը հաղորդեն ընդունելութեան մանրամասնութիւնները։

**** Հարիւրապետ Ռիչըրտ Պայրտ այսօր կամ վաղը «Միս Ամերիքա» հսկայ օդանաւով ճամբայ պիտի ելլէ Նիւ Եորքէն փարիզ գալու համար մէկ թռիչքով. իրեն պիտի ընկերանան ուրիշ երեք հոգիներ։ 12 ժամ փարիզ մնալէ վերջ դարձեալ մէկ թռիչքով Նիւ Եորք պիտի դառնայ։*

Զէմպըլին եւ Լէվին եւս օդանաւով պիտի դառնան Նիւ-Եորք, յոյս ըլլալով որ Ֆրանսացիները կը պատրաստուին այս ամսուն վերջը փարիզէն Նիւ Եորք երթալ օդանաւով։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ հին եւ նոր բաժանորդներէն կը խնդրուի իրենց առկախ հաշիւները վճարել Պ. Ա. Միքայէլեանին, որ սիրով յանձն առած է այդ գործը։

ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԻԼ-ՊԱՐՊ (ԼԻՈՆ)

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. «Լիոն»ի գրադարանի վարչութեան կողմէ, մասնակցութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի. սկաուտներու, կիր. 19 Յունիս։

Մասնաւոր շոգենաւը կը մեկնի առաւօտուն ժամը 9ին

Տոմսերու թիւը շատ սահմանափակ ըլլալուն՝ փափաքողները այժմէն կրնան իրենց տոմսերը ապահովել Հ. Յ. Դ. գրադարանէն։

Մասնակցութեան ծախք՝ 2 Ֆրանք։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 16 Յունիս, Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Կը խօսի Սեդրակ Սասունի Ֆրէօյտիսմի մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Ռազմիկ» հայրենակցական միութիւնը խիստ ստիպողական օրակարգով ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Գարահիսարցիները այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Belleville։

Յ. Ո. Մ. պատրոյտ դէպի Վերսալլ թանդարանը, յառաջիկայ կիրակի։

Յ. Ճ. ՍԻՐՈՒՒՆԻ կ'իմացնէ իր բարեկամներուն թէ Փարիզ մնացած միջոցին ամէն օր ժամը 12—2 կը գտնուի Rue Papillon, թիւ 9, «ՈՐԱՔՍ» լուսանկարչատունը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիկին Մարի Թաչատուրեան եւ զաւակունք, Պ. Թագուր Թագուրեան իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին՝ վաղամեռիկ

ՕՐ. ԹԱԳՈՒՀԻ ԹԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

հոգեհանգստեան արարողութեան առթիւ։

Վարձույարկաբաժին

Օգաստն եւ պատշգամով երեք սենեակներ, խոհանոց, թուալէթի սենեակ, մառան, ընդարձակ մուտք, ջուր, ելեքտրականութիւն, կազ։ Նպաստաւոր պայմաններ։

Դիմել «Ճաշարան Նասիօնալ» 28 Rue Nationale Billancourt։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ԵՂԵԱՆՑԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Այսօր կիրակի ժամը 11ին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի փարիզի հայոց եկեղեցւոյն մէջ ի յիշատակ Մկրտիչ Սանասարեան եւ Կ. Եղեանց բարերարներու։ Կէսօրէ վերջն ալ ժամը 3էն 6 պիտի կազմակերպուի Թէյասեղան մը «Ֆլօրիա»յի մէջ, փարիզի Սանասարեան միութեան կողմէ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ԱՍԵԼՆԱԳՈՐԾՆԵՐ

Փարիզի եւ գաւառներու մէջ ասեղնագործներ պէտք ունի, առ այժմ միայն քոէփ տը Շին լէնժըրիի համար։

Փարիզի մէջ շատ մօտ առեւնէն բանալիք աշխատանոցիս համար կ'ուզեմ աշակերտուհիներ, որոնք այժմէն պէտք է փութան արձանագրուիլ։

Դիմել՝ ՎԱՀՐԻՃ ԿԻՕՒՃԻԵԱՆի 31 Rue Basfroi, (11e)։ *Իջնել՝ մէթրօ* Bastille, *թրամուէյ եւ օթօպիւս* Place Voltaire։

Առաւօտները ժամը 8—9.30, կէսօրէ վերջ 1—2.30, կիրակի 11—1.30։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *շատ դիւրին գործի մը համար, 14—15 տարուայ տղայ մը, Ֆրանսական կարեւոր տան մը համար, շաբաթական 50 ֆր. երթեւեկի ծախքէն զատ եւ նուէրներ։ Դիմել «ՅԱՒՍՋ»ի։*

ԷՔՍ կուգէս ժաւնափորդ շահիլ· ՌՒԲԼԱՄԻ

ԴԱՐՆ 5 ԱՅՕ !!!

ԱԺԱՆ ԳՈՒ+ ամէն տեսակ գրութիւններ ԱՐԱԳՕՐԷՆ ԹԱԱՖԱՐՏԻ, լաքի, եւ ուրիշ նիւթերու վրայ

ԺԻՊ ԿԸ ՇԻՆԷ ԻՐ ԽԱՆՈՒԹԻՆ ՄԷՋ ?

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՈՐ ԱՐՏԱՍՏԱՆԱՑ ԱՅՑԱՐԱԲԵՐ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻՒ

ՀՈՎՆ ԴԱՎՂԱՍՏՆԻ passage du caire 12 PARIS

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԹԻՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ "ԿԱՐՕ,,

ԿՕՇԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

73 Rue Taitbout, Paris (9). Մէթրօ Թրինիթէ, Tél. Trudaine 19-85

Մեր սեփական գործարանին մէջ մասնաւոր խնամքով կը պատրաստենք ամէն տեսակ կօշիկներ կանանց եւ այրերու տոկուն, աժան եւ վերջին նորաձեւութեամբ։ Կ'ընդունինք նաեւ չափու վրայ ապսպրանքներ։ Վաճառատունէս գնուած կօշիկներուն-փոքր նորոգութիւնները կը կատարենք ձրի։ Վաճառատան բացմանը առթիւ *ՄԻ ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ* սովորական գիներուն վրայ։

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ Ա.ՌԻԹԷՆ

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՈՒՀԻ

12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանթոյի, գլխերուան եւ ցերեկուան հագուստներու։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, ճոպաշակաւոր եւ խնամեալ կարի։

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւագիծեան եւ կարի։

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԱՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀԻՆ JACK DE MONTMARTRE

ԱՊԱՀՈՎԱԿ

վաճառատան մէջ ունինք անգլիական եւ ֆրանս. կերպասներու ճոխ մեթրք մը։ Նորաձեւութեան եւ կարի մաքրութեան տեսակէտով անմրցելի։

Գիները դիւրամատչելի։ Վճարումի դիւրութիւններ։

ԱՊԱՀՈՎԱԿ

BLANCHAUD ԵՒ Լ. ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

52, Rue de Clignancourt մէթրօ, Barbès կամ Château-Rouge

ՏԵԼ. NORD 59-20

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ Կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Télèph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

"ՖԷՊԻՒՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ

37 Rue Poissonnière «Մաթէն»ի դիմաց

(Ֆէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83

Դերձակատանս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Ջաքլութօն* եւ չափու վրայ զգեստներ։

Նոր եղանակին առթիւ ունինք ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ճոխ մեթրք մը։

Դերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեարդուկ մեքենայով։

ՁԵՌՔ ՄԸ ՁԳԵՍՏ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

կարօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։

Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն

ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳԻՒԳՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7:30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ԱԿԱՆՐԱՆ

11 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	124	03
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	—
Թրքական Թղթ. L. Trq.		13	05
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	25
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	140	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	100	—
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3200	—
»	II »	1500	—
»	III »	1450	—
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	157	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ
(ԳՐԻՄԻԹԻ)

Ամէն տեսակ դատական ու վարչական գործեր։

Ամմնալաւ պայմաններով (Առեւտրական, քաղաքային, և պատժական դատեր, ամուսնալուծում)

Ինքնութեան թուղթերու, Ֆրանսա մնալու, Ֆրանսական քաղաքացիութեան ձեռնակերպութիւնք, արկածի գործեր, *պաշտօնական խմբագրութիւնք, եւայլն։*

(Դիւրութիւններ եւ ուղղակիս ընթացք)

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20me)
(Métro: Ménilmontant)

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1 bis RUE HAUTEFEUILLE, PARIS (6me). մէթրօ ST. MICHELի ձիշտ քովը

ՄԵՐ ԱԿՋԲՈՒՆՔՆ Է՝ ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ

ԳՈՀԱՑՆԵԼ ԱՄԷՆ ՁԱՇԱԿ ԵՒ ԱՄԷՆ ՔՍԱԿ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋԸ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 ֆ. 70 ֆ. 140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ » »
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 տլ. 10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՅՈՒՆԻՍ
1927
14 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 362 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՊԱՏՇԱՃ ԵՒ ԾՐԱԳՐԵԱԼ"

Քիչ անգին կը հրատարակենք Ամերիկայի ռամկավար օրկանին մէկ թելադրութիւնը՝ Բարեգործականի դերի մասին։

Փառաբանելով այդ Միութեան կատարած աշխատանքը Հայաստանի մէջ, ռամկավար թերթը կը նկատէ որ Բարեգործականը գաղութներու մէջ ալ կարեւոր աշխատանք ունի։ Եւ կ'առաջարկէ, «առանց կանգ առնելու ո եւ է նկատումի ու ծախքի առջեւ», «ժողովրդանուէր անձնաւորութիւններէ բաղկացեալ առաքելութիւններ» հաստատել Սուրիոյ, Յունաստանի, Պալքաններու, նոյն իսկ Ամերիկայի հայ գաղութներուն մէջ։

Ընթերցողները պիտի յիշեն, անշուշտ, որ այսպիսի առաջարկները... դաշնակցական միտքեր են, և կ'արծարծուին տարիներէ վեր, թէ բեմերու վրայ եւ թէ թերթերու միջոցաւ։ Կը թուի թէ «Պայքար»ը անզգալաբար ինկած է ուղիղ ճամբու վրայ, ճիշտ այն պահուն երբ դաշնակցական մամուլը անդադար եւ հետզհետէ աւելի վճռականութեամբ կը շեշտէ գաղութներու կազմակերպութեան պահանջը։

Ռամկավարները սկզբնական մեղք մը ունին։— Չեեւողան չեն։ Միտք մը մէջտեղ կը դնեն եւ յետոյ կը մոռնան։ Ցաւ, քանիշորս ժամ յետոյ, անոր ճիշտ հակոտնեայ տեսակէտը կը պաշտպանեն։ Եւ այս՝ պարզապէս հակառակորդ կուսակցութիւնը սեւցնելու համար։ Մինչդեռ իրականին մէջ, ոչ թէ Դաշնակցութեան կը վնասեն, այլ բուն ժողովուրդի շահերուն, եւ ոչ թէ գովեստ կը լսեն երեւանէն, այլ ճիշտ հակառակը,— ծաղր ու անարգանք։

«Որքան ալ փափաքող ըլլանք հայութիւնը հաւաքելու եւ կեդրոնացնելու Հայաստանի մէջ, գաղութները կան ու կը մնան, եւ գաղութները կրնան շատ թանկագին ուժ մը ըլլալ վերածնող Հայրենիքին համար, եթէ այդ նպատակաւ պատշաճ եւ ծրագրեալ աշխատանք կատարուի»։

Թէ Բարեգործականին առջեւ աշխատանքի լայն աշխատանքի ասպարէզ կայ արտաքսահմանի մէջ,— կարճամիտները միայն կրնան ժխտել։

Ալլասերումն ու կազմալուծումը իրենց գլուխն առած կ'երթան։ Հազարաւոր երախաներ փողոցները կը թափառին, անհոգութեան եւ զրամի չգոյութեան հետեւանքով։ Դեռ վերջերս Ա.Ը.Մ.Ը.ն աղերսագիր մը կը հանէր Բարեգործականի փարիզի վարչութեան, ամսական 4—5000 ֆրանքի վարկի մը համար, որուն շնորհիւ դպրոցի երես պիտի տեսնեն հարիւրաւոր մանուկներ։ Կը յիշենք նաեւ դիմում մը՝ Ա.Ը.Մ.Ը.ի մէկ արուարձանէն։ Մարդիկ ճար-ճարակ բրած եւ դպրոց մը մէջտեղ հանած են, բայց, 1500 ֆրանքի բաց մը ունին, եւ մինչեւ փառիզ բարեխօս ղրկած են, այդ ճղճիմ գումարը գտնելու համար։ Կը յիշենք, վերջապէս, ուրիշ աղքատիկ շրջան մը, Հօմս (Սուրիա), ուր դպրոց կայ, բազմաթիւ մանուկներ կան, բայց հագուստ-կապուստի, ուսուցչի, դասագրքի եւ ուրիշ պէտքերու համար, տարեկան ողորմելի գումարի մը կարօտը կը քաշեն։

Զենք խօսիր աւելի չափահասներու, ցիրուցան երիտասարդութեան մը պահանջներու մասին։

Կարելի՞ է այս պահանջները արդիւնաւորապէս լրացնել, ուրիշ խօսքով, կարելի՞ է գաղութները «շատ թանկագին ոյժ մը» դարձնել հայրենիքին համար, առանց «պատշաճ եւ ծրագրեալ աշխատանք»ի։

Մենք որոշ, թանձրացեալ առաջարկներ ղրած ենք հրապարակ, «պատշաճ եւ ծրագրեալ աշխատանք»ի համար։ — կը պահանջենք որ կազմակերպուին գաղութները, թէ իրենք իրենց, եւ թէ հայրենիքին օգնելու համար։ Ինչ որ փրկուի գաղութներէն, շահ է հայրենիքին, հայ ժողովուրդի ապագային համար։

Եթէ ռամկավարներն ալ անկեղծօրէն եւ լրջօրէն կ'ընդունին այս տեսակէտը, ապա ուրեմն պէտք է փոխեն իրենց ճամբան, եւ փոխանակ կազմալուծման, ապիկարութեան եւ «պաշը պօզուք» սովորութեաղց ասպետներ դառնալու, ձեռք ձեռքի տան, ամէն բանէ առաջ՝ գաղութները կազմակերպելու, անոնց միջեւ կեդրոնական կապ մը հաստատելու, հաւաքական ծրագիր մը մշակելու եւ գործելու համար։ Այնատեն է որ ե-րեւան պիտի գան բոլոր պահանջները, թէ գաղութներու եւ թէ հայրենիքին համար, եւ իւրաքանչիւր կազմակերպութիւն իր դերին մէջ պիտի մտնէ, Բարեգործականէն մինչեւ վերջին Աղքատախնամը։ Այն ատեն է որ առաւելագոյն արդիւնքը պիտի գոյանայ նուազագոյն աշխատանքով, եւ շարժման մէջ պիտի դրուի ամբողջ մեքենան, եղբայրական բազուկը երկաթելով հարուստ պողոտաներէն մինչեւ ամէնէն լքուած անկիւնը։

Այսպէ՞ս կը հասկնանք մենք, «պատշաճ եւ ծրագրեալ աշխատանք»։

Արդ, ինչո՞ւ խօսքը գործին չեն միացներ ռամկավարները, ինչո՞ւ ընդհակառակն քարեր կը շարեն ուրիշներու ճամբուն վրայ, կը խառնեն, կը խառնշտկեն ամէնէն պարզ գործերը։ Ինչո՞ւ կը յամառին պարապ տակառներ գլորել եւ պառաւական քրքիջներ արձակել, փոխանակ լրջօրէն գործի ձեռնարկելու եւ իրենց իմաստութիւնը եւ ընդունակութիւնը արժեզնելու։

Կա՛մ իսկապէս «պատշաճ եւ ծրագրեալ աշխատանք», կա՛մ հեռո՛ւ ասպարէզէն, եւ ակռաներու կճռտոց։

Ճամբան բաց է։ Ո՛վ որ քաջ է, առաջ կ'անցնի իր հարատեւ կերպարանքով, եւ կը գործէ կամ գործել կուտայ։

Այլապէս, դատապարտուած է պատին տակ ալքտկալու։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻՆ ԴԵՐԸ

«Պայքար» Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը, բարեգործականի Ամերիկայի շրջանի տարեկան համաժողովին առթիւ, կը նկատէ (28 մայիս)։

— «Ամերիկա Միութեան ամէնէն կարեւոր ու բազմարդիւն շրջանակներէն մէկն է, եթէ չուզենք ըսել թէ առաջինն է։ Միութեան քանամեայ հաշուետկշիռը ցոյց կուտայ որ անոր 3 միլիոն տոլարի հասոյթին մէկ երրորդը, աւելի քան 1 միլիոնը, գոյացած է Ամերիկայէն։ Անդամներու թիւով ալ Ամերիկան կը գերազանցէ միւս շրջանակները, մանաւանդ որ Ամերիկայի մէջ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իբրեւ կազմակերպութիւն աւելի ժողովրդականացած է, քան այլուր։ Հոս Միութեան կ'անդամակցին ոչ միայն հարուստներ եւ ունեւորներ, այլ նաեւ արհեստաւորներ ու գործաւորներ անոր գործունէութեան կը մասնակցին ամէն տեսակէտով։

«Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր տնտեսական գործունէութիւնն ու ձեռնարկները պէտք է կեդրոնացնէ Հայաստանի մէջ — աշխատութիւն մը, որ պէտք է շարունակուի անխոնջ ու անխափան —, գաղութները կան ու պիտի մնան, եւ գաղութները կրնան շատ թանկագին ուժ մը ըլլալ Վերածնող Հայրենիքին համար, եթէ այդ նպատակաւ պատշաճ եւ ծրագրեալ աշխատանք կատարուի։»

ՆՈՐԻՆ ՍԿՍԱՆ.— Թիֆլիսի վարժարաններուն մէջ սկսած են ֆանգանակութիւն կատարել աշակերտներէն, օգնելու համար «չինացի բանուորներու» գաւակներուն։ Անշուշտ, այս օրինակին պիտի հետեւին, վաղը, երեւանի դպրոցներն ալ։ Շրամանը վերէնէ։

Ո՞Վ Է ՀԱՅԸ։— «Մարտակոչ»ի կը գրեն (26 մայիս)։— Հայաստանի գեղ գիւղէն կոմիւնիստ երիտասարդներու միութեան անդամ Ս. Լամիկոնեան կը ծանօթանայ Աննիկ Այվազեանի եւ աղջկան կը պարգեւէ մանչուկ մը։ Ցետոյ դատարանին առջեւ կ'ուրանայ հայրութիւնը։ Վկաներու ժամանակութեամբ, դատարանը կ'որոշէ նորածինին տալ «Այվազեան» մականունը, իսկ ուրացող հօրմէ գանձել ուղիղ բուբլի ամսական տոյն համար։

ՕՏԱՐՆԵՐԸ ՀՈՐՀՐԴ. ԴՐԱՏԻՆ ՄԷՋ.— Խորհրդ. Միութեան սահմաններուն մէջ կ'ապրին 150—170,000 օտարականներ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ա.ՀՈՒՍԱՐՄԱՓԸ ՌՈՒՄԻՈՅ ՄԷՋ

Ուրիշներ ալ հրացանի բռնուած

Վարշաւայի խորհրդային ներկայացուցիչ Վոյքօֆի սպանութիւնը կատղեցուցած է պոլշեւիկները, որոնք առաջին առթիւ քանի ուշագրաւ դէմքեր գնդակահարել վերջ, «մաքրագործումի» քաղաքականութիւնը կը շարունակեն փութոյ պնդութեամբ։

Վերջին լուրերու համաձայն, հրացանաղարկ եղած են տասը հոգի եւս, կովկասի եւ Ռուսիոյ ուրիշ կողմերը։ Պլավօժէյեշչէնքի մէջ գնդակահարուած են հակա-յեղափոխական կազմակերպութեանց հինգ անդամներ, որոնք միապետական քարոզութիւններ կ'ընէին բազաքներուն մէջ։

Չելիապինսքի մէջ գնդակահարուած է ցարական սպայ մը։ Վլատիվոսթոքի եւ Թիֆլիսի մէջ հրացանաղարկ եղած են հանքատէրեր։

Խարքով հասած է արտակարգ վերստուգիչ մարմին մը, որ ամենախիստ միջոցներով պիտի կռուի ընդդիմադիրներուն դէմ։

Ֆինլանտական կառավարութիւնը Մոսկուայի մօտ բողոքեց դեր-գնդապետ Էլվէնկրէնի գնդակահարման դէմ։ Էլվէնկրէն Յունիս 9ին գնդակահարուած քսաններէն է եւ ֆինլանտական հպատակ։ Ֆինլանտիոյ մամուլը միաձայնութեամբ կը դատապարտէ պոլշեւիկները, որ առանց նախապէս դատելու, մահապատիժի կ'ենթարկեն մարդիկը։ Ջայրոյթը աւելի խիստ է անոր համար, որ Էլվէնկրէն կարեւոր դեր խաղացած էր Ֆինլանտայի անկախութեան պատերազմին մէջ 1918ին, եւ կամաւորներու բանակի մը գլուխն անցած, 1919ին դէմ դրած էր պոլշեւիկներու յառաջխաղացումին։

«Իզվեստիա» (Յունիս 1) կը գրէ թէ Քուրսքի մէջ 10, Քիեւի մէջ 2, Փիշփէքի մէջ (Թուրքիստան) 10 հոգի մահապատիժի ենթարկուած են՝ իբրեւ լրտես։

**** Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ արտակարգ դատարան մը Օտեսայի մէջ մահուան դատապարտած է 10 հոգի, որոնք Ռումանիոյ հաշուոյն լրտեսութեամբ ամբաստանուած են։ Ուրիշ երկու ամբաստանեալներ մշտնջենական բերդարգելութեան դատապարտուեցան։*

**** Ժանիուք անուն լեհ սպայ մը, որ սխալմամբ պոլշեւիկեան հողը մտած էր, խորհրդային ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեցաւ եւ հակառակ լեհ կառավարութեան պահանջին, ազատ չձգուեցաւ։*

Ահուսթասափի այս քաղաքականութիւնը ջղայնացուցած է Ռուսիա բնակող օտարականները, որոնք ապագան շատ մութ կը տեսնեն եւ կը պատրաստուին մեկնիլ պոլշեւիկեան դրախտէն։ Վերջին օրերս բազմաթիւ եւրոպացիներ իրենց հիւպատոսարանները դիմելով, անցագիր ուզած են։

ՀԱԿԱՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՓՈԽ ՎՐԷԺՆԵՐ

Մոսկուայէն Յունիս 13 Թուականով կը հեռագրեն.—

Կէփէուի կողմէ պատանդներու գնդակահարութեան դէմ իբր բողոքի նշան Ուկրաինայի ուժերը գնդակահարեցին չորս ժողովրդական գործավարներ, որոնք գիւղացիական բանակին կողմէ կարմիր բանակին դէմ մղուած վերջին կռիւներու ընթացքին գերի բռնուած էին։

Այս լուրը վերապահութեամբ կը հրատարակենք։

**** Մոսկուայի մօտերը Պիցայի մէջ Յունիս 10ին անծանօթներու կողմէ սպաննուած է ռուս երեւելի անձնաւորութիւն մը՝ Թուրով կինսպուրգ, անդամ համայնավար ակադեմիային։ Մանրամասնութիւնները կը պակսին։ 1923ին կինսպուրգ Պերլինի առեւտրական պատուիրակութեան նախագահն էր։*

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ

Վարշաւայի կառավարութեան Յունիս 9ի ծանուցագրին պատասխանը յանձնուեցաւ Մոսկուայի լեհ դեսպան Փաթէքի, ստորագրութեամբ Լիթվինօֆի։

Ծանուցագիրը զոհունակութեամբ արձանագրել վերջ լեհ կառավարութեան ցաւակցութիւնը Վոյքօֆի սպանութեան առթիւ եւ ոճրագործին դէմ արտայայտուած ընդհանուր զայրոյթը, կ'աւելցնէ թէ խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար ընդունիլ Լեհաստանի այն տեսակէտը, որուն համաձայն Վոյքօֆի սպանութիւնը խենդի մը անհատական արարքն է, ընդհակառակն այդ սպանութիւնը կը նկատէ իբրեւ մէկ արտայայտութիւնը այն սիստեմաթիկ եւ կանոնաւոր պայքարին, որ ուղղուած է Խորհրդային Միութեան դէմ՝ համաշխարհային յեղաշրջութեան եւ խաղաղութեան թշնամի մութ ուժերու կողմէ։ Խորհրդային կառավարութիւնը ցաւով դիտել կուտայ թէ՝ Լեհաստանի մէջ գործող ահաբեկչական կազմակերպութիւններուն հանդուրժող աչքով նայուիլը արդելք մըն է երկու երկիրներու յարաբերութեանց նպաստաւոր զարգացման դէմ։

«Հաստատուած է թէ սպանիչը լեհ քաղաքացի է, որվհն՝ ծանօթ հակայեղափոխական պետի մը, որ Խորհրդային Միութենէն մեկնելէ վերջ լեհական հպատակ դարձաւ։ Այսպիսի տարրերու լեհ քաղաքացի ընդունելը, որ անկասկած կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԼԷՈՆ ՏՕՏԷ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ

Շաբաթ գիշեր եւ կիրակի կէսօրէն վերջ ցոյցեր եւ կռիւներ տեղի ունեցան «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի խմբագրատան առջեւ։ Բազմաթիւ արքայականներ եւ ոստիկաններ վիրաւորուեցան։ Արդէն քանի մը օրէ ի վեր հետաքրքիրներու բազմութիւն մը անանցանելի ըլլալու աստիճան խնուած կը մնար խմբագրատան առջեւ։ Արքայականները կիրակի օր գրաւեցին ամբողջ հրապարակը եւ սկսան պոռալ իրենց «կեցցէ՛ Տօտէ» յանկերգը։ Տօտէ խմբագրատան պատշգամին վրայ երեւցաւ։ Արքայականները սկսան ծափահարել երկարօրէն։ Ոստիկանները ուզեցին ցրուել զանոնք, այն ատեն գաւազանները բարձրացան օդին մէջ եւ կռիւը ծայր տուաւ։ Ի վերջոյ ձերբակալուեցան 40 արքայականներ, որոնցմէ հինգը վար դրուեցան։ Վիրաւորները պօժոնի հիւանդանոցը փոխադրուեցան։ Թերթի մը համաձայն, վիրաւորուած ոստիկաններու թիւն է 27։ Կռիւը տեւեց կէս ժամ։ Ցեղ տեղ ոստիկանները ստիպուեցան ատրճանակներով սպառնալ ցուցարարներուն։

Գիշերը ոստիկանական տեսուչ Քիափ իր գրասենեակը կանչեց ոստիկանութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաները եւ անոնց հաղորդեց թէ որոշուած է բռնի ուժով ձերբակալել արքայականներու պետը՝ եթէ չյանձնուի։ Ու ռազմագիտական յատակագիծ մը պատրաստուեցաւ այս առթիւ։ Միւս կողմէ արքայականներն ալ՝ մօտ 500 հոգի, նախազգացումով մը՝ ամբացուցին իրենց դիրքը, ամէն կողմ պատնէշներ շինելով։

Երէկ առտու ոստիկանները սկսան պաշարումի տակ առնել խմբագրատունը։ Ժամը 6.30ին Թոմի հրապարակը ռաժմադաշտի մը երեւոյթը կը պարզէր. հոն էին մեծ թիւով հետիոտն եւ հեծեալ ոստիկաններ, հրշէջ զինուորներ՝ երկար նիզակներով։ «Աքսիօն Ֆրանսէզ»ի պատուհաններէն արքայականները, որոնք ամբողջ գիշերը անքուն անցուցած էին, յուզումով եւ լուիկ կը դիտէին իրենց պաշարումը։

Ժամը 7ին ոստիկանական տեսուչ Քիափ եւ սպայակոյտը ինքնաշարժով եկան խմբագրատան առջեւ, տեսուչը դրան առջեւ կեցող արքայական պահակներուն լսաւ թէ կ'ուզէ տեսնուիլ Տօտէի հետ։ Քիչ վերջ առաջին յարկի պատուհանը բացուեցաւ եւ Տօտէ երեւցաւ։

— Պարոն Տօտէ, ըսաւ Քիափ, կոչ կ'ընեմ ձեզի իբրեւ մարդու, իբրեւ Ֆրանսացիի։ Յանձնուեցէք։ Չեր թափել տալիք արիւնը, չպիտի կրնայ գնել այն, զոր կ'ողբաք։

— Պ. տեսուչ, պատասխանեց վերէն Տօտէ, պիտեմ թէ ի՛նչ ուժ ունիմ եռեւս։ Չեմ ուզեր որ իմ երեսէս արիւն թափուի, ո՛չ ալ մայթին վրայ քաղաքացիական կռիւ ծագի։ Կը յանձնուիմ՝ Ֆրանսայի եւ իմ գաւկիս յիշատակին համար։

Արքայականները ծափօր կազմած դուրս եկան եւ անձայն անշշուկ կտրեցին ոստիկանական շղթան։

Ժամը 7.35ին Տօտէ եւ Թերթին պատասխանատու տնօրէն Ցըլէսթ իրենց բարեկամներէն հրաժեշտ առնելէ վերջ նստան ոստիկանութեան կառքը, որ ուղղակի Սանթէի բանտը տարաւ զիրենք։

Շարլ Մօրաս հակառակ էր Տօտէի անձնատուութեան։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԻՆ

(Ավարտումը)

ԲԱՐԿԱՆ, Ք.

Ահա ինչ է գրում ինձ ընկերս Ա. Ս. Ա. Ա. Ա

ՊՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՅԱՏՈՒԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ձեզ համար մի քանի շատ հետաքրքրական նամակներ կան, որոնց պատասխանները կուզենայինք տալ մեր թերթի միջոցով, որովհետև նրանց մեծ մասը կարիք ունի ոչ միայն անհատական, այլև հասարակական ուշադրության։

Ահա առաջին նամակը։

— Ես ամուսնացած եմ, ունեմ երեխաներ, ապրում եմ ընտանեկան երջանիկ կյանքով։ Ամուսինս ինձ շատ է սիրում, ես էլ նրան։ Մենք ունենք մեր ընտանեկան գաղտնիքները, որոնք ոչ ոքի չեն հետաքրքրում։ Ամուսինս ինձ ասում է, որ ես ինքնասեր եմ, ինքնահավան, ինքնագոհ, ինքնավստահ, ինքնամոռաց, ինքնամոլ, ինքնամոլուր, ինքնամոլուրիկ, ինքնամոլուրիկուկ, ինքնամոլուրիկուկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկիկ, ինքնամոլուրիկուկի

դիւրացնէ իրենց հակախորհրդային գործունէութիւնը, կրկնապէս պատասխանատու կը դարձնէ լեհ կառավարութիւնը այդ գործունէութեան համար։ Խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար այդ սպանութեան մէջ պատասխանատուութիւններէ զերծ մնալ՝ այն առարկութեամբ թէ Վոյքոֆ մերժած էր իրեն առաջարկուած անձնական պահակախումբը։ Անիկա անբաւարար եւ անազդեցիկ միջոց մըն է՝ տրուած ըլլալով Լեհաստանի մէջ ներկայութիւնը հակախորհրդային անձերու եւ կազմակերպութիւններու։ Լեհ ձեռնհաս իշխանութիւնները իրենց ուշադրութիւնը եւ բոլոր ջանքերը պէտք է կեդրոնացնէին յիշեալ անձերու եւ կազմակերպութիւններու ոճրագործ գործունէութիւնը դաղրեցնելու վրայ եւ շատ խիստ հսկողութեան ենթարկէին զանոնք։

Վերջացնելով, ծանուցագիրը կը պահանջէ՝ 1. որ լեհ կառավարութիւնը մանրակրկիտ քննութիւն կատարէ երեւան հանելու համար ոճիրին հեղինակները ու բոլոր թելերը, եւ արագ ու խիստ պատիժի ենթարկէ բոլոր յանցաւորները, մասնաւորաբար ոճիրին ուղղակի հեղինակը. 2. որ փոխ-գործակատար Ուլիանոֆ դատական քննութիւններուն մասնակցի. 3. որ լեհ կառավարութիւնը անմիջական եւ խիստ միջոցներ ձեռք առնէ, լեհական հողին վրայ գործող ահաբեկչական կազմակերպութիւնները լուծելու եւ հակախորհրդային գործունէութիւն վարող անհատները Լեհաստանի սահմաններէն դուրս հանելու համար։

**** Վոյքոֆի սպանիչ Քովէրտա պիտի դատուի արտակարգ դատարանի մը կողմէ։*

**** Լիթուանիոյ ոստիկանութիւնը երեւան հանած է դաւադրական ծրագիր մը՝ ուղղուած Քովնոյի խորհրդային դեսպանատան դէմ։*

Մալթայի ախտրեալներուն դատը սկսաւ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հետագրէ թէ Մալթայի Թուրք աքսորեալներուն դատավարութիւնը սկսած է արդէն Պոլսոյ անգլեւթուրք իրաւարար խառն ատեանին առջեւ։ Առաջին դատախազն է Ահմէտ Էմին պէյ, յայտնի լրագրող, «Վաքըթ»ի եւ «Վաթան»ի խմբագրապետ, որ Զինադադարին բազմաթիւ ուրիշ Թուրք մտաւորականներու հետ Մալթա աքսորուած էր Անգլիացիներուն կողմէ։ Ահմէտ Էմին պէյ ցնսուց հատուցում կը պահանջէ։

Իր փաստաբանը յուզիչ ճառ մը խօսեցաւ, եւ ըսաւ որ եթէ անգլեւթուրք աւանդական բարեկամութիւնը վերահաստատել կ'ուզուի, անգլիական կառավարութիւնը պէտք է դարմանէ Զինադադարի շրջանին Պոլսոյ իր գինուորական ներկայացուցիչներուն գործած իրաւական սխալները։

Անգլիոյ ներկայացուցիչ Պ. Օուըն Ուէլս հակառակեցաւ այս պահանջին եւ յայտնեց թէ դատարանը իրաւասու չէ այս խնդրով զբաղելու։

Ահմէտ Էմինի դատը շատ կարեւոր է, կ'ըսէ «Թայմզ», որովհետեւ Մալթա աքսորուածները մեծ թիւ մը կը կազմեն, ու եթէ անիկա յաջողի հատուցում ստանալ, միւսներն ալ նոյն հիման վրայ դատ պիտի բանան։

Աչալեհեանի հերոսները

Ամերիկացիները ներկայիս կը մրցին Ֆրանսացիներէն աւելի մեծ պատիւներ ընելու համար Աչալեհեանի անդրանիկ երիտասարդ հերոսին՝ Զարլս Լինտպէրկի։ Ուաշինկթընի մէջ ընդունելութիւնը փառայեղ եղաւ։ Նախագահ Քուլիճնախագահեց պաշտօնական ընդունելութիւններուն, կիրակի օր Լինտպէրկի հետ եկեղեցի գնաց եւ հացկերոյթ տուաւ անոր ի պատիւ։ Ընդունելութեան ճառին մէջ նախագահը դրուատեց Լինտպէրկի քաջութիւնը։ «Ուրիշներ պատրաստուեցան, ըսաւ, սակայն դեռ երէկ գրեթէ անծանօթ երիտասարդի մը վերապահուած էր բնութեան տարերքին յաղթել եւ մէկ հարուածով անկորնչելի փառքի մը տիրանալ։ Ամերիկա եւ ամերիկեան ժողովուրդը պիտի չմոռնան այն ընդունելութիւնը, զոր Ֆրանսա ըրաւ մեր երիտասարդ հայրենակցին»։ Նախագահը Լինտպէրկը անուանեց Ամերիկայի «անպաշտօն դեսպանը Եւրոպայի մէջ»։ Լինտպէրկ եւս իր կարգին գովեստով խօսեցաւ Ֆրանսայի ժողովուրդին համակրանքին մասին՝ հանդէպ ամերիկեան ժողովուրդին։

Լինտպէրկ Ուաշինկթընէն օդանաւով Նիւ Եօրք գնաց երէկ երկուշաբթի եւ փառաւոր ընդունելութիւն գտաւ։

**** Հարիւրապետ Պալրտ երէկ առաւօտ պատրաստ էր Նիւ Եօրքէն Փարիզ ճամբայ ելլելու՝ տեղակալ Նովիլի եւ հարիւրապետ Պերթ Աքոսթայի հետ։*

Ինչպէս գրեցինք, Պալրտ Փարիզ հասնելէն վերջ 12 ժամ պիտի հանգստանայ, առանց ճառեր լսելու եւ ցոյցեր տեսնելու, ու կրկին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Նիւ Եօրք։

Իր օդանաւը՝ «Ամերիքա» միայարկ Ֆոքքըր մըն է, երեք աստղաձեւ շարժիչ մեքենաներով։ Թեւերը շատ հաստ են, երկայնութիւնն է 24 մեթր 25 ս., լայնութիւնը՝ 2 մ. 40։ Յիսկները շատ հանգստաւէտ են։ Օդանաւին ընդհանուր ծանրութիւնն է՝ ճամբայ ելած ատենը՝ 6880 քիլօ, որուն 2673ը օդանաւը պարապ վիճակի մէջ, 3270ը պէնզին (5540 լիտր), 216ը իւղ ((270 լիտր), 249ը երեք ճամբորդները, 63ը՝ անթելը, 80ը մնունդ եւ ջուր, 238ը դիտակներ եւ ազատարար կազմածներ։

**** Չէմպըլին եւ Լէվին կիրակի առաւօտ Պերլինէն վիէննա պիտի մեկնէին, սակայն, օդանաւը աւերուած ըլլալով չկրցան մեկնիլ։ Թէմփըլհոֆի օդանաւային կայանը հաւաքուած հետաքրքիրները հիասթափուեցան, երբ իմացան որ մեկնումը յետաձգուած է։ Երկու Ամերիկացիները Պատէն-Պատէն գացին հանգստանալու։*

Մուսոլինի եւ ախտևականները

Մուսոլինի անցած օր ունկնդրութեան ընդունեց սիոնական կազմակերպութեան գործադիր կոմիտէի պատուիրակ եաքոպսընը։ Կէս ժամ տեւող խօսակցութեան ընթացքին, եաքոպսընը Իտալիոյ դիկտատորին տեղեկութիւններ տուաւ Պաղեստինի մէջ սիոնականներու գործունէութեան մասին։ Մուսոլինի հաւանութիւն յայտնեց որ իտալեւպաղեստինեան ընկերակցութիւն մը կազմուի, Հրեաներու եւ Իտալացիներու միջեւ սերտ կապեր հաստատելու համար։

Սէն Շամոնի հին եւ նոր բաժանորդներէն կը խնդրուի իրենց առկախ հաշիւները վճարել Պ. Ա. Մ՚իքայէլեանին, որ սիրով յանձն առած է այդ գործը։

„ՅԱՌԱՋ"Ը ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Թաւրիզի մեր ընդհ. գործակալն է Պ. ԵՂՆԻԿ ԲԱՋՈՒՆԻ, որուն պէտք է դիմել բաժանորդագրութեան եւ հատավաճառի համար։

ՀԱՍՑԷ.— Y. Katchouni, Tauris (Perse).

ՑՈՒՇԱՏԵՏԻ

Հ. Յ. Դ. Սէն Շամօնի ընդհ. ժողովը 18 Յունիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, վարուժան ակումբին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրներով։

Հ. Յ. Դ. Փօն տը Շէրիի ենթակոմիտէի 5րդ դասախօսական ժողովը 18 Յունիս շաբաթ ժամը 7ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պիտի դասախօսէ Ընդհ. Ա. Աճէմեան, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 16 Յունիս, Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ կը խօսի Սեգրակ Սասունի Ֆրէօյտիսի մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Ը. Մ. Ը. Մ.Ի Հ. Մ.Ի, Պէլվիլի Հ. Մ.Ի եւ Արմէնիայի խումբերէն իրենց ներկայացուցիչները ղրկել «Յառաջ»ի խմբագրատունը այսօր Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 7.30, կարգադրելու համար «Յառաջ»ի բաժակին հաշիւները։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Պ. Արամ Աբրահամեան։

ՆՇԱՆ ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ իր ծանօթներուն կը տեղեկացնէ իր նոր հասցէն՝— 37, Rue Lourmel, Paris (15me)։

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՓՈՒՋԸՆԻ ՄԷՋ

(ԿՈՂ)

ԱԳԳ. Միութեան փուզէնի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ գաղութը յառաջիկայ ժողովրդական ընտրութեանց մասնակցելու եւ իրենց ընտրող ու ընտրելիի իրաւունքը արժեցնելու համար, այժմէն դիմել մասնաճիւղիս, եւ վճարելով տարեկան 24 կամ առնուազն վեցամսեայ 12 ֆրանքի ազգ. տուրքը, արձանագրուիլ յատուկ տոմարին մէջ։

Ազգ. տուրքի հաստատման Թուական ընդունուած է 1927 Յունիս ամսուան սկիզբը։

Արձանագրութիւնները պիտի կատարուին ամէն օր ատենադպիր Ս. Կէվիէրեանի վաճառատունը եւ պիտի վերջանան 3 Յուլիս կիրակի օրը։

Ատենադպիր Ատենապետ
Ս. Կէվիէրեան Ա.Բաղտասարեան

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ

320 էջ։ կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, Պալենց գրատուն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՆԻԿՈՄԻՄ, Օշական.— Ընդարձակ նամակ մը ղրուած է ձեզի։ Սխալմամբ հասցէն նշանակուած է P. O. 294։ Եթէ չէ հասած, իմացնել։

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— Եօզղատի Թէրզիլի գիւղացի Մատթէոս Պաքամեան, հօր անուն Սեհեքերիմ, մօր անուն Զիչէկ, որ ճչպէլի ամերիկեան որբանոցը կը գտնուէր. այժմ Պէյրութի ըլլալը կը կարծուի. իմացնել՝ Mesrob Bakamian*ի, Labejan par Mirande (Gers) France։ Կը խնդրուի սուրիական թերթերէն արտատպել։*

— Մարդիս կըտիկեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին Միսաք Չօպանեանը, որ մեկուկէս տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր։ Տեղեկացնել՝ Sarkis Guedikian*ի, La Fosse, Coullons (Loiret)։*

— Կը փնտռուի Մանուկ Տէր Յակոբեան, Սեբաստիոյ Դաւռա գիւղէն։ Ութը ամիս առաջ հղած է Detroit Mich. *(Ամերիկա)։ Տեղեկացնել Մարտիրոս Կրտտանանի 2,* Rue Capitaine Jerber, Issy-les-Moulineaux (Seine) (France)։

Կը փնտռեմ քրոջս որդին Փիրայր Լ. Պաքըրճեանը, Պրուսայի Կիւրէլ գիւղացի. մայրը՝ Մելփոք Մ. Գասըմեան, Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն։ Կորսուած տարագրութեան ընթացքին, ողջ ըլլալ կը կարծուի որբանոցներու մէջ։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի միջոցով, Ս. Գասըմեանին։ Նոյն տուղին կը նուիրուի եռամսեայ «Յառաջ»։

Րումտիկինցի (կեսարիա) մարիամ քէօչէքեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Յովհաննէս եւ Արմենակ քէօչէքեան։ Շօր անունը Յարութիւն, մօր անունը Նէրկիզ։ Իզմիրի աղետէն ի վեր կորսուած են։ կը կարծուի Յունաստանի որբանոցներէն մէկուն մէջ եղած ըլլալ։ Նոյն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել — Kalouset Yapoudjianի, 9 Passage Lauzin, Paris (19me)։

Յունաստանի *Նոր Օրէն* եւ *Ա. Լիքէն* կը խնդրուի արտատպել։

Հ. Մ. Ը. Մ.

Աթլէթիկ եղանակին սկզբնաւորութեան յառաջիկայ ոտիմպիական ճանդէսի պատրաստութեան համար, Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի մասնաճիւղը, փորձերու սկսած է եւ այդ առթիւ վարձած է երկու մարզարաններ։

կը հրաւիրուին բոլոր մարզիկները, Շորեքշաբթի օրերը ժամը 6.30էն 8 մինչեւ ժամ փըթի-ժան, իսկ կիրակի առաւօտները՝ ժամը 9ին փօրթ տ'Ոռլէան, երթալու համար C. A. Montrougeի մարզարանը։

(Կնիք)

Կ'ՈՒԶՈՒԻ շատ դիւրին գործի մը համար, 14—15 տարու տղայ մը, Ֆրանսական կարեւոր տան մը համար, շաբաթական 50 ֆր. երթեւեկի ծախքէն զատ եւ նուէրներ։ Դիմել «ՅԱՌԱՋ»ի։

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԼԷՐԵԱՆ
Աշխատակցութեամբ
կը խնամէ ներքին, կանանց, մոթթային, վէներական հիւանդութիւնները։ Բ. րակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ԱՍԿԱՐԱՆ
13 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ար.	
Ա֊Ֆրլին,	L. St.	124	03
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	—
Թրքական Ոսկ.	L. Trq.	13	05
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	25
Տրահմի »	Drachme	33	50
Լիր »	» Lire	140	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ջուից. »	Frc. Suisse	490	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	100	—

ԱՐԺԵԹՈՒԹՂԹԻ

Եգ. Ֆր. Յոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3200	—
»	II »	1880	—
»	III »	1400	—
Իւամըլի երկաթ.	Lots tirés	157	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԹԻՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
"ԿԱՐՕ,,
ԿՕՇԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
73 Rue Taitbout, Paris (9). մէթրօ թրինիթէ. Tél. Trudaine 19-95
Մեր սեփական գործարանին մէջ մասնաւոր խնամքով կը պատրաստենք ամէն տեսակ կօշիկներ կանանց եւ այրերու տոկուն, աժան եւ վերջին նորաձեւութեամբ։ կ'ընդունինք նաեւ չափու վրայ ապսպրանքներ։ վաճառատունէս գնուած կօշիկներուն փոքր նորոգութիւնները կը կատարենք ձրի։ վաճառատան բացմանը առթիւ *ՄԻ ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ* սովորական գիներուն վրայ։
ՕԳՏԱԻԵՑԷՔ Ա.ՌԻԹԷՆ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
VAHRAM DJÉNAZIAN
1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ճիշտ քովը
ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ *Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ*
ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՓՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՓ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ
Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէնները։
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : *Բաց է ամէն օր* Tramway 5 et 26

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐ ամէն օր ժամը 9էն 12։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վէներաբան, միզասեռական հիւանդութիւններու։
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
"ՖԷՊԻՒՍ,, ՀԱՅ ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆԸ
37 Rue Poissonnière «Փաթէ"ի դիմաց
(Եէպիւս լուսանկարչատան յարակից) Tél. Louvre 69-83
Գերձակատանս մէջ կը պատրաստուին փարիզեան շիք եւ անգլ. վերջին նորոյթով *Զարլսթօն* եւ չափու վրայ զգեստներ։
Նոր եղանակին առթիւ ունինք Ֆրանսական եւ անգլիական ապրանքներու ճոխ մեծերք մը։
Գերձակատունս բացառաբար օժտուած է շոգեւարդուկ մեքենայով։
ՁԵՌՔ ՄԸ ՁԳԵՍՏ ԿԱՐԵԼ ՏՈՒՈՂԻՆ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ
կտրօն մը 12 անգամ ձրի արդուկելու համար իր զգեստը։
Սկզբունք, գոհացում տալ ամէնէն դժուարահաճներուն
ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՅԵԼԻ ԵՒ ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտ, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մեծերք մը ունի մատենադարանի դիրքերու։
Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

Վարձու յարկաբաժին
Օդասուն եւ պաշտպանուած բնակ սենեակներ, խոհանոց, թուալէթի սենեակ, մատան, ընդարձակ մուտք, ջուր, էլեկտրականութիւն, կազ։ Նպաստաւոր պայմաններ։
Դիմել «Ճաշարան Նաֆոնալ» 28 Rue Nationale Billancourt։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20շ.	40շ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆԻՍ 1927

15 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 363

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՅՈՑ ԽՕՍՔ

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԱՆՈՒՆՈՎ...

Ամէն օր, եւ օրը քանի մը անգամ, այլանդակ լուրեր կը տանին խորհրդային կայսրութեան սահմաններէն։

Մասնաւորապէս շատ կը խօսուի անհամար ձերբակալութիւններու եւ գնդակահարութեանց մասին։ Կարմիր զրաքննութիւնը թոյլ չի տար ճշդօրէն հաղորդել օրուան անցքերը։ Այնպէս որ, պէտք է որոշ վերապահութեամբ ընդունիլ շատ մը նոր լուրեր, մանաւանդ երբ անոնց աղբիւրները միայն սահմանակից երկիրներու թերթերն են։ Ժամանակը պիտի ցուցնէ բուն իրականութիւնը, երեւան հանելով սուտն ու ճշմարիտը։

Ան այժմ, անժխտելի է մէկ իրողութիւն, —Մոսկուա մատուած է անդունդի կատաղութեան մը, եւ կը թափէ-կը կոտրէ ամէնց շատ բարակը մտածելու։ Զեկան (այժմ՝ Քաղաքական Վարչութիւն) մէկ հարուածով գնդակահարել սուաւ քանի մը հազար դէմքեր, բոլորն ալ արգելափակ պատանդներ։ Պաշտօնապէս կը հաստատուին նաեւ ուրիշ կարգ մը գնդակահարութիւններ, վլատիվոստոկէն մինչեւ Թիֆլիս։ Պէտք է սպասել խորհրդային թերթերուն, ամբողջ անցուդարձը իմանալու համար։

Մոսկուայի համար ամէն մէկ գնդակահար զոհ՝ լրտես է, սաւդիր, կամ առնուազն՝ «հակայեղափոխական», հոգ չէ թէ երկու տարի առաջ բանտը ինկած ըլլայ, առանց ո՛ր եւ է կապ ունենալու վարշաւայի սպանութեան, կամ անգլիւռուս մրցակցութեան խաղերուն հետ։ Այս միամանի տեսակէտը այնքան հարազատ է կարմիր իշխանաւորները, որ մէկ վայրկեան իսկ չեն մտածեր թէ, թունդ հակայեղափոխական թուրքերն ալ իրենց պէս կը շարժէին, դիւահար Համիտէն մինչեւ «եղբայր» Ֆէյսալ։ Մէկի տեղ՝ տասը, քսան, հարիւր. մէկ «ֆէտայի»ի փոխարէն՝ հազար, տասը հազար անմեղներու կոտորած։ Եթէ Գէորգ Զաւուշը «խային» էր, թուրք նախարարներն ու վալիները անով չէին զբաղեր, այլ կը կոտորէին ամբողջ գիւղեր։

Կ'ըսեն թէ բանւորա-գիւղացիական իշխանութիւնը այդպէս շարժելու ստիպուած է, իբրեւ «յեղափոխական» ուժ, համ յեղափոխութեան բարիքին համար։

Միթէ՞։ Այդ ո՞ր յեղափոխական աւանդութիւնն է որ կը թելադրէ, արտաքին դէպքի մը վրայ, գիշերանց բանտէն հանել եւ գնդակահարել իրենց ազատութենէն զրկուած մարդիկ, ի՛նչ ազգի կամ դասակարգի ալ պատկանին։ Եթէ Վոյքով մը սպանուեր է օտար երկրի մէջ, թող անոր համապատասխան գործ մը կատարեն տղամարդու պէս։ Հերոսնե՞ր կը պակսին իրենց մէջ։ Տասներորդ տարին է որ կ'իշխեն եւ կը յոխորտան, բայց տակաւին կը խորհին ու կը գործեն այնպէս ինչպէս սուլթաններն ու ցարերը, ինչպէս աշխարհի բոլոր բռնակալներն ու ջարդարարները։ Մուկի պէս վախկոտ՝ հրապարակի վրայ, առիւծ՝ թանձրակուռ պարիսպներու մէջ, գնտանի մը խորը նետուած կալանաւորներու, կամ անզէն, անճար բազմութեան մը հանդէպ։

Թերեւս վճռական, սանձարձակ շարժելու հիմքեր ունեցային յեղափոխութեան առաջին օրերուն, երբ իրենք ալ չէին հաւատար իրենց յաղթանակին։ Տասը տարի յետոյ շարունակել նոյն մեթոտները՝ կը նշանակէ ոչ թէ ուժ եւ յեղափոխական թափ, այլ ասիական, անատնական խուճապ։

Եւ իսկապէս։ Խորհրդային իշխանութեան վարիչները, կամաւոր կամ գործակալ, դեսպան թէ առեւտրական պատուիրակ, այսօր, տասը տարի յետոյ, շատ աւելի սարսափի մատնուած են, քան այն տարիներուն, երբ կը կոուէին կոլչակներու, Տէնիքիններու եւ Վրանկէլներու դէմ։ Փորը կուշտ, կռնակը տաք, անոնք կը դողդղան իրենց գիրքին ու մարթին վրայ։ Անոնք լուսնոտի ջղաձգութեան կը մատնուին ամէնէն սովորական երեւոյթներուն առջեւ, եւ բնազդաբար արիւն թափել կուտան արհեստով ոճրագործներու, պատուհաններէն դիտելով անզօր զոհերու հոնդիւնը։

Յեղափոխութեան անունով ...

Այո՛, այնքան լղճացնէն, պոռնկացուցին այդ բառը, որ հասարակ խաչագողն անգամ իրաւունք ստացեր է, այսօր, կարմիր շապիկ հագնելու եւ համամարդկային արժէքներ գաղթ-կախելու, հարազատ յեղափոխականները գլխատելու, լրտես-կախելու, ամբողջ սերունդներ անասունթիւնը գեղարուեստի վերածելու, ամբողջ ժողովուրդները ստրկացնելու եւ կեղեքելու։

Կը թուի թէ՝ այսօրուան ընթացքով, ականատես պիտի ըլլանք այնպիսի դէպքերու, որոնք պիտի գերազանցեն նոյն իսկ 1919-20ի գազանութիւնները, մանաւանդ եթէ արտաքին միջամտութիւններ ալ ծագին։

Ան այժմ, դուրսէն կ'աշխատին իզ չլեցնել կրակին վրայ, անշուշտ երեւոյթները փրկելու համար։ Իսկ թէ ի՛նչ կրնայ պատասխան տալ։ Եթէ կարմիր վարիչները վճռեր են տեղի չտալ ո՛ր եւ է ճակատի վրայ, ո՛չ իրենց ընդդիմադիր ընկերներուն, ոչ դժգոհ ժողովուրդներուն եւ ոչ հասարակ բոլոր հաւատարիմ կապոլշեւիկ տարրերուն, եւ, գոհացում չտալով հանդերձ, արեան մէջ խղդել ամէն խլրտում, — անխուսափելի են նոր եւ աննախընթաց արիւնհեղութիւններ ու վերիվայրումներ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Յունաբեր (6 յունիս) խմբագրականի մը մէջ ակնարկելով Հայաստանի ներկայ սահմանները եւ անոնց «ապահովութեան» խնդիրը, կ'ըսէ.

— *«Ինչ պատկեր կը պարզէն Հայաստանի այսօրուան սահմանները։*

«Հիւսիս-արեւմուտքէն մեր հայրենիքէն պոկուած է Կարսի ամբողջ շրջանը աւելորդ Անիով՝ որ ընդամէնը 7—8 քիլոմեթր տարածութեան վրայ կը գտնուի Ալեքսանդրապոլն ու Երեւանը միացնող երկաթուղագծէն։ Ինկիւրիի «հայասէր» զօրամասերը վայրկեաններու հեռաւորութեան վրայ արդէն հսկողութեան տակ առած են այս երկաթուղագծի երկու գլխաւոր եւ անպաշտպան կայարանները՝ Ան եւ Աղին։

«Այս նոյն դծի ուղղութեամբ թրքական զօրքերը կեցած են Ալեքսանդրապոլի փէշերը լիզող Արփաչայ գետի այն ափին, ուրկէ անոնք 1918 Մայիս 15ին՝ քանի մը վայրկեանի մէջ՝ քաղաք մտան եւ քաղաքի զօրանոցներուն մէջ դիրքեր գրաւեցին։

«Հարաւ-արեւելքէն խլուած է Հայաստանէն Սուրմալուի շրջանը, որ թուրքինը երբեք եղած չէ եւ որ մաս չի կազմեր մինչեւ իսկ Ազգային Մեծ Ուխտին։

«Ինկիւրիի «հայասէր» զօրամասերը այս շրջանին մէջ բռնած են Արաքսի ափերը, բերան ուռնալով Մարգարայի կամուրջը որ ընդամէնը 3—4 ժամուան հեռաւորութիւն ունի Էջմիածնէն։

«Հարաւէն ձգուած է Նախիջեւանի շրջանը որ «ինքնավար» է եւ կը գտնուի թաթար Ադրբէջանի հովանաւորութեան տակ։

«Այս շրջանի «ինքնավարութիւնը» ապահովելու համար՝ Ինկիւրին 1921ին, յատուկ դաշնագրով, զոհեց Պաթումի ամբողջ շրջանը, առտր վոխաբէն Հին Նախիջեւանը Ադրբէջանին կցելով։

«Այսպիսով մեր հայրենիքի հարաւային սահմանի վրայ ձգուած է «ինքնավար» Նախիջեւանը — երէկ՝ հայկական, իսկ այսօր՝ թաթար— որ կարճեւանի գծով բաժնուած է Սիւնիքէն, իսկ ժամերու հեռաւորութիւն ունեցող Շարուրի գծով՝ Երեւանէն։

«Ինչպէս կը տեսնէք, Ռուսահայաստանի երկարաշարք բնական ամրութիւնները՝ գետերն ու բերդերը իրենց լեռնալանջերով պոկուած և տրուած են լաւագոյն «հայասէր»ին՝ թուրքին։»

ՀԻՆԳ ՀԱՆԳԱՐ ՀՈԳԻ ՈՃՌԻ ՄԻԱՑՆ ԱՅՐ ՄԸ ԵՒ ԿԻՆ ՄԸ...

Կիրակի, Դեկտ. 12ին, փարիզի ռուս գաղութը, մօտ 5000 հոգի, հաւաքուած էր Թրոքատէրօի սրահը՝ տօնելու համար «Ռուս մշակոյթի օրը»։ Բացման ճառին մէջ, երբ ատենապետ Զելեր յիշեց վերջերս Մոսկուայի մէջ կատարուած գնդակահարութիւնները, հանդիսականները լուռ ոտքի ելան։ Մէկ օթեակի մէջ միայն երիտասարդ մը եւ իր կինը՝ մնացին նստած։ «Ոտքի՛, ոտքի՛» լսուեցաւ բոլոր կողմերէն, բայց անոնք մնացին անշարժ։ «Գոլշեւի՛կ», «սրիկա՛յ», «աւազա՛կ», «մարդասպա՛ն», «ոճրագո՛ծ», «լի՛բր», «խայտառա՛կ», «դու՛րս հանեցէք այդ անզգամը» — հայհոյանքներու տեղատարափը թափեցաւ վերէն ու վարէն եւ սպառնական բռունցքները ուղղուեցան դէպի «պոլշեւիկներու» սրահը։ Մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ հանդարտեցնել յուզուած բազմութիւնը։

Հանդէսի առաջին մասէն յետոյ, սրահը նորէն իրար անցաւ։ «Լինչի դատաստանի՛», «ջարդեցէ՛ք դունչը», «դուրս», «դուրս» ինչեց ամէն կողմէն։ Ու մինչ բազմութիւնը կ'ալեկոծուէր, ծերունի մը ժամ օթեակը եւ ցասումով թքաւ «պոլշեւիկ»ի երեսը։ Ուրիշ մը՝ երիտասարդ կին մը սկսաւ ապտակներ տեղացնել անոր գլխուն։ «Պոլշեւիկ»ի կինը յարձակեցաւ վերջինիս վրայ եւ սկսաւ հովանոցով պաշտպանել իր ամուսինը։ Վրայ հասան ուրիշներ, որոնք սկսան ծեծել «պոլշեւիկ»ը, մինչեւ որ եկան ոստիկանները եւ դուրս տարին «պոլշեւիկ գոյգը»։ Մինչ ոստիկանները երիտասարդին թեւէն բռնած՝ կ'առաջնորդէին դէպի դուռ, աչքն ու ձախէն բռունցքներն ու ոտքի հարուածները կը թափէին «պոլշեւիկ»ին մարմնի համապատասխան մասերուն։

Այս «տխուր միջադէպէն» ետք, հանդէսը շարունակուեցաւ բարձր տրամադրութեան մէջ, եւ ռուսերը ջերմ խանդավառութեամբ տօնեցին իրենց ազգային տօնը, որ ահա՛ քանի մը տարի է հաստատուած է գաղութներու մէջ։

ԴԷՊԻ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

Գրեցինք թէ, գերմանացի տօքթ. Նիտէրմայէր Արագած բարձրանալու նպատակով հասած է Երեւան։ Մինչեւ վերջի եւ նման ձեւակերպութիւններու աւարտումը, արշաւախումբը Մայիս 29ին մեկնեցաւ Էջմիածին ուր փրոֆէսէօրը ուսումնասիրեց պատմական յուշարձանները։ Մայիս 30ին Աշտարակի կողմէն, արշաւախումբը սկսաւ բարձրանալ դէպի Արագած։ Խումբին կը մասնակցի երկրաբան Ջըրբաշեան։

Տօքթ. Նիտէրմայէր այս առթիւ հետեւեալը յայտարարած է «Խորհրդ. Հայաստան»ի աշխատակցին (31 Մայիս).

—«Հայաստան գալով, կ'ուզեմ ուսումնասիրել շարք մը հարցեր, որոնք կապուած են Հայաստանի երկրաբանական եւ յատկապէս աշխարհագրական դիրքի հետ։ Ու պիտի բարձրանամ Արագածի եւ Արարատի վրայ։ Ես, տարիներու ընթացքին, ուսումնասիրած եւ հետազօտած եմ Հիմալայային, ինչպէս իրանեւտաւրոսեան լեռնաշղթային կազմութիւնը։ Ուսումնասիրած եմ նաեւ փոքր Ասիոյ լեռնադաշտը։ Այդ երկու սարերուն շղթաները իրարու հանդիպելով Հայաստանի մէջ, առաջ բերած են կեղեւի խախտում, մեծ ճեղքեր, հրաբուխներու ժայթքումներ, օրինակ Արարատն ու Արագածը։ Այս տարի իմ արշաւախումբս կը հետապնդէ կիսագիտական նպատակներ։ Հաւանական է որ յաջորդ տարի մենք աւելի ժամանակ տանք հրաբխային ժայթքումներու հարցին ուսումնասիրութեան։

Ցեղական գիտական ուժերը, մանաւանդ Հայաստանի հնախոյզ մարմինը ամէն օժանդակութիւն կուտան մեր խումբին ու ձեռնարկին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քիւրտերը ծուղակի մէջ կը ձգեն թուրքերը

Քրտական ապրիլէ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք Մայիսի 1—5 տեղի ունեցած քիւրտ-տաճկական կռիւներու մասին.

Փետրուարի սկիզբները Թուրքերը զօրքեր կը կեդրոնացնեն Տէրսիմի եւ Մասիսի Քիւրտերուն դէմ։ Քիւրտերը շարունակ սպասողական վիճակի մէջ մնալով, կը հետեւին թուրք զօրքերու շարժումներուն։ Նախապատրաստական կ'ըլլան թուրքերը։ Տէրսիմի Քիւրտերը շնորհիւ իրենց անմատչելի լեռներուն, ուժգնօրէն կը դիմադրեն եւ ետ կը մղեն թուրքերը։ Մասիսի Քիւրտերը պարտուած ձեւանալով, կը նահանջեն, իրենց ետեւէն թուրքերը քաշելով։ Սակայն, նախապէս որոշուած տեղի մը մէջ կը պաշարեն եւ թակարդի մէջ կը ձգեն եւ ջարդելով կը քալեն մինչեւ Ղարաքիլիսէ։

*Մայիսի 5ի կռիւին թուրքերը տուած են 470 սպանուած եւ 200 գերիներ։ Քիւրտերը գրաւած են նաեւ 12 լեռնային եւ 200 գերիներ։ Քիւրտերը 36 գնդացիր, 140 ձորիներ եւ խոշոր քանակութեամբ ռազմամթերք։ Ցետոյ գրաւելով Պայազիտն ու Տիատինը, ջարդեր են փոքրաթիւ թուրք բնակչութիւնն ու պաշտօնէութիւնը։ Այս առթիւ պարպած են նաեւ պետական գինան

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻՆ
ՎԱՂՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նամակով պարզեցի թէ պահպանողականները ի՛նչ ծրագիրներ կը մշակեն, ամրապնդելու համար իրենց հեղինակութիւնը։

Նոյն ուղղութեամբ լուրջ աշխատանքի լծուած են նաեւ ընդդիմադիր կուսակցութիւնները, իւրաքանչիւրը իր ըմբռնած ձեւով։

Ազատականները որոնց աստղը մարեցաւ Լոյտ Ճորճի անկումէն (1922) ասդին, կրճնած նախկին վարչապետին անձնական համբաւին եւ անվիճելի արժանիքներուն, ինչպէս նաեւ իրենց երկու միլիոն ազերլին հիմնադրամին, անվհատ կ'աշխատին իրենց ափին մէջ առնելու համար խորհրդարանը 1929ի ընտրութիւններուն։ Այս մասին մեծ յոյսեր ունին։ Իսկ աշխատաւորական կուսակցութիւնը որ տարօրինակ վիճակի մէջ է ընդհանուր գործադուլի ձախողումէն ի վեր, աշ ու ձախ նոր ուժեր կը փնտռէ որպէս զի խաթացնէ իր շարքերը։

Ազատական վարիչները եւ մամուլը հիմնական պատճառները ցոյց կուտան իրենց լաւատեսութեան համար։ Իրենց կարծիքով, պահպանողականներուն կայ դիրքը արդիւնք չէ անոնց քաղաքականութեան վայելած համակրանքին, այլ ուղղակի հետեւանքը Լոյտ Ճորճի խմբակցութեան, 1924ի ընտրութիւններու ընթացքին։

Ընկերվարականները իշխանութենէ հեռու պահելու առաջադրութեամբ, ազատականները ընտրեցին միջին ճամբան եւ իրենց քաւէները տուին Պոլտուինի թեկնածուներուն։ Ազատականներուն համար իսկ պահպանողական վարչաձեւ մը աւելի նուազ չարիք է, քան ընկերվարականը։ «Օպզըրվըր»ի աշխատակիցը երկար յօդուած մը նուիրած է այս հարցին։ Պահպանողականութիւնը, կ'ըսէ յօդուածագիրը, արդիական բացատրութիւն չէ. բացառիկ պարագաներէ դուրս, երբ ընկերութիւնը կը ծառանայ անիշխանութեան կամ դասակարգային պայքարին դէմ, քաղաքակիրթ մարդկութեան միակ նշանախօսքը եղած է յառաջդիմութիւնը. մինչդեռ պահպանողականութեան ըմբռնումն իսկ կը հակասէ այդ ճշմարտութեան։

Յետոյ, կը շեշտէ ազատականներու կարգ մը յաղթութիւնները վերջին ամիսներուն։ Յունուարէն ասդին կատարուեցան հինգ մասնակի ընկերութիւններ։ Պակասը երկու պահպանողական, երկու աշխատաւորական եւ մէկ ազատական ներփոխանութիւններուն տեղ ընտրուեցան երկու աշխատաւորական և երեք ազատական։ Այս երեւոյթը եւ մանաւանդ կուսակցութեան ծոցին մէջ ատենէ մը ի վեր տիրող միութիւնը, որ աւելի վտանգուած էր Լոյտ Ճորճ—Ասքուիթ բանավէճէն յետոյ, ազդանշաններ են վաղուան յաջողութեանց համար։ Յօդուածագիրը չափազանց լաւատես է եւ քաջալերուած։ Յաջորդ խորհրդարանին մէջ, կ'ըսէ, ազատականները պիտի շահին բաւական քուէ՝ պահելու համար հաւասարակշռութիւնը միւս երկու խմբակցութիւններուն միջեւ։ Բայց եւ այնպէս, ակամայ կ'ընդունի որ աշխատաւորականները տակաւին կը պահեն իրենց հմայքը ընտրական շրջաններուն մէջ։

Նոյնքան լաւատեսութեամբ կ'արտայայտուի ուրիշ ականաւոր դէմք մը՝ Սըր Չէրպըրթ Սամուէլ, որուն համոզումով ազատականներու քաղաքական եւ ընկերային ծրագիրները ներշնչուած են այն տեսակ գաղափարներէ որոնցմով միայն կարելի է ապահովել բրիտանական կայսրութեան եւ մանաւանդ անդլիացի ժողովուրդին բարգաւաճումը եւ ուժը։ Ո՛չ եղածով գոհանալու եւ ո՛չ ալ եղածը քանդելու քաղաքականութիւնը կրնան փրկարար ըլլալ ո՛ր եւ է ժողովուրդի համար։ Ամէն տեղի եւ ամէն ժամանակի համար, միակ ապահով եւ գործնական միջոցը խաղաղ բարեկարգումն է։

Պահպանողական երեսփոխան մը Սընտէյ Թայմզի մէջ կ'անդրադառնայ այս հարցին վրայ եւ շեշտելէ ետք թէ ազատականները իրենք են որ առեղծեցին իրենց այսօրուան անբաղձալի վիճակը, շնորհիւ երերուն եւ յարափոփոխ քաղաքականութեան մը, յոյս կը յայտնէ որ ևթէ անոնք փոխանակ շփացնելու ընկերվարական պետերը եւ վարելու անորոշ ուղղութիւն մը քաղաքական եւ ազգային շատ մը խնդիրներու մէջ, գծեն վերջնական ուղեգիծ մը, կրնան ապահովաբար վերստանալ իրենց կորսնցուցած համակրութիւնը ժողովրդական խաւերէն ներս։

Բնականաբար կուսակցական նախանձախնդրութիւնը իր որոշ բաժինը ունի այս վարդապետին մէջ, սակայն միւս կողմէ, չափազանցութիւն պիտի ըլլար ենթադրել, ինչպէս կ'ընեն Լոյտ Ճորճի ընկերվարական հակառակորդները, թէ ազատական կուսակցութիւնը բոլորովին կորսնցուցած է իր գոյութեան իրաւունքը։ Իրաւ է որ զանցառելի է իրենց հեղինակութիւնը հիմակուընիմա. բայց այդպէս չէ եղած միշտ։ 1832էն ի վեր, ուրեմն 95 տարուան մէջ, ազատականները ընդհատաբար իշխանութեան ղլուխ գտնուած են 61 տարի, մինչդեռ իրենց հակառակորդները հազիւ 34։ Աւելին։ Ներքին ընկերային բազմաթիւ բարենորոգումներ իրագործուած են ազատականներու օրով։ Շատ փայլուն է իրենց պատմութիւնը քաղաքական յաջողութիւններով։ Այնպէս որ, սխալ է, կ'ըսեն իրենց դեկավարները, դամբանականը կարդալ կուսակցութեան։ Ներկայ վիճակը արդիւնք է գլխաւորաբար իրենց ներքին պառակտումներուն։ Որ եւ է քաղաքական կուսակցութիւն ծնունդն է իր պատկանած ժողովուրդին ընկերային - քաղաքական պայմաններուն։ Աստիճանաբար քաշուիլ, չի նշանակեր անհետանալ։

Պնդողներ կան, սակայն, որ անգլիացի ժողովուրդին համար ներկայ կարգուսարքով, անհրաժեշտ են միայն երկու կուսակցութիւններ — պահպանողականները եւ ընկերվարականները։ Երկու ծայրերը, առանց միջին ճամբու որ կը վտանգէ թէ մէկուն թէ միւսին գործունէութիւնը։ Թերեւս այս համոզումէն ծնունդ առին ամիսներ առաջ այն հնթադրութիւնները թէ՝ Լոյտ Ճորճի մտերմութիւնը ընկերվարական դեկավարներուն հետ, վերջ ի վերջոյ պիտի յանգի երկու հոսանքներու միացման։ Հիմա յայտնի է արդէն որ ատիկա պարզ հնթադրութիւն մըն էր եւ չի համապատասխաներ ճշմարտութեան։

Գալով ընկերվարականներուն, անոնք աւելի կարեւոր հոգերու մէջ են։ Արհեստակցականներու նոր օրէնքը եւ Ռուսաստանի հետ յարաբերութեանց խզումը միխիթարական երեւոյթներ չեն իրենց համար։ Կարեւոր յաջողութիւն մը ունեցան, սակայն, անցեալ շաբթու։ Սպառողական Միութիւններու տարեկան համաժողովը 1843ի դէմ 1960 քուէով որոշեց միանալ ընկերվարական կուսակցութեան։ Տրուած որոշումը անակնկալ մը չէր, քանի որ տարիներէ ի վեր կը սիրաբանէին իրարու հետ։ Քանի մը անդամ փորձեցին, բայց ձախողեցան։

Ընկերվարականները չափազանց խանդավառուած են այս արդիւնքով, որովհետեւ Սպառողականներու հետ «բարեկամանալ» կը նշանակէ թէ պարտարաձնել կուսակցութեան դանձը եւ թէ՛ մասնաւորաբար առուտրացնել աշխատաւորական ընտրողներու բանակը։ Սպառողականները հիմնուած են հարիւր տարիէ ի վեր, եւ ունին 180 միլիոն ոսկերլին դրամագլուխ եւ տարեկան 300 միլիոնի չափ առեւտուր։ Ունին հինգ երեսփոխան, որոնք իրականին մէջ միշտ կը քուէարկեն ընկերվարականներուն հետ։ Պահպանողական մամուլը չափազանց դժգոհ է այդ դէպքէն։ Թայմզ եւ Տէյլի Թելէկրաֆ դիտել կուտան որ Սպառողական Միութիւնները, որոնք հիմնուած են իբրեւ տնտեսական եւ առեւտրական մարմիններ, այս նոր քայլով կը կորսնցնեն իրենց այդ հանդամանքը, կը կորսնցնեն մանաւանդ իրենց անկախութիւնը եւ անձնատուր կ'ըլլան ընկերվարականներու քաղաքական նպատակներուն։ Ճիշտ է որ համաժողովին պատգամաւոր ուղարկած էին միայն 600 միութիւններ (ամբողջ գումարն է 1300 միութիւն), սակայն բացայայտ է որ անոնք ալ համամիտ են այս յանդուգն որոշումին։

Տէյլի Թելէկրաֆ վախ կը յայտնէ որ ընտրութիւններու ժամանակ աշխատաւորականները իրենց ուզած ձեւով պիտի օգտագործեն Սպառողականներու հիմնադրամը, յաղողցնելու համար իրենց թեկնածուներու ընտրութիւնը։ Ուշագրաւ են նաեւ համարնաւարներուն կողմէ այս արդիւնքը ձեռք բերելու նպատակով թափուած աշխատանքները։ Անոնց շարքերուն մէջ այն հաւատքը կայ որ՝ գործադուլներու ժամանակ բանթողներու անունը ապահով է շնորհիւ սպառողականներու։ Ազատականները ալ կը դատապարտեն այս վտանգաւոր որոշումը։ Տարօրնակը հոն է, կ'ըսէ Տէյլի Էքսփրէս, որ Սպառողականներու մեծ մասը պահպանողական կամ ազատական իտէալներով տոգորուած անհատներ են, սակայն, հիմա պիտի հարկադրուին ակամայ եւ անուղղակի ծառայել ընկերվարական պրոպագանդին։

Համաժողովին որոշումը պիտի վաւերացուի ընկերվարականներու կողմէ պաշտօնապէս, յառաջիկայ Հոկտեմբերին։

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

«ՊՈԼՇԵՒԻԿ ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐԸ»

Բագուի «Կոմունիստ»ը (29 Մարիս) կը գրէ.—

Մայիս 27ին Բագուի մէջ գումարուեցաւ «Անաստուածներու» 2րդ համագումարը։ Այս առթիւ Թ. Շիւսեյնով տուաւ հետեւեալ զեկուցումը.

— կը տեսնենք որ կրօնական հոսանքները դարձեալ կը զօրանան։ Պէտք է սկսիլ սաստիկ կռիւ մը։

Ռուսական եկեղեցին, ջանալով հանդերձ վերակազմել իր շարքերը, դարձեալ կը մնայ հակայեղափոխական կազմակերպութիւն։ Քահանայական հոգեւորականութիւնը չափազանց պահպանողական է։ Իր ազդեցութիւնը Ադրբէջանի մէջ դեռ բաւական ուժեղ է։ Հետաքրքիր է, որ ներկայիս, գանազան կրօնքներու ներկայացուցիչները միջոցներ կը փնտռեն միասնաբար գործելու համար։ Հերձուածողներու դէմ դժուար է կռուիլ։ Անոնք հրաշալի կազմակերպութիւն մը ունին, եւ նիւթական միջոցներով՝ ապահովուած։

Կրօնքի դէմ բացուած մեր պայքարը կապուած է կուսակցութեան եւ կառավարութեան աշխատանքներուն։ Այժմ, բագուի Անաստուածներու միութիւնը ունի 3000 անդամ, բաւական թիւով թուրքեր եւ կիներ։

Միութիւնը տուած է հակակրօնական դասախօսութիւններ եւ ուժգին պայքարներ։

Շամագուայի աշխատանքներուն լրանալէն յետոյ ընտրուած է միութեան վարչութիւնը, 25 անդամ եւ 10 թեկնածու։

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՐԼԻՆԻՄԷՋ
ՄԵԾ ՈՒԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՅԻՍ 28Ի ԱՌԹԻՒ

Դժուարին է այն եռանդը, որ կը տիրէ Պերլինի ապագային կեանքին մէջ։ Գոյութիւն ունեցող երեք միութիւնները՝ գաղթական կանանց եւ երիտասարդական, ձեռք ձեռքի տուած կը տանին ժիր եւ համերաշխ գործունէութիւն մը որ թերեւս շատ մը գաղութներու համար նմանը կրնայ ըլլալ։

Ահա անկախութեան տարեդարձը։ կարելի՞ էր անտարբեր մնալ այդ մեծ օրուան հանդէպ։ Նախապէս որոշուած ըլլալով երեք միութիւններու մասնակցութեամբ ծրագրուած Ցունիս 5ի դաշտահանդէսին մէջ տօնել համբարձումը՝ եւ Մայիս 28ը, պ. պ. 8եր Մինասեան եւ Աբիգեան, անկէ առաջ անձնապէս հրաւիրած էին քանի մը բարեկամներ եւ համակիրներ, ընտանեկան շրջանակի մը մէջ։ Ճիշտ ժամանակին բազմութիւն մը լեցուցած էր սրահը։ Ամէն ոք լուրը առնելով փութացեր էր իր պարտքը կատարելու։ Շատեր տեղ չգտան. իսկ ուրիշներ, վերջը գալ կը յայտնէին որ լուր չունէին։ Ներկաներուն մէջ կային Հ. Հ. ներկայացուցիչ 8.քթ. Արինֆիլտը եւ գաղութի գրեթէ բոլոր յայտնի դէմքերը։

«Մեր Հայրենիք»էն վերջ պ. Ա. Աբեղեան գեղեցիկ ճառով մը պարզեց օրուան նշանակութիւնը։ Ցետոյ խօսեցաւ պ. Եաղճեան, «Այս սերունդը, որ այսօր իր վարանդի գոյութիւնը կը քաշքշէ, մէկ յոյս ունի —երիտասարդութիւնը»։ եւ երիտասարդներուն ուղղելով ըսաւ.

— Այն օրը որ դուք այլեւս ձեր մէջ ուժ չզգաք արիաբար դիմագրաւելու պատահարները եւ կռիւով դիմագրելու ճնշիչ ուժերու, ինչպէս անցնող սերունդը իր արիւնով կերտեց Մայիս 28, այն օրը, որ դուք ըսէք. փոքր ժողովուրդ ենք, ի՛նչ կրնանք ընել, այն օրը կորսուած ենք մենք ալ, դուք ալ... Բարձրացած դրօշը միշտ բարձր պէտք է բռնել եւ պահել Հայու եռանդը»։

Կարճ դադարի մէջոցին, պ. Գրիգորեան նուագեց «Զէյթունցի ենք»ը եւ երգուեցան ուրիշ հայրենի երգեր, յետոյ խօսք առնելով երիտասարդ դերասան պ. Սեւաչունի, ապահովցուց թէ երիտասարդութիւնը պիտի երթայ իր ոահվիրաներուն ճամբով, եւ դրուագներ պատմեց, հայ կառավարութեան առաջին պատուիրակութեան պոլիս մուտքէն, որուն ինք եւս կը մասնակցէր։

Եղան ընտանեկան զբօսանքներ եւ պարեր։ Ժամը երկուքը կ'անցնէր երբ հանդիսականները ցրուեցան գոհ տպաւորութեամբ։

** Ցունիս 5ի դաշտահանդէսը պերլինահայ կեանքին մէջ միակն է, որ կը համախմբէր գրեթէ ամբողջ գաղութը, մեծով պզտիկով։ Հանդէսէ՛նէի աղբիւրին մօտ, գեղեցիկ անտառի մը մէջ առաւօտեան ժամը իննէն սկսեր էին հաւաքուիլ պերլինի չորս ծագերէն, Ցրէգոլնէն եւ Լայփցիկէն։ Եւագոյնը կը ծածանէր ծառերու ընդմէջէն, ուրախութեամբ լեցնելով ամէն մէկուն սիրտը։

Ժամը մէկին պատրաստուեցաւ հայկական սեղան մը։ Սեղանապետ նշանակուեցաւ պ. Ե. Տէր-Մինասեան, որ ընդունելով առաջարկը կարճ ճառով մը շեշտեց օրուան հաւաքումին նպատակը եւ առաջարկեց խմել հայ ժողովուրդին եւ Հայաստանի անկախութեան 9րդ տարեդարձին համար, մաղթելով որ 10րդ կամ 11րդ տարեդարձը մեր հայրենի երկրին մէջ տօնենք...։ Ցետոյ եկաւ «Ազատվէրտի»ներու շարքը։

8.քթ. Արինֆիլտ վեր հանեց Մայիս 28ի սրբազան նշանակութիւնը եւ ըսաւ. «Եթէ այսօր տարբեր է իշխանութեան ձեւը, այդ ոչինչ կը փոխէ Մայիս 28էն, ընդհակառակը, Հայաստանը այսօր խորհրդային միութեան անկախ մէկ մասը կրնայ համարել ինքզինք միայն անոր արդէն անկախ պետութիւն մըն էր 1918 Մայիս 28էն ի վեր» պ.պ. Գրունճեան. «Մեր ժողովուրդին դարաւոր երազին մարմնացման թուականն է Մայիս 28։ Ձեւափոխութիւնները չեն՛ք տեսներ մենք։ Մենք կը ճանչնանք մեր սուրբ երկիրը եւ մեր շինարար ժողովուրդը, որուն տօնն է այսօր... կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը որ գիտցաւ մեզ աւանդել փառքի այս օրը եւ կեցցէ հայ երիտասարդութիւնը, որ Մայիս 28ի ոգիով պիտի ընթանայ մինչեւ վերջ»։

Պ. Ա. Քալուքճեան (Տրէգտըն) ուրախութիւն յայտնեց որ գէթ այստեղ առիթ կ'ունենայ հայկ. շրջանակ վայելելու եւ այժմ տօնելու Մայիս 28ը. «Եւ երբ մեր փոքր գաղութը վերադառնայ, նոր ուժերով պիտի արծարծեմ հայ միացու հաւատքը»։

Իւրաքանչիւր բաժակաճառէ վերջ, սեղանապետը սուր կատակներով կը գուարճացնէր սեղանը։ Ցետոյ խօսք տուաւ պ. Ա. Աբեղեան, որ հմտալից բանախօսութիւն մը ըրաւ Համբարձման տօնին շուրջ։

Ճաշը լմնցնելուն, տղաքը խաղեր կազմակերպեցին, իսկ աղջիկները ծաղիկ հաւաքեցին Համբարձման վիճակի սրբանուէր ամանին մէջ, ըստ հին սովորութեան, լուռ, անձայն... Յետոյ վիճակ քաշուեցաւ եւ, բախտը շատերու ժպտեցաւ։ Շատ գովելի ձեռնարկ մըն էր նաեւ երիտասարդական միութեան լոյսընծայած բազաւոր մէկ թերթը «Հայ Երիտասարդ» անուանով։ Իրաւունք ունէր գաղթական միութեան վարչ. փոխ նախագահը, երբ թերթը յանձնարարելով կ'ըսէր. «Ցեսէք ինչ եռանդ, ի՛նչ ոգեւորութիւն ունի մեր երիտասարդութիւնը, քաջալերենք զայն»։

Մինչեւ ժամը 9 տեւող գեղեցիկ ժամանցներէ վերջ, ժողովուրդը գրուեցաւ ուրախ տրամադրութեամբ։

Պերլին Գաղթական

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԽԱՉԱԿՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ցունիս 3ին, Ուրբաթ օր, 16 Հոկտ. անդրանիկեան շոգենաւը խարխս նետեցին Օսմանտի նաւահանգիստին մէջ։ Այդ վիճակի շոգենաւերը մեզի Ամերիկայէն բերին Rotary անունով ծանօթ 2000 Ակումբներու ներկայացուցիչներ, որոնք իրր նոր խաչակիրներ կուգան իրենց միջադային 18րդ համաժողովը գումարել Օսմանտի մէջ, կուռելու համար ազգերը իրարմէ բաժնող փոխադարձ տգիտութեան եւ նախապաշարմանդէմ։

Բոթըրիի կամուրջին գագաթը առաջին անգամ յղացան Ամերիկայի մէջ, 1905ին։ Շիքակոյի մէջ 1908ին հիմնուեցաւ անոնց առաջին ակումբը։ 1910ին, այդ ակումբներուն թիւը Ամերիկայի մէջ կը բարձրանար 16ի։ Այդ ժամանակաշրջանին յարմար դատուեցաւ յիշեալ ակումբները միացնելով կազմել ընկերակցութիւն մը։ Այսօր Ամերիկայի մէջ 2000է աւելի համանուն ակումբներ գոյութիւն ունին։ Այս խոշոր կազմակերպութիւնը կը պարունակէ 300,000է աւելի անդամներ որոնք ցրուած են աշխարհիս ամէն կողմը եւ կը պատկանին 46 պետական երկիրներու։ Ան կը նպատակն է աշխարհի բոլոր ազգերուն եւ քաղաքացիներուն միջեւ հաստատել բաղձալի խաղաղութիւնը, համերաշխութիւնը եւ ուղղամտութիւնը, առանց դաւակարգի, կրօնքի եւ գիպի խտրութեան։ Իր խորհրդանշանն է անիւը, հետեւեալ նշանաբանով «օգտակար եղիր ուրիշներու, նախքան ինքզինքդ մտածելը»։

Այս շարժումը խիստ օգտակար ազգութիւն մը ներդրած է իր անդամներուն վրայ։ Անոնց ընկերային դիրքին կարեւորութեան եւ ստանձնած մեծ պատասխանատուութեան տեսակէտով։ Հոն՝ ուր «Բոթըրի» ակումբ գոյութիւն ունեցած է, գրադիւրջ առաջ եկած է բնակիչներու փոխ-յարաբերութեանց մէջ։ Այդ կազմակերպութեան բարերար ազդեցութիւնը զգալի եղած է նաեւ գրուեստ, գործի տէր եւ ազատ արուեստի պատկանող անձեր իրար մօտէն կը ճանչնան եւ իրարու կ'օգնեն։ Ակումբի մէջ ներկայացուցիչ ըլլալու համար, պէտք է ունենալ գործի եւ ընկերային տեսակէտով պահանջուած ձեռնհասութիւնն ու առաքինութիւնները։ Նոր ակումբներ կազմելու համար անհրաժեշտ են ակումբներու պատկանող անձերու նախաձեռնութիւնն ու թելադրութիւնները։ Կրօնական եւ քաղաքական հաւատալիքներու տարբերութիւնը բնաւ նկատողութեան չառնուիր։ Բացարձակապէս արգիլուած է ակումբներու մէջ վիճաբանիլ կրօնական եւ քաղաքական հարցերու շուրջ։ Այլ պէտք է խօսիլ ու վիճաբանիլ հասարակաց գործերու եւ պաշտօններու մասին։

Ընդհանուր առումով Rotary իր ծոցին մէջ կ'ընդունի ձեռնարկ գեղին պատկանող անդամներ. բացառութիւն կը կազմեն ձեռնարկները՝ Զինուցիները եւ քաղաքրթուած Հնդիկները։

Հ. ՏԻՐՈՍԻ

Պրիւսել

ՆՊԱՍՏ ՏԱԼ ԹԷ ՈՉ

Ադրբէջանի կառավարութիւնը, իբրև ճանապարհաշինութեան նպատակ կուտար այն գործարկութիւններուն, որոնք կ'ուզէին հայրենիք դառնալ։ Սակայն քննութեամբ տեսնուած է որ բոլոր նպատակալի գործարկութիւնները ճանապարհաշինութեան կը վատնէին Բագուի մէջ, առանց քաղաքէն հեռանալու։

ԽՍՀՄ ԳԱՍՏՐՈՆՈՄԻԱՅԻ ՀԱՐՑԵՐ

ԳԱՍՏՐՈՆՈՄԻԱՅԻ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԾ ՎԱՐԱԿԱՊԵՏ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՈՒ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Գաստրոնոմիայի գիտության մեծ վարակապետ Հայկազունուն հարցազրույցը մեր թղթակցի հետ:

— Ո՞ր ժամին եք սովորաբար ճաշում:

— Ես ճաշում եմ ամեն օր ժամը 2-ին:

— Ի՞նչ եք նախընտրում ճաշի ժամանակ:

— Ես նախընտրում եմ ամեն տեսակ ուտելիքներ

բացուած է։ Կէփէնուի պետը եւ Փեթրոկրատի շրջանի հրամանատարը իբր դիկտատոր կը գործեն Ռուսիոյ նախկին մայրաքաղաքին մէջ։

Խորհրդային Միութեան մէջ մասնակի զօրաշարժ յայտարարուած է։

Պոլսոյ Սպիտակ Ռուսերը պիտի վնասեն

Թանի Պոլսոյ թղթակիցը կը գրէ.—

Ժընեւի Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակի ներկայացուցիչ Ճոնսըն, էնկիւրի երթալով տեսակցած է արտաքին նախարար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի հետ։ Այս տեսակցութեան նախապար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ, արտաքին յանձնաժողովի նախագահը, որ պիտի մասնակցի Աշխատանքի Միջազգային խորհրդաժողովին։

Ճոնսըն այս առթիւ կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեց Թուրքիա ապաստանած Ռուսերու փափուկ կացութեան վրայ։

Ինչպէս յայտնի է, նախապարապական հրամանագիր մը կ'արգիլէ այս վերջիններուն Թուրքիա բնակիլ 1927 Օգոստոս 1էն վերջ։ Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակի պատուիրակը պարզած ըլլալով որ անկարելի է այս գաղթականներուն համար տեղ գտնել եւրոպական երկիրներու մէջ, Թուրք կառավարութիւնը հաւանեցաւ յետաձգել վերոյիշեալ որոշումին գործադրութիւնը։ Ռուսերը գոհունակութեամբ ընդունեցին այս որոշումը։

ՌՈՒՄԵԼԻԱՀ ՎԻՃԱԿԸ

Լեհաստանի արտաքին նախարար Զալէսքի, ժընեւի մէջ մամուլի ներկայացուցիչներուն յայտարարեց թէ Մոսկուայի կառավարութեան վերջին ծանուցագրին մէջ յիշուած երեք պահանջները հաշտարար հիմ մը կը կազմեն՝ խնդիրը վերջ-նապէս կարգադրելու համար։ Նախ ոճրագործը դատարան յանձնուած է եւ ընդհ. դատախազը պահանջած է կարճ դատաւարութիւն։ Երկրորդ՝ խորհրդային ներկայացուցիչը արտօնուած է մասնակցելու հարցաքննութեանց։ Երրորդ՝ գալով յեղափոխական կազմակերպութիւններուն, որոնց կ'ակնարկէ Մոսկուա, լեհական օրէնքով արգիլուած են անոնք։ Վարչապետի կառավարութիւնը այդպիսի կազմակերպութիւններու մասին տեղեկութիւն չունի, եթէ հաստատուի թէ կան, չպիտի վարանի լուծել զանոնք։

Միւս կողմէ, սակայն, լեհ մամուլը շատ գոհ չերեւիր Մոսկուայի ծանուցագրէն։ Լեհ կառավարութիւնը, կ'ըսէ, ամէն զիջում ըրաւ. սակայն դիւանագիտական փափկանկատութիւնը թոյլ չիտար որ շարունակ կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունենան ծանուցագիրներով։ Գալով հակապոլշեւիկ գաղափարներ մնուցանող ոուս գաղթականներու վտարման, պէտք է որ նախ սոկեանները վտարեն իրենց հողէն Գ. Մէջազգայինը, որուն ձգտումները ուղղուած են Լեհաստանի եւ ուրիշ պետութեանց դէմ։

∴ «Մորնինկ Փոսթ»ի կարծիքով, եթէ Մոսկուա պնդէ իր պահանջներուն վրայ, Լեհաստան պիտի հարկադրուի Ազգերու Դաշնակցութեան դիմել։ Նոր ծանուցագրին պատասխանելէ առաջ, Լեհաստանի կառավարութիւնը կը սպասէ որ վերադառնայ արտաքին նախարարը։

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը

Ներկայիս ժընեւի մէջ կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի 45րդ նստաշրջանը, մասնակցութեամբ անդամ պետութեանց արտաքին նախարարներուն։ Օրակարգին մէջ կան կարեւոր խնդիրներ։

Թերթերը կ'ըսեն թէ Պ. Պ. Պոհան եւ Շթրէզէման այս առթիւ ալ սիրալիր խօսքեր փոխանակած են, շեշտելով Լոքարնոյի դաշնագրին կարեւորութիւնը։ Առաջին տեսակցութիւնը տեւած է մէկուկէս ժամ, որու միջոցին երկու նախարարները խօսած են օրուան խնդիրներուն վրայ։ Շթրէզէման տեսակցեցաւ նաեւ Պ. Զէմպըլէյնի հետ։ Գերմանիոյ ներկայացուցիչները մեծ վերապահութեամբ կ'արտայայտուին, բայց գաղտնիք չէ որ պիտի պահանջեն 45,000ի զեղչել Հռենոսեան շրջանի գրաւման բանակին թիւը։ Չի կարծուիր որ Ֆրանսա հաւանի այս կարգադրութեան։

Գերմանական կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ արեւելեան շրջանի 34 ամրութիւնները քանդուած են արդէն, համաձայն 1927 Յունուար 31ի որոշման, հետեւաբար Գերմանիա իր պարտքը կատարած է։

Թուրք գաղթականներ դէպի Թուրքիա

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Գաղթականներու Ջեռեղման Յանձնաժողովին յանձնարարուած էտեղ պատրաստել այն գաղթականներուն համար, որ պիտի գան Կովկասէն, Սիպերիայէն, Ալպանիայէն եւ Սերպիայէն։ Այս գաղթականներուն թիւը 200,000 հոգի հաշուուի։ Բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ կուգան արդէն Սուրիայէն, Կիպրոսէն եւ Եուկոսլաւիայէն։

Անգլեւեգիպտական տագնապը

Բրիտանական կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը ուղղելով Եգիպտոսի, կը պնդէ իր տեսակէտին վրայ եւ բացատրութիւններ կը պահանջէ կարգ մը մութ կէտերու մասին։ Ուրիշ լուրի մը համաձայն, երկու կողմերը անպայմանօն խօսակցութիւններ ունեցած եւ համաձայնութեան գետին մը պատրաստած են արդէն։

36 նոր գնդապահարութիւններ

«Տէյլի Էքսփրէս» կը գրէ թէ 36 նոր գնդապահարութիւններ կատարուած են խորհրդային իշխանութեանց կողմէ։ Վերապահութեամբ կ'արձանագրենք այս լուրը, ուրիշ աղբիւրէ տեղեկութիւն չունենալով։

Օդանաւային նոր մրցանիշներ

Ամերիկացի, անգլիացի եւ ֆրանսացի օդանաւորդներ իրարու հետ մրցումի եւած են, օդանաւով ճամբորդութեան մրցանիշը կոտրելու համար։ Անգլիացի Քար եւ Մաքուըրթ երկկամբայ պիտի ելլէին Քարաչի (Հնդկաստան) երթալու ճամբայ։

Ֆրանսացի Փելթիէ Տուպոի եւ կոնէն, ինչպէս նաեւ ամերիկացի Պայրտ նոյնպէս պատրաստ են ճամբայ ելլելու։

Սէն Շամոնի հին եւ նոր բաժանորդներէն կը խնդրուի իրենց առկախ հաշիւները վճարել Պ. Ա. Միքայէլեանին, որ սիրով յանձն առած է այդ գործը։

„ՅԱՌԱՋ"Ը ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Թաւրիզի մեր ընդհ. գործակալն է Պ. ԵՂՆԻԿ ԲԱԶՈՒՆԻ, որուն պէտք է դիմել բաժանորդագրութեան եւ հատուածաճառի համար։

ՀԱՍՑԷ.— Y. Katchouni, Tauris (Perse).

ՊԱՏՄԱ-ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ

կազմակերպուած՝ Ջ. Ը. Մ.ական փարիզի կեդր. վարչութեան կողմէ 19 Յունիս կիրակի ժամը 2.30ին դէպի վէրսայլի պալատը

Կ'ընկերանան Պ. Պ. ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ եւ Կ. ԲԱՍՄԱՋԵԱՆ

Կը հրաւիրուին միութեան անդամները եւ մասնակցիլ փափաքող հայրենակիցները։ Ժամադրավայր ժամը 1.30ին Invalidesի կայարանի մուտքին առջեւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Շավիլի «Արդուժեան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը, 18 Յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 9ին։

Հ. Յ. Դ. Սէն Շամօնի ընդհ. ժողովը 18 Յունիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, վարուժան ակումբին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրներով։

Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիի ենթակոմիտէի 5րդ դասախօսականն ժողովը 18 Յունիս շաբաթ ժամը 7ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պիտի դասախօսէ Ընկ. Ա. Աճէմեան, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 Յունիս Երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին սովորական սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 16 Յունիս, Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիալի մէջ։ Կը խօսի Սեդրակ Սասունի Ֆրէօյտիսմի մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԼԻՈՆԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Լիոնի Ռասիկանական տեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ժամանակէ մը ի վեր դադրած օտարականներու ինքնութեան թուղթի փոփոխութեան կամնորոգութեան գործողութիւնը վերսկսած է, եւ կը հրաւիրէ A (ա)էն մինչեւ R (ռ) սկզբնատառերով մականուն ունեցողները, որպէսզի անյապաղ ներկայանան Լիոնի ապահովութեան տնօրէնութեան օտարականներու յատուկ գրասենեակը, Rue St. Jean 35bis։ Ամենակարճ միջոցի մէջ չդիմողները պիտի ենթարկուին 1927 Մարտ 26ի օրէնքով նախատեսուած պատիժներուն։

Ազգ. միութեան Լիոնի կեդր. վարչութիւնս, նկատի ունենալով որմէր հայ հայրենակիցսերէն շատերը Ֆրանսերէն թերթ չեն կարդար, այս յոյժ կարեւոր հրահանգը կը հաղորդէ Լիոնի հայրենակիցներուն, որպէսզի ժամ առաջ ձեղքեն իրենց դիրքը օրէնքին առջեւ եւ վերջ մնան պատասխանատուութենէ։

(Կնիք)

«ՅԱՌԱՋ»Ը ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ

Կը ծախուի հայկական սրճարանը, Avenue Jean Jaurès։ Գործակալ՝ Կարապետ Դամալէրեան, որուն կարելի է դիմել հատուածաճառի եւ բաժանորդագրութեան համար։

ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՅ-ՏՐԱՄՎ-ՕՓԷՐԷԹԻ ԹՈՒՄԲԸ

պէկավարութեամբ Յ. Գ. ԱԶԱՐԵԱՆի

Յուլիս 3ին Théatre Municipalի մէջ Rue de Halles, Bois Colombes, կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, *կը բեմադրէ՝*

ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ

Յուլիս 9ին, Société Savantesի մէջ, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, հայկական առաջին օպերան՝

Յ. Թումանեանի ԱՆՈՒՇԸ

(5 արար)

Յուլիս 10ին կիրակի ցերեկ ժամը 10էն մինչեւ գիշերուան ժամը 10։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Լրանալամասնութիւնները առանձին յայտագրերով։

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Կը փնտռուի Մանուկ Տէր Յակոբեան, Սեբաստիոյ Դավուա գիւղէն։ Ութը ամիս առաջ եղած է Detroit Mich. (Ամերիկա)։ Տեղեկացնել Մ. Պրտիրոս Կրտտեանի 2, Rue Capitaine Jerber, Issy-les-Moulineaux (Seine) (France)։

— Յարութիւն Ֆէրմանեան կը փնտռէ եղբայրը Նազարէթ Ֆէրմանեան որ կը գտնուի Պուկարիա, ժօրաքթորերը թաղուհիցա Մկրեան (Րումանիա), Բեսկա Վէղնէճեան (Պոլիս)։ Իմացնել՝ Մկրտիչ Թէյհանի, 208bis Rue Lafayette, Paris 10me։

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆի ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ

320 էջ։ կը գտնուի Յառաջի խմբագրատունը, Պալենց գրատունն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

ՎԷՊԵՐ.— Լուռ յաւեր 10 ֆր., կեանքը ինչպէս որ է 10, թղթմտանքի Զայներ10, կաթուղկը 7, Լուսինը 8, Յտեանի փանջունին7, Թապլվար7, Դատաստ. խորհուրդին առջեւ 10, Մատնիչը 8, Յեղափ. մակաբոյծները 7, Միքէի սիբարկածը 5, Զագըը Ավրամ 5, Ձեպընթաց նորածինը 2, Ռուսմէն ժողովրդ. պատմուածքներ 6, Մ. Կորքիի Ֆօմա Կորսիէֆ 15, Սեւակի քժիշկին գիրքէն փըղցուած էջեր (Ա. տպ.) 10, Վէրթէր 9, Սուլամիթ 6, Բարիզէ 7.50, Յալբիի մեր խաչը 12.50, Թուղթի փառք 5, Տղու հոգիներ6, Աբսէն Լիւբէն 20, Տելեմաք (պատկերազարդ) 50, Երեւակայական ոճիրը 2, Շ. Հօլմսի կարմիր գլուխով մարդոց խմբակը 2, Փոսքօմպ հովհարին գաղտնիքը 2, Պրիւս Բարթինկթըն սուզանաւին գաղտնիքը 2, Թօփալ Օսման 5, Քէօր Օղլուի արկածները 2.50, Զարիքի նախարարը 20, Լօփասանի երեք վիպակները 2, Տք. Մօրի վրէժը 5, Պղնձէ քաղաքը 3։

ՄԱՀՅԱՑՈՒ ՍԻՐԸ, Մաքսիմ Կորքիի 3 ֆր.։

Շուտով լոյս կը տեսնէ, Ա. Քօնըն Տոյլի ՄԱԿԱԲՈՅԾԸ։

Կը Հայթայթուին նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրքեր։ Փոսթի ծախք չառնուիր։ Պահանջել գրացուցակը։ Դիմել նամակով հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)։

ԱԿԱՌԱՆ

14 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստեռլին,	L. Stg	124	03
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	—
Թուրքական Թղթ.	L. Trq.	13	05
Թուրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	50
Լէվա 100 հատ	Léva	18	25
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	140	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ջուից.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	45
Ցարմանց	(10 Roubles or)	100	—

ԱՐԺԵԹՈՒՊԵՐ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3200	—
»	II »	1880	—
»	III »	1500	—
Թումանի երկպ.	Lots turcs	157	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

Ibis Rue Hautefeuille, Paris (6me). Մէթրօ St. Michelի ձիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ,

ՓՈՐՁԵՑԷՔ — ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ — ՀԱՄԱՐ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԱՐԹԻՆ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ "ԿԱՐՕ,,

ԿՕՇԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

73 Rue Taitbout, Paris (9). Մէթրօ Թրինիթէ, Tél. Trudaine 19-95

Մեր սեփական գործարանին մէջ մասնաւոր խնամքով կը պատրաստենք ամէն տեսակ կօշիկներ կանանց եւ այրերու, տոկուն, աժան եւ վերջին նորաձեւութեամբ։ Կ'ընդունինք նաեւ չափու վրայ ապսպրանքներ։ Վաճառատունէս գնուած կօշիկներուն փոքր նորոգութիւնները կը կատարենք ձրի։ Վաճառատան բացմանը առթիւ *ՄԻ ՄԻԱՅՆ 15 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՁ* սովորական գիներուն վրայ։

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ

ՏՕՔԹ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԲԱԺՄԱՄԵԱՑ ՓՈՐՁԱՌՈՒԻ ԲԺԻՇԿ

Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 2—5 կը գտնուի Cabinet Médico-Chirurgicalի մէջ, 62, Rue de la Rochefoucauld (Pigalle փողոցի թիւ 55ին ձիշդ դիմացը)։
Tél. Trudaine 43-13. Métro Pigalle. Autobus I եւ R. Tram 5 et 30
Հոգածու խնամք, խղճամիտ գարմանում եւ արագ բուժում

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէն. ներու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԻԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

"ԱՐԱՐԱՏ,, ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ եւ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

35, RUE DUNOIR LYON (RHONE)

Լիոնի միակ հայ նպարավաճառատունը որ կ'ընդունի ապսպրանքներ թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ Ֆրանսայի ամէն կողմերէն եւ կը կատարէ ամէն յանձնառութիւն կատարեալ ուղղամտութեամբ։

Ձոխ մթերք Արեւելեան եւ Արեւմտեան ամէն տեսակ նպարեղէններու։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԿԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՒԹԱՒՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

Ե. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԿԷՏ ԺԱՄԱԳՈՐԾ

կը ներողի ամէն մարքէ ժամացոյցներ դիւրամատչելի գիներով։ Երաշխաւորեալ աշխատութիւն։ 62, Rue Belleville, Métro Belleville.

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԻՐԹ ԳՕԼԷՋ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՆՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔՈՒԱՅ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ՆԱՄԱԿՈՎ. 37, Rue de Maubeuge, Paris

վաճառուշարկաբաժին

Օգաստն եւ պատշգամով երեք սենեակներ, խոհանոց, թուալէթի սենեակ, մառան, ընդարձակ մուտք, ջուր, գլխաբացկանութիւն, կազ։ Նպաստաւոր պայմաններ։

Դիմել «Ճաշարան Նասիօնալ» 28 Rue Nationale Billancourt:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾՆԵՐ

Փարիզի եւ գաւառներու մէջ առեղնագործներու պէտք ունին առ այժմ միայն քսէփ տը Շէն լէնժըրիի համար։

Փարիզի մէջ շատ մօտ առնէն բանալիք աշխատանքի համար կ'ուզեմ աշակերտներ, որոնք այժմէն պէտք է փութան արձանագրուիլ։

Դիմել՝ ՎԱՀԻԻՃ ԿԷՕՔՃԷՆԵԱՆ 31 Rue Basfroi, (11e)։ իջնել մէթրօ Bastille, թրամուէյ եւ օմնպիւս Place Voltaire։

Աւաւօտները ժամը 8—9.30, կէսօրէ վերջ 1—2.30, կիրակի 11—1.30։

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՅՈՒՆԻՍ 1927

16 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 364

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԼԱՒ ՓԱԿԵ՞Ր ԷՔ

Տարին տասերկու ամիս եւ այսօր ալ, ա՛յս հարցումը ուղղենք երեւանի կաքաւներուն, իրրեւ պատասխան իրենց ընեցիկ ճամարտակութեանց։

— *Լաւ փակե՞ր էք դուռները, որպէս զի արտաքին վտանգի կամ ներքին փլուզման մը պարագային, քաւութեան նոտաղ չդառնայ ձեր կառավարած ժողովուրդը։*

Ա՛լ պժգալի դարձան «դաշնակ-մուսավաթ-մենշեւիկ դաւադրութեան» պատմութիւնները։ Այդ հէքեաթները կը ծառանգեն ձեզի հաւատացող ապուշները զուարճացնելու, բայց շանախեց մը անգամ չեն բարեփոխեր կացութիւնը, որ ցցուած ամէնուն աչքին առջեւ, վրդովիչ հարցականի մը պէս, ճիշտ ման 1917—18ի։

Եթէ «անգլիական ոսկիով եւ հրահանգներով ներշնչուած» ահաբեկիչներ կան դուրսը, փարիզի մէջ, ինչպէս կ'ուզէք աւետացնել, տասն անգամ աւելի զօրաւոր եւ ազդեցիկ թշնամիներ թաւեր են ներսը, ձեր քթին տակ, ձեր «եղբայրակցութեան» սահմանին վրայ։ Եւ լաւ կ'ըլլայ որ քիչ մըն ալ ա՛յդ ուղղութեամբ մտածէք, փոխանակ անդադար փամփուշտներ արձակելու արտասահմանի լպրծուն պողոտաներուն վրայ։

Նոր չէ այս ազդարարութիւնը, բայց մենք պիտի կրկնենք անդադար, իրրեւ անողոք ընդդիմադիր, մինչեւ որ արթննայ ձեր քարացած խիղճը, եւ գործէ, վերջապէս, ձեր ժանգոտած ուղիքը։

Այդ պարտականութիւնը պիտի կատարեն նաեւ բոլոր այն որ —դաշնակցական, չէզոք թէ հակադաշնակցական— կը ճանչնան հայրենիքը, գիտեն անոր աշխարհագրական եւ ազգագրական կազմութիւնը, լրջօրէն կը հետեւին Մոսկուայի եւ Էնկիւրիի քաղաքականութեան, եւ քաջութիւնը, պարկեշտութիւնը ունին սեւին սեւ եւ ճերմակին ճերմակ ըսելու։

Երէկ արտասպեցինք քանի մը հատուածներ, «Յուսաբեր»ի Ղկ խմբագրականէն, որ չոր բառերով կը ներկայացնէ Հայաստանի այսօրուան սահմանները, այնպէս ինչպէս ձեւաւորած եւ ստորագրած է Մոսկուան, երեւանի գլխուն վերեւ, եւ անոր մեղսակցութեամբ։

Պարզենք նորէն, — հիւսիս-արեւմուտքէն անջատուած է Կարսի ամբողջ շրջանը աւերակ Անիով, որ ընդամէնը 7-8 քիլոմեդր է Ալեքսանդրապոլը եւ երեւանը միացնող երկաթուղագծին։ Էնկիւրիի պահակները արդէն կը հսկեն, քանի մը վայրկեան անդին, երկու անպաշտպան կայարաններու վրայ (Անի եւ Աղին)։

Հարաւ-արեւելքէն խլուած է Սուրմալուի շրջանը, ուր Էնկիւրիի պահակները բռնած են Արաքսի ափերը (իսկ վերէն վար՝ Ախուրեանի ափերը) եւ Մարգարայի կամուրջը, որ հազիւ 3-4 ժամ հեռու է էջմիածինէն կամ երեւանէն։

Հարաւէն՝ Նախիջեւանի գաւառը, որ կը զանուի Ազրբէջանի հովանաւորութեան եւ Թուրքիոյ անմիջական տրամադրութեան տակ, եւ դարձեալ քանի մը ժամուան հեռաւորութիւն ունի երեւանէն։

Արեւմուտքէն՝ «ինքնավար» Ղարաբաղը, միշտ Ազրբէջանի թաթին տակ, իր ռազմական բոլոր ճամբաներով, որոնց շնորհիւ թշնամին կրնայ ազատօրէն արշաւել դէպի մեր երկիրը, իսկ ուզած ատեն փակել ամէն ելք։

Եւ եթէ սխալ չէ մեր ունեցած տեղեկութիւնը, կարսի դաշնագրով (գաղտնի մաս), Թուրքիա իրաւունք ունի օդնութեան հասնելու կամ միջամտելու, եթէ խռովութիւններ ծագին Նախիջեւանի, Թերեւս ամբողջ կովկասի մէջ։

Արդ, այս պայմաններուն մէջ, իրենց ո՞ր ուժին ապաւինած են երեւանի աքլորները, ո՛ր եւ է անակնկալ կանխելու համար։

Գոնէ մտածե՞ր են ժողովուրդին ինքնապաշտպանութեան համար ընծայել այնքան միջոց, որքան կը վատնեն անոր դիմուն շան-քարոզ կարդալու, Թուղթի լեռնակուտակ ղեզերով եւ խօսքի փրփրադէզ ալիքներով։

Ահա հիմնական խնդիրը՝ մեզի համար։ Ու նա՛եւ երեւանցիներուն համար։

Անոնք չեն կրնար խուսափիլ պատասխանատուութենէ, որքան ալ ամբարտաւան ձեւեր առնեն այսօր, եւ կոտրել-թափելու խօսքեր արտասանեն, իրենց բովանդակ մոլուցքը թափելով շղթայակապ բանտարկեալներու եւ անմեղ, անճար պատանդներու վրայ։

Զի բաւեր «Իզվեստիա»ի եւ «Փրավտա»ի խօսքերը ծամծմել, Թուխակաբար թարգմանել եւ հայ գիւղացիներուն հրամցնել ինչ որ կը խօսին ու կը գրեն Մոսկուայի մէջ, «անգլիական իմպերիալիզմ»ի եւ նման հասարակ-տեղիքներու մասին։ Զի բաւեր առնքայ ու սպառնալ։

Նո՛յնքան «անընկճելի եւ անխորտակելի» էր ցարական բռնապետութիւնը։ Նո՛յնքան յոխորտ եւ փայլակնացայտ լեզու կը բանեցնէին «Նովոյէ Վրէմիա»ները, «Ռօսիա»ներն ու «Կավկազ»ները։

Եւ սակայն, — տեղի ունեցաւ անխուսափելին։ Աշխարհի մէջ ոչ մէկ բռնակալութիւն, որքան ալ ահեղ ըլլայ եւ վայրագ, չի կրնար տոկալ ժողովուրդներու կամքէն արձակուած ոուժերին, բողոքի եւ ազատութեան ամէհի փոթորիկին։

Թողո՛ւնք այդ բոլորը։ Մեզի համար հիմնականն ու անմիջականը՝ Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին փրկութիւնն է։ Ու նորէն նոյն հարցումը.

— Դուռները լա՛ւ փակե՞ր էք, ա՛յ տիրացու, թափծու մարդիկ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՄԱՑԵՑԵԱԼՈՒՐՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՑԵՐԸ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը (8 յունիս), խմբագրականի մը մէջ պարզելով յունական կառավարութեան կատարած հետապնդումները համայնավարներուն դէմ, դիտել կուտայ.

— «Գ. Միջազգայինի հրահանգով, Յունաստանի համայնավար կուսակցութիւնը տնտեսական գործունէութեան շրջան մը կը բոլորէ ներկայիս։

«Յունաստանի գործաւորական քաղաքներուն մէջ ցոյցեր կը կազմակերպէ, գործատէրներու եւ պաշտօնատուներու վրայ կը յարձակի, ապահովութեան գործակալներուն վրայ կրակ կը բանայ, հասունցնելու համար քաղաքացիական պատերազմի դաշտերը։ Թատերաբեմը՝ այս խռովիչ տեսարաններուն՝ Մակեդոնիան է, գլխաւորապէս անոր մայրաքաղաքը՝ Սեզանիկ, ուր վերջին շաբթուան ընթացքին տեղի ունեցան արիւնալի եւ ցաւալի դէպքեր։

«Պէտք կա՞յ ըսելու թէ կառավարութեան աչքը աչալուրջ կը հսկէ բոլորին շարժումներուն վրայ։ Ապահովութեան պաշտօնեաները չատ լաւ գիտեն թէ ո՛վ ինչ գործով կը զբաղի, ո՛ւր կը բնակի եւ ինչ միջոցաւ կ'ապրի։ Եթէ այսպէս չըլլար, կազմակերպուած պետութեան ծաղրանկար մը կ'ըլլար Յունաստանը։

«Հայ համայնավարները մասի վրայ կը համրուին Յունաստանի մէջ ու դժբախտաբար անոնք իրենց յոյն ընկերներուն հետ կը գործեն կառավարութեան դէմ։ Վերջին շարժումներուն մէջ անոնց ալ մասնակցութիւնը հաստատուած ըլլալով, անոնցմէ երեքը աքսորուեցան եւ կը փնտռուին մնացեալները։

«Ակէ ալ կրնան դառ մը առնել բոլոր անոնք, որոնք Հայաստանի վերաշինութեան ծառայելու գաղափարով, ապարէզ կը բանան համայնավարներու առջեւ, կասկածելի դարձնելով նաեւ Հօկը, որ դժբախտաբար դարձած է կատարեալ որջ մը։

«Ռամկավար կուսակցութիւնը պարտականութիւն ունի իր դիրքը հշդելու եւ ըսելու իր վերջին խօսքը Հօկերու մասին։ Ժամանակը եկած է այլեւս դիմակները պատռելու»

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐԸ ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՉ ԱԴՐԲԷՋԱՆԻ ՄԷՋ

Ադրբէջանի Գործավարներու խորհուրդը վերջնական ձեւով մշակած է Թուրքերէն նոր այբուբենի նախագիծը։

Այս նախագիծին ձամաձայն, կրթական գործավարութեան հրահանգ տրուած է, մինչեւ աուաջիկայ ուսումնական տարեսկիզբը, սորվեցնել նոր այբուբենը բոլոր բարձրագոյն վարժարաններու ուսուցիչներուն։

Ուսումնական նոր տարուան ընթացքին պիտի ընդունուին միայն այն մանկավարժական ու մանկական գիրքերը, որոնք պիտի գրուին Թուրքերէն նոր այբուբենով։ Հրահանգուած է Ադրբէջանի պետական հրատարակչականին որ կուսակցական ամբողջ գրականութիւնը հրատարակուի նոր այբուբենով։

Ցանձնարարուած է նաեւ հիմնել նոր այբուբենի առաջնակարգ ապարան մը։

Բոլոր հիմնարկութիւնները, պաշտօնեաներու ընդունելութեան համար պայման դրած են ծանօթանալ նոր այբուբենին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԾ ԽՈՒՀԱՊ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Վարշաւայէն կը հեռագրեն «Տեյլի Մեյլ»ի, ցունիս 14 թիւով.— *Այսօր հոս հասած ճամբորդներ կը պատմեն թէ «զինուորական ուժեղացրած դրութիւն» կը տիրէ Մոսկուայի եւ շրջականերուն մէջ։ Ժողովուրդը խուճապի մատնուած է եւ օտարականները Մոսկուայէն կը հեռանան մեծ թիւով։ Կորհրդային իշխանութիւնը կը մերժէ անցագիր տալ իր հպատակներուն։ Պոլշեւիկեան մամուլին բերանը փակուած է։ Գրաքննութիւնը մեծ խստութիւն կը ցուցնէ եւ կարելի չէ մանաւանդ հեռագիրներ դրկել արտասահման։ Այնհամար ձերբակալութիւններ կատարուած են եւ վայրկեանէ վայրկեան կը սպասուի որ պաշարման վիճակ հրատարակուի։ Ուկրայնայի պահեստիները կանչուած են մարզանքներ կատարելու, ինչ որ 300,000 հոգի պիտի աւելցնէ բանակին վրայ։ Այս կարգադրութիւնը ծածուկ զօրաշարժ մը կը նկատուի։*

Հինգ օր դիակի վրա կապկի յետոյ...

Գրած էինք թէ Մոսկուայի մէջ գնդակահարուած պատանդներէն մէկը Ֆինլանտայի մըն է, գնդապետ Էլվէնկրէն։

Նոր լուրերու համաձայն, գնդապետը շատոնց սպաննուած էր Չեկային կողմէ։ Ահռելի չարչարանքներ կրելէ յետոյ, Էլվէնկրէն, որ տակաւին ողջ էր, բանտին դիահնարանը կը նետուի եւ դիակի մը կը կապուի շղթայով։ Այսպէս կը մնայ հինգ օր։ Երբ կուգան քննելու, դժբախտ կալանաւորը խենդեցած էր։ Այն ատեն հրացանի կը բռնեն, այդ վիճակին մէջ։

Թրոցքի Դ. Միջազգային պիտի կազմէ՞

Մոսկուայէն հեռագրի մը համաձայն, այն պարագային ուր Սթալին չմիանայ ընդդիմադիրներուն, Թրոցքի եւ իր կուսակիցները որոշած են խմբովին հրաժարիլ համայնավար կուսակցութենէն եւ Դ. Միջազգայինէն, եւ արտասահմանի մէջ կազմել Դ. Միջազգային մը։

Դ. Միջազգայինի Գործադիր Կոմիտէին վերջին լիակատար ժողովին մէջ, Թրոցքի ուժգնօրէն յարձակեցաւ Սթալինի վրայ եւ մարգարէացաւ թէ սովետներու ներկայ քաղաքականութիւնը կատարեալ քայքայման պիտի յանգի։

Կասկածելի ձեռնարկներ

Ռիկայէն «Իւնիօն Թէլէկրաֆ»ի կը հեռագրեն թէ անծանօթներ կրակ ձգած են Բագուէն երեսուն քիլօսեդր հեռու նաւթահորի մը։ 30,000 փութ քարիւղ բոցկրու սէջ է։ Զինուորական ջոկատներ ղրկուած են հրդեհը մարելու համար։ Բագմաթիւ զոհեր կան։

Միւս կողմէ, Բագուի վառօդարանը օդը հանելու ձեռնարկ մը ձախողած է։ Հեղինակները ձերբակալուած են։

Շրջաբերական գնդապահարութենից մասին

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Ռիկայէն.— Լէնինկրատէն եւ Մոսկուայէն հասած ճամբորդներ նկարագրելով վերջին 20 գնդակահարութեանց գործած տպաւորութիւնը, դիտել կուտան որ, թէեւ ժողովուրդը վարժուած է այսպիսի բաներու, բայց նորէն ցնցուեցաւ։ Ուրեմն կառավարութիւնը պաշտօնապէս կ'ընդունի որ անհրաժեշտ է ձեռնարկել նորէն խմբական գնդակահարութեանց, իրրեւ միջոց կառավարութիւնը պաշտպանելու, տասը տարուան գոյութենէ մը յետոյ։

Կառավարութիւնը հեռագրով շրջաբերականներ ուղղած է տեղական իշխանութեանց, յանձնարարելով ժողովուրդին բացատրել թէ քանի զոհերը նախկին իշխաններ, հողատէրեր եւ սպաներ էին որոնք կ'ուզէին գիւղացիներէն ետ առնել իրենց հողերը եւ վերահաստատել միապետութիւնը իր առելի կառավարիչներով եւլլն.։ Պաշտօնաթերթ «Իզվեստիա»ն ալ երկար խմբագրական մը գրած է այս իմաստով, աւելցնելով թէ Անգլիա դրամ կը հայթայթէ այս հակախորհրդային տարրերուն։ Միւս պոլշեւիկեան թերթերն ալ այս միամիտ բացատրութիւններուն հետ, բուռն հրատարակութիւններ կ'ընեն անգլիական հաստատութեանց եւ անհատներու, մասնաւորապէս Զըրչիլի և Զէմպըլէյնի դէմ։ «Փրավտա» յատկապէս Զըրչիլը կը մեղադրէ իրրեւ հեղինակ Վոյքօֆի սպանութեան։

∴ «Մաթէն»ի ստացած մէկ հեռագիրը կը հաղորդէ թէ ձերբակալութիւններ կատարուած են նաեւ երեւանի մէջ։

Աւելորդ ձերբակալութիւններ

Հեռագրի մը համաձայն, Կովկասի մէջ հակայեղափոխական գործունէութիւն կատարելու ամբաստանութեամբ ձերբակալուած են 38 վանականներ եւ կրօնաւորներ։

∴ *Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ գնդակահարուած 20 զոհերուն մէջն է նաեւ փէշքոֆ, գրագէտ Մաքսիմ Կորքիի որդին։ Կորքի հինգ տարիէ ի վեր Քափրի կղզին կը բնակի։*

Ցայտնի ռուս երգիչ Շալիապինն, որ այժմ Անգլիա կը գտնուի, ռուսական քաղաքացիութենէ զրկուած է, ռուս տաբաժիրներուն յարած ըլլալու պատրուակով։

«Իզվեստիա» կը գրէ որ եթէ նոր մահափորձեր կատարուին համայնավար գործիչներու վրայ, իրրեւ փոխ-վրէժ պիտի գնդակահարուին Մոսկուայի մէջ իրենց պատանդ պահուած ուրիշ 25 հոգի, ընտրուած ամէնէն ականաւորներէն։

(Լուրերու չարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԿՈՎԿԱՍԷՆ 50,000 ԹՈՒՐՔ ԿԸ ԲԵՐԷՆ

Ակէ առաջ գրած էինք թէ կովկասէն 50,000 թուրք պիտի փոխադրուի Թուրքիա։ Անատոլուի գործակալութիւնը Յունիս 9 թուականով հետեւեալ զեկոյցը կը հաղորդէ այս մասին.

— «Գաղթականներու տեղաւորման ընդհ. տնօրէն Մարուֆ պէյ վաղը էնկիւրիէն կովկաս կը մեկնի, զբաղելու համար կովկասէն գալիք գաղթականներու խնդրով եւ անոնց տեղական վիճակին քննութեամբ։ Ցակաւին յայտնի չէ Թիւը այն թուրքերուն, որոնք կարսի եւ Մոսկուայի դաշնագրերուն համաձայն կ'ուզեն Թուրքիա գալ։ Բայց եւ այնպէս կ'ենթադրուի թէ 50,000էն աւելի պիտի ըլլայ։

Մարուֆ պէյ, իր քննութիւնները վերջացնելէ յետոյ, գաղթականներու փոխադրութեան ձեւի մասին պիտի խորհրդակցի Թրքական հիւպատոսին հետ։ Յետոյ վերադառնալով պիտի երթայ Ռումանիա եւ Պուլկարիա, այդ տեղերէն ալ գալիք գաղթականներու մասին քննութիւն կատարելու համար։»

ԴԷՊԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ՁՈՒԱՐԹՈՒԹԻՒՆ...

Քաղաքային ամուսնութեան հետեւանքով, կ'ըսէ ձիւմհուրիյէթ, Պոլսոյ Հայերը, Յոյները եւ Հրեաները իրարու աղջիկ կուտան կ'առնեն։ Ակէ առաջ Հրեաները միայն իրենց ազգակիցներէն աղջիկ կ'առնէին։ «Եթէ այսպէս շարունակուի, կ'ենդրակացնէ Թերթը, այս երեք ժողովուրդները իրարու հետ պիտի խառնուին...»։

Գալով Թուրքերուն, ձիւմհուրիյէթ դիտել կուտայ. «Դժբախտաբար, Բերայի մէջ Թուրք եւրիտասարդներն ալ առաւելապէս քրիստոնեայ եւ երբեմն հրեայ աղջիկներու հետ կ'ամուսնանան։ Անոնք աւելի յոյն աղջիկները կը նախընտրեն։ Թուրք կիներէն մէկ հոգի ամուսնացած է օտարի մը, Իտալացիի մը հետ։ Ուրիշ դիմում եղած չէ։ Իտալացիին հետ ամուսնացող հանրմն ալ մանկամարդ չէ»։

ՀԱՅ ՍՊԱՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

Վառնայէն խումբ մը հայ սպաներ հետեւեալ բողոքագիրը ուղղած են Պուլկարիոյ վարչապետ Պ. Լիապչեֆի եւ արտաքին նախարարին, ապօրէն Թեմական Խորհուրդի առենապետ Պ. Ձէրահօֆի դէմ, որ նոյնպէս պահեստի սպայ է.—

«Ստորագրեալ վառնայի պահեստի սպաներս ուժգնօրէն կը բողոքենք մեր պաշտօնակից՝ առժամեայ Թեմական խորհուրդի առենապետ է. Ձէրահօֆի դէմ, իր կամայականութեանց եւ մեր կրօնական գերագոյն իշխանութեան՝ ամենայն Հայոց կաթողիկոսի նուիրագործուած իրաւունքները ոտնակոխ ընելուն համար։

Նկատելով որ Ձէրահօֆ իր գործունէութեամբ միայն պառակտած է հանրային կեանքը, ջերմօրէն կը խնդրենք. ի շահ Պուլկարիոյ հայութեան քաղաքական եւ հանրային կեանքի բնականոն զարգացման, վերոյիշեալը հեռացնել Թեմական խորհրդէն։

Պահեստի գնդապետ *Գաբրիէլ Պօյաճեան*, պահեստի փոխ-գնդապետ՝ *Մարկոս Գրիգորով* եւ *Մեհրան Քանարեան*, պահեստի տեղակալ՝ *Թովմաս Թովմասեան*, պահեստի փոխ-տեղակալներ՝ *Մկրտիչ Աստուածեան*, *Հայկ Կիւլպէնկեան*, *Արամ Պետրոսեան*, *Աբրահամ Մելքոնեան*։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՂՎՀՅԱՑՄԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ՊԵՏ. ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԵՐՁԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ 13 ՅՈՒԼԻՍԻ

Հայկական ԽՍՀՄ պետական անվտանգության նախարարության կողմից ի հայտ է բերվել, որ ամերիկյան հետախուզության գործակալներ Ջոն Ռոդերիկ Ստիվենսը և Ջեյմս Ռոբերտ Ռիդը, որոնք 1940 թվականին Հայկական ԽՍՀՄ տարածքում ստեղծել են ամերիկյան հետախուզության գաղտնի կազմակերպություն, ինչպես նաև ամերիկյան հետախուզության մի շարք այլ գործակալներ, ինչպիսիք են Ռոբերտ Ռոդերիկ Ռիդը, Ջոն Ռոդերիկ Ռիդը, Ջեյմս

ԽՍՀՄ ՀԱՎՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

Ի ԼՐՈՒՄՆ ԱՅՍ ԴԱՏԱԿԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

Ընկեր Ստալինի ելույթը

Ընկեր Ստալին, ամբողջ ուշադրությամբ ես լսում ձեր ելույթը, որ հիանալի լուսաբանում է մեր սահմանադրության նախագծի հիմնական դրույթները: Ես ուզում եմ ձեզ հարցնել մի քանի հարց, որոնք ինձ հետաքրքրում են: Ես կարդացել եմ մամուլում հրապարակված նախագիծը և ձեր ելույթը, սակայն ինձ համար դեռ պարզ չէ, թե ինչ ձևով է ապահովված ընտրողների իրական հավասարությունը ընտրությունների ժամանակ: Ինչպես գիտեք, մինչև այժմ գոյություն ունեցող ընտրական օրենքները ընտրողների անհավասարություն են նախատեսում: Օրինակ, քաղաքներում մեկ պատգամավորին ընտրում է 25 հազար ընտրող, իսկ գյուղական շրջաններում՝ 125 հազար ընտրող: Ինչպե՞ս կլինի նոր ընտրական օրենքի դեպքում:

Ընկեր Ստալինը պատասխանում է ընկեր Ռոզենբլյումի հարցին:

— Ընկեր Ռոզենբլյում, ձեր հարցը ինձ համար անսպասելի չէ: Ես գիտեի, որ դուք այդ հարցը կտաք: Ես գիտեի նաև, որ այդ հարցը հետաքրքրում է ոչ միայն ձեզ, այլև շատ ուրիշներին

Կէփէուն (նախկ. Զէկա) զեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ խորհրդային օրէնքը կ'արտօնէ ի հարկին առանց դատավարութեան մահապատիժի ենթարկել։

Ռուսական խնդիրը Ժընեւի մէջ

Վեց պետութեանց ներկայացուցիչները՝ Պրիան, Զէմպրլէյն Շիալոյա, Վանտէրվէլտ, Շթրէզէման եւ իշի առջի օր Ժընեւի մէջ ամբողջ երկու ժամ մտանաւոր խօսակցութիւն մը ունեցան Անգլիոյ արտաքին նախարարին մօտ։ Այս «մեծ»երու խօսակցութեան մասին ոեւէ զեկոյց չհրատարակուեցաւ, սակայն խօսակցութիւնները շարունակուեցան երէկ ալ, ու դեռ քանի մը օր եւս պիտի տեւեն։

Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզէման կը յայտարարէ թէ խօսակցութեան գլխաւոր առարկան եղած է եւրոպական պետութեանց յարաբերութիւնները խորհրդային միութեան հետ։ Մանաւանդ խօսուած է վերջ տալ Գ. Միջազգայինի համայնավար քարոզութիւններուն Եւրոպայի մէջ։ Մոսկուայի դէմ խաչակրութիւն մը կազմակերպելու խնդիր չկայ։

Պալքանեան եւ այլ խնդիրներ եւս խնդրոյ առարկայ պիտի դառնան։ Այդ պարագային, խօսակցութեանց պիտի հրաւիրուին նաեւ Եուկոսլաւիա, Լեհաստան, Չեխոսլովաքիա եւն.։

Մոսկուա վերջնագիր պիտի տայ

Խորհրդային կառավարութիւնը առանց սպասելու իր երկրորդ ծանուցագրի պատասխանին, որուշած է այսօր վաղը ղրկել երրորդ ծանուցագիր մը, որ վերջնագրի հանգամանքը պիտի ունենայ։ Մոսկուա ատով պիտի պահանջէ վարձ պայմանաժամի մը մէջ լեհական հողէն վտարել բոլոր այն ռուս գաղթականները, որոնք հակախորհրդային պրոպագանտ կը մղեն։

*** Ռուս զինուորներ կրակ բացին՝ անծանօթ օդանաւի մը դէմ, որ ռուսական հողին վրայէն կը թռէր եւ կը կարծուէր թէ Լեհաստանի Բորեզ քաղաքէն կուգար։ Օդանաւը 1000 մհդր վեր բարձրացաւ եւ լեհ ու ռուս սահմանապահ զինուորները իրարու վրայ փոխադարձ կրակ բացին։*

Սերպիոյ եւ Ալպանիոյ խզումը

Այլ եւս վերջնական է Ալպանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ խզումը։ Պելկրատի ալպանական դեսպանը իր անցագիրը ստացաւ Յունիս 14ին եւ մեկնեցաւ յաջորդ օրը (երէկ)։ Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնը անմիջապէս ետ կանչեց Վալոնայի, Շքոտրայի եւ Կորիցայի իր հիւպատոսները։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը Պելկրատի կառավարութիւնը կը յուսար թէ, շնորհիւ Փարիզի եւ Լոնտոնի միջամտութեան, ալպանական կառավարութիւնը միջոց պիտի գտնէ գոհացում տալու Եուկոսլաւիոյ, Թարգման Ճուրոշքովիչի բանտարկութեան առթիւ։ Այս յոյսը ի դերեւ ելած ըլլալով, այժմ վերջին խօսքը կը մնայ մեծ պետութիւններուն։

*** Հեռագրի մը համաձայն, հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ գիւղացիները սպաններ են չորս իտալացի ճարտարագէտներ, որոնք ճամբաներու շինութեան կը հսկէին։*

Ծրանս. օդանաւային նոր ձախողութիւն մը

Ինչպէս գրեցինք, Ֆրանսայի օդանաւորդները Փէլթիէ Տուագի եւ կոնէն Փարիզէն Սայկոն պիտի երթային երկու թռիչքով, եւ առաջին առթիւ Զէմպրլինի եւ Լէվինի հեռաւորութեան մրցանիշը պիտի կոտրէին՝ 6280 քիլոմէթր անցնելով։ Օդանաւը երկյարկանի էր եւ կը կշռէր մօտ 7000 քիլօ, հետեւ ունենալով 5100 լիտր պէնզին։ Շարժիչ մեքենան 650 ձիու ուժ ունէր։ Նախապատրաստական փորձերու ատեն, օդանաւը շատ դիւրաւ կրցած էր մինչեւ քանի մը հարիւր մեթր բարձրանալ այդ ծանրութեամբ, այնպէս որ օդանաւորդները շատ վստահ էին մէկ թռիչքով մինչեւ Քարաչի (Հնդկաստան) հասնիլ։ Օդը շատ լաւ պիտի ըլլար մինչեւ Պոլիս։ Երեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 4.15ին օդանաւը ճամբայ ելաւ Պուռժէի կայանէն։ Մէկ քիլոմէթր գետնին վրայ թաւալելէ վերջ, օդանաւը մեծ դժուարութեամբ մինչեւ 10 մեթր կրցաւ բարձրանալ ևէքթուլէն—կոնէս ճամբուն ծառերուն քսուելով կրցաւ անցնիլ։ Յանկարծ Պուռժէէն 10 քիլոմէթր անդին, օդանաւը գետին ինկաւ եւ ահռելի բոց մը ու թանձր մուխ մը տեսնուեցաւ։ Օդանաւին 5100 լիտր պէնզինը կրակ առած էր։

Երկու օդանաւորդները հրաշքով մը ազատեցան՝ օդանաւէն դուրս ցատքելով։

Փէլթիէ Տուագի՝ ժողովրդական անունով «Փիվօլօ», մեծ հռչակ հանեց երկու տարի առաջ, երբ Փարիզէն Թոքիօ գնաց օդանաւով։ Ներկայ ճամբորդութեան համար կը պատրաստուէր վեց ամիսէ ի վեր։

Նունկէսէրի եւ Քոլիի դժբախտութենէն վերջ, Փիվօլօի այս ձախորդութիւնը բոլորովին վհատեցուցած է Ֆրանսացիները։ Հարիւրապետ Ֆոնք, «օդի Նափոլէոնը», ամիսներ առաջ նոյն բախտին արժանացաւ, երբ կը փորձէր Նիւ Եորքէն Փարիզ գալ մէկ թռիչքով։ Օդանաւը այրեցաւ եւ ինք հազիւ կրցաւ ազատիլ։

ՆՈՒՆԿԷՍԷՐ ԵՒ ՔՈԼԻ ՈՂՋ ?

Երէկ առտուան թերթերը յոյս կը յայտնեն թէ Նունկէսէր եւ Քոլի ողջ են։ Այս ենթադրութիւնը կը հիմնեն Քանատայէն առնուած հեռագրի մը վրայ, որուն համաձայն իբրեւ թէ կիրակի դիշեր ժամը 8ին օգնութեան հրթիռներ տեսնուած են Քէպէքի նահանգին հիւսիսը, անմարդաբնակ շրջանի մը մէջ։ Քանատայի իշխանութիւնները հետազօտիչ մարմիններ ղրկած են ամէն կողմ՝ փնտռտուքներ կատարելու համար։

Աղջիկ մը էմֆէլի վար կը ևետուի

Օր. Ռընէ Վալէթ վերջերս կորսնցուցած ըլլալով մայրը, խոր յուսահատութեան մատնուած էր եւ չէր ուզեր ապրիլ։ Երեքշաբթի առտու կանուխ, առանց մարդու բան ըսելու, դուրս ելաւ տունէն։ Կէսօրէ յետոյ, ժամը 2ին, էյֆէլի աշտարակը ելաւ ու առաջին յարկէն վար նետուեց ինքզինքը։ Սարսափի ճիչ մը անդունդէն վար, եւ ահա հրաշքը...։ Աղջիկը շրջազգեստէն կը կառչի գերանի մը, ու կը կախուի օդին մէջ։ Ամէն կողմէ օգնութեան կը փութան, ու վար կ'առնեն յուսահատ զգայազրկի վիճակի մէջ։ Նախնական դարմանումներէ յետոյ, հիւանդանոց կը փոխադրեն զինքը, ալ սրունքը միայն կոտրած։

Հ. Յ. Դ. ՊԷԼՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

Դասախօսական ժողովը 19 յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville. Métro Bellville։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ հին եւ նոր բաժանորդներէն կը խնդրուի իրենց առկախ հաշիւները վճարել Պ. Ա. Միքայէլեանին, որ սիրով յանձն առած է այդ գործը։

«ՅԱՌԱՋ»Ը ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

Թաւրիզի մեր ընդհ. գործակալն է Պ. ԵԶՆԻԿ ՔԱՋՈՒՆԻ, որուն պէտք է դիմել բաժանորդագրութեան եւ հատավաճառի համար։

ՀԱՍՑԷ.— Y. Katchouni, Tauris (Perse).

ՊԱՏՄԱ-ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ

կազմակերպուած՝ Ջ. Ո. Մ.եան փարիզի կեդր. վարչութեան կողմէ

19 յունիս կիրակի ժամը 2.30ին դէպի վէրսայլի պալատը

կ'ընկերանան Պ. Պ. ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ եւ Կ. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ

կը հրաւիրուին միութեան անդամները եւ մասնակիցի փափաքող հայրենակիցները։ Ժամադրավայր ժամը 1.30ին Invalidesի կայարանի մուտքին առջեւ։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆոռվիլի մասնաճիւղին կողմէ

18 յունիս Շբ. երեկոյ ժամը 9ին. երիտ. միութեան ակումբին մէջ

138, Rue Etienne Dolet

Բանախօսութիւն, նուագ, զուեշտ, արտասանութիւն, անակնկալներ

Ցախքերու մասնակցութիւն.— 2 ֆրանք

Այրի տիկին Արտեմիս Գնճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ տիկին Հրանդ Մազլումեան եւ զաւակը, Տէր եւ տիկին Պետրոս Մազլումեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Օր. Տիրուհի Մազլումեան (Պոլիս), Այրի տիկին Իսկուհի Իսրայէլեան եւ զաւակունք (Փարիզ), Տէր եւ տիկին Սիմոն Քէհեեան (Պուքրէշ), Այրի տիկին Սրբուհի Յամուէլեան եւ զաւակունք (Փարիզ), Տէր եւ տիկին Արթաքի Այրգկէօզեան եւ զաւակունք (Պուքրէշ), եւ հարազատ պարագաները կը ծանուցանեն մահը՝ իրենց ամուսնոյն, հօր եւ ազգականին,

ԱՐԹԱՔԻ ԹԱՋԻԿ ԴՆՃԵԱՆ

որ տեղի ունեցաւ Յունիս 13ին, Լոնտոն իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, հինգշաբթի 16 յունիս, Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկեղեցին, ժամը 1.30ին։

Տէր եւ տիկին Յ. Ձ. Սիրունի եւ Դրիգոր Ձօլօեան կը յայտնեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն մը տեղի պիտի ունենայ իրենց ողբացեալ մօր՝

ՄԱՐԻԱՄ ՁՕԼՕԼԵԱՆԻ

գերեզմանին վրայ, 19 յունիս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 4ին։

Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները։

Հողակոյտը կը գտնուի փանթէոնի Cimetière Parisien գերեզմանատունը, 91րդ divisionի մէջ։

փանթէոնի գերեզմանատունը տանող հանրակառքի գիծերն են 51 եւ 52։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Շավիլի «Արդուհեան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը, 18 յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 9ին։

Հ. Յ. Դ. Սէն Շամոնի ընդհ. ժողովը 18 Յունիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Վարուժան ակումբին մէջ։ Ներկայանալ անդամատարներով։

Հ. Յ. Դ. Փոն ար Շէրիի ենթակոմիտէի 5րդ դասախօսական ժողովը 18 Յունիս շաբաթ ժամը 7ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պիտի դասախօսէ Ընկ. Ա. Աճէմեան, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Բրիսատփոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 Յունիս երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին սովորական սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատարով։

Հ.Յ.Դ. Լիոնի «Գնունի» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը. խիստ կարեւոր օրակարգով։ Ներկայանալ անդամատարներով։

ՅԱՐԴՈՒՆԻ առաջիկայ գրական երեկոն, այսօր Շինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ կը խօսի Սեդրակ Պատունի Ֆրէօյտիսի մասին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՀԱՅ ՄԵՏԷՆԱԴՕՐՆԵՐՈՒ միութեան վարչ. ժողովը 19 յունիս կիրակի ժամը 3ին, միութեան կեդրոնը, 10bis rue l'Atlas Paris (19me)։ ժողովէն վերջ միութեան քարտուղարը ծանօթութիւններ պիտի տայ ովկիանոսի հերոս Լինտպէրկի սաւառնակի շարժանիւի մասին։

ՆՈՐԱՎԱՐԺ հայ գրաշարի մը պէտք կայ։ Դիմել Յառաջի գրաշարատունը։

ՀՆԱՑ ՍԱՓՐԻՉԻ ՄԸ ՑԱՋՂՈՒԹԻՒՆԸ

Վալանսի մէջ տեղի ունեցած (Մայիս 18ին,) արհեստակցական մրցման միջոցին սափրիչ Յ. Թերզեան փոքր անուշադրութեան մը հետեւանքով առաջնութիւնը կորսնցնելով, բ. Շանդխացած է իգական սեռի մազ կարելու ձիւղին մէջ։ Այս առթիւ ստացած է շքադրամ մը եւ վկայական մը։

«Բուժաւիր» Այսօր տեսաւ 12րդ թիւը (Յունիս) եւ Յոխ բովանդակութեամբ։ կը ծախուի Պելվիլի եւ Սէն-Միշէլի լրագրավաճառներուն քով։

Վարձու յարկաբաժին

Օդասուն եւ պատշգամով երեք սենեակներ, խոհանոց, թուալէթի սենեակ, մառան, ընդարձակ մուտք, ջուր, ելեկտրականութիւն, կազ։ Նպաստաւոր պայմաններ։

Դիմել «Ճաշարան Նափօնալ» 28 Rue Nationale, Billancourt։

ԱԿԱՆԱՆ

15 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթեռլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	112	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	75
Լէվա 100 ֆաար	Léva	18	30
Տրախմի »	Drachme	33	50
Լիր »	» Lire	141	60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ցուից. »	Frc. Suisse	491	—
Լէյ 100 ֆաար	Ley	15	20
Ցերվոնեց	(10 Roubles or)	105	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3275	—
»	II »	1890	—
»	III »	1520	—
Թուռքի երկթ.	Lots turcs	150	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

Ibis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ֆիլա քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ — ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ — ՀԱՄԱՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԿԻՐԱԿՈՍ ՄՈՄՃԵԱՆԻ

«ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ» գիրքը

Զարդարուած է շատ մը բացատրական լուսանկարներով, եւ ամէն լուսանկարչական գաղտնիք մանրամասն եւ լուտակ կերպով բացատրուած է. ան միայն մասնագէտներու յատկացուած չէ, այլ ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ է։

Գիրքին նպատակն է—առանց շատ ծախսի եւ ուսուցիչի, մէկ օրուան մէջ լաւ լուսանկարիչ շինել։ Գիրքը չորս մասի բաժնուած է եւ վերջի մասը վայրկենական եւ շրջիկ լուսանկարչութեան մասին կը խօսի։

Հակառակ ծաւալին, մաքրութեան, պարունակութեան եւ խիստ օգտակարութեան, գինը չափազանց աժան է։ Բայց յաւելումի վախ կայ։ Աճապարեցէք որովհետեւ կանխաւ ապսպրանքներ շատ եղած են։

Գինն 10 ֆրանք, արտասահման 75 սէնթիմ, Դիմել՝ Guiragos Momdjian, 8 Rue Jules Duclos, St. Chamond (Loire) France։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՒԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր թաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վեներա՛կան, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԴԱԼ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Առանձնեալ գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետեւաբար ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թելէֆոն։ Provence 38_63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ջերմ. կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9_12

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

«ԼՈՒՍԱՓՕՂ» հրատարակչականը

կը սկսի առաջիկայ Յուլիս ամիսէն հրատարակել վիպական եւ թատերական գործեր ՊՐԱԿ ԱՌ ՊՐԱԿ եւ պիտի տայ.

ՇԱԲԱԹՔ ՄԷԿ, ՏԱՐԻՆ 52 ՊՐԱԿ

Նկատի ունենալով հոյութեան ցրուած վիճակը, «ԼՈՒՍԱՓՕՂ» հատավաճառին տեղ կը հաստատէ բաժանորդագրութիւնները։

	3 ամսեայ (13 պրակ)	*6 ամսեայ (26 պրակ)*	*Տարեկ. (52 պրակ)*
ՏԻՐԱՆՄԱ.	*16*	*30*	*55*
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	*—*	*40*	*75*

Բաժանորդագրուեցէ՛ք Ա. պրակը հրապարակ չելած։ Ֆրանսայի համար տարեկան մը բաժանորդագրուողին 10 ֆր.ի արժէքով գիրք իբրեւ նուէր։ *Ա. ՊՐԱԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ'ԵԼԼԷ ՅՈՒԼԻՍ 10ԻՆ,* եւ կը պարունակէ լեհ աշխարհահռչակ վիպագրին *Փրցիպիշեւսքիի «Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ...»ն* (յուզիչ եւ հետաքրքրական վէպ) եւ Ֆրանսական թատրոնին գլուխ գործոցներէն *«ԾԱՆԻՐ ՉԻՆԵՂ»* (Թատր. 3 արար) հեղ. *Փօլ Ժէրվիէօ։*

Շուտով կը սկսինք Տօսթօյէվսքիի «Գարամազով եղբայրները»։ Պահանջեցէ՛ք մանաւանդ Թուղթի-ծրագիրը, որ կը պարունակէ մանրամասնութիւններ եւ հրատարակելի գործերուն ցանկը։ Բաժանորդագրուելու համար՝ մեր շրջաններու եւ արտասահմանի գործակալներէն զատ,

Դիմել նամակով Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou, St. Mandé (Seine)։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
17
ՅՈՒՆԻՍ
1927

17 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 365

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱՀՄԱՆԷՆ ԱՍՊԻՆ ԵՒ ԱՆԴԻՆ

Թուրք պաշտօնական աղբիւրներ նորէն կ'արծարծեն արտասահմանի Թուրքերու ներգաղթի խնդիրը։

Երէկ հրատարակեցինք Անատոլուի հեռագրական գործակալութեան մէկ զեկոյցը, որուն համաձայն գաղթականներու ներգաւառման տնօրէնը Մարուֆ պէյ կովկաս կ'երթայ, զբաղելու համար փոխադրելի գաղթականներու խնդրով։ Ասոնց թիւը կը դառնայ 50,000էն աւելի։ Տնօրէնը վերադարձին պիտի անցնի Ռումանիա եւ Պուլկարիա, այդ երկիրներէն ալ գաղթականներ փոխադրելու համար։

1923էն ի վեր, երբ արժեցուց իր բոլոր յաւակնութիւնները, Թուրքիա բացառիկ ճիգեր կը թափէ, լեցնելու համար նահանգ առ նահանգ տարածութիւնները։ Առաջին ձեռնարկը՝ ժողովուրդներու փոխանակութիւնն էր Յունաստանի հետ։ Այս գործակցութեան արդիւնքը յայտնի է այժմ։ Ներքին գործավար ձէմիլ պէյ Ապրիլ 10ին խօսելով Ազգ. ժողովին մէջ, կը յայտարարէր թէ «Տեղաւորման Տեսչութեան կազմութենէն ի վեր, զեռեղած եւ ինքնապահ դարձած են 124,000 ընտանիք կամ 438 հազար հոգի»։

Պէտք է նկատել որ, առաջ համապատասխան ալ ցոյներ եղած էին Թուրքիայէն, առանց հաշուելու Հայերը։ Ուրեմն, երբեմն նոր բնակչութիւն, իրապէս շատ քիչ մարդ մնած է Թուրքիա, լեցնելու համար 750,000 քառակուսի քիլոմեթրին մէկ հարիւրերորդ մասը։ Յիշենք, տակաւին, որ 1925էն ալ բաւական ժողովուրդ պակսեցաւ, քիւրտ եւ Թուրք, ապստամբութեան ընթացքին կոտորուելով կամ փախչելով։

Պարագաները նպաստաւոր են եւ հիմա էնկիւրի կ'ուզէ փոփոխիլ ու ամրանալ, իր թեւերուն տակ առնելով տարբեր բազմութիւնները։

Իրբեւ իրական գործ, միայն Սուրիայէն եւ Կիպրոսէն կաւանները կը հասնին առ այժմ, այն ալ ճարահատ։ Սուրիոյ մէջ, անոնք որ նախընտրած են Թրքական հպատակ մնալ կը թուի թէ երթան։ Եւ կը հեռանան աճապարանքով։ Ասոնց թիւը 15,000 կը հաշուեն։ Թերեւս վէմին չափ ալ կիպրահայն ելլեն։

Կառավարութիւնը համագումար հարիւր հազար կը հաշուէ դրեթէ Թիւը եւ մէկ միլիոն ոսկի վարկ սահմանած է Թիւնգիկ ելմտաց ոյժին մէջ։ Պիտի ունենա՞յ այդ հարիւր հազարը Թէ ոչ,—երկրորդական խնդիր է։ Էականը՝ նոր Թուրքիոյ հաստատման, ազգահաւաքման ճիգն է, եւ կ'արժէ որ ուշադրութեամբ հետեւինք այդ գործողութեան։

Որքան ատեն որ արտաքին վտանգ չկայ, էնկիւրի պարապ կենար։ Հանրապետութեան հոչակումէն, բայց մանաւանդ Լիանութեան կեդրոնական մեքենան Անատոլու փոխադրելէ վեր, Մուսթաֆա Քէմալ եւ իր գործակիցները բացառիկ ճիգը կը թափեն, համաձայն որոշ ծրագիրներու։ Անոնց համար պիտի իսկապէս «փառաւոր քաղաք» մըն է, արժանի՝ վարկաբեկման, եւ կը նախընտրեն որ նոյն իսկ միջազգային զբօսավայր դառնայ, իբրեւ եկամուտի աղբիւր։

Երկրին բուն առանցքը, գլուխն ու սիրտը՝ Անատոլուն է։ Այդ գիտակցութեամբ, կը ճգնին օժտել զայն ամէն յարմարութիւններով, երկաթուղի, անթել, գործարան, ճամբայ։

Անշուշտ շատ մը բաներ որ կը ծանուցուին, հասալ ակնթալմ»ներ են։ Նոյն մոլութենէն աւելի վարակուած է մեր արմրուկ երեւանը, որ ջրանցքի մը բացումը եւ սալայատակի մը, աղբիւրի մը նորոգումը հաւասարապէս կը հոչակէ շինարար աշխատանք։

Բայց, անժխտելի է Թուրքիոյ արդի վարիչներուն գործելու կամքը, եւ մանաւանդ ձգտումը, — ստեղծել ամուր եւ արդիական հայրենիք մը, արհամարհելով կամ արթնցնելով ամէն խոչընդոտ։

Մինչեւ հիմա շօշափելի գործեր կատարած են այդ ճամբուն վրայ, եւ ապահովաբար պիտի կատարեն ուրիշներ ալ, քանի որ ո՛չ իրենց Թեւէն բռնող կայ, ոչ ալ ընդդիմադիր ուժ։ Ներկայիս, Քիւրտերը կան միայն աչքի առջեւ, իբրեւ լուրջ եւ անհրաժեշտ վտանգ։ Անոնք ալ, ինչպէս մենք, չեն համակերպած իրենց պարտութեան, մանաւանդ որ, էնկիւրի հետեւողական է իր քաղաքականութեան մէջ։ Արեան բաղնիքներուն եւ կախաղաններուն յաջորդած են, այսօր, սպիտակ ջարդը, տեղահանութիւնն ու բռնի Թրքացումը։ Եւ որքան ատեն որ հակառակութեան մը տեղի չտրուած է, Նոր Թուրքիան այս ճամբուն վրայ եւս պիտի գտնէ իրական յաջողութիւններ։

Գծելով այս հարեւանցի պատկերը, կ'ուզէինք աւելորդ անգամ մըն ալ շեշտել Թէ՝ մինչ աստիճանաբար կ'երիտասարդանայ եւ կը ձեւափոխուի Թուրքիան, վարելով գործնական քաղաքականութիւն մը, բայց առանց հրաժարելու իր առաւելագոյն պահանջներէն, սահմանէն անդին, երեւանի մէջ, մարդիկ լաւագոյն կը համարեն արածիլ կարմիր-կանանչ արօտատեղիներու մէջ, ոտքերը գետնէն կտրած, գլուխն ու աչքերը մշուշապատ։

Անոնք ոչ իսկ տէր կ'ըլլան իրենց ժողովուրդին։

Մինչ Թուրքիա իր ցիր ու ցան բազմութիւնները կը խրատէ որ հայրենիք դառնան, Հայաստան իր բարձր քաղաքականութեամբ ոչ միայն հեռաւոր տարագիրները կը սառեցնէ, կը յուսահատեցնէ, այլ եւ բնիկները կը լքէ ու կը ցրուէ։

Համեմատութիւնները պահելով հանդերձ, դժուար Թէ հաղորդինք զոց եղած չքմեղանքներով։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄՏԱՀՈԳԻԶ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, քալիֆոնիոյ «Մշակ»ը (անկախ հայաթերթ) շեշտելով Հայաստանի բնակչութեան նուազումը, դիտել կուտայ (13 Մայիս).

— «Ինչ անուններով ալ որ որակուին, ինչ չքմեղանքներ ալ որ փնտռուին, բնակչութեան նուազումին պատասխանատուները մեր վարիչներն են։ Եթէ Թուրքերը խելքերնին գլուխնին հաւաքելով անմարդաբնակ հողամասերը եկուորներով շէնցնելու չանքեր կ'ընեն, ինչո՞ւ նոյնը մենք չպիտի ընենք մեր հարազատներուն վերադարձով։

«Բնակչութեան պակասը գոցելու համար Մոսկուայէն, Թիֆլիսէն, Արմաւիրէն, Բագուէն, Ռոստով-Նախիջեւանէն եւայլն, եւայլն վայրերուն մէջ ապրող մօտ երեք հարիւր հազար Արեւմտահայերէն ինչո՞ւ կարաւաններ համբայ չհանուեցան։ Եթէ Հայաստանի մէջ անոնց համար տեղ չկար, ինչպէ՞ս երեսուն հազար Թաթարներ ընդունուեցան եւ տեղաւորուեցան Հայաստանի գիւղերուն մէջ։ Մինչ անոնք Ատրպէճանի մէջ տեղ չունէի՞ն։ Մինչ Ռուսահատանի, Պուլկարիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Կիպրոսի եւ Սուրիոյ մէջ անհանգի՞ստ էին եւ կը հալածուէի՞ն և հաց չունէի՞ն մեր գաղթականներուն նման։ Ո՞ւր փնտռելու ենք այս կատակախօսին գաղտնիքը եւ ինչպէ՞ս լուծելու ենք զայն, որպէս զի գմեզ համոզած ըլլանք։

«Մոտհոգիչ են ներկայ երեւոյթները։ Այդ երեւոյթները պէտք է փոխուին, դժբաղդութիւնները զմեզ ղիւաղրաւէչ առաջ։ Եւ ո՞վ է որ զգաստութեան պիտի հրաւիրէ մեր առաջնորդները, քիչ մը իեռատես ըլլալու եւ քիչ մըն ալ ազգասէր, որպէս զի տեսնեն Թէ ինչ գործեր է որ կը կատարուին Թուրքերու եւ Թաթարներու կողմէ Մակուի, Նախիջեւանի, Շարուրի, Մեղրիի եւլն. շրջաններու մէջ։»

ՀԱՑԵՐԷՆ

«ՆՈՐ» ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վենետիկեան Մխիթարեանները կ'ետոյ, որ բացառաբար կը մերժէր Երեւանեան նորէն «Նոր» ուղղագրութիւնը, հիմակ ալ Երուսաղէմի Մխիթարեանները կ'ետեւին Բարզէն Եպսկ. Սիոնի մէջ (Յունիս) կը քննադատէ ու կը մերժէ Երեւանի հին «Նոր» (Մանուկ Աբեղեան) եւ Լոնտոնի ուղղագրական «ալլանդակութիւնը». ու կ'աւելցնէ.

— «Թէեւ խորհրդային Հայաստանի սահմաններէն դուրս գտնուած միլիոնաւոր Հայոց իրաւունքները, զգացումները եւ կարծիքները չեն յարգուիր Երեւանի կառավարութեան առջեւ, բայց մենք նորէն խոնարհաբար պիտի խնդրենք որ հանդիսատ Հողուն Հայերէնը, եւ չայլայլեն անոր օրինական ու նուիրական ուղղագրութիւնը՝ իր լեզուական իրաւունքներուն մէջ։»

ԹԱՋԱԴՈՂ ՄԸՆ ԱԼ.— Պէյրութի «Ազդակ»ը կ'իմանայ որ Ֆրանսայէն Պէյրութ գացած է Հայ մը, 4000 գաղթականներ պոռխադրելու համար Ֆրանսա։

Թաչագողութեան այս ճամբով, անցեալ տարի, ուրիշ մըն ալ Յունաստանի մէջ ծուխը մարած էր բազմաթիւ Հայերու։

Մինչդեռ, շատ Հայեր կը հեռանան Ֆրանսայէն, ինչպէս 14 Հայեր վերադարձած են Պէյրութ, Թշուառ վիճակի մէջ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՄԻՈՅ ԲԱՆՏԵՐԸ ԼԵՑՈՒԱԾ

Զանազան աղբիւրներէ հասած հեռագիրներու համաձայն, Ռուսիոյ մէջ նոր կարմիր տերրորի հոչակումէն ի վեր, անձնասպանութեանց Թիւը կրկնապատկուած է. օրական 10-15 հոգի վերջ կուտան իրենց կեանքին։ Մոսկուա եւ Փեթրոկրատ, որոնք աշխարհի բոլոր քաղաքներուն մէջ ամէնէն շատ Թիւով բանտ ունենալու տխուր հոչակն ունին, չեն գիտեր ո՞ւր տեղաւորել վերջին օրերուն ձերբակալուած մօտ 1000 «բուրժուա»ները։ Միջոցը գտած են սակայն, ու խիստ հսկողութեան տակ՝ կառախումբերով-դէպի Սիպերիա կը ղրկեն։

Ռիկայէն կը հեռագրեն Թէ վերջին անգամ ձերբակալուած 25 ականաւոր ռուս պատանդները Մոսկուայի Լուպիանքա բանտին նկուղներուն մէջ կը պահուին։ Անունները յայտնի չեն։

«Շիքակօ Թրիպիւն» կը գրէ Թէ Վոյքօֆի սպանութեան իբր փոխ-վրէժ սպանուածներուն Թիւը 200էն աւելի է. մէկ կողմէ տակաւին գնդակահարութիւնները կը շարունակուին փոքր կեդրոններու մէջ, ինչպէս՝ Մինսքի, Փսքովի, Նովկորոտի եւ Բագանի մէջ, նախկին ռուս պաշտօնականութեան անդամներէն անոնք որ չեն գնդակահարուիր, Սիպերիա կ'աքսորուին։ Միայն վերջին շաբթուն 2100 հոգի աքսորուած են Մոսկուայէն։

Ահուսարսափ կը տիրէ ամէն կողմ։ Թերթերը կը գրեն Թէ յեղափոխութենէն վերջ աղքատացած պաշտօնականները, վաճառականները եւ «պալատական պահակախղճները» դրամական օգնութիւն կը ստանային Անգլիայէն եւ կը դաւադրէին խորհրդային կարգերը տապալելու համար։

Պուխարին, Վոյքօֆի սպանութեան առիթ ճառ մը խօսելով, բաւ Թէ խորհրդ. կառավարութիւնը վայրկեան մը իսկ չի մոռնար բանւորներուն ըրած իր խոստումը, համաշխարհային յեղափոխութեան իրականացման մասին։

Ռուէրտա մշտնջենական բանտարկութեան ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ

Վարշաւայի Խորհրդային գործակատար Վոյքօֆի սպանիչ ուսանող Ռովէրտայի դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ առջի օր, լեհ մասնաւոր դատարանի մը առջեւ, որ պատերազմական առեանի մը իրաւասութիւններն ունի։

Նախ լսուեցաւ մարդասպանը, որ մանրամասնօրէն պարզեց Թէ ի՛նչ պարագաներու տակ սպաննեց պոլշեւիկեան ներկայացուցիչը։ Պատմութիւնը վերջացնելով բաւ.

— Սպաննեցի՝ վրէժ լուծելու համար խորհրդային վարչաձեւէն։

Երիտասարդ ուսանողին հայրը, որ ներկայ էր դատավարութեան, լսուեցաւ իբրեւ վկայ։

Ընդհանուր դատախազը ամբաստանող կողմէն 16, իսկ պաշտպանող կողմէն 6 վկաներ հրաւիրած էր. այս վերջիններուն մէջ էին նաեւ քանի մը բժիշկներ։ Ռովէրտա հինգ փաստաբան ունէր։

Դատարանի նախագահը յայտարարեց Թէ Լոնտոնի խորհրդային գործակատար Ռոզէնկոլց, որ սպանութեան առեն Վոյքօֆի հետ կայարանին մէջ էր, փափաք յայտնած է իբրեւ վկայ լսուելու։ Ռոզէնկոլց Մոսկուայէն վարշաւա հասաւ վերջին պահուն։

Դատավարութեան ընթացքին՝ իրաւաբաններէն շատեր հաստատեցին Թէ անկարելի է օտար պետութեան մը ներկայացուցիչը լեհ պաշտօնատարի մը նմանցնել. հետեւաբար եւ մանաւանդ արտակարգ դատարանի առջեւ դատել զայն։ Դատավարութիւնը տեւեց 14 ժամ եւ վկայութիւններէն վերջ լսուեցան պաշտպանողականները։ Երկար խորհրդակցութենէ մը վերջ, դատաւորները կէս գիշերը կէս ժամ անցած յայտնեցին Թէ դատարանը իրաւասու է Ռովէրտան դատելու, և մշտնջենական բանտարկութեան դատապարտեցին զայն։ Ունկնդիրները գոհ կը Թուէին որ Ռովէրտան մահուրնէ կ'ազատի։ Դատարանը նախագահէն պահանջեց 15 տարի տաժանակիր աշխատանքի զեղչել պատիժը։

Բանտ տարուելէ առաջ Ռովէրտա եւ հայրը ողջագուրուեցան։

Մոսկուայէն նոր հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ գնդակահարուած են նաեւ վերջերս մահուան դատապարտուած այն ութը անձերը, որոնք իբրեւ Թէ կ'անդամակցէին Պուքրէշի մէջ զօրավար Լէոնթովիչի դեկավարութեան տակ գտնուող միապետական կազմակերպութեան։

։ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, պահպանողական երեսփոխան մը կառավարութեան ներկայացուցիչէն հարցուց Թէ պոլշեւիկներու կողմէ գնդակահարուած 20 հոգիին մէջ Անգլիոյ հաշուոյն լրտեսութիւն ընողներ կայի՞ն։ Լորդը Լէմինգթըն ժխտական պատասխան տուաւ, որուն վրայ աշխատաւորական երեսփոխան Պրքէնըն «ամօթ» անուանեց զայն։ Երեսփ. ժողո՛վը անմիջապէս որոշեց վտարել զայն։

Փոփոխութիւններ Անդրկովկասի մէջ

«Իզվեստիա» (9 Յունիս) կը գրէ Թէ Անդրկովկասի դիկտատոր եւ Տնտեսական Բարձրագոյն Խորհուրդի նախագահ Օրա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ԲԱԳՈՒԻ

Նկատի ունենալով Բագուի աստիճանական աճումը, ծրագրուած է մեծցնել քաղաքը եւ փոջ. իվանիցկին կազմած է յատակագիծ մը։

Այս յատակագիծը քննուած եւ վաւերացուած է համամիութենական ջրանցքներու եւ բուժկայաններու համագումարին ընթացքին, որ գումարուած էր վերջերս Խարքովի մէջ։

Համաձայն այս յատակագիծին, Բագու քաղաքին ընդհ. տարածութիւնը պիտի հասնի 7000 տեսիադիմի։ Հին փողոցները պիտի ջնջուին եւ պիտի բացուին հինգ նոր ու խոշոր փողոցներ։ Այս լայն փողոցներու երկայնքին պիտի տնկուին ծառեր։

Նաւահանգիստը պիտի շինուի յետ-քաղաքին մէջ։ Իսկ միջնաբերդը, իբրեւ պատմական յիշատակարան, պիտի մնայ անփոփոխ։

կեդրոնական վարչական բոլոր շէնքերը պիտի կառուցուին մէկ Թաղի մէջ։ Պիտի հիմնուի դպրոցական առանձին Թաղ մը։

Այս աշխատանքները պիտի սկսին այս տարի, բանալով եւրեւսկի փողոցը։ Իսկ կը վերջանան եւ այս երազային բագուն կը տեսնեն շինուած՝ մեր Թոռները։

ՀԱՑԵՐԸ ՀԱՑԳՈՒԱԾ ՄԷՋ

Սիոն կը գրէ (Յունիս).— Պաղեստին, Կարմեղոս լերան ստորոտը կը գտնուի Հայֆա քաղաքը՝ իր հանդարտ նաւահանգիստով։

Չինաղաղարէն ի վեր քաղաքին մէջ հաւաքուած է հայ գաղութ մը։ Յաճախ Երուսաղէմէն կը ղրկուէին կրօնաւորներ, որոնք քաղաքին Անկլիքան եկեղեցիին մէջ Հայերուն համար մանաւանդ պատարագ եկեղեցական արարողութիւններ կը կատարէին։

Վերջերս, տեսնելով որ գաղութը հետզհետէ կ'աճի, եւ անհրաժեշտ կը դառնայ սեփական եկեղեցի մը եւ դպրոց մը, որոշուեցաւ այդ նպատակին համար գնել հող մը Հայֆայի մէջ։ Գնուած հողը կը գտնուի քաղաքին արեւմտեան կողմը, բացատալրի մը վրայ։

Միւս կողմէ, քաղաքին մէջ վարձուեցաւ մեծ տուն մը, որ ամէն յարմարութիւն ունի ծառայելու իբրեւ եկեղեցի, դպրոց եւ բնակարան հոգեւոր հովիւին, մինչեւ որ կառուցուին սեփական շէնքերը։ Վարձուած տան մէջ կատարուած են արդէն անհրաժեշտ փոփոխութիւնները եւ հոգեւոր հովիւ նշանակուած է Ջէյթունի Աւագակալ դիւղէն Յակոբ քահանայ Մաւեան։ Դաղութին կապուած են նաեւ Ակռա, Նազարէթ, Տիբերիա գիւղերուն փոքրիկ հայ գաղութները։

ՀԱՅԿ. ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Հայաստանի զանազան գաւառներէն երեւան կը տեղեկացնեն Թէ շինութիւններու եւ հողային աշխատանքներու ժամանակ պատահաբար կը գտնուին հնութիւններ։ Վերջերս Ալագածի սառոտը, գիւղի մը մօտ, գտնուած են անագապղինձի դարէն մարդկային բնակարաններ, հիմիթեան անագապղնձեայ կացիններ, մանգաղ, յախճապակեայ ամաններ եւ տնական առարկաներ։

ՆՈՐԱՇԻՆՆԵՐՈՒ ՄԱՀԵՐԸ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ.— Բագուի առողջապահական մարմիններուն վիճակագրութենէն հաժանայն, նորաթիններու մահերու Թիւը կը կազմէ հարիւրին 10 հատմատութիւն։

Ս Ա Հ Ա Կ Ա Ն Ա Ն

Ընդհանուր ժողովի հրաւէր

Ընդհանուր ժողովի հրաւէր կ՚ուղղուի Սահակեան Ազգային Վարժարանի Հոգաբարձութեան անդամներուն՝ Վարժարանի գործերը քննելու եւ տարեկան հաշիւները հաստատելու նպատակով։ Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 25 Յունուար 1925ին, ժամը 5ին, Վարժարանի սրահին մէջ։

Ընդհանուր ժողովի գումարման համար օրէնքով պահանջուած անդամներուն թիւը չգտնուելուն պատճառաւ, ժողովը պիտի գումարուի նոյն օրը, նոյն տեղը, ժամը 6ին, անկախ ներկայ անդամներու թիւէն։

Ընդհանուր ժողովի օրակարգը

1. Տարեկան հաշիւներու քննութիւն եւ հաստատութիւն։
2. Նոր Հոգաբարձութեան ընտրութիւն։
3. Ներքին գործեր։

Ի նկատի առնելով որ ընդհանուր ժողովի օրակարգին վրայ գրուած գործերը կարեւոր են, կը խնդրուի որ անդամները անպայման ներկայ գտնուին։

Ընդհանուր ժողովի գումարման համար օրէնքով պահանջուած անդամներուն թիւը չգտնուելուն պատճառաւ, ժողովը պիտի գումարուի նոյն օրը, նոյն տեղը, ժամը 6ին, անկախ ներկայ անդամներու թիւէն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԳԺԲԱԽՏ ՇՐՋԱՆ ՄԸ

ԼՌ ՍԷՅՆ (Սեփ. Թղթ.).— Մինչդեռ ուրիշ շրջաններ գործատեղութիւնը կը մեղմանայ, այս շրջանը սաստկանալ սկսաւ։ Լաստիղի նաւարանէն յետոյ, Լաստիղի գործարանն ալ սկսաւ իր շաբթու գործաւոր ճամբէն շաբթու գործաւոր ճամբան։ Մեր հայրենակիցներէն ալ գոնուին քանի մը հոգի, որոնք ամէն օր շրջակաները կը պտտին, գործ մը գտնելու յոյսով։ Այս շրջանին մէջ գործատէրները շատ չեն։ Երբ անոնք գտնուին ալ կը գոցեն գործը։ Գտնելը անկարելի ըլլալու աստիճան գժուար է։ Երկու ուժեղ հայ արհեստաւորներ հոգի գործ գտան միայն օրականով, բայց գործին տեւողութեան չհաւնալով դիմացան ձգեցին։

Ազգային կեանքի մասին խօսելն իսկ աւելորդ է։ Երեսները ճարահատ կա՛մ ֆրանսական դպրոց կը յաճախեն եւ կա՛մ փողոցները կը թափառին, որովհետեւ ազգային դպրոցն ալ գաւառի ազգային վարժարանի նոր ակայ եղած դիւղացիներուն, հայ ծնողներ պէտք պզտիկներուն հետ կը շատնակեն թուրքերէն խօսիլ։ Հայախօս շատ քիչեր կան։ Ո՛ւր մի երեք հայ ասոր վերջը։ Աշարհի չորս հովերուն ցրուած չորացի մը կարօտով անվերջ թաւալիլ եւ ուծանալ...

Ո՞ւր են Հայաստանի վարիչները եւ անոնց թմբկահարները, որ օրուան կը սպասեն հայրենիքի դուռները բանալու համար։ Մերկայ Հայաստանը ապատ եւ անախտ է, կ՛ըսեն. եթէ չուզեր իր զաղթականներուն տառապանքները լսել, ո՞ւր կը մնայ իր արժէքը։

Հետաքրքիր

ՎԱՆԻ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՄՍՐՍԷՅԻ. — Ամէն տարի Լաստաբականի Հայր Միութիւնը կը տօնէր Վանի Ապրիլեան հերոսամարտը։ Այս տարի ալ տօնակատարութիւն մը, բայց նախանձնողը ոչ թէ Հայր Միութիւնն էր, այլ Վաստրականի նորակազմ Երիտ. «Փարոս» Միութիւնը, որուն վերջին պահուն կրնան միացան Շապին Գարահիսարցիները. մասնաւորապէս տօնելու համար նաեւ Շ. Գարահիսարի հերոսամարտը։

Տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ Յունիսի 12ին, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 10 Bld. Rabataսի պարտէզին մէջ։ Ներկայ էր կոկիկ բազմութիւն մը։ Պարտէզին դուռը եւ բեմը զարդարուած էին հայկ. եւ ֆրանս. դրօշներով, իսկ միութեան անդամները ժողովուրդին կը գրուէին նախապէս պատրաստուած նկարները, Ապրիլեան հերոսամարտի կազմակերպիչ եւ դեկավարներու, Արամի, Վահանի, Իշխանի, Եկարեանի եւ Լեւոն Շաքեանի (վերջինս ողջ է եւ այժմ Մէյսգետ)։ Հանդէսը բացուեցաւ երգեցիկ խումբի «Մեր Հայրենիք» երգով։ Նախագահ Պ. Ա. Կակոսեանի բացման երկու խօսքէն յետոյ Պ. Բ. Մաշօեանը արտասանեց Որբևեանի «Վարդենին»։ Օր. Ա. Յովսէփեան երգեց «Վանի կոտրած»ը, Օր. Վ. Ալանթին արտասանեց «Վասպուրականի Նահատակները»։ Ցետոյ Նուագուեցաւ Խանասորայ քայլերգը Պ. Պ. Ե. Եավրուեանի եւ Ց. Գասպարեանի կողմէն։

Բանախօս Պ. Վ. Ազգէնի բանաւոր բազակայութեան պատճառով, հրաւիրուեցաւ «Հայ Միտք»ի խմբագիր Պ. Ե. Թորոսեան, որ շեշտեց հայ ժողովրդի ինքնապաշպանութեան պէտքը, մանաւանդ Եւրոպայի մէջ, ուր մեր նոր սերունդը այլասերման ենթակայ է ամէն օր։ Երգեցիկ խումբի «Իմ Հինարի եարը երգէն յետոյ, արտասանեցին եւ երգեցին Պ. Պ. Պ. Ըրզումանեան, Ն. Խաչատրեան, Վ. եւ Փ. Շաքարեաններ, Օ. Մէլհանէճեան, օրիորդներ Ա. Յովսէփեան եւ Վալեան։ Օր. Վ. Ալանթին կենդանի պատկերներով եւ հայկական տարազով յաջողօրէն մեկնրգեց «Պարզիր աղբիւրը» եւ «Մանիր մանիր իմ ճախարակը»։ Օր. Ծովիկ պարեց կովկասեան պարեր։ Յայտագիրը վերջացած ըլլալով, ժողովուրդը սկսաւ զուարճանալ, հայկական եւ կովկասեան պարերով, որ տեւեցին մինչեւ ժամը 7։

Վասպուրականի Երիտ. Միութեան անդամներուն մեծագոյն մասը անդամ է նաեւ Հայրենակցական միութեան։ Փոխանակ իրեւ անջատ միութիւն գործելու, արդեօք լաւ չէ՞ր ըլլար որ բոլորն ալ համախմբուէին իրենց Հայր. Միութեան շուրջը։ Չէ՞ որ «Միութիւնը ուժ է» եւ Վասպուրականցիները ամէն ժամանակ միանալու եւ միասին գործելու գիտակցութիւնը ունին։ Ուրիշ զիտութիւն մը եւս։ Փարսէլլի Վասպուրականցիները մինչեւ այժմ տօնած են եւ այսուհետեւ ալ պիտի տօնեն ապրիլեան աննախընթաց հերոսամարտը։ Ընդ. ի՞նչը-սել փարիզ հաստատուած վասպուրականցի այն մտաւորականներուն, որոնցմէ շատերը իրենց գոյութիւնը ալ պարտին, բայց եւ այնպէս քար անտարբերութեամբ մոռցած են նորագոյն պատմութեան փառաւոր մէկ էջը։

վարդ-պատրիկ

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ.— Փոն տ'Օպնայի Ազգային Միութեան նախաձեռնութեամբ, Յունիս 12ին, Սէօլէօզի «Արեւելք» Հայրենակից Միութեան սրահին մէջ կատարուեցաւ Մայիս 28ի տօնը։

Սրահը լեցուած էր փոն տ'Օպնայի եւ շրջակայ գիւղերու երկտեր Հայերով։ Հայկական եռագոյնը խորհրդանշող զարդերն ու շղթաները, առանձնապէս մեծ փայլ մը տուած էին սրահին։

Երգչախումբը երգեց «Մեր Հայրենիք»ը։ Ապա Պ. Մ. Շահպազեան (Ազգային Միութեան առենապետ) իր բացման խօսքին մէջ, բացատրեց օրուան տօնին մեծութիւնը։ Օրիորդ մը իր գեղեցիկ արտասանութեամբ յուզեց ներկաները, իսկ ուրիշ մը երգելով հայկական ջերմիկ մթնոլորտ մը ստեղծեց։ Գեղեցիկ և տպաւորիչ էին երկու երիտասարդներու արտասանութիւնները։

Օրուան բանախօսը, ընկեր Վազգէն Մարտիրոսեան, մանրամասնօրէն բացատրեց Մայիս 28ի նշանակութիւնը, եւ զանազան դրուագներ պատմեց Ղարաքիլիսայի եւ Սարգարապատի հրոսամարտերէն։ Հայ ժողովուրդի աղատագրութեան պայքարը նմանցուց Նունկէսէրի եւ Բոլիի, ինչպէս եւ Լինտպէրկի հերոսական թռիչքներուն։ Վերջացնելով յորդորեց հայրենակիցները որ աշխատին ուսնանալ իրենց մատուռն ու մանկապարտէզը ու հնարաւոր ամէն միջոցներ ի գործ դնեն պայքարելու համար այլասերման վտանգին դէմ։

Հանդէսը փակուեցաւ «Բամ Փորատան» երգով։ Ձէզոք մը, դրաւոր կերպով հարցումներ ուղղեց հայ կուսակցութիւններու ծագման, անոնց դերին մասին, միաժամանակ հարցնելով թէ՝ «Հայ ժողովուրդը պիտի կոտորուէ՞ր, եթէ կուսակցութիւնները չըլլային»։ Բանախօսը սիրայօժար պատասխանեց այդ հարցումներուն եւ հանդիսականները հեռացան գոհ արտով։ Հանդէսէն անմիջապէս վերջ 13 երիտասարդներ երկու անհատ Դաշնակցականներու հետ միանալով, կազմեցին Հ. Յ. Դաշնակցութեան Փոն տ'Օպնայի «Կորիւն» ենթակոմիտէն։

Ա. Տ. կարապետեան

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍՑԷՆԵՐՈՒՆ

Յատկապէս կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն եւ առ հասարակ բոլոր անոնցմէ որ կը թղթակցին մեզի հետ, ՃԻՇՏ ԵՒ ՈՐՈՇ ԴՐԵԼ ՓՈՍՏԱՏԵՐԷՆ իրենց հասցէն, անուն, մականուն, փողոց, թիւ, քաղաք։ Այլապէս չվճռուելիները անխուսափելի են։

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹ ՄԸ

Մասչէթ Սիւլէյմանի մէջ կան մօտ 600 Հայեր։ Մէկ մասը կը զբաղի դրագրութեամբ, ուրիշներ՝ ճամբաներու շինութեան վերահսկիչ, իսկ մեծ մասը՝ արհեստաւոր։

Հայերը ունին ակումբ մը, որ միակ կեդրոնն է ազգ. կեանքին։

Երիտասարդութիւնը զբաղած է, բայց շատերը կորուած են ազգային կեանքէն, մոռցած են հայերէնը եւ կը խօսին անդլիերէն կամ պարսկերէն։

Հայերը աչքի կը զարնեն իրենց կենսունակութեամբ եւ աշխատասիրութեամբ։

ՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐԸ

Այս տարուան Salon des Artistes Françaisի մէջ հայ նկարիչներէն եւ արձանագործներէն ընդունուած են Արսէն Շապանեան, Շահնազար Գույումճեան, Արամ Պազալեան, Օր. Վարդուհի Թամիրեանց, Օր. Ազարեան, Լեւոն Մուրատով եւ Նալբանդեան։ Շահնազար Գույումճեանի ցուցադրած նկարը արժանացած է «Պատուոյ յիշատակութեան»։

Salon National des Beaux-Artsի մէջ ցուցադրած են Շ. Ադամեան, Ի. Շահին, Վ. Մախխեան, Յ. Ալխազեան, Ս. Խաչատրեան, Տիկին Բաբայեան, Բունեաթեան եւ Տիգրան Բոլատ։

Salon des Tuileriesի մէջ նկարներ ունին Տիկին Բաբայեան եւ Օր. Շիլթեան, եւ արձան մը Գիւրճեան։

Մի քանի Ամերիկահայ նկարիչներու սալօնին 10 նկարներով մասնակցած է Մարարիոս Սարեան։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԿԵԱՆՔԷՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Փարիզի Վարչութիւնը, օգտուելով Առժամեայ կեդր. Յանձնախումբի անդամ Պ. Յ. Ճ. Սիրունիի ներկայութենէն, խորհրդակցական հաւաքոյթ մը ունեցաւ անցեալ շաբթու, ընդհանրապէս Հ. Մ. Ը. Մ.ը եւ մասնաւորապէս Փարիզի մասնաճիւղերը շահագրգռող հարցերու շուրջ։

Ներկայ էին նաեւ Պէլվիլի, Ալֆորվիլի եւ Նորակազմ Շավիլի ներկայացուցիչները։ Գլխաւոր նիւթը Ֆրանսայի կամ Արեւմտեան Եւրոպայի Շրջանի կազմակերպութիւնն էր, որուն համար արդէն նախապատրաստական աշխատանքները սկսած ըլլալով, յոյս կայ ամսոյս վերջը կամ Յուլիսի սկիզբները գումարել յատուկ Շրջ. Պատգ. ժողով մը, ուր իրենց մասնակցութիւնը բերել կոչուած են Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի, Ալֆորվիլի, Ժուանվիլի, Շավիլի, Պրիւսէլի, Մարսէյլի, Լիոնի, Վիչիի եւ այլ վայրերու բազմաթիւ մասնաճիւղերը։ Շրջանային կազմակերպութիւնը կտրուկ քայլ մը պիտի ըլլայ՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կեդր. Իրաւասու Մարմին մը ստեղծելու ճամբուն մէջ։ Այս պատճառով ալ, մասնաճիւղերուն եւ մարզապէր երիտասարդութեան պարտքն է իրենց ամէն կարելին ի գործ դնել, օր առաջ ձեռք ձգելու համար առաջադրուած դեղեցիկ նպատակը։

Հ. Մ. Ը. Մ.ը իբր համահայկական եւ համազգային մարմնակերպական շարժում, ժամանակ է որ առանայ իր արժանի վարկն ու յարգանքը եւ իր համապատասխան վարչ. Խորհուրդը, առանց որուն ո՛չ մէկ հնարաւորութիւն կայ ճիգերու եւ աշխատանքի միութիւն եւ զօրծի ներդաշնակութիւն պահպանելու։

Շ. Գնդ.

***

Կիրակի օր Ֆրանսայի ազգային խումբը ջախջախիչ պարտութիւն մը կրեց Փէշթայի մէջ Հունգարիոյ ազգային խումբէն, 1ի դէմ 12 նշանակէտի տարբերութեամբ։

Այս եղանակի ընթացքին հինգերորդ անգամն է որ Ֆրանսայի ազգային խումբը կը պարտուի։

Իսկ Գերմանիոյ ախոյեանութեան Ֆինալը որ տեղի ունեցաւ երէկ Պերլինի մէջ, հարիւր հազարէ աւելի բազմութեան մը առջեւ, վերջացաւ F. T. Nuremberգի յաղթանակով 0ի դէմ 2։ Նուրէմպէրկի հակառակորդն էր Bertha de Berlin։ կը տեսնուի որ Անգլիոյ նման Գերմանիոյ մէջ ալ Ֆութպոլը մեծ ժողովրդականութիւն շահած է։

*** Միլանէն հեռագիր մը կ'իմացնէ մահը հասկաւոր հեծանուորդ Օթթավիո Պօթէջքիայի, որ երկիցս, 1924ին եւ 1925ին շահած էր ախոյեանութիւնը՝ հեծանիւով Ֆրանսայի շրջանը ընելու մրցումներուն մէջ։ Մահը հետեւանքն է ուղեղատապի, որ յառաջ եկած էր հեծանիւի արկածէ մը։

Գ. Կարապետեան

ՕՐՈՒԱՆ. ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԻՇ ՀԱՅՐԸ.— Լեհ բանուոր մը, Սթրաշոն, որ կը բնակի Լուազոն-սու-Լանս գիւղը, քանի մը ամիս առաջ, պատրաստի կը տանի իր երեք տարեկան զաւակը։ Գլուխը քարով մը կը ջախջախէ, կը սպաննէ եւ կը թաղէ։

Վերադարձին, երբ զրացիները կը հարցնեն թէ ի՛նչ ըրաւ տղեկը, կը պատասխանէ թէ որդեգիր տուած է Փարիզցիի մը, որուն հանդիպած էր ճամբան։

Զոքանչը չի հաւատար, կը կասկածի եւ կը բողոքէ ոստիկանութեան, որ կը ձերբակալէ տրուպոյծը։ Սակայն կարելի չըլլալով գտնել ո եւ է պատգամոյց, շուտով ազատ կ'արձակուի Սթրաշոն, որ կը մեկնի անդանօթ գաւառ մը։

Անցեալ օր, բանուոր մը իր նապաստակներուն համար մանդաղով խոտ կը քաղէր, երբ գտաւ արիւնոտ գտակ մը։ Լուր տուաւ ոստիկանութեան, որ պեղելով շրջակաները, գտաւ փոքրիկ զոհին ոսկերոտիքը եւ զգեստները։ Զգեստներէն կարելի եղաւ ճանչնալ Անմիջապէս ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ հրէշ հօր դէմ։

ՍԻՐՈՅ ՀԱՄԱՐ.— Պէլճիքի մէջ տօթթ. կէնս ունէր ծառայ մը եւ խոհարարուհի մը։ Ծառան Անտրէ Քար, 23 տարեկան, կը սիրէր խոհարարուհին, օր. Շարթինէրը, 17 տարեկան։ Փոքրիկ խոհարարուհին անուշ բաներ կ'ուտէր, կ'ուտէին եւ կը մեծնային, անուշ խօսքեր կ'ըսէր, կը խնդային եւ կ'ուրախանային։ Յանկարծ, առտու մը, օր. Շարթինէր ըսաւ.

— Ես սիրեմ պիտի խաղամ։

Անտրէ Քար սիրականին ծրագրին դէմ քար հանեց։

— Խոհանոցէն սինէմա՛, ո՞վ փչեց քեզի։

Եւ սպառնաց, եթէ լեզէր պինք ու երթար։

Աղջիկը մեկ չըրաւ։ Այն առտեն, տղան ի՛նք խաղաց սինէման։ Ատրճանակը կրակեց երկու անգամ, ու աղջիկը գլխէն ու կուրծքէն վիրաւոր, ինկաւ դետին ու մեռաւ։ Ցետոյ, տղան պատուհան բարձրացաւ։ Անգամ մըն ալ խօսեցաւ ատրճանակը։ Եւ տղուն դիակը երրորդ յարկի պատուհանէն ինկաւ վար։

ԱՆԻՒՆԵՐՈՒՆ ՏԱԿ.— Անցած օր, 28 տարեկան երիտասարդ մը Մօթ Փիքէ մէթրոյին մէջ ամպարանքի պահուն ինկաւ անիւներուն տակ եւ ալ ոտքը կտրեցաւ։ Կտրուածքը դեռ տաք ըլլալով, յաջողեցաւ անցնիլ գիծին միւս կողմը։ Ու տեսաւ որ ոտքը չկայ։ Սկսաւ բարձրաձայն լալ եւ աղաղակել. «Մեռա՛յ»։ Ահագին բազմութիւն մը հաւաքուեցաւ։ Ոստիկանները վերցուցին, սակայն քանի մը քայլ անդին մեռաւ խեղճ երիտասարդը։

ԿԱՏԱՂԻ ԼԵՀԸ.— Ցահլէի մէջ (Լեհաստան) լեհ հողագործ մը հրացանով կը սպաննէ իր ընտանիքին անդամները, մէկիկ մէկիկ, բոլորը 7 հոգի։ Յետոյ կը փախչէ։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԻՄ ԳԻՐՔԸ, Ա. Ահարոնեանի։ Հատոր Ա. ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. Տպգ. Փարիզ, 1927. գին 20 ֆրանք։ (Կը գտնուի նաեւ ցառաջի խմբագրատունը)։

ԱՐԻՒՆ ՈՒ ԱՒԻՒՆ (1915 — 1917). ցօքթ. Ի. Թագւորեանի։ Տպգ. Վէնեսիկ, 1927։ Գին 1 շիլին։

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ՏԱՐԵՑՈՅՑ, 1927ի։ Կազմեց Հայկ Գարագաշ։ Ծաղրանկարեց՝ Դեւ։ Տպգ. Փարոս, Թէհրան։ Գին 10 զրուշ։

ԱՂԲԻՒՐ ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ, Ա. գատուն։ Ա. շարք։ Տպգ. Պոլիս, 1927։ (Յ. Օշականի յառաջաբանով)։ Գին՝ կէս տոլար։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ, գրեց՝ Կիրակոս Մոմճեան։ 1927, Տպգ. Մարսէյլ։ Գին՝ 10 ֆրանք։

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (45)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

ՆՈՒՆԹԻ ՄԷՋ

ԱՏԵՒՕԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՈՐԾ ՄԸ

Այս կիներուն մէջ մաս մը կային որ բացէ ի բաց պոռնկութիւն կ'ընէին. նուազ վտանգաւոր չէին ասոնք, որովհետեւ իրենց պատահական սիրահարներէն կը քաղէին տեղեկութիւններ որոնք կրնային շատ կարեւոր եղած ըլլալ։

Ուրիշներ իրենց ազահին գանազան հաստատութիւններ կը մտնէին եւ գինուորներուն հետ յարաբերութիւն հաստատելով, կը յաջողէին ի վերջոյ անոնցմէ քաղել տեղեկութիւններ որոնք գաղտնի մնալու էին։

Այս կիներուն շնորհիւ էր որ Վերմանիա օրը օրին Ֆրանսա յայտնի եղած օտար գինուորներու քանակին մասին լուր կ'ունենար։

Ասոնց դրուագ մը այդ կիներու գործունէութենէն։

Օր մը, բարեկամի մը հետ սրճարանի մը առջեւ նստեր էի, երբ անգլիական սպայակոյտի երկու անդամներ, որոնց կ'ընկերակցէր սիրուն կին մը, մեր սեղանին մօտ տեղ գրաւեցին։

Նախ, անկարեւոր բաներու վրայ սկսան խօսիլ, բայց քիչ վերջ, կնոջ մէկ հարցումին պատասխանելով սպաներէն մէկը ըսաւ.

— Շատակ է, սիրելի բարեկամուհիս. Թէ՝ երկուշաբթի օր կը մեկնինք եւ հաւանաբար դէպի հիւսիս երթանք։

— Հիւսի՞ս, շատ անորոշ է, ըսաւ կինը. բայց եթէ ձեզի գրել ուզէի, ի՞նչ հասցէի պէտք է որ ուղղէի նամակներս։

Սպան, որ շատ պարզամիտ մէկը ըլլալու էր, գրպանէն տետրակ մը հանեց պրպտեց, յետոյ պատասխանեց.

— Երեքշաբթի առտու Գուաժէ պիտի ըլլանք, կէսօրին անկէ կը մեկնինք եւ իրիկունը Ամիէն կը հանդինք։ Ընկից ալ կ'երթանք մեր Ն. զօրաբաժինը զօրացնելու, պէթիւնի եւ Աառասի մէջտեղ։

Ցետոյ իր տետրակը գոցելով ճշդեց.

— Ձեր նամակները կրնաք ուղղել Մօնտիքուռ-փա կայարանը, ուրկէ մեր նամակաբերը կը յանձնէ մեզի։

Աւելի ճիշտ տեղեկութիւն կարելի չէր տալ։

Զայրանալով մեկտեղ սպային դէմ, որուն անխոհեմութիւնը կ'անգնէր ամէն չափ ու սահման, ուշի ուշով կը քննէի կինը որ չաթաճճի ժպիտ մը շրթունքին, փաթթ տետրակի մը վրայ կը նօթագրէր իր ստացած տեղեկութիւնները։

Երբ վերջացուց, տետրակին այդ էջը պատռեց, եւ սպաներուն հետ խօսակցութիւնը շարունակելով մեկտեղ, իր շուրջը պտցուցուց արագ ակնարկ մը եւ ապահով ըլլալէ յետոյ թէ ոչինչը դիտող չկար, էջը սահեցուց սեղանին վրայ գտնուող կաշիէ պահարանին մէջ, ուր սովորաբար գրելու համար թուղթ եւ մատիտ կը դնեն։

Սպաները բան չէին տեսած։ Բայց տարէց պարոն մը որ քիչ մը անդին նստած էր, եւ կ'երեւի թէ երիտասարդ կնոջ բոլոր շարժուձեւերով կը հետաքրքրուէր, տեսած էր ամէն ինչ։

Երբ կնոջ այս վերջին շարժուձեւն ալ տեսաւ, ժպիտ մը ուղղեց անոր եւ գլուխը երերցուց հաւանութեան նշանով մը։

Ասոր վրայ, կինը ոտքի ելաւ եւ խօսքը սպաներուն ուղղելով.

— Միրելիներս, չէ՞ք կարծեր թէ աւելի լաւ պիտի ըլլար եթէ դիմացի կողմը անցնէինք նստելու։

Եւ իր հովանոցին ծայրով, հրապարակին միւս կողմը ճաշարան մը ցոյց կուտար։

— Շատ իրաւունք ունիք, ըսաւ սպաներէն մէկը, իր ժամագոյցը նայելով, կէս օր պիտի ըլլայ։

Վստահ ըլլալով թէ ուղած պահուս պիտի կրնայ զիրենք գտնել, թոյլ տուի որ մեկնին. բայց երբ գարձայ, պարոնը սրճարանի սպասաւորէն գրելու թուղթ ուզեց եւ պահարանին մէջէն փոքրիկ առնել էջը որուն վրայ գրուած պիտի գտնէր կնոջ կողմէ տրուած տեղեկութիւնները։

— Ներողութիւն պարոն, ըսի, բան մը եթէ կը հաճիք։

— Բայց ձեզ ճանչնալու պատիւը չունիմ, ըսաւ։

— Ոչ ալ ես. պատճառ մը աւելի որ իրարու ծանօթանանք։

Եւ քառեթս իրեն ներկայացնելով ըսի.

— Ձանուն օրինաց կը ձերբակալեմ ձեզ։

— Բայց ինչո՞ւ, ըսաւ, ոտքի ելլելով։

— Որովհետեւ լրտես մըն էք։

— Բայց։

— Հերիք. Հետեւեցէք ինծի։

Մարդը գլուխը կախ, մինչեւ ոստիկանական կեդրոն ինծի հետեւեցաւ։ Ճամբան՝ բնաւ շրթունքը չբացաւ. բայց հազիւ թէ ոստիկանութեան պետին ներկայացած էր, անլուր սաստկութեամբ մը սկսաւ բողոքել, այս «կամայական ձերբակալման» դէմ, ինչպէս ինքը կ'ըսէր։

Մեր պետը՝ թոյլ տուաւ որ ուզածին չափ փոթորկի, յետոյ, երբ ան վերջացուց՝ իր սովորական վճռականութեամբ եւ հանդարտութեամբ, անոր հարցուց.

— Բայց ձեզի ո՛վ ըսաւ թէ ձերբակալուած էք. ձեռքերնիդ կապի գարկի՞ն, ձեզ խոշտանգե՞ցին, ոչ. ուրեմն, այն տեղն, շեմ տեսներ ձեր գայրոյթին պատճառը։

(Շար.)

խլաշվիլի հրաժարած ըլլալով, իրեն տեղ նշանակուած է Ի-լիավա, իսկ Բանւորա-Գիւղացիական Տեսչութեան նախագահ Նազարէթեանի տեղ՝ Հայաստանի նախորդ վարչապետ Լուկաշին, որ միեւնոյն ատեն փոխ-նախագահն է Անդրկովկասեան Դաշնակցային կառավարութեան: Իլիավա յայտնի թրքասէր մըն է եւ էնկիւրի զանուած է զանազան պաշտօններով:

Կացութիւնը Պալքաններու մէջ

«Ուէսթմինսթըր Կազէթ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը կը գրէ թէ մօտ ատենէն հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ կը սպասուի ապստամբութիւն մը, որ միջազգային խիստ լուրջ կնճռոտութիւններ կրնայ առաջ երթել: Իտալիա առիթէն օգտուելով պիտի միջամտէ Ալպանիոյ մէջ, որուն պիտի հետեւի Եուկոսլաւիոյ միջամտութիւնը: Այս կացութիւնը շատ վտանգաւոր է, որովհետեւ կրնայ նոյնիսկ Ֆրանսան ստիպել միջամտելու ըլլալու: Այս վիճակին միակ դարմանն է պալքանեան հարցին լուծումը Ազգերու Դաշնակցութեան յանձնել: Անգլ. կառավարութիւնը իրրեւ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան, պատրաստ է խնդիրը քննելու եւ կարգադրութեան մը յանգելու:

⁂ *Փոտոկորիցայէն կը հեռագրեն թէ սերպ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Ալպանիոյ ոստիկան զօրաց պաշտօնեայ Օսման Մուսթաֆա անուն մարդ մը, Ալպանիոյ հաշուոյն լրտեսութիւն ընելու ամբաստանութեամբ:*

⁂ *Սերպ աղբիւրէ կը հաղորդեն որ Ֆաշիստ քաղաքապահները առջի օր կրակ բացած են Պոհենիսքայի, մօտ եուկոսլաւ պահակներու վրայ:*

Կեղծ վաւերաթուղթեր պատրաստողներ Հայ մըն ալ մեղսակից

Քանի մը բախտախնդիր Ռուսեր եւ Մատինեան անուն Հայ մը՝ օտար դեսպանատուններէն դրամ քաշելու մտադրութեամբ կեղծ վաւերաթուղթեր կը պատրաստէին՝ ապացուցանելու համար թէ Գ. Միջազգայինի եւ Փարիզի խորհրդային դեսպանատան միջեւ սերտ կապեր կան: «Իւմանիթէ» կը պատմէ թէ խորհրդային դեսպանատունը այս մասին տեղեկութիւն ստացաւ Ապրիլի վերջին շաբաթները եւ գաղտնի քննութիւն մը բացաւ, եւ երեւան եկաւ որ գործին ղեկավարներն են երկու ռուս միապետական տարագիրներ՝ Կոստանդին Սալվովսքի (այլ անունով Քոսթիա) եւ ժան Միխէև, իրենց մեղսակից ունենալով Մատինեանը, որ ինքզինքին տուած էր «իշխան Կոստանդին Արղութինսքի» կեղծ անունը: Ներքին նախարարը Ֆրանսայի սահմաններէն դուրս վտարուելու հրամանագիր հանած է Մատինեանի դէմ: Այս հրամանագիրը շուտով պիտի գործադրուի:

Այս կեղծարարները իրենց «վաւերաթուղթերը» կը պատրաստէին գիրի մեքենայի տան մը եւ փարիզեան տպարանի մը մէջ: «Վաւերաթուղթ»երը երկու տեսակ էին. մէկ մասը՝ ուղղուած փարիզի դեսպանատան անդամներուն՝ ստորագրուած կ'ըլլար «Պուխարին» եւ «Զալսման» անուններով, այս վերջինը իբրեւ կոմինտէրնի քարտուղար, մինչ իրականին մէջ այդպիսի մարդ գոյութիւն չունի. միւս մասին տակ ստորագրած կ'ըլլային Փարիզի դեսպանատան խորհրդական Դաւթեան եւ բ. քարտուղար Սիմոնիկ Փիրումով, սակայն այդ ստորագրութիւնները աչքի զարնող սխալներ կը պարունակէին: Մէկ մասը գրուած է դեսպանատան մակագրութիւնը կրող պաշտօնական թուղթերու վրայ, սակայն կեղծարարները այնքան անճարակ էին, որ չէին գիտեր թէ այդ մակագրութիւնները վիմատիպ պէտք է ըլլային, մինչ իրենք պարզապէս տպել տուած էին գանոնք:

Կեղծարարները ամէնէն առաջ այդ թուղթերը գրկել ուզեցին հարաւային Ամերիկայի մէկ դեսպանատան, որ կեղծարարութիւնը հասկնալով ճամբու դրաւ գանոնք: Սակայն եարքէն յաջողեցան 100,000 ֆրանքէ աւելի շորթել եւրոպական պետութեան մը դեսպանատունէն: Յիշեալ դեսպանատունը այնքան ատելութիւն ունէր Մոսկուայի դէմ, որ կ'ըսէ «Իւմանիթէ», շատ բարակը չքննեց եւ նոյն իսկ կառավարութեան մը պետը պաշտօնապէս օգտագործեց գանոնք: Իրենց արարքներուն մասին խոստովանութիւններ ըրած են կեղծարարները:

Այս կեղծ թուղթերէն վերջ, իտալական եւ պելժ թերթեր հրատարակած են Ռաքովսքիի վերագրուած յայտարարութիւններ, որոնք նոյնպէս կեղծ են եղեր:

Քաղաքապետներու դէմ

Սէն-Տընիի համայնավար քաղաքապետ Վիւիլօմէ առջի օր կէսօրէն վերջ փողոցին մէջ համայնավար թռուցիկներ կը բաժնէր անցորդներուն, երբ ոստիկանները ձերբակալեցին զինքը եւ գրաւեցին թռուցիկները. յետոյ, հակառակ իր բողոքներուն՝ ոստիկանատուն տարին զայն: Հետաքրքիրներու բազմութիւն մը կը հետեւէր իրեն: Ոստիկանապետը անմիջապէս ճանչցաւ իր պետը եւ ազատ արձակեց զայն:

⁂ *Թրուայի ընկերվարական քաղաքապետ Էմիլ Քլէվիի դէմ ցոյց մը կատարեցին առջի օր քաղաքին համայնավարները, պահանջելով յիշեալին հրաժարականը: Քաղաքապետը հրշէջ ջրհանով մը ողողեց ցուցարարները, որոնք քարերով պատասխանեցին ոստիկաններուն: Երկու ոստիկաններ եւ հրշէջ մը վիրաւորուեցան: Երկու համայնավար ձերբակալուեցաւ:*

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ երեսփոխան ժաք Տօրիօ, որ վերջերս Չինաստան զացած էր եւ Ֆրանսայի դատական իշխանութենէն կողմէ կը փնտռուի դատուելու համար, Մոսկուայէն ղրկուած հեռագիրով մը կը հաղորդէ որ շուտով ճամբայ կ'ելլէ դէպի Փարիզ: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսա հասնելուն Տօրիօ պիտի ձերբակալուի, առանց սպասելու որ երեսփ. ժողովը իր խորհրդարանական անձեռնմխելիութիւնը վերցնէ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ երեսփոխան Ռընօատէլ հրաժարեցաւ ընկերվարական կուսակցութենէն կեդրոնական վարչութենէն:

ՏԻԿԻՆ ԱԼՖՕՆՍ ՏՕՏԷ՝ մայր արքայական Լէոն Տօտէի՝ վարչապետ Փուանքարէի ուղղուած նամակով մը կը բողոքէ իր զաւկին բանտարկութեան դէմ: Փուանքարէ իր պատասխանին մէջ կ'ըսէ որ քանի մը տարիէ ի վեր Լէոն Տօտէի պժգալի դրպարտութիւնները կառավարութեան եւ դատարաններուն դէմ. այլեւս չափը անցուցին եւ անհրաժեշտ նկատուեցաւ օրէնքը գործադրել:

Հ. Յ. Դ. ՊԷԼՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

Դասախօսական ժողովը 19 յունիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville. Métro Belleville:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆոռվիլի մասնաճիւղին կողմէ 18 յունիս շբ. երեկոյ ժամը 9ին. երիտ. միութեան ակումբին մէջ 138, Rue Etienne Dolet

Բանախօսութիւն, նուագ, զուեշտ, արտասանութիւն, անակնկալներ Տախքերու մասնակցութիւն.— 3 ֆրանք

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԻԼ-ՊԱՐՊ (ԼԻՈՆ)

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. «Լիոն»ի գրադարանի վարչութեան կողմէ, մասնակցութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.ի, սկաուտներու, եւ «Ալբաթռ» ֆանֆառի կիրակի 19 յունիս:

Մասնաւոր շոգենաւը կը մեկնի առաւօտուն ժամը 9ին, սէն գանի կամուրջէն, Pont Tilsitt:

Տոմսերու թիւը շատ սահմանափակ ըլլալուն՝ փափաքողները այժմէն կրնան իրենց տոմսերը ապահովել Հ. Յ. Դ. գրադարանէն:

Մասնակցութեան ծախք՝ 2 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ.Յ.Դ. «Քրիստափոր» խումբի ժողովը վաղը՝ շաբաթ ժամը 8.30ին Café Métro (*Օպէռա*)*:*

Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը, 19 յունիս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին, ներկայանալ անդամատեղիներով: Ներկաներու թիւը բաւարար պիտի համարուի:

Հ. Յ. Գ. Ալֆոռվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կուսակցական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, Rue Etienne Dolet. (Bureau Tabac) սրահը:

Հ. Յ. Դ. Շավիլի «Արդութեան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը, 18 յունիս շաբաթ գիշեր ժամը 9ին:

Հ. Յ. Դ. Սէն Շամօնի ընդհ. ժողովը 18 յունիս շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, վարուժան ակումբին մէջ: Ներկայանալ անդամատեղիներով:

Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիի ենթակոմիտէի 5րդ դասախօսականն ժողովը 18 յունիս շաբաթ ժամը 7ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պիտի դասախօսէ Ընկ. Ա. Աճէմեան, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները եւ համակիրները:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 յունիս երկուշաբթի երեկոեան ժամը 8ին սովորական սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատեղով:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի գեղի խմբի վիճաբանական ժողովը՝ 22 յունիս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, գրադարանին մէջ, 75 Rue Paul Bért: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ.Յ.Դ. Լիոնի «Գնունի» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի երեկոյ ժամը ձիշտ 9ին, գրադարանի սրահը. խիստ կարեւոր օրակարգով: Ներկայանալ անդամատեղներով:

ԱՐԼԻ մէջ կազմուած է Հ.Յ.Դ. բարկէն սիւնի խումբը, որով այդ շրջանի մոջ ապրող Դաշնակցական ընկերներ կրնան դիմել հետեւեալ հասցէին.— Hairabed Avédissian, Grands Mas de Roy, par Arles, B. A. R.:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի նոր մասնաճիւղի մը կազմութեան համար փարիզի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ վիրօֆլէի, վէրսայլի, Քլամարի մէօտօնի, սեվրի եւ շավիլի երկսեռ երիտասարդութիւնը 19 յունիս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 187 Grand'Rue de Chaville:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Գ. ՃաքըճեանԷ որ գաւառ մեկնած է, իմացնել իր հասցէն «ցառաջ»ի:

ՆՈՐԱՎԱՐԺ հայ գրաշարի մը պէտք կայ: Դիմել ցառաջի գրաշարատունը:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ԼԻՈՆ, Աչօտ Արթինեան.— Կը խնդրուի մեզի ծանօթ երկու անձերու միջոցաւ հաստատել ձեր ամբաստանութիւնը:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՐԹԻԿ, Բ. Գ.— 70 ֆր.:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Թ.— 35:
ՔՐԻԶՕ, Գ. Ա.— 35:
ԼԱՆԸՄԼԷԶԱՆ, Մ. Գ.— 35:
ԿՈՒՄ, Հ. Ա.— 35:
ՓԱՐԻԶ, Օր. Պ. Ս.— 70:
ԹԱՒՐԻԶ, Գործ.— 500:
ԳԱՀԻՐԷ, Գործ.— 11 անգլ.:
ՔՐԻՒԶ, Գործ.— 135 ֆր.:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Ե.— 35:
ՎԻԼԻՒՌԱՆՇ, Ա. Մ.— 35:
ԼԱ-ՄԻՇՆ-ՍԻՒՐ-ՄԷՒՒ, Ա. Պ.— 35 ֆրանք:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Բ.— 35: Սկսանք դրկել:
ՇԱՎԻԼ, Վ. Կ.— 35: Սկսանք դրկել:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Կ. Ջ.— 70:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մանուկ Տէր Յակոբեան, Սեբաստիոյ Դավոտ գիւղէն: Ներկայիս ամիս առաջ եղած է Detroit Mich. (Ամերիկա): Տեղեկացնել Մարտիրոս Կրտտահանի 2, Rue Capitaine Jerber, Issy-les-Moulineaux (Seine) (France):

— Յարութիւն Ֆէրմանեան կը փնտռէ եղբայրը՝ Նազարէթ Ֆէրմանեան որ կը գտնուի Պուլկարիա, Սօրագրոյրերը թաղուհիցա Մկրեան (Բումանիա), Բևիկա վէզնէճեան (Պոլիս): Իմացնել՝ Մկրտիչ Թէյեանի, 208bis Rue Lafayette, Paris 10me:

— կը փնտռուի Զէյթունցի, Յ. Սարգիսեանի քոյրը Մարիամ որու ամուսինը Հաճի վարժապետ կը կոչուի, կը կարծուի որ Շալեպ է: Իմացնել՝ H. Uoumadjian La Poterie Decines Isére:

— կը փնտռուի երեւանցի յաճենիկ խաչատուրեան որ Պոլիս Ամերիկացի գինուորի մը հետ ամուսնացած եւ մարսէյլ հաստատուած է: Իմացնել՝ Ադանի խաչատուրեանի Camp Victor Hugo, Refugés Russes, Marseille:

— Ալիսաճ Հաճի Գիւղացի (Մէզիտէօզիւցի, ֆիկ. Գարանիցա Թէրզիեան, հօր անունը Նշան Աւետեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ աղջիկը, Օր. Պէաթրիս Թէրզեան, հօր անունը կարապետ, մօր անունը Հայկանուշ, եղբայրները Պետրոս եւ Նշան: Քոյրերը Ռեմիեկա եւ Սիրվարդ: Գրել՝ Jamagotchian Puzanteh, Electricien 24 Grand'rue d'Aubenas, (Ardèche), France:

— Ատափազարցի փափազեան Սահակի աղջիկը ֆիկին Բեբրոն որ Ատափազարի մէջ ամուսնացած էր Ֆրանսացի ֆիլօսկիի հետ եւ ամուսնոյն մահէն յետոյ երկու զաւակներովը փարիզ փոխադրուած է: Գրել իր մօրեղբօր աղջկան՝ ֆիկ. Սիրանուշ Գաւիթեանի 88 Rue Etienne Dolet Alfortville (Seine):

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Պատանեկան միութիւնը իր երրորդ տարեգարձին առթիւ սարքած է զաշտահանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ 10 Յուլիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, La Pomme-Challet de la Pomme *ծառազարդ դեղեցիկ պարտէզին մէջ:*

Տեղի կ'ունենան երգեր, արտասանութիւններ, զաւեշտներ եւ բանախօսութիւն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՄ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 21 երեքշաբթի, Հայ արտասահմանի պերասանական խումբը դեկավարութեամբ Մ. Ա. Կոստանեանի, Լոնտոնի Ֆիլարմոնիկ Հոլ մեծ թատրոնին մէջ կը ներկայացնէ՝

ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ *4 արար. 1 պատկեր*

Սկիզբը ճիշտ ժամը 8ին երեկոյ

ՍԷՆ ՍԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէջ po St. Michelի ճիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ *Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ*

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ — ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ — ՀԱՄԱՐ

''ԱՐԱՐԱՏ,, ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

35, RUE DUNOIR LYON (RHONE)

Լիոնի միակ հայ նպարավաճառատունը որ կ'ընդունի ապսպրանքներ թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ ֆրանսայի ամէն կողմերէն եւ կը կատարէ ամէն յանձնառութիւն կատարեալ ուղղամտութեամբ:

Ձոխ մթերք Արեւելեան եւ Արեւմտեան ամէն տեսակ նպարեղէններու:

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՓՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը:

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : *Բաց է ամէն օր* Tramway 5 et 26

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՓՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ: Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով: Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ:

ԱՐԱՔ ՋԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97-39 — Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 — Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9-12 եւ 2-7 բացի կիրակիէ

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՅՆԱԳԷՏ

ԾԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան Համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ — Ամէրիկեան գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետեւաբար ապսպրանքները անմիջապէս կը դրկուին: Թէլէֆոն: Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, սակայն շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՓՈՏՈԳԵՂԷՔ «ԿԱՎՈՒՕՇ»Ը

ԿԱՐԴԱՑԷՔ «ԿԱՎՈՒՕՇԻԿ»Ը

Ամէն ինչ գուարթ ակնոցով կեանքը քրքիջով, ծիծաղով:

Դին 1 ՖՐԱՆՔ 50

Ուսուցիչ կ'ուզուի

Քէնասպի Ռւս. ընկ. երկրորդական վարժարանին համար հմտալսարանական ուսուցիչ մը կ'ուզուի, որ կարող ըլլայ դասաւանդել հայերէն լեզուի Physiqueի եւ Chimieի դասերը: Գիտական դասերը կը տրուին ֆրանսերէն լեզուով:

Պայմաններուն համար դիմել՝ Y. Hékimian Co(o. A. Atikian B. P. 15 Lattaquie (Syrie)

ԺՊՏՈՒՆԻՒՆ ԴԻՄԷ՝ 12 տարի

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՍԱԿԱՐԱՆ

16 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ — Ֆր.

Սթերլին,	L. St.	124 02
Տոլար,	Dollar	23 53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	560 —
Թրքական Ոսկի	L. Trq.	13 10
Թրք. ոսկի	» or	112 —
Մէճիտիէ	Médjidié	2 75
Լէվա 100 հատ	Léva	18 20
Տրախմի »	Drachme	33 50
Լիր »	» Lire	141 60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70 80
Ֆրանց. »	Frc. Suisse	491 —
Լէյ 100 հատ	Ley	15 —
Ցարմանից	(10 Roubles or)	105 —

ԱՐԺԵԹՈՒՊՂԱ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3275 —
»	II »	1890 —
»	III »	1520 —
Իւամիլի երկթղ.	Lots turcs	150 —

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
18
ՅՈՒՆԻՍ
1927

18 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 366

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆԻ ՏՈՊՐԱԿԸ

Կարելի չէ առանց յուզումի եւ երախտագիտութեան յիշել Տոքթ. Նանսէնի անվհատ ճիգերը, հայ գաղթականներու տեղաւորման համար։

Երկու տարիէ ի վեր, Ազգերու Դաշնակցութեան սեղանին դրայ է իր յանձնախումբին ծրագիրը, որ քննուեցաւ թէ երեսանի մէջ եւ թէ մասնաւոր առաքելութիւններով, եւ գնահատուեցաւ մասնագէտներու կողմէ։ Այդ ծրագրին համաձայն, Հայաստանի մէջ պիտի չորցուին ու ոռոգուին. 1.— Ղրի ղրջանը, 6,000 տեսիպադին. ծախք 1,198,771 րուբլի. 2.— Զանգիբասարի ղրջանը. 7950 տես. եւ 1,668,136 րուբլի. 3.— Գարասուի ղրջանը՝ 11,500 տես. եւ 1,782,190 րուբլի։ Համագումար՝ 25,450 տեսիպադին հող եւ 4,647,097 րուբլի ծախք։ Գաղթականներու տեղափոխման եւ տեղաւորման համար ծախք նախատեսուած է երեք միլիոն րուբլի։

Կարճ խօսքով 8-10 միլիոն րուբլի կամ մէկ միլիոն սթերլին կը պահանջուի, այդ ճահիճները բնակելի դարձնելու եւ 15-25,000 գաղթական տեղաւորելու համար։

Ծրագիրը ընդունուեցաւ։ Տրամադրելի փոխատուներ ալ կան։ Բայց, ոչ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, ոչ ալ ո՛ր եւ է պետութիւն յանձն կ՛առնէ երաշխաւորութիւն ստանձնել։ Իսկ առանց երաշխաւորութեան, փոխատուները չեն ուզեր դրամ տալ։ Նման փոխատուութիւններ եղած են Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, իբրեւ քաղքենի կազմակերպութիւն, կ՛ատարկէ թէ այդ երկու երկիրներէն գանձեր ու միջոցներ կան, իսկ Խորհրդային Միութիւնը բոլորովին տարբեր կարգ ու սարք ունենալով, չի կրնար ազդել անոր վրայ, հետեւաբար եւ չի կրնար ո՛ր եւ է դրամ յանձնել առանց ուրջ երաշխաւորութիւններ ստանալու արտասահմանի մէջ։

Եւ ծրագիրը կը քաշքշուի տարուէ տարի, ժընեւի արիւնոտին առջեւ, թէ ընդհ. ժողովի եւ թէ վարչական խորհուրդի յաջորդական նիստերուն մէջ։

Այս անգամ ալ, տարբեր չէ եղած ելքը, դժբախտաբար։

Յունիս 16ին, միջազգային խառնիճաղանճի ժխորին մէջ, մաքրի խնդիրներու կարգին, մեծ պետութեանց ալ տաքին նախարարները բարեհաճեր են լսել, Նորէն, Նորվեկիացի բեւեռախոյզին սրտառուչ պաշտպանողականը։ Նանսէն աւետեր է թէ մեծ դրամներ գտած է Ամերիկայի մէջ, բայց փոխատուները Ազգերու Դաշնակցութեան երաշխաւորութիւնը կը պահանջեն 800,000 սդերլինի համար։

Ու Նորէն կոկորդիլոսի արցունքներ եւ հաւաստիքներ։

Շթրէզէման, գնահատելով ծրագիրը եւ Նանսէնի աշխատանքը, խոստացեր է իր կառավարութեան ուշադրութեանը յանձնել զայն։ Զէմպրլէյն, սրտայո՛յզ ճառ մը խօսելով հայ ժողովուրդի եղերական ճակատագրին վրայ, ներողութիւն խնդրեր է որ ինք ծանօթ չէ հարցին եւ իր կառավարութեան քննութեան պիտի ենթարկէ զայն...

Հեռագիրը չի յայտներ թէ ի՛նչ խօսքեր են միւսները։ Բայց այսքանն ալ կը բաւէ, գաղափար կազմելու համար նոր եւ ընդվզեցուցիչ խեղկատակութեան մասին։

Դիւրին է նախատեսել տրուած հաւաստիքներուն արժէքը։ Մանաւանդ որ, Անգլիա սկիզբէն իվեր կը տրտնջայ թէ չափէն աւելի օգնութիւն բրած ըլլալով փախստականներուն, «ի վիճակի չէ» նոր գումարներ քուէարկելու։ Կը յիշենք որ Նոյն իսկ իր պատուիրակներէն մէկը «միջազգային գաղտարկապորտներ» կոչեց առհասարակ բոլոր գաղթականները, գոեհիկ անկրթութեամբ մը։ Իսկ առանց Անգլիոյ մասնակցութեան, միւսները չեն ուզեր մէկ սանթիմ անգամ վտանգել։

Այս պայմաններուն մէջ, որքան գմայլելի է Տոքթ. Նանսէնի աննկուն յարատեւութիւնը, նոյնքան զզուելի կը դառնայ «Մեծ»երու անդգայութիւնը, բայց մանաւանդ խորհրդային իշխանութեան ապիկարութիւնը կամ չկամութիւնը։

Ահաւասիկ հզխանութիւն մը, որ միջոց կը գտնէ հարիւր հազարաւոր սդերլին ղրկելու Լոնտոն, հեռագրով, Անգլիոյ հանքագործները ուռքի հանելու համար, բայց կ՛անճրկի ճղճիմ դրամարի մը առջեւ, եւ մուրացկանի տոպրակ մը կը պտտցնէ քաղքենի աշխարհակալներու դուռներուն առջեւ։ Տակաւին վերջերս, Թրուտ, ոուս կարմիր սէնտիքաներու կեղր. օրկանը, հրատարակելով Անգլիոյ հանքագործներուն համար բրուած հանգանակութեան հաշիւները, կը գրէր թէ 1926 Մայիսէն մինչեւ 1927 Մարտ հաւաքուած է 16 միլիոն րուբլի (մօտ 200 միլիոն ֆրանք)։ Տակաւին չենք յիշեր Զինաստանի, Հնդկաստանի եւ ուրիշ գաղութներու, Պալքաններու եւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ մսխուած միլիոնները։

Ո՛վ կը հայթայթէ կամ բանւորներէն ու գիւղացիներէն բոնի կը գանձէ եւ կը բաշխէ այս միլիոնները.— Մոսկուա՛ն։ Արդ, այդքան դժուա՞ր է ճարել նաեւ Հայաստանի ճահիճներուն համար նախատեսուած 8—10 միլիոն րուբլին. մանաւանդ որ, իր իսկ հովանաւորած հոդամասերէն մէկը պիտի զարգանայ տնտեսապէս։ Ունի՞ն աւելի պրոլետար բազմութիւն, քան հայ գաղթականները, անտուն, անտէր ու ցիրուցան։

Արժանապատուութեան ի՞նչպիսի հասկացողութիւն է անդադար մերժուիլ, եւ Նորէն բերան ծռել «գիշատիչ»ներու։

Կամ, աւելի կարճ եւ արդար միջոց մը,— ինչո՞ւ մատը մատին չի գարներ, գոնէ կարսի նահանգը Հայաստանի վերադարձնելու համար, եղբայրա՛բար, առանց կաթիլ մը արիւն թափելու, եւ պզտիկ ձգելով բոլոր թերահաւատներն ու «քաղքենի աւազակները»։

Մէկդի նետեցէք սա մուրացկանի տոպրակները։ Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՑՆ ՀԱՐՅՈՒՄՆԵՐԸ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ

Քալիֆորնիոյ «Մշակ»ը, նախապէս ուամկավար եւ այժմ անկախ, արտատպելով այն յուրը թէ թրքական դատարան մը բացուած է երեւանի մէջ, կը նկատէ (15 Մայիս).

— *« 60,000 թուրք բնակչութիւն մը երբ կ՛ապրի Հայաստանի մէջ, իր ուրոյն դատարանն ու դատաւորները ունենալով, տեղը չէ՞ հարցնելու թէ Ղարաբաղի, Շուշիի եւ Նոր Նախիջեւանի մէջ ապրող Հայերը իրենց սեփական դատարաններն ունի՞ն։ Բաղուի, Թիֆլիսի, Ռոստով-Նախիջեւանի եւ Արմաւիրի մէջ ապրող վաթսուն հազարէ աւելի հայ բնակչութիւն ունեցող այդ քաղաքներուն մէջ սեփական հայ դատարաններ եւ դատաւորներ կա՞ն։ Վրաստանը թոյլ տուա՞ծ է որ մենք Թիֆլիսի մէջ դատարան ունենանք։ Բաղուի մէջ (Ատրպէճանի մայրաքաղաքը), ուր կան աւելի քան հարիւր հազար Հայեր, անոնց թոյլ տրուա՞ծ է իրենց սեփական դատարանն ու դատաւորները ունենալ։*

« Երբ մեր գաղթականները Սուրիոյ եւ Պալքանեան երկիրներու մէջ ամէն օր կը մեռնին ու կը փճանան, մեր կառավարութիւնը անոնց մասին կարծես չի մտահոգուիր, այլ պաղ եւ սառն անտարբերութեամբ միայն կը դիտէ գանոնք։ Աչքառու ոչ մէկ ջանքեր չեն թափուիր Հայերը Հայաստան փոխադրելու, մինչդեռ երեսուն հազար թուրքեր կը տեղաւորուին Հայաստանի գիւղերուն մէջ՝ Հայու ջանքերով։

« Ի՞նչ բառերով կրնանք արդարացնել մեր վարիչները, երբ կը տեսնենք թէ ամէն դիւրութիւն կ՛ընծայուի մեր դարաւոր թշնամիին, լայն լայն կը բացուին Հայաստանի դռները անոնց առջեւ, իսկ պինդ կը փակուին հարազատներուն առջեւ մեր երկրին դռները։ Սուլթան Համիտի դառն օրերը կը յիշեցնեն մեզ, երբ կը փորձենք Հայաստան ճամբորդելու համար անցագիր խնդրել։ Պէտք է աղերսել, միջոցներ գործածել, կողմնակի ուժերու եւ միջոցներու դիմել, որպէսզի ձեռք բերուի անցագիր մը Հայաստան մեկնելու համար։ Ինչո՞ւ համար հայրենիքին գուռը բաց չպիտի ըլլար ամէնուն առջեւ։ Ինչո՞ւ համար սրտաբաց չպիտի ընդունէր հայ կառավարութիւնը ամէն Հայ, եւ ինչո՞ւ համար հրաւէրներ, կոչեր չպիտի տըրուէր եւ հրատարակուէր իր զաւակները Հայաստան տանելու։»

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱԴՈՒԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ.— «Կոմունիստ» կը գրէ (19 Մայիս).— 1926 Սեպտեմբերէն մինչեւ Ապրիլ ամիսը, բժշկական քննութեան ենթարկուած են 27,287 աշակերտ, որոնց 3,668ը՝ Թոքախտաւոր, 3,301ը՝ մրսածային, 14,445ը՝ աչքի հիւանդութիւն։ Բագուի մէջ շատ տարածուած է *թրախտը*, քուէէշը (սքարլաթին)։

ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆ ՀԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ.— Ադրբէջանի միլի դաշտին մէջ հնագէտները գտած են մահմետական հին գերեզմաններ, տարօրինակ յուշարձաններով, որոնք կը ներկայացնեն կնդադնիներ, մասնաւորապէս՝ ոչխարներ ու ձիեր։ Գերեզմանաբարերէն մէկուն վրայ կը տեսնուին Թրքական 383 Թուականը (Ա. դար) եւ պատկերներ՝ հիմիթեան ոճով։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՌՋԵՒ

Ժընեւէն կը հեռագրեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը Հինգշաբթի առաւօտ զբաղած է հայ գաղթականներու տեղաւորման խնդրով։ Տոքթոր Նանսէն ժողովին ներկայացուց խնդիրը եւ ջերմ պաշտպանողական ճառ մը խօսեցաւ ի նպաստ Հայերուն, յիշեց Մեծ Պատերազմի ընթացքին մեծ պետութեանց Հայերուն բրած խոստումները եւ այն քաղաքական դժուարութիւնները, որոնք արգելք եղան Հայերու հաստատման ընդարձակ ծրագիր մը իրականացնելու։

Մարդասէր Նորվեկիացիին ծրագիրն է, ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողները, ղրամ հայթայթել Հայաստանի անջրդի հողերը ոռոգելու եւ ճահիճները չորցնելու համար, ինչ որ կարելիութիւն պիտի տայ 25,000 հայ գաղթական տեղաւորելու յիշեալ հողերուն վրայ։ Մինչեւ հիմա քանիցս Ազգերու Դաշնակցութեան սեղանին վրայ եկած է խնդիրը եւ մեծ պետութիւնները մերժած են դրամ տալ, որովհետեւ Հայաստան Խորհրդային Միութեան մաս կը կազմէ եւ պահանջուած երաշխաւորութիւնը չի կրնար տալ փոխատուներու։

Տոքթ. Նանսէն առջի օր նոր եւ ստիպողական կոչ մը ուղղեց պետութիւններուն այս մասին։ Ըսաւ թէ Միացեալ Նահանգներու մէջ կարեւոր գումարներ գտած է, սակայն պէտք է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը երաշխաւոր ըլլայ հայկական կառավարութեան յանձնուելիք 800,000 անգլիական ոսկիին համար։ Այս գումարը պիտի յատկացուի գաղթականներու տեղաւորման համար անհրաժեշտ աշխատանքներուն։

Գերմանիոյ արտաքին նախարար Տոքթ. Շթրէզէման պատասխանելով յայտնեց թէ՝ իր կառավարութիւնը գոհունակութեամբ արձանագրելով որ Տոքթ. Նանսէն կը շարունակէ իր անձնական ջանքերը ի նպաստ հայ գաղթականներուն, համակրութեամբ պիտի քննէ թէ ի՛նչ չափով պիտի կրնայ պատասխանել իր կոչին։

Անգլ. կառավարութեան ներկայացուցիչ սըր Օսթըն Զէմպըրլէյն եւս խօսք առնելով յիշեց հայ ժողովուրդին եղերական ճակատագիրը, եւ աւելցուց որ բրիտանական կառավարութեան պիտի ներկայացնէ Տոքթ. Նանսէնի նոր առաջարկները՝ հայ գաղթականները Հայաստան փոխադրելու համար դրամ ճարելու մասին։

Ժողովը իր վերջնական որոշումը պիտի տար երէկ։

*** *«Իւմանիթէ» կ՛րսէ թէ ժողովը անտարբերութեամբ լսեց հայ գաղթականներու մասին Տոքթ. Նանսէնի տեղեկագիրը։*

Ժընեւի Խորհրդաժողովը փակուած

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին 45րդ նստաշրջանը հինգ օր տեւելէ յետոյ փակուեցաւ երէկ։ Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պռիան հիւանդանալով, օր մը առաջ փարիզ վերադարձած էր արդէն։

Այս նստաշրջանին մէջ ամէնէն կարեւոր քաղաքական խնդիրն էր ռուսական հարցը։ Անգլիոյ ներկայացուցիչը Զէմպրլէյն կը փափաքէր համոզել Ֆրանսան, Իտալիան, Ճափոնը, Պելճիքան, Գերմանիան եւ Լեհաստանը ընդհանուր ճակատ մը կազմել Խորհրդային Միութեան դէմ։

«Տոյչէ Ալկեմայնէ Ցայթուղկ» հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ յիշեալ քաղաքագէտներու խօսակցութիւնը.— Պրիան բացորոշ կերպով հարցուց Զէմպրլէյնի թէ ի՛նչ է Անգլիոյ ծրագիրը Խորհրդային Միութեան դէմ։ Զէմպրլէյն պատասխանեց թէ Անգլիա ո՛եւ է պատերազմ չի ծրագրեր Ռուսիոյ դէմ. միւս կողմէ, նոր միջադէպեր հաւանաբար արգելք պիտի բլլան Մոսկուայի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերսկսելու։ Վանսէրվէլտ բուռն ոճով արտայայտուեցաւ եւ յանձնարարեց որ Անգլիա բոլորովին հրաժարի միջամտութեան քաղաքականութենէն։ Շթրէզէման բացատրեց ռուսեւգերմանական յարաբերութեանց բնոյթը եւ դատապարտեց պոլշեւիկեան մեթոտները ու պրոպագանդան։

Պերլինի ելմտական շրջանակներուն մէջ կ՛ըսուի թէ Անգլիա առ այժմ պիտի գոհանայ միայն ելմտական պաշարումով, այսինքն ճնշում պիտի բանեցնէ Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի վրայ, որպէս զի այսուհետեւ դրամ չտան Ռուսիոյ։

Պերլինէն հեռագիր մը կ՛ըսէ թէ Զիչէրին Մոսկուա կը մեկնի։ Առջի առաւօտ հրաժեշտ առած է վարչապետ Մարքսէն։ Գերմանիա կիսապաշտօն կերպով դիմում կատարած է Խորհրդային Միութեան մօտ՝ յանուն Լոքառնոյի պետութեանց։

Գիւղական արտաքսումները կը շարունակուին

Վերջերս լեհ սահմանին մօտ սպաննուած էր Զեկայի կառեւոր անդամներէն Օփովոքի։ Իբրեւ սպաննիչ ամբաստանուած 32 նախկին ոուս սպաներ մահուան դատապարտուեցան։ «Իզվեսթիա» կը գրէ թէ Մոսկուայի հրամանով Ռուսիոյ վերադարձող երկու նախկին սպաներ՝ Զքօֆիմիի մէջ ձերբակալուած եւ գնդակահարուած են։ Վլատիվոստոքի մէջ հրացանի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՋՈՐԱԳԵՏՆ ՈՒ ԻՐ ՋՐԱԿԱՅԱՆԸ

Նոր Ջրակայանը, որուն մասին, դեռ չկառուցուած, այնքան աղմուկ եւ ըէքլամ կը թափեն խորհրդային թերթերը, պիտի շինուի յատաջիկայ տարիներու ընթացքին, Ջորագետի վրայ։ Տեղին աշխարհագրական ու երկրաբանական կազմի մասին կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ջորագետը Փաժբակ-Լոռիի մէկ վտակն է, եւ կը սկսի Դարախաչէի արեւելեան լանջէն։ Աւելի ճիշտ, կը սկսի Սեւ-Ջուրէն եւ Կարա-Դալա-Ջայէն։ Այդ գետերը միանալով, կը հոսին դէպի հարաւ-արեւելք եւ կը մտնեն խոր ու ժեռուտ ձորի մը մէջ, ուր կ՛ընդունին Ջիլգուի, Աղղիբէյլուքի եւ Հերհերի ջուրերը։

Այս շրջանին հողը կը ներկայացնէ սեւակուճի բաղադրութեամբ լաւագի սարահարթ մը, զոր կը կտրեն Ջորագետ, Դեբետ եւ Հերհեր գետերը, խո՛ր ձորերով։

Ջորագետն ու Դեբետը, դարերու ընթացքին, խորացնելով իրենց հունը, ստեղծած են այս անդնդային ձորերը։ Ջորագետին հունին արեւմտեան մասը, Քուրթոն եւ Ղաչադան գիւղերուն շրջանին մէջ, կը ներկայացնէ ընդարձակ հովիտ մը, մէկ վերստէ աւելի լայն։

Հողը, մանաւանդ Դաշիա հանքային տեղը, ուր պիտի հիմնուի ամբարտակը, ունի զանազան յատկութիւններ։ Նախ երբեք զգալի չեն եղած երկրաշարժի ցնցումները, այնպէս որ ոեւէ աղէտ չէ կրնար սպառնալ ամբարտակին։

Շրջանը հարուստ է նաեւ դուրի, սեւակուճի հանքերով, որոնք կրնան օգտագործուիլ շինութեանց պահուն։

Համաձայն ծրագիր-յատակագիծին, կայանը պիտի ունենայ 30,000 ձիու ուժ։ Պիտի ծախսուի 9,300,000 րուբլի, 6 միլիոն 200,000ը միութենական պիւտճէէն, 3,100,000ը՝ Անդրկովկասեան պիւտճէէն։

Կայանէն պիտի օգտուին բնածխուկի գործարանը, Ալաւերդիի հանքերն ու գործարանները, Ալեքսանդրապոլի եւ Ղարաքիլիսայի հիւսուածեղէնի գործարանները, երկաթուղին։

Ծրագիր-յատակագիծը պատրաստ է, սակայն դեռ պիտի կատարուին կարգ մը ուսումնասիրութիւններ։ Այս առթիւ ճարտարագէտ Տէր-Ասատուռատեան պիտի մեկնի արտասահման, ծանօթանալու համար նման ջրային մեծ ելեկտրակայաններու։

Իսկ տեղին վրայ ուսումնասիրութեան համար Մոսկուայէն երեւան գացած է ուսական գիտական յանձնախումբ մը։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Սպիտակ Ռուսիոյ մէջ փոթորիկներն ու տեղատարափ անձրեւները կը շարունակուին։ Բազմաթիւ գոհեր կան։ 35,000 հեքթար տարածութեան վրայ ճանքերը փճացած են։ 110 կամուրջներ ջուրերու տակ մնացած են։

Յունիս 15ի գիշերը, մինսքի շրջանին մէջ տեղացող յորդառատ անձրեւները մեծ վնասներ պատճառած են, մասնաւորապէս քազիրէվօ գիւղին, որ գրեթէ ամբողջութեամբ կործանած է։ Ստիպողական միջոցներ ձեռք առնուած են ժողովուրդին օգնութեան փութալու համար։

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄՆԵՐ ՀՅԱՆՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

(Մասնավոր թղթակցություն)

...ՖԵՎՐՎԱՐԻ 25

Մեր վերջին նամակից հետո ահագին փոփոխություններ են տեղի ունեցել Հայաստանի ներքաղաքական կյանքում։ Ամենից առաջ՝ ինչպես հայտնի է, Ֆեդերացիայի կազմից դուրս եկան Վրաստանն ու Ադրբեջանը։ Ֆեդերացիան մնաց միայն Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև։ Ֆեդերացիայի կազմից դուրս գալու պատճառների մասին մենք արդեն գրել ենք։ Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանին, ապա նրա դուրս գալը ֆեդերացիայի կազմից ոչ մի կերպ չի կարելի համարել որևէ կորուստ։ Ադրբեջանը ֆեդերացիայի կազմում ոչ մի դեր չէր խաղում։ Ադրբեջանի ներկայացուցիչները ֆեդերացիայի կազմում ոչ մի անգամ չեն հանդես եկել որպես ֆեդերացիայի շահերի պաշտպաններ։ Ընդհակառակը, նրանք միշտ հանդես են եկել որպես Ռուսաստանի շահերի պաշտպաններ։ Ադրբեջանի դուրս գալը ֆեդերացիայի կազմից ոչ մի կերպ չի կարելի համարել որևէ կորուստ։ Ադրբեջանը ֆեդերացիայի կազմում ոչ մի դեր չէր խաղում։ Ադրբեջանի ներկայացուցիչները ֆեդերացիայի կազմում ոչ մի անգամ չեն հանդես եկել որպես ֆեդերացիայի շահերի պաշտպաններ։ Ընդհակառակը, նրանք միշտ հանդես են եկել որպես Ռուսաստանի շահերի պաշտպաններ։

Վրաստանի դուրս գալը ֆեդերացիայի կազմից ավելի զգալի է։ Վրաստանը ֆեդերացիայի կազմում ուներ իր որոշակի դերը։ Վրաստանը ֆեդերացիայի կազմում ուներ իր որոշակի դերը։ Վրաստանի դուրս գալը ֆեդերացիայի կազմից ավելի զգալի է։ Վրաստանը ֆեդերացիայի կազմում ուներ իր որոշակի դերը։ Վրաստանի դուրս գալը ֆեդերացիայի կազմից ավելի զգալի է։

Ֆեդերացիայի կազմից դուրս գալու պատճառների մասին մենք արդեն գրել ենք։ Ֆեդերացիայի կազմից դուրս գալու պատճառների մասին մենք արդեն գրել ենք։ Ֆեդերացիայի կազմից դուրս գալու պատճառների մասին մենք արդեն գրել ենք

ԽՍՀՕՏՉՈՒՆ ՅՍՎՈՂՈՎՈՒՄ

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԽՈՍՔԵՐ Ա. Ա. ԱԼԻԽԱՆՅԱՆԻ ՀԱՍՑԵՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼՈՎ

— Ձեր կարծիքով ինչպե՞ս պետք է վերաբերվել Ռուսաստանի հանդեպ։

— Ես կարծում եմ, որ մենք պետք է ամեն կերպ ձգտենք ռուսական ժողովրդի հետ ունենալ ամենասերտ հարաբերություններ։ Ռուսաստանը մեզ համար ունի ոչ միայն մեծ տնտեսական նշանակություն, այլև մեծ քաղաքական նշանակություն։ Ռուսաստանի հետ մեր հարաբերությունները պետք է հիմնված լինեն փոխադարձ հարգանքի և վստահության վրա։ Ռուսաստանի հետ մեր հարաբերությունները պետք է հիմնված լինեն ոչ միայն ներկայի, այլև ապագայի վրա։

բռնուած են քանի մը սպաներ, որոնք ՛ի փորձէին ղէպի Ճափոն փախչիլ։

∴ *Ռուսիոյ մէջ պատերազմի պատրաստութիւնները կը շարունակուին։ Բոլոր գործարանները ռազմանիւթ կը պատրաստեն։ Սպաներ զրկուած են Գերմանիա՝ ռազմանիւթ պատրաստելու մեքենաներ գնելու համար։ Մասնաւորապէս զարկ կը տրուի օդանաւերու շինութեան։*

∴ *Քրոնշթատի զինուորական եւ նաւային առեանը մահուան դատապարտած է հրամանատար Բլէփիքօֆը, որ ժամանակին Պալթիկեան նաւատորմի մէկ մարտանաւի հրամանատարն էր։ Յիշեալը կ՛ամբաստանուի իբրեւ անգլիական լրտես։ Իր կինը իբրեւ մեղսակից երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Բլէփիքօֆ խոստովանած է թէ Ֆինլանտա բնակող անգլիացի լրտեսական պետի մը գաղտնի տեղեկութիւններ հաղորդած է ռուս բանակին եւ նաւատորմին մասին։*

Զորեքշաբթի օր Օտեսայի մէջ զինադադարուած են հինգ «հակայեղափոխական» քաղաքացիներ։

Վարշաւայի դատավարութեան ետք

Երէկ գրեցինք թէ Վոյքօֆի սպանիչ Պորիս Քովէրտա մշանջենական բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Վարշաւայի մասնաւոր դատարանին կողմէ։ Մոսկուայէն առնուած հեռագիրներ կ՛ըսեն թէ մեծ զրգռութիւն առաջ եկաւ յիշեալ քաղաքին մէջ երբ այս վճիռը իմացուեցաւ։ Զրգռութիւնը կրկնապատկուեցաւ, երբ լսուեցաւ որ Հանրապետութեան նախագահէն խնդրուած է 15 տարի տաժանակիր աշխատանքի զեղչել պատիժը։ Պոլշեւիկները նոյնպէս դժգոհ են որ Վոյքօֆի սպանութիւնը իբրեւ առանձին դէպք մը նկատի առնուեցաւ և ոչ թէ իբրեւ հակախորհրդային արտայայտութիւն մը։

Պալխաշեան կնճիռը եւ մեծ պետութիւնները

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը կը տեղեկանայ թէ անգլիական, ֆրանսական եւ իտալական կառավարութիւնները կրկին հրահանգներ տուած են Պելկրատի եւ Թիրանայի իրենց դեսպաններուն՝ եուկոսլաւ եւ ալպանական կառավարութեանց մօտ պնդելու համար որ իրենց վէճը կարգադրեն անմիջապէս եւ դիւանագիտական իրաւախոհութեամբ մը։ Յիշեալ մեծ պետութիւնները չեն ուզեր որ խնդիրը ներկայացուի Ազգերու Դաշնակցութեան, ուր մեծ համեմատութիւններ կրնայ ստանալ։

Առաջարկուած իրաւախոհութիւնն այն է, որ մէկ կողմէ Սերպիա ետ առնէ Թիրանայի իր գործակատարին խիստ ծանուցագիրը, իսկ Ալպանիա ազատ արձակէ եուկոսլաւ դեսպանատան թարգմանը։

∴ *Ռումէնեւմաճառ սահմանին վրայ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ։ Երկուշաբթի օր ժամը 10 եւ 11ի միջեւ, երկու ռումէն պահակներ մաճառ հողը մտան, առանց մտիկ ընելու երիցս կրկնուած օրինական ազդարարութիւնը չյառաջանալու մասին։ Ռումէն զինուորներէն մէկը վազելով ռումէն հողը վերադարձաւ, մինչ միւսը կրակ բացաւ մաճառ պահականոցին վրայ, որ պատասխանեց։ Ռումէն զինուորը՝ գնդակ մը ստանալով, մեռած ինկաւ մաճառ հողի վրայ։ Ռումէնեւմաճառ խառն յանձնախումբ մը տեղւոյն վրայ քննութիւն կը կատարէ՝ պատասխանատուները ճշտելու համար։*

Կին երեսփոխանները Թուրքիոյ մէջ

Թուրքիոյ մէջ մօտ օրէն երեսփոխանական ընտրութիւններ պիտի կատարուին։ Թրքուհիները, որոնք հսկայաքայլ կը յառաջդիմեն, ծրագրած ըլլալով կին երեսփոխաններու ալ ընտրութիւնը պահանջել, էնկիւրիի կառավարութիւնը որոշեց արգիլել որ Ազգային Մեծ ժողովին համար կին երեսփոխաններ ընտրուին։

Ֆրանս. յաղթական Սուրիոյ մէջ

Պոլիսէն հեռագիր մը կ՛ըսէ թէ Սիղայի (Սուրիա) շրջանին մէջ մղուած սաստիկ կռիւէ մը վերջ, ֆրանսացի զինուորները խուճապի մատնած են սուրիացի ապստամբները, որոնք մեծ թիւով մեռելներ թողած են ռազմադաշտին վրայ։

Այս պարտութեան հետեւանքով, Սուլթան էլ-Սթրաշ խուճապահար փախած է դէպի Պաղտատ։ Ֆրանսայի իշխանութիւններու կարծիքով ապստամբութիւնը բոլորովին վերջացած է այդ շրջանին մէջ։ Վերջնական խաղաղեցումը հիմա շատ մօտիկ կ՛երեւի։

Չին ազգայնականները կը յառաջանան

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ազգայնական բանակները Շանթունկի նահանգին մէջ Լրեք ճակատի վրայ կը յառաջանան։ Արդէն գրաւած են քանի մը կարեւոր քաղաքներ։

Զանկ-Զօ-Լինի ճակատը չէ փոխուած, բայց Հանքէուի կառավարութիւնը որոշած է իր զինուորները քաշել Հոնանէն, քրիստոնեայ զօրավար Ֆէնկի թողլով այդ նահանգին մէջ կռիւ մղելու հոգը։

Ճափոնցիները կը շարունակեն իրենց ջանքերը՝ հարաւայիններն ու հիւսիսայինները համաձայնեցնելու մասին, սակայն վերջնական արդիւնքի մասին մեծ յոյսեր չկան։

Մարաջախտ Զանկ-Զօ-Լին հակապոլշեւիկեան բանակներու ընդհանուր հրամանատար հռչակեց ինքզինքը եւ ծրագրած է արմատախիլ ընել բոլոր կարմիր տարրերը։

Օդանաւային լուրեր

Իտալացի գնդապետ մարքէզ տը Փինէտօ, որ քանի մը շաբաթէ ի վեր Ատլանտեանի շրջանը կ՛ընէր, յաջողութեամբ վերջացուց իր ճամբորդութիւնը եւ առջի օր ժամը 5ին Հռոմի մօտ Օսթիայի օդանաւային կայանը վար իջաւ։ Մուսոլինի, նախարարները եւ մեծ բազմութիւն ժը զինքը դիմաւորելու եկած էին։

∴ *Ֆրանսացի օդանաւորդներ Քօսթ եւ Ռիպեօ, որ անցած շաբաթ փարիզէն ղէպի Սիպերիա ճամբայ ելան եւ Ուրալ լեռները վար իջնելու ստիպուեցան, առջի օր ժամը 18ին հասան Վիլլաքուպլէի օդանաւային կայանը։ Օդանաւորդները յայտնեցին թէ մօտ օրէն կրկին պիտի փորձեն ուղիղ գիծով տեւողութեան մրցանիշը կոտրել։*

Հ. Յ. Դ. ՊԷԼՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

Դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville. Métro Bellville:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆոռվիլի մասնաճիւղին կողմէ Այսօր Շբ. երեկոյ ժամը 9ին. երիտ. Միութեան ակումբին մէջ 138, Rue Etienne Dolet

բանախօսութիւն, նուագ, զուեշտ, արտասանութիւն, անակնկալներ Դախաբերու մասնակցութիւն.— 3 Ֆրանք

ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԻԼ-ՊԱՐՊ (ԼԻՈՆ)

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. «Լիոն»ի գրադարանի վարչութեան կողմէ, մասնակցութեամբ Հ.Մ.Ը.Մ.ի, սկաուտներու, եւ «Արաքս» ֆանֆառի վաղը կիրակի։

Մասնաւոր շոգենաւը կը մեկնի առաւօտուն ժամը 9ին, ՍԷն ձանի կամուրջէն, Pont Tilsitt:

Տոմսերու թիւը շատ սահմանափակ ըլլալուն՝ փափաքողները այժմէն կրնան իրենց տոմսերը ապահովել Հ. Յ. Դ. գրադարանէն:

Մասնակցութեան ծախք՝ 2 ֆրանք:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային կոմիտէն վաղը կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, խորհրդակցութեան կը հրաւիրէ Անկիէնի և շրջակայքի Դաշնակցական ընկերները, 48 Grand'rue ճաշարանի պարտէզին մէջ։

Հ.Յ.Դ. «Քրխտափոր» խումբի ժողովը այսօր շաբաթ ժամը 8.30ին Café Métro (*Օտէոն*)։

Հ. Յ. Դ. Ալֆոռվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կուսակցական դասախօսութիւնը տեղի կ՛ունենայ այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին, Rue Etienne Dolet, Bureau Tabac սրահը:

Հ. Յ. Դ. Շավիլի «Արդութեան» ենթակոմիտէի ընկ. ընդհ. ժողովը, այսօր շաբաթ գիշեր ժամը 9ին:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրխտափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 Յունիս Երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին սովորական սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Քեռի խումբի վիճաբանական ժողովը՝ 22 Յունիս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, գրադարանին մէջ, 75 Rue Paul Bert: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ.Յ.Դ. Լիոնի «Գնունի» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին երկուշաբթի երեկոյ ժամը ձիշտ 9ին, Գրադարանի սրահը. խիստ կարեւոր օրակարգով: Ներկայանալ անդամատեսրերով:

ԱՐԼի մէջ կազմուած է Հ.Յ.Դ. բաբկէն Սիւնի խումբը, որով այդ շրջանի մոջ ապրող Դաշնակցական ընկերները կրնան դիմել հետեւեալ հասցէին.— Hairabed Avédissian, Grands Mas de Roy, par Arles, B. D. R.:

ՓԱՐԻԶԻ հայ կաթոլիկ ժողովրդապետութիւնը կը հաղորդէ որ վաղը Կիրակի ժամը 16.30ին Սէն-ժէրմէն-էն-Փրէի եկեղեցիին մէջ արարողութիւն մը պիտի կատարուի Գաղատիոյ եպիսկոպոս Պահապանեան գերապայծառի նախագահութեամբ,

Հ. Մ. Ը. Մ.ի նոր մասնաճիւղի մը կազմութեան համար փարիզի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ վիրօֆլէի, վէրսայլի, Քլամարի մէօտօնի, Սէվրի եւ Շավիլի երկսեռ երիտասարդութիւնը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 187 Grand'Rue de Chaville:

ՆՈՐԱՎԱՐԺ հայ գրաշարի մը պէտք կայ։ Դիմել ցառաջի գրաշարատունը։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ ''ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽԻԻ

«Բարձր Հայք» ճաշարանը 202, Rue Boileau, Արարատ ճաշարանը 116, Tête d'Or, թերթին գործակալն է պ. կարօ կէնճեան, 202, Rue Boileau.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մանուկ Տէր Յակոբեան, Սերաստիոյ Դավռա գիւղէն։ Ութը ամիս առաջ եղած է Detroit Mich. (*Ամերիկա*)։ *Տեղեկացնել Մարաիրոս Կրատեանի 2, Rue Capitaine Jerber, Issy-les-Moulineaux (Seine) (France)։*

— Կը փնտռուի երեւանցի Յակոբեան թաչատուրեան որ Պոլիս Ամերիկացի զինուորի մը հետ ամուսնացած եւ մարսէյլ հաստատուած է: Իմացնել՝ Ադանի թաչատուրեանի Camp Victor Hugo, Refugés Russes, Marseille:

— Ատափազարցի փափազեան Յահակի աղջիկը Տիկին Բեբրոն որ Ատափազարի մէջ ամուսնացած էր Ֆրանսացի Տիպօսկիի հետ եւ ամուսնոյն մահէն յետոյ երկու զաւակներովը փարիզ փոխադրուած է: Գրել իր մօրեղբօր աղջկան՝ Տիկ. Սիրանուշ Դաւիթեանի 88 Rue Etienne Dolet Alfortville (Seine)։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 21 Երեքշաբթի, Հայ տրամաթիք դերասանական խումբը ղեկավարութեամբ Մ. Ա. Կոստանեանի, Լոնտոնի Ֆիլարմոնիկ Շօլ մեծ թատրոնին մէջ կը ներկայացնէ՝

ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ *4 արար., 1 պատկեր*

Սկիզբը ճիշտ ժամը 8ին երեկոյ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Վ.ԷՊԵՐ.— Լուռ ցաւեր 10 ֆր., կեանքը ինչպէս որ է 10, Թղեմտանքի Ձայներ 10, կաթուղկը 7, Լուսինը 8, Թատեանի փանջունին 7, Թապլվար 7, Դատաստ. խորհուրդին առջեւ 10, Մատնիչը 8, Յեղափ. մակաբոյծները 7, Միքէի սիրարկածը 5, Ձագըը Ավրամ 5, Ձեզընեֆաց նորածինը 2, Թուրքին ժողովրդ. պատմուածքներ 6, Մ. կորքիի Ֆօմա կորտիէֆ 15, Սեւակի բժիշկին գիրքէն փըրցուած էջեր (Ա. տպ.) 10, Վէրթէր 9, Յուլամին 6, Բարիզէ 7.50, Յալբիի մեր խաչը 12.50, Թուղթի փառք 5, Տղու հոգիները 6, Արսէն Լիւպէն 20, Ցելեմաք (պատկերազարդ) 50, երեւակայական ոճիրը 2, Շ. Շօլմսի կարմիր գլուխով մարդոց խմբակը 2, Պօաթմպ հովիտին գաղտնիքը 2, Պրիւս Բարթինկթըն սուզանաւին գաղտնիքը 2, Թօփալ Օսման 5, Քէօր Օղլուի արկածները 2.50, Ջարիքի նախարարը 20, Մօփասանի երեք վիպակները 2, Տք. Մօրի վրէժը 5, Պղնձէ քաղաքը 3:

ՄԱՀԱՑՈՒի ՍԵՐԸ, Մաքսիմ Կորքիի 3 Ֆր.:

Շուտով լոյս կը տեսնէ, Ա. Թօնըն Տօյլի ՄԱԿԱԲՈՑԸ:

Կը Հայթայթուին նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրքեր: Փօսթի ծախք չառնուիր: Պահանջել գրացուցակը: Դիմել նամակով հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e):

ՏՕՔԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԲԱԺՄԱՄԲԵԱՑ ՓՈՐՁԱԲՈՒՈՒԹ ԲԺԻՇԿ

Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 2—5 կը գտնուի Cabinet Médico - Chirurgical մէջ, 62, Rue de la Rochefoucauld (Pigalle փողոցի թիւ 55ին ձիշդ դիմացը):
Tél. Trudaine 43-13. Métro Pigalle. Autobus I եւ R. Tram 5 et 30
Հոգածու խնամք, խղճամիտ գարմանում և արագ բուժում

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՛ընդունի Գ.,, Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՅՆԱԳԷՏ

ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան Համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Ամէրցելի գիներով

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետաքրքրող ապագրանքները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէլէֆոն Provence 38.63, Métro Cadet 26, Rue de Trévise Paris (9)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՔԻՓ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՓՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէն. Ներու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ՛ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint - Denis, Téléph. Provence 09-32:

ՏՔԹ. Կ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Վ. ԿԱՑՈՒԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

եւ Diplômé de l'école dentaire de Paris էն

Մասնագէտ պրիճի, քուռնօնի, փիվօի եւ փրոթէզի (Prothèse) գործերը անծամբ ինք կը շինէ։

Կ՛ընդունի, կէսօրէ վերջ 2.30-8, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

16, Bl. St. Denis, Métro St. Denis Tél. Provence 09—32

Ուսուցիչ կ՛ուզուի

Քէսապի Ռւս. ընկ. երկրորդական վարժարանին համար հայ մաթեմաթիական ուսուցիչ մը կ՛ուզուի, որ կարող ըլլայ դասաւանդել հայերէն լեզուի Physiqueի եւ Chimieի դասերը: Գիտական դասերը կը տրուին Ֆրանսերէն լեզուով:

Պայմաններուն համար դիմել՝ Y. Hékimian Co(o. A. Atikian B. P. 15 Lattaquie (Syrie)

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ

Իրենց բնակարանը աշխատելու համար ժէքսէ բօպէրու վրայ առատ եւ շահաւոր գործ ունինք, մինչեւ 3 ֆրանքի կառրը։ Դիմել՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie: Թրամ. 76—41 Porte Maillot էն, Շոգեկառք St. Lazare:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԱԿԱՌԱՆ

17 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	125 02
Տոլար,	Dollar	25 53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604 50
Թրքական Ցոփ.	L. Trq.	13 10
Թրք. ոսկի	» or	142 —
Մէճիտիէ	Médjidié	7 75
Լէվա 100 հատ	Léva	18 30
Տրախմի	» Drachme	33 50
Լիր	» » Lire	141 60
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70 80
Զուից.	» Frc. Suisse	491 —
Լէյ 100 հատ	Ley	15 20
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	105 —
ԱՐԺԵՒԱԻԻՂ		
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3275 —
»	II »	1890 —
»	III »	1520 —
Թուրքի երկթղ.	Lots turcs	150 50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1 bis RUE HAUTEFEUILLE, PARIS (6me). ՄԷԹրօ ST. MICHELի ձիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ

ԳՈՀԱՑՆԵԼ ԱՄԷՆ ՁԱՇԱԿ ԵՒ ԱՄԷՆ ՔՍԱԿ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԲԱՐ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 19 ՅՈՒՆԻՍ 1927

19 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 367 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԷԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Քիչ անգին կը հրատարակենք մեր ստացած լուսաբանութիւնները՝ էջմիածնի բռնագրաւման, միաբաններու աքսորի և կաթողիկոսի հեռացման լուրերու մասին, որ հրատարակուեցան մեր թերթին մէջ։

Աւելորդ չէ յետահայեաց ակնարկ մը՝ ընթերցողներու յիշողութիւնը թարմացնելու համար։

Ապրիլ 23ին, կը հրատարակէինք թղթակցութիւն մը, Ապրիլ 7 թուակիր, որ կը յայտնէր թէ՝ համաձայն պետական ծրագրին, Ապրիլ 2ին ձեռնարկուած է էջմիածնի բռնագրաւման, եւ թէ միաբանները համակերպած չըլլալով, արագաքսուած են վանքէն, իսկ մէկ սենեակ յատկացուած է կաթողիկոսին, հսկողութեան տակ։ Թղթակցութիւնը ուսահայեցին էր, եւ մենք յարմար դատեցինք երքահայերէնի վերածել, որպէսզի աւելի հասկնալի դառնայ։ Ձեռագիրը պահած ենք մինչեւ այսօր, եւ բոլոր պարկեշտ մարդոց տրամադրութեան տակ է։

Ապրիլ 27ին, նոյն աղբիւրէն ստացանք երկու նոր լուրեր, որոնց համաձայն, կաթողիկոսն ալ հեռացուած էր, իսկ միաբանները Սեւան աքսորուած էին։ Թղթակիցը նամակով մը կը յայտնէր թէ «այս լուրերն ալ ստոյգ են» եւ կը յանձնարարէր հրատարակել «առանց վերապահութեան»։

Երեւանի փարիզեան կոչնակը որ ամէն դիւրութիւն ունէր 24 ժամէն հերքելու կամ հաստատելու այս լուրերը, բաւականացաւ խմբագրական մը թխթխելով Ապրիլ 27ին, ուր, սովորական դիւանկութիւններէն յետոյ, կը գրէր։

«Այսօր ալ դաշնակ մամուլը նոյն խաղը կ'ուզէ փորձել խորհրդային կառավարութեան կողմէ էջմիածնի վերաբերմամբ ձեռք առնուած շարք մը միանգամայն օրինական կարգադրութիւններու առթիւ»։

Եւ կը յանձնարարէր հրատարակուած թղթակցութեան «փաստական կողմը առնուազն չխուճապահարիւր զեղչել», առանց ճշտելու, սակայն, թէ ո՛րն է իրաւ եւ ո՛րը սխալ։ Եւ յետոյ կը պատգամէր։ «Էջմիածինը եւ Եկեղեցին չեն վրնաը պետութիւն մը ըլլալ պետութեան մէջ եւ անպայման պիտի հպատակին օրէնքին»։

Մօտ երկու շաբաթ անցաւ այսպէս, առանց ո՛ր եւ է վճռական հերքումի կամ լուսաբանութեան։ Տեղեկացանք որ Պատրիարքեան եպիսկ. հեռագրով հարցում ուղղած է էջմիածին, կաթողիկոսին հիւանդութեան մասին, և Ապրիլ 29 թուակիր պատասխան ստացած է թէ «վէհափառը կատարելապէս առողջ է եւ օրհում է Ձեզ»։ Յետոյ հասան Պոլսոյ թերթերը, որոնք արտատպելով մեր լուրերը, անհաւատալի կը գտնէին զանոնք, ու կը յայտնէին թէ Ապրիլ 16, 20, 22 եւ 28 թուակիր հեռագիրներ եւ նամակներ հասած են կաթողիկոսէն։

Այս հակասական տեղեկութեանց վրայ, իրրեւ յարմարագոյն միջոց, հեռագիր մը ուղղեցինք Արտատեսկանի առաջնորդ Ներսէս արք.ի, եւ նոյն օրն իսկ հետեւեալ պատասխանը ստացանք. «Տարածուած լուրերը չեն հաստատուիր։ Այս բոլորը հրատարակուած են «Ցառաջ»ի մէջ, Մայիս 7ին։ Նոյն օրը հեռախօսով հարցումներ ուղղեցինք նաեւ փարիզի խորհրդային դեսպանատան քարտուղար Պ. Ս. Փիրումեանի, որ յայտնեց թէ խորհրդային կառավարութիւնը ոչ մէկ միջոց ձեռք չէ առած էջմիածնի դէմ («Ցառաջ» 8 Մայիս)։ Նոյն օրուան «Երեւան»ն ալ տող մը աւելի նորութիւն կամ լուսաբանութիւն չունէր, այս նախադասութենէն զատ։ Եւ որովհետեւ անցեալ տարի ալ նոյն աղբիւրէն նոյն ձեւով եւ իբրեւ շինծու «հերքեցին» Հայաստանի խմբակային ձերբակալութիւնները, որոնց գոհերէն 25—30 դժբախտներ դեռ վերջերս Ռուսաստան աքսորուեցան, մենք ստիպուած էինք վերապահ ըլլալ եւ սպասել ո՛ր եւ է փաստացի լուսաբանութեան, մեր թղթակիցներուն կամ իրենց կողմէ։

Այնուհետեւ կարգով հրատարակեցինք Հայաստանի ներքին գործակալ Դուրգարեանի պերճախօս մեկնաբանութիւնը, որ կը յայտարարէր որոտագին.

— «Համաձայն մեր երկրին սահմանադրութեան, նախկին պաշտօնական եկեղեցին իր նաւթրապետական ամբողջ կառուցուածքով իրաւապէս կը ջնջուի։ Այսուհետեւ պարզ է որ «Հայ լուսաւորչական նուիրապետութիւնը, իրրեւ պաշտօնական կազմակերպութիւն, իր կեդրոնով ու ճիւղերով, թեմերով ու առաջնորդներով մեր կողմէ այլեւս չի ճանչցուիր իրրեւ առանձին հոգեւոր իշխանութիւն։ Ակնէ անխուսափելիօրէն կը հետեւի եւ այն, որ մեր իշխանութիւնը չի կրնար պաշտօնապէս այս կամ այն անձնաւորութիւնն ընդունիլ հայ-լուսաւորչական եկեղեցապետ»։ («Ազատ Եկեղեցի», 1927 փետր.—Մարտ)։

Արտատպելով այս պաշտօնական յայտարարութեան բոլոր հիմնական կէտերը, կը հարցնէինք,— «Այս ծրագիրը գործադրա՞ծ են թէ ոչ։ Եթէ այո՛,— ինչո՞ւ կը ծածկեն ու կը ծամծմեն։ Եթէ ոչ,— ի՞նչ պատահեցաւ որ ետ կեցան կամ կարճ կապեցին, մէկ յանկ ձգելով ներքին գործավարը, իր իշխանապատ յայտարարութիւններով»։

Այս հարցումին պատասխանը չունինք մինչեւ այսօր։

Այո՛, թիւրիմացութեան գոհ դացեր են մեր թղթակիցները, եւ մենք չենք վարանած պարսաւել իրենց աճապարանքը։ Բայց, ո՞ւր է չարամտութիւնը, այս բոլորին մէջ։ Ո՞ւր է «պրովոկացիան»— իսկապէս պոլշեւիկեան գեղարուեստ մը— զոր այնքան անպատկառօրէն կը գործածեն աջէն եւ ձախէն, կարմիր թէ գեղին տիրացուներ, եւ մինչեւ անգամ եպիսկոպոսները։

Ե.

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԳՐԱՒՄԱՆ ՀԱՆԵԼՈՒԿԸ

ԵՐԵՒԱՆ ԿՈՒԶԱՅ ՈՐ ԼՈՒՐԸ ՊՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ՏԱՐԱԾԵՐ ԵՆ, ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՍԿՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Այսօր ի վիճակի ենք լուսաբանելու էջմիածնի գրաւման եւ կաթողիկոսին ու միաբաններուն արտաքսման լուրերը, որ տարակուսեցան մեր թերթին մէջ եւ այնքան աղմուկ հանեցին։

Հայաստանի մեր թղթակիցը, պատասխանելով մեր հարցումներուն, կը գրէ։

— «Էջմիածնի գրաւման լուրը արդէն տարածուած էր ժողովուրդին մէջ։ Ես մանրամասնութիւնները քաղեցի պետական պաշտօնեայէ մը, որ մտիկ բարեկամ է, եւ առապարեցի դրկել ձամբորդի մը ձեռք, ձեր նշանակած հասցէին, խնդրելով որ ինծի դրկեն «Ցառաջ»ի։»

Իսկ Թաւրիզի մեր մասնաւոր թղթակիցը երկու մանրամասն նամակներով կը բացատրէ։ (25 Մարիս).

— «Երբ Հայաստանէն էջմիածնի գրաւման լուրերը հասան, այստեղ եկաւ Ամերիկացի միսիոնար մը, Նպաստամատոյցի պաշտօնեաներէն X (անունը կը վերապահենք, խմբ.), որ գիշեր մը էջմիածին մնացած եւ ամէն ինչ հասկցած էր։ Պաշտօնեան, իրեն տրուած հրահանգին համաձայն, կը զեկուցանէ .առ որ անկ է, թէ Գիւտ եպիսկ.ը բանտարկուած է եւ նոյնութեամբ կուտայ այն բոլոր տեղեկութիւնները որ հրատարակուած են, «Ցառաջ»ի Ապրիլ 23ի թիւին մէջ։

«Ապրիլ 4—6 Հայաստանէն կուգան ոմն պոլշեւիկ Ղարիբեան (նախագահ էջմիածնի Գաւ. Գործադիր կոմիտէի, խմբ.) եւ երկու հրեայ պոլշեւիկներ, որոնք կը յայտնեն թէ վանքը գրաւուած է, կաթողիկոսը արտաքսուած եւ միաբանները Սեւան աքսորուած։ Այս լուրը Ք. քահանան (անունը կը վերապահենք, խմբ.) կը հաղորդէ առաջնորդարան։ Ես, իբրեւ թղթակից, հաւատարմութեամբ քաղեցի այս բոլոր տեղեկութիւնները։ Բայց, հակառակ աղբիւրներուն լրջութեան, դեռ 6—8 օր ալ սպասեցի, երբ արդէն ամբողջ Թաւրիզի մէջ, անգամ Պարսիկները յամառօրէն կը խօսէին էջմիածնի բռնագրաւման եւ կաթողիկոսի եւ Միաբաններու արտաքսման մասին։ Անգամ մը մի քանի եւ բողոքի ցոյցեր կատարելու խօսքեր եղան։ Այն աուեն, հաւաքած բոլոր տեղեկութիւնները թղթատարին յանձնեցի։ Մինչեւ այսօր ալ, կացութիւնը պարզ չէ։ Պոլշեւիկները կան թէ, կառավարութիւնը իր դեկրետի հիման վրայ թէեւ ցանկացեր է ներքին գործավար Դիւրգարեանի միջոցաւ բռնագրաւել էջմիածինը, բայց զգուշացեր է։ Յամենայն դէպս, գրաւման որոշումը փաստ է, բայց մէկ օր յետոյ գործադրութիւնը յետաձգուած է, ծայրայեղութիւններէ խուսափելու նպատակով։ Յարդ պոլշեւիկները ո՛ր եւ է հերքում տուած չեն։»

Նոյն աղբիւրէն երկրորդ նամակի մը մէջ կը կարդանք (2 Յունիս).

— «Նախորդ նամակիս մէջ մոռցայ գրել թէ՝ երբ էջմիածնի լուրերը տարածուեցան այստեղ, Ռուսաց հիւպատոս Դուպսոնին կը հարցնեն՝ թէ ճի՞շտ է որ կաթողիկոսը արտաքսուած է վանքէն։ Պատասխան —«Արտաքսումը ճիշտ չէ, բայց կաթողիկոսը պատուաւոր պահակներու հսկողութեան տակ առնուած է»։

Իսկ ընկեր մը, որ իր պաշտօնին բերումով ամէն դիւրութիւն ունի իմանալու անցուդարձերը, կը գրէ Մայիս 30 թուականով.

— Բռնագրաւման առաջին տեղեկութիւնը տուողը Րիլիֆի պաշտօնեաներէն մէկն է, X։ Հայաստանից եկած առեն էջմիածնում խնդրել են անպայման զեկուցանել։ Իմ համոզումս այն է թէ բոլշեւիկները նախապէս տրամադրութիւններ շօշափելու նպատակով, նման լուրեր տարածում են։ Տեղիս ռուսական հիւպատոսը բռնագրաւման լուրը չէր ժխտել եւ մի ճշդում էր արել, թէ կաթողիկոսը աքսորուած չէ, այլ հսկողութեան տակ է առնուած, իսկ հայ բոլշեւիկներից մէկը՝ Ղարիբեան ասել էր թէ բացի կաթողիկոսից, բոլոր միաններին հեռացրել են վանքից, բայց չեն աքսորել։ Դրւտ եպիսկ.ի ձերբակալուելը փաստ է եւ մինչեւ այժմ պահւում է Չեկայում։ Ինչպէս շատ շատերի, նոյնպէս եւ իմ կարծիքով, խորհրդային իշխանութիւնը որոշում է կայացրել էջմիածնի գրաւման մասին, բայց չի գործադրել, վախենալով որ կարող են ձայրայեղութեանց տեղիք տալ։ Հենց մասսաների տրամադրութիւնները ստուգելու նպատակով, նման լուրեր յերիւրել եւ տարածել են։ Ենթադրում եմ որ առաջին լրատուի հետ էջմիածնում խօսած «Հոգեւորականները» որոնք խնդրել են տեղի ունեցած խժդժութեանց մասին զեկուցանել, բոլշեւիկներ են եղել, Չեկայի գործակալներ, որոնք գիտակցորուած հոգեւորականի հագուստով, ապատրանքներ են արել։ Միջոցներ եմ ձեռք առել եւ սպասում եմ պատասխանի»։

ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ՊԱՏՆԷՇԻՆ ՎՐԱՅ

Երեւանի Ագատ Եկեղեցի» ամսագրի Մայիսի Թիւէն կը քաղենք հետեւեալ հատուածները։ Առաջին մասը գրողն է՝ կարգալոյծ բեհանիկ վարդապետ (էջ 137).

—«Ձեմ երկարում այժմեան էջմիածնի վարած կրօնական ու աշխարհիկ քաղաքականութեան մասին, եւ շատը թողնում եմ նրանց խղճմտանքին եւ գալիս եմ այս պարզ եղրակացութեան.—Էջմիածինը չի պատժուում արտաաահմանի այն հոգեւորներին, որոնք անդլիական քաղաքականութեան ձեռքին խաղալիք են դարձել, որոնք քաղաքական կուսակցութեան գլուխ են կանգնել ընդդէմ Խորհրդային Հայրենիքի։ Էջմիածինը հալածում է արտաաահմանի այն եպիսկոպոսներին, որոնք սիրում են իրենց եկեղեցին եւ ցանկանում են բարեփոխել նրան ժամանակի պահանջների համաձայն, պահելով նրա ազգային ֆիզիոնոմիան եւ դէմ են անգլիական եկեղեցու միջամտութեան Հայոց եկեղեցու ընդագաւառում. նրանց՝ որոնց լոզունգն է «Մեր Քրիստոս եւ Խորհրդային ազատ հայրենիք»։

Պարզ դրուած է երկու հարց հայ եկեղեցու առջեւ՝ բարեփոխուած անկախ, միաամնական ազատ եկեղեցու եւ խորհրդային Հայրենիքի հե՞տ, թէ նրանց դէմ։ Այլ եւս պատեպատ ընկնել չի կարելի եւ վայել չէ։ Այս խնդիրը պէտք է լուծէ հայ հոգեւորական նուիրեան դեկավար մարմինը եւ հայ ժողովուրդը։

Ես պարտք եմ համարում մի խորհուրդ տալ հայոց եկեղեցու սիրու եւ հայ ժողովրդի խաղաղութեան համար, ես առաջարկում եմ Ներսէս, Պալաքեան, Տիրայր եպիսկոպոսներին եւ կամպանիային իրենց թեմերիցը հրաժարուել և էջմիածին դալ. մեր հայրենիքում նրանց թեմ ու ժողովուրդ չի պակասի։

Ես առաջարկում եմ էջմիածնի ապօրինի Գերխորհրդին լուծուել, որովհետեւ գաղթակղութեան քարը, աղմուկի հեղինակը նա եղաւ եւ է։»

Երկրորդ հատուածը կը քաղենք էջմիածնէն գրուած Թղթակցութենէ մը (էջ 140).

«Աղբա՛ր, Խորհրդային օրէնք պարզ է։ Հոգեւորական անձերու՝ ըլլայ քահանայ, ըլլայ վարդապետ, եպիսկոպոս, ըլլայ կաթողիկոս՝ պաշտօնեայ չեն ճանչնար. անոնց դիմումներ չեն լարգեր, նոյն իսկ անպատասխան կը թողուն։ Ա՛ս խնդիր խիստ պարզ բառերով իր ատորագրութեամբ չլուսաբանե՞ց «Խորհրդ. Հայաստան»ի մէջ Հ. Ս. Խ. Հ.ի Ներքգործժողկոմ Ալ լմնցաւ։ Ալ ա՛ս լուսաբանութենէն ետքը կը վայլէ՞ր, ան ալ խռովարար եւ ռէակցիոն ճանաչուած եպիսկոպոսներու կողմէ բռնի կերպով անմիջական դիմումներ ուղղել կառավարութեան։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Երէկ գրած էինք թէ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը իր յունիս 16ի նիստին մէջ նկատի առաւ հայ գաղթականներու տեղաւորման մասին Նանսէնեան ծանօթ ծրագիրը։ Այս առթիւ ժընեւէն Թղթակից մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ.—

Ժողովին կը նախագահէր Ֆրանսայի ներկայացուցիչ ընկերվարական երեսփոխան Փօլ-Պոնքուր, Պրիանի տեղ որ հիւանդ է։ Շիլիի ներկայացուցիչ՝ Վիլլէկաս կարդաց տեղեկագիր մը՝ հայ գաղթականներու տեղաւորման մասին, որմէ վերջ Տօքթ. Նանսէն խիստ ոճով ճառ մը խօսեցաւ։

«Վայրկեանը եկած է, ըսաւ, վերջնական որոշում մը տալու հայ գաղթականներու խնդրին մասին եւ ըսելու թէ բոլորովին իրենց բախտի՞ն պիտի ձգէք զանոնք թէ յուսահատական փորձ մը պիտի ընէք անոնց օգնելու համար։ Աշխարհի մէջ գուցէ ո՛չ մէկ ազգ այնքան չէ տառապած, որքան հայ ժողովուրդը՝ ջարդերէ, սովէ եւ հիւանդութենէ։ Շատ մը որոշումներ տրուեցան Հայերուն համար ազգային օջախ մը ստեղծելու ի նպաստ, բայց իակառակ եղած բոլոր խոստումներուն, ո՛չ մէկ բան կատարուեցաւ։ Անիրաժեշտ է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը բան մը ընէ ի նպաստ Հայերուն, որոնցմէ շատեր թշուառ կեանք մը կ'անցընեն։ Պէտք է որ անոնք տեղաւորուին երեւանի շրջանին մէջ մշակուելիք հողերուն վրայ։ Ասիկա անհրաժեշտ է Ազգերու Դաշնակցութեան հիմայքին համար։ Պէտք է գտնել անհրաժեշտ միջոցները՝ կարենալ իրագործելու համար ներկայացուած նուազագոյն ծրագիրը»։

Շեթրէզէման գոհունակութեամբ նկատեց որ Տօքթ. Նանսէն ամէն յոյս չէ կորսնցուցած դեռ. «Եթէ, ըսաւ, Պ. Նանսէն կրնայ կարգ մը երաշխաւորութիւններ տալ գաղթականներուն հայկական հանրապետութեան մէջ հաստատուելուն մասին, ուրախութեամբ պիտի հարցնեմ գերման կառավարութեան, որ ի՛նչ չափով պիտի կրնայ մասնակցիլ այս մարդասիրական ձեռնարկին։

«Պատասխանելով Զէմպրլէյնի մէկ դիտողութեան, Տօքթ. Նանսէն ծիծաղներու մէջ, յայտարարեց թէ միակ խնդիրն է գիտնալ թէ ո՞վ պիտի վճարէ դրամը։

Ուրբաթ առաւօտեան նիստին մէջ դարձեալ սեղանի վրայ եկաւ խնդիրը։ Տեղեկաբեր Վիլլէկասի առաջարկով, ժողովը որոշեց Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ 54 պետութեանց դրկել նախորդ օրուան նիստին ատենագրութիւնը (Տօքթ. Նանսէնի ճառը եւլն.), եւ Խորհուրդին կողմէ եւս մասնաւոր կոչ մը ուղղել յիշեալ պետութեանց, խնդրելով որ բարեացակամութեամբ նկատի առնեն զայն։ Ադիթէն օգտուելով, Տօքթ. Նանսէն այս նիստին մէջ եւս քանի մը նպաստաւոր խօսքեր ըրաւ։ Խորհուրդի անդամները խոստացան ուշադրութեամբ քննել Տօքթ. Նանսէնի առաջարկները, պայմանաւ որ հայկական կառավարութիւնը գոհացուցիչ ապահովութիւններ տայ տեղաւորման ծրագրին մէջ նախատեսուած ոռոգումի աշխատանքներուն մասին։

Ու դարձեալ խնդիրը յետաձգուեցաւ յառաջիկայ Սեպտեմբերի նստաշրջանին, երբ Խորհուրդը պիտի քննէ 54 պետութեանց պատասխանները եւ վերջնական որոշում մը տայ։

Ի՞նչ կ'ապրի կը դառնայ Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայի պաշտօնական գործակալութիւնէ բացարձակապէս կը հերքէ թէ պատերազմական վիճակ յայտարարուած է Մոսկուայի եւ Լենինկրատի մէջ, թէ զօրաշարժ կատարուած է Ուկրայինայի մէջ, թէ զանգուածային զսպողական միջոցներ ձեռք առնուած են Խորհրդային Միութեան զանազան քաղաքներուն՝ Վլատիվոսթոքի, Չելիապինսքի, Թիֆլիզի, Խարքովի եւլլն.ի մէջ։ Կ'ըսէ նաեւ թէ երբեք իմբովին օտարականներ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՃԱՑՈՒՆՔ

ԿԻՆԸ ԱՐԴԻ ԿԱՐԳՈՒՍԱՐՔԻՆ ՄԷՋ

Պատերազմը որ խոր վերիվայրումներու արձակուելուն պատճառ եղաւ, ո՛չ միայն արեւմտեան «յառաջացած» այլ եւ արեւելեան «յետամնաց» երկիրներու մէջ, հիմնիվայր շրջեց կամ ցնցեց որոշ կենցաղաձեւեր եւ ընկերային շարք մը հիմնական սովորութիւններ ու աւանդութիւններ։

Կինը, որ մինչեւ պատերազմը, հակառակ սկսուած ուժեղ շարժումին, երկրագնդի գրեթէ հինգ վեցերորդին վրայ գերի էր, իրերու բերումով, սկսաւ թօթուել իր շղթաները, հեռաւոր Չինաստանէն մինչեւ Ափրանսա, կնոջական շարժումը որ թէեւ անած ու մեծցած ընկերվարական տեսաբանութեան մէջ, այսօր շատ մը երկիրներու մէջ արդէն կը քաղաքենիանայ, վերածուելով սեռերու կռիւի մը, էգը հանելով արուեստականօրէն արուին դէմ, փոխադարձ տիրապետութեան համար։

Արդ, այս չէ, կնոջ ազատագրութեան ուղիղ ճամբան։ Ապերու դէմ արտասանուած բոցավառ ճառերով ու զրգռութիւններով չէ որ կարելի է յաղթել։ Կռուի այս ձեւը, ընդհակառակն կը վինէ «զօրաւոր սեռ»ը ու կը մղէ զայն ինքնապաշտպանութեան։

Կինը ազատագրել ինչո՞ւ համար։ Ընկերվարութեան պատասխանը որոշ է։ Ազատ, հաւասար ու նոյն իրաւունքները վայելող էակներն են միայն որ կրնան ներդաշնակօրէն ապրիլ։ Կնոջ տառապանքը, խոշոր չափով կուգայ ներկայ իրաւակարգէն։ Մեր ընկերային կենցաղի ձեւն է (քաղքենի պետութիւն, բանակ, եկեղեցի, դպրոց, զօրծարան եւայլն) որ կինը կը պահէ տրուկ վիճակի մէջ։ Առանց կործանելու քաղքենի պետութիւնն ու իշխանապետութիւնը, ձեռք ձգուած ամէն արդիւնք, ճակատագրականօրէն պիտի ըլլայ մնայուն։ Նոյնիսկ կնոջ քաղաքական ու ընկերային իրաւունքները անհնար է ամբողջութեամբ ձեռք ձգել քաղքենի հանրապետութեան մէջ, մինչեւ որոշ է որ այս ընդհանուր իրաւունքներու կողքին, կինը ունի անհատական շատ աւելի մեծ իրաւունքներ որոնց մասին խօսք անգամ չի կրնար ըլլալ այս վայրկեանիս։

Արդարեւ, կնոջական խնդրին քննութիւնը կարելի է ընել երկու լոյսի տակ, կարենալ հասնելու համար ճշդրիտ ծանօթութեան մը։ Նախ՝ հարցը պէ՛տք է ուսումնասիրել հաւաքականութեան շահու տեսակէտէն, պէտք է փնտռել ընկերութեան իրաւունքներն ու կարելիութիւնները, ու երկրորդ՝ խնդրին վրայ պէ՛տք է նայիլ կնոջական անկիւնէ, մեկնելով կնոջ անհատական իրաւունքներէն։ Այս երկու ճամբով եղած հետազօտութիւնները՝ անշուշտ կ՛առաջադրեն պայքարի երկու հանգրուան։ Նախ ձեռք բերել կնոջ տարրական քաղաքացիական ու ընկերային իրաւունքները ու յետոյ, հաւասարէ հաւասար լուծել այլ մարդու եւ կնոջ կենակցութեան հիմնական խնդիրը, որուն վրայ պիտի հանգչի ազատագրական իրաւակարգը։

Որովհետեւ կինը, մայր ու ընտանիքի խարիսխըլլալէն զատ, պէտք չէ մոռնալ որ մեր ուրախութեան ու երջանկութեան մեծագոյն աղբիւրն է։ Այսինքն՝ մայր է— ու ներեցէք այս հեթանոս բացատրութիւնը— սիրուհի միանգամայն։ Չի բաւեր միայն ապահովել կնոջ քաղաքական իրաւունքները. պէտք է նաեւ ապատագրել զայն բարոյապէս։ Արդի իրաւակարգին մէջ, կինը, (գոնէ կիներու մեծամասնութիւնը) կը կատարէ լրիւ ու ցաւագինօրէն իր ամբողջ պարտքը ընկերութեան հանդէպ, մինչդեռ ընկերութիւնը կը յամառի մերժել իր ամենաստուր իրաւունքները։

Այդ իրաւունքները կարելի է բաժնել երեք խումբի որոնք կ՛առաջադրեն պայքարի երեք նշանակէտներ։ Ընկերվարութիւնը կը պաշտպանէ երեքն ալ։

Առաջին.— Պաշտպանել ամէ՛ն գնով ու կատաղօրէն մայրութիւնը։ Անհնար է երեւակայել ո եւ է արարած որ կարենայ ուրանալ ու արհամարհել մայրութիւնը, բացի ապաստած ու ախտաժէտ մարդոցմէ։ Արդ՝ մայրութիւնը ոտքի կոխան, հեգնանքի առարկայ, չարչարանքի ու թշուառութեան աղբիւր, քաւութիւն ու տառապանք է, կիներու խոշոր մասի մը համար։ Աղջիկ-մայրերը բազմաթիւ են ու թշուառութիւնը աննկարագրելի։ Ընդհանրապէս կնոջ մէջ, գրեթէ միշտ, մայրը կը շահի սիրուհիին վրայ ու ո՛չ մէկ այր մարդ, ո՛չ մէկ արարած կրնայ երեւան բերել անձնազոհութեան, մաքրութեան, նուիրումի, սրտի մեծութեան, գուրգուրանքի ու համբերութեան այնքան հսկայ հարստութիւն որքան կնոջ մէջ մայրը։ Ու մարդկութիւնը խորապէս գիտէ այս ճշմարտութիւնը։ Արդ, քաղքենի իրաւակարգին մէջ, կարելի՞ է լրիւ պաշտպանել մայրութիւնը։ Ո՛չ։

Երկրորդ.— Ապահովել կնոջ՝ քաղաքացիական ու ընկերային լրիւ ու այր մարդուն հաւասար իրաւունքներ։ Ու հոս ալ կնոջական շարժումը կը վրիպի, որովհետեւ չըմբռներ որ այդ իրաւունքները ո՛չ թէ նպատակ, հապա միջոց են կնոջ եւ մարդկութեան վերջնական ազատագրութեան համար։ Կինը երեսփոխան, նախարար կամ հանրապետութեան նախագահ ըլլալով չէ միայն որ կինը պիտի ազատագրէ։ Պատմութիւնը կը ճանչնայ կայսրուհիներ, որոնց իշխանութեան տակ կիները հարիւրեակներով կը ծախուէին, մինչ թագուհի մը ունէինք որ կին եւ քոյր էր միանգամայն (Տիդրան Դ. եւ Երատոյ)։ Ընկերվարութիւնը միայն կրնայ կնոջ մէն քաղաքացի շինել ու նկատեցէք, գրեթէ բոլոր քաղաքական ու ընկերային իրաւունքները անհնար է ամբողջութեամբ ձեռք ձգել քաղքենի հանրապետութեան մէջ, մինչեւ որոշ է որ այս ընդհանուր իրաւունքներու կողքին, կինը ունի անհատական շատ աւելի մեծ իրաւունքներ որոնց մասին խօսք անգամ չի կրնար ըլլալ այս վայրկեանիս։

Երրորդ.— Ջնջել հանրապետութեան ու պաշտօնական կամ անպաշտօն անառակութիւնը։ Ջնջել կնոջ առուծախը։ Ինքզինքը քաղաքակրթուած նկատող հասարակութեան համար մեծ ու աններելի նախատինք է այս ապականութիւնը որ պատերազմէն յետոյ մեծ չափերու կը հասնի։ Մեր մարմինը, վերջին հաշուին, մեր միակ ու մեծագոյն հարստութիւնն է զոր ունինք աշխարհի վրայ։ Ազատուել զայն՝ կը նշանակէ ապականել մեր հոգիին բնակարանը։ Եթէ ոմանք, ամէ՛ն իրաւունք ունենալ կը կարծեն իրենց սեփական մարմնին վրայ, այդ նոյն իրաւունքը հրէշային է ուրիշներուն վրայ։ Արդ, ինչ կ՛ընէ քաղքենի պետութիւնը, ջնջելու համար պոռնկութիւնը։ Ոչի՛նչ։ Ընդհակառակն կը քաջալերէ զայն։ Մարդիկ կան որ հնաոտութիւն ուներ դրամով տասնեակներով կիներ գնել ու զանոնք ծառայեցնել իրենց հեշտանքին։ Որքան տեսն որ կայ քաղքենի պետութիւնը, պիտի ըլլան նաեւ հաճոյքի, անառակութեան ու շուայտութեան տուները, նաեւ հանդիսաններու զարշահոտ ու դժոխային բազնոցներէն մինչեւ բարձր դասու պերճօրէն կահաւորեալ ժամադրութեան պալատները։ Արդի կարգ ու սարքը կը բերէ՝ պատերազմ, պատերազմը՝ զոհեր։ Ֆրանսայի համար մէկ ու կէս միլիոն։ Եւ ուրեմն մէկ ու կէս միլիոն աղջիկներ ու կիներ, ազատ ու տրամադրելի։ Տգիտութիւնը, թշուառութիւնն ու զէշ բնազդները՝ զանոնք կը մղեն պոռնկատուն։ Չի բաւեր ջնջուած յայտարարել օրէնքով պոռնկութիւնը (Մ. Նահանգներ, Զէխօ-Սլովաքիա եւլն), պէտք է չարիքին արմատը փակել։ Չարիքին արմատը սիրող իրաւակարգն է։

*Բայց այս բոլորէն դուրս, հայ հիմնականը։ Այր մարդու եւ կնոջ կենակցութեան արդի ձեւը, ընտանիքը, կը ճարճատի։ Այր մարդն ու կինը սէրը կը փնտռեն դուրսը։ Երկուքով ընտանիքին մէջ (քանի կուգանք Աբեմուտք) կայ երրորդ մը եւ կամ նոյն իսկ չորրորդ մը, սիրուհին կամ սիրահարը, կամ երկուքը միասին։ Եւ կամ բարոյական անձնաւորութիւն մը, ա՛ն՝ զոր կը յիշեն, զոր կ՛երազեն, որուն կը յուսան կամ կը սպասեն։ Այս արդեօք կը նշանակէ՞ թէ պէտք է քանդել ընտանիքը։ Անտարակոյս ո՛չ, որովհետեւ մինչեւ հիմա փորձուած ազատ կենակցութեան, ազատ սիրոյ, ազատ ընտանիքի *ամէն* ձեւ խարտատակօրէն վրիպած է՝ կատուցուած ըլլալով նսեմ ու կեղծաւոր ընկերային մտայնութիւն։ Հապա ի՞նչ...*

Այդ իսկ է խնդիրը։

ՎԱՉԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Հայաստան մտնելով, մեր կարմիր վարիչներուն առաջին հոգերէն մէկը եղաւ անմիջապէս երիտասարդ սերունդ հասցնել իրենց գաղափարականութեամբ։

Այդ առաջադրութեամբ, Միմէոն Յակոբեաններ անհատի մը նոյն իսկ նկարագիրը փճացնելու ամէն միջոցներով լիակատարուած, Եւրոպայի քաղաքներու փողոցները իսկան դրամով մարդ հաւաքելու։ Եւ յաջողեցան իրենց առաքելութեան մէջ։ Մտաւոր եւ բարոյական խեղճութիւններու վոհմակ մը, սկսած ինչ որ Համլիկ Թումանեանէ մինչեւ սրճարաններու անկիւնը մոռցուած թափթփուք մը՝ Զապէլ Եսայեանի զանգակահարած «Նոր օրերու» ուժեղ սերունդը կազմեց։

Արամ Երեմեան, իսկապէս ճմրթկած ուղեղ մը, այդ սերունդին առաջապահներէն մէկն է։ Աչքի առջեւ ունիմ իր վերջին աշխատութիւնը, «Հայ նկարիչներու Ալմանախը»։

Մինչեռադար հռչակ «Բազմավէպ»ի, «Հանդէս Ամսօրեայ»ի և «Կոչնակ»ի մէջ յաճախ հանդիպած եմ այս գրչին։ Նախ պարակահայ նորադոյն աշուղներու անհատնում շարք մը ներկայացուց, յետոյ անցաւ Հայաստանի երաժիշտներուն, գրողներուն, թանգարանին ու այժմ ալ նկարիչներուն եւ արձանագործներուն։

Այս բոլորը չէր բաւեր կարծես ու հիմա ալ անցեր է շատ աւելի պատասխանատու գործի մը՝ Արուեստ անուն հանդէսի խմբագրապետութեան։

Յ. Օշական իրաւացիօրէն «Արեգ»ի խմբագրապետը կը հարթէր, ըսելով թէ ամէն նիթ եւ հեղինակ որոշ կազապարի վրայ քաշող տափակութիւն է։ Զգիտեմ թէ ինչ ամական պիտի տայ «Ալմանախ»ի հեղինակին որ վերեւ յիշուած նիւթերէն ներս փախանակ խորասուզուելու եւ արուեստագէտներու ստեղծագործութեան ոգին, գեղագիտական ըմբռնումը, ցայտող լոյսը մեզ հաղորդելու, Ա. Ալպօյաճեանի քալած ճամբէն ալ հասարակ ձեւով մը ուսումնասիրութիւններ կը շրջանակէ միշտ միեւնոյն ձեւով։ Այսպէս, նախ ներկայացուած արուեստագէտէն շատ մը թուականներ, մասնաւորապէս յիշելով թափառած քաղաքները, հետեւաբար անխուսափելի սեղանի ազդեցութիւններ, յետոյ կերտած գործերուն չոր ու ցամաք անուանները թերթերու անկիւններէն հաւաքուած քանի մը քննադատներու մէջբերումներով, ու իբրեւ վերջաբան իրմէ ալ կցուած քանի մը սովորական նախադասութիւններ, «Նոր հոսանքի ներկայացուցիչ» եւ կամ «Արդիական ուժ արուեստագէտ»։

Կոստան Զարեան ակնարկելով այս մարդուն, կ՛ըսէր թէ

իր քննադատութիւնները ոտքերով կը գրէ, այսինքն տունէ տուն պտտելով կ՛այցելէ երաժիշտներուն կամ նկարիչներուն եւ անոնց կարծիքը կը հաւաքէ իրենց արտադրութիւններու մասին։ Եթէ այսքանով բաւականանար, ուղղակի երթեւեկարար պիտի ձնայնէր. բայց դժբախտաբար իրմէ ալ յաւելումներ կատարելով, խակականը կը լղճէ։

Մեր ազգային գիրքին նպատակն է մեզի ծանօթացնել Հայաստանի մեր տաղանդաւոր նկարիչներու կատարած աշխատանքը։

Նկատի ունենալով մտքի ընդհատուած կապը որ կայ գաղութներու եւ երկրի միջեւ, առաջադրութիւնը գնահատելի է ու քաջալերական, մանաւանդ որ, շատ խնդճ են գեղարուեստի մասին աշխատութիւնները մեր մէջ։

Բայց, Երեւան չունենալով ոչ արուեստի հասկացողութիւն, ոչ խառնուածք եւ ոչ ալ պատրաստութիւն, իր գործը ամբողջութեամբ վիժած է ու դարձած ձանձրախտ։

Գիրքին բովանդակութիւնը կը կազմէ նախ Արտաշէս Կարինեանէն գրաքննական մը — ոչ յառաջաբան — արտատպուած «Հորիզ. Հայաստան»էն։

Յետոյ Ա. Երեմեանի ներածական էջը։ Ասոր կը յաջորդէ Հայաստանի բազմարուեստական վարժարանի (Polytechnique) նկարչական բաժնի վարիչ Վ. Գայֆէճեանի տեղեկատուութիւնը 1922էն մինչեւ 1926 կատարուած աշխատանքներու մասին։ Ասկէ վերջն է որ կը սկսի շարքը հեղինակին ուսումնասիրութիւններուն, նուիրուած նկարիչներ՝ Վրթանէս Ախիկեանի, Առաքել Աղաջանեանի, Սեդրակ Առաքելեանի, Վահրամ Գայֆէճեանի, Գարբիէլ Գիւրջեանի, Յակոբ Կոջոյեանի, Ա. Ղազարոսեանի, Մարտիրոս Սարեանի, արձանագործ Արա Սարգիսեանի եւ Տարագրոսի։

Էջերը առ հասարակ պատկերազարդուած են լուսանկարներով եւ նկարներու արտատպութիւններով։

Կարինեանի գրախօսականը անարժէք է։ Անցնինք անմիջապէս Երեմեանի տխմարապատում յառաջաբանին։

Ըստ իր կարծիքին, հայ նկարչութիւնը միշտ դասակարգային բնոյթ է կրեր, որովհետեւ մեր նկարիչները ստիպուած են եղեր ներկայացնել իշխող կրօնական դասակարգի կեանքն ու հոգեբանութիւնը եւ տակաւ տեւեր է սկսած հինգերորդ դարէն մինչեւ Յովնաթաններ։

Իսկ ատկէ վերջ, 19-20րդ դարուն ալ մեր նկարիչները ներկայացուցեր են «արդի, այն է «կապիտալիստական» իրականարգի կեանքն ու «կենցաղ»ը։ Սակայն Հոկտեմբերեան յեղափոխութենէն վերջ, հայ նկարչութիւնը թեւակոխեր է նոր շրջան, — մուտքը խորհրդային Հայաստանի վերաշինութեան տեսարաններու, ինչպէս Լոքանքներու ոռոգում, փայտանիւներու բացում, էլեկտրակայաններու կառուցում, աշխատաւորութեան վճռական պայքար եւլն., եւլն։ Ժամանակը յիշել նաեւ հայ գիւղացի գաղափարագիրը, իր երկու արօրով՝ Մարեանի նկարչութեան մէջ։

Եզրակացնելով, կ՛ըսէ. «Թէեւ հայ նկարիչները դեռ ապրում են որոնումների եւ ձեւակերպումների շրջանում, բայց մի հանգամանք բացայայտ է, որ նրանք բանուոր-գիւղացու ճնշող դարբնում են ու ակօսում նոր արուեստը որ ապագայ սոցիալական նկարչութեան հիմքը պիտի կերտի»։

Այս չքնաղ միտքերը անշուշտ փայփայել պէտք է ըլլան մեր կարմիր վարիչները։

ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՍԱՅԵԱՓ-ՆՕՎԱՅԻ ՏԱՂԵՐԷՆ

ՏԱՂ. Ա-ԷՆ՝ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԻՐ ՆՈՒԱԳԱԲԱՆԻՆ

Ամէն սագի մէջբն գօսած դո՛ւն թամամ դասն իս, քամանչա՛,
Նաքազ մարթ քիզ չի կանա տեսնի, դուն նըրա պատն իս, քամանչա՛...
Դաստ արա՛ էլ լաւ օրերուն էդիվըն հասնիս, քամանչա՛...
Քիզ ինձնից օ՛վ կանայ խըլի՝ աշուղի բասն իս, քամանչա՛...

Աճօղիդ երկու կու շինիս, առաջ չաւի դափա գուգիս,
Կու մէծըրվիս այիվնումըն, պարապ վախտի բափա գուգիս,
Եվ վեր գու բաս մէջ լիսումըն քաղցրր զող ու սափա գո՛ւգիս,
Բօլօրքդդ գօգալնիր շարած մէջդիսի կէտն իս, քամանչա՛...

ՏԱՂ. Դ-ԷՆ՝ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԻՐ ՍԻՐԱԿԱՆՆԻՆ

Վունց օր վուր դարիր բուլբուլըն մէ տարով բաղին կարօտ է,
Էնէնց կուլայ քու սիրօղըն՝ ձեռիդ արադին կարօտ է,
Դուն ուրիշի հիտ մի խօսի, քու ճուրան աղին կարօտ է,
Հասիլ է ճուցիդ շամամըն՝ օսկէ թափադին կարօտ է...

Գիշիր ցերեկ ման իմ գալի էշխէդ եանա եանա, գօզալ,
Անգաձ արա՛, մատաղ իմ քիզ, մէ քիչ կամաց գընա՛, գօզալ,
Աշխարըս ո՞ւմն է մընացի՝ վուր ինձ ու քիզ մընայ, գօզալ...
Մագա՛մ մէռաւ Սայաթ-Նովէն՝ անգաձրդ խադին կարօտ է...

ՏԱՂ. Ի-ԷՆ ՍԻՐՈՑ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՅԱԹ - ՆՕՎԷՆ՝

Ասի թէ՝ էշխէմէթ չիմ ինգչում տանըս,
Ջէռնիրըս թըլացաւ՝ չէ շինում բանըս,
Էրվեցաւ ջիգարըս՝ մաշվեցաւ ջանըս,
Քու տրվածըն ուրիշ դիդ է, ուրիշ դիդ... ամա՞ն, ուրիշ դիդ...

ՍԻՐԻԿԱՆ՝

Ասաց՝ իմ դիդէմէն քիզ չը կայ չարա,
Գընա՛ թէ խիլք ունիս՝ գըլխիդ ճար արա,
Թէ չէ անիլ կուտամ քիզ փարա փարա,
Քու ասածըն ուրիշ տիդ է, ուրիշ տիդ...

ՍԱՅԱԹ - ՆՕՎԷՆ՝

Ասի թէ՝ վագիրըդ սուրմա իս անում,
Չէնց գիդիս՝ չիմ գիդի, եա՛ր, չի՛մ իմանում...
Սէրըդ ինձ մահ դարաւ՝ էլ չիմ դիմանում,
Քու տրվածըն ուրիշ դիդ է, ուրիշ դիդ... ա՛ման, ուրիշ դիդ...

ՍԻՐԻԿԱՆ՝

Թագաւորի թագի լայիդ քարըն իմ,
Շիրինի պէս փաիրադի դիդարըն իմ,
Ես էն գլխէն Սայաթ-Նովու եարըն իմ,
Քու ասածըն ուրիշ տիդ է, ուրիշ տիդ...

ՍԱՅԱԹ - ՆՕՎԷՆ՝

Հիդըս խօսի՛, մի՛ կէնա խըռովի պէս,
Ցալդա տըվիր՝ գէմիս տարար, ծովի պէս...
Կու մեռնիմ, չիս տէմնի Սայաթ-Նովի պէս...
Քու տրվածըն ուրիշ դիդ է, ուրիշ դիդ... ամա՞ն ուրիշ դիդ...

ԲԱՌԵՐ.—Դաս-նուագախումբ, նաքադ-գռնիկ, դաստ արա-ջանա, բաս—վէճ, մէձէրվիլ—մեծարուիլ, այիվնումն—պատշգամին վրայ բափա—հեշտապարան, արադ—օդի, ճուրա—ճորա, աղին—սիրող, թափադ—պնակ, սկատառակ, մադամ—միթէ, դիդ—դէդ, մէխթիրանք, փարա փարա—բզկիկ բզկիկ, տիդ—տեդ, սուրմա անիլ—ծխրիլ, սեւ քսել, լաիդ—արժանի, Շիրին եւ Փահրատ—արեւելեան սիրահար ու սիրուհի, դէմի—նայ։

ԽՍՐՕՏՉՈՒՆ ՅԱՎՈՒՆՈՒՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ, ԼԵԶՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ

մեկնած չեն Ռուսիայէն, յետոյ կ'աւելցնէ թէ «կեանքի բնական ընթացքը երբեք չէ փոխուած»։

Իտալական թերթ մը Մոսկուայի մէջ գնդակահարուած փէշքովը ռուս մեծ գրագէտին զաւակը չէ։ Զինովի փէշքով, իր որդեգիրը, գնդապետ է Ֆրանս. բանակին մէջ եւ Փարիզ կը բնակի։

Մոսկուայի մէջ չորս գերմաններ ձերբակալուած են։ Գերման կառավարութիւնը անմիջապէս բացատրութիւններ պահանջեց իր դեսպանին միջոցաւ։

Յառաջիկայ շաբթու «Դաշտպանութեան շաբաթ» պիտի յայտարարուի խորհրդային Ռուսիոյ մէջ։ Այս առթիւ հանգանակութիւններ պիտի կատարուին՝ օդանաւ եւ հեղձուցիչ կազ գնելու համար։

«Իվնինկ Սթանտարտ» կը տեղեկանայ թէ Լէնինկրատի, Մինսքի եւ Օտեսայի մէջ պոլշեւիկեան գաղտնի ոստիկանութիւնը նոր ձերբակալութիւններ եւ գնդակահարութիւններ կատարած է։ Մինսքի մէջ լրտեսութեամբ ամբաստանուած երեք Լեհեր 8 տարի բանտարկութեան դատապարտուած են։ Իսկ ուրիշ երկու Լեհեր գնդակահարուեցան, իբրեւ «լրտես»։

Զիչէրին Պերլինէն Մոսկուա մեկնեցաւ։ Լեհական հողէն չանցնելու համար երկաթուղով գնաց մինչեւ Շեմբէթէն, ուսկից Լենինկրատ գացող շոգենաւ մը նստաւ։

Համաշխարհային պրոպագանդի գործունեան մէջ

Ֆրանսայի համայնավարները վերջերս մասնաւոր կարեւորութիւն կուտան գինուորներուն մէջ պոլշեւիկեան քարոզութեանց։ Անցեալները Պուռժի Քառնօ զօրանոցին մէջ ապստամբած էին թնդանօթաձիգներու 105րդ զօրագունդին պահեստականները։ Նոյն բմբոստական շարժումը կրկնուեցաւ Յունիս 13ին եւ 14ին։

Աբձակուրդով մեկնող եւ ուշ վերադարձող քանի մը գինուորներ պատժուած ըլլալով իրենց ընկերներէն մօտ 100 հոգի պահանջեցին անմիջապէս սպառ արձակել բանտարկեալները։ Կարգը պահպանող սպաներու եւ ենթասպաներու խիստ կեցուածքին վրայ, բողոքողները ցրուեցան, «Ինթէրնասիօնալ»ը երգելով։

Խորհրդարանը եւ համայնավարները

Ուրբաթ օր երեսփ. ժողովին մէջ դարձեալ վիճաբանութեան առարկայ դարձաւ հանայնավարներու խնդիրը։ Դատական Նախարար Պարթու տեղեկութիւններ տուաւ անիշխանական եւ համայնավար կարգ մը բանտարկեալներու մասին, որոնք առենչ մը ի վեր հացադուլ կ'ընէին եւ հիւանդանոց փոխադրուած էին։ Ասոնցմէ երեք հոգի ազատ ձգուած են արդէն։

Այս առթիւ ընկերվարական եւ համայնավար երեսփոխանները պահանջեցին չնչել 1893ի եւ 1894ի օրէնքները, որոնք խիստ պատիժներ կը նախատեսեն անիշխանական քարոզութեանց համար։ Ընկերվարական Ֆրօթ գայրոյթով յիշեց թէ համայնավար երեսփոխանները բռնութեան դէմ կ'արտայայտուին միշտ եւ ազատութիւնը կը ջատագովեն, մինչ խորհրդային դրախտին մէջ ամէն կողմ բռնութիւն ու կեղեքում է։ Որնոօտէլ եւս իր պաշտօնակցի տեսակէտը պաշտպանեց՝ մասնաւորապէս խօսքն ուղղելով Քաշէնի եւ Վայեան Քութուրիէի եւ պոռալով. «Դո'ւք սպաննեցիք ընկերվարութիւնը»։

Տօրիօ ձերբակալութիւնը յետաձգուած է, որովհետեւ իր փաստաբաններ վճռաբեկ ատեանին դիմած է՝ բանտարկութեան վճիռը բեկանել տալու համար։

Կառավարութիւնը վերոյշեալ 1893ի եւ 1894ի օրէնքներու չնչումին մասին վստահութեան խնդիր հանեց եւ երեսփ. ժողովը 142ի դէմ 400 ձայնով վստահութիւն յայտնեց։

Թուրքիոյ նոր երկաթուղիները

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը Յունիս 16 թուականով կը հեռագրէ թէ համաձայնագիր մը ստորագրուած է Թուրք կառավարութեան եւ գերման Եուլիոս Պէրկէր տան միջեւ, որով այս վերջինը յանձն կ'առնէ երկու երկաթուղագիծերու շինութիւնը Անատոլուի մէջ։ Առաջինն է Քէօթահիա - Թաւշանլը գիծը, 140 մղոն երկար. երկրորդը՝ կեսարիա - Ուլուգըշլա, 112 գիծը, 140 մղոն երկար. երկրորդը՝ կեսարիա - Ուլուգըշլա, 112 մղոն։ Կ'բսուի թէ Տէօյչէ Օրիէնթ Պանքը 65 միլիոն մարքի (3,250,000ոսկերլին) կանխավարպիտի ընէ թուրք կառավարութեան, որպէս զի ի վիճակի ըլայ ընկերութեան պէտք եղած վճարումներն ընելու։ Երկու գիծերու շինութեան համար պայմանաժամ նշանակուած է վեց տարի։ Կ'երեւի թէ Պէրկէր կարգադրութեան մը եկած է այն պեւժ խմբակին հետ, որ նոյնպէս կարգ մը գիծեր պիտի շինէ Անատոլուի մէջ, քանի որ կեսարիա - Ուլուգըշլա գիծին շինութիւնը ան ստանձնած էր։

Իտալական յարաբերութիւնները

Պրիւքսէլի իտալական դեսպան մարքիզ Նէ'րէթթօ Քամպիազօ ուրիշ պաշտօնի կոչուեցաւ եւ իտալական կառավարութիւնը որոշեց նոր դեսպան չդրկել անոր տեղ։ Դեսպանի պաշտօնը գործակատարի մը պիտի յանձնուի։ Իտալիա այս որոշումը տուած է անոր համար որ, Պելճիքայի արտաքին նախարար վանտէրվէլտ, յայտնի ընկերվարական գործիչ, իր իշխանութեան գլուխ անցնելէն իվեր խուսափած է շփում ունենալէ Մուսօլինիի հետ։ Այս վերջինը ժամանակին իբրեւ ընկերվարական գործիչ վանտէրվէլտի հետ նոյն գաղափարին համար պայքարած ըլլալով, այժմ մեծ անջրպետ մը բացուած է երկուքին միջեւ։

Գործազրկութեան տագնապը

Այս շաբաթ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ գործազուրկներու թիւը պակսեցաւ մօտ 3000 հոգի եւս։ Ներկայիս նպաստ կը ստանան 30,201 հոգի, որոնց 19,726ը այր եւ 10,475ը կին։ Մէկ շաբթուան մէջ 1538 օտար բանուորներ տեղաւորուած են (673ը Աշխատանքի Նախարարութեան, 865ը Տեղաւորման Գրասենեակներուն կողմէ)։ Ֆրանսա մտած են 873 օտար աշխատաւորներ, որոնց 64ը ճարտարարուեստի եւ 809ը երկրագործութեան մէջ աշխատելու համար։ Առաջիններէն 60ը իտալացիներ են, իսկ երկրագործութեան համար եկողներն են 608 Պելճիքացի 182 Իտալացի եւ 18 Չեխոսլավաք։ Արձակուրդէ վերադարձած են 276 օտար բանուորներ։ Միւս կողմէ մէկ շաբթուան մէջ Ֆրանսայէն մեկնած են 1145 օտար բանուորներ։

Հ. Յ. Դ. ՊԷԼՎԻԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

Դասախօսական ժողովը այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville. Métro Belleville:

ՊԱՏՄԱ-ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ

կազմակերպուած՝ Զ. Ը. Մ.եան փարիզի կեդր. վարչութեան կողմէ

Այսօր կիրակի ժամը 2.30ին դէպի վէրսայլի պալատը

Կ'ընկերանան Պ. Պ. ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ եւ Կ. ՐԱՄՄԱՋԵԱՆ

կը հրաւիրուին միութեան անդամները եւ մասնակցիլ փափաքող հայրենակիցները։ Ժամադրավայր ժամը 1.30ին Invalidesի կայարանի մուտքին առջեւ։

SALLE DES AGRICULTEURS, 8 Rue d'Athénes, Paris (9me)

22 Յունիս, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՋՈՒԹԱԿՈՒՀԱՐՈՒՀԻ

ՕՐԻՈՐԴ ԵՈՒԼԱՆԴԱ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

ՕՐ. ԱՏՐԻՆԷ ՏԻՆԿԻԼԵԱՆ

ԵՒ

Պ. ՄՆԱՑԱԿԱՆ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

փարիզ 12 Յունիս 1927

Տիկին Մ. Վ. Մանուկեան, տիկին եւ զօրավար տ'Ագսուէին, տէր եւ տիկին Տը Շուպէր եւ զաւակունք, տիկին Ե. Յ. Կիւմշեան եւ զաւակունք (Մարսիլիա), տէր եւ տիկին Միհրան Մանուկեան եւ զաւակունք (Նիւ-Եորք), Ալբի տիկին Նէվըիկ Ա. Մանուկեան եւ զաւակունք, տէր եւ տիկին Բ. Պէյլերեան եւ զաւակունք (Գահիրէ), տէր եւ տիկին Արտաշէս Մանուկեան եւ օր. Մանուկեան (Անկիէն), ինչպէս նաեւ Մանուկեան, Նագաշեան, Քէլէկեան, Թէքէեան, Գարակէօզեան, Նաւլեան, Սթիւարթ, Թիրեաքեան, Քէշիշեան եւ Կիւլպէնկեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնադէտ մահը իրենց ամուսնոյն, եղբօր, հօրեղբօր, մօրեղբօր եւ ազգական՝

ՎԱՀԱՆ Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

Քիմիագէտ - ճարտարագէտ

որ տեղի ունեցաւ 1927 Յունիս 17ին, Նէօյի-Սիւր-Սէն։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1927 Յունիս 20 երկուշաբթի օր, ժամը 2ին, հայոց եկեղեցին, 15 Rue Jean-Goujon.

Կը խնդրուի ներկայս նկատել իբր հրաւիրագիր։

12 Rue Angélique - Vérien, Neuilly-sur-Seine.

Տէր եւ տիկին Յ. Ֆ. Սիրունի եւ Տիրիգոր Ձօլօեան կը յայտնեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն մը տեղի պիտի ունենայ իրենց ողբացեալ մօր՝

ՄԱՐԻԱՄ ՁՕԼՕԼԵԱՆԻ

գերեզմանին վրայ, այսօր կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 4ին։

Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները։

Հողակոյտը կը գտնուի փանթէոնի Cimetière Parisien գերեզմանատունը, 91րդ divisionի մէջ գիծ 19, փոս 15։

փանթէոնի գերեզմանատունը տանող հանրակառքի գիծերն են 51 եւ 52։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային կոմիտէն այսօր կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, խորհրդակցութեան կը հրաւիրէ Անկիէնի և շրջակայի Դաշնակցական ընկերները, 48 Grand'rue ճաշարանի պարտէզին մէջ։

Հ. Յ. Դ. ուս. միութեան ընդհ. ժողովը երեքշաբթի, յունիս 21 երեկոյեան ժամը 9ին Floria ճաշարանի վերնայարկը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի դասախօսական ժողովը՝ Դշ. երեկոյ ժամը 8.30ին։ կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները։ Դասախօս ընկ. Ա.։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Բրիտանիոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը՝ երկուշաբթի երեկոեան ժամը 8ին սովորական սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի Քեռի խումբի վիճաբանական ժողովը՝ 22 Յունիս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, գրադարանին մէջ, 75 Rue Paul Bert։ Բոլոր ընկերները ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ.Ց.Դ. Լիոնի «Գնունի» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը երկուշբ. երեկոյ ժամը ձիշտ 9ին, Գրադարանի սրաիը. խիստ կարեւոր օրակարգով։ Ներկայանալ անդամատետրներով։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի նոր մասնաճիւղի մը կազմութեան համար փարիզի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ վիրօֆլէյի, վէրսայլի, Քլամարի մէտոնոնի, Սէվրի եւ Շավիլի երկսեռ երիտասարդութիւնը այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, 187 Grand'Rue de Chaville։

ՎԱՐԶԱԻ ՏՈՒՆ, *երկու սենեակ մէկ խոհանոց, կազ, ջուր եւ լեկտրականութիւն, դիւրամատչելի պայմաններով։*

Դիմել՝ A. Zadéyan, 14, Rue Mme. Curie: Bagneux, Seine.

Թրամ. թիւ 88 Porte d'Orléansէն, *իջնել* Bagneux։

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Իրենց բնակարանը աշխատելու համար ժէտէմ բօպերու վրայ առատ եւ շահաւոր գործ ունինք, մինչեւ 3 ֆրանքի կտորը։ Դիմել՝ 20 Rue de Bezons, Courbevoie: *Թրամ. 76—41* Porte Maillotէն, Շոգեկառք St. Lazare:

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ե. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր թաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վիներա'կան, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42. Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տ՛օրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՔ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէն. ներու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e). — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : *Բաց է ամէն օր* Tramway 5 et 26

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՋԱՇԱՐԱՆԱՊԵՏ ՄԱՎՐՕՍ

ԲԱՑԱՒ Է ԻՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՁԱՇԱՐԱՆԸ

2 Rue de la Tour d'Auvergne, *մէթրօ* Cadet *կամ* Pigalle

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։ Պոլսական օղի գանազան աղանդերներով։ Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն։ Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԻՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Յունիս 21 Երեքշաբթի, Հայ սրամտիքը դերասանական խումբը դեկավարութեամբ Մ. Ա. Կոստանեանի, Լոնտոնի Ֆիլարմոնիկ Հոլ մեծ թատրոնին մէջ կը ներկայացնէ՝

ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆ *Գարաբ, 1 պատկեր*

Սկիզբը ճիշտ ժամը 8ին երեկոյ

ԱԿԱԿԱՆ

18 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ոսկերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	50
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	112	—
Մէճիտիէ	Médjidié	7	75
Լէվա 100 հատ	Léva	18	30
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» Lire	141	60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	491	—
Լէյ 100 հատ	Ley	15	20
Ջերմոնեց	(10 Roubles or)	105	—
ԱՐԾԱԹԱՓՆԻԿ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3275	—
»	II »	1890	—
»	III »	1520	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	150	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ

(ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական ու վարչական գործեր։

Ամենալաւ պայմաններով (Առեւտրական, քաղաքային, և պատժական դատեր, ամուսնալուծում)։

Ինքնութեան թուղթերու, Ֆրանսա մտնելու, Ֆրանսական քաղաքացիութեան ձեռակերպութիւնք, արկածի գործեր, պաշտօնական խմբագրութիւնք, եւայլն։

(Դիւրութիւններ եւ ողդամիտ ընթացք)

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20me)

(Métro: Ménilmontant)

ԻՐԱՒԱԳԷՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԷՔԻ

Վ. ԿԱԶՈՒԻԱՆ

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ՖԱՔԻԼԹԷՏԷՆ

106, AVENUE KLÉBER, 106

Téléph. Passy 72-56

Ամէն տեսակ վիճելի գործ ամէն դատարանի առջեւ։ Ջեւակերպութիւններ Ֆրանսա մտնելու համար։ Ընտանեկան խնդրի կանոնաւորման համար հարկ եղած ձեւակերպութիւններ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն օր ժամը 4—7

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր թաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վիներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42. Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis RUE HAUTEFEUILLE, PARIS (6me). *Մէթրօ* ST. MICHELի ձիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ ԳՈՀԱՑՆԵԼ ԱՄԷՆ ՁԱՇԱԿ ԵՒ ԱՄԷՆ ՔՍԱԿ

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20շ.	40շ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ոլ.	10 ոլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆԻՍ 1927

21 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 368 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՅՈՑ ԽՕՍՔ

ՔՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԵՏՆԵՐՈՒՆ

Կիրակի օր, հրատարակելով էջմիածնի քոնադրաւման լուրը, լուսաբանութիւնը, պարզեցինք մեր բոնած դիրքը:

Թուականներ, ով եւ ազբիւրներով յայտնեցինք թէ ի՛նչպէս պարզեցանք, երբ, լուրին հրատարակութենէն մօտ երկու շաբթի յետոյ, հակասական պատմութիւններ երեւցան: Առաջին պահուն մենք էինք որ հեռագրով հարցումներ ուղղեցինք եւ հրատարակեցինք Ամրպատականի առաջնորդին հեռագրական պատասխանը, յետոյ յաջորդաբար ինչ տեղեկութիւն որ կը հասնէր, զայն կամ դէմ: Բայց, միշտ կը սպասէինք մեր թղթակիցներուն լուսաբանութեան:

Պոլսոյ պահպանողական մէկ թերթին ամէնէն հայատեսչական խմբագիրը, մեր առաջին լուրերուն վրայ, դիտել կուտար թէ՝ «Յառաջ» ո՛ր եւ է մեղք չունի լուրին հրապարակութեան մէջ, եւ իրենք ալ միեւնոյն բանը պիտի ընէին: Բայց, կը զարմանար որ տակաւին կը սպասենք մեր թղթակիցին լուսաբանութեան, երբ սխալը ակներեւ է:

Փութանք ըսել որ՝ զրասեղանին առջեւ նստած, բոնադրաւմը «սուտ է» պոռացողներուն բոլոր փաստերը՝ կաթողիկոսն քանի մը հեռագիրներն ու նամակներն էին, որոնց ամէնէն նորը՝ Ապրիլ 16 թուականը կը կրէր: Արդ, մեր հրատարակած թղթակցութիւնը կը պատմէր Ապրիլ 2ին պատահած դէպքեր: Մինչեւ այսօր ալ, գոնէ մեզի ծանօթ չէ թէ ինչ է պատճառը Ապրիլ 2էն մինչեւ 16, երբ առաջին ձայնը կը հասնէր էջմիածինէն: Յետոյ, մենք չէինք կրնար, պատահական լուրերու վրայ, մէկ անգամէն խաչ քաշել երկու տարիէ ի վեր փորձուած աշխատակիցներու վրայ: Եւ որովհետեւ, նոյնքան ուշադիր էինք, ուզած առենը լուր ստանալ Հայաստանէն որքան կարելի էր, մենք ստիպուած էինք սպասել: Իսկ ուրիշներ որ միջոց ունէին, վերջին պահուն միայն հեռագիր մը կ'ուղարկեն եւ լակոնիկ պատասխան մը կը ստանան. «Ոչ մի քայլ չէ ձեռնուած էջմիածնի վերաբերմամբ»: Նոյնիսկ տիտղոսուր առաջնորդներ, եպիսկոպոս թէ արքեպիսկոպոս, Պոլսէն մինչեւ Ռումանիա եւ Եգիպտոս, խելք չէրլեն իրենց միջոցով մտքէ լուր առնել անմիջապէս:

Ուրեմն, մինչեւ վերջը, մենք ոչ միայն յարգեցինք լրագրական կանոնները եւ պարկեշտօրէն պարզեցինք հարցին բոլոր երեսները, թէր կամ դէմ, այլ եւ, երբ հակասութիւնը տեսանք ելաւ, չհրատարակեցինք շարք մը բուռն բողոքներ եւ անձնաւորութիւններ, որ կը ձգան մինչեւ այսօր: Եւ ահաւասիկ, կիրակի օր մերկացուցինք թէ ինչպէս ծագում առած էր լուրը, եւ թէ ինչպէս հաստատուեցաւ բոնադրաւման մէջ ձգելով մեր թղթակիցները:

Տակաւին կրնայինք յիշել Մայիս 8էն յետոյ եղած հրապարակութիւնները,— Պոլսոյ խորհրդային փոխ-հիւպատոս Անդրէասեանի յայտարարութիւնները «Վազքի»ի, «Դեռ լուր չունինք» թէ էջմիածինը գրաւուած է թէ ոչ, (Յառաջ, 11 Մայիս), Թաւրիզի մեր թղթակցին երկտող լուսաբանութիւնը (Յառաջ, 24 Մայիս), Ամրպատականի առաջնորդին նամակը Երուսաղէմի «Սիօն» թերթին խմբագրութեան. «Հայոց 1600 տարուայ եկեղեցին այսօր վաղարշապատում կը նկատուի ոչ թէ իբր Մայր Աթոռ, այլ վաղարշապատ գիւղի յամայնքի պարզ եկեղեցի, գաւառական սրբազան կոմիտէի կողմից պարզ ընկալագրով յանձնուած հայրապետի կոմիտէի կողմից պարզ ընկալագրով յանձնուած հայրապետի, որ երբ կամենայ ակումբի վերածէ հասարակ ձայնի աղբիւրին, որ երբ կամենայ ակումբի վերածէ հասարակ ձայնի աղբիւրին, վաղարշապատելութեամբ» (Մայիս 26)։ Վերջապէս, Յունիս 1ին, վաղարշապատելութեամբ» (Մայիս 26)։ Վերջապէս, Յունիս 1ին, վաղարշապատի կոմբջիջներու ժողովը, ուր օրուան վարիչներն ալ խօսք առնին եւ կ'առաջարկեն ակումբի վերածել էջմիածինը, իսկ Կաթողիկոսը դրկել Օշական, բայց եզրակացութեան չգալով, նիստը կը յետաձգեն «անորոշ ժամանակով»:

Այս բոլորը սրտաբաց պատմելէ յետոյ, թող չմնդաղրէն ընթերցողները, եթէ հարկադրուած ենք մեր արդահատանքն ու զղուանքը յայտնել շարք մը անպարկեշտ խմբագիրներու եւ առաջնորդներու, որոնք մեր միտքէն չանցած նկատումներ եւ խաղեր վերագրեցին մեզի:

Օրն ի բուն սեւը ճերմակ ներկող թշուառականները չեն որ պարկեշտութեան դաս պիտի տան «Յառաջ»ի:

Ու մանաւանդ, պարկեշտութիւն բա՛ռն իսկ արտասանելու իրաւունք չունին անոնք որ, նստած Փարիզ, Աթէնք, Պուքրէշ, Սոֆիա, Եգիպտոս կամ Ամերիկա, Պապը Ալիին կամ, գիշեր համիտական «Իքտամ»ներու եւ «Թերճիման»ներու պէս, ամեհիկօրէն, ամարդօրէն կ'ուրանան Հայաստանի մէջ կատարուած յաղթանակները, կը ծածկեն աղաղակող իրողութիւններ, կը ծաղրեն Ձեկայի ճանկերուն յանձուած հարիւրաւոր կալանաւորներու տառապանքը, հէքեաթներ կը հիւսեն հազարաւոր զոհերու հետեւէն, առանց ո՛ր եւ է կապ ունենալու, եւ կը կարծեն թէ ուրիշներն ալ իրենց մոլութենէն վարակուած են:

Կը բաւէ՛, պարոններ: Այս բոլորը վերջ մը կ'ունենան, հարկաւ...

Լրագրական ասպարէզին մէջ, կարելի է սխալիլ յաճախ: Բոլոր եւ նուիրեալ երբ ժամանման լուրը այստեղ հասաւ, մենք ստիպուած էինք սպասել: Իսկ ուրիշներ որ կրցին առ նուազն երկու նախադասութիւններ թերթեր գրել որ նկարագրեցին անոնց նիւ եորք ժամանումը, ողջագուրումը, ծաղկեփունջերու մատուցումը, բայց ոչ ոք ինքնիշխանութեան թոյլ տուաւ չարամտութիւն վերագրել: Եւ երկու անգամ

ՕՐՀԱՍՆԻ ՏՈՒՐՔԱՀԱՅ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Ե. Չարենցի անվան գրականության և արվեստի ինստիտուտ

Ե. Չարենցի անվան գրականության և արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստը կայացավ 2019 թ. հունվարի 30-ին՝ ժամը 14:00-ին, ինստիտուտի նիստերի դահլիճում:

Նիստին մասնակցում էին 15 գիտական խորհրդի անդամներ:

Նիստը վարում էր գիտական խորհրդի նախագահ, ինստիտուտի տնօրեն, ֆիլոլոգիական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Ռուբեն Ղազարյանը:

Նիստի օրակարգում ընդգրկված էին հետևյալ հարցերը.

1. Ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամների ընտրության կարգի հաստատման մասին:
2. Ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամների ընտրության կարգի հաստատման մասին:
3. Ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամների ընտրության կարգի հաստատման մասին:

Նիստը բացելով՝ նախագահ Ռուբեն Ղազարյանը ողջունեց ներկաներին և հայտարարեց, որ նիստին ներկա են գիտական խորհրդի անդամների 2/3-ը, ուստի նիստը լիազոր է քննարկելու և որոշումներ կայացնելու բոլոր հարցերում:

Նիստի օրակարգի առաջին հարցի վերաբերյալ ելույթ ունեցավ գիտական խորհրդի անդամ, ֆիլոլոգիական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արամ Ասատրյանը, որը ներկայացրեց ինստիտուտի գիտական խորհրդի անդամների ընտրության կարգի նախագիծը:

Ելույթ ունեցան գիտական խորհրդի անդամներ Հասմիկ Պետրոսյանը, Գայանե Մուրադյանը, Վարդան Հակոբյանը, Նարինե Ալեքսանյանը, Արտակ Մովսիսյանը, Լուսինե Հովհաննիսյանը, Տիգրան Ավետիսյանը, Անահիտ Գրիգորյանը, Մերի Հարությունյանը, Կարեն Սարգսյանը, Ռուզան Մկրտչյանը, Ալվարդ Ամալյանը, Արմեն Հակոբյանը, Գոհար Մելքոնյանը, Արմեն Հակոբյանը, Գոհար Մելքոնյանը, Արմեն Հակոբյանը, Գոհար Մելքոն

ԽԱՂՕՏՉՈՒՆ ՅԱՎՈՒՆՈՒՄ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

Ամէն անգամ որ Ալիսէ Ֆրանսայէն Պոսթոն կը վերադառնար, ինքզինքը կը զգար ուրիշ աշխարհ մը փոխադրուած։ Ֆրանսայի մէջ ան ամէն ինչ կը գտնէր հակառակ իր ամերիկացի ըլլալուն։ Ֆրանսայի մէջ ան կը զգար թէ ինքն ալ ֆրանսացի մըն է, ինչպէս ամէն ֆրանսացի։ Ֆրանսայի մէջ ան կը զգար թէ ինքն ալ ֆրանսացի մըն է, ինչպէս ամէն ֆրանսացի։ Ֆրանսայի մէջ ան կը զգար թէ ինքն ալ ֆրանսացի մըն է, ինչպէս ամէն ֆրանսացի։

Ֆրանսայի մէջ Ալիսէ

ան՝ արտաքին նախարար Շթրէզէմանի։ Երեսփոխանը իր ճառին մէջ ըսաւ թէ բոլոր Գերմաններուն համար միացումը քաղաքական նպատակ մըն է, ու հերքեց այն առարկութիւնը թէ Սէն ժէրմէնի դաշնագրին 88րդ յօդուածով միացումը արգիլուած է։

Ժողովականներէն ոչ ոք չհակաճառեց Միթթէլմանի այս յայտարարութեան, մինչ Վէրսայլի դաշնագրին 80րդ յօդուածով Գերմանիա յանձն կ'առնէ բացարձակապէս յարգել Աւստրիոյ անկախութիւնը։

Տիւրզիներու ապստամբութիւնը վերջացած

«Թայմս»ի թղթակիցը Պէյրութէն կը հեռագրէ.—

Ֆրանսական զինուորական տեղեկատու դիւանին պետը վերադարձաւ Քասր-էլ-Ազրաքէն (Անդրյորդանան), ուր շնորհիւ Անգլիացիներու աջակցութեան, յաջողեցաւ Տիւրզիներու ապստամբութիւնը վերջնապէս դադրեցնել։ Պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ 72 ապստամբներ անձնատուր եղած եւ արդէն իսկ Քասր-էլ-Ազրաքէն մեկնած են դէպի իրենց տեղերը՝ Ճէպէլը Տրիւզի մէջ։

Անձնատուր եղող ապստամբ պետերը, որոնց մէջ Աթրաշ ընտանիքին ազդեցիկ անդամները, իրենց հրամանին տակ ունէին աւելի քան 20000 հոգի, որոնք բոլորն ալ իրենց տեղերը պիտի դառնան։

Ֆրանսական պաշտօնական զեկոյց մը մեծ գովեստով կը խօսի անգլիական իշխանութեանց աջակցութեան վրայ եւ կը շեշտէ թէ այս անձնատուութիւնով այլեւս խաղաղութիւնը կը վերահաստատուի Ճէպէլը Տրիւզի մէջ։

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Եգիպտական բանակի կազմակերպութեան մասին Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ վերջերս ծագած վէճը առժամապէս կարգադրուեցաւ։ Վարչապետ Սէրվէթ փաշա մօտ օրէն Լոնտոն պիտի երթայ Ֆուատ թագաւորին հետ, որուն ճամբորդութիւնը յանուցուած էր արդէն քանի մը ամիս առաջ։ Թագաւորը իր զբօսանաւով ճամբայ պիտի ելլէ Յունիս 25ին եւ Անգլիա պիտի հասնի Յուլիսի սկիզբները։

Այս այցելութեան առթիւ կը կարծուի թէ վերջնապէս պիտի կարգադրուին երկու երկիրներու միջեւ առկախ բոլոր վէճերը, ներկայ անբնականոն վիճակը վերջ պիտի գտնէ, Անգլիա պիտի ճանչնայ Եգիպտոսի կատարեալ անկախութիւնը եւ պինուորական դաշնակցութիւն մը պիտի կնքէ անոր հետ։

«Օպզըրվըր» կը գրէ այս առթիւ. «Ինչպէս որ 1922ի Քըրզընի յայտարարութեան մէջ ըսուած էր, անգլ. կառավարութեան նպատակն է միշտ դադրեցնել իր մասնակցութիւնը Եգիպտոսի ներքին գործերուն մէջ, անմիջապէս որ տեղական կառավարութիւնը ի վիճակի ըլլայ բաւարար երաշխաւորութիւններ տալ Անգլիոյ օրինական շահերուն՝ մասնաւորապէս Սուէզի ջրանցքի հաղորդակցութեանց եւ Եգիպտոսի մէջ անգլիական առեւտուրին համար։»

Փուանիարեի ճառը եւ Գերմանիա

Վարչապետ Փուանքարէ կիրակի օր ճառ մը խօսեցաւ Լիւնէվիլի մէջ Մեծ Պատերազմի մեռելներու յիշատակին կանգնուած կոթողին բացման առթիւ։ Վարչապետը յիշեց թէ Լիւնէվիլ շատ տառապած է գերման զրաւումին տակ։ «Զեզմէ պահանջել որ մոռնաք այդ ողբերգական օրերը, ըսաւ Փուանքարէ, ձեր մարմինն մէկ անդամ կտրելու հրաւիրել պիտի նշանակէր։ Ձեր տառապանքները ձեզի կը պատկանին եւ ձեր քաջութիւնը խիստ մեծ պատիւ կը բերէ ձեզ, ուստի եւ անոնց յիշատակը պէտք է հանդիսաւորապէս պահուի ձեր տարեգրութեանց մէջ։ Ասիկա ըսել չէ սակայն թէ դուք յաւիտենական վրէժխնդրութիւն պէտք է պահէք դրացի ազգի մը դէմ։ Եթէ իր պարտութենէն վերջ Գերմանիա բացէ ի բաց այսպիսի զինքը պատերազմի մղող կառավարութիւնն ու զինուրական դասակարգը, ինչպէս մենք ըրինք 1870ին, եթէ կայսերական քաղաքականութեան պատասխանատուները չպաշտպանէր, ոչ ոքի միտքէն պիտի անցնէր ժողովուրդ մը շփոթել ինկած վարչակարգի մը հետ եւ բոլոր Գերմաններուն վերագրել այն գազրելի արարքները, որոնց ականատես եղանք։ Մեզմէ ոչ ոք վրէժ եւատելութիւն կը մնուցանէ ամբողջ Գերմանիոյ հանդէպ, ատիկա հակառակ պիտի ըլլար Ֆրանսայի ասպետական աւանդութիւններուն։ Իր երկար եւ հրաշալի պատմութեան մէջ, ամէն անգամ որ մեր երկիրը յաղթական եղած է, ինքնաբերաբար ձեռք կարկառած է պարտեալին։ Եթէ խաղաղութիւնը կը վտանգուի, յանցանքը Ֆրանսայինը չէ։ Ֆրանսա դաշնագիրներէն դուրս ոեւէ բան չի պահանջեր. ցարդ իր պահանջը եղած է եւ պիտի ըլլայ իր սահմանազատութիւնն ապահովութիւնը եւ հատուցումներու վճարումը։ Այսր ապացոյցները տուաւ Լոքառնոյի եւ ժընեւի մէջ։ Սակայն ինչո՞ւ արդեօք Գերմանիա 15 օր առաջ մեծ հանդիսաւորութեամբ Լիզպոնէն կը դրկէր մարտանաւ մը, զոր տակաւին «Էլզաս» (Ալզաս) կ'անուանէ։ Ինչո՞ւ համար 1925 Նոյեմբեր 1ին եւ 3ին, այսինքն Լոքառնոյէն վերջ արտասանուած ճառի մը մէջ, գերման նախարար մը կ'ըսէր թէ Գերմանիա զինու զօրութեամբ հպատակեցաւ միայն։ Ինչո՞ւ կը յայտարարէր թէ Գերմանիա բարոյապէս երբեք չի հրաժարիր իր կորսուած նահանգներէն եւ գերման բնակչութենէն։ Ցետոյ ինչո՞ւ ուրիշ նախարար մը աւելի բացորոշ կերպով կ'աւելցնէր թէ ինք Ալզասը գերման նահանգ մը կը նկատէ, եւ թէ բռնի ուժին հպատակելով, Գերմանիա երբեք հրաժարած չէ գերմանական ոեւէ երկրէ մը։ Ինչո՞ւ միւս կողմէ գերման եմմական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ հիմակուընէ հասկցնել կ'ուզեն որ երկու տարի չանցած Գերմանիա Տօուըսի ծրագրին վերաքննութիւնը պիտի պահանջէ եւ այլեւս չպիտի վճարէ նախատեսուած վճարումները։ Գերման թերթեր գիս կը ներկայացնեն իբրեւ ժենամոլ մը, որ վրէժէ զատ ուրիշ նպատակներ չի մնուցաներ։ Մենք կ'ատենք պատերազմը։ Մեր շահը կը պահանջէ բարի յարաբերութիւններ վերսկսիլ մեր դրացիներուն հետ։

*** Գերման ազգայնական թերթերը բուռն կերպով կը յարձակին Փուանքարէի դէմ, այս ճառին առթիւ եւ կ'ըսեն թէ Ֆրանսայի վարչապետը կ'ուզէ արգիլել ամէն կարգի մերձեցում Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ։ Կ'ըսուի նոյնիսկ թէ այս ճառին առթիւ միջադէպ մը պատահած է Պրիանի եւ Փուանքարէի միջեւ։*

SALLE DES AGRICULTEURS, 8 Rue d'Athènes, Paris (9me)
22 Յունիս, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին
ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՋՈՒԹԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻ
ՕՐԻՈՐՔ ԵՒԼԱՆԴԱ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

ՕՐ. ԱՐՄԻՆԷ ԺԱՄԱԿՈՉԵԱՆ
եւ
Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԽՏՉԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
փարիզ 19 Յունիս 1927

ՅԻՇԱՏԵՏԻ

Հ. Ց. Դ. ՈւՍ. Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Գ. Յունիս 21 երեկոյեան ժամը 9ին Floria ճաշարանի վերնայարկը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտադիր է։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի դասախօսական ժողովը՝ Գ. երեկոյ ժամը 8.30ին։ Կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները։ Դասախօս ընկ. Ա.։

ՅԱՐԴԱՆԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 23 Յունիս, Շինգշաթի ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Տիկին Լաս պիտի կարդայ իր ինքնագրութիւնները։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԴԵՐԱՍԱՆ Շահան Սարեան, մասնաւոր հրաւէրով Մարսիլիա մեկնեցաւ, կազմակերպելու համար քանի մը հայկական ներկայացումներ։

Շ. ԴԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Իազմիկ» հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 26 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւններ։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Ր

Տէսին, Կ. Գ. 100 ֆրանք։
Լիւոն, Ա. Ր. 35 ֆր.։
Մարսէյլ, Գործ.— 503.50։
Մարսէյլ, Յ. Թ.— 107։
Նէօյի, Ա. Մ.— 35։
Կառկան, Հ. Բ.— 35։
Լիոն, Գործ.— 688։
Վալանս, Գործ.— 272։
Մարսէյլ, Վ. Ժ.— 35։
Ռօեա, Մ. Խ.— 61։
Ֆլավիաք, Ա. Գ.— 70։

ՆԱՄԱԿ ուղին բժիշկ Ս. եղիազարեանց, Գրիգոր Ձիզմէճեան, Ջէնկիլէրցի Սարգիս Պետոնեան, եւ Թաիրա պէյ։ Դիմել խմբագրատուն։

ԼԻՈՆԻ ՀԱՅԱՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Լիոնի Ռասիկանական տեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ժամանակէ մը ի վեր դադրած օտարականներու ինքնութեան թուղթի փոփոխութեան կամ նորոգութեան գործողութիւնը վերսկսած է, եւ կը հրաւիրէ A (ա)էն մինչեւ R (ռ) սկզբնատառերով մականուն ունեցողները, որպէսզի անյապաղ ներկայանան Լիոնի ապահովութեան տնօրէնութեան օտարականներու յատուկ գրասենեակը, Rue St. Jean 35bis։ Ամենակարճ միջոցի մէջ չդիմողները պիտի ենթարկուին 1927 մարտ 26ի օրէնքով նախատեսուած պատիժներուն։

Ազգ. միութեան Լիոնի կեդր. վարչութիւնը, նկատի ունենալով որմէր հայ հայրենակիցներէն շատերը Ֆրանսերէն թերթ չեն կարդար, այս յոյժ կարեւոր հրահանգը կը հաղորդէ Լիոնի հայրենակիցներուն, որպէսզի ժամ առաջ ձգտեն իրենց դիրքը օրէնքին առջեւ եւ վերջ ի վերոյ պատասխանատուութենէ։

(Կնիք)

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Հայ Տիկնանց Միութեան Ուսանողաց Օգն. Մասնաճիւղի ի նպաստ փարիզի հայ կարօտեալ Ուսանողաց տարեկան ցերեկոյթը 26 Յունիս կիրակի կէս օրէ յետոյ, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 11 Rue Berryer (Etoile), Պալօմօն սր Բօչիլի պարահիւսհայեաց շքեղ ապարանքին սրահներուն մէջ։ Մուտք 50 ֆրանք։ Ռուսական նուագախումբ, ճաշ պանա, ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ։

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ
"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,
ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆՔ
320 էջ։ կը գտնուի Յառաջի խմբագրատունը, Պալենց գրատուն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Կը փնտռուի Մանուկ Տէր Յակոբեան, Սեբաստիոյ Դաւրա գիւղէն։ Ութը ամիս առաջ եղած է* Detroit Mich. *(Ամերիկա)։ Տեղեկացնել Մարաիերոս Կրտսեր. եանի 2, Rue Capitaine Jerber, Issy-les-Moulineaux (Seine) (France)։*

— Կը փնտռուի երեւանցի յաճենիկ խաչատուրեան որ Պոլիս Ամերիկացի զինուորի մը հետ ամուսնացած եւ Մարսէյլ հաստատուած է։ Իմացնել՝ Աղաւնի խաչատուրեանի Camp Victor Hugo, Refugés Russes, Marseille։

— Ատափազարցի փափազեան յահիակի աղջիկը տիկին բեբրոն որ Ատափազարի մէջ ամուսնացած էր Ֆրանսացի տիպօսկիի հետ եւ ամուսնոյն մահէն յետոյ երկու զաւակներովը փարիզ փոխադրուած է։ Դրել իր մօրեղբօր աղջկան՝ տիկ. Սիրանուշ Դաւիթեանի 88 Rue Etienne Dolet Alfortville (Seine)։

— Կը փնտռուի խաչատուր Ղազարեան էլմալուցի, որ ասկէ երկու տարի առաջ կը բնակէր Մարսէյլ, ծնեալ տիւ Սիէքլը, եւառայժմ փարիզ կամ շրջակաները կը բնակի։ Իմացնել՝ յակոբ Ղազարեանի Usine de Darberés, (Ardèche)։

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ
ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՍԱՐ
կարդացէք եւ տարածեցէք
Զարեւանդի «Կրնանք Հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը։ Ֆրանսայի համար 16 ֆր. արտասահման՝ 18 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ։
Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette, Paris (10me)։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ
ԿԸ ՀԱՅՑԱՅՑԷ ԶԵԶԻ
ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ
որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու։
Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԱԿԱՆԱՏՆ
20 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	53
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	50
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	13	10
Թրք. ոսկի	» or	112	—
Մէճիտիէ	Médjidie	7	75
Լէվա 100 հատ	Léva	18	30
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» Lire	141	60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Զուից.	» Frc. Suisse	491	—
Լէյ 100 հատ	Ley	15	20
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	105	—

ԱՐԾԵՒԻՒՂԻՔ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3275	—
»	II »	1890	—
»	III »	1520	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	150	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
VAHRAM DJÉNAZIAN
1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ճիշտ քովը
ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ
ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԱՒ եւ ՑՆՈՒՆԴ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ.։, Ե.։ եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ
"ԼՈՒՍԱՓԱՂ,, հրատարակչական
կը սկսի առաջիկայ Յուլիս ամիսէն հրատարակել վիպական եւ թատերական գործեր ՊՐԱԿ ԱՌ ՊՐԱԿ եւ պիտի տայ.
ՇԱԲԱԹԸ ՄԷԿ, ՏԱՐԻՆ 52 ՊՐԱԿ
Նկատի ունենալով հոյուածեան ցրուած վիճակը, «ԼՈՒՍԱՓԱՂ» հաստատեցաւ բաժանորդագրութիւններ.—

	3 ամսեայ (13 պրակ)	*6 ամսեայ (26 պրակ)*	*Տարեկ. (52 պրակ)*
ՖՐԱՆՍԱ	*16*	*30*	*55*
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	*—*	*40*	*75*

Բաժանորդագրուեցէ՛ք Ա. պրակը հրապարակ չելած։ Ֆրանսայի համար տարեկան մը բաժանորդագրողին 10 ֆր.ի արժէքով գիրք իբրեւ նուէր։ *Ա. ՊՐԱԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԿԵՂԱԼ ՅՈՒԼԻՍ 10ԻՆ,* եւ կը պարունակէ՝ լեհ աշխարհահռչակ վիպագրին *Բրցիպիչեւսքիի «Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ...»ն* (յուզիչ եւ հետաքրքրական վէպ) եւ Ֆրանսական Թատրոնին գլուխ գործոցներէն *«ԾԱՆԻՐ ՋՐԵՂ»* (Թատր. 3 արար) հեղ. *Փօլ Ժէրվիէօ։*
Շուտով կը սկսինք Տօսթօյէվսքիի «Դարամազով եղբայրները»։ Պահանջեցէ՛ք մասնաւոր Թուղթիկ-ծրագիրը, որ կը պարունակէ մանրամասնութիւններ եւ հրատարակելի գործերուն ցանկը։ Բաժանորդագրուելու համար՝ մեր շրջաններու եւ արտասահմանի գործակալներէն գատ,
Դիմել նամակով Vahram Sévouniի, 5 Av. Quihou, St. Mandé (Seine)։

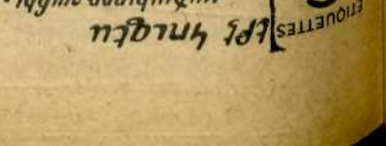
ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի
Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։
Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։
Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու, տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։
Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՌՈՊԵՐԹ ԳՕԼԼԷՋ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔՈՒՑԻ
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ
1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.
ԴԻՄԵԼ ՆԱՄԱԿՈՎ. 37, Rue de Maubeuge, Paris

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ
Իրենց բնակարանը աշխատելու համար ժէրսէ բօպէրու վրայ առատ եւ շահաւոր գործ ունինք, մինչեւ 3 ֆրանքի կտորը։ Դիմել՝ 20 Rue de Bezons, Courbevoie։ Թրամ. 76—41 Porte Maillotէն, Շոգեկառք St. Lazare։

ՈՒսուցիչ կ'ուզուի
Քէսապի իւս. ընկ. երկրորդական վարժարանին համար հմամլաարանական ուսուցիչ մը կ'ուզուի, որ կարող ըլլայ դասաւանդել հայերէն լեզուի Physiqueի եւ Chimieի դասերը։ Գիտական դասերը կը տրուին ֆրանսերէն լեզուով։
պայմաններուն համար դիմել՝ Y. Hékimian Co(o. A. Atikian B. P. 15 Lattaquie (Syrie)

ՎԱՐԶԱՒ ՏՈՒՆ, եր կու սենեակ
մէկ խոհանոց, կազ, ջուր եւ ելեկտրականութիւն, դիւրամատչելի պայմաններով։
Դիմել՝ A. Zadéyan, 14, Rue Mme. Curie, Bagneux, Seine.
Թրամ. թիւ 88 Porte d'Orleansէն, իջնել Bagneux։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՅՈՒՆԻՍ
1927

22 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 369 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԼՈՐ-ՄԱԼՈՐ՝ ՆՈՅՆ ՆՊԱՏԱԿԻՆ

Հիմա որ, մանրամասնօրէն պարզեցինք էջմիածնի մասին հրատարակուած կարգ մը լուրերու լուսաբանութիւնը, սխալն ու շիտակը, հարցնենք մեր անարժան հակառակորդներուն.

—Կրնա՞ք ապացուցանել թէ ի՛նչ վիճակ ունի, այսօր, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը, ձեր սրբութիւն սրբոցը:

Ճշտուեցաւ որ կաթողիկոսը կը ծնայ իր աթոռին վրայ, և միաբաններէն չէն աքսորուած Սեւան, այլ քանի մը հոգի գանատարկուած, իսկ ուրիշներ հսկողութեան տակ առնուած են, կաթողիկոսն ալ միասին:

Երեւանի ծանծաղամիտ վարիչները, վերջին պահուն հասկնալով որ մեծ իրարանցում յառաջ պիտի գայ, եթէ իրենց «Օրէնքը» գործադրեն այնպէս ինչպէս որ բանաձեւած էր ներքին գործավար Դիւրգէրեան, խե՛լք ըրեր են նախ միտքերը չօշափել, մասնաւոր գործակալներու միջոցաւ: Գաղտնի ժողովներ գումարեր, վիճեր, վիճաբաներ են, էջմիածինը բանւորական ակուբի վերածելու համար, բայց եղրակացութեան չյանգելով, բռնադրաւման որոշումը յետաձգեր են «անորոշ ժամանակով»:

Գէթ ա՛յս է մեր վերջին լուրը: Եւ, շեշտենք նորէն,—Մինչեւ այսօր ալ մենք տեղեկութիւն չունինք թէ ի՛նչ անցեր - դարձեր է Ապրիլ 25ին 16, կամ հրամանագիրը գործադրուե՞ր է թէ ոչ:

Այս մասին ձուկի չափ համր են թէ Հայաստանի թերթերը, եւ թէ անոնց արտասահմանի թուդթակները,

Բայց լուսաբանութիւններ չեն պակսիր:

Գրագէտ Կոստան Զարեան, որ չէր հաւնած «դաշնակցական» Հայաստանին եւ խօսք ըսել չէր տար ներկայ Հայաստանին դէմ, 1922ին շտապեց Երեւան երթալ եւ ուսուցիչ նշանակուեցաւ Հայաստանի համալսարանին մէջ, երկու տարի յետոյ վերադառնալու համար: Այժմ սկսեր է իր տպաւորութիւնները դրել «Հայրենիք» ամսագրին մէջ, շատ նուրբ այլ թափանցիկ արուեստով մը: Կ'արժէ ամբողջ էջեր արտատպել այդ շարքէն, «Անցորդը եւ իր ճամբան»: Բաղենք միայն երկու նախադասութիւն, վերջին մասէն («Հայրենիք» ամսագիր, Յունիս).—

— « երկու օր է էջմիածնում եմ:

Ամէն ինչ փոխուել է:

Վարդապետների ձեռքից խուցերի մեծ մասը առել են: Քափ-քափած մարդիկ, ռուսական շապիկ, բարձր կօշիկ՝ հաւեր են պահում, կեղտոտ ջուրերը դուրս ածում եւ եկեղեցիի վրայ թշնամական նպատակներ ձգում:

Կղերականները գրեթէ չեն երեւում: Ստուերների տակ պատսպարւած մէկ մէկի երեսն են նայում եւ լռում:

Վեհարանը սինէմայի են վերածել: Ջաքի Չեպլինը գնացել է էջմիածին եւ 50 կոպէկով նոր կրօնք է ծախում: Երբեմն նեղկամտութեամբ է կարել մարքսը՝ կաթողիկոսական երկար միրուքով, եւ քաղաքից մի էջ է կարդում:»

Այս բոլորը՝ 1923ին, 1924ին կամ 1925ին, իսկ այսօ՞ր: Ո՞վ գիտէ: Ո՞վ կրցաւ ստուգել:

Եւ ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ ամէն վտանգ անցած է: Բացէք պոլշեւիկեան կրօնաթերթին, երե անի «Ազատ Յեկեղեցի»ի Մայիսի Թիւը, էջ 144, եւ կարդացէք.

— « էջմիածնի գլխուն վերեւ սեւ փոթորիկներու պարզ նշաններ կ'երեւան. սակայն անոնք էջմիածնի ճաճիճէն կ'առնեն իրենց գոյութիւն: Ազատ եկեղեցական շարժում գնալով օր օրին կը ծաւալի. ան՝ ժողովրդականութիւն կ'առնու, ան՝ կը զօրանայ»:

Այս աւետիսը տուողները՝ այն ափ մը խառնակիշներն են որ, կարմիր ժանտարմաններու սուիններուն կրթնած, գրաւեցին տասնէ աւելի հայկական եկեղեցիներ եւ կալուածներ Թիֆլիսի մէջ, և դեռ անցեալ օր ալ՝ Նորքի Ս. Աստուածածին վանքը, Երեւանի մէջ, եւ կը շարունակեն լրբանալ օրէ օր, եւ նոր շահատակութիւններ կատարել անխափան:

*«Հայկ. եկեղեցին բարեփոխելու» պատրուակին տակ, այդ հասարակ խաչագողները, կանխորոշ ծրագրի մը համաձայն, կը քանդեն եւ կը կազմալուծեն ամէն ինչ: Եւ շատ լաւ «տակտիկ» են ընտրած Երեւանցիները: Քանի որ այս անձնուէր գործիքները կան, ինչո՞ւ բռնութեան դիմել եւ իրարանցում պատճառել: Թող անոնք յամրաբար փորեն դարաւոր հիմնարկութեան մը հիմքերը, եւ ուշ-կանուխ կը հասնին իրենց մտմտացած նպատակին: Էջմիածինն ալ կը դառնայ խորհրդային օրկան մը, հոլոշինի

ԹՈՒՐՔ-ԹԱԹԱՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՄՇԱԿՈՅԹԸ

(Թրքական նոր այբուբենի կիրառման առթիւ)

Ինչպէս գրեցինք, Ադրբէջանի կառավարութիւնը պարտաւորիչ ճուչական է թրքական նոր՝ լատիներէն այբուբենը, յառաջիկայ ուսումնական շրջանէն, թէ դպրոցներու, թէ դասագիրքերու, թէ ուսուցիչներու եւ թէ պաշտօնեաներու համար:

Այս որոշումէն առաջ, Մայիս 22ին, Մոսկուայի «Իզվեստիա»ն ուշագրաւ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած էր, որուն գլխաւոր կէտերը կ'ամփոփենք ստորեւ:

ԹՄՐ.

Յունիսի սկիզբները Բագուի մէջ գումարուեցաւ թրքական նոր Այբուբենի Համամիութենական Կոմիտէի առաջին լիագումար նիստը (Պլենում):

Ինչպէս այդ գումարումը ինքնին, այնպէս ալ անոր օրակարգին մէջ մտնող խնդիրները ցոյց կուտան, որ թրքական նոր այբուբենին գործածութիւնը տեսական խօսակցութիւններու եւ վիճաբանութիւններու սահմանէն կ'ելլէ եւ կը մտնէ գործնական աշխատանքի սահմանները:

Թրքական նոր այբուբենը ունի իր պատմութիւնը, որ դուրկ չէ հետաքրքրութենէ, ինչպէս անոր շուրջ յարուցուած վիճաբանութիւններու, այնպէս ալ անոր՝ առանձին ազգային հանրապետութիւններու մէջ կարճատեւ կիրառման փորձի, կատարած նուաճումներու տեսակէտէն:

Նոր այբուբենի հարցը թուրք-թաթար ժողովուրդներու համար կը հանդիսանայ ամէն բանէ առաջ արհեստագիտական պարզութեան եւ գրութեան յարմարութեան խնդիր:

Իսլամական աշխարհին մէջ հնագոյն ժամանակներէ ի վեր, ընդունուած է արաբական այբուբենը: Ընդունուած է ո՛չ թէ անոր համար, որ աւելի յարմարութիւն ունի, այլ լոկ անոր համար, որ տարածուած է այդ ցեղերու մէջ միաժամանակ խլամի ծաւալման ու աշխարհակալ քաղաքականութեան հետ: Թրքական ժողովուրդներու այբուբենը թէեւ արաբական է, բայց ամենեւին եւ ամէն տեղ՝ միատեսակ չէ: Մէկ կողմէն անոր համար, որ ամէն ժողովուրդ ինքնայատուկ կերպով պարզեցուցած է զայն եւ միւս կողմէ ալ այդ ժողովուրդները շփուելով ուրիշ ազգութիւններու հետ, դարերու ընթացքին կորնցուցեր են իրենց առանձնայատկութիւնները:

Այնպէս որ, միջնադարեան արաբական այբուբենի բարենորոգման անհրաժեշտութեան գաղափարը ծագած է դեռ եւս նախայեղափոխական շրջանին, շուրջ 70 տարի առաջ, Ադրբէջանի մէջ: Կարելի է մատնանշել քանի մը անուններ, որոնք փորձեր են լուծել թուրք ժողովուրդներու նոր այբուբենի առեղծուածը: Այդ շարքէն են թուրք գրող Միրզա-Ֆէթհ Ալի-Ախունդով, պարսիկ գրագէտ Միրզա Մելքում-Խանը, պարսիկ արքայազն Ռիզա Խան Միրզա, Անդրկովկասեան գործիչ Ճէրիտուն բէկ Ռաշպէյլին, ռուսերէն «Ռուսական Արեւելք» թերթին խմբագիր Մամէտ Ագա Շահ Թախթինակին, թուրքիոյ շարք մը գործիչները եւլն.:

Նոր այբուբենին ընտրութիւնը առանց բանավէճերու, առանց կրքոտ վէճերու չանցաւ: Նախապէս այդ վէճերը կը վերաբերէին գործին արհեստագիտական կողմին, սակայն յետագային անոնք ստացան քաղաքական եւ ազգային հանդամանք: Թրքական այբուբենի լատինացման վերաբերեալ շատ մը վէճեր ծագեցան: Ոմանք կը պնդէին արաբական այբուբենի բարենորոգման վրայ, ոմանք ալ լատինական տառեր ընդունելու կողմնակից էին:

Թրքական նոր՝ լատինական դիրերու ընտրութեան մէջ հակական դեր կատարեց Ադրբէջանի հանրապետութիւնը: 1922ին Ադրբէջանի քաղաքներուն մէջ կազմակերպուեցան թրքական նոր (լատինական) այբուբենի կոմիտէներ, նիւթական ամենաուշ պայմաններու մէջ: Սակայն, հակառակ այդ հանգամանքին, կոմիտէի գործիչները որ ջերմագին փարեր էին գործին՝ կանգ չառին եւ ոչ մէկ աննպաստ հանգամանքի առջեւ ու շուտով տուին շօշափելի արդիւնքներ: Նոյն թուականին նոր՝ լատինական այբուբենով լոյս տեսած «Եէնի Եօլ» (Նոր Ուղի) թերթը միայն 37 օրինակ տարածուեցաւ, մինչդեռ 1926 Ապրիլին այդ թիւը բարձրացաւ մինչեւ 6000: Եթէ երկար տարիներու ընթացքին Ադրբէջանի մէջ շնորհիւ հին արաբական այբուբենի կարդալ-գրել գիտցողներու թիւը կը ներկայացնէր հարիւրին 3—4, 1926 Հոկտեմբեր ամսուն այդ համեմատութիւնը շնորհիւ նոր՝ լատինական այբուբենի բարձրացաւ աւելի քան 10 առ հարիւր: Նոյն արագութեամբ առաջ կ'երթար դպրոցներու մէջ, նոր այբուբենի ուսուցումը:

Այդ յաջողութեան պատճառն է նոր այբուբենի բացառապէս մատչելի եւ դիւրին հանդամանքը, համեմատելով արաբականին հետ: Արաբական տառերով գրել-կարդալ սորվեցնող կայաններէն մարդիկ զանգուածօրէն փոխադրուեցան վերոյիշեալ կոմիտէի կազմակերպած կայանները:

Ադրբէջանէն ետքը, լատինական այբուբենն ընդունեցին Հիւսիսային Կովկասի ժողովուրդները, Կիրզիզները, Թիւրքմէնները:

Նոր այբուբենի մասին մղուած քանավէճին վերջ տուաւ թուրքաբանական համագումարը, որ գումարուեցաւ, Բագուի մէջ, 1926 Մարտ ամսուն: (Հայաստանի կողմէն պաշտօնապէս այդ համագումարին ներկայ էր փրոֆ. Հրաչեայ Աճառեանը: (Յառաջ):

Մշակոյթի առաւելապէս լեզուային խնդիրը լուծելու համար արեւելեան ժողովուրդներու համագումարի միտքը առաջին անգամ յղացաւ Խորհրդային Միութեան եւ Անդրկովկասի հանրապետութեան նախկին կեդր. Գործադիր Կոմիտէի նախագահ հանդուցեալ Նարիմանովը (որու անունով այժմ կը կոչուի հայկական Լազարեան ճեմարանը, (Յառաջ): Մակայն թուրքական այբուբենի լատինացման իրագործումը եւ այդ գաղափարին լիակատար կիրառումը գալի չափով կը պարտին Ադրբէջանի կենդործկոմի եւ նոր թուրքական՝ լատինական այբուբենի գործածման համամիութենական կոմիտէի նախագահ Ազամալի, օղլիին:

Յետագային, ինչպէս յիշեցինք, (1926 Մարտ ամսին) հրաւիրուեցաւ թուրքաբանական համագումարը: Անոր աշխատանքներուն կը մասնակցէին Խորհրդային Միութեան արեւելագէտ ամէնէն ականաւոր գիտնականներն ու հետազօտիչները: Այդտեղ ներկայ էին արեւելագիտական հիմնարկներու ներկայացուցիչները. ալ չենք խօսիր դրեթէ բոլոր, ամենահեռաւոր արեւելեան ժողովուրդներու մասին:

Համագումարը իր որոշումներու մէջ շեշտեց նոր թուրքական լատինական այբուբենի առաւելութիւնները եւ արհեստագիտական գերազանցութիւնները՝ արաբական եւ բարենորոգուած արաբական այբուբենի հետ բաղդատմամբ: Նոյնպէս ընդգծեց նոր այբուբենի մշակութային պատմական եւ լեռաջադիմական նշանակութիւնը արաբականին հետ համեմատաբար:

Համագումարը դիտեց ու ջերմօրէն ի գլուխ հանեց Ադրբէջան, Խորհրդային Միութեան շրջաններու եւ հանրապետութիւններու (Եաքութիայի, Կիրզիզստանի, Ինգուշեթիայի, Կարաչաեւօ-Չերքէզիայի, Կաբարդինիայի, Բալկարիայի, Օսեթիայի, Չեհնիայի) հսկայական աշխատանքը այդ ասպարէզին մէջ: Յառաջ բերաւ նոր այբուբենի գործածման լայն շարժում Բաշկիրիայի, Թիւրքմէնստանի, Ուզբեկստանին եւ Ազրպէյճան Չերքէզեան շրջաններուն մէջ: Համագումարը յանձնարարեց թուրք-թաթարական եւ այլ ժողովուրդներուն ուսումնասիրել Ադրբէջանի եւ Միութեան այլ շրջաններու եւ հանրապետութիւններու փորձերն ու մեթոտները, իրենց այբուբենի հնարաւոր բարեփոխման համար:

Վերջին ժամանակներս Բագուի մէջ կազմակերպուած է համամիութենական կեդրոնական կոմիտէ, որ պիտի զբաղի նոր թրքական այբուբենի կիրառման գործով: Անոր վրայ դրուած են խորհրդային Միութեան մէջ գտնուող թրքական բոլոր հանրապետութիւններու եւ շրջաններու նոր այբուբենի աշխատանքի կազմակերպման եւ գործածման պարտականութիւնները: Մինչեւ կոմիտէի լիագումար նիստի գումարումը նախնական աշխատանքները կը վարէ կոմիտէի ժամանակաւոր նախագահութիւնը:

Նոր՝ Բ. համագումարի օրակարգին մէջ կը մտնեն ի միջի այլոց նաեւ հետեւեալ խնդիրները.—Թրքական նոր այբուբենի կիրառման համար պատրաստել աշխատակիցներ, վերապատրաստել ուսուցիչներ, կազմակերպել անդրազիտութեան կայաններ, եւլն.:

Բ. ԿՈՒԼԲԵՇԵՐՈՎ.

ՀԱՅԿ. ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մուրճ-Մանզպոի Թղթակիցը կը գրէ Մոսկուայէն.

— Մայիս 22ին Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանին երգչախումբի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ «Հայաստանի անօք երախտաներու օժանդակ ընկերութեան» հաւաքոյթը:

Քաղաքին հայութիւնը, որ 8000էն աւելի է, կը բացակայէր: 40 հոգի միայն ներկայ էին:

Յառաջ երեւոյթ մը: Եւ սակայն, պէտք է խոստովանիլ որ ժողովուրդը տեղեկութիւն չունէր հաւաքոյթին մասին: Հայոց տուները ցրուած են, եւ լուր տըրուած չէր նոյնիսկ մամուլով:

Հաւաքոյթին մէջ, ընկերութեան նախագահ Ցէր Գարբիէլեան տուաւ ընդհ. զեկուցում մը:

Ցետոյ խօսեցաւ «Հայաստանի անօք երախտներու օժանդակ ընկերութեան» պատուիրակը, որ նոր կը վերադառնար արտասահմանէն:

Զեկուցանողը նկարագրեց արտասահմանեան հայկական գաղութներու կացութիւնը:

«Ամերիկայի Հայերուն թիւն է 150,00, որոնք բաժնուած են Նիւ Եորքի, Պոսթընի, Չիքագոյի, ինչպէս նաեւ Քալիֆորնիոյ մէջ: Ֆրանսայի մէջ կ'ապրին 40 000 Հայեր, Հարիւրին 70ը՝ աշխատաւոր: Սուրիոյ մէջ կ'ապրին 125,000 Հայեր, որոնք բաժնուած են Դամասկոսի, Հալէպի եւ Մուսուլի շրջանները: Այս գաղթականները պատերազմի ադէտներէն փախած բեկորներ են, եւ կը գտնուին աննախանձելի վիճակի մը մէջ: Մեծ թիւով Հայութիւն կայ նաեւ Հնդկաստանի, Ցունաստանի մէջ, մատնուած աննախանձելի վիճակի մը:

Միտքերու փոխանակութենէ յետոյ, որոշուեցաւ Հայկական ակումբ մը բանալ Մոսկուայի մէջ:

ԱՆԳԼԻԱ, ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆ

Անգլեւեգիպտական վէճերը լուծուած չեն ամբողջովին եւ եգիպտական դիւանալ ու խաղաղ յեղափոխութիւնը գտած չէ վախճանը: Եգիպտոս կը ձգտի բացարձակ անկախութեան, անբաւական սեպելով 28-2-22ի սահմանադրութիւնը: Անգլիա կ'ուզէ պահել գերակշռութիւնը Եգիպտոսի մէջ եւ ամէնէն աւելի պահպանել Սուէզի ջրանցքին տիրապետութիւնը:

Անգլիա պատրաստ է հրաժարելու «Քափիթիւլասիոն»ներէն, Եգիպտոսի մէջ ձեռք բերուած քաղաքական եւ իրաւաբանական դիրքերէն, համաձայնելու Սուտանի համար, քաշուելու գինուրապէս (15 հազարի բանակ մը ունի դեռ, պահելով միայն Հելիոպոլիսի եւ Ապու-քիրիասառնակներու կայանները, ուր սակայն 300 սաւառնակներ կան եւ կրնան Եգիպտոսը ծածկել, պայմանաւ որ պատերազմի ատեն Եգիպտոսի փոխադրութեան միջոցները տրամադրուին իրեն: Անգլիական բանակը պիտի քաշուի ասկէ եւ զերքը, պայմանաւ որ Սինայի անապատը, այսինքն ջրանցքին ամբողջ արեւելեան կողմը կցուի Պաղեստինին:

Անշուշտ բանակցութիւնները գաղտնի են: Վերի տեղեկութիւնները կը մատնանշեն անգլիական քաղաքականութիւնը, որուն ձգտումն է պահպանել Հնդ. Սուէզի ճամբան, Միջերկրականի եւ Հնդկաստանի հաղորդակցութիւններու պատասխանատուն:

Եգիպտացի ազգայնականներու բուռն բաղձանքն է «քափիթիւլասիոն»ներու ջնջումը: Արժանապատուութեան խնդիր մըն է ասիկա իրենց համար: Ազգայնականները կը պնդեն որ բաւական քաղաքական հասունութիւն ցոյց տուած են, բաւական ձեռնհասութիւն ունին տնտեսական գործեր վարելու: Եւրոպական պետութիւններու վարիչներ այնքան լաւատես չեն Եգիպտոսի վարչութեան մասին:

Ազգայնական պետը, Եգիպտոսի կուռքը, գիտցաւ գինեալ յեղափոխութեան տեղ դիւանագիտութեան զէնքը գործածել: Ցեղափոխութեամբ իշխանութեան հասնողները ամէնէն ջերմ պաշտպանները կը դառնան հաստատուած կարգերու եւ ամէնէն թուղթ պահպանողականները: Այսպէս է Ռուսիա, այսպէս կը շարունակուի Իտալիոյ մէջ: Եգիպտոսի մէջ անտեսական կեանքը կը վարին տեղական եւ արտաքին ուժերու միացումով: Այդ խառն դրութեան խոչումը պիտի պատճառէ անհաւասարակշռութիւն մը, ջլատում մը, համաձայնիլ Անգլիոյ հետ, բայց նուազագոյն զիջումներով,— այս է եգիպտացի ազգայնականներուն քաղաքականութիւնը:

Անգլիոյ գաղթաշխարհային նախարար Էմըրի վերջերս փառաբանելով լորտ Պիքընսֆիլտի յիշատակը, կ'ըսէր. «Կայսրութեան նաւային խնդիրը հիմնուած է Հնդկաց օվկիանոսը առանց հակակշիռի միջերկրականի միացնելուն վրայ. Ջրանցքին ապահովութեան համար երկու ափերն ալ մեր ձեռքն ըլլալու են եւ հարեւան երկիրները բարեկամներու ձեռք: Պաղեստինի հոգատարութիւնն ու Եպիպտոսի հանդէպ մեր ունեցած քաղաքականութիւնը այս մտահոգութեան արդիւնքն է: Այս քաղաքականութիւնն ալ անհատական չէ. ամէն կառավարութիւն նոյն ուղղութիւնը բռնած է:»

Ընդդիմադիր թերթ մը մեկնի՝ «Ցէյլի Մէյլ», կ'առաջարկէր Իտալիոյ յանձնել պաղեստինի հոգատարութիւնը: Եթէ Լորտ Ռոթըմիր, թերթին տէրը իշխանութեան գլուխ ըլլար՝ անշուշտ տարբեր պիտի մտածէր:

Այս հարցին շուրջ կը դառնայ պայքարը եգիպտական մամուլին եւ սիոնական թերթի մը միջեւ:

Եգիպտական «Էլ Ահրամ» թերթը դիտել կուտայ որ Սինան միշտ եգիպտոսի պատկանած է: «Ինչո՞ւ Եգիպտոս պիտի բանտարկուի Սուտանի եւ Ջրանցքին մէջտեղ: Սինականութեան շահն է տիրել Սինայի եւ Ակապայի ծոցին կէսին: Անգլիացիները պիտի շինեն երկաթուղի մը փորթ Ֆուատէն (փորթ Սայիտի դիմաց) Ամման եւ յետոյ Պասրա: Ընկարելի է որ Եգիպտոս այսքան կարեւոր զիջում մը ընէ անգլիական գինուորներուն Եգիպտոսէն քաշուելուն փոխարէն»:

Սիոնական թերթ մը «Փալեսթայն Ուիքլի»ն գրէ իր կարգին.—

«Պատմական եւ աշխարհագրական տեսակէտով Սինան կը պատկանի Պաղեստինին: Հրեաները պատ ոչ մէկ ժողովուրդ կրնայ արժեւորել այդ անապատը: Սինեւ փորթ Սայիտ, փորթ Թէվֆիք եւ փորթ Ֆուատ պաղեստինեան են: Հետզհետէ բազմացող ժողովուրդի մը համար անհրաժեշտ է տիրանալ անմշակ երկրի մը, որ Եգիպտոսի համար ոեւէ արժէք չունի:»

Ցետեւական տեսակէտով Սինան արժէք մը չունի: Ընուշ ջուրի աղբիւրներ գրեթէ չկան: Պազայէն քաղիա ջուրի կէտեր կան կարաւաններու համար: Թուրք բանակը պատերազմի ատեն (3 փետր. 1915) փորձեց տակէ գրաւել ջրանցքը, բանակին մեծ մասը թողլով ջուրի կեդրոններուն մէջտեղ՝ օգտուելով մանաւանդ երեւոյթէ մը. այդ տարին անձրեւներու տատութեան պատճառաւ Սուէզէն մինչեւ 20 քիլօմեթր արեւելք լիճ մը ձեւացած էր:

Կարեւորութիւնը ռազմական է, եւ անգամ մըն ալ կը շեշտուի գերմանացի աշխարհագէտին՝ Ռացէլի պնդումը թէ քաղաքականութեան հիմն է աշխարհագրական իրողութիւնը: Հնդկաց ովկիանոսը վերապահուած է անգլիական տիրապետութեան: Եգիպտոս, Իրագ, Սուտան, Պաղեստին, արաբ ծովակերը: Մինչեւ Ատէն, կը կազմեն ամբողջութիւն մը, պաշտպանութեան դրութիւն մը Հնդկաց ովկիանոսին եւ Կիպրոսի, Մալթայի միջեւ: Այս դրութեան կեդրոնն է պաղեստին՝ Սինայի անապատով միացուած: Այսպէս կ'ըմբռնէն Փորթ Սայիտի դիմաց շինուած Փորթ Ֆուատի ռազմական կարեւորութիւնը:

Սուէզ կը նմանի Փանամայի, եւ ինչպէս որ Ս. Նահանգները կ'ընդդիմանան չէզոքացնելու երկրորդը, Անգլիա երբեք պիտի չմեղադրուի առաջինը: Ֆրանսա զղջաց Եգիպտոսը ձգելուն (1882ին) Քլեմանսոյի վարչութեան օրով Անգլիա Հաստատուեցաւ Եգիպտոսի մէջ: Լորտ Կրէնվիլ մեծ պատուհասանգ ըսած էր (1883 Յունիս 3ին). «Եգիպտոս պիտի պարպուի երբ անդորրութիւնը հաստատուի»: Քանի մը տարիներ ետք կնքուեցաւ պայմանագիրը (22 Փետ. 1888) «Սուէզի ջրանցքին ապատ գործածութեան համար»: Ջրանցքը չէզոք է պատերազմի ատեն միայն:

Ֆրանսա հաստատուելով Սուրիոյ մէջ, ժամանակ մը հակակշիռ մը կը կազմէ անգլիական բացարձակ տիրապետութեան: 1788ին Վոլնէյ կը գրէր որ Եգիպտոսէն Հնդկաստան պիտի երթանք, հաստատելով Սուէզի Հաղորդակցութիւնը: 1798 Ապրիլ 12ին Տիրէքթուառը Եգիպտոս դրկեց Նափոլէոն պոնափարթը՝ «կարմիր ծովը ֆրանսական ատպան մը դարձնելու համար» Նափոլէոն անցաւ Սուէզը, գրաւեց Սինայի թերակղզին, առաւ Կազան ու Եաֆան:

Անգլիա կը հետեւի նոր դարերու մեծագոյն ռազմագէտին քայլերուն:

Գ. Խ.

ԿԵԱՆՔԸ ՎԱՌՆԱՅԻ ՄԷՋ

(Յեփական Թղթակցութիւն)

ՎԱՌՆԱ, 12 Յունիս

Պուլկ. Երեսփոխանական ընտրութեանց պատճառաւ, գաղութիս մէջ Մարիս 28ի տօնակատարութիւնը յետաձգուած էր 5 Յունիսին: Վառնան, որ միշտ ալ արժանաւոր յարգանքը բերած է ազգային սրբութիւններու հանդէպ, այս տարի եւս տօնից արժանաւոր հանդիսութեամբ:

Թաղական խորհուրդը օրեր առաջ հրաւիրած էր բոլոր ազգմիութիւններն ու մարմինները՝ հաւաքաբար տօնելու անկախութեան մեծ տօնը: Բացի ոմանք վարներէ եւ հնչակեաններէ, տեղւոյս բոլո՛ր կազմակերպութիւնները՝ (Հոգաբարձութիւն, Ազգ. ատենատեսութիւն, Հ. Մ. Ը. Մ., «Արծիւ» եւ «Արշաւանք»՝ մարզմիութիւններ, «Օրիորդաց», Հ. Յ. Դ., Բարկէն-Սիւնի ընթերցարան, «Գողթան» երաժշտական միութիւն եւլն., ընդամէնը 13, հաւաքաբար եւ միաձայն որոշումով ձեռնարկեցին տօնակատարութեան: Օրեր առաջ, հրապարակ հանուած էին կոչեր՝ զանազան մարմիններէ:

5 Յունիս, Կիրակի առաւօտ, Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ պատարագ եւ հոգեհանգիստ ազատագրութեանձամբուն վրայ իննդողներու յիշատակին:

Եկեղեցւոյ մէջտեղը դրուած էր յուշարձան մը, յարգանքի խօսքերով «28 Մարիս»ի խոշոր դէմքերու՝ Արամին, Զօր. Նիկ. Զարէհ-կեանին, Միլիկեանին, Դրօհին»: Տօնին առթիւ խօսեցաւ Ս. Ա. քհնյ. Ղարիպեան: Եկեղեցւոյ աւարտումէն վերջ, նախ խօսեցաւ Պ. Ս. Նշանեան, որ թուեց ազատագրական շարժման նուաճումները՝ ձլարձակուած Ռաֆֆիներէ եւ Աբովեաններէն, յիշեց Սարդարապատը իր խիզախ ու անվեհեր կռիւներով, ու կոչ ըրաւ մնալ հաւատարիմ այդ սրբազան նշանաբանին:

Երկրորդ խօսողն էր Պ. Կ. Մեհեան, որ եկած էր Զեյթունէն: Բանախօսը պատմական անցուդարձ մեջբերումներ կատարելով՝ ցոյց տուաւ Զեյթունի ազատասիրութիւնը, 28 Մարիսը նկատելով ճշմարտութեան ու արդարութեան գեղեցիկ ճիգ մը, զուգակշիռը տուաւ մեր անտես մնացած (հինէն) մեծ կորուստներուն, եւ անկախութեան հիմնական տարրերը բնորոշեց: Ցետոյ յիշեց թէ օրուան վեհութիւնը կը պարտադրէ հպարտ ըլլալ՝ բոլո՛ր փոքրոզի հաշակրաւութիւններու դէմ:

Մակեդոնական կազմակերպութեան ներկայացուցիչը զեղչիկ ու անկեղծ գնահատանքը բերաւ հայ դատին, որուն պատասխանեց Պ. Մկրտիչ Աասարճեան, պուլկարերէն: Ժողովուրդը խռնուած ու ոգեւոր թողուց եկեղեցւոյ բակը, ցերեկուան մինչեւ ուշ պահը:

* Նոյն դիշերը, Բարկէն-Սիւնի ընթերցարանին մէջ կազմակերպուած էր երեկոյթ մը: Սրահը լեցուն էր:

Եղան արտասանութիւններ, «Գողթան» նուագախումբը նուագեց ընտիր կտորներ: Կրկին խօսեցաւ Պ. Կ. Մեհեան, որ նանշելով մեր հեթանոս թէ

ԽՍԿՈՏՉՈՒՆ ՅԱՒՈՂՈՂՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ս. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ա. Ս. Թումանեան ծնած է 1869 Դեկտեմբեր 19-ին Լոռի-Քարվանսարայ գիւղը։ Հայրը՝ Սուրէն Թումանեան, ազգութեամբ Լոռեցի, ուսած է Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը, ապա Գերմանիա եւ Ֆրանսա։ Ուսումը աւարտելէ յետոյ, վերադարձած է Թիֆլիս եւ զբաղած է գրականութեամբ։ Ա. Թումանեան առաջին անգամ հանդէս եկած է 1892 թուականին։ Ան հրատարակած է «Ծաղիկ Հայաստանի» ժողովածուն, որ կը պարունակէ 1892—1902 թուականներու գրուածքները։ Ա. Թումանեան հրատարակած է նաեւ «Ալաւերդի» ժողովածուն։ Ան գրած է նաեւ «Գիքոր» վիպակը, «Պատմուճան» եւ «Գողի Քրիստափոր» պատմուածքները։ Ա. Թումանեան մահացած է 1923 Մարտ 23-ին։

Ա. Ս. Թումանեան ծնած է Լոռի-Քարվանսարայ գիւղը։ Հայրը՝ Սուրէն Թումանեան, ազգութեամբ Լոռեցի, ուսած է Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը, ապա Գերմանիա եւ Ֆրանսա։ Ուսումը աւարտելէ յետոյ, վերադարձած է Թիֆլիս եւ զբաղած է գրականութեամբ։ Ա. Թումանեան առաջին անգամ հանդէս եկած է 1892 թուականին։ Ան հրատարակած է «Ծաղիկ Հայաստանի» ժողովածուն, որ կը պարունակէ 1892—1902 թուականներու գրուածքները։ Ա. Թումանեան հրատարակած է նաեւ «Ալաւերդի» ժողովածուն։ Ան գրած է նաեւ «Գիքոր» վիպակը, «Պատմուճան» եւ «Գողի Քրիստափոր» պատմուածքները։ Ա. Թումանեան մահացած է 1923 Մարտ 23-ին։

Ա. Ս. Թումանեան ծնած է Լոռի-Քարվանսարայ գիւղը։ Հայրը՝ Սուրէն Թումանեան, ազգութեամբ Լոռեցի, ուսած է Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցը, ապա Գերմանիա եւ Ֆրանսա։ Ուսումը աւարտելէ յետոյ, վերադարձած է Թիֆլիս եւ զբաղած է գրականութեամբ։ Ա. Թումանեան առաջին անգամ հանդէս եկած է 1892 թուականին։ Ան հրատարակած է «Ծաղիկ Հայաստանի» ժողովածուն, որ կը պարունակէ 1892—1902 թուականներու գրուածքները։ Ա. Թումանեան հրատարակած է նաեւ «Ալաւերդի» ժողովածուն։ Ան գրած է նաեւ «Գիքոր» վիպակը, «Պատմուճան» եւ «Գողի Քրիստափոր» պատմուածքները։ Ա. Թումանեան մահացած է 1923 Մարտ 23-ին։

կարգին առաջին տեղը կը գրաւէն մարդասպանութիւնն ու կեղծարարութիւնը: Ասոնք իրենց յոյսը դրած են խորհրդային Միութեան դիւանագիտական պարտութեան վրայ, Ռուսիոյ մէջ միապետութիւնը վերականգնելու համար, շնորհիւ օտար բանակի մը եւ նաւատորմի մը: Ահա թէ ինչու, երբ մէկ կողմէ խորհրդային Միութեան արտասահմանի դիւանագիտական ներկայացուցիչները կը սպաննեն, միաժամանակ կը ստեղծեն այնպիսի միջադէպեր, վէճեր, որոնք Ռուսիոյ հետ պատերազմի կրնան մղել: Միւս կողմէ բուն երկրին մէջ ալ եղեռնափորձեր կազմակերպելով, նոյն միապետական ահաբեկչական կազմակերպութիւնները կ'ուզեն արտասահմանի մէջ այն տպաւորութիւնը առաջ բերել Թէ խորհրդային վարչաձեւին ամրութիւնը խախտած է:

Դեսպանը կանխամտածուած ծրագրի մը կը վերագրէ նոյն օրը (Յունիս 7) Վոյքօֆի մահափորձը, Օփանսքիի սպանութիւնը եւ Լէնինկրատի համալնավար ակումբին եղեռնափորձը: Ասոնք բոլորը օտար գրգռութեան հետեւանք են:

Վերջին օրերու ահ ու սարսափի քաղաքականութիւնը արդարացնելու համար, խորհրդային ներկայացուցիչը պատմեց թէ Վարշաւայի մահափորձէն չորս օր առաջ Մոսկուայի Լուպիաքա փողոցի մէկ շէնքին մէջ ռումբ մը գտնուեցաւ, պատրաստ պայթելու. Մայիս 10ին բռնուեցան խումբ մը նախկին միապետական սպաներ, որոնք քաղաքական կարգ մը մարդոց դէմ մահափորձեր կը կազմակերպէին. Մարտ 12ին Մոսկուայի մեծ թատրոնին մէջ միլիոնկի մը պահուն կուբէվիչի կողմէ կատարուելիք մահափորձ մը ձախողեցաւ: Քանի կալանաւորները գնդակահարուեցան՝ իբրեւ պաշտպանողական միջոց՝ վերջ տալու համար այն ահաբեկչական գործողութեան, որ կը սպառնայ ոչ միայն խորհրդային միութեան, այլ ամբողջ Եւրոպայի խաղաղութեան:

Մուսթաֆա Քեմալ Պոլիս կ'այցելէ

Թուրք թերթերը կը գրեն Թէ Մուսթաֆա Քեմալ վերջապէս որոշած է Պոլիս այցելել Յուլիսի սկիզբը: Պիտի բնակի Տօլմա Պաղչէի սուլթանական պալատին մէջ: Պոլսոյ քաղաքապետ Մուհիտտին պէյ էնկիւրի գացած է, Ղազին հրաւիրելու համար: Վարչապետ Ճամէի փաշա եւս Պոլիս պիտի գայ եւ առեն մը պիտի մնայ:

Նաւային զինաթափութեան ժողովը

Առաջին նիստին մէջ նախագահ ընտրուեցաւ Ամերիկայի գլխաւոր պատուիրակ Կիպսըն: Ճափոնի պատուիրակ Ծովակալ Սայիթօ առաջարկով համակրական հեռագիր մը ուղղուեցաւ նախագահ Քուլիճի: Կիպսըն կարդաց Ամերիկայի նախագահին մէկ նամակը, որով յոյս կը յայտնէ Թէ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութիւն մը գոյացնել, անկարելի դարձնելու համար նաւային մրցակցութիւնը երեք պետութեանց միջեւ եւ աւելի սերտ կապեր հաստատելու համար:

Յետոյ կարգով երեք պետութեանց ներկայացուցիչները պարզեցին իրենց տեսակէտները:

Ամերիկեան ներկայացուցիչը յածանաւերու համար առաջարկեց հետեւեալ թիւերը.— Միացեալ Նահանգներ եւ Մեծն Բրիտանիա՝ 250 — 300,000 թոնս, Ճափոն՝ 150 — 180,000: Թորպիլահալածներ՝ Մ. Նահանգներ եւ Մեծն Բրիտանիա՝ 200-250,000 թոնս, Ճափոն՝ 125 — 150,000: Ընդծովեաններ՝ Մ. Նահանգներ եւ Մեծն Բրիտանիա՝ 60 — 90,000 թոնս, Ճափոն՝ 36 — 54,000:

Անգլիոյ ծովակալ նախապատրաստ պրիճմէն պարզեց անգլ. տեսակէտը՝ խնդրոյ առարկայ դարձնելով Ուաշինկթընի որոշումները: Առաջարկեց մեծ մարտանաւերու գործածութեան թուականը 20էն 26 տարիի բարձրացնել, յածանաւերունը 24, թորփիլանաւերունը 20 եւ ընդծովեաններունը 15 տարուան: Նոյնպէս առաջարկեց գեղչել բոլոր տեսակի պատերազմական նաւերու տարողութիւնը եւ թնդանօթներու չափը:

Ճափոնի կողմէ ծովակալ Սայիթօ յայտնեց Թէ Ուաշինկթընի որոշումները չեն կրնար վերաքննուիլ, ու առաջարկեց պահպանել ներկայ գոյավիճակը:

Վիճաբանութիւնները կը շարունակուին:

Ուսուցիչներու գործադուլը

Փարիզի երկրորդական վարժարաններու ուսուցիչները ասկէ առաջ գործադուլ հռչակած էին եւ ամսականի յաւելում կը պահանջէին: Կրթական նախարարը այն առեն խոստացած էր գոհացում տալ եւ ուսուցիչներու ամսականը աւելցնել, 1926 Օգոստոս 1էն հաշուելու պայմանով: Սակայն այս խոստումը չէ գործադրուած մինչեւ այսօր:

Հիմա դպրոցական տարեշրջանի վերջն է եւ 8400 հոգի պսակաւորի քննութիւն պիտի անցընեն Սորպոնի մէջ: Երկուշաբթի առաւօտ 2995 թեկնածուներ ներկայացան: Սակայն քննիչները կը բացակայէին: Անմիջապէս անոնց տեղ ուրիշ քննիչներ նշանակուեցան եւ գրաւոր քննութիւնները սկսան: 320 քննիչներէ 200ը հրաւէրին չէին պատասխանած:

Բերանացի քննութիւնները պիտի սկսին Յուլիս 1ին եւ պիտի վերջանան 20ին:

Գաոավարութիւնը այսօր իսկ Սորհրդարանէն չորս հարիւր միլիոնի յաւելուածական վարկ մը պիտի պահանջէ՝ ուսուցիչներուն գոհացում տալու համար:

Գերմանիոյ պատասխանը Փուանքարէի

Երէկ գրեցինք Թէ Լիւնէվիլի մէջ Ֆրանսայի վարչապետին արտասանած ճառը Գերմանիոյ դէմ, խիստ մեծ դժգոհութիւն առաջ բերած է գերման քաղաքական, մանաւանդ ազգայնական շրջանակներուն մէջ:

Վաղը՝ Հինգշաբթի Ռայխսթակի մէջ ընկերվարական ելեւմտահանները հարցապնդում պիտի ուղղեն արտաքին նախարար տոքթ. Շթրէզէմանի՝ ընդհանուր քաղաքականութեան մասին: Այս առթիւ նախարարը կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի, կէտ առ կէտ պատասխանելով փուանքարէի ամբաստանութիւններուն: Շթրէզէման բացէ ի բաց պիտի հարցնէ Թէ Ֆրանսայի վարչապետը կ'ուզէ՞ Լոքարնոյի քաղաքականութեան հետեւիլ Թէ ոչ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Ազաբկիրի Հայրենակցական Միութեան երեկոյթը իր ասպելիցին առթիւ՝ գեղարուեստական ձոխ բաժինով, 25 Յունիս, Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 129 Rue Boileau, էմիլ Զոլայի սրահին վերնայարկը: Մուտքը ազատ է:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Ց.Դ. Մարսէյլի «Իշխան» եւ «Քրիս» խումբերու Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի
26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին
La Pomme-Chalet de la Pommeի պարտէզ գեօսավայրին մէջ
երգեր, արտասանութիւններ, ներկայացում եւ բանախօսութիւն: Հայկական իրական մթնոլորտ մը:

SALLE DES AGRICULTEURS, 8 Rue d'Athénes, Paris (9me)
Այսօր 22 Յունիս, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին
ՆՈՒԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ
ՕՐԻՈՐՊ ԵՈԼԱՆԴԱ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արտասահմանի, փարիզի եւ գաւառներու մէջ կարգ մը բաժանորդներ առկախ հաշիւներ ունին «Յառաջ»ի հին կամ նոր շրջանէն: Զանազան առիթներով ազդեր ալ ղրկուած են այդ պիսիներու:

Անշուշտ անուշադրութեան հետեւանք է այս յետաձգումը: Կը խնդրուի փակել այդ հաշիւները, որպէս զի չստիպուինք անհաճոյ կարգադրութիւններ ընել:

Վարչութիւն

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍՏ

Հ. Ց. Դ. Եւագդյան խումբի դասախօսական ժողովը՝ ուրբաթ ժամը 8ին, 80 Rue Charles Chefson, Bois Colombes: կը հրաւիրուին Անիէրի, Պուա Գոլոմպի, Գոլոմպի, Արժանթէօյլի, ընկերները եւ համակիրները: Դասախօս ընկեր Հ. Գնդունի:

Հ. Ց. Դ. վալանսի Շրջ. կոմիտէի պատգամ. ժողովը՝ Յունիս 26 կիրակի առաւօտ ժամը 10ին գաշնակցութեան ակումբին մէջ: կը խնդրուի շրջանի ենթակոմիտէներէն փութացնել իրենց պատգամաւորները:

Հ. Ց. Դ. վիէննի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը Յունիս 26 կիրակի ժամը 2ին հայ ժողովրդային լսարանի մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վաիան» խումբի ընկ. ժողովը Յունիս 27 երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը:

ԹԱՐԹԵՐԳԻՉՆԵՐՈՒ փարիզի Հայրենակց. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 25 Յունիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլօրիայի Ճաշարանը: Օրակարգ.— Տարեկան տեղեկատուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 23 Յունիս, Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ: Տիկին Լաս պիտի կարդայ իր ինքնագրութիւնները: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Լազմիկ» հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 26 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւններ:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ կարապետ Նալպանտեանէ որ փարիզ կը գտնուի, իր հասցէն իմացնել՝ Թ. Ճէլէպեանի 157 Ave. Président Wilson. St. Gervais. (Seine):

«ԹՈՍՏՈՄ»Ի ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ

Թոստոմ Դրադարան-ընթերցարանը փոխադրուած է 40, Rue de Belleville Ճաշարանին վերնայարկը: Բաց է ամէն օր, ամէն ժամու: Գիրք ստանալու համար դիմել կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 1—4 իսկ չորեքշաբթի օրերը երեկոյեան ժամը 8—10, գրադարանապետ Գէորգ Միլտոնեանի:

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— Եօզդատցի Նալչն էպէմկրեան (Թաշճեան) կը փնտռէ իր հօրեղբորդին, դերձակ Արտաշէս Լպէկպեանը: Նիս ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել՝ Tachdjian Frères 39 Rue Président Wilson St. Chamont (Loire):

ՆՈՐԱՎԱՐԺ հայ գրաշարի մը պէտք կայ: Դիմել Յառաջի գրաշարատունը:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՆՈՐ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ,,

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆԳ

320 էջ: կը գտնուի *Յառաջի* խմբագրատունը, Պալենց գրատունն եւ տպարան Navarre, 5 Rue des Gobelins:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ
ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ՀԱՄԱՐ

կարդացէք եւ տարածեցէք

Զարեւանդի «կրնա՞նք հաշտուիլ Թուրքին հետ» եւ «Միացեալ անկախ Թուրանիա» գիրքերը. Ֆրանսայի համար 16 Ֆր. արտասահման՝ 18 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ:

Դիմել՝ Léon Kévonianի 208 bis Rue Lafayette. Paris (10me)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅՑԱՅՏԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ոեւէ մթերք մը ունի մատենադարանի դիրքերու:

Դիմել, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

Ծախու քեւակարան

Հայաշատ Սեվուան գիւղին մէջ
Անմիջական մեկնումի պատճառով ծախու է քարաշէն տուն մը 48 մեդր պարտէզով, 3 սենեակ, խոհանոց եւ մուտք: ցանկացողները կրնան դիմել ամէն օր ժամը 2.30էն վերջ: կիրակի օրերը ամբողջ օր: Դիմել՝ L. Manoukianին, 41 Rue Daulnay, Sévran:

ՎԱՐԶԱՒԻ ՏՈՒՆ,

Երկու սենեակ մէկ խոհանոց, կազ, ջուր եւ ելեկտրականութիւն, դիւրամատչելի պայմաններով:

Դիմել՝ A. Zadéyan, 14, Rue Mme. Curie: Bagneux, Seine.

Թրամ. թիւ 88 Porte d'Orleansէն, *իջնել* Bagneux:

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ

Իրենց բնակարանը աշխատելու համար ժէրսէ բօպերու վրայ առատ եւ շահաւոր գործ ունինք, մինչեւ 3 ֆրանքի կտորը: Դիմել՝ 20 Rue de Bezons, Courbevoie: *Թրամ. 76—41* Porte Maillotէն, *Շոգեկառք* St. Lazare:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette, Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՍԷՆ ՄԻՇԵԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me), մէթրօ St. Michelի ձիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ — ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ — ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տօքթ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՏՕՔԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԲԱԺԱՄԱՄԵԱՑ ՓՈՐՁԱԿՈՒԱՒ ԲԺԻՇԿ

Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 2—5 կը գտնուի Cabinet Médico-Chirurgicalի մէջ, 62, Rue de la Rochefoucauld (Pigalle փողոցի Թիւ 55ին ձիշդ դիմացը):

Tél. Trudaine 43-13, Métro Pigalle, Autobus I եւ R, Tram 5 et 30

Հոգածու խնամք, խղճամիտ գարմանում և արագ բուժում

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԾԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի եւ գաւառներու հայութեան համար կը պատրաստէ

ՀԱՄՈՎ, ՀՈՏՈՎ, ԱՆԹԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ — Ամէրսկէլի գինեթոզ

Մէկ փորձ բաւ է համոզուելու, հետեւհետով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին: Թէլէֆոն՝ Provence 38-63, Métro Cadet

26, Rue de Trévise Paris (9)

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Ց. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէններու լաւագոյնը:

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis. Téléph. Provence 09-32:

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ:

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

ՎԷՊԵՐ.— Լուռ ցաւեր 10 Ֆր., կեանքը ինչպէս որ է 10, Թղթմտանքի ջայներ 10, կաթուշկը 7, Լուսնթիւնը 8, Օտեանի փանջունին 7, Տապլվար 7, Դատաստ. խորհուրդին առջեւ 10, Մատնիչը 8, ցեղափ. մակաբոյծները 7, Միքէի սիրարկածը 5, Ջագըը Ալվամ 5, ձեռընթաց նորածինը 2, Ռումէն ժողովրդ. պատմուածքներ 6, Մ. Կորքիի Ֆօմա Կորտիէֆ 15, Սեւակի բժիշկին գիրքէն վերցուած էջեր (Ա. տպ.) 10, վէրթէը 9, Սուլամիթ 6, Բարիզէն 7.50, Պալբիի մեր խաչը 12.50, Ռուդճի փառք 5, Տղու հոգիներ 6, Արսէն Լիւբէն 20, Ցեղեմաք (պատկերազարդ) 50, Երեւակայական ոճիրը 2, Շ. Շօլմսի կարմիր գլուխով մարդոց խմբակը 2, Պօսքօմպ հովիտին գաղտնիքը 2, Պրիւս Բարթինկթընն սուգանաւին գաղտնիքը 2, Ֆօփալ Օսման 5, Քէօր Օղլուի արկածները 2.50, Ջարիքի նախարարը 20, Մօփասանի երեք վիպակները 2, Տք. Մօրի վրէժը 5, Պունձ քաղաքը 3:

ՄԱՀՀԱՑՈՒ ՍՏՐԸ, Մաքսիմ Կորքիի 3 Ֆր.:

Շուտով լոյս կը տեսնէ, Ա. Քոնըն Տօյլի ՄԱԿԱԲՈՑԸ:

կը Հայհոյախումն նաեւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրքեր: փոսթի ծախք չառնուիր: պահանջել գրացուցակը: Դիմել նամակով հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e):

ՍԱԿԱՐԱՆ

21 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Անգլիան,	L. St.	124 02
Տոլար,	Dollar	25 52
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604 —
Երբական Թղթ. L. Trq.		13 —
Թրք. ոսկի	» or	111 —
Մէճիտիէ	Médjidié	8 —
Լէվա 100 հատ	Léva	18 50
Տրահմի	» Drachme	33 50
Լիր	» » Lire	142 60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70 80
Ջուից.	» Frc. Suisse	491 —
Լէյ 100 հատ	Ley	15 30
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	102 —
ԱՐԺԵԹԱԴՐԱՄ		
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3250 —
»	II »	1900 —
»	III »	1565 —
Թումեյի երկաթ.	Lots turcs	150 50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 23 ՅՈՒՆԻՍ 1927

23 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 370

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ԲՈԼՈՐԸ ՄԷԿ ՃԱՄԲՈՎ

Մայիս 24էն ի վեր, երբ Անգլիոյ խորհրդարանը հաստատեց Անգլեւոռս յարաբերութեանց խզումը, նոյն տրամաղրութիւնը կ'արծարծուին ուրիշ երկիրներու մէջ, յայտնապէս կամ դանդաղ խարխափումներով։

Ամէնէն տուայլ՝ Ֆրանսան։

Թունդ քաղքենի մամուլը եւ նոյն դասակարգի երեսփոխանները ու քաղաքագէտները բացէ ի բաց կը պահանջեն Անգլիոյ օրինակին հետեւիլ։ Ամէնէն տարածուն թերթերը օրը օրին կը պատրաստեն հանրային կարծիքը։

Յունիս 21ին, «Մաթէն»ը, որ իզման ամէնէն ջերմ կուսակիցն է, թերթին ճակատը զրած էր հետեւեալ նախադասութիւնը.

— « Յովետներու հետ դիւանագիտական յարաբերութեանց խզումը հիմն է ո՛ր եւ է կորովի եւ վճռական գործողութեան՝ հաստատելու դէմ»։

Եւ ամէն օր յօդուած մը կամ հատուած մը կ'երեւայ թերթին առաջին էջը, այդ մտքով։

«Էքօ տը Փարի», ազգայնական եւ ազնուական, որ մերկացուցիչ կատարեց Փարիզի խորհրդային դեսպանատան եւ առեւտրական պատուիրակութեան գագանի գործունէութեան մասին, տակաւին երէկ, խմբագրական սիւնակին մէջ, արծարծելով իզման անհրաժեշտութիւնը, կ'եզրակացնէր.

— «Գալով Ֆրանսայի, զարմանալի է որ կառավարութիւնը այնքան երկար կը սպասէ, անցագիրը յանձնելու համար Ռաքովսկիի, մահամերձ կառավարութեան մը դեսպանին։»

«Ֆիկարօ», Փարիզի ամէնէն անուապետական, անմատչելի եւ հարուստ լրագիրը, յօդուածաշարքեր կը հրատարակէ մեծ նոյն ուղղութեամբ։

Չենք յիշեր, տակաւին, աւելի ծանրաբարոյ օրկաններ, «Թան»ն ու «Տէպա»ն, որոնց լեզուին տակ խօսքեր կան որ չեն արտասանուիր, բայց կը զգացուին։

Ինչպէս ուրիշ երկիրներու, Ֆրանսայի մէջ ալ դանդաղ կ'ընթանայ դատական վճիռներու գործադրութիւնը։ Այդ իսկ պատճառով, ուշագրաւ է որ, դատական նախարարութիւնը, վերջերս մասնաւոր հետաքրքրութիւն կը ցուցնէ համայնավար գործիչներու դէմ արձակուած վճիռներու մասին, եւ արդէն գործադրել տուած է շարք մը պատիժներ, իսկ ուրիշներ կը գործադրել տուած է շարք մը պատիժներ, իսկ ուրիշներ կը հետապնդէ։ Ուշագրաւ է, նաեւ, այն վիճաբանութիւնը որ տեղի ունեցաւ Յունիս 17ին, Երեսփ. ժողովին մէջ, ուր կառավարութիւնը գործելու ազատութեան իրաւունք ստացաւ 150ի դէմ 400 ձայնով, (բացարձակ մեծամասնութիւնն ըլլալով 276) եւ ուր «մինչեւ ծայրը երթալու» խօսքեր արտասանուեցան թէ՛ կառավարութեան կուսակիցներուն եւ թէ՛ համայնավարներուն կողմէ։

Իզման կուսակիցներուն տեսակէտը այն է թէ՝ Արեւմտեան Եւրոպան որքան երես դարձնէ Մոսկուայի, այնքան շուտ պիտի տապալի խորհրդային իշխանութիւնը։ «Սովէտները կրցան կանգնուն մնալ միայն շնորհիւ ուրիշ ազգերու աջակցութեան. պոյքոթը ուշ-կանուխ պիտի տայ մահացու հարուածը» (էքօ տը Փարի)։

Տնտեսական աջակցութեան համար, Մոսկուա մեծ յոյսեր դրած էր Անգլիոյ վրայ, բայց յուսախաբ եղաւ սկիզբէն մինչեւ վերջը, թէ Լոյտ Ճօրճի (ազատական), թէ Մաքտոնալտի (աշխատաւորական) եւ թէ Պալտուինի (պահպանողական) իշխատաւորական) եւ թէ Պալտուինի (պահպանողական) իշխանութիւնները կորնչեցուցած է։ Նոյնիսկ օրով եւ այժմ ամէնն պատեհութիւն կորնչեցուցած է։ Ցոյսեր ունէր նաեւ Գերմանիայէն, որ 360 միլիոն մարք տուաւ 1926ին, բայց հիմա կը մերժէ ձեռք բանալ։ Ֆրանսայի հետ, առնելիք-տալիքի բանակցութիւնները կը քաշքշուին երկու տարիէ ի վեր, բոլորովին ամուլ։ Իսկ առանց ցարական պարտքերու ճանաչման, խորհրդային իշխանութիւնը սանդիմ չի կրնար ծառանալ։ Նոյնը եւ Ամերիկայի համար, որ ոչ իսկ այդ իշխանութիւնը կը ճանչնայ։

Ուրեմն, բոլոր մեծ եւ հարուստ պետութիւնները համաձայն են, դրամ չտալու, Մոսկուան անձնակցնելու համար, եւ կը գործեն համաձայն իրենց հայեցողութեան։

Գալով փոքրերուն, կամ անոնց որ տնտեսապէս տկար են, անոնք ալ, ամէն բանէ առաջ, կը թելադրուին իրենց ինքնապաշտպանութեան բնազդին։ Լեհաստանը, որ պահ մը անսխորժ վիճակի մասնութեցաւ Վարշաւայի սպանութեան առթիւ, այժմ զսած է ինքզինքը եւ փափկութեամբ հասկցուցած է Մոսկուայի, որ կարճ կապէ իր անվերջ պահանջները։ Զեխոսլովաքիան կը պատրաստուէր յարաբերութիւնները վերահաստատել Ռուսիոյ հետ, բայց այժմ կը տատամսի։ Պալքանեան պետութիւններէն Ռումանիոյ եւ Գուլկարիոյ դիրքը բացորոշ է, նոյն իսկ անորոշ։ Իսկ Յունաստանը, որ աճապարած էր դեսպան փոխանակել, արդէն կը զղջայ, տեսնելով կարմիր դեսպանի տիկնոջ եւ իր երկրին մէջ։ Մակեդոնիոյ ներու կասկածելի եռանդը՝ բուն իսկ երկրին մէջ։ Մակեդոնիոյ ներու կասկածելի եռանդը՝ բուն իսկ երկրին մէջ։ Մակեդոնիոյ հետ, աքսորները ախտանշաններ են։ Վերջին լուրի մը համաձայն, կառավարութիւնը աւելի արմատական ծրագիր մը կը պատրաստէ։

Մէկ խօսքով, երեւութական թուլութենէ մը կամ բարեացակամ չէզոքութենէ մը յետոյ, ահա կը վերսկսին գործել քաղքենի-աշխարհակալ պետութիւնները, գոնէ կարմիր վտանգը Ռուսաստանի սահմաններուն մէջ պարփակելու եւ իր բնական վախճանին ձգելու համար։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՕՐԻԱՆԹԱՍԻՕՆ»ԷՆ ԱՌԱՋ

«Յուսաբեր» (16 յունիս), խմբագրականի մը մէջ վերլուծելով քաղաքական իակումի (օրիանթասիոն) խնդիրը, դիտել կուտայ.

— «Տարբերենք երկու խնդիրներ. իրարմէ զատենք օրիանթասիոնի հարցը երկրի պաշտպանութեան հողէն եւ տանք առնուազն իւրաքանչիւրին իր յատակ ու որոշ պատասխանը։

«Քաղաքական որեւէ առաքինութիւն չկայ ռուսական օրիանթասիոնը օրն ի բուն տարփողման մէջ, որովհետեւ պայքար չկայ այդ օրիանթասիոնին դէմ։ Չկայ պայքար մինչեւ իսկ անոնց կողմէ, որոնք թէեւ դէմ են, սակայն կը լռեն. որոնք թէեւ կրնան պայքարիլ, չեն պայքարիր սակայն։

«Իմաստութիւն պիտի ըլլար ցուցնել այն միջոցները, որոնց օգնութեամբ Հայը պիտի պաշտպանէ իր հայրենիքը, երբ օր մը այդ օրիանթասիոնը չքանայ իբր իրականութիւն, ոմանց հոգիներուն մէջ իբր տենչանք մնալով միայն։

«Օրիանթասիոնի հարցին մէջ մենք մեր գիրքը կը ճշտենք քաղաքականապէս ոչ միայն ներհակ, այլ եւ ազգայնօրէն օտար եւ եկուոր ուժի մը հանդէպ։

«Եկուորը օր մը կրնայ երթալ։

«Թերեւս կ'երթայ՝ գալու պայմանով։

«Իսկ մինչեւ գա՞լը...

«Չայ քաղաքական հոսանքները ո՞վ եւ ի՞նչ կ'ընէ եւ կամ ի՞նչ կը խորհի ընել հայութիւնը զինելու համար այս վիճակէն բխելիք աւելի քան կենդանի, աւելի քան իրական վտանգներուն հանդէպ։

«Երբ օրիանթասիոնի բուն կրողը, ինքը Ռուսը չկայ Հայաստանի մէջ, այլ եւս ի՞նչ արժէք ունի ռուսական օրիանթասիոնը, իբր գաղափար եւ իբր տենչանք։

«Ցնորքներո՞ւ մասին է, որ կը խօսինք։

«Իսկ 1917 Թուականը...»։

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Պաշտօնական յայտարարութեանց համաձայն, յունական կառավարութիւնը արմատական միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, համայնավար տարրերու գործունէութիւնը եւ ջանքերը չլատեալու համար։

Նոյն յայտարարութեանց համաձայն, մասնաւոր ջանքեր պիտի ըլլան, որպէս զի լուսաբանուին Մակեդոնիոյ գաղթականութեան գործաւորները, ուր համայնավար տարրերու գործունէութիւնը եւ ջանքերը չլատեալու համար։

Նոյն յայտարարութեանց համաձայն, մասնաւոր ջանքեր պիտի ըլլան, որպէս զի լուսաբանուին Մակեդոնիոյ գաղթականները, ուր համայնավար գործաւորները, ուր համայնավարները շահագործելու ամենայարմար դաշինը գտած են։

*** Գավառներէ մէջ ձերբակալուեցաւ վալանթին Քլնարօֆ անուն Ռուս մը, իբրեւ լրտես։

Ճնշախառն գործաւորները ընդհանուր ժողով գումարեցին, որմէ վերջ որոշեցին իրենց գործերուն վերադառնալ։ Սակայն ծխախոտի վաճառականները վախնալով թէ համայնավարները նպատակն է խանգարել թէ առաջ բերել աշխատող պահպանողական գործաւորներուն մէջ, մերժեցին հաւատացնաւորները գործի ընդունել։ Առեւտրական, արհեստաւորական եւ ճարտարարուեստական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները կը պահանջեն որ կառավարութիւնը ո եւ է բանակցութիւն չընդունի համայնավարներուն հետ։

*** Վերջին կիրակին «քաղաքացուհի» Սօֆի Մինասեան Սինկուրի (Աթէնք) եկած էր, եկեղեցիի բեմէն համայնավարական փրօբականա ընելու, Հոկի խողովակով։ Ոտիկանութեան քթին տակ կատարուած այս աշխատանքները ունեցան իրենց հետեւանքները, որոնք կրնան ծանրակշիռ ըլլալ Սինկրուցինեռուն համար։

Թերհաւանի վարդապետ, Կիւրակիի պատարագէն յետոյ, յայտարարեց թէ ինք եւ Թաղականութեան անդամները կանչուած են Ընդհ. Ապահովութեան Տնօրէնին կողմէ եւ ազդարարուած է որ Սինկրուի հայ ժողովուրդը զբաղի իր օրուան աշխատանքներով։

Եթէ Սինկրուի հայութեան դիմում փորձանք մը գայ, պատասխանատու պիտի ըլլան Մազմանեան, Եսայեան եւ Զէյթունցեան երրորդութիւնը, որ չարիքին արմատը կը կազմեն։

«Ն. Օ.»

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԱԼ ՋՈՒՇՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ «Ագշամ»ը կը գրէ.

—*Սպացուած մասնաւոր լուրերու համաձայն, սովիէթ կառավարութիւնը արտասահմանի իր դեսպաններուն հաղորդած է թէ կարգ մը ազգերու զրդումով, ընդհանուր գաւազրութիւն մը կազմուած է արտասահման գտնուող սովետական ներկայացուցիչներուն եւ պաշտօնեաներուն դէմ։ Մոսկուայի կառավարութիւնը այս առթիւ աչալրջութիւն կը յանձնարարէ իր դեսպաններուն, եւ խորհուրդ կու տայ որ այս մասին տեղական իշխանութիւններու ուշադրութիւնը հրաւիրեն։*

«Ագշամ» այս առթիւ կ'աւելցնէ.

— « *Թէեւ բաւականաչափ սպիտակ Ռուսեր կան Պոլսոյ մէջ, սակայն հաւանական չի նկատուիր որ անոնք նման դաւադրութիւններու զործիք դառնան, նկատելով որ հակառակ պարագային մեծ վտանգներ պիտի կրեն։*

Պոլիս գտնուող սպիտակ Ռուսերուն մեծամասնութիւնը իրենց համար գործ եւ գլաղում գտած են. եւ իսկոյն ոտիմանէն դուրս պիտի ֆանուին, եթէ ամենափոքր շարժուն մը կատարեն։

Միւս կողմէ, սպիտակ Ռուսերուն տրուած պայմանաժամը արդէն լրացած ըլլալով, ստիպուած են Օգոստոսի սկիզբը Թուրքիայէն մեկնիլ։

Ազգերու Դաշնակցութեան Պոլսոյ ներկայացուցիչը, որ ռուս գաղթականներու խնդրով կը զբաղի, էնկիւրի մեկնած է, այս խնդրին մասին բանակցելու համար կառավարութեան վարիչներուն հետ։

Այս բանակցութիւններուն հետեւանքով, որոշուած է Արժանթին եւ ուրիշ երկիրներ զրկել այն Ռուսերը, որոնք չեն կրցած գոյ գտնել Թուրքիոյ մէջ։ Գալով այն 3000 Ռուսերուն, որոնք զբաղում ունին, որոշուած է առ այժմ Թրքահպատակներու ենթակայ պայմաններուն ենթարկել զանոնք։ Այսպիսիներէն մեկնողները պիտի կարենան Թրքական անցագիր առնալ եւ Եւրոպա մեկնիլ, պայմանով որ անդամ մըն ալ Թուրքիա չվերադառնան։

Միւս կողմէ, կասկած չկայ թէ ձեռնհաս իշխանութիւնները ալ իարկ եղած միջոցները ձեռք առած են։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԻՒՐՏԵՐԸ Կ'ԵՐԹԱՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿՈՒԳԱՆ

Թուրք գաղթականներու տեղաւորման ընդհանուր տնօրէնի օգնական մարուի պէյ յունիս 16ին պոլիսէն ճամբայ եւաւ դէպի Թուրքիա։ Մարուի պէյ անկէ թիֆլիս պիտի անցնի եւ մէկ ամիս Թուրքիա։ Մարուի պէյ անկէ թիֆլիս պիտի անցնի եւ մէկ ամիս Թուրքիա։ քաղնակ շրջաններու մէջ քննական պտոյտ մը կատարելէ յետոյ, Պոլիս պիտի դառնայ։ Ցիշեալը «Միլլիյէթ»ի խմբագրին հետեւեալ յայտարարութիւնները բրած է իր ճամբորդութեան նպատակին մասին.

— «Մեզի համար ամէնէն կարեւոր կէտն է Թուրք գաղթականներուն ապահովէն մեր երկիրը կարենալ գալը ապահովել։ Ատոր համար է որ Ռուսիա, Պուլկարիա, Եուկոսլաւիա եւ Ռումանիա գտնուող մեր ցեղակիցներուն Թուրքիա մուտքը բոլորովին ազատ ձգուած է։ Այս ազատութեան շնորհիւ, նոր գալիք գաղթական բնտանիքներուն հանգիստն ու բարօրութիւնը կարելի պիտի ըլլայ դիւրաւ ապահովել։ Կառավարութիւնը կարելի պիտի տայ նոյն իսկ այն Թուրք բնտանիքներուն, որոնք կալուածատէր, վաճառական կամ արհեստաւոր են ու օգնութեան կարօտ չեն. անոնք պիտի կրնան տեղաւորուիլ Թուրքիոյ ո՛ր շրջանին կամ նահանգին մէջ որ ուզեն։ Հետեւաբար, ամէն մարդ ազատ է իր ասպարէզին եւ արհեստին համաձայն յարմար վայրեր տեղաւորուիլ։ Արտասահմանի այդ Թուրք բնտանիքները իրենց ապագայ բնակավայրը որոշելու եւ իրենց գործերը կարգադրելու համար, կարող են այժմէն գործէն հասկցող մասնաւոր պատուիրակութիւններ ղրկել մեր երկիրը։ Կառավարութիւնը ամէնայն անկեղծութեամբ ամէն դիւրութիւն պիտի տայ անոնց։

« Գալով այն գաղթականներուն, որոնք մեր կառավարութեան նիւթական աջակցութեան կը կարօտին, ինչպէս գիւղացիները, պզտիկ արհեստաւորներն ու երկրագործները, կառավարութիւնը անոնց դրամագլուխ պիտի տայ եւ զանոնք պիտի տեղաւորէ այնպիսի վայրեր, ուր արտադրող տարրեր պիտի կրնան դառնալ։ Այսպիսիներուն բնակութեան վայրն ալ պիտի ընտրուի մանրակրկիտ քննութեամբ եւ իրենց ձգած երկրին աշխարհագրական ու կլիմայական պայմանները, ինչպէս նաեւ իրենց արհեստն ու տնտեսական վիճակը նկատի պիտի առնուին։ Կասկած չկայ որ կառավարութեան աստիճանական աջակցութեան շնորհիւ, այս գաղթականները կարճ ժամանակէն պիտի բարգաւաճին եւ այլ եւս բոլորովին պիտի հրաժարին իրենց նախկին բնակավայրին ընկերային եւ տնտեսական կեանքը վերտռելէ։ Մինչեւ հիմա եկողները ամէն տեղ քիչ շատ իրենց հանգիստը գտան եւ իրենց վիճակէն ալ գոհ են։ Շատ բնական է որ այսուհետեւ գալիք մեր ցեղակիցներն ալ երկրին ամէն կողմը լաւ ընդունելութեան պիտի արժանանան։ Կը յուսամ թէ պիտի յաջողինք զանոնք ալ թէ՛ երկրին եւ թէ իրենց անձին օգտակար ըլլալու վիճակին մէջ դնել»։

*** Նոր գալիք գաղթականներու թիւը 70,000ի կը հասնի։ Կառավարութիւնը պիտի աշխատի ամէնէն աւելի արեւելեան նահանգներուն մէջ տեղաւորել զանոնք։

Վրացի գործակալ մը ձերբակալուած

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիայէն կովկաս անցած ատեն, ձերբակալուեցաւ Իվան Քարցիվացէ՝ գործակալ մենշեւիկ վրացիներու կեդր. կոմիտէին արտասահմանի բիւրօին։ Վրայէն գտնուեցան շարք մը նամակներ, ուղղուած վրացի մենշեւիկներու կեդրոնական կոմիտէին, ի մէջ այլոց նաեւ մենշեւիկ վարիչներու հրահանգները։

Այդ հրահանգներով, վրացի մենշեւիկներուն կը թելադրուի օգտուիլ անգլեւխորհրդային յարաբերութիւններու ներկայ ձգտող վիճակէն, եւ պատրաստութիւններ տեսնել՝ պատերազմի մը պարագային, գործօն յարձակումներ ընելու համար խորհրդային վարչաձեւին դէմ։

*** «Իմանիթէ» կը գրէ թէ Քարցիվացէ ձերբակալուած է քանի մը շաբաթ առաջ։ Իր վրայէն գտնուած նամակները կը կրէին Ապրիլ Թուականը եւ վրաստանի նախկին վարչապետ Նոյ Ժորտանիայի եւ Ռամիշվիլիի ստորագրութիւնները։

Վրաստանի կոմկուսի կեդրոնական կոմիտէի քարտուղար. Կախիանի այս նամակներուն առթիւ Թիֆլիսի թերթերուն մէջ յօդուածներ կը հրատարակէ՝ ցոյց տալու համար թէ ի՛նչպէս Ժորտանիա իր հրահանգները կը հիմնէ ղինուորական կնճռոտութեանց, պատերազմի եւ ապստամբութեանց հաւանականութեան վրայ։

Ժորտանիա կը գրէ մասնաւորաբար. «Անգլեւռուս հակամարտութիւնը ներկայիս կը մտնէ այնպիսի տագնապալի շրջանի մը մէջ, որ չի կրնար կարգադրուիլ բանակցութիւններով եւ խաղաղ միջոցներով։ Անգլիա այժմ կը զբաղի հակախորհրդային բոլոր ուժերու կեդրոնացումով։ Աշխարհակալական հաւանական կռիւի մը մէջ, վրաստանի կացութիւնը որոշ է. Վրաստան՝ ինչպէս Ռուսիոյ բոլոր ժողովուրդները՝ կը փափաքի Մոսկուայի պարտութիւնը։»

Ռումանի դաւիթը հրաժարեցաւ

Զօր. Ավերէսքուի յաջորդող դահլիճը, ինչպէս կը նախատեսուէր, երկար կեանք չունեցաւ։ Ազատական եւ գիւղացի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

ԾՈՎԵՐՈՒ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

(Ժընեւի Ձինաթափութեան խորհրդաժողովին առթիւ)

Երկուշաբթի օր Ժընեւի մէջ բացուեցաւ նաւային զինաթափութեան խորհրդաժողովը, որուն կը մասնակցին արեւմտեան կիսագունդի, Եւրոպայի եւ Ծայրագոյն Արեւելքի ծովային երեք մեծ պետութիւնները, այն է՝ Միացեալ Նահանգները, Մեծն Բրիտանիա եւ Ճափոն։

Խորհրդաժողովը թէեւ կը գումարուի Ժընեւի մէջ, սակայն ո՛եւէ կապ չունի Ազգերու Դաշնակցութեանհետ։Ընդհակառակն, կարծես անոր իրաւունքներուն տեսակ մը միջամտութիւն է։ Հրաւիրողն է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահը։

Անցեալ Փետր. 10ին էր որ նախագահ Հուլիճ յանկարծակի հրաւէր ուղղեց այս խորհրդաժողովին համար, այնպիսի պահու մը՝ երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը արդէն իսկ ընդհանուր զինաթափութեան խնդիրը օրակարգի անցուցած եւ նախապատրաստական յանձնաժողովի մը քննութեան յանձնած էր գլխաւոր հարցերը։

Այս նախապատրաստական յանձնաժողովը վերջերս գումարուեցաւ Ժընեւի մէջ, սակայն կարելի չեղաւ բոլոր անդամներուն միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացնել էական հարցերու շուրջ։ Ծովային մեծ պետութիւնները, մանաւանդ Անգլիա, կ՚ուզէին նաւային սպառազինութեան հարցը անջատել ցամաքային եւ օդային սպառազինութենէն, մինչ Ֆրանսա եւ ուրիշ ցամաքային պետութիւններ կ՚ուզէին հարցը քննել իր ընդհանուր պիտերուն մէջ, առանց անջատ բաժանումներու։ Այս պարմաններուն տակ, ընդհանուր զինաթափութեան համաժողովը յետաձգուեցաւ անորոշ ժամանակով։

Սպառազինութեանց սահմանափակումը հանգուցեալ նախագահ Ուիլսընի գլխաւոր սկզբունքներէն մէկն էր։ Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան հրաւէրով արդէն 1921—1922ին Ուաշինկթընի մէջ գումարուեցաւ խորհրդաժողով մը, ուր կարեւոր որոշումներ տրուեցան մանաւանդ մեծ նաւերու մասին (capital ships), զրահաւոր եւ օդանաւ կրող մեծ նաւերու։ Նախագահ Հուլիճ կը փափաքի որ օժանդակ կոչուած նաւերու մասին եւս սահմանափակումի որոշումներ տրուին։ Առ համար ալ իր հրաւէրը ուղղեց միայն այն պետութիւններուն, որոնք Ուաշինկթընի դաշնագիրը ստորագրած էին։

Անգլիա ընդունեց հրաւէրը, գաղթամպետութեանց հետ խորհրդակցելէ յետոյ. Ճափոն՝ նոյնպէս։ Գալով Իտալիոյ, ատեն մը կասկածելէ եւ վարանելէ վերջ, որոշեց մասնագէտ դիտողներ (observateurs) ղրկել Ժընեւ։ Ֆրանսա նախ մերժեց, այն առարկութեամբ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ձեռնարկած զինաթափութեան աշխատանքները բաւական են փափաքուած արդիւնքը տալու եւ հարկ չկայ ուրիշ խորհրդաժողովի։ Ամերիկայի կրկին դիմումին վրայ, եւ երբ հասկցաւ թէ առանց իրեն ալ այդ խորհրդաժողովը պիտի գումարուի, Ֆրանսա որոշեց «տեղեկատու» մը (informateur) ղրկել Ժընեւ։

Ուաշինկթընի դաշնագրին մէջ մեծ մարտանաւերու տարողութեան առաւելագոյն չափ նշանակուած էր 35,000 թոնօ, իսկ նաւային ընդհանուր ուժը որոշուած էր հետեւեալ համեմատութեամբ.— 5—5—3—1.75—1.75, այսինքն՝ Անգլիա 5, Ամերիկա 5, Ճափոն 3, Ֆրանսա 1.75 եւ Իտալիա 1.75։ Նոյնպէս յածանուներու տարողութեան համար առաւելագոյն սահման նշանակուած էր 10,000 թոնօ, առանց չափ մը դնելու քանակին մասին։ Սահման չդրուեցաւ նաեւ օժանդակ նաւերու քանակին մասին։ Դաշնագիրը պետութիւնները խստիւ յարգեցին Ուաշինկթընի ժողովին որոշումները, այսինքն 35,000 թոնոնոցէն եւ սահմանուած չափէն աւելի զրահաւորներ չշինեցին, սակայն ուժը տուին օժանդակ կոչուած նաւերուն (յածանուներ, Թորփիլահալած, Թորփիլանաւ եւ մանաւանդ ընդօդանաւ)։

Այսպէս, անգլիական Կապոյտ Տետրակին համաձայն, 1920—1927՝ եօթ տարուան մէջ հետեւեալ օժանդակ նաւերը շինուեցան.—

Ճափոն	116 որուն	52ը	ընդօդանաւ
Մ. Նահանգներ	81	» 35	»
Ֆրանսա	44	» 15	»
Իտալիա	26	» 1	»
Մ. Բրիտանիա	18	» 5	»

Նոյն աղբիւրը հետեւեալ կերպով կը պատկերացնէ ծովային հինգ մեծ պետութիւններու ներկայիս ունեցած օժանդակ նաւերը.—

	ցածանաւ	Թորփիլ.	ընդօ.
Մեծն Բրիտանիա	48	157	55
Մ. Նահանգներ	32	309	121
Ճափոն	33	109	58
Ֆրանսա	16	49	44
Իտալիա	14	60	41

Ակէ դատ շինելու վրայ են.—

	ցածանաւ	ընդօվ.
Անգլիա	14	9
Մ. Նահանգներ	5	3
Ճափոն	10	57
Ֆրանսա	5	43
Իտալիա	2	15

*
* *

Ահա՛ թէ իրաքանչիւր պետութիւն ի՛նչ ձեւով կը ներկայանայ Ժընեւի մէջ.—

Միացեալ Նահանգները նաւային տեսակէտէ բաւական նպաստաւոր դիրք մը կը ներկայացնեն։ Ամերիկեան ցամաքամասը շատ ընդարձակ է եւ առաւօրէն կը հայթայթէ ժողովուրդին անհրաժեշտ կենսամիջոցը եւ ճարտարարուեստի նախանիւթերէն մեծ մասը։ Ծովային պաշարումէ չի վախնար։ Հեռաւոր գաղթավայրեր չունի։ Եւրոպայէն եւ Ասիայէն զատուած է երկու մեծ ովկիանոսներով։ Ուրիշ պետութեանց հանդէպ յանձնառութիւններ չունի, քանի որ ըստ Մընրօի վարդապետութեան, ո՛չ միայն չի միջամտեր Եւրոպայի քաղաքական շահերուն, այլ եւ անդամ չէ Ազգերու Դաշնակցութեան, որով եւ խաղաղութիւնը պահպանելու մասին անոր կողմէ որեւէ պարտաւորութեան չի կրնար ենթարկուիլ։ Միակ դժուարութիւնը որ ունի, Փանամայի ջրանցքին միջոցաւ իր նաւերուն մէկ ովկիանոսէն միւսը ացնելը երաշխաւորելն է։ Վերջին տարիներս Ճափոն մեծ քանակութեամբ ընդօդանաւ եւ թեթեւ յածանուներ շինած ըլլալով, Ամերիկա կը վախնայ եւ կ՚ուզէ համաձայնութեան մը գալ Ճափոնի հետ։

Նաւային ուժին գալով, 1922ի Ուաշինկթընի դաշնագրով մեծ նաւերու համար Անգլիոյ հետ հաւասար աստիճանի վրայ դրուեցաւ, իսկ Ճափոնէն 200,000 թոնօի առաւելութիւն մը ունի։ Հիմա իր շահը կը պահանջէ որ օժանդակ նաւերու համար եւս նոյն 5—5—3ի համեմատութիւնը ընդունիլ տայ։ Այս կերպով, Անգլիոյ հետ միասին ծովերու տիրապետութիւնը պիտի ապահովէ, առանց նիւթական զոհողութիւններու ենթարկուելու։

Իտալիա նախագահ Հուլիճի առած իր պատասխանին մէջ կը յայտնէր, թէ իր պաշտպանութեան համար անհրաժեշտ նաւային սպառազինութիւնները չի կրնար սահմանափակել։ Իտալիա արտաքին աշխարհի հետ կը հաղորդակցի երեք նեղուցներով.— Ճիպրալթար, Սուէզ եւ Տարտանէլ, որոնք իր անտեսական կեանքին համար անհրաժեշտ ածուխի, ցորենի, բամպակի եւ քարիւղի ճամբաներն են։ Իր ծովեզերքներուն վրայ բազմամարդ, վաճառաշահ ու հանքաշատ կեդրոններ կան։ Երկուստեք կղզիներուն հետ շարունակ կապ պէտք է պահպանէ։ Վերջապէս Իտալիա պարտաւոր է նաեւ նկատի առնել միւս մեծ եւ փոքր պետութեանց նաւային ուժերը։

Ահա այս կացութեան մէջ է որ ներկայիս Ժընեւի մէջ կը ջանան համաձայնութեան եզր մը գտնել եւ հակառակ տեսակէտներն ու հակընդդէմ շահերը իրարու հետ հաշտեցնել։ Պիտի յաջողի՞ն եւ ի՞նչպէս։ Այդ կը տեսնենք շուտով։

Հ. Ս.

ՄԱՐԴՈՐՍՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Վստահելի աղբիւրէ մը մեզի կը հաղորդեն հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ, Հանդէս Ազսօրեայ ամսաթերթի խմբագիր եւ յայտնի բանասէր Հ. Ներսէս Ակինեանը, որմէ մօտ երեք տարի առաջ, Հայաստան եկաւ, ուսումնասիրական նպատակներով եւ երկար ժամանակ Էջմիածնի եւ Երեւանի մատենադարաններուն մէջ զբաղուեց բանասիրական եւ մատենագրական աշխատանքներով։

Յատկապէս Էջմիածնի միաբանութիւնը եւ կաթողիկոսը շատ բարեացակամ եւ սիրալիր ընդունելութիւն ցոյց տուին Հ. Ակինեանին, նրան յատկացնելով սենեակ, անուղղ եւ ամէն տեսակ յարմարութիւններ, որպէսզի հանդիստ կերպով կարողանար զբաղուել իր ուսումնասիրական աշխատանքներով։

Եւ յիրաւի Հ. Ակինեանը շատ ղնահատելի եւ խոշոր մատենագրական աշխատանքներ կատարեց Հայաստանում։ Իր ուսումնասիրած եւ գրի առած բոլոր նիւթերը նա օգտագործելու է իր մի կարեւոր գրական աշխատանքի համար, որ կոչւում է «Հայոց Մատենագրութիւն»։ Հ. Ակինեանը շրջագայեց նաեւ պատմական վայրեր, մտաւ հայկական դիւղերը, ծանօթացաւ ժողովրդի վիճակի հետ եւ մտերմական յարաբերութիւններ մշակեց։ Այս բոլորը շատ լաւ։

Սակայն յետագային պարզուեց, որ Հ. Ակինեան — ոչ միայն բանասիրական եւ գրական, այլ եւ մարդորսական աշխատանքներ էլ կատարում է։

Այցելելով զանազան գաւառներ եւ գիւղեր, Հ. Ակինեանը՝ յարմար առիթ համարեց իւրոմէական քարոզութիւններ կատարել ճնշուած եւ թշուառ հայ դիւղացիների մէջ եւ շահագործել նրանց կրօնական զգացումները։

Եւ ահա հայ կաթոլիկ վարդապետը յաջողում է, Էջմիածնի գաւառում, Մայր Աթոռի եւ Հայոց կաթողիկոսի քթին տակ, հայ դիւղացիներից «հաւատացեալ» հայ կաթոլիկների համայնք ստեղծել։

Որքա՜ն անսիրտ պիտի լինի մի հինաւուրց Մխիթարեան— այն էլ բանասէր եւ գրչի մարդ — որ օգաւի առիթէն ներկայիս, երբ բոլշեւիկները հալածանքներնկատարում էջմիածնի դէմ, երբ «Ազատականները» բռնադրաւում են հայ վանքերն ու եկեղեցիները, եւ վերջապէս երբ հայ լուսաւորչական եկեղեցին նախաւուում էնեկիատների ձեռքով, երբ անկրօնութեան քարոզներն ու գրքերը վխտում են Հայաստանում։

Բողոքական պատուիրներն էլ յարմար առիթն են գտել պղտոր ջրում ձուկ որսալու համար։ Նրանք եւս աշ ու ձախ քարոզութիւններ են անում, «հաւատացեալ»ներ են որսում, գաղանի թէ յայտնի պայքար են մղում հայ եկեղեցու դէմ եւ շահագործում են հայ ժողովրդի շրջահայեաց վիճակը, հոգեպէս ու ֆիզիքապէս։ Յարանուանական քարոզչութիւնները, այն էլ ներկայ օրերին, ոչ միայն անբարեխիղճ, այլ նոյն իսկ անպատուաբեր են թէ բողոքական եւ թէ կաթոլիկ Հայերի համար։

ԿԵԱՆՔԸ ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ

(Թղթակցութիւն)

Պուէնոս-Այրէս, 1 Յունիս

Հ. Ց. Դաշնակցութեան նահանձեռնութեամբ եւ պիւրինի, վաստպրականի, Խարբերդի Հայրենակցական միութիւններու, ինչպէս եւ Ս. Ընծեաղի երիտասարդաց միութեան մասնակցութեամբ, Մայիս 29ին կիրակի կէսօրէ վերջ տօնուեցաւ Հ. Հ. Ընկերակցութեան 9րդ տարեդարձը Հրաւիրուած էին Հ. Բարեգործական միութիւնը եւ գաղութային միութիւնը, որոնք նամակներով կը յայտնէին թէ միայն անհատներ կրնան մասնակցիլ, քանի որ Մայիս 28ը քաղաքական եւ կուսակցական հանգամանք ունի։ Ընթերցողը թող ինք դատէ...

Հայ պոլշեւիկները չուշացան հրապարակ իջնել թռուցիկներով, որոնք ոչ միայն ձեռք բաժնուեցան, այլեւ շաբաթներ առաջ թղթատարով ղրկուած էին, բոլոր Հայ տուներու։ Իսկ տօնակատարութեան օրը՝ եկած էին հանդէսին, եւ մինչեւ վերջը մնացին, առանց ազմուկ հանելու։

Հակառակ եղած փրօփականդին եւ ուրիշներու ձեռնպահութեան, ժողովուրդը եկեղեցի փութացած էր եւ մինչեւ վերջը մնաց, նոյնիսկ ոտքի վրայ։ Թեմը զարդարուած էր խնամքով։ կար նաեւ ընտիր նուագախումբ մը։

Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ով, զոր ժողովուրդը լսեց յոտնկայս։ Ընկեր Թ. Մեծատուրեան բանալով հանդէսը՝ բացատրեց թէ ինչ զոհաբերութիւններով Հայ ժողովուրդը ձեռք բերաւ իր անկախութիւնը։ «Թէեւ այսօր ռուսական եւ Թրքական ձեռքի սեղմումով եւ եւրոպական դիւանագիտութեան նենգ եւ շահախնդիր գաշինքներով տապալեցաւ անկախութիւնը, բայց Հայ ժողովուրդը, ինչպէս դարեր ընթացքին, ուշ-կանուխ պիտի վերահաստատէ զայն, հաւիք է որ պահէ ինքնավստահ եւ համբերող գիտակցութիւնը եւ քալէ այն ճամբէն ուրկէ քալեցին իր անձնազոհ եւ մտաւորական գաւակները»։

Պ Թարունակ Զալըգեան ջութակի վրայ նուագեց «Հայոց Աղին»։ Ընկ. Գ. Թարագճեան արտասանեց «Ըմէ մը մոխիր»։ Ընկ. Ս. Թոփճեան բացատրեց թէ ինչու համար անկախութեան տօնին առթիւ, եւ թեկլադրեց Պ.-Այրէսի պոլշեւիկ տղաքներուն որ ուշքի գան, եւ իւր չփորձէն կորսուիլ պատանքներու մէջ։ Գաղութին թեկլադրեց ուժ տալ ազգային բոլոր ձեռնարկներուն, եւ շուտով գլուխ հանել թերթի մը հրատարակութիւնը որ միակ ազդակը պիտի ըլլայ ալլասերման դէմ։ «Ցաւոք նահատակ» խմբերգէն վերջ, փակման առթիւ կրկին խօսեցաւ նախագահը, յորդորելով երիտասարդութիւնը, որ կանգ չառնէ խոշընդոտի առջեւ եւ թեւ թիկունք ըլլայ բոլոր անոնց, որոնք նոր խաչակրութեամբ մը կը տանին օրուան աշխատանքը, միայն Հայ ժողովուրդը ինքնակամ, ինքնիշխան, ազատ եւ տնկախ տեսնելու գանկութեամբ։

Ընդհանուր տպաւորութիւնը շատ յուզիչ էր, մանաւանդ անոր համար որ այս հեռաւոր երկրին մէջ, կտրուած Հայ կեանքէ, խոր ծարաւը կայ դէպի Հայրենիքը, որուն զաւակները դեռ փակ են։ Ժողովուրդը չէր ուզեր մեկնիլ։

Գիշերը՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան ակումբին մէջ տեղի ունեցաւ ընկերներու եւ համակիրներու հանդիպումը։ Եղան օրուան համապատասխան ճառեր, երգեր, բաժակաճառեր, եւ զուարթ խօսակցութիւններ, տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ։ Ցաջորդ օրը աշխատանքի օր էր, եւ կէս գիշերին վերջացաւ երեկոյթը։

Հ. Ց. Դ տեղական մարմինը խոստացաւ շուտով կազմել նոր երեկոյթներ աւելի լայն սրահի մը մէջ եւ ամբողջ ժողովուրդին համար։

Ամերիկայէն «Փրես Բիւրօ»ն յայտարարութիւններ ղրկած էր եւ բաժնեգինք ժողովուրդին։ Ը խորհուի կազմել տեղական մասնաճիւղ մը, մանակցութեամբ բոլոր խաւերուն եւ միութիւններուն։ կը յուսանք յաջողութեամբ գլուխ հանել։

ՑԱՃԱՒ ԹԱՆԳԱՐԱՆ— Լինկրատի խաակիէվկի տաճարը գեղարուեստական – պատմական մեծ արժէք ունի։ Սակայն կղերականներու անուշադրութեան պատճառով հետզհետէ կը քայքայի։ Տաճարին պատերը խոնաւութիւն առած են, չունի հովահար, որ օդը թարմացնէ, չունի ջեռուցիչ։ Հռչակաւոր խճանկարը եւ գեղարուեստական նկարները ծածկուած են բորբոսով։ Տաճարին ամբողջ ապակիները ջարդուփշուր եղած են, վերցուած են բազմաթիւ թանկագին առարկաներ։ Հիմա որոշուած է թանգարանի վերածել։

ՅԱՌԱՋ

Կիրակի, 2 Մարտ 1919

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ամերիկահայ ազգային գործունեության մասին ամենից առաջ պետք է նշել, որ նա ունի բոլորովին ուրիշ բնույթ, քան Եվրոպայինը։ Ամերիկահայ գաղութը ոչ միայն չունի ազգային կազմակերպություններ, այլև ոչ մի ազգային հարց

ազգայնական նախարարները չկրցան իրարու հետ համաձայնիլ, յառաջիկայ խորհրդարանային ընտրութեանց առթիւ գործակցելու եւ ընտրութիւններէն վերջ իշխանութեան գլուխ գալիք նոր կառավարութեան կազմին մասին: Վէճը այնքան սուր էր որ, ազատական նախարարները հրաժարեցան. ասոր վրայ վարչապետ Շեթիրպէյ Սորոպիսթա երթալով, թագաւորին ներկայացուց դահլիճին հրաժարականը:

Թագաւորը իվան Պրաթիանուի յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը:

Մարահլ Քաշհի քանիս կը հրաւիրուի

Դատական նախարարը երեսփ. ժողովի նախագահին ուղղուած նամակով մը կ'ըսէ թէ՝ վճռաբեկ Ատեանը Յունիս 16ին մերժած է բեկանել Մայիս 10ին փարիզի Վերաքննիչ Ատեանի տուած վճիռը, որով երեսփոխան Մարսել Քաշէն վեց ամիս բանտարկութեան եւ 2000 ֆրանք տուգանքի կը դատապարտուի: Վճիռը այժմ վերջնական ըլլալով, Մարսել Քաշէնի 15 օր պայմանաժամ պիտի տրուի, որպէս զի բանտ ներկայանայ: Հակառակ պարագային պիտի ձերբակալուի: երեսփ. ժողովը կը հրաւիրուի պոլշեւիկներու վարիչին անձեռնմխելիութիւնը վերցնել:

Ընկերվարականներու հարցապնդումը

Ընկերվարական երեսփոխանները հարցապնդում պիտի ուղղեն վարչապետ Փուանքարէի՝ կառավարութեան ելմտական եւ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Ընկերվարականները կ'առարկեն թէ Փուանքարէ՝ իբր ելմտական նախարար իրաւունք չունէր՝ առանց Խորհրդարանի արտօնութիւնը առնելու, 100ին 6 տոկոսով ներքին նոր փոխառութիւն մը կարգադրելու: Լիւնէվիլի մէջ Փուանքարէի խօսած հակազերման ճառին առթիւ, խնդրոյ առարկայ պիտի դարձնեն նաեւ կառավարութեան ընդհ. քաղաքականութիւնը:

Լեհաստան եւ Ռուսիա

Վարշաւայէն «Տէյլի Մէյլ»ի կը հեռագրեն թէ՝ խորհրդային կառավարութիւնը որոշած է երրորդ ծանուցագիր մը ուղղել Լեհաստանի, պահանջելու համար որ վերջ տրուի ռուս տարագիրներու հակախորհրդային գործունէութեան:

Ալպանիա վէճը

Հակառական լուրեր կը հասնին ալպանեւսերպ յարաբերութեանց մասին: կարգ մը իտալական թերթեր կը գրեն թէ Ալպանիոյ նախագահ Ահմէտ Զօկու պիտի մերժէ մեծ պետութեանց բարեխօսութիւնը: Ուրիշներ կ'ըսեն թէ վէճը շուտով պիտի լուծուի:

Միւս կողմէ, Վալոնայի սերպ հիւպատոս Քօլումպաթովիչ կը յայտարարէ թէ Ահմէտ Զօկու մտադիր է թարգման եւ բաշքովիչի դատավարութեան մեծ կարեւորութիւն տալ: Այս վերջինին իբրեւ մեղսակից ամբաստանուած ոստիկանական քննիչ մը քաղաքական դատարանին կողմէ մահուան դատապարտուած եւ արդէն իսկ գնդակահարուած է:

Կը պատմուի թէ եուրաշքովիչի ձերբակալութենէն քանի մը օր առաջ, Ալպանիոյ արտաքին եւ ելմտական նախարար Ֆէվզի պէյ Ալիզոթթի Ահմէտ Զօկուի բարեկամուհիներէն օտար կնոջ մը առաջարկած էր մտերմանալ սերպ զինուորական կցորդ գնդապետ Տինիչի հետ: կինը պատասխանեց թէ պատրաստ է ամէն բանի, եթէ Ահմէտ Զօկու համաձայնի: Գնդապետ Տինիչ վարպետ գտնուեցաւ եւ ճամբեց լրտեսուհին:

Հեռագրի մը համաձայն, ալպանական կառավարութիւնը մահուան դատապարտած է նաեւ իննդրոյ առարկայ եուրաշքովիչը, եւ կը պնդէ որ յիշեալը ալպանական հպատակ ըլլալով, Սերպիա չի կրնար միջամտել Ալպանիոյ ներքին գործերուն: Ի'ըսուի նաեւ թէ Ալպանիա զօրաշարժ հրատարակած է:

Օդանաւային լուրեր

Անցեալ օր պատճառաւ, ամերիկացի Պայրտ մինչեւ հիմա յետաձգեց ղէպի Փարիզ իր ճամբորդութիւնը: վերջին հեռագրի մը համաձայն, Պայրտ երէկ իրիկուն ճամբայ պիտի ելլէր Նիւ Եօրքէն: Իրեն պիտի ընկերանան Նովիլ, Աքոսթա եւ Նորվեկիացի Պէրնթ Պալքոն: Նախապէս ծրագրուածէն համաձայն, Պայրտ 12 ժամ Փարիզ մնալէ վերջ, դարձեալ մէկ թռիչքով Նիւ Եօրք պիտի դառնար: Հիմա կ'ըսուի թէ ճամբան պիտի շարունակէ ղէպի Ռուսիա, Ասիա եւ Խաղաղական ովկիանոս, աշխարհի շրջանը կատարելու համար օդանաւով:

Պայրտ առջի օր իրրեւ թղթատար պաշտօնական երդում ըրաւ: Իրեն յանձնուեցաւ 200 նամակ պարունակող պարկ մը:

Երկու անգլիացի օդանաւորդներ՝ Մաք Ինթոշ եւ Մինչին նոյնպէս կը պատրաստուին Լոնտոնէն Նիւ-Եօրք երթալ ու դառնալ 80 ժամէն:

Այս ճամբորդութիւնը պիտի կատարուի Օգոստոսի սկիզբը՝ Նորթոլտի օդանաւային կայանէն: Իրենց օդանաւը Ֆոքքերի տիպով է եւ միայարկ. շարժիչ մեքենան 450 ձիու ուժ ունի:

Գերմանացի օդանաւորդ Ուոլէթ նոյնպէս կը պատրաստուի մէկ թռիչքով Միւնիխէն Նիւ-Եօրք երթալ:

Ֆոնք եւս քանի մը ամիսէն պիտի փորձէ Ատլանտեանը կտրել:

Լեհ հարիւրապետ Մալքովսքի եւ տեղակալ Փավլովսքի ծրագրած են Փրակայէն Նիւ Եօրք երթալ եւ դալ՝ Ռոքֆելլերի մրցանակին համար:

Պրազիլիայէն կը հեռագրեն թէ ձկնորսներ Պրազիլիոյ եզերքներուն վրայ գտած են օդանաւի մը բեկորները:

կը կարծուէր թէ ասոնք կը պատկանին ֆրանսական «Գոլիաթ» օդանաւին, որ անցեալ Ապրիլ 16ին Պէօի լիճէն ճամբայ ելած էր՝ կեդրոնական Ատլանտեանը կտրելու համար փչանամպուքէն Սէն-Լուի: Ինչպէս կը յիշուի, այս օդանաւը կորսուեցաւ Նունկէսէրի եւ Քոլիի «Ապիտակ թռչուն»ին հետ միաժամանակ: Օդանաւորդներն էին Մունէյրէս, Սէն-Ռոման եւ Փրթի: Այս լուրը չի հաստատուիր:

Երկրաշարժ Կովկասի մէջ

Թիֆլիսէն Յունիս 22 թուականով առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ վրաստանի մայրաքաղաքէն 80 քիլոմեթր հեռուն երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուած են:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Ալթաքիրի Հայրենակցական միութեան երեկոյթը իր տարելիցին առթիւ՝ գեղարուեստական ծոխ բաժինով, 25 Յունիս, շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 129 Rue Boileau, Էմիլ Զոլայի սրահին վերնայարկը: Մուտքը ազատ է:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Ց.Դ. Մարսէյլի «Իշխան» եւ «Քաջ» խումբերու
Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Երջ. կոմիտէի
26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին
La Pomme-Chalet de la Pommeի պարտէզ գեօսավայրին մէջ
երգեր, արտասանութիւններ, ներկայացում եւ բանախօսութիւն:
Հայկական իրական մթնոլորտ մը:

ԸՆԿ. ՀԻ ՕՒԱՆՕԱՆ ՑԱԿՈԲԵԱՆ
եւ
ԸՆԿ. ՑԱԿՈԲ ՄԷՆԷՆՑԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ

Սէն-Շամոն 18 Յունիս 927

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Եուագոյն խումբի դասախօսական ժողովը՝ Ուրբաթ ժամը ձիշտ 8ին, 80 Rue Charles Chefson, Bois Colombes: կը հրաւիրուին Անիէրի, Պուա Կոլոմպի, Կոլոմպի, Արժանթէօյլի, ընկերները եւ համակիրները: Դասախօս ընկեր Հ. Գնդունի:

Հ. Ց. Դ. Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կուսակցական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 26 Յունիս կիրակի երեկոյեան ժամը 6ին, պիւբօ Թապաքի սրահը, Ալֆօրվիլ: կը խօսի ընկ. Լ. Զորմիսեան:

Հ. Ց. Դ. Շավիլի Արդութեան ենթակոմիտէի ընդհ ժողովը 25 Յունիս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 187 Grand'rue, Chaville. Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտադիր է: կը հրաւիրուին նաեւ մինչեւ ցարդ չարձանագրուած ընկերները:

Հ. Ց. Դ. Վալանսի Երջ. կոմիտէի պատգամ. ժողովը՝ Յունիս 26 կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Դաշնակցութեան ակումբին մէջ: կը խնդրուի շրջանի ենթակոմիտէներէն փութացնել իրենց պատգամաւորները:

Հ. Ց. Դ. Վալանսի «Արծիւ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, ակումբ ընթերցասրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ. ներկայանալ անդամատետրներով:

Հ. Ց. Դ. Վիէնի Երջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը Յունիս 26 կիրակի ժամը 2ին հայ ժողովրդային լսարանի մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վաիան» խումբի ընկ. ժողովը Յունիս 27 երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը:

ԹԱՐԲԵՐԴԻՏՆԵՐՈՒ փարիզի Հայրեկց. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 25 Յունիս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլօրիայի Ճաշարանը: Օրակարգ.— Տարեկան տեղեկատուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, 23 Յունիս, Շինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ: Տիկին Լաս պիտի կարդայ իր ինքնագրութիւնները: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Շ. ԴԱՐԱՇԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Ռազմիկ» հայրենակցականմիութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 26 Յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւններ:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Գոյհիսար գիւղի հայրենակցական միութեան վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ Յունիս 12ին, 16 Rue Alexandre, Marseille. Շահած են հետեւեալ թիւերը.— 208, 52, 226, 262, 28, 282:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ վասպուրականի հայրենակցական միութիւնըխորհրդակցական խառն ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, «փարոս» միութեան անդամները, եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները՝ 26 Յունիս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, օթել Նիւ-Եօրքի մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆԻ ԽԱՐԲԵՐԴԻ Հայրենակց. Մ.Թեան դասախօսական ժողովը՝ 26 Յունիս կիրակի առաւօտուն ժամը 8.30ին, 7 Place du Pont սրճարանի վերնայարկը: Տեղի կ'ունենայ նաեւ միութեան սարքած վիճակահանութիւնը: փափաքողները կրնան ներկայ գտնուիլ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Եօզղատցի Նալին Էպէմկրեան (Քաշճեան) կը փնտռէ իր հօրեղբօրդին, դերձակ Արտաշէս Էպէնկրեանը: Նիս ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել՝ Tachdjian Frères 39 Rue Président Wilson St. Chamont (Loire):

— կը փնտռուին վանեցի յովհաննէս Ղազարեան (Պուլկարիա), վանի Ալուր գիւղէն մելքոն Թումխիկեան (Ֆիլատելֆիա-Ամերիկա), Մուշ քաղաքէն Եսթեր Մխիթարեան (Ռումանիա), վանեցի յակոբ Պարսխոյեանի աղջիկը եղիսաբէթ Պարսխոյեան որ իգմիրի աղէտին Պոլիս կը գտնուէր: Գրել՝ Enok Mesropianի, Puits Bivert, 48 D, Gardanne, (B. D. R.) France:

— կը փնտռեմ հօրեղբօրս որդին միսաք Մովսէսեան, Մշոյ Նոր-Շէն գիւղացի, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Ամբուիդէ փէնսիլվանիա: Իմացնել՝ Յակոբ Ալէքսանեանի, 20 Rue du Tage Paris (13me).

— կը փնտռեմ երջնկայի բագրիճ գիւղէն Աբգար Սրապեան որ երկու տարի առաջ Ցուրիայէն Ֆրանսա եկած է: Իմացնել կաթողիկոսական պատուիրակութեան Դիւանին, 80 Avenue Pereire Asnières, Seine:

ԸՆՏԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Պէլվիլի մասնաճիւղին կողմէ իր առաջին տարեշրջանի փակման առթիւ, 10 Rue Rampal կովկաս հայկական Ճաշարանին մէջ 25 Յունիս Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին: Նուագ, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ կովկասեան պարեր: կը հրաւիրուին միութեան բոլոր անդամներն ու համակիրները. ծախքերու մասնակցութիւն 4 ֆրանք:

ՄԻԱՑՆ ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ

Սարսէլի Թաղապետ. սրահին մէջ, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Sarcelles, 26 Յունիս կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, կովկասեան Տրամա-Օփէրէթի խումբը՝ դեկավարութեամբ Տ. Ղազարեանի կը ներկայացնէ՝ *ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ*: Ախուելեան օրքէսթր: կը մասնակցի նաեւ Թառիսա Աբգար: Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք: Gare du Nordէն առնել շոգեկառք. առաւօտ՝ 10.33, 10.40, 11.50, 13.43, 13.53: վերադարձ՝ 18.59, 19.37, 20.57:

ՆԻՐԱՎՄԱԺ հայ գրաշարի մը պէտք կայ: Դիմել Յառաջի գրաշարատունը:

Ծախու բնակարան

Հայաշատ Սեվրան գիւղին մէջ

Անմիջական մեկնումի պատճառով ծախու է քարաշէն տուն մը 48 մեդր պարտէզով, 3 սենեակ, խոհանոց եւ մուտք: ցանկացողները կրնան դիմել ամէն օր ժամը 2.30էն վերջ: կիրակի օրերը ամբողջ օր: Դիմել՝ L. Manoukianին, 41 Rue Daulnay, Sévran:

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէջ po St. Michelի ֆիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ

ՈՃԱՆ ԵՒ ԼՈՒԻ — ԼՈՒԻ ԵՒ ՈՃԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԻԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ս. ԿԷՄԱԼՄԱՋԵԱՆ

Վ. Ա. Ձ. Ա. Ն. Ո. Ւ. Թ. Ի. Ւ. Ն. Ը Հ Ի Մ Ն Ո Ւ Ա Ծ է 1915 ին
3, Rue Ste. Barbe, Marseille
Արեւելեան բարակ առաջնակարգ ՍՈՒՐՃ եւ Թարմ ԼԷՊԼԷՊԻ
Անխարդախ եւ ազան: Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր գին:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱՊԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ Վ.ԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: N-rd 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՍՈՒՐՃԻ ՄԻԱԿ ՄԱՅՆԱԳԷՏ
ԹԻՐԱԿ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Փարիզի եւ գաւառներու Հայութեան համար կը պատրաստէ
ՀԱՄԱՎ, ՀՈՏՈՎ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ *Անմրցելի գիներով*
Մէկ փոշտ բաւ է համոզուելու, հեռախօսով ապսպրանքները անմիջապէս կը ղրկուին: Թէլէֆոն: Provence 38.63, Métro Cadet
26, Rue de Trévise Paris (9)

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի: Մասնագէտ ներքին, վիներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

"ԱՐԱՐԱՏ,, ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ԱՅՎԱԶԵԱՆ
35, RUE DUNOIR LYON (RHONE)
Լիոնի միակ հայ նպարավաճառատունը որ կ'ընդունի ապսպրանքներ թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ Ֆրանսայի ամէն կողմերէն եւ կը կատարէ ամէն յանձնառութիւն կատարեալ ուղղամտութեամբ:
Ձոխ մթերք Արեւելեան եւ Արեւմտեան ամէն տեսակ նպարեղէններու:

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԻԵՐԹ ԴՕԼՃԷ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՄՄ. ՊԱՆԿԱՑԻ
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ
1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէնի դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.
ԴԻՄԵԼ ՆԱՄԱԿՈՎ. 37, Rue de Maubeuge, Paris

«ՕՎՔ - ԿԷՕԼՃԻԿ»
ՊԱՏՄ. ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր հրապարակ ելաւ կիւրեղ ԹՈՒՅԵԱՆի *«Օվք-Կէօլճիկ»* անունն անդրանիկ երկասիրութիւնը, մաքուր տպագրութիւն ամենաընտիր Թուղթի վրայ, 300էն աւելի էջեր, գարդարուած բազմաթիւ պատկերներով ու եւրոպայի Հայոց կաթ. պատուիրակ Պալաքեան Սրբազանի յառաջաբանով:

«Օվք-Կէօլճիկ» կը բաժնուի երկու մասի: Ա. մասով հեղինակը կը պակերացնէ Ծովքը, կը պատմէ անոր ծագումը:

Բ. մասով կը խօսի հայ գիւղացիի ազգային շարժման մասին, ընդհանուր պատերազմի ծագման վրայ, յետոյ կ'անցնի եւ կը սկսի մանրամասնօրէն յիշատակել Հայոց վիճակաւորման փուլերը եւ ընդհանուր կոտորածի բոլոր քաոսներու դէպքերը: «վերին աստիճան հետաքրքրական գիրք մը ամէն Հայու համար», ինչ կը գրէ ծանօթ գրագէտ մը:

Գիմել հեղինակին, Gouregh Khraian Poste Restante (Marseille (France):

Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ: Գին Ֆրանսա եւ Սուրիա 22 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա եւ Եգիպտոս 1.50 տոլ., իսկ ուրիշ երկիրներու համար 25 ֆրանք:

ԱԿԱԿԱՐԱՆ

21 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	124 02
Տոլար,	Dollar	25 32
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604 —
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	13 —
Թրք. ոսկի	» or	111 —
Մէճիտիէ	Médjidié	8 —
Լէվա 100 հատ	Léva	18 40
Տրախմի	» Drachme	33 50
Լիր	» » Lire	142 60
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70 80
Ջուից.	» Frc. Suisse	491 —
Լէյ 100 հատ	Ley	15 30
Ջերմոնեց	(10 Roubles or)	102 —

ԱՐԺԵԹՈՒԻԼՔ

Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	1 Ct. Fonc. Eg.	3250 —
»	II »	1900 —
»	III »	1565 —
Թումանի երկիպ.	Lots turcs	150 50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԼԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ոլ.	10 ոլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
24
ՅՈՒՆԻՍ
1927

24 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 371

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑ ԽՕՍՔ

ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՂԱՀԻՈՐՈՒՄ

Թուրքերը կը շարունակեն լրացնել «ազգային պետութեան» ծրագիրը, որուն հիմը դրուեցաւ Իթթիհատի օրերէն։

Ամուր եւ հետեւողական, էնկիւրի կանգ չառներ ո՛ր եւ է ժուարութեան առջեւ, եւ կ՛օգտուի ներքին եւ արտաքին խառնուածքէն, «թիւրքօղլու թիւրք» հայրենիքը իրականացնելու համար։

Անցեալ օր հրատարակեցինք Ազգ. Մեծ ժողովին մէկ ոչնումը, որով կառավարութեան իրաւասութիւն կը տրուի 500 քիւրա ընտանիքներ, ինչպէս եւ ուզուսուն ապստամբ ընտանիքներ արեւելեան նահանգներէն փոխադրել դէպի արեւմուտք։

Այս օրինագիծը շատոնց սեղանի վրայ էր, եւ հարիւրաւոր քիւրտեր տեղահանուած են արդէն, անցեալ տարուընէ վեր։ Օրէնքին քուէարկութիւնը հետաձգուեցաւ Յունիս 20ին։ Ը հետեւի թէ՝ կա՛մ հին գործողութիւնները, կատարուած իրողութիւններն են որ նոր կը վաւերացուին. եւ կամ, նոր արաւաններ ճամբայ պիտի հանուին։ Աւելի ճիշտ կը թուի երկրին ենթադրութիւնը. որովհետեւ, քուէարկուած օրէնքին համաձայն, «փոխադրութեան գործողութիւնը 1927 Օգոստոսի վերջը կը լրանայ»։

Այս կարգադրութիւնը՝ մէկ մանրանկարն է 1915ի հայասպառնիներուն, նո՛յն պատճառաբանութեամբ հիմնաւորուած և նո՛ն գաղանային ծրագրէն թելադրուած, — Ցրուել, ոտորել Անատոլուի մէջ ճնացած վերջին ոչ-թուրք ժողովուրդ, արմատէն չորցնել ո՛ր եւ է ազգային կամ անջատողական արժում, միեւնոյն առեն աւարի տալով հարստութիւնները, որոնց «լքեալ գոյք» անունը փակցուցեր է օրէնքը։

Կառավարութեան որոշումը յստակօրէն չի յայտներ թէ ո՛ր աւանները ժողովուրդն է տեղահանութեան ենթակայ։ Օրէնքին մէջ կը յիշուի «արեւելեան պատերազմական վիճակի գօտի և Զօրաքիտի նահանգ» բացատրութիւնը, որ շատ մութ է, այլ ապահովաբար կ՛ընդգրկէ ամբողջ Քիւրտիստանը։ Կամ, ինչպէս ըսինք, այդ երկրամասին այն կէտերը ուր տակաւին վառ է հայ ապստամբութեան կրակը։ Որովհետեւ, Քիւրտերը զինաթափ եղած չեն։ Ճիշտ է. չկայ ընդհանուր ապստամբութիւն, այնպէս ինչպէս պայթեցաւ 1925 Փետրուարին. բայց կայ նաեւ խաղաղութիւն։ Քիւրտերը ծանր ձախողանքի մը ենթարկուած ըլլալով, ոտքի կանգնելու պէտք ունին, որպէսզի արձանագրեն նոր և վճռական գրոհ մը տալ։ Իսկ մինչեւ այդ, կը պարունակուին հրոսակային կռիւներու։

Ահա՛, ուրեմն, Քիւրտերն ալ եկան հասան հայ ժողովուրդի վիճակին, այն ժողովուրդին՝ զոր կը թալանէին և կը ջարդէին, առանց աչք-ձախ նայելու։

Վերջերս Պոլսէն հասած ճամբորդ մը կը պատմէր հետեւեալ յատկանշական դրուագը. — Քիւրտ աքսորական երեւելի մը, մտերմանալով բարեկամի մը հետ, դառնօրէն կը գանգատի.

— « Դարտաշ, պու հիւքիմէթ պիզտէն նէ՞ իսթիյոր։ Վէրկի սթէյտի, վէրտիք. էրմէնիլէրի քէսին, ուէյտ, քէստիք. տահա նէ՞ սթիյոր. նի՞ չուն պիզի փէրիշան իթտի։ (Եղբայր, այս կառավարութիւնը ի՞նչ կ՛ուզէ մեզմէ. տուրք ուզեց, տուինք, Հայերը արդեօք չջարդեցինք. ա՛լ ի՞նչ կ՛ուզէ. ինչո՞ւ Թշուառացուց մեզ»)։

Գետի՛ն անցնիս, մա՛րդ։ Աւետին, չես հասկցեր թէ ինչո՞ւ ներ ձեռքով թալանել եւ ջարդել կուտային Հայերը. եւ հիմա կը յարմանաս որ ձե՛զ ալ նոյն օրին հասցուցեր են, հակառակ ձեր հատուցած թանկագի՛ն ծառայութեանց . . .

Տեղահանութիւնը հիմնաւորելու համար, օրէնքը յառաջ կը բերէ «վարչական, զինուորական եւ ընկերային պատճառներ»։ Ոյնը ինչ որ հայ ժողովուրդին համար։ Այն ատեն օրէնքը այնքան կարճ էր, եւ պատերազմի պահանջներուն հետ կապուած։ «Զինուորական պատճառներով», «ժողովուրդին մէկ մասը այլուր փոխադրել» եւն.։ Յետոյ հրատարակեցին «լքեալ գոյքերու, հաշուեյարդարի եւն. խեղկատակ օրէնքներ, երբ ո՛չ տէր մնացած էր, ոչ ալ դատախազ։

Բացորոշ է հետապնդուած քաղաքականութիւնը ինչպէս հայ, նոյնպէս եւ քիւրտ ժողովուրդին հանդէպ։

Այնքան բացորոշ, որ տեղահանութեան հետ միաժամանակ, արդէն կը մշակուի տեղաւորման ծրագիրը։ Էնկիւրի գործի ձեռնարկած է, գոնէ 70,000 թուրքեր բերելու արտաքսմանէն եւ տեղաւորելու թափուր հողերու վրայ։

Երկ՛ու հրատարակեցինք գաղթականներու տեղաւորման կարգադրութեան դեր-տնօրէն Մարուֆ պէյի յայտարարութիւնները, որոնք ամբողջ քաղաքական ծրագիր մը կը պարզեն։ Թուրքիոյ դուռները բաց են, կ՛ըսէ Մարուֆ պէյ, Ռուսիոյ, Միւ՛լարիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Ռումանիոյ Թուրքերուն առջեւ։ Ինչուորները իրենց ուզած տեղը կրնան հաստատուիլ. չունեւորները՝ ամէն աջակցութիւն պիտի ստանան կառավարութենէն, որոշուած վայրերու մէկ տեղաւորուելու եւ ծաղկելու համար, «որպէս զի չփնտռեն իրենց նախկին բնակավայրն տնտեսական եւ ընկերային կեանքը»։

Պիտի յաջողի՞ն թէ ոչ — տարբեր հարց է։

Իրականը այն է որ՝ Թուրքերը կը գործեն։ Եւ լրջօրէն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԸ ՀԵՐՔԵ՞Ն ԹԷ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵՆ

«Գադափար», որ հաւատափոխի մը կողմէ կը հրատարակուի Թեհրանի մէջ, Հայաստանի կարմիր իշխանութեան բարիքները քարոզելու համար երեսուն աբճաճով, հետեւեալ պերճախօս տողերը կը գրէ խմբագրականի մը մէջ (5 Յունիս)։

— «Հայ զանգուածները շատ լաւ գիտեն, որ Էջմիածինը բռնութեան ու հալածանքի օրերին հայ ժողովրդի համար, կրօնի պատրուակի տակ, եղած է պարզապէս ինքնապաշտպանութեան մի հանգրուան եւ ոչ կրօնական մոլեռանդութեան մի վայր, ուր հայ ժողովուրդը կ՛ընդրուկի եւ հոգեւոր մեղեդինե՛ր տակ հարբում էր ու վերանում աշխարհից . . .

«Հայ եկեղեցին մեր ժողովրդի ինքնապաշտպանութեան գօրաւոր գործօնն է եղած բռնութեան օրերին, նրա քաղաքական ձգտումների հրահրողը. նա երբէք չէ եղած մոլեռանդութեան եւ ունայնութեան քարոզի մի վայր, ինչպէս հանդիսացել են քաղաքական ազատութիւն ունեցող ժողովրդների եկեղեցիները, որոնք աստծոյ եւ հանդերձեալ կեանքի անունով բթացնում ու թմրացնում էին իրենց հաւատացեալների միտքն ու առեղծագործութիւնը . . .

« . . . Խորհրդային իշխանութիւնը բաժանելով եկեղեցին պետութիւնից, նա ոչ միայն իր պատմական առաքելութիւնն է կատարում կոմունիստական իրաւակարգի հանդէպ՝ լրելով եկեղեցուց նրա մինչեւ օրս ունեցած քաղաքական պաշտօնը, այլ եւ այնպիսի պայմաններ է ստեղծում, որ նա պարզապէս վերածուում է հաւատացեալների մի սովորական միջոցի:

«Բոլոր հնարաւորութիւնները, որոնք հին եկեղեցին զարձնում էին դրամապէս ու իրաւապէս մի զօրեղ կռուան մարմնաւոր իշխանութեան դէմ՝ վերացուած են եւ Էջմիածինն արդէն համակերպուել է դրան։»

ԲԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Երեւանի մէջ Յունիսի սկիզբը դումարուեցաւ բժշկական համագումար մը։

Բժ. Մ. Քարամեան, Ակնբանդրապոլ գաւառի բժշկական վիճակին մասին խօսելով, տուաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները.— Գիւղերուն մէջ կան 9 բուժակայաններ, մէկ հիւանդանոց, քաղաքին մէջ՝ երկու հիւանդանոց, 130 մահճակալով։ Երկրաշարժէն յետոյ համաճարակ չէ տեսնուած։ Սակայն աչքի եւ աղիքի հիւանդութիւնները տարածուած են երկրաշարժէն վնասուած գիւղերուն մէջ։ Ազբաթարի մէջ վեներական ախտերու դէմ սկսած է պայքարը։ Բաւթարլուի մէջ կը շինուի դեղարան մը, Մոլլա-Կէօչայի մէջ՝ հիւանդանոց մը, Դուզգհանդի, Բայանդուրի, Թալինի մէջ՝ դարմանատուներ։ Մեծ պահանջ կայ բժիշկներու։

Բժշկուհի Ղանդախչեան Բասարգեչարի շրջանին մասին խօսելով, տուաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները.— Բասարգեչարի բնակիչները մասնուած են թանձր նախապաշարումներու, այնպէս որ այս շրջանին մէջ բժիշկներուն գործը շատ դժուար է։ Գաւառակը ունի 40 գիւղ, ունի մէկ հիւանդանոց, մէկ բժիշկ որ կը հասնի 27 վերստ տարածութեան մը վրայ բաժնուած հիւանդներուն։ Խիստ տարածուած են Թրախտոման, քոսը, (որովհետեւ գիւղերուն մէջ բաղնիք չկայ), ճճին (որովհետեւ գիւղերուն մէջ ճամիշ չկայ)։ Սիֆիլիսն ալ նկատելի աւերներ կը գործէ։

Մեծ պահանջ կայ բժիշկի։ Դատական կազմն ալ սխալ կը մօտենայ բժշկական քննութիւններուն։

Բժ. Ս. Կամսարական ընդհ. դեկուցում մը տուաւ Հայաստանի Կարմիր Խաչին գործունէութեան մասին։

Բժ. Լազարեան, ակնարկելով պատերազմի վտանգին, ուղղութիւններ ցոյց տուաւ Կարմիր Խաչին «անելիք»ներուն մասին։

Խօսելով խորհրդային բժշկական քաղաքականութեան մասին, յայտնեց թէ «Ձրի բժշկութեան սկզբունքը կիրառուում է մեզ մօտ համարեա առանց խախտումների։ Ճիշտ է, որոշ վայրերում, այդ սկզբունքը խախտել է, սակայն դա մի պատահական երեւոյթ է եւ խորհրդային բժշկութեան առողջ հոսանքը յաղթում է»։ Բժիշկներու պակասին առթիւ, յոյս յայտնեց որ Երեւանի բժշկական վարժարանին ընթերցաւարտները պիտի լրացնեն պակասը։

Մահերու թիւը բաւական նուազած է, համաձայն վիճակագրութեանց։

Համագումարը, երեք նիստ վերջ, աւարտեցաւ, եւ պատգամաւորները այցելութեան համար մեկնեցան Արդնի։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԸ».— Հայաստանի գործավարներու խորհուրդը դիմած է Մոսկուա, խնդրելով որ միջնորդութիւն ընեն Հայաստանի «կարմիր խաչը» անդամ արձանագրելու համար միջազգային կարմիր խաչին։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Ամբողջ դպեղ գաւառակին մէջ տարածուած են կապոյտ հիվը, քոսը, կրիմբը եւ խոզուկը (?)։

ՇԱՆԹ ԿՈՒԻ ՄԸ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Մէկն Շամոնէն կը գրեն մեզի.

— երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ի առենները սոսկալի կռիւ մը տեղի ունեցաւ ֆիլ-ֆիքլո փողոցին վրայ, սիրային պատճառներով։

Մանուէլ կէզիւբեան, մալաթիացի երիտասարդ մը, նշանուած էր Մարիամ Տ. Մկրտիչեան անուն հայ-կենակից աղջկան մը հետ։ Մէկ տարի նշանուած մնալէ վերջ, աղջիկը չախորժելով, յարաբերութիւնը կը խզէ եւ նշանածին նուէրները ետ կը դրկէ։

Այս առթիւ ուրիշ զրոյցներ ալ շրջած ըլլալով աղջկան մասին, երկու կողմերը իրար կուգան եւ կռիւ մը կը ծագի։ Ցետոյ բոլորը մէկ փողոց կ՛իջնեն եւ կռիւը կը շարունակուի, առնուազն տասը հոգիի մասնակցութեամբ։ Ֆրանսացիներն ալ կը խառնուին եւ զարմանքով կը դիտեն անհաւատալի իրարանցումը՝ անուանելով Հայերը վայրենի եւ անկիրթ։ Քառորդ ժամ վերջ, կռիւը կը դադրի հետզհետէ հաւսած Հայերու միջամտութեամբ։ Մանուէլ կէզիւբեան բունցքի հարուածներու տակ բոլորովին ինքնիրմէ ելած, գգեստները պատռտած, կիսամերկ վիճակի մէջ տուն կը տարուի, իսկ Գրիգոր փափազեան ձակատէն կը վիրաւորուի։ Կ՛ենթադրուի թէ դանակի հարուած մը ստացած է կռուի տաք միջոցին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԱԻԱՅԻՆ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Փրնեւի Խորհրդաժողովին մէջ Ամերիկա, Անգլիա եւ Ճափոն պարզեցին իրենց տեսակէտները նաւային զինաթափութեան մասին, որմէ կ՛երեւի թէ եթէ ոչ անկարելի, գոնէ խիստ դժուար պիտի ըլլայ համաձայնութեան եզր մը գտնել։ Միացեալ Նահանգներու եւ Ճափոնի միջեւ համաձայնութեան կէտերը աւելի շատ են քան Անգլիոյ եւ միւս մրցակիցներուն միջեւ։

Ինչպէս գրեցինք, Անգլիա կ՛ուզէ որ մեծ մարտանաւերու մասին Ուաշինկթընի դաշնագիրով որոշուած տրամադրութիւնները վերաքննուին, մինչ Ճափոն եւ Միացեալ Նահանգները կը հակառակին ատոր։

Գալով օժանդակ նաւերուն, Անգլիա կ՛առաջարկէ որ զանազան դասակարգի նաւեր սահմանուին եւ իւրաքանչիւրին համեմատութիւնները որոշուին։ Ճափոնցիները չեն ուզեր նախապէս կապուիլ. կ՛ընդունին միայն որ պատերազմական նաւերու եւ ընդծովեաներու ընդհանուր տարողութիւնը որոշուի։

Ամերիկացիներն ու Ճափոնցիները կը հակառակին նոյնպէս յածանաւերու տարողութիւնը 10,000 թոնոյէն 7,500ի իջեցնելու անգլիական առաջարկին, այն մտածումով որ այդպիսի որոշում մը թոյլ պիտի տայ Անգլիոյ պատերազմի մը պարագային իր առեւտրական նաւերը սպառազինել եւ այդ դասակարգի թեթեւ նաւերուն մէջ առաւելութիւն ունենալ։ Նոյնպէս Ճափոն կը մերժէ ընդունիլ 5-5-3ի համեմատութիւնը՝ օժանդակ նաւերուն համար։ Կայ նաեւ Խաղաղականի խնդիրը, որուն շուրջ բաւական վիճաբանութիւն պիտի կատարուի։

Տեսակէտներու այսքան տարբերութիւնը նկատի ունենալով, երեքներու ժողովը որոշեց ընդհատել հրապարակային նիստերը։ Իւրաքանչիւր պետութեան մասնագէտներէն կազմուած յանձնաժողովի մը պաշտօն յանձնուեցաւ ուսումնասիրել ներկայացուած երեք ծրագիրները։ Յանձնաժողովը նկատի պիտի առնէ երեք շահակից պետութեանց վիճակագրութիւնները՝ անոնց ներկայիս ունեցած եւ շինութիւնը ծրագրուած յածանաւերու, թորպիլահալածներու եւ ընդծովեաներուն մասին, ինչպէս նաեւ իրենց ծրագիրները լուսաբանող բացատրութիւնները։ Անկէ վերջ է որ խորհրդաժողովը պիտի կրնայ որոշ եւ հաստատուած տուեալներու վրայ հիմնել իր վիճաբանութիւնները։

Ամերիկեան պատուիրակութեան պետ Կիպսըն Ճափոնի առաջին պատուիրակ ծովակալ Սայթոյի հետ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Զանազան նշաններ ցոյց կուտան թէ Միացեալ Նահանգներն ու Ճափոն պիտի կրնան իրենց տեսակէտները համաձայնեցնել ու Անգլիան չէզոքացնել։

Մասնագէտները առջի օր նիստ մը ունեցան Ազգերու Դաշնակցութեան սրահին մէջ։ Իտալիոյ կողմէ իշխան Ռուսփոլի, Ֆրանսայի կողմէ հրամանատար Տըլէօր հրաւիրուած էին այս նիստին, ուր պարզապէս կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի ունեցան։

Փրնեւէն հեռագիր մը կ՛ըսէ թէ մասնաւոր խօսակցութիւնները չկրցան հարթել անհամաձայնութիւնները։ Ճափոնի պատուիրա՛լը Ամերիկայի ներկայացուցիչին բսաւ թէ Ճափոն բացարձակապէս չընդունիր 5-5-3ի համեմատութիւնը օժանդակ նաւերուն համար։ Անգլիոյ պատուիրակ Պրիճմէն իր ասերիկացի պաշտօնակիցին յայտնեց թէբրիտանական կայսրութեան միակ հոգն է իր ապահովութիւնը երաշխաւորել. այս էական սկզբունքի հիման վրայ է որ անգլիական պատուիրակութիւնը մտադրած է Փրնեւի մէջ ընդունիլ տալ թէ ինք պէտք ունի աւելի կարեւոր օժանդակ նաւատորմի մը, քան Միացեալ Նահանգները, որ գաղթային կայսրութիւն մը չունի։ Ամերիկացիները անընդունելի կը գտնեն այս տեսակէտը։

Աշխատաւորականներն ալ դէմ...

Պոլշեւիկներուն կողմէ՝ իբրեւ Վոյքօֆի սպանութեան փոխվրէժ՝ քանի կալանաւորներու գնդակահարումը մեծ զայրոյթ առաջ բերած է նաեւ Անգլիոյ Աշխատաւորականներուն մէջ, որոնք Արհեստակցական Միութեանց ներկայացուցիչներուն մասնակցութեամբ ժողով մը գումարեցին Խորհրդարանին մէջ եւ քուէարկեցին զայրոյթի ու բողոքի հետեւեալ բանաձեւը.—

«Ժողովը, ընդունելով հանդերձ որ Ռուսիոյ մէջ քաղաքական կացութիւնը բացառիկ դժուարութիւններ ու վտանգներ կը ներկայացնէ եւ թէ Վոյքօֆի սպանութիւնը արդար զայրոյթ պատճառած է խորհրդային կառավարութեան, պարտականութիւն կը համարէ բողոքել քաղաքականութեան մը դէմ, որ, Մոսկուայի կառավարութեան խոստովանութեամբ իսկ, կը բաղկանայ, յիշեալ սպանութեան իբր փոխ-վրէժ, սպաննելէ այնպիսի մարդիկ, որոնք այդ ոճիրին հետ ո եւ է կապ չունին։ Ժողովը այն կարծիքէն է թէ սպանութեան դէմ սպանութեամբ պատասխանելը կ՛իջեցնէ քաղաքակրթութեան մակարդակը եւ միայն վնաս կը հասցնէ Ռուսիոյ։ Ուստի ներմ յոյս կը յայտնէ թէ միայն քաղաքական յանցանքներով ամբաստանուած մարդոց առանց դատաստանի մահապատիժի ենթարկուելու քաղաքականութեան վերջ պիտի տրուի»։

Աշխատաւորականներու այս վերաբերմունքը մեծ զար-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՐԵՒԵԼՔ ԵՒ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

Քանի մը տասնեակ տարիներ առաջ, Ֆրանսացի նշանաւոր գիտունը Ց.Ք. կիսեթավ Լըպոն իր մէկ գործին մէջ (Ընդկաստանի քաղաքակրթութիւնը) կը հարցնէր։

— «Ի՞նչ պիտի ըլլայ Եւրոպայի ճակատագիրը, երբ արեւելեան ժողովուրդները վերածնին երկարատեւ թմրութենէ մը։ Միշտ ժուժկալ եւ տոկուն՝ անոնք թարմ ուժերով պիտի դիմագրեն ծերացած Եւրոպային, որ արդէն ծանրաբեռնուած է բազմաթիւ պարտքերով»։

Այսօր Եւրոպան պարտական է Ամերիկայի եւ Ճափոնի, որոնք պատերազմի ատեն սպառեցին Արեւմուտքի ոսկիի պահեստները։ Միլիոնաւոր զոհեր կը թողուն լայն երամատ մը երէկուան եւ այսօրուան ուժին, տնտեսական արտադրութեան համար։

Ճերմակ ցեղը քաղաքակրթիչ տարրը հանդիսացաւ Արեւելքի մէջ։ Ուր որ թափանցեց իր ջանքով, հոն կարգ ու կանոն հաստատեցաւ, սովն ու սպանդը դադրեցան, բնիկներուն մէջ բարեկեցութիւնը սկսաւ մուտ գտնել։ Ցակաւին կարելի եղած չէ ցեղային հաւասարութիւն ու համաբաշխութիւն ստեղծել Հնդկաստանի գանագան ցեղերուն մէջ, հակառակ Անգլիոյ չանքերուն։ Դասակարգերու բաժանումը դեռ շատ սուր է հոն։ Ստորին դասակարգի մը ստուերը միայն իյնալով պրահմանի մը կերակուրին վրայ, կը պղծէ զայն։

Բայց «մխիթարուելու չենք, ժամանակը հասած է որ մտատանջուինք Արեւելքի վերածնութեամբ»։ Չինական սահմաններու հետախուզիչը, Ց.Ք. Լըժանտր, այսպանգը կը հնչեցնէ Արեւմուտքի խաւարման։ Մենք կը քանդենք առանց շինելու, ու մինչդեռ կը քանդենք՝ մրցակցութիւնները կը շատնան, սպառնալիքները կը բազմապատկուին։ Ասիան կը վերածնի 900 միլիոն բնակչութեամբ։

Կոմս Օքամա, Համաեւրոպեան պատերազմի պահուն Ճափոնի յառաջդիմութիւններուն վրայ խօսելով կ'ըսէր. «Հազար տարի կանխեցինք»։

Ասիան եթէ արհամարհելիչէ քանակով, հետզհետէ պատկառելի կը դառնայ նաեւ որակով։ Փիէռ Լօթիի համար Ճափոնցին «թզուկ, ձերուկ, աւշային ու անարիւն մէկն է, որուն մոմիացումը պիտի կատարուի շուտով»։ Սըր Ճոնոլտ գաղափարով «թիթեռնիկ մըն է աւելի քան մարդ»։ Ց.Ք. Լըժանտր կը պատասխանէ տեղին վրայ խորապէս ուսումնասիրելէ յետոյ. «Թիթեռնիկներն ու գազը իրենց խաղերուն վրայ կը մտածեն։ Ճափոնցիները, եռանդուն պատերազմիկներ, յառաջդիմասէր եւ կրագործներ, Ճարտարագէտներ են։ Ճարտարութեան ոգիով օժտուած այս խոր իրապաշտները կենսունակութիւն մը ունին, գիտակից են իրենց ներկայ ուժին եւ ապագային կատարելիք դերին»։

Արդարեւ, այդ հրաբխային երկրին մէջ, նախնական նիւթերու չգոյութեան հակառակ՝ Ճափոն Ճարտարարուեստական երկիր մըն է այսօր։ Այդ յառաջդիմութիւնը ցոյց կուտայ թէ՝ նախնական նիւթերու պակասը ոչ մէկ բան կը պակսեցնէ ժողովուրդի մը արտադրելու կարողութենէն։ Ցեղական Ճարտարարուեստներ են նոյն իսկ անոնք, որոնց նախնական նիւթերը թէեւ կը ստացուին օտարէն, բայց ատոնց արուեստն ունի տեղացին։ Անգլիան բամպակ չունի. բայց Լանքաշիրի բնական Ճարտարարուեստն է բամպակագործութիւնը։ Անհրաժեշտը Ճարտարութիւնն է, գործունէութիւնը, առեւտրական ոգին։ Ճափոնցին գերազանցօրէն օժտուած է այս յատկութիւններով։

Մինչդեռ Արեւմուտքի մէջ սկսած է զարգանալ «հաւատալիքներու ամէնէն քայքայիչը, քաղաքական կրօններու ամէնէն վտանգաւորը»։ Ճափոնի մէջ կրօնական երկիւղածութեամբ կը յարգուին ընկերային կազմակերպութիւնները։ Արեւմուտքի մէջ ընտանիքը կը քայքայուի, կրօն ու իտէալ ոչ մէկ ուժ կը ներկայացնեն, Ճափոնի մէջ անմատչելի են ընտանեկան աւանդական սովորոյթները, կրօնը կը պահէ իր ամենահզօր ազդեցութիւնը եւ ամէնը պատրաստ են զոհուելու բարձրագոյն իտէալի մը՝ Ճափոնի մեծութեան։

Համեւրոպեան պատերազմի խորհրդաւոր պատճառներէն էր գերման ժողովուրդի համագերման ձգտումը, աշխարհ վերաձեւելու հաւատքը, «Գերմանիան ամէն բանէ վեր» իտէալը։

Ճափոնցին արեւելքի մէջ ունի նոյն ձգտումը,— Դեղինները միութիւնը, նոյն հաւատքը — արթնցնել Ասիան, նոյն իտէալը — հայրենիքի ջերմ պաշտամունքը։

Ընդհուպ, ինչպէս Արեւմուտքի մէջ, հոն ալ վարիչ դասակարգը եւ մտաւորականներ կ'ըմբռնեն ունայնութիւնը կրօնին, իտէալին, բայց գիտեն թէ ընկերային անհուն ուժ մը ունի ամէն հաւատք։ Քանդել ժողովուրդի մը հաւատալիքները՝ մատնել է զայն անիշխանութեան, քայքայման։ Ճափոնցի ընկերաբան մը տիրութեամբ կը տեսնէ ոճիրներու եւ անձնասպանութիւններու թիւին յաւելումը։

Ճափոն Մուքտէնի եւ Զուշիմայի յաղթանակներէն ետք, ինքնավստահութիւն մը ստացաւ եւ եղաւ խրոխտ պետութիւն մը։ Գիտցաւ ճերմակ ցեղին վէրքերը։ Հաւատաց թէ կ'ապրի լաւագոյն ապագայի մը համար։

Այդ կոչումը կը ճշդէր 1916 Յունիս 18ին Թոքիոյի համալսարանին մէջ, հնդիկ բանաստեղծ Թագինարանաթ Թակօր, որ արժանացած էր Նոպէլեան մրցանակի.—

«Մինչդեռ անցեալին կառչած կը նիրհէինք՝ Ճափոն յանկարծ արթնցաւ երազէն եւ հսկայ քայլերով հասաւ էն յառաջդէմ ժողովուրդներուն։ Ինծի նման Արեւելքի զաւակի մը համար կենսական շահեկանութիւն մը ունին Ճափոնի առաջարկուած արդի խնդիրները եւ գանոնք լուծելու մեթոտները։ Հովանդակ աշխարհ կը սպասէ թէ ինչ պիտի ընէ Արեւելքի այս մեծ ժողովուրդը։

«Արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը լուծի խնդիրներ դրած է մարդոց առջեւ, առանց կարենալ լուծելու. պայքար անհատին եւ պետութեան մէջ, աշխատութեան եւ դրամագլուխի, մարդու եւ կնոջ, նիւթական շահերու եւ հոգեկան կեանքի մէջ, ազգային եսասիրութեան եւ մարդկային իտէալի...։ Ձեր երկրին մէջ պիտի կատարուին Արեւելքը լիաշունչ փոթորիկները։

«Արեւելք, որուն ծոցին մէջ կուտակուած են լոյսի եւ աստղապարդ լուսնթեան դարեր, կըբնայ համբերութեամբ սպասել, մինչեւ որ Արեւմուտքը շնչասպառ կանգ առնէ իր խօլական արշաւին մէջ։ Արեւելք գիտէ թէ անմահ է եւ պիտի վերերեւի պատմութեան մէջ իր շունչովը կենսատու։ Արեւելք կը սպասէ որ իր ժամը հնչէ»։

Հնդիկ մեծագոյն մտաւորականին ուղերձը խանդավառ ծափերու արժանացաւ կայսերական համալսարանին մէջ։ Միքատոն հիւրասիրեց գինքը, ճափոնցի մտաւորականներ ուշադրութեան առին այդ օրը եւ առաքելական ոգիով ճափոնի ամէն կողմը կը քարոզուի թէ բարձրագոյն նպատակ մը կայ իւրաքանչիւր ճափոնցիի համար, ազգային եսասիրութիւն մը Ասիան վերածնեցնելու համար, «Ասիան Ասիացիներուն»։

Ահա հաւատալիք մը, որ կը սպառնայ վրդովել խաղաղութիւնը ծայրագոյն Արեւելքի մէջ եւ յուզել խաղաղական ջուրերը։

ՀԵԹՈՒՄ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒԺԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 21 յունիս

Վերջերս Քիլ քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ Գերմանիոյ Սոցիալ Դեմոկրատ կուսակցութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը։

Ինչպէս պատերազմէն առաջ, նոյնպէս եւ այժմ, Գերման սոցիալ դեմոկրատիան կը շարունակէ պահել իր յառաջապահի դերը Եւրոպայի ընկերվարական շարժման մէջ, թէեւ իր միջազգային քաղաքական դիրքը, նախապատերազմեան շրջանին հետ բաղդատելով, բաւականաչափ թուլցած է։ Այդ ալ արդիւնք է ո՛չ այնչափ գերման սոցիալ դեմոկրատիայի եւ աշխատաւորական կազմակերպութեան ներքին թուլութեան եւ ճիւղաւորման, որչափ Գերմանիոյ պարտութեան՝ արտաքին ճակատի վրայ։ Այսպէս է որ երկրի մը քաղաքական ընդհանուր ճակատագիրը բաժին կ'իյնայ նաեւ անոր ժողովուրդին բազկացուցիչ տարրերուն, անխտիր։ Եւ եթէ յետպատերազմեան շրջանին անբաղդատելիօրէն ծանրացաւ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան տեսակարար կշիռը ընկերվարական շարժման մէջ — թէեւ այդ կուսակցութիւնը իր ամբողջութեանը մէջ քացարձակ ընկերվարական ալ չէ —, մեծ մասով կը պարտի Անգլիոյ յաղթանակին արտաքին ճակատին վրայ։

Եւ սակայն ինչպէս որ, միւս կողմէ, Գերմանիա տարուէ տարի կը բուժէ իր վէրքերը, կը կազդուրուի ու կ'ուժգնայ արագօրէն, նոյնընդհանուր դեմոկրատիան, իրրեւ անդամ Աշխատաւորական Միջազգայինի։ Քիլի կուսակցաժողովը հանդիսաւորապէս հաստատեց այս պարագան։

Այդ մասին գաղափար մը կուտայ մեզ կուսակցութեան վարիչ մարմնին կողմէ հրատարակուած պաշտօնական տարեգիրքը։ Կ'արժէ քանի մը տեղեկութիւններ քաղել։

Այն պարագան իսկ, որ Տարեգիրքը 520 ընդարձակ էջեր կը պարունակէ, ցոյց կուտայ թէ ո՛րչափ բազմակողմանի եղած է կուսակցութեան գործունէութիւնը, այն ալ ընդամէնը մէկ տարուան ընթացքին (1926)։

Կուսակցութեան անդամներու ընդհանուր թիւը, 1926ի սկիզբը բաղդատութեամբ 1925ի, աճած է 17,252 հոգի եւ հասած 806,268ի, իսկ նոյն տարուան վերջը՝ արդէն 823,520ի։ Կին անդամներու թիւը կազմած է 165,492։

Անտարակոյս, այդ թիւերն իսկ շատ չեն, եթէ նկատի առնենք գործաւոր դասակարգին մեծութիւնը այս երկրին մէջ, ինչպէս եւ այն պարագան, որ խորհրդարանային եւ այլ ընտրութիւններու առեն կուսակցութիւնը 7—8 միլիոնէ աւելի քուէներ կը ստանայ։ Այսպէս է արդէն իրականութիւնը բոլոր երկիրներու մէջ եւ ամէն կուսակցութեան համար։ Վերջիններու իրական քաղաքական ազդեցութիւնը շատ աւելի մեծ է միշտ, քան կը հետեւի իրենց կազմակերպուած անդամներու թիւէն, առաջին առթիւ։ Ամէն պարագայի մէջ, փաստ է որ գերման սոցիալ դեմոկրատիան իրրեւ կուսակցութիւն իր կազմակերպուած եւ կանոնաւորապէս վճարող անդամներու թիւը քաղաքական ամէնէն մեծ կազմակերպութիւնն է, ոչ միայն Գերմանիոյ մէջ, այլ եւ եւրոպական ցամաքամասին վրայ։ Անոր բաղդատմամբ այս երկրին համալիրավար կուսակցութիւնը կամ, աւելի շուտ, կուսակցութիւնները, բաժնուած 10—12 ճիւղաւորումներու, առանձին արժէք չեն ներկայացներ իրենց հազիւ 70—80 հազարի հասնող անդամներով։

Գալով կուսակցութեան շարքերու կազմին, 481,282 հոգին (73 առ հարիւր) ձեռքի աշխատաւորներ են, 72,580ը (11 առ հարիւր) մտաւոր աշխատաւորները, 4,62 առ հարիւր, վաճառականներ եւ արհեստաւորներ, 2,4 առ հարիւրը ազատ զբաղումներու տէր անդամներ, 9,17 առ հարիւրը անորոշ։

Այժմ առաջ բերենք քանի մը ուրիշ թիւեր, տեսնելու համար թէ գերման սոցիալ դեմոկրատիան ո՛ր չափով մասնակցութիւն ունի երկրին խորհրդարանական հիմնարկութեանց մէջ։

Խորհրդարանին (Ռայխսթակ) մէջ ան կը հաշուէ 131 (16ը կին) անդամ, — պատգամաւորներու ընդհանուր թիւին 1/4ը։

Գերմանիոյ ինքնավար երկիրներու (Փրուսիա, Սաքսոնիա եւայլն) խորհրդարաններուն մէջ —468 պատգամաւորներ, 49ը կին։

Փրուսիոյ պետական խորհուրդին մէջ — 24 անդամ։

Նահանգային խորհուրդներու մէջ — 482 պատգամաւոր, 20ը կին։

Գաւառական ժողովներու մէջ — 3146 պատգամաւոր, 47ը կին։

Քաղաքային խորհրդարաններու մէջ — 6772 պատգամաւոր, որոնց 295ը կին։

Գիւղական-համայնական ժողովներու մէջ — 20090 ներկայացուցիչ, 452ը կին։

Ինչ կը վերաբերի վարչական զանազան պաշտօններ վարող ընկերվարականներուն, 708 հոգի քաղաքապետ են, 637 հոգի գաւառական վարչութեանց եւ 340 ալ քաղաքային վարչութեանց անդամներ։

Կուսակցութեան տեղական մարմիններու թիւը եղած է 8320։ Միայն անդամավճարներէն ստացուած գումարը կը հասնի 4,542,800 մարքի, (միայն կին անդամներէ՝ 594 հազար մարք)։

Գերման Սոցիալ-Դեմոկրատիայի կողմէն աշխատաւորական միջազգայինի յատկացուած գումարն է, տակէ գուրս, 199 հազար 51 մարք, ուրեմն գրեթէ 200 հազար մարքի հասնող պատկառելի գումար մը։

Թէ՛ կազմակերպուած անդամներու թիւը եւ թէ անոնց վճարումներու քանակը յիշած ատեն, մոռնալու չէ այն անտեսուող գործօնը որ մեծապէս ծանրացած է գերման աշխատաւորութեան եւ անոր դեկավար կուսակցութեան վրայ։ Յայտնի է որ, 1926ի վերջերը, գրեթէ երեք միլիոնի կը հասնէր գործադուրկ բանւորներու եւ անոնց պարագաներու թիւը այս երկրին մէջ։ Բնական է ուրեմն, որ բանւորութեան քաղաքական կազմակերպութիւնն ալ տուժէր այդ անհնարութենէն։

Շատ հետաքրքրական պիտի տանէր, եթէ մենք այստեղ փորձէինք արձանագրել գերման Սոցիալ-Դեմոկրատիայի գործունէութիւնը այլազան ասպարէզներու մէջ։ Սա չափը բաւնք որ շատ մեծ է եւ բարերար անոր նշանակութիւնը ո՛չ միայն Գերմանիոյ քաղաքական գրութեան վրայ եւ մասնաւորապէս հանրապետական վարչակարգին ամրանալու մէջ, ոչ միայն արհեստակցական շարժման եւ բանւորութեան անտեսական վիճակին տակաւ բարւոքման մէջ, այլ եւ զուտ կրթական, ընդհանուր մշակոյթի եւ ներքին ու արտաքին շարք մը խնդիրներուն մէջ։ Գերման ընկերվարական մամուլն արդէն իր քանակով ու որակով ուշադրաւ տեղ մը կը գրաւէ երկրին եւ արտասահմանի մէջ։ Միայն գերման ընկերվարական օրաթերթերու թիւը հարիւրը կ'անցնի։ Գրեթէ իւրաքանչիւր մեծ կամ փոքր քաղաք, մանաւանդ գործաւորական կեդրոն, ունի իր ընկերվարական օրկանը։ Կուսակցութեան կեդրոնական օրկանն է, Պերլին հրատարակուող Voraertsը (Յառաջ), խմբագրապետութեամբ Ռայխսթակի անդամ Յերիտրիխ Շթամփֆերի։

Ա. Ե.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՄԱՐՍԻԼ, (Սեպ. թղթ.).— Գաւառ. ժողովին Գ. նիստը տեղի ունեցաւ Յունիս 18ին։ Ժողովը զբաղեցաւ առաջնորդի հրաժարականով, որ երկար վիճաբանութիւններէ վերջ ընդունուեցաւ, պայմանաւ որ մինչեւ Յուլիս 14 չմեկնի Մարսէյլէն ու ներկայ ազգային վարչութեան փոխանցէ եկեղեցիի ու դպրոցի պատկանեալ բոլոր գոյքերն ու արձանագրութեան տետրակները։

Օրակարգի երկրորդ խնդիրն էր 70 հազար ֆրանքի հարցը։ Միաձայնութեամբ որոշուեցաւ այս գումարը յատկացնել Մարսէյլի եւ մասնաւորապէս շրջաններու կրթական գործին։ Վարչութեան պատուակալ նախագահ Պ. Հայկազուն Գալյումճեան առաջարկեց այդ գումարով կրթական հիմնարկութիւններ հաստատել միայն, այսինքն նախակրթարանի եւ մանկապարտէզի շէնքեր։ Ծափերով ընդունուեցաւ այս առաջարկը։

ԵՐԵԿՈՅԹ ԵՒ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Յունիս 17, Շաբաթ երեկոյեան «Մալոն Էսփանեօլ»ի մէջ տեղի ունեցաւ երեկոյթ մը, նախաձեռնութեամբ խումբ մը պատանի երիտասարդ սիրողներու։

Աւելի ճիշտը խումբ մը բանւորներ, առանց բարձրագոյն մարմինի մը օժանդակութեան եւ նախագահութեան, կրցեր էին լեցնել սրահը եւ նոյն իսկ 50 հոգի ալ յանձն առած էին ոտքի կենալ։

Ամէն ինչ հայկական էր, — երգ, նուագ, հայրենաշունչ արտասանութիւններ իրար կը յաջորդէին։ Բոլորն ալ անփորձ որբեր ու պատանիներ էին գրեթէ եւ ի տես իրենց բնական արտայայտութեանց, մարդ կը տարուէր խորհիլ թէ ո՛վ էր առանց ուսուցիչը, բարոյական ի՞նչ ազդեցութեան տակ ստիպուեր էին զոյ սորվիլ արձակ եւ ոտանաւոր երկար գրուածներ։

Ա.յս բոլորէն վերջ սակայն, անոնք գիտցան նաեւ ժպտիլ ու ժպտեցնել բոլոր հանդիսականները՝ «Երնեք Քալչը» անուն քրքջալիր գաւեշտով մը։

Ամիս մը առաջ հինգ փրկարժէքով բազմաթիւ մուտքի տոմսեր հրապարակ եւած էին եւ կը ցրուէին առ հասարակ բոլոր խաւերու մէջ։ Ջափահաս որբուհիներէ կազմուած էին մէկէ աւելի ցրուիչ յանձնախումբեր, որոնք չանք չէին խնայած իրենց վրայ դրուած պարտականութիւնը այս երկրին մէջ։ Բնական է ուրեմն, որ բանւորութեան քաղաքական կազմակերպութիւնն ալ տուժէր այդ անհնարութենէն։

Շատ հետաքրքրական պիտի տանէր, եթէ մենք այստեղ փորձէինք արձանագրել գերման Սոցիալ-Դեմոկրատիայի գործունէութիւնը այլազան ասպարէզներու մէջ։ Սա չափը բաւնք որ շատ մեծ է եւ բարերար անոր նշանակութիւնը ո՛չ միայն Գերմանիոյ քաղաքական գրութեան վրայ եւ մասնաւորապէս հանրապետական վարչակարգին ամրանալու մէջ, ոչ միայն արհեստակցական շարժման եւ բանւորութեան անտեսական վիճակին տակաւ բարւոքման մէջ, այլ եւ զուտ կրթական, ընդհանուր մշակոյթի եւ ներքին ու արտաքին շարք մը խնդիրներուն մէջ։ Գերման ընկերվարական մամուլն արդէն իր քանակով ու որակով ուշադրաւ տեղ մը կը գրաւէ երկրին եւ արտասահմանի մէջ։ Միայն գերման ընկերվարական օրաթերթերու թիւը հարիւրը կ'անցնի։ Գրեթէ իւրաքանչիւր մեծ կամ փոքր քաղաք, մանաւանդ գործաւորական կեդրոն, ունի իր ընկերվարական օրկանը։ Կուսակցութեան կեդրոնական օրկանն է, Պերլին հրատարակուող Voraertsը (Յառաջ), խմբագրապետութեամբ Ռայխսթակի անդամ Յերիտրիխ Շթամփֆերի։

Ա. Ե.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՄԱՐՍԻԼ, (Սեպ. թղթ.).— Գաւառ. ժողովին Գ. նիստը տեղի ունեցաւ Յունիս 18ին։ Ժողովը զբաղեցաւ առաջնորդի հրաժարականով, որ երկար վիճաբանութիւններէ վերջ ընդունուեցաւ, պայմանաւ որ մինչեւ Յուլիս 14 չմեկնի Մարսէյլէն ու ներկայ ազգային վարչութեան փոխանցէ եկեղեցիի ու դպրոցի պատկանեալ բոլոր գոյքերն ու արձանագրութեան տետրակները։

Օրակարգի երկրորդ խնդիրն էր 70 հազար ֆրանքի հարցը։ Միաձայնութեամբ որոշուեցաւ այս գումարը յատկացնել Մարսէյլի եւ մասնաւորապէս շրջաններու կրթական գործին։ Վարչութեան պատուակալ նախագահ Պ. Հայկազուն Գալյումճեան առաջարկեց այդ գումարով կրթական հիմնարկութիւններ հաստատել միայն, այսինքն նախակրթարանի եւ մանկապարտէզի շէնքեր։ Ծափերով ընդունուեցաւ այս առաջարկը։

ԵՐԵԿՈՅԹ ԵՒ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Յունիս 17, Շաբաթ երեկոյեան «Մալոն Էսփանեօլ»ի մէջ տեղի ունեցաւ երեկոյթ մը, նախաձեռնութեամբ խումբ մը պատանի երիտասարդ սիրողներու։

Աւելի ճիշտը խումբ մը բանւորներ, առանց բարձրագոյն մարմինի մը օժանդակութեան եւ նախագահութեան, կրցեր էին լեցնել սրահը եւ նոյն իսկ 50 հոգի ալ յանձն առած էին ոտքի կենալ։

Ամէն ինչ հայկական էր, — երգ, նուագ, հայրենաշունչ արտասանութիւններ իրար կը յաջորդէին։ Բոլորն ալ անփորձ որբեր ու պատանիներ էին գրեթէ եւ ի տես իրենց բնական արտայայտութեանց, մարդ կը տարուէր խորհիլ թէ ո՛վ էր առանց ուսուցիչը, բարոյական ի՞նչ ազդեցութեան տակ ստիպուեր էին զոյ սորվիլ արձակ եւ ոտանաւոր երկար գրուածներ։

Ա.յս բոլորէն վերջ սակայն, անոնք գիտցան նաեւ ժպտիլ ու ժպտեցնել բոլոր հանդիսականները՝ «Երնեք Քալչը» անուն քրքջալիր գաւեշտով մը։

Ամիս մը առաջ հինգ փրկարժէքով բազմաթիւ մուտքի տոմսեր հրապարակ եւած էին եւ կը ցրուէին առ հասարակ բոլոր խաւերու մէջ։ Ջափահաս որբուհիներէ կազմուած էին մէկէ աւելի ցրուիչ յանձնախումբեր, որոնք չանք չէին խնայած իրենց վրայ դրուած պարտականութիւնը կատարելագործելու համար։ Հայ ընտանիքներուն կից եւ թէ՛ ֆրանսական եւ թէ հայկական պանդոկները մի առ մի շրջելէ վերջ, մասնաւոր յանձնախումբերը դրկուած էին մօտակայ բոլոր արուարձանները։ Տեսնելով հայ որբուհիին տատապեալ նայուածքը եւ աղաչաւոր ձեւերը, Հայու զգացում կրող ո՛ւ է անհատ անշուշտ չէր կրնար անտարբեր մնալ։

Եւ ահա վերջապէս եկած էր ուրնակատարութեան օրը։ Ցուներ 19 Կիրակի կէս օրէ վերջ Դպրոցասէրի պարտէզին մէջ ենք բոլորս ալ, 1500 հոգի երկուս։ Հանդէսը սկսաւ ճիշտ ժամանակին, սակայն մինչեւ սկսիլը եւ վերջանալը ամառնային կեզեւ արեւը բաւական քրտինք թափել տուաւ հանդիսականներուն։ Մեծ բեմ մը պատրաստուած էր պարտէզին մէջտեղ, որուն ձախ կողմը տեղ գրաւած էր սեւ հագազգեստաւոր որբուհիներու երգիչ խումբը։ Պտիկ որբուհի մը դաշնակի վրայ յաջողապէս նուագեց Ֆրանսական քայլերգը, որ ունկնդրեցաւ յոտնկայս։ Յետոյ խմբերգ մը վերջ ներկայացուցին «Զորս Սալորներ» կատակերգութիւնը։

Բանի մը խմբերգներէ վերջ, տեղի ունեցան պարեր։ Եւ վերջը բոլորը մէկ Հայաստանի տարազներով զանազան տեսակ հայկական պարեր պարեցին։

Յայտագրին երկրորդ մասը աւելի լաւ էր։— Շուէտական մարզանք, վիճակախաղ, բախտաղուշակութիւն, մանաւանդ ճազպանտ ու եւրոպական պարեր։

Հոսւզհոը սանդուղներէն վեր։ Այնքան շատ էր պարտիզներու թիւը որ չէին կրնար շարժիլ ու այդպէս կը մնային վայրկեան. ներով, ու որբուհիները ապշած կը դիտէին այս տեսարանը։ Քիչ անդին ծառերու հովանիին տակ խումբ մը որբուհիներ վիճակահանութեան կը հակեն. ուրիշներ աթոռներու վրայ եւած ձեռագործներ կը վաճառէին աճապարդով։ Բախտագուշակը խաղ թուղթերով անկիւն մը նստած առապելներ կ'ը կարդար եւ կը ստանար երկու ֆրանք. նոյնպէս մուտքի տոմսէն զատ պարտաւորուած էր վճարել երկու ֆրանք։ Այսպէս եւ ասոր նման դրամ խլելու շատ մը միջոցներ։ Կը կարծուի թէ ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ 15 հազար ֆրանքի մօտ հասոյթ մը ունեցաւ Դպրոցասէրը, ընորհիւ որբուհիներու անխոնջ աշխատանքին։ Դժբախտաբար ուսուցչական կազմը նոր բան մը չէր սորվեցուցած։

Ս. Միլոսեան

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ Է.— «Մուրճ Մանգաղ» կը գրէ (12 Յունիս).— Հիւս. Կովկասի Թէրէքի շրջանին Եգեսիա գիւղին մէջ կազմակերպուած էր մարզական խումբ մը, որուն կ'անդամակցէր Օր. Կիլպէնկեան։ Ազգին Հայերէն վերջերս, դրկուած էր, սովետական օրէնքներու համաձայն, ընտրական ձայնէ։

Կոմունիստ երիտասարդներու մրնեան անդամ մը, գաւթեան, մարզական խաղի մը պատհուն կը մօտենայ Օր. Կիլպէնկեանի, վիզէն կը հանէ մարզական խումբի փողկապը եւ կը հրամայէ որ հեռանայ, որովհետեւ «Քրա հայրը սոցիալական անհարազատ տարր է»։ Ազգինը ամօթահար ու լքուած, կը հեռանայ։

Ուրեմն, կոմունիստները մինչեւ մինչեւ դար ետ գացի՞ն։

ԵՐԻՒԱՆԻ ԹՂԹԱՏԱՐԱՆԻՆ ՅՈՒՆԻՍԻ.— Պիտի կառուցուի Երեւանի մէջ նոր նամականւն մը։ Շէնքը պիտի ունենայ ապահովական սրահ-ընթերցարան, գրադարան, ճարտարապետութիւնը պիտի ունենայ հայկական ոճ։

ՊՈՒԱՏՈՒՆ ՀՈՎՈՒՆՈՎ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

(Ֆրանսերէնէ)

ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՐԱՒԱՆՔՆԵՐ

1.— Ֆրանսայի մէջ ամէն տարի 200 հազար մարդ կը մեռնի ծերութենէ։

Ամէն տարի 200 հազար մարդ կը մեռնի ծերութենէ։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ամէն օր 500 մարդ կը մեռնի ծերութենէ։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ամէն ժամ 20 մարդ կը մեռնի ծերութենէ։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ամէն 3 վայրկեան մէկ մարդ կը մեռնի ծերութենէ։

Ֆրանսայի մէջ ամէն տարի 200 հազար մարդ կը մեռնի ծերութենէ։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ամէն տարի 200 հազար մարդ կը մեռնի ծերութենէ։ Ասիկա կը նշանակէ, որ ամէն տարի 200 հազար

մանք պատճառած է Լոնտոնի շրջանակներուն մէջ, ուր այն կարծիքը կը տիրէ թէ պոլշեւիկները այլեւս կորնցուցին Ռուսմտեան եւրոպայի մէջ իրենց վերջին բարեկամն ալ։

Արհեստակցական Միութեանց համագումարին մէջ, կարդացուեցաւ Ռուսիոյ համամիութենական արհեստակցականներու մէկ նամակը, որով ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրեն անգլեւռուս կոմիտէն՝ հակապոլշեւիկ միջազգային պայքարին մասին խորհրդակցելու համար։ Որոշուեցաւ այս նամակը նկատի առնել Օգոստոսի ժողովին մէջ։

Ժողովի բնթացքին երեւան ելաւ որ Մոսկուայի ստիպողական կոչերուն վրայ, Արհեստակցական Միութեանց նախագահ Ճօրճ Հիքս եւ քարտուղար Սիթրին, Թոմսքի եւ Տոկատոֆ վերջերս Պերլինի մէջ խորհրդակցական ժողով մը ունեցած են անգլեւռուս յարաբերութեանց իզումին առթիւ։ Արհեստակցական Միութեանց համագումարը որոշեց ո՛ր եւ է պատասխան չտալ Ռուսերուն։

Ալպանեւաստոպ վեճը կարգադրուած

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ վերջին օրերս մեծ պետութեանց կողմէ Թիրանայի եւ Պելկրատի մէջ կատարուած դիմումները գոհացուցիչ արդիւնքներ տուած են։ Եուկօսլաւ եւ ալպանական կառավարութիւնները ընդունած են չորս պետութեանց առաջարկները՝ այն է՝ միաժամանակ ազատ ձգել Թարգման Եուբաշկովիչը եւ ետ առնել Սերպիոյ խիստ ծանուցագիրը։

Պելկրատի եւ Թիրանայի ֆրանսական դեսպանները յանուն Իտալիոյ, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ իրենց պաշտօնակիցներուն, այս ուղղութեամբ դիմումներ պիտի կատարեն, որուն շահակից երկու կառավարութիւնները գրաւոր պիտի պատասխանեն թէ կ'ընդունին առաջարկուած լուծումը։ Այս պատասխանին պիտի յաջորդէ անմիջապէս Թարգմանին արձակումը եւ ծանուցագրին յետս կոչումը։ Մէկ երկու օրէն Սերպիոյ եւ Ալպանիոյ դիւանագիտական ներկայացուցիչները պիտի կրնան իրենց տեղերը վերադառնալ։

Լեհաստուս չեզոքութեան դաշինք մը

«Պերլիներ Թակէպլաթ» կը գրէ թէ Մոսկուայի լեհ գործակատար տոքթ. Փաթէք Վարշաւա կը սպասուի այսօր։ Փաթէք եւ արտաքին նախարար Զալէսքի պիտի խորհրդակցին՝ Մոսկուայի հետ չեզոքութեան դաշինք մը կնքելու, ինչպէս նաեւ առեւտրական պայմանագրութեան բանակցութիւնները վերսկսելու մասին։

Կը հաստատուի թէ խորհրդային կառավարութիւնը խիստ կարեւոր նոր առաջարկներ ներկայացուցած է լեհ գործակատարին՝ չեզոքութեան դաշնագրին մասին, այնպէս որ ոեւէ դժուարութիւն չկայ այդպիսի դաշինք մը կնքելու համար։

Ռումանիոյ նոր դաւիճը

Ազատական կուսակցութեան պետ ժան Պրըթիանու որ Մեծն Ռումանիան կերտող մեծ քաղաքագէտը եղած է, յաջողեցաւ անմիջապէս կազմել նոր դահլիճը՝ հետեւեալ կերպով.— ժան Պրըթիանու՝ վարչապետ եւ արտաքին նախարար, Տուքա՝ ներքին, Վինթիլա Պրըթիանու՝ ելմտական, Արճէթիանու՝ երկրագործական, Զօր. Անկելէսքու՝ պատերազմական, Սթէլիան փոփէսքու՝ դատական, Տոքթ. Լուփու՝ հանր. առողջապահութեան եւլն.։

Թուրք զբօսանաւային խումբարղը

Քանէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է վերջերս յիշեալ նաւահանգիստը հասած Թուրք զբօսանաւի մը խոհարարը՝ Փօլ-Փիէր Լէսփին, 32 տարեկան, որ Թմրեցուցիչ դեղեր կը ծախէր։ Իր գոյքերը խուզարկուելով գտնուեցաւ 8 քիլօ 600 կրամ ափիոն եւ մէկ կրաճոց 100 ծրար քոքայինի։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ նաեւ իր մեղսակիցները։

Օդանաւային լուրեր

Ամերիկացի Պայրտ գէշ օդին պատճառաւ դարձեալ յետաձգեց իր մեկնումը։ Առջի օր անթել հեռաձայնով Լոնտոնի ապահովագրական մէկ ընկերութեան 40,000 սղերլինի ապահովագրել տուաւ իր եւ իր երեք ընկերներուն կեանքը (մարդ գլուխ 10,000 ոսկի)։

Գերմանները մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն Ատլանտեան կտրելու համար։ Բացի Քէօննէքէէն, ուրիշներ ալ կը պատրաստուին, ոմանք պզտիկ, ուրիշներ հսկայ օդանաւերով։

Պերլինէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ շինուելու վրայ է հսկայ օդանաւ մը, որուն շարժիչ մեքենան 6000 ձիու ուժ պիտի ունենայ եւ իբր թղթատար պիտի երթեւեկէ Ամերիկայի ու Գերմանիոյ միջեւ։ Բոլոր պատրաստութիւնները գաղտնի կը պահուին, անակնկալի բերելու համար աշխարհը։

Ամերիկայի մէջ օդանաւորդ մը, որ անունը գաղտնի կը պահէ, ճարտարագէտ Պէլլանքայէն գնած է օդանաւ մը՝ «Միս Քոլոմպիայ»ի տիպով։ Եթէ Պայրտ դարձեալ յետաձգէ իր մեկնումը, այս անծանօթը ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Փարիզ։

**** Քանատայի մէջ փնտռտուքները կը շարունակուին՝ գտնելու համար Քոլին եւ Նունկէսէրը։ 10.000 օրինակ թռուցիկ տպուած է, կասկածելի շրջաններու մէջ ցրուելու համար օդանաւով։ Թռուցիկներուն մէջ կ'ըսուի.— Նունկէսէր եւ Քոլի.— Գիշեր ցորեկ կը փնտռենք ձեզ։ Դուք կը գտնուիք Սակրընէ գետին հիւսակողմը, Քէպէքի նահանգին մէջ։ Զեզմէ քանի մը մղոն հեռուն բնակչութիւն կայ։ Կարելին ըրէք ձեր ներկայութիւնը ծանուցանելու համար ցորեկին այն մեծ լիճերուն եւ գետերուն եզերքը, զոր պիտի անցնիք, եւ գիշերը արեւամուտէն 2 ժամ վերջ։ Նշանները տուէք 15 վայրկեան՝ հարաւի ուղղութեամբ»։*

Հակառակ այս բոլոր ջանքերուն, անկարելի կ'ըլլայ գտնել երկու դժբախտ օդանաւորդները։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեան Սէնի մարմինը վաւերացուց Փօլ-Պոնքուրի օրինագիծը, պատերազմի առեն զինուորեալ ազգի կազմակերպութեան մասին։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ խորհրդարանը քուէարկեց Սէզոտարին յատկացուած վարկերը, ինչպէս նաեւ Սուտանի բանակին եգիպտոսի ինկած բաժինը։ Այս կերպով եգիպտոս բոլորովին ընդունած կ'ըլլայ Անգլիայ պահանջները։

ԵԳԻՊՏ. ՓՐԻՏի ՖՕՆՍԻԷի Յունիս 15ի վիճակահանութեան մէջ 50,000ական ֆրանք շահեցան հետեւեալ թիւերը.— 318,515 (1886ի պարտատոմսերէն), 532,362 (1903էն) եւ 43,334 (1911էն)։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Ազաբկիրի Հայրենակցական միութեան երեկոյթը իր տարելիցին առթիւ՝ գեղարուեստական ձոխ բաժինով, վաղը՝ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 129 Rue Boileau, Էմիլ Զոլայի սրահին վերնայարկը։ Մուտքը ազատ է։

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Յ.Դ. Մարսէյլի «Իշխան» եւ «Գրիս» խումբերու
Հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէի
26 Յունիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին
La Pomme-Chalet de la Pommeի պարտէզ զբօսավայրին մէջ
երգեր, արտասանութիւններ, ներկայացում եւ բանախօսութիւն։
Հայկական իրական մթնոլորտ մը։

ՅԱՒԻՇԱՏԵՍ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային կոմիտէն խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ Անկիէն-լէ-Պէնի, Էփինէյի, Մոնմոռանսիի, Լա Պառի եւ շրջականերու բոլոր դաշնակցականները ու համակիրները 26 Յունիս կիրակի ժամը 10.30ին Germain սրճարանը, 10 Avenue de Ceinture, Enghien les-Bains.

Հ. Յ. Դ. Եւագոյն խումբի դասախօսական ժողովը՝ այսօր ժամը 8ին, 80 Rue Charles Chetson, Bois Colombes: կը հրաւիրուին Անիէրի, Պուա Գոլոմպի, Գոլոմպի, Արժանթէօյլի ընկերները եւ համակիրները: Դասախօս ընկեր Հ. Գնդունի:

Հ. Յ. Դ. Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կուսակցական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 26 Յունիս կիրակի երեկոյեան ժամը 6ին, պիւրօտըթաւպայի սրահը, Ալֆորվիլ: կը խօսի ընկ. Լ. Զորմիսեան:

Հ. Յ. Դ. Շավիլի Արդութեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 187 Grand'rue, Chaville. բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտադիր է: կը հրաւիրուին նաեւ մինչեւ ցարդ չաբձանագրուած ընկերները:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընկեր. ընդհ. ժողովը վաղը շբ. երեկոյ ժամը 8.30ի միութեան գրադարան ընթերցասրահին մէջ:

Հ. Յ. Դ. վ.իէնի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը յունիս 26 կիրակի ժամը 2ին հայ ժողովրդային լսարանի մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԹԱՐԲԵՐԴԻՆԵՐԻ փարիզի Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլօրիայի ձաշարանը: Օրակարգ.— տարեկան տեղեկատուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի «Թագմիկ» հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 26 յունիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville: օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւններ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ վասպուրականի Հայրենակցական միութիւնը հրաւիրէ իր անդամները, «փարոս» միութեան անդամները, եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները՝ 26 յունիս կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, օթել Նիւ-Եորքի մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆԻ ԹԱՐԲԵՐԴԻ Հայրենակց. Մ.Թեան դասախօսական ժողովը՝ 26 յունիս կիրակի առաւօտուն ժամը 8.30ին, 7 Place du Pont սրճարանի վերնայարկը: Տեղի կ'ունենայ նաեւ միութեան սարքած վիճակահանութիւնը: փափաքողները կրնան ներկայ գտնուիլ:

ՄՒՒԶՆ ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Սարսէլի Թաղապետ. սրահին մէջ, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Sarcelles, 26 յունիս կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, կովկասեան տրամ-օփէրէթի խումբը՝ դեկավարութեամբ Ց. Ղ. ԱԶԱՐԵԱՆի կը ներկայացնէ՝ *ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ*, Արեւելեան օրքէսթր: կը մասնակցին նաեւ թաւիսա Աբգար: Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք: Gare du Nordէն առնել շոգեկառք, առաւօտ՝ 10.33, 10.40, 11.50, 13.43, 13.53: վերադարձ՝ 18,59, 19.37, 20.57:

ՓՈՏՈԵՏՒԷՐ «ԿԱՎՈՒՈՇ»Ը
ԿԱՐԴԱՑՒԷՐ «ԿԱՎՈՒՈՇԻԿ»Ը
Ամէն ինչ զուարթ ակնոցով կ'անոքը քրքիջով, ծիծաղով:
ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ 50

ՍԳԱԶԱՆԴԷՍ

1915 Յունիս 15ին կախադան հանուած քսան Ս. Դ. Հնչակեաններու 12րդ տարելիցին առթիւ, Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան Մարսէյլի ժամնաճիւղին կողմէ, պատուակալ նախագահութեամբ՝ Պ. Յակոբ Սելեանի, այս կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին, Ռիւ Թափի վէր 46 Թիւ Սալօն Ծփանօլի մէջ:

երգ, նուագ, արտասանութիւն, բանախօսութիւն եւն:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԸՆԾԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Պէլվիլի մասնաճիւղին կողմէ իր առաջին տարեշրջանի փակման առթիւ, 10 Rue Rampal կովկաս հայկական ձաշարանին մէջ վաղը շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին: Նուագ, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ կովկասեան պարեր: կը հրաւիրուին միութեան բոլոր անդամներն ու համակիրները. ծախքերու մասնակցութիւն 4 ֆրանք:

Լոյս տեսաւ վերջին թիւը, սրամիտ ծաղրանկարներով եւ ծոխ ու զուարթ բովանդակութեամբ:
ԳԻՆ ՄԻԿ ՖՐԱՆՔ
փնտռեցէք ամէն կողմ:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— կը փնտռուին Վանեցի Յովհաննէս Ղազարեան (Պուլկարիա), Վանի Ալուր գիւղէն Մելքոն Թուխիկեան (Տիէրոյթ-Ամերիկա), Մուշ քաղաքէն Եսթեր Մխիթարեան (Ռումանիա), Վանեցի Յակոբ Պարխոյեանի աղջիկը Եղիսաբէթ Պարխոյեան որ Իզմիրի աղէտին պոլիս կը գտնուէր: Դրել՝ Enok Mesropianի, Puits Bivert, 48 D, Gardanne, (B. D. R.) France:

— կը փնտռեմ Հօրեղբօրս որդին Միսաք Մովսէսեան, Մշոյ Նոր-Շէն գիւղացի, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Ամբուիդ փէնսիլվանիա: Իմացնել՝ Յակոբ Ալէքսանեանի, 20 Rue du Tage Paris (13me).

ՋԱՆԱՋԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Միւրինա 8, Աշուղ Ղարիպ 6, Երազահան 6, 8, 10, Ազգային բարերար 5, Դարձը 10, Դերասանուհին 10, Կայսրը 10, Երգարան 5, 10, 20, Ալազակապետը 30, Ազգային ջոջեր 25, Մեր խաչը 10, Քերթուածներ Պ. Դուրեանի 5, Յակոբոս աղա 3, Օմար Խայեամի քառեակները 4, Շազար եւ մէկ գիշերներ 30, Թահրա պէյ 5, Ֆրանսերէն գրպանի ուղեցոյց 7, Լուսիւնը 8, Կոյսի մը օրագիրը 5, Անոյշ 5, Էպոլէպսիճի Շօր Շօր 6, Պէպէքս 10, Արաքսեա 15, Տօքթ. Վարդան 7, Ափրոդիտէ 15, Մանչ-Աղջիկը 20, Զարշըլը Աթին աղա 6, Ժան Շուան 25, Ժիւտէքս 30, Շարլի Շաբլին 8, Նոճաստան 7.50, Բեռօյի մանկավէպեր 7.50, Ցեսական խնդիրներ 4, ինչպէս նաեւ ուզուած ոեւէ գիրք, խիստ աժան:

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ
ՆՈՐ ԳՐԱՑՈՒԻՑԱԿԸ
փօսթի ծախք չկայ

25 ֆր.ի գիրք ապսպրողին 5 ֆր.ի գիրք մը իբրեւ նուէր:

Ցանձնելու համար դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
VAHRAM DJÉNAZIAN
1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ձիշտ քովը
ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ *Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ*
ԱԾԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԾԱՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ — ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ — ՀԱՄՈՒԱՐ

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի՝
"ԳԻՒՂԱՑԽԱՐՀ,,Ը
Պատմական եւ ազգագրական ուսումնասիրութիւն Սեբաստիոյ եւ Ալիսի վերին հովտի գիւղախումբերու մասին:
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՄԱՄՆԱԻՈՐԱՊԷՍ ՍԵԲԱՍՏԱՀԱՅԵՐՈՒՆ,
Որպէսզի կարենանք գոհացում տալ եղած պահանջներուն, փութացէք այժմէն արձանագրուիլ «ցառաջ»ի խմբագրատունը L. KEVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris:
Գինը 26 ֆրանք, արտասահման 27, բացի Ամերիկայէ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ:
36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՓՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐԹԱՓԻՓ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՓՕՆՆԵՐՈՒ
Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը:
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

«ՏՕՎՔ - ԿԷՕԼՃԻԿ»
ՊԱՏՄ. ՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր հրապարակ ելաւ կիրեզ ԹՈՒՃԵԱՆի *«Տովք-Կէօլճիւկ»* անուն անդրանիկ երկասիրութիւնը, մաքուր տպագրութիւն ամենաընտիր թուղթի վրայ, 300էն աւելի էջեր, գարդարուած բազմաթիւ պատկերներով ու եւրոպայի Հայոց կաթ. պատուիրակ Պալաքեան Սրբազանի յառաջաբանով:

«Տովք-Կէօլճիւկ» կը բաժնուի երկու մասի: Ա. մասով հեղինակը կը պակերացնէ Տովքը, կը պատմէ անոր ծագումը:

Բ. մասով կը խօսի հայ գիւղացիի ազգային շարժման մասին, ընդհանուր պատերազմի ծագման վրայ, յետոյ կ'անցնի եւ կը սկսի մանրամասնօրէն յիշատակել Հայոց ջինջհաւաքման փուլերը եւ ընդհանուր կոտորածի բոլոր քսութնասարսուռ դէպքերը: «վերին աստիճան հետաքրքրական գիրք մը ամէն Հայու համար», ինչպէս կը գրէ ծանօթ գրագէտ մը:

Դիմել հեղինակին, Gouregh Khraian, Poste Restante (Marseille (France):

Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ: Գին Ֆրանսա եւ Սուրիա 22 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա եւ Եգիպտոս 1.50 տոլ., իսկ ուրիշ երկիրներու համար 25 ֆրանք:

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆի
Աշխատակցութեամբ
Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները: Բակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան:
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12:
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ մը Լ'Էթթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49:

«ՌՈՍՏՈՄ»Ի ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ

Ռոստոմ Գրադարան-ընթերցարանը փոխադրուած է 40, Rue de Belleville ձաշարանին վերնայարկը: Բաց է ամէն օր, ամէն ժամու: Գիրք ստանալու համար դիմել կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 1—4 իսկ շաբաթի օրերը երեկոյեան ժամը 8—10. գրադարանապետ Գէորգ Միլոտնեանի:

Ծախու բնակարան

Հայաշատ Սէվրան գիւղին մէջ

Անմիջական մեկնումի պատճառով ծախու է քարաշէն տուն մը 480 մեդր պարտէզով, 3 սենեակ, խոհանոց եւ մուտք: ցանկացողները կրնան դիմել ամէն օր ժամը 2.30էն վերջ: կիրակի օրերը ամբողջ օր: Դիմել՝ L. Mandikianին, 41 Rue d'Aulmay, Sévran:

ՍԱԿԱՐԱՆ

23 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	52
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	—
Թրքական Ցպք.	L. Trq.	13	—
Թրք. ոսկի	» or	111	—
Մէճիտիէ	Médjidié	8	—
Լէվա 100 հատ	Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	33	50
Լիր	» » Lire	142	60
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Զուից.	» Frc. Suisse	491	—
Լէյ 100 հատ	Ley	15	30
Ձարվոնեց	(10 Roubles or)	102	—
ԱՐԺԵՒԱԿԱՆ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3250	—
»	II »	1900	—
»	III »	1565	—
Ութմիլի երկպ.	Lots turcs	150	50

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՉՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ոլ.	10 ոլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 25 ՅՈՒՆԻՍ 1927

25 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 372

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԽՐԱՒԱ ԽՕՍՔ

ԲՈՂՈՔԸ ԿԱՅ ՈՒ ԿԸ ՄՆԱՅ

Նորէն փրփուր կը տեղան Պոլսոյ Թուրք Թերթերը, Նիւ Եորքի մէջ գումարուած ժողովի մը առթիւ, որուն մանրամասնութիւնները պիտի կարդաք յաջորդ սիւնակին մէջ։

Ի՞նչ է պատահեր։

Հայկական անկախութեան 9րդ տարեդարձին առթիւ, ինչպէս ամէն տեղ, Ամերիկայի մէջ ալ ժողովներ տեղի ունեցած են որոնք եղած են հայ ժողովուրդին հանդէպ կատարուած անարդարութեանց դէմ։ Ամերիկայի մէջ, մանաւանդ Նիւ Եորքի մէջ, ուր Լոզանի դաշնագիրը մերժուեցաւ Ծերակոյտին կողմէ, եւ կառավարութիւնը դրաւ դժուարութիւններ կը քաշէ, հանրային կարծիքին եւ զօրաւոր հոսանքի մը դիմադրելու համար։ Ակնարկուած ժողովին մէջ, բողոքողները եղած են նաեւ դէսպանները վոխանակելուն դէմ, որոնցմէ ամերիկեանը՝ Կրու, Թրքական շահերուն դաւաճան Լոզանի մէջ, իսկ Թրքականը՝ Մուխթար պէյ, տխուր վերջ կատարած է 1920ի Սեպտեմբերի ղէպքերուն մէջ, իբրեւ Մոսկուայի դեսպան։

Եւ ահա հուր ու բոց՝ Պոլսոյ Թուրք մամուլին կողմէ։ Սրտառո՛ւչ գայրոյթով մը, «Իգտամ», հին յեսադիմական Թերթը, կը մատնանշէ թէ «այս մոլեռանդ եւ աշխարհակալութեան ախտած Հայերը ոչ իսկ Թուրքիոյ հանրապետական կառավարութիւն բացատրութիւնը կը գործածեն եւ կը բողոքեն «Մուսթաֆա Քէմալի կառավարութեան դէմ»։ (18 յունիս)։ Ու կը բացատրէ թէ՝ «անոնք շարժած են մոլեռանդ կղերին հոգեբանութեամբ»։ Եւ նորէն սովորական պատմութիւններ. «Այդ 800 Հայերը Անատոլուի մէջ Թուրքերու վրայ յարձակում գործել տուող «չէթէ»ներու պետերն են։ Այդ յարձակողները եւ «չէթէ»ները հարիւր հազարաւոր Թուրքեր, անմեղ Թուրք կիներ եւ մանուկներ խժդժօրէն սպաննեցին եւ բնաջնջեցին եւ այս առթիւ իրենց անմեղ ազգակիցներուն ալ գերեզմանը բացին»։

Մե՛ծ բան է, որ գոնէ կը խոստովանին թէ «հարիւր Հազարաւոր» Թուրքերու փճացման հետ, Հայեր ալ չարդուած են... Իրեւի պէտք է տասը տարի եւս անցնի, որպէսզի խոստովանին ինչ որ կատարուեցաւ 1915էն սկսած, որպէսզի ուրանց վերապահութեան պատմեն թէ ի՞նչպէս բացին Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին գերեզմանը։

Թուրք Թերթը կը պահանջէ որ Թուրքիոյ «հայ փոքրամասնութեանց լուսաւորեալները եւ ներկայացուցիչները անգամ մըն ալ հարկ եղած պատասխանը տան յիշեալ բուերու նողկալի եւ բախտախնդրական գործունէութեան»։

Արժա՛ն եւ իրաւ...

Ի՛նչ աւելի դիւրին գործ, քան շարք-շարք Թուղթեր ստորագրել տալ իշխանութեան մը տակ, որ ի՛էեւ յեղափոխական-հանրապետական կը կոչուի, բայց տարական քաղաքականութիւնը չունեցաւ իր կապերը խզելու անցեալի արիւնոտ, գազանային, հայասպին քաղաքականութեան հետ, եւ, ընդհակառակն, աւելի նրբացո ց եւ գունաւորեց զայն, բոլոր ոչ-Թուրք տարրերու հանդէպ։ Այդ իշխանութիւնը, իմպիհատի օրով, ջնջեց «Երլտրզ Քէօշկ»ը եւ անոր տեղ հաստատեց «Մէրքէզը Ումումի»ն. յետոյ, միլլի վարչաձեւին տակ, տապալեց Սուլթանութիւնն ու Խալիֆայութիւնը, իրրեւ անօգուտ փառքեր, եւ հիմնեց Էնկիւրիի չեկան, որ տասն անգամ աւելի արդիւնաւոր է, այսինքն արիւնոտուշ։

Եւ Համիտի օրերէն մնացած «Իգտամ»ներն ու նմանները կը սպասե՛ն որ Թուրքիայէն ու խորհրդային Հայաստանէն «փտարուած բուերը», իմպիհատի սարսափներէն ողջ մնացած եւ միլլի-պոլշեւիկ դաւադրութեան ցանցէն ճողոպրած հարիւր հազարաւոր թափառականները, հայրենիք, հայր, մայր, քոյր, տուն-տեղ կորսնցուցած հալածականները, օտար երկրի մէջ ալ իրեն բերանը կղպեն եւ փա՛ռք տան Ալլահին։

Ինչ կ'ըսենք.— անոնք շնականօրէն կը պահանջեն որ հաշմակերպինք եղածին, հրաժարինք մեր տարրական եւ բնական իրաւունքներէն, անասունի պէս, բոշաներու պէս քարշ տանք սա ընդվզեցուցիչ կեանքը, իսկ իրենք վայելեն հրէշային հարուստարարի մը պտուղները,— Լոզանով փակեն ամէն դուռ։

Մէ՛, պէյեր եւ էֆէնտիներ։ Դուք այդ օրը չպիտի տեսնէք։

Եթէ ամբողջ մարդկութիւնն ալ համակերպի եղածին, բնութիւնը պիտի ըմբոստանայ, քարերն անգամ պիտի աղաղակեն։

Դուք որ աշխարհը կը բռնկցնէիք նախկին օսմ. կայսրութեան բոլոր սահմանները փրկելու համար, անիրաւաբար, իրրեւ անտէր աւար, եւ այսօր, ձեր խաբուսիկ յաղթանակի կատարէն, հազիւ 6—7 միլիոն մարդ —իսկական բուեր — կը համրեք 750.000 քառ. քիլոմէդր տարածութեան վրայ, դուք պիտի գիտնաք թէ աշխարհի մէջ չէ եղած եւ չկայ ուժ մը, որ կարենայ լռեցնել կոտորուած, հալածական, հայրենազուրկ եւ իրաւազուրկ ժողովուրդի մը աղաղակը։

Զկա՛յ ուժ մը որ կարենայ խորտակել այդ ժողովուրդին կամքը։

Պատմութիւնը չէ արձանագրած ո՛ր եւ է անարդարութիւն, որ դարմանուած չըլլայ, ո՛ր եւ է ազատամարտ, որ վերջնապէս ձախողած ըլլայ, եւ ո՛ր եւ է իշխանութիւն, որ կարեւոր կանգուն մնալ բռնութեան, արիւնի եւ աւարառութեան շնորհիւ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՀԱՅ ԲՈՒԵՐԸ» ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ...

«Նիւ Եորք Թայմս» կը գրէ Թէ Նիւ Եորքի մէջ, Հ. Հ. Ազգակոչեան 9րդ տարեդարձին առթիւ, 800 Հայեր ժողով մը գումարելով, Թեան 9րդ տարեդարձին առթիւ, 800 Հայեր ժողով մը գումարելով, քաղաքի բանաձեւեր քուէարկած են Թուրքեւամերիկեան յարաբերութիւններուն վերահաստատման, եւ առ հասարակ Թուրքիոյ դէմ, եւ մանաւանդրապէս իբրեւ ջարդարար ամբաստանուած են նոր դեսպան մուխթար պէյը։

Պոլսոյ Թերթերը շընդալից խորագիրներով եւ մանրամասնօրէն արտատպելով ժողովին նկարագրութիւնը, բուռն հրատարակութիւններ կ'ընեն։ «Իգտամ» կը գրէ.

— « Վերոյիշեալ գրութիւնները ցոյց կուտան Թէ Ամերիկայի մէջ բնակող Թրքատեաց Հայերը մեծ զարկ մը տուած են իրենց գործունէութեան։ Թուրքեւամերիկեան բարեկամութիւնը խանգարելու համար, իրենց բոլոր ուժերովը զրպարտութիւններ եւ յերիւրանքներ կատարող յիշեալ Հայերը, ամերիկացի ծերակուտականն Քինկի նման Թրքատեացներու հետ միասին, արգելք հանդիսացած են Լոզանի դաշնագրին վաւերացուելուն։ Ամերիկեան հանրապետութեան նախագահը, սակայն, որոշած կը դեսպաններ փոխանակելով, յարաբերութիւններ հաստատել երկու երկիրներու միջեւ։ Վերոյիշեալ տեղեկութիւնները ցոյց կուտան Թէ այդ Թշնամիները կը շարունակեն իրենց գործունէութիւնը եւ այդպիսով արգելք կ'ըլլան Ամերիկայի Մերձաւոր Արեւելքի եւ Ասիոյ մէջ ունեցած շահերուն։ Ամբողջովին զրպարտութիւններէ, յերիւրանքներէ եւ ստութիւններէ բաղկացած ամերիկահայ Թրքատեացներու բարբանջանքները կրնան գաղափար մը տալ անոնց գործունէութեան մասին։»

** Համիտ Նուրի պէյ կ'ըսէ.—

«Յիշեալ 800 Հայերը աշխարհակալութեան մերձաւոր եւ կեդրոնական Արեւելքի քաղաքական ցանկութիւններու եւ շահերու օգտին, իրենց անմեղ ազգակիցները տարիներ առաջ արեւելեան Անատոլուի մէջ Թուրքերու վրայ յարձակում գործել տուող «չէթէ»ներու պետերն են։ Այդ յարձակողները եւ «չէթէ»ները հարիւր հազարաւոր Թուրքերը, անմեղ Թուրք կիներն ու զաւակները ամենադաժան կերպով սպաննած եւ բնաջնջած եւ այս առթիւ իրենց անմեղ ազգակիցներու գերեզմանն իսկ բացած էին։

« Թուրքիոյ մէջ բնակող հայ փոքրամասնութիւնները չեն ուզեր որ այդ հին բուերը նորէն իրենց գոյութեան մասին խօսին եւ միաժամանակ կը պախարակեն այդ բուերու հայ ժողովուրդին դէմ կատարած ոճիրները։ Մենք կը սպասենք որ Թուրքիոյ մէջ բնակող հայ փոքրամասնութեանց լուսաւորեալները եւ ներկայացուցիչները, յիշեալ բուերու նողկալի եւ բախտախնդրական գործունէութիւններուն անգամ մըն ալ հարկ եղած պատասխանը տան։

« Այս խօսքերը՝ աշխարհակալութեան համար անմեղ հայ ժողովուրդը, հարիւր հազարաւոր Թուրքեր սպաննելու եւ կոտորելու դրդող միեւնոյն բուերուն, Թուրք եւ հայ ազգերու դէմ կատարած ոճրապարտ արարքները ծածկելու եւ փոխելու նպատակով եղած բարբանջանքներ են միայն։

« Սովեէթ Միութեան մասնակցող հայ հանրապետական կառավարութիւնը, աշխարհակալներու օգտին հայ ազգը ջարդի դառաջնորդող յիշեալ 800 Հայերը իր երկրէն վտարած էր։ Ամերիկայի արտաքին քաղաքականութեան միջամտելու յանդգնող յիշեալ բախտախնդիրները հարիւր հազարաւոր հայ եւ Թուրք օջախներու մարելուն պատճառ եղած, աշխարհակալութեան համար իրենց ձեռքերը հարիւր հազարաւոր անմեղ անձերու արիւնով ներկած։ Մաղթելի է որ Ամերիկա եւս այս բախտախնդիրները իր երկրէն վտարէ»։

ՍՕՖԻԱՅԻ "ՊԱՇԸ ՊՈՉՈՒՔ,, ՆԵՐԸ

Սօֆիայի մէջ կայ «Թեմական Խորհուրդ» մը, որ կը յամառի պաշտօն վարել, հակառակ ժողովուրդին բողոքներու, մինչեւ անգամ մատնութեան դիմելով։

Պոլսոյ «Ժամանակ» Թերթը, Թուղ պահպանողական եւ հակուակցական, իր Յունիս 18 Թուականով մանրամասնօրէն կը հրատարակէ այդ ապօրէն Մարմինն նոր գործունէութիւնը։

Ինչպէս յանօթի է, Թեմականը վերջերս արտաքին նախարարութեան (աւելի ճիշտ՝ Դաւանութեանց Տեսչութեան) դիմած եւ լուծել տուած էր Սօֆիայի ընտրովի Թաղ. Խորհուրդը, որ չուզեր հպատակիլ ձերահօֆի մը քմահաճոյքներուն։ Թաղ. Խորհուրդը վարչապետին դիմելով, եւ առնել տուաւ լուծման հրամանը։ Կը կարծուէր Թէ ամէն ինչ վերջացած է։ Մինչդեռ, Յունիս 14ին, ոստիկան մը ներկայանալով Թաղ. Խորհրդի առենապետ Պ. Մ. Գարակէօզեանի խանութը, կը հրաւիրէ իրեն հետեւիլ դէպի եկեղեցի եւ դիւանական Թուղթերը, գոլքերը եւ կնիքը յանձնել նոր նշանակուած եռանդամին։ Միեւնոյն ձեւով կը հրաւիրուին առենադպիրը Պ. Մուրատօֆ եւ գանձապետ Պ. Կ. Գուլումճեան։ Առենադպիրը Պ. Մուրատօֆ եւ գանձապետ Պ. Կ. Գուլումճեան։ Առենադպետրդրաւոր հրամանագիրը կը պահանջէ ոստիկանէն, որ կը յայտնէ Թէ բերանացի հրահանգ ստացած է։ Այս յայտարարութեան վրայ, կը մերժեն յանձնել գոլքերը եւ Թուղթերը։

Յաջորդ օրը, կիրակի, խաղաղ կ'անցնի, բայց հազիւ 8 հոգի ներկայ կ'ըլլան եկեղեցին։ Երկուշաբթի նոյնպէս։ Երեքշաբթի դարձեալ քանի մը ոստիկաններ կ'երթան խորհրդարան, ուր անհամբեր կը սպասէր Եռանդամը։ Ոստիկանապետին հրամանով կը փնտուեն Թաղ Խորհուրդին անդամները, բայց չեն գտնուիր։ Գաղանի ոստիկաններ կը սպասեն առենապետին, առենադպրին եւ գանձապետին բնակարաններուն առջեւ, ձերբակալելու համար։ Մինչեւ չորեքշաբթի, Թաղ Խորհուրդին անդամները չէին գտնուած։

Ժամանակի խղճմտկիցը կ'աւելցնէ Թէ այս բոլորը կ'ըլլան երկրորդական պաշտօնեայի մը քմահաճոյքով եւ պատկան նախարարութիւնը տեղեակ չէ իրողութեան։ Միեւնոյն առեն, կը հրատարակէ արտաքին նախարարութեան ուղղած գաղտնի փաստաթուղթ մը, որուն հետեւանքով արգիլուեցաւ կաթող. պատուիրակ Գարեգին եպիսկ. Պուլկարիա մուտքը։

Ապրի՛ն Սօֆիայի «պաշը պոզուք»ները, որոնց մէջ ժպտմունք ճերմկած աղգասէրներ կան...

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Կարմիր սարսափը կը շարունակուի

Մոսկուայէն կը հեռագրեն «Էնթերանսիժան»ի.—

Հակառակ Զիչէրինի հեռագիրներուն եւ Ռաքովսքիի յայտարարութիւններուն, կարմիր սարսափը կը շարունակուի ճիշտ 1921ին եւ 1923ին եղածին պէս։ Օր չանցնիր որ մարդիկ չգնդակահարուին կամ Սիպերիա չաքսորուին։ Միայն Յունիս 8ին 50 հոգի գնդակահարուած են Մոսկուայի մէջ։

Ռուսիայէն դուս ելլելու արտօնութիւն չեն տար ոչ ոքի։ Բացառութիւն կը կազմեն միայն պաշտօնատարներն ու ծանր հիւանդները։ 1915էն յետոյ վերադարձած ռուս գաղթականները մանաւանդ հսկողութեան տակ առնուած են։ Խարքովի, Քիեւի, Փոլթավայի, Օտեսայի եւ Եկատերինոսլավի մէջ ուկրայինացի գլխաւոր անձնաւորները ձերբակալուած են։ Բանակի եւ նաւատորմի բոլոր կասկածելի տարրերը պիտի բանտարկուին։ Նուազ յանցաւորները Ծայրագոյն Արեւելք պիտի դրկուին։

Սեւ Ծովի մէջ նաւային ռազմախուռն

«Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ»ի Մոսկուայի Թղթակիցը կը հաղորդէ Թէ Սեւ Ծովի կարմիր նաւատորմը ռազմախորձերու սկսած է։ «Միլլեյէթ» այս առթիւ հետեւեալը կը գրէ.— Սեւ Ծովի ռուս նաւատորմի մասին ստոյգ տեղեկութիւններ չկան։ Նախկին Սեւ Ծովի նաւատորմին ամէնէն զօրաւոր նաւերը կորսուած են քաղաքային պատերազմներու ընթացքին, իսկ մէկ մասն ալ Ֆրանսացիներուն կողմէ Պիզերթ փոխադրուած է։ 1923ին Սովիէթները նորոգեցին նախկին ծովակալ «Նախիմօֆ» զրահաւորը, որու անունը դրին «Զերվոննայա Ուքրանիա»։ Ասկէ զատ, ներկայիս Սեւ Ծովի մէջ կան նաեւ քանի մը Թորփիլանաւեր, որոնցմէ երկուքը «Փէթրօվսքի» եւ «Նէզամօժնի», անցեալ տարի Պոլիս այցելեցին։ Սեւ Ծովի ռուս նաւատորմը ունի նաեւ ընդծովեաններ, որոնց քանակը անծանօթ է։

Շթրէզէմանի պատմականը փոխանակուի

Գերմանիոյ արտաքին նախարարը Հինգշաբթի օր, Ռայխսթակի մէջ արտասանեց այն կարեւոր ճառը, որուն կը սպասուէր քանի մը օրէ ի վեր։ Ճառը ճիշտ մէկ ժամ տեւեց։ Բոլոր մեծ պետութեանց դեսպանները ներկայ էին։

Նախարարը նախ խօսեցաւ ռուսական խնդրին մասին եւ ցոյց տուաւ Թէ անգլեռուս վէճին մէջ Գերմանիա իր բացարձակ չէզոքութիւնը պահած է եւ ժընեւի մէջ ոեւէ օտար պետութիւն զինքը այդ դիրքէն շեղեցնելու առաջարկ չէ ըրած։ Ռուսիոյ դէմ միացեալ ճակատ մը կազմելու լուրերը ոեւէ հիմ չունին։ Ամէն պետութիւն Ռուսիոյ հանդէպ իր գործերու ազատութիւնը կը պահէ։ Գերմանիա պոլշեւիկեան ներքին գործերուն չի միջամտեր, սակայն միւս պետութեանց հետ համաձայնութեամբ, ինքզինքը կը պաշտպանէ յեղափոխական քարոզութեանց դէմ։ «Պոլշեւիկներու դէմ ուղղուած գործողութեան մը հետեւանքները պիտի կրեն բոլոր պետութիւնները ալ. ահա՛ Թէ ինչու ընդհանուր եւրոպական տեսակէտէ Գերմանիոյ մանաւանդ դիրքը համապատասխան է եւրոպական տեսակէտին»։ Վոյքօֆի սպանութեան առթիւ, Գերմանիա խնդրեց Ռուսիայէն չափաւոր ըլլալ Լեհաստանի հանդէպ։ Պէտք էր խուսափիլ ամէն կնճռոտութենէ։ Այս խնդրին մէջ Գերմանիա կ'ուզէր խաղաղութեան ծառայել։

Խօսելով զինաթափութեան մասին, Շթրէզէման ըսաւ Թէ Գերմանիա զինաթափութիւնը իր գերազոյն աստիճանին հասցուցած է եւ այս խնդրին մէջ ո՛չ Թէ պարտականի, այլ պարտատէրի դերին մէջ կը գտնուի։ «Ժընեւի մէջ լուրջ կասկածներ յայտնեցի Թէ բոլոր պետութիւնները ալ բարեացակամ եղած ըլլան հետեւանք տալու զինաթափութեան պարտաւորութեան։ Այս խնդրին լուծումը Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութեան, նոյնիսկ գոյութեան գլխաւոր հարցն է»։

Նախարարը յետոյ ակնարկեց այն հիասթափումին որ առաջ եկաւ Գերմանիոյ մէջ, երբ ժընեւի խօսակցութեանց ընթացքին, կարելի չեղաւ ձեռք բերել Հենեսեան գրաւուած հոդամասերու դաշնակից զինուորներուն գեղչը։

«Այստեղ խնդիրը չի կայանար մեր բարեացակամութենէն կախում ունեցող զիջումէ մը։ Ընդհակառակն, Հենեսեան հոդամասերու զինուորներուն գեղչուելը կը կազմէ մէկ մասը այն երաշխաւորութեանց, որոնցմէ կախուած էր Լոքառնոյի դաշինքին ստորագրութիւնը։ Զինուորներու գեղչուելուն մասին տրուած ապահովութիւնները իրականցնելու համար, մենք տրուած ապահովութիւնները իրականցնելու համար, մենք ունինք բացարձակ իրաւունք, միւս կողմէ քաղաքական իրաւունք մը, որ բացարձակ իրաւունքի սահմաններէն ալ կ'անցնի։

«Ինչ կը վերաբերի արեւելեան ճակատի գերման զօրութեանց քանդումին, Գերմանիա իրաւապէս բնաւ պարտաւոր չէր հակակշռի ենթարկել զայն, սակայն կառավարութիւնը ինքնաբերաբար որոշեց մէկ երկու մասնագէտներ հրաւիրել՝ այդ հակակշիռը գործադրելու համար։

«Երբ Գերմանիա ուղղամիտ դիրք կը բռնէ այնպիսի խընդիրներու մէջ, որոնց երբեք պարտաւորուած չէ իրաւապէս, գերման հանրային կարծիքը աւելի գոհալի կերպով կ'ազդուի այն եղանակէն, որով Ֆրանսայի վարչապետ Պ. Փուանքարէ իրեն պարտականութիւն կը համարէ պարզել գերմանեւֆրանսական յարաբերութիւնները»։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

"ՋԻՆՈՒՈՐԵԱԼ ԱԶԳ,,Ի ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏԸ

Դեռ չբուժած մեծ պատերազմին վէրքերը, երբ դեռ աւերուած նահանգներ ու գիւղեր կան, արեւմտեան պետութիւնները, շնորհիւ իրենց իսկ ստեղծած հակամարտութիւններուն և պատերազմաշունչ մթնոլորտին, ահա պատերազմական նոր ծրագիրներ եւ ռազմական օրէնքներ կ'որոճան։

Վերջին տպաւորութիւնը, այդ օրէնքներուն՝ մեզի բերաւ Ֆրանսական կառավարութիւնը՝ «Օրինագիծ պատերազմի ժամանակ ազգային կազմակերպութեան մասին»։

Օրինագիծը, երեսփոխանական ժողովէն ներս նիւթ դարձաւ ուշադրաւ վիճաբանութեանց։ Տեղեկաբերն էր՝ Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ Ֆրանսայի երկրորդ պատուիրակ, Թարնի երեսփոխան, Նշանաւոր փաստաբան ու չարաղէպ ընկերվարական Փօլ-Պոնքուր, որ այդ առիթի արտասանեց մեծ ճառ մը «ամբողջ խորհրդարանին ծափերուն արժանի դառնալով»։ Օրինագիծը, ըստ Փօլ-Պոնքուրի եւ Փ. Ռընոտէլի, կը թուի թէ ներշնչուած է, ընկերվարական կուսակցութեան առաջարկած ծրագրէն, գոնէ ընդհանուր գիծերուն մէջ։ Օրինագիծը ուրեմն, վաւերացուեցաւ երեսփոխանական ժողովէն, ընկերվարականներու կողմէ առաջարկուած քանի մը փոփոխութիւններէ յետոյ, չախչախիչ մեծամասնութեամբ մը։ Դէմ քուէարկեցին միայն հաստատուած երեսփոխանները ու քանի մը անկախ ընկերվարականներ (Ի. Լաֆօն եւլն.)։ Օրէնքը հիմա կը գտնուի Շերա-կոյտի սեղանին վրայ որ զայն կ'ենթարկէ մեծ փոփոխութիւններու։

***

Օրինագիծը կը սկսի ասպէս.

Ընդհանուր սկզբունքներ։ Առաջին յօդուած։ Պատերազմի ժամանակ, ամէն Ֆրանսացի ու ամէն անհատ որ Ֆրանսական իրաւասութեան տակ կ'իյնայ (ressortissants français), առանց տարիքի եւ սեռի խտրութեան, նաեւ օրինական հողի վրայ կազմուած ամէն խմբաւորում (*) պարտաւոր են մասնակցիլ, այս օրէնքին՝ հինգ եւ տասնըհինգերորդ յօդուածներուն տրամադրութեանց համաձայն, ըլլայ որպէս ռազմիկ, երկրին պաշտպանութեան (գործին), ըլլայ որպէս ո՛չ-ռազմիկ երկրին նիւթական եւ բարոյական կեանքի պահպանման։

*Օրինագծին միացեալ քառասուն եւ հօթը յօդուածները, այս ընդհանուր սկզբունքին գործադրութեան կերպն ու եղանակները կը ճշդեն։ Արդէն, առանց ատոր ալ պարզ կ'երեւի որ օրէնքին հիմնական մասը այս յօդուածն է։ Ինչ է նշանակութիւնը այս յօդուածին։ Նախ՝ զլխաւոր տարբերութիւն մը, մինչեւ հիմա եղած բոլոր զինուորական օրէնքներէն։ Այս օրէնքը զինուորագրութիւնը կը տարածէ, ամբողջ ազգին վրայ, առանց սեռի եւ տարիքի խտրութեան (*)։ Որով՝ պատերազմի ժամանակ՝ ո՛չ միայն զէնքի ընդունակ բոլոր քաղաքացիները հապա նաեւ ծերերը, հաստակաւորները, կիները, աղջիկներն ու պատանիներն ալ պիտի զօրակոչուին իշխանութեան տրամադրութեան տակ, ի հարկէ ո՛չ թէ զէնքով կռուելու բայց, ըստ օրէնքին, երկրին նիւթական եւ բարոյական կեանքի պահպանումն ապահովելու համար։ Հաստատութիւնները, կիները, մտաւորականներն ու ընկերվարականները՝ կը բողոքեն յօդուածին այս տրամադրութեան դէմ։ Գանելով որ, զինուորագրուած երիտասարդութեան հայրերն ու տուներէն խլուիլը բաւական է եւ թէ կարելի է մայրերն ու զաւակները ձգել որ տուներն ու ընտանիքները չկործանին, որովհետեւ այդ զանգուածային ու երկարատեւ զօրաշարժը, անտարակոյս, պիտի տկարացնէ, ընտանիքը որպէս ընկերային կազմ։ Պոնքուր, օրինագծին ախոյեանը, կ'առարկէ որ ծրագիրը, երբեք նպատակ չէ ունեցած խանգարել ընտանիքը, յարձակիլ մայրութեան վրայ, զինուորագրել պատանութիւնը, ա՛չ, հապա, տրամադրելով որ ամբողջ ազգը գտնուի, պատերազմի ժամանակ՝ կառավարութեան տրամադրութեան տակ, հնարաւոր կ'ըլլայ ոչ միայն կանխատեսել այլ եւ անկարելի դարձնել պատերազմը։ Եւ կ'ըսէ, ամէն քաղաքացի, գիտնայ (մեծէն մինչեւ փոքրը, հարուստէն մինչեւ աղքատը, աղնուականն ու սպասաւէր օրիորդէն, մինչեւ ռազմաշունչ զրագէտը) որ պատերազմը անխուսափելիօրէն պիտի գործէ նաեւ իր մօրթին վրայ, դժուար թէ զայն չատէ։ Երկրորդ՝ օրէնքը արգիլելով պատերազմի ժամանակ ամէն չարաշահութիւն՝ զսպած կ'ըլլայ բոլոր տեսակի դիակապուտներու ռազմապաշտութիւնը։ Ու վերջապէս, կը շարունակէ Փօլ-Պոնքուր, եթէ այս բոլորէն յետոյ, պատերազմը անխուսափելի ըլլայ ու երկիրը ենթարկուի անարդար յարձակումի մը, արդ՞ք է որ երիտասարդները միայն զոհուին տասնեակներով ու բոլոր միւսները, մնան հանգիստ՝ թիկունքը։ Զինուորը՝ պէտք է կռուի, կ'ըսէ, երիտասարդութիւն՝ խնամէ՛ վիրաւորը։ Մայրերը՝ հոգա՛ն զինուորներուն մնունդն ու հագուստեղէնը, վերջապէս ամէն անհատ, ընէ իր կարելին ու ոչ ոք չխուսափի իր պարտականութենէն։

Պոնքուր շատ ճարպիկ ու շատ զգեցկախօս փաստաբան է որպէս զի, կարելի ըլլայ իր ըսածները ընդունիլ առանց վտանգի։ Անտարակոյս, կարելի չէ առարկել, իր վերի փաստերուն դէմ, բայց գուցէ նկատելիք, որ ան, նախօրօք կ'ընդունի, ղրամատիրական պետութեան մէջ որոշ պատերազմներու օրինաւանութիւնը և գիտակցաբար կը շփոթէ, պատերազմի ժամանակ, ազգը կառավարութեան հետ։ Արդ ամէն ինչ կախուած է կառավարութիւններէն։ Ո՞ր քաղաքների կառավարութիւնն է որ կ'ընդունի թէ իր վարած պատերազմը յարձակողական է եւ ոչ թէ պաշտպանողական։ Սըր Ցսթըն Չեմպըլէյնի համար՝ Անգլիոյ վարած կռիւը չին աշխատաւորութեան դէմ՝ պաշտպանողական է։

Ո՞վ կը համարձակի առարկել նախկին անիշխանական Պրիանի թէ Մարօքի դէմ Ֆրանսական հանրապետութեան վարած պատերազմը պաշտպանողական չէ։ Ու մի՛ մոռնաք որ օրինագիծը հաւաքականօրէն գօրաշարժի կ'ենթարկէ ամբողջ բանւորական արիեստակցականները։ Արդիւնքը այն՝ որ վազը եթէ, յետադիմական կառավարութիւն մը պաշտպանողական պատերազմ բանայ, օրինակ Գերմանիոյ դէմ, որ անտարակոյս չպիտի վարանի պաշտպանողական պատասխան տալ՝ Ֆրանսական ամբողջ ժողովուրդը պիտի գտնուի կառավարութեան տրամադրութեան տակ, որ կրթնած Պոնքուրի օրինագծին, գօրաշարժի պիտի ենթարկէ՝ առանց պախարէի եւ դադակի, բոլորը։ Ծեր բանւորները ռազմանիւթ պիտի պատրաստեն, ծեր քիմիագէտները թունաւոր գազ, ծեր տիկիններն վիրակապ ու ծեր գօրավարները պիտի մարզեն երիտասարդ զինուորները, մինչդեռ երիտասարդները պիտի երկարեն իրենց լանջքը գնդացիրներուն։ Ու նո՛րէն պիտի սկսի նո՛յն պատմութիւնը։ Նո՛յն գազանական սպանդը։

Քաջութի՛ւն պէտք է արգահատիլ, ու ի՛նչ քաջութիւն, մեծ սպանդէն ուխտը տարի լեռոյ, ցրտօրէն ու հանգստօրէն, պատերազմական այսպէս օրինագծեր որոճալու համար, երբ դեռ խեղանդամներ կան որոնց վէրքերը չեն չորցած։ Բայց Պոնքուր կ'ապաստանի հինաւուրց առածին՝ որ կ'ըսէ թէ պէտք է պատրաստել պատերազմը՝ եթէ չենք ուզեր որ ան սկսի։ Պատրաստ ու զինուած ըլլալ՝ որպէս զի թշնամին չյարձակի։ Բայց բոլոր երկիրներու աշխատաւոր դասակարգերը, կը ճանչնան միայն մէկ թշնամի.— միջազգային դրամատիրութիւնը, որ իր շահուն համար կրակ կը բանայ ամէն տեղ և մերթ ալ (մեծ ըսպանդին) կը ճեղքուի երկուքի, մարդոց թշուառ երկիրը՝ ողողելով արիւնով և տխրութեամբ։ Ու եթէ ամէն երկիրներու ընկերվարական բազմութիւնները, յամառութեամբ ու կրքով, պատերազմ բանան պատերազմին դէմ, եթէ ամէն երկիրներու մայրերն ու ծերերը, աղջիկներն ու պատանիները մերժեն իրենց զաւակներն ու եղբայրները ղրկել ջարդի, եթէ, կ'ըսեն անկեղծ ընկերվարականները, ամէն երկիրներու գիւղացիներն ու բանւորները, մտաւորականներն ու պաշտօնեաները հաճոյք չզգան իրար կոտորելէ, այդատեն է միայն որ պատերազմը անհնար կը դառնայ։

Ու Ժան-Ջիրոմսքի կ'ըսէ որ Պոնքուրի օրինագիծը կը չեզոքացնէ ընկերվարութեան գործը՝ պատերազմի ժամանակ։ Ու կը շարունակէ.— Միջազգային ընկերվարութիւնն ալ ունի իր պատերազմական քաղաքականութիւնը, խաղաղութեան եւ պատերազմի ժամանակ։ Չի բաւեր միայն որ ընկերվարական կուսակցութիւնները միանան ու կեդրոնացնեն իրենց ուժերը պատերազմը արգիլելու համար, հապա եթէ հակառակ իրենց ջանքերուն, պատերազմ մը ծագի, միջազգային ընկերվարութեան աշխատանքը պէտք չէ ընդհատուի ու ընդհակառակը շարունակուի՝ ի խնդիր խաղաղութեան վերահաստատման։

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԽՄԲ.— Ինչպէս գրեցինք ետքէն, ընկերվարական կուսակցութեան Սէնի խորհրդաժողովը վաւերացուց Փօլ Պոնքուրի օրինագիծը։

(*) Այս բացատրութիւնը նկատի ունի ունի մասնաւորաբար բանւորական կամ արհեստակցականները, որ ըստ օրէնքին, պիտի զինուորագրուին հաւաքականապէս։

(**) Շերակոյտը արդէն ջնջած է այս բացատրութիւնը։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«ՍՐՏԻՆ ՀՐԱՇՔԸ» (PRODIGE DU COEUR)

Ինչպէս երբեմն երկրի հողին ու երկնքին հաւատարիմ մնալու ուխտած մեր կարգ մը գրողները, Շարլ Սիլվէստր եւս ֆրանսական գաւառին պաշտամունքը ունեցող հաւատացեալ մըն է։ Իր վերջին գործին մէջ Ֆրանսայի ամէնէն նախնական, հարազատ անկիւններէն քբէօզը, իր հայրենիքը, կ'ապրի եւ կը բուրէ. պարզ, լաւ դաշտերը կամ ծփանուտ արտերը յիշեցնող բոյր մը արդարեւ. կը լսենք մայր հողին խուլ մրմունջը. անանուն, անփայլ մարդիկ կը շարժին, մարդիկ որոնք կարծէք բնութեան մէկ մասը կը կազմեն, ժայռերուն պէս պիրկ եւ տոկուն, ծառերուն պէս միշտ հաւատարիմ իրենց թաքուն բնազդին. հողի աշխատաւորներ վերջապէս։

« Գիւղացի՞ն... ան եղանակներու յաւիտենական ծփանքին կը մասնակցի. ամէն գարուն անոր նոր պատճառներ կը բերէ գտնելու համար կեանքը, բարի, օգտակար եւ ինչո՞ւ չէ, նաեւ գեղեցիկ։ Ան լաւատես է միշտ։ Մտէք ամէնէն խոնարհ, ջաղացքը, ամէնէն թշուառ խրճիթը, երդ մըն է որ ձեզ պիտի դիմաւորէ, կամ իրիկունն ալ հնօրեայ հէքեաթ մը»։

Մտածենք օրեցի՜ սա հինաւուրց մեծ ագարակը, կորսուած լիմուզինեան դաշտերուն խորը։ Դարավերջիկ կեանքի ոչ մէկ աղմուկ չի հասներ երբեք մինչեւ հոն. արեւը կը բանայ իր դուռը եւ գիշերը կը մարէ հոն, ամէն իրիկուն տան ճրագը. մարդիկ ցերեկը կ'աշխատին, գիշերը կ'երազեն հոն. ահա իրենց կեանքը։

Ըժերու այդ պապենական ագարակին մէջ կ'ապրի կին մը, վերջին պահապանը հին գերդաստանի մը աւանդներուն եւ աւանդութիւններուն. հեռուի հմայքը եւ մանաւանդ պատերազմը խլած եւ տարած են ընտանիքին վերջին շառաւիղները, իր նշանածը եւ իր եղբայրը։ Ինք, Գլէո Լօթիէ, կոյս օրբեւայրի մը, հասունցած է անակնկալ պատասխանատուութիւններու բեռին տակ, չանալով միշտ արժանի ըլլալ տան անցեալին։

« Իր լայն աչքերը տեսակ մը թաքուն բոց ունէին իրենց մէջ ինչ որ անխախտ եւ հաւատարիմ բան։ Իր մեծ բերանը հին ցեղերուն հպարտութիւնը ունէր եւ իր թոյլ գծին մէջ, մաքուր բարութեան ջուք մը»

Գլէր Լօթիէի բոլոր ժառանգութիւնները, իր յոյսերը կը թարթափին իր եղբօր տղուն Սիմոնի շուրջ. վտարանդի հիւր մը, այդ մանուկը այդ օջախին մէջ։ Հայրը՝ հողի գաւակ, մայրը՝ փարիզեան շրջմոլիկ կարուհի մը անհմաստ պատահարի մը պէս իրարու հանդիպած էին ու ամուսնացած՝ ընտանիքի կամքին հակառակ. կարուհին դիւրին սէրերու յաճախորդ՝ շատ շուտ խաբած էր իր գաւառացի ամուսինը, որ պատերազմի մեծ անձնատուութեան մէջ գացած էր քաւելու իր վիշտն ու ամօթը։ Ահա իրենց այդ դժբախտ միութեան ակամայ վկան էր պզտիկ Սիմոնը, որ մօրը կողմէ կամովին յանձնուած էր հօրաքրոջ, Գլէս Լօթիէի խնամքին։

Ջոհուած եղբօր մը վերջին յիշատակը, առակայծող օջախին վերջին բոցը, այդ անմեղուկ մանուկը կուգար յանկարծ լեցնելու Գլէոի կեանքը, իր սգաւոր սէրերը, իր ընտանեկան աւանդապաշտութիւնը կը դիպուէին Սիմոնի շուրջ, կը գգուէին, կը պարուրէին զայն. ու տղան հասակ կը նետէ անբացատրելի սիրոյ մը, հաւատքի մը, բնազդի չափ զօրեղ կամքի մը շունչին տակ։ Գլէո անոր կը ներշնչէր հողին, տան պաշտամունքը, եւ սէրը այն պարզ աշխատանքներուն, որոնցմով մարդիկ կը գոյծակցին բնութեան բարի եւ բեղուն ուժերուն։ Գլէո կը յուսար այսպէս զայն գօրացնել հեռու քաղաքին նենգ հրապոյրներուն դէմ ու անորմով պատուաստել ընտանիքին ուժասպառ ծառը։

Ժամանակը, աւելի արագ քան մարդոց գործը կը սահի սահկաշն. մանուկը կը մեծնայ եւ հեռաւոր մայրը կը յիշէ իր տղան։

Օր մը ահաւասիկ ան, ժըպտուն եւ հրապուրիչ կին, կը յայտնուի Ըժերու խաղաղ ագարակին մէջ։ Ըն եկած է տիրանալու իր գաւկին, որ հմայուած է արդէն անոր բոյրերէն եւ խորհրդաւորութենէն. վերջապէս մայր մը. ի՞նչ ուժ, ի՞նչ արգելք կրնայ փակել իր ճամբան...

Գլէո Լօթիէ շանթահարուած է իր հոգիին խորը. կը զգայ որ հողը կը փախի իր ոտքերուն տակէն ու կը սարսի ինչ որ այնքան չարչարանքով շինած էր իր ներսիդին մինչեւ այդ օր։

«Եթէ տղան, Ըժի ագարակէն հեռանալով, կարնար գտնել նեցուկներ իր հոգիին համար, իմաստութիւնը, համեստութիւնը, հին բարի առաքինութիւնները որ անվթար կը պահեն մարդը, Գլէո պիտի կարնար սանձել իր վիշտը։ Բայց ինչ որ ինք տղուն տովրեցուցած էր, օրօրոցէն ի վեր, պիտի ընդունէր այլեւս, ամէն օր քիչ մը աւելի։ Ըն պիտի գտնար անտարակոյս մարդոց մէկը այն հաճոյամոլ մարդոցմէն, որոնք ոչինչ կ'ընեն եթէ ոչ զբօսնալ աղբակոյտի աքլորներուն նման»։

Ընխուսափելին տակնուվրայ կրնար ընել սակայն Գլէո։ Պարզ եւ հպարտ հոգի, ստոյիկեան ճիգով մը ան կը խեղդէ իր ներքին ձայները. ոչ ոք կը գուշակէ իր սրտին նահատակութիւնը։ Ըն նոյնիսկ Սիմոնի հանդէպ նոյն գործովալի մայրը չէ այլեւս, անոր խնայելու համար բաժանումի անձկութիւնը, անտարբերութիւն մը, նոյնիսկ չորութիւն մը կը կեղծէ անոր հանդէպ... բայց ինչ սարսափելի ժաշում, հատնում իր խորը, քանի մը օրեր, օրոնք ծանր, ծանր տարիներու պէս կը ճնշեն իր ուսերուն։

Ընդուն բնութիւնը՝ անհատորդ մարդոց ներքին տագնապներուն՝ մեկնամղձուտ եւ խաղաղ վերջալոյսներով կը սպառի։

«Ընդուն գոյց տուաւ իր առաջին խրախճանքը։ Ջորը կարծէք կը լայնանար, ճամբայ տալու համար անհուն հրաշքի մը։ Գաղտնի բոց մը կը վառէր անտառներուն մէջ, ջուրերուն վրայ... Մշուշի, բուսական ոսկիի արքայութիւն մը կը ծնէր. գետը, պօրմալի լճակը, ամենայետին աղբերակը երազային լոյսի մը վերածուած էին։ Օդը տարօրինակ հնչականութեամբ կը լեցնուէր ամէն կողմ, դղրդիւն սաղարթներու մէջ, թեթեւ կրակի գոյն մը կը սարսռար։»

Ու յոյսերու այդ վհատութենէն վրայ, ակայծ, երկինքը կը մռայլի ու կը սկսի արտասուել երբեմն. ճիշտ Գլէոի սրտին պէս։

Ճիշտ այդպիսի անձրեւակոծ, դաժան իրիկուն մը Սիմոնի մայրը Լուիզ՝ որոշած է իր տղան տանիլ վերադառնալ Փարիզ, ուր բարեկամ մը կը սպասէ իրեն։

Գլէո ժպտուն, գրեթէ անտարբեր իր վերջին յանձնարարութիւնները, վերջին համբոյրները կուտայ, բայց իր հոգւոյն մէջ եղբօրը յիշատակը ուրուականի մը նման խելայեղ կը սկսի թեւածել...

Ահա կառքը կը շարժի, կը սկսի հեռանալ, տեղատարափ անձրեւին տակ, հեռուն կը մարին ձիուն ոտնաձայները. անոնք կը տանին ինչ որ կար իր կեանքին մէջ հաստատուն, ապահով եւ եզական... Ա՛լ ամէն ինչ կը հեռանայ, կը փախի, նոյնիսկ իր ազգականն, տունին ապագան։

Ամայացած ագարակին մէջ յանկարծ բոլոր իր յուսահատութիւնները կը պոռթկան, կը պոթթին, կը քշեն զինքը...

«Իր սիրտը ուռեցաւ, լեցուց իր ամբողջ կուրծքը, բարձրացաւ մինչեւ կոկորդ, զայն հրպեհեց. իր մէջ ոչինչ մնաց, եթէ ոչ մեծ բարախում մը...

«Ցանկարծ, ան խոյացաւ դուրս, ճամբան ի վեր սկսաւ վազել. հրաւառ, կատաղի. ան չէր զգար սաուցիկ անձրեւը որ կը թափանցէր պգեստներէն ներս։ Ցեսակ մը հալած ձիւն կը խաւնուէր իր քրտինքներուն, որ կը հոսէին երեսն ի վար. հազիւ հասած ծանօթ կամուրջին, ան ինկաւ կրկին վեր ելաւ։ Վերսկսաւ իր արշաւը եւ կը պոռար, շնչասպառ, հովին մէջ.

— Սիմո՛ն, Սիմո՛ն...»

Կառապանը կ'իմանայ վերջապէս իր խելայեղ ճիչերը. հեռացող կառքը կանգ կ'առնէ. խաւար այդ գիշերին, գինքը կը գտնեն դիտապաստ, ցեխերու մէջ կորսուած, ուժասպառ. Լուիզի եւ Սիմոնի գրկին մէջ գինքը կը փոխադրեն ագարակ, ուր անագորոն թոքատապ մը ծայր կուտայ...

Մահամերձի անարիւն մօտ, Լուիզ առիթը կ'ունենայ մտիկ ընելու անոր զառանցանքները ուրոնգմով անոր բոլոր թաքուն մտածումները, վիշտերը կը պոռթկան. անոր փակ հոգին կը բացուի, կը յայտնուի Լուիզին որ մինչեւ անոր խորը կը նշմարէ. ինչ ցնցող յայտնութիւն ատիկա Լուիզի համար, որ վերջապէս մարդ մըն է, կին մըն է, մայր մըն է մանաւանդ...

Ո՛չ, այլեւս անկարելի է հեռանալ այդ տունէն, ուր Սիմոն սիրուած եւ ապրած էր. այդ տունը անոր հարազատ միջավայրն էր անոր կեանքին իմաստը, հոգեվար Գլէոի անկողնին քով Լուիզ իր մէջ կը զգայ բացուիլը նոր օրուան մը. ո՛չ, ան այլեւս չպիտի հեռանայ, ան չպիտի վերադառնայ անգթային սիրոյ գերագոյն խոյանքի մը անձնատուր. ան կ'ուխտէ մահամերձին որ ինքն ալ Սիմոնն ալ այլեւս հոն պիտի մնան, Ըժերու նահապետական ագարակին մէջ, շարունակելու համար Լօթիէներու պարզ եւ շիտակ կեանքը։

Իր սրտին հրաշագործութեամբ, Գլէո, ամէն ինչ կորսնցնելու մէկ պահուն, փրկած էր ամէն ինչ, փրկած էր ընդ միշտ։

ՓԱՑԼԱԿ ՍԱՆԴՈՍԵԱՆ

ՀԱՆՔԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Շեփաստուածին պիտի կատարուի Գարալագեակ գաւառին մէջ, ուսումնասիրելու համար կապարարծաթային, ծծմբային եւ շինարարական քարերու հարերը, մասնաւորաբար Շամիհնատի եւ Կիւմիւշխանի հանքերը, Սեյիտ Քիւրանլուի, Արագածի ծծումբը եւայլն։ Հանքախուզական այս արշաւը կը վարեն երկրաբան կոմիտեար կրժեկկովսկի։

ԽՍՂՕՏՉՈՒՆ ՅՈՎՈՒՆԴՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՄԱՐ

Հ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ռուսիայում... մի ուրիշ տեսակ հարցադրում էր առաջանում։ Ռուսիայում ամեն ինչ ենթարկվում էր մի միտքի, մի գաղափարի, մի նպատակի։ Ռուսիայում ամեն ինչ ենթարկվում էր մի ուժի, մի կամքի։ Ռուսիայում ամեն ինչ ենթարկվում էր մի ղեկավարության։ Ռուսիայում ամեն ինչ ենթարկվում էր մի ղեկավարի։ Ռուսիայում ամեն ինչ ենթարկվում էր մի ղեկավարի կամքին։

Ռուսիայում ամեն ինչ ենթարկվում էր մի ղեկավարի կամքին, որովհետև ամեն ինչ ենթարկվում էր մի ղեկավարի կամքին, որովհետև

Նախարարը յետոյ սկսաւ պատասխանել այն ձառին զոր Պ. Փուանքարէ խօսած էր Լիւնէվիլի մէջ.—

«Եթէ Պ. Փուանքարէ կը հաւատայ թէ ինք բնաւ վրէժի ծրագիրներ չի սնուցաներ, եթէ կը հաւատայ թէ Ֆրանսայի շահը կը պահանջէ մերձեցում եւ բարի յարաբերութիւններ ունենալ իր դրացիներուն հետ, կընայ համոզուած ըլլալ որ այդպիսի խօսքեր խոր արձագանգ կը գտնեն գերման ժողովուրդին մէջ։ Դժբախտաբար, նախապէս Փուանքարէի կողմէ տրուած բացատրութիւններէն պէտք է եզրակացնեմ թէ, իր կարծիքով, Գերմանիոյ կողմէ մեծ փոփոխութիւններ պէտք է կատարուին այս նպատակին հասնելու համար։ Գալով «Ալզաս» տարուբերին այս նպատակին հասնելու համար։ Գալով «Ալզաս» զրահաւորին, որ վերջ՛րս Լիզպոնի մէջ երեւցաւ, յիշեալ զրահաւորը այդ անունը կը կրէ 1903էն՝ այսինքն գործածութեան սկսելու թուականէն ի վեր։»

Շեթրէզէման պնդելով թէ ինք անկեղծօրէն կուսակից է Լոքարնոյի դաշնագրին, շարունակեց.

«Հիմա, հարցում մը, Փուանքարէ ճամբան փակե՞լ թէ շարունակել կ՛ուզէ։ Այս մասին իր ճառը հակասական մեկնութիւններու տեղի կուտայ։ Ո՞րն է իր նպատակը։ Ռուրի՞ թէ Լոքառնոյի քաղաքականութիւն։ Մէկն ու միւսը կարելի է. բայց ո՛չ թէ մէկը, թէ միւսը։ Գերմանիա պատրաստ է բանելու այն ձեռքը որ իրեն կ՛երկարի հաշտարար ոգիով մը, բայց ո՛չ յաղթականի ձեռքը ուղղուած պայ տեալին, ո՛չ ալ այն որ մեզ միակողմանի յանցանքով մը կ՛ամբաստանէ։

«Գերմանիոյ կողմէ ո՛չ ոք կը սպառնայ Ֆրանսայի ապահովութեան։ Ձկայ պատասխանատու անձ մը, որ Գերմանիան զանմտութի կամ արեւելքի մէջ ո՛րեւէ պետութեան դէմ կռիւի մղելու աստիճան ռճրագործ ըլլայ։

«Պատերազմէն ութ տարի յետոյ, վերջապէս կ՛ուզենք խաղաղ բայց ազատ ժողովուրդ մը ըլլալ։ Մենք չէսերժեցինք ուրիշներու խաղաղութեան ծառայել։ Ուրեմն խաղաղութիւն թող տան նաեւ գերման Հանրապետութեան հաղորդասին։

«Ներկայ կառավարութիւնն է, որ հանդիսաւորապէս հրաժարած է վրիժառութենէ. սակայն կը հարցնենք Ֆրանսայի. «Ցո՞ երթաս»։ Կ՛ուզեն յաւերժացնել պատերազմի հոգեկան ախտը, թէ կ՛ուզեն ոգին նոր գլուխի մը, որուն ճակատը գրուած են հետեւեալ խօսքերը. «Խաղաղութիւն եւ ազատութիւն բոլորին համար»։ Ո՛չ միայն մենք, այլ բոլոր ժողովուրդները կը սպասեն որ պատասխանենն։»

Մարսէլ Քաշէի պիտի քանisարկուի

Երեսփ. ժողովը առջի օր զբաղեցաւ համաձայնաւոր երեսփոխան Մարսել Քաշէնի բանտարկութեան խնդրով։ Ընկերվարական երեսփոխան Ուրի բանաձեւ մը ներկայացուց, որով կ՛առաջարկէր Քաշէնի բանտարկութիւնը յետաձգել մինչեւ խորհրդարանի ներկայ նստաշրջանին վերջը։ 239ի դէմ 241 ձայնով մերժուեցաւ այս առաջարկը, որով մինչեւ ութ օր Քաշէն պիտի բանտարկուի։

Քաշէն յայտարարեց թէ ինք բան մը չի խնդրեր խորհրդարանէն եւ պատրաստ է բանտ երթալու։ Երբեք պզտիկութիւն չի համարեր, երբ իր գաղափարներուն համար է որ կը պատժուի։

Յունաստան ալ պղշեւիկներուն դէմ

Յունաստանի արտաքին նախարար Միխալաքափուլոս, որ քանի մը օրէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի, առջի օր մամուլի ներկայացուցիչներուն պարզեց իր երկրին ելմտական եւ քաղաքական կացութիւնը։ Մասնաւորաբար ծանրացաւ Յունաստանի եւ դրացիներուն յարաբերութեանց վրայ, որոնք խաղաղասիրական են։ Յիշեց Թուրքիոյ հետ կնքուած պայմանագրութիւնը լքեալ գոյքերու մասին։ Ըսաւ թէ Ագգերու Դաշնակցութիւնը որ երկու տարի առաջ 12 միլիոն սղերլինի փոխատուութիւն մը բրած էր Անատոլուի 1ուկէս միլիոն գաղթականներուն համար, հիմա ալ 9 միլիոն սղերլինի նոր փոխատուութիւն մը կ՛ընէ, գաղթականներուն օգնելու եւ Յունաստանի ելմտացոյցը կանոնաւորելու համար։

Գալով սովետներու հետ յարաբերութեանց, Միխալաքափուլոս պահանջած է ջնջել փանկալոսի կնքած առեւտր. դաշնագիրը, դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւն տալ միայն մէկ հոգիի եւ մէկ հաստատութեան, դադրեցնելով նաեւ պոլշեւիկեան պրոպագանտը։

Ընդհարում Քիւրտերու եւ Արաբներու միջեւ

«Տէյլի Էքսփրէս»ի Պաղտատի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ, Իրաքի մէջ Քիւրտերը ըմբոստացած են Ֆէյսալ թագաւորին դէմ։ Ըմբոստներուն գլուխը կը գտնուի Շէյխ Մահմուտ, որ տարիներէ ի վեր կը պայքարի Իրաքի կառավարութեան դէմ։

Թղթակիցը կ՛աւելցնէ թէ այս առթիւ Պարսից սահմանին վրայ ընդհարումներ տեղի կ՛ունենան արաբ զինուորներու եւ ըմբոստ Քիւրտերու միջեւ։

Պոլսոյ մէջ ազատ գօտի մը

Էնկիւրիէն Յունիս 23 թուակիր հեռագիր մը կ՛ըսէ թէ Ազգային Մեծ ժողովը քուէարկած է օրինագիծ մը, որով ազատ գօտի մը կը ստեղծուի Պոլսոյ մէջ։ Այս գօտին պիտի յատկացուի իբրեւ մթերանոց այն բոլոր տեղական կամ օտար արտադրութիւններուն, որոնք սահմանուած են արտածման կամ ներածման։ Նոյնպէս այդ գօտիին մէջ պիտի կատարուին առեւտրական ամէն կարգի աշխատանքներ, ինչպէս մնտուկներու կամ հակերու մէջ տեղաւորում, դասաւորում, լուացում, նորոգում, շինութիւն, բեռնաւորում եւլն.։

Այս գօտին պիտի կառավարուի ուղղակի կառավարութեան կամ ընկերութեան մը կողմէ։ Այս նպատակին յատկացուած հողը թուրքիոյ ամբողջական մասը կը կազմէ։ Այս գօտիին մէջ չպիտի գործադրուին անցագիրներու, տուրքերու, ճարտարարուեստի կարգացման եւ թաղապետական տուրքերու օրէնքները։

Խրտուիլներ Մակեդոնիոյ մէջ

Աթէնքէն հեռագիր մը կը հերքէ ապստամբական շարժումի մը մասին այն վրդովիչ լուրերը, զոր Ջօր. Փանկալոսի կողմնակից կարգ մը սպաներ կը տարածեն։ Հակառակ այս հերքումին, կառավարութիւնը անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած է Մակեդոնիոյ մէջ։ «Մորնինկ Փոսթ»ի թղթակիցը կը գրէ թէ պէտք է անմիջապէս դառնալ նախկին դիկտատորը, որ տասը ամիսէ ի վեր բանտն է, եթէ կ՛ուզուի վերջ դնել ապստամբական շարժումներուն։

ՄԵԾ ԴԱԾՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Ց.Դ. Մարսէյլի «Իշխան» եւ «Քրիս» խումբերու Հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէի վաղը՝ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին La Pomme-Chalet de la Pommeի պարտէզ զբօսավայրին մէջ երգեր, արտասանութիւններ, ներկայացում եւ բանախօսութիւն։ Հայկական իրական մթնոլորտ մը։

ՅՈՒԼԻՍ ՅԻ ԿԻՐԱԿԻՆ

ՈՒՐ ԵՒ ԻՆՉՊԷՍ ԱՆՑՆԵԼ

Ժուանվիլ-Սէն Մօռի գաղութին փափաքին վրայ, տեղւոյն Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը կազմակերպած է աննախընթաց դաշտային խաղերու եւ պարերու հանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 3ի Կիրակին ամբողջ օրը —Սէն-Մօռ, Մառնի գետատեսարանին վրայ— Café Léonի ծառաստանին մէջ։ Ճաշ կարելի միասին բերել։

Յայտագիր.— 1. Հ. Մ. Ը. Մ.ի առնուազն 4 խումբերու միջեւ բաժակի մրցում։

2. Հայ Սկաուտներու եւ Ժուանվիլի երկաեռ խումբերու միջեւ վալի-պոլի մրցում։

3. Տղաներէ դէպի մարզադաշտ՝ հայ սկաուտներու եւ բոլոր հայ մարզիկներու, ընկերակցութեամբ գաղութին թաղուհիին, պատուոյ եւ միւս օրիորդներու, ծպտեալ արդուզարդերով։

4. Նուագ-ժապ՝ պարտէզին մէջ։

5. Անակնկալներ։ Սէզոփանթէնով նոր խաղեր եւ պար։ Լաւագոյն ըմպելիները խիստ աժան գիներով։ Անձրեւի պահուն զոյց տեղ տրամադրելի է։

Շաղորդակցութիւն,— Փոթթ մը վէնսէնէն 109 թրամ. իջնել St. Maur, Rue du Petit Parc-Pont Neuf կամուրջը, անցնելով ձախին վրայ։ Նոյն տեղէն 110a, 110b, կառքերը ինչպէս նաեւ Louvreէն 13b, իջնել Gare St. Maur։

Երկաթուղի Պաստիլի կայարանէն ամէն կէս ժամը, իջնել St. Maur Créteil։ Մուտք մէկ ֆրանք։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. փարիզի շրջանային կոմիտէն խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ Անկիէն-լէ-պէնի, Էպինէյի, Մօնմօռանսիի, Լա պառի եւ շրջականերու բոլոր դաշնակցականները ու համակիրները վաղը կիրակի ժամը 10.30ին, Germain սրճարանը, 10 Avenue de Ceinture, Enghien les-Bains.

Հ. Ց. Դ. Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կուսակցական դասախօսութիւնը տեղի կ՛ունենայ վաղը կիրակի երեկոյեան ժամը 6ին, պիւրօտրիա պայի սրահը, Ալֆօրվիլ։ կը խօսի ընկ. Լ. Զորմիսեան։

Հ. Ց. Դ. Շավիլի Արդուհեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 187 Grand'rue, Chaville. Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտադիր է։ կը հրաւիրուին նաեւ մինչեւ ցարդ չարձանագրուած ընկերները։

Հ. Յ. Դ. *Փօն տ'Օպնայի* կոթիւն *ենթակոմիտէի անդրանիկ ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ընկեր Աբգար Տէր Կարապետեանի բնակարանը։ կը խնդրուի ընկերներէն ներկայ ըլլալ եւ ստանալ իրենց անդամատետրերը։ Ընկեր Մարգար Բարխեան պիտի ներկայացնէ հերոս Կորիւնի կեանքը։*

Հ. Ց. Դ. Վալանսի շրջ. կոմիտէի պատգմ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին դաշնակցութեան ակումբին մէջ։ կը խնդրուի շրջանի ենթակոմիտէներէն փութացնել իրենց պատգամաւորները։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վահան» խումբի ընկ. ժողովը յունիս 27 երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը։

Հ. Ց. Դ. վիէնի շրջ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին հայ ժողովրդային լսարանի մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Թէրբերդիչներուի փարիզի Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլօրիայի ճաշարանը։ Օրակարգ.— Տարեկան տեղեկատուութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։

Շ. ԴԱՐԱՃԻՕԱՐԻ եւ շրջանի «Թազմիկ» հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ՛ունենայ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Bellville։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւններ։

ՄԱՐՍԷՅԻ վաապուրականի Հայրենակցական միութիւնը հրաւիրական խառն ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները, «փարոս» միութեան անդամները, եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները՝ վաղը կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, օթէլ Նիւ-Եօրքի մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆԻ ԹԱՐԲԵՐԻ Հայրենակց. Մ.Թեան դասախօսական ժողովը՝ 26 յունիս կիրակի առաւօտուն ժամը 8.30ին, 7 Place du Pont սրճարանի վերնայարկը։ Տեղի կ՛ունենայ նաեւ միութեան սարքած վիճակահանութիւնը։ Փաքողները կրնան ներկայ գրտնուիլ։

ԴԵՐԱՄԱՆ Մ. Մարութեան մեկնեցաւ Մարսիլիա, ուր պիտի ներկայացնէ. «Կորրաօ»ն, «Տրիլբին» եւ «17 տարեկան» ները։ Նոյն խաղերը պիտի կրկնուին Կարատանի եւ Լիօնի մէջ։

ՄԻԱՑՆ ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑՈՒԱԾՈՒԻ

Պարսէլի Թաղապետ. սրահին մէջ, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Sarcelles, վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, կովկասեան տրամ-օփէրէթի խումբը՝ դեկավարութեամբ Ց. ՂԱԶԱՐԵԱՆի կը ներկայացնէ՝ *ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ*։ Արեւելեան օրքէսթր կը մասնակցի նաեւ Թառիստ Աբգար։ Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք։ Gare du Nordէն առնել շոգեկառք, առաւօտ՝ 10.33, 10.40, 11.50, 13.43, 13.53։ վերադարձ՝ 18,59, 19.37, 20.57։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

1915 յունիս 15ին կախաղան հանուած քան Ս. Դ. Շնչակեաններու 12րդ տարելիցին առթիւ, Ս. Դ. Շնչակեան կուսակցութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ, պատուակալ նախագահութեամբ՝ Պ. ՅԱԿՈԲ ՍԵԼԵՄԱՆի, վաղը կիրակի կէս օրէ առաջ ժամը 9ին, Ռիւ Թափի վէր 46 թիւ սալօն Սփանեօլի մէջ։

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, բանախօսութիւն եւն։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԸՆԾԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ. Պէլվիլի մասնաճիւղին կողմէ իր առաջին տարեշրջանի փակման առթիւ, 10 Rue Rampal կովկասեան հայկական ճաշարանին մէջ վաղը շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին։ Նուագ, երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ կովկասեան պարեր։ կը հրաւիրուին միութեան բոլոր անդամներն ու համակիրները. ճախքերու մասնակցութիւն 4 ֆրանք։

"ԳԵՂՈՒՆԻ,,

Վենետիկի միաբանութեան հրատարակելիք «Գեղունի»ի 1927ի պրակը լոյս տեսաւ յունիս 15ին։

Նիւթերու առատութեան պատճառով ծաւալը սովորական մեծադիր էջերէ աւելի ըլլալով՝ տպարանի վարչութիւնը ստիպուեր է գինն ալ բարձրացնել փոխանակ 2.50 տոլարի 3.50ի։

Գեղունի հայ Գեղարուեստի եւ Գրականութեան այս հրաշալի կոթողը, զարդը պիտի ըլլայ հայ սալոններու։

«ՌՈՍՏՈՄ»Ի ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ

Ռոստոմ Գրադարան-ընթերցարանը փոխադրուած է 40, Rue de Belleville ճաշարանին վերնայարկը։ Բաց է ամէն օր, ամէն ժամու։ Գիրք ստանալու համար դիմել կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 1—4 իսկ Շաբաթշաբթի օրերը երեկոյեան ժամը 8—10, գրադարանապետ Գէորգ Միլտոնեանի։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ցիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տ՛ՔԹ. Կ. ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱԺ — ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԺ

Վ. ԿԱՅՈՒՄԻ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ եւ Diplômé de l'école dentaire de Parisէն

Մասնագէտ պրիճի, քուռնի, փիվոի եւ փրոթէզի (Prothèse) գործերը անձամբ ինք կը շինէ։

կ՛ընդունի, կէսօրէ վերջ 2.30-8, եւ մասնաւոր ժամագրութեամբ

16, Bl. St. Denis, Métro St. Denis Tél. Provence 09—32

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՛ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Տ՛ՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

Տ՛ՔԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԲԱԶՄԱՄԵԱՑ ՓՈՐՁԱՒՈՒԻ ԲԺԻՇԿ

Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 2—5 կը գտնուի Cabinet Médico - Chirurgicalի մէջ, 62, Rue de la Rochefoucauld (Pigalle փողոցի թիւ 55ին ձիշդ դիմացը)։

Tél. Trudaine 43-13, Métro Pigalle, Autobus I եւ R, Tram 5 et 30

Հոգածու խնամք, խղճամիտ դարմանում և արագ բուժում

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Հայ Տիկնանց Միութեան Ուսանողաց Օգն. Մասնաճիւղի ի նպաստ փարիզի հայ կարօտեալ Ուսանողաց տարեկան ցերեկոյթը 26 յունիս կիրակի կէս օրէ յետոյ, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, 11 Rue Berryer (Etoile), Սալօմոն տը Բոյ իտի պարտիզայեաց շքեղ ապարանքին սրահներուն մէջ։ Մուտք 50 ֆրանք։ Ռուսական նուագախումբ, ճաշ պանտ, ճոխ պիւֆէ, հաճելի անակնկալներ։

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻԻ

— կը փնտռուին վանեցի յովհաննէս Ղազարեան (Պուլկարիա), վանի Ալուր գիւղէն Մելքոն Թուխիկեան (Տիթրոյթ-Ամերիկա), Մուշ քաղաքէն եսթեր Մխիթարեան (Ռումանիա), վանեցի յակոբ Պարխոյեանի աղջիկը եղիսաբէթ Պարխոյեան որ իգմիրի աղէտին Պոլիս կը գտնուէր։ Գրել՝ Enok Mesropianի, Puits Bivert, 48 D, Gardanne, (B. D. R.) France։

— կը փնտռեմ հօրեղբօրս որդին Մինաք Մովսէսեան, Մշոյ Նոր-Շէն գիւղացի, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Ամբուիդ փէնսիլվանիա։ Իմացնել՝ Յտեփան Ալէքսանեանի, 20 Rue du Tage Paris (13me).

ԱԿԱՄԱՆ

24 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	75
Թրքական Ոսկ. L. Trq.		13	—
Թրք. ոսկի	» or	111	50
Մէճիտիէ	Médjidié	8	—
Լէվա 100 ֆաոր	Léva	18	40
Տրահմի	» Drachme	33	75
Լիր	» » Lire	142	90
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 ֆաոր	Ley	15	25
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	100	—

ԱՐԺԵՒՈՒԻՂ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3000	—
»	II »	1900	—
»	III »	1575	—
Ռումանի երկ. պ.	Lots turcs	150	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՎԱՐԶԱՒԻ ՏՈՒՆ

Առնուվիլի հայաշատ թաղին մէջ վարձու է 3 սենեակ մէկ խոհանոց եւ 250 մէթր պարտէզ, մանրամասնութեան համար պիտի տեղւոյն վրայ, կ. Թօփալեանի 7, Rue de Rome Arnouville-les-Gonnesse (S. et O.) Թրէն Gare du Nord իջնել Gonesse։

Ծախու բնակարան

Հայաշատ Եէվռան գիւղին մէջ Անմիջական մեկնումի պատճառով ծախու է քարաշէն տուն մը 480 մեդր պարտէզով, 3 սենեակ, խոհանոց եւ մուտք։ Յանկացողները կրնան դիմել ամէն օր ժամը 2.30էն վերջ։ կիրակի օրերը ամբողջ օր։ Դիմել՝ L. Mandikianին, 41 Rue d'Aulmay, Sévran։

«ՇՈՎՔ - ԿԷՕԼՅԻԿ»

ՊԱՏՄ. ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր հրապարակ ելաւ կիւրեղ Խրլաեանի «*Շովք-Կէօլճիկ*»ը։ Նոյն անդրանիկ երկասիրութիւնը, մաքուր տպագրութիւն ամենաընտիր թուղթի վրայ, 300էն աւելի էջեր, զարդարուած բազմաթիւ պատկերներով ու եւրոպայի Շայոց կաթ. պատուիրակ Պալաքեան Սրբազանի յառաջաբանով։

«Շովք-Կէօլճիկ» կը բաժնուի երկու մասի։ Ա. մասով հեղինակը կը պակերացնէ Շովքը, կը պատմէ անոր ծագումը։

Բ. մասով կը խօսի հայ գիւղացիի ազգային շարժման մասին, ընդհանուր պատերազմի ծագման վրայ, յետոյ կ՛անցնի եւ կը սկսի մանրամասնօրէն յիշատակել Հայոց վերաիաւաքման փուլերը եւ ընդհանուր կոտորածի բոլոր քաոսիաստեղծ դէպքերը։ «Վերին աստիճան հետաքրքրական գիրք մը ամէն Հայու համար», ինչպէս կը գրէ ծանօթ գրագէտ մը։

Դիմել հեղինակին, Gouregh Khraian, Poste Restante (Marseille (France)։

Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր գեղչ։ Գին Ֆրանսա եւ Սուրիա 22 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա եւ Եգիպտոս 1.50 տոլար, իսկ ուրիշ երկիրներու համար 25 ֆրանք։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ոլ.	10 ոլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
26
ՅՈՒՆԻՍ
1927

26 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 373

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

"ՔՈ ԱՍԱԾԸ ՈՒՐԻՇ ՏԵՂ Է,,

Յունիս 17ին, Ֆրանսայի երեսփ. ժողովին մէջ, ընկերվարական երեսփոխան մը մերկացուցած էր խորհրդային արքայութեան մէջ կատարուած բռնութիւններու, քմահաճ բանտարկութեանց, աքսորի եւ յաճախադէպ հացադուլներու մասին: Անուններով եւ թուականներով յիշեց դէպքեր, Չեկայի քայքայումի փաստեր, որոնք պարզ ղրուագներ են:

Այս առթիւ պոլշեւիկ երեսփոխանները խափանարար ընդմիջումներ կատարած ըլլալով, ամբաստանող երեսփոխանը յայտարարեց.

— *Ձեր մեծ վարպետը կը սորվեցնէր թէ երբեմն հարկ է խարդախութիւն բանեցնել, լոել, եւ յաճախ ծածկել ճշմարտութիւնը:*

Այս արհեստը կատարելութեան հասած է Մոսկուայի մէջ, իրրեւ առանձնայատուկ ճարտարարուեստ: Անոր շնորհիւ, երեւանի եւ արտասահմանի մէջ ալ հասած են գոյնզգոյն կապիկներ եւ աշկերտներ: Բայց այնքան կոպիտ եւ անճարակ, որ ապահովաբար ծիծաղ կը շարժեն նոյն իսկ Մոսկուայի մէջ:

Այսպէս, անոնց մէկ վիժուկը, Աթէնքի մէջ, սեւ մելանով ճերմակ թուղթի վրայ կը գրէ եւ կը տպագրէ թէ բրիտանական կառավարութիւնը սդերլին կուտայ «չորս ու կէս Դաշնակ»ներուն, եւ անոր շնորհիւ կը հրատարակուին «Յառաջ»ը՝ Փարիզի մէջ, «Արաքս»ը՝ Սօֆիայի մէջ, «Յուսաբեր»ը՝ Գահիրէի մէջ, եւայլն:

Կը յիշենք որ, «Խորհրդային Հայաստան»ն ալ, երկու տարի առաջ, այսպիսի յայտնութիւն մը կ'ընէր, երբ գրեթէ միաժամանակ լոյս տեսան «Դրօշակ»ն ու «Յառաջ»ը:

Կրնայինք, տակաւին, հազարաւոր փաստեր յիշել, 1920ի թուրք-պոլշեւիկ դաւադրութեան հերքումէն մինչեւ Հայաստանի մէջ, թէ՛ անցեալ տարուան սկիզբը եւ թէ այս տարի Ապրիլին կատարուած խմբական բանտարկութեանց ուրացումը, կամ այստեղ, ամէնուն աչքին առջեւ կատարուած հանդէսի մը նկարագրութեան խեղաթիւրումը:

Բայց գոհանանք միայն խտացնելով այդ անբարոյական, հակայեղափոխական եւ թրքաբարոյ քաղաքականութեան իմաստը:

— *Ո՛չ մէկ խտիր՝ դիմացինը սեւցնելու համար: Ննջեցէ՛, խեղաթիւրէ՛, ստէ՛ կամ առնուազն ծածկէ, որպէս զի շփոթութեան մատնես հանրային կարծիքը:*

Այսպէս ալ, ծանրակշիռ հարցի մը առթիւ:

Ինչպէս գրեցինք, Թուրքիայէն կովկաս անցած ատեն, ձերբակալուած է Իվան Կարձեվաձէ, անդամ վրացի մենշեւիկներու արտասահմանի կեդր. կոմիտէին:

Գործին մանրամասնութիւնները ծանօթ չեն մեզի: Բայց լուրը ինքնին պերճախօս է, իր այս վիճակին մէջ:

Ընթերցողները կը յիշեն որ մենք գանազան առիթներով արտայայտուած ենք «Կովկասի Անկախութեան Կոմիտէ»ի մասին, որուն կեդր. կոմիտէն կազմուած է Պոլսոյ մէջ, մասնակցութեամբ վրացիներու, Ադրբէյճանցիներու եւ Տաղստանցիներու եւ որ Ֆրանսերէն ամսագիր մը կը հրատարակէ Փարիզ, «Պրոմէթէ» անունով: Այդ կազմակերպութիւնը, որ կը վայելէ նաեւ Լեհերու եւ Ուկրաինացիներու աջակցութիւնը, կը ձգտի ազատել Կովկասը, Թօթուելով ռուսական լուծը: Այս առաջադրութիւնը բացորոշապէս յայտարարեց իրենց վերջին կոչը, որ, նախատեսելով պոլշեւիկեան իշխանութեան փլուզումը, կ'ազդարարէր.

— *« Դրաւող պետութեան ծուղակին մէջ մի իյնաք... Անկի՛ախ ռուսական գրաւումը» («Յառաջ», Յունիս 3, եւ խմբագրականներ՝ Յունիս 4, 5 եւ 7):*

Արդ, հայ-պոլշեւիկ անծեղները բաւական իրար անցած են այս կոմիտէին գործունէութեան առթիւ. ու թէեւ շատ լաւ գիտեն որ նմոյշի համար անգամ Հայ չկայ անոր մէջ, կը սիրեն «Դաշնակ»ներն ալ գործակից երեւակայել:

Այդ չէ, սակայն, մեր նիւթը:

Անոնք, իրենց պատասխանատուութիւնը թօթուելու եւ հանրային ուշադրութիւնը ցրուելու համար, ամէն առթով կը շեշտեն թէ բրիտանական աշխարհակալութիւնն է այս գործին զսպանակը, եւ կոյտ-կոյտ բառեր կը շարեն:

Թէ բրիտանական աշխարհակալութիւնը աչք ունի կովկասի վրայ եւ դաւեր կը լարէ խորհրդային իշխանութեան դէմ,—օրորոցի երախան ալ գիտէ: Այնպէս որ, այս մասին ճառեր կարդալ՝ կը նշանակէ շան-քարոզներ կրկնել:

Բուն ցաւը, ուրի՛շ է: Սայեաթ-Նովայի բառերով, «Քո ասածը ուրիշ տեղ է, ուրի՛շ տեղ»:

Եւ այդ ուրիշը՝ նոյն ինքն խորհրդային իշխանութեան սիրակցորդ զինակիցը, քէմալական Թուրքիան է, որուն հետ ձեռք-ձեռքի, այս օրին հասցուցիք մինուճար Հայաստանը:

Բացատրե՞նք նորէն —Կովկասի անկախութեան կոմիտէն կազմուած է եւ կը գործէ Պոլսոյ մէջ: Վրացի մենշեւիկ պատուիրակը ձերբակալուած է Թուրքիայէն կովկաս անցած ատեն: Թուրք-Թաթար գործակիցներ կը վխտան Երեւանի քէմին տակ, եւ կը գործեն անարգել: Հայաստանը՝ դուռը բաց թողուած բակ մըն է՝ Էնկիւրիի համար . . .

Մի ծածկէք իրականութիւնը, եւ մանաւանդ մի ցրուէք ուշադրութիւնը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՊԷՍ Կ'ԱՐԴԱՐԱՑՆԵՆ ՔԻԻՐՏԵՐՈՒԻ ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլուի երեսփոխան Ֆալիճ Րըֆքը պէյ, խմբագրական մը գրելով «Միլլիյէթ»ի մէջ, կ'ըսէ.

— *«Անհրաժեշտ էր այս տեսակ օրէնք մը, վերջնականապէս մաքրելու համար Արեւելեան Նահանգները, կարգ մը առաջապետներու շահատակութիւններէն: Երկիւրի դիտէ ճակտէն դիտել ամէնէն զէշ իրականութիւններն ալ, եւ համապատասխան միջոցներ ձեռք առնել: Այս կարգէն է մաս մը անձերու փոխադրութեան գործը: Ճիշդ է, այս ձեւով թերեւս ժեստին կարգ մը անհատներ, բայց ատոր փոխարէն ամբողջ ժողովուրդ մը պիտի օգտուի, երկիրը պիտի շահի: Կառավարութիւնը չէր կրնար թոյլ տալ որ, իր վիճակին մէջ պահուի խռովութեանց աղբիւր մը:»*

«Միլլիյէթ» միեւնոյն ատեն խմբագրական մը յատկացնելով այս նիւթին, կը գրէ.

— *«Համարձակ պէտք է ըսել որ եթէ արեւելեան նահանգներուն մէջ նոյն հին վիճակը շարունակուէր, փոխադրել տարկադրուած մարդոց քանի մը պատիկը արիւններու մէջ պիտի թաթխուէր:»*

* Նէմէտտին Սատըգ պէյ (*Ազշամ*), անդրադառնալով այդ օրէնքին զոր «խիստ կարեւոր» կը նկատէ, դիտել կուտայ.

— *«Շէյխ Սաիտի անհնազանդ զէպքէն յետոյ, կառավարութիւնը անբնականօն վիճակ մը տեսաւ Արեւելեան Նահանգներուն մէջ, եւ որոշեց հիմնական բարեկարգութեան ձեռնարկել: Արդարեւ, տէրէվէյիութիւն կը տիրէր Թուրք հանրապետութեան մէկ հողամասին մէջ: Մէկ կողմէ, վնասակար սովորութիւններու եւ մնոտապաշտութեանց հետեւանքով, միամիտ ժողովուրդը գերի դարձած էր տգէտ եւ վայրենի շէյխերուն ձեռքը: Միւս կողմէ, պէյերը, առ ոչինչ համարելով պետական գերիշխանութիւնը, իրենց համար տեսակ մը կառավարութիւն հաստատած էին:*

«Անկախութեան դատարանները ցոյց տուին թէ ի՞նչ տեսակ արարածներ էին այդ շէյխերն ու պէյերը: Ժողովուրդին ըրած գանգատներն ալ տարբեր: Որով անհրաժեշտ էր վերջ տալ այդ կացութեան:

«Արտակարգ դատարաններ, պաշարման վիճակ, ճնշում եւ բռնութիւն, առժամեայ միջոցներ են: Մարդիկ, որ հին կացութիւնը ապրեստի եւ իշխանութեան միջոց դարձուցած էին, կրնային քանի մը տարի յետոյ փոխել ստեղծուած վիճակը: Մինչդեռ ամօթ էր Թուրք հանրապետութեան համար՝ իրական քաղաքակրթութիւն չմտցնել Արեւելեան Նահանգներուն մէջ:

«Ահա այս մտածումով, կառավարութիւնը որոշեց արմատէն ջնջել գէշութիւնը: Միեւնոյն ատեն, կառավարութիւնը չէ մոռցած արդար կարգադրութիւն մը ընել, քանի որ փոխադրուածներուն նոր կալուած պիտի տրուի, իրենց թողած ինչքերուն փոխարէն:

«Մտիպուած ենք կարճ ատենէն յառաջդիմել եւ ուժգնանալ: Մինչդեռ երկրին մէկ կարեւոր մասին մէջ երբ անբնական վիճակ մը գոյութիւն ունենայ, կրնայ ամբողջ մեքենան շարժումէ արգիլել: Հանրապետական կառավարութիւնը չէր կրնար հանդուրժել այս տեսակ հաւանականութեան, եւ ասոր համար չվարանեցաւ պէտք եղած կարուկ միջոցները ձեռք առնելու: Վերջին օրէնքը այս կացութեան արդիւնքն է:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Կացութիւնը Ռուսիոյ մէջ

«Ֆուռնիէ» գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ Մոսկուայի մէջ անյայտող մահափորձ մը կատարուած է Տնտեսական Խորհուրդի նախագահին վրայ: Ահաբեկիչը փախած է: Չեկան կը շարունակէ գնդակահարումները: Նախկին զօրավար մը գնդակահարուած է: Նախկին ցարական սպաներու համար ներկայացուած ներումի խնդրանքները մերժուած են: Ուկրայինայի մէջ տասը սպաներ եւս դատապարտուեցան: Խորհրդային կառավարութիւնը լիազօրութիւն տուած է Չեկային մինչեւ Սեպտեմբեր 1, հակառակ Զիւէրինի բողոքներուն:

Զուիցերիա ալ չուզեր ճանչնալ

Պեռնի Ազգային ժողովին մէջ, քանի մը երեսփոխաններ հարցուցին թէ զուիցերական կառավարութիւնը մտադի՞ր է իրաւապէս ճանչնալ Խորհրդային Միութիւնը: Նախագահ Մօթթա յայտարարեց թէ Դաշնակցային Խորհուրդը այդպիսի նպատակ մը չունի:

— Ինչպէ՞ս կարելի է մտածել այդ մասին, երբ սէ. պոլշեւիկները չեն հրաժարած ուրիշ երկիրներու մէջ հրդեհներ եւ յեղափոխութիւն առաջ բերելու իրենց հիմնական ծրագրէն:

Ու աւելցուց թէ զուիցերական կառավարութիւնը երբեք չպիտի հանդուրժէ որ Զուիցերիոյ մէջ օտարներ պոլշեւիկեան քարոզութիւններ ընեն:

Տիւրքիոյ ապստամբութեան վերջաբանը

Երուսաղէմէն «Տէյլի Էքսփրէս»ի կը հեռագրեն թէ տիւրզի ապստամբներու պետը Սուլթան էլ Աթրաշ Սուրիայէն Նէմա մեկնած է Հիճազի Թագաւոր Իպնը Սուուտի հրաւէրով:

Ընդհանուր ներում շնորհուեցաւ Աթրաշի հետեւորդներէն 2000 հոգիի, որոնք վերջերս անձնատուր եղան Ֆրանսացիներուն: Այս մարդիկը արտօնուեցան վերադառնալ իրենց լեռները:

Նաւային զինաթափութեան շուրջ

Անգլիական պատուիրակութիւնը կը պնդէ վերաքննութեան ենթարկել Ուաշինկթընի խորհրդաժողովին որոշումները մեծ մարտանաւերու մասին: Ամերիկա եւ Ճափոն կը հակառակին, ու կ'ըսեն թէ 1931էն առաջ կարելի չէ վերաքննել Ուաշինկթընի դաշնագիրը: Մինչեւ հիմա կարելի չեղաւ համաձայնիլ: Երկու պատուիրակութիւնները յայտնեցին թէ պէտք է այդ մասին նոր հրահանգ ստանան իրենց կառավարութիւններէն: Անգլիոյ առաջարկած փոփոխութիւնն է զրահաւորներու առաւելագոյն տարողութիւնը 35,000էն 30,000 թոնոյի իջեցնել, եւ անոնց տարիքի սահմանը բարձրացնել 20էն 26ի, թնդանօթներու չափը 16էն 13ուկէս մատնաչափի զեղչել:

Գալով օժանդակ նաւերուն, որոշ համաձայնութիւն կարելի եղած է գոյացնել անոնց մասին: Անգլիա եւ Ամերիկա յայտնած են համոզել Ճափոնը որ հրաժարի 700թօնօ տարողութենէ վար բնդծովեաններու համար քանակ չնշանակելու առաջարկէն: Ամէն տարողութեամբ բնդծովեաններու թիւը պիտի սահմանափակուի համեմատական կերպով: Կը կարծուի թէ բնդծովեաններու համար առաւելագոյն տարողութիւն պիտի նշանակուի 2000 թոնօ:

Մանանգէտներու յանձնաժողովին մէջ աշխատանքները կը շարունակուին:

Հակապոլշեւիկ ճակատ Չինաստանի մէջ

Զօր. Ջանկ-Քայ-Շէք եւ քրիստոնեայ զօրավար Փէնկ-Եու-Հսիանկ պաշտօնապէս դաշնակցեցան՝ միասին յարձակողական մը կատարելու համար Փէքինի դէմ: Երկու զօրավարներն ալ կը հաւաստեն թէ այլեւս կ'ուզեն վերջ տալ համայնավար մեքենայութեանց: Զօր. Ֆէնկ հեռագիր մը ղրկած է Հանքէու, հրամայելով որ Պորոտինը ճամբու դնեն դէպի Ռուսիա: Զօրավարը ջնջած է կարգ մը քաղաքներու աշխատաւորական միութիւնները եւ երկաթուղային հաղորդակցութիւնները կարած է Քիա-Ֆէնկի եւ Հանքէուի միջեւ:

Ալպանեւ ալ վճիռ կարգադրութիւնը

Թիրանայէն կը հեռագրեն թէ Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ դեսպանները Ուրբաթ կէսօրէ վերջ զատ զատ Ալպանիոյ արտաքին նախարարին յանձնեցին նոյնիսկ ծանուցագիր մը, որով կ'ըսուի թէ Սերպիոյ եւ Ալպանիոյ վէճը կարգադրելու համար «Ն. Վ. Սերպերու, Խրուաթներու եւ Սլովէններու Թագաւոր»ը պիտի փոխէ Մայիս 30ին Ալպանիոյ ուղղուած ծանուցագիրը, պայմանաւ որ միաժամանակ ալպանական հանրապետական կառավարութիւնը ազատ ձգէ ճուրաշքովիչը»:

Այս ծանուցագրերու յանձնումէն վերջ, արտաքին նախարարը պատասխանեց թէ առաջարկուած լուծումը ընդունելի կը գտնէ եւ կը յուսայ թէ պիտի կրնայ խիստ մօտ ատենէն նպաստաւոր գրաւոր պատասխան մը տալ այս մասին:

Նոյն ծանուցագիրը Հինգշաբթի օր յանձնուած էր Սերպիոյ արտաքին նախարարին: Սերպիա իր կողմէ Պելկրատի Ֆրանսական դեսպանը փոխանորդ նշանակած է՝ Մայիս 30ի ծանուցագիրին ոճը փոխելու փոխելու համար:

Վէճը կարգադրուած կրնայ համարուիլ:

(Լուրերու յաւելումները կարդալ Դ. էջ)

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Մարտակոչ» կը գրէ (8 Յունիս).— Հնդկաստանի Հայերէն պատուիրակութիւն մը հասած է Թիֆլիս, եւ անմիջապէս մեկնած Զէպի Երեւան: Պատուիրակութիւնը յայտարարած է թէ նպատակ ունի ծանօթանալու Խորհրդ. Հայաստանի վիճակին, յանձնարարութեամբ Պոմպէյի, Կալկաթայի եւ այլ քաղաքներու Հնդկահայերուն: Նոյնպէս մասնաւորաբար պիտի քննեն Ալեքսանդրապոլի աղէտեալներուն իրական վիճակը, եւ այն միջոցները թէ ի՛նչ ձեւով կարելի պիտի ըլլայ օգնութեան հասնիլ անոնց: Բացի այս պաշտօնէն, պատուիրակութեան անդամները կը փափաքին զբօսական պտոյտ մը կատարել Հայաստանի մէջ:

ՊՈԼՇԵՒԻԿ ՅԵՂ ՄԸ ՍՈՒԽՈՒՄԻ ԿԱՊԻԿՆԵՐՈՒ ՏՈՒԻՆԸ

«Մարտակոչ»ի (27 Մայիս) մէջ աշխատակից մը կը գրէ.—

Սուխումի մէջ հիմնուած է, 1918էն ի վեր, կապկաբուծարան մը, որ միակն է ամբողջ աշխարհի վրայ: Գերնովայի մէջ ալ նման տուն մը կայ, սակայն Սուխումի հաստատութիւնը աւելի լայն գործունէութեան մը լծուած է:

Կապիկներու գեղերէն մասնաւոր դեղեր պատրաստելով, կը փորձուի դարմանել այն հիւանդները, որոնց հիւանդութեան պատճառ կը դառնան հիւանդ գեղերը: Այս դեղերը կը փորձուին յաջորդաբար կենդանիներու, կապիկին, յետոյ մարդուն վրայ:

Կապկաբուծարանի անհրաժեշտութիւնը Եւրոպայի մէջ նկատուեցաւ միայն 1924ին: Այսպէս, 1925ին Ֆրանսա հիմնեց շէնփանզէներու բուժարան մը, ուր ուսումնասիրութեան գնաց Մոսկուայի փրոֆէսէօրներէն Իվանով: Փրոֆ. Իվանով այն համոզման եկած է թէ կապիկներու յետամնաց ցեղերը աւելի զարգացած ցեղերու միացնելով, զարգացած ցեղերն ալ մարդկային ցեղին վրայ պատուաստելով, կարելի է ստեղծել նոր սերունդ մը, նոր մարդկային ցեղ մը: *Այս աշխատանքը կատարեալ պոլշեւիկեան յեղափոխութիւն մըն է*, որ մարդկութիւնը պիտի ազատէ բազմաթիւ անբուժելի հիւանդութիւններէ:

Իվանովէն յետոյ արտասահմանի անցաւ փրոֆ. Ցոփոկին, որ ուսումնասիրեց կապկաբուծարանները: Եւ 14 երիտասարդ շէնփանզէ եւ փոքր ցեղի կենդանիներ գնելով, վերադարձաւ Սուխում, ուր կազմակերպեց կապկաբուծարանը:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ Շ. ԵՎԱՆԳԻԼԵԱՆԻ ՄԱՀԸ.— Յունիս 2ին Թիֆլիսի մէջ մեռաւ դերասանուհի Շուշանիկ Եվանգիլեան, որ 40 տարուան բեմական կեանք մը ունի: 80ական Թուականներուն, առաջին անգամ խաղացած է Սանդուկեանցի Թատերախաղերը Բագուի մէջ: Ցետոյ բեմ եկած է Փեթերսպուրկ: 1903ին, Ալեքսանդրապոլի մէջ կազմակերպեց ժողովրդական ներկայացումներու շարք մը, 1912ին կատարուեցաւ 30ամեայ յոբելեանը: 1920—1923ին, իր ծննդավայրին՝ Թեւլովի մէջ մասնակցած է հայրվրացական ներկայացումներուն: Ցետոյ կ'անցնի Երեւան, շարունակ բեմի վրայ: Վերջերս, հիւանդութեան պատճառով, հեռացած էր բեմէն եւ կ'ապրէր Թիֆլիսի մէջ, ուր Հոգը մատու:

ՀԱՅԳԿՀԿԳՋՅՍՆ ԿՈՄԵՐԻՐԸ

Մոսկվայի Լուսավորության ժողկոմատի կոլեգիան, «Երկրի դպրոցների մասին» ՌՍՖՍՀ օրենքի 1917թ. օրից ի վեր լրացած տասնամյակի առթիվ, որոշել է հրատարակել հատուկ ժողովածու, որի մեջ ամփոփված կլինեն այդ տասնամյակի ընթացքում ՌՍՖՍՀ ժողկոմատի կողմից կատարված հիմնական աշխատանքների մասին հոդվածներ։ Ժողովածուի մեջ մտնելու համար նախատեսված հոդվածների ցանկում կան հետևյալ հոդվածները. «Դպրոցական շինարարությունը», «Ուսուցչական կադրերի պատրաստությունը», «Ուսուցչական կադրերի վերապատրաստումը», «Ուսուցչական կադրերի նյութական ապահովությունը», «Ուսուցչական կադրերի քաղաքական դաստիարակությունը», «Ուսուցչական կադրերի կազմակերպական ամրապնդումը», «Ուսուցչական կադրերի ստեղծագործական աճը», «Ուսուցչական կադրերի հասարակական ակտիվությունը», «Ուսուցչական կադրերի մշակութային աճ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Թ. ԱԻ. Ջ. 160 ԼԵՌՆԱՅԻՆ

Ամ կիսուն Հայաստանի Հանրապետութեան 1915ին, տուած ձեր զրպարտութեան համար Ազգային Ժողովոյ վերատեսչութեան մէջ, ձեր դիմանալու հին ընկերներէն Ռուդոլֆ Գեղամեանի առաջարկութեան վրայ, ձեզ ներկայ կոչելու համար Հանրապետութեան դատարանին առջեւ, ձեր ներկայացուցած պատճառներուն համար, որոնք ձեր ներկայութիւնը կ՚արգիլեն, ձեր ներկայութիւնը կարելի չէ համարել։

Ինչպէս ձեր ներկայացուցած պատճառներէն կը տեսնուի, դուք կը գտնուիք Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մէջ, ուր ձեր գործունէութիւնը կը շարունակէք։ Ուրեմն, ձեր ներկայութիւնը դատարանին առջեւ, ձեր կամքէն կախում ունի։ Ձեր ներկայութիւնը կամ անոր բացակայութիւնը, ձեր կամքին կը թողուի։

Ձեր ներկայացուցած պատճառներուն համար, որոնք ձեր ներկայութիւնը կ՚արգիլե

Պոլշեւիկեան եղեռնագործ Ադիլիի մէջ

«Թայմզ»ի Աթէնքի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ վերջին օրերս Աթէնքի ոստիկանութիւնը տեղեկութիւն առած էր թէ հաժայնավարները կը ծրագրեն տինամիթով օդը հանել Աթէնքի իտալական դեսպանատունը։

Ասոր մասին տեղեկութիւն հաղորդող մարդը դրամական մեծ վարձատրութիւն պահանջած է։ Կատարուած քննութեան հետեւանքով, բան մը չգտնուեցաւ մատնանշուած վայրերու մէջ։ Յետոյ, սակայն խուզարկուեցաւ տեղեկութիւն տուողին տունը, ուր տինամիթներ եւ հրթիռներ գտնուեցան։ Մարդը ձերբակալուեցաւ, իբրեւ արգիլուած զէնքեր պահող։

Շրէգմանի ճառէն վերջ

Գերմանիոյ արտաքին նախարարին ճառը ընդհանուր հաւանութեան արժանացաւ Ռայխսթակի մէջ, բացի աջակողմեան փոքրամասնութենէն եւ համայնավարներէն։ Գերման մամուլը եւս առ հասարակ իր հաւանութիւնը կը յայտնէ։

Լոնտոնէն առնուած հեռագիրներ նոյնպէս ցոյց կուտանեն Շթրէզէմանի յայտարարութիւնները լաւ տպաւորութիւն առաջ բերած են պաշտօնական եւ կիսապաշտօն շրջանակներուն մէջ։

Զօր. Ֆօն Քավէրս, որ արեւելեան սահմանի ամրութեանց քանդումին մասին իբրեւ պատուիրակ փարիզ եկած էր, քանի մը օրէն, դաշնակից զինուորական մասնագէտներ պիտի հրաւիրէ՝ հակակշռի ենթարկել տալու համար քանդուած ամրութիւնները։ Այս քննական պտոյտը պիտի տեւէ մօտ 10 օր։ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ հրամանատար Տիւբան։

Գերմանիա այս կերպով խօսքէն գործի կ'անցնի եւ ցոյց կուտայ իր բարեացակամութիւնը։

Երբ դաշնակից մասնագէտները նպաստաւոր կարծիք տան ամրութեանց քանդումին մասին, Գերմանիա պիտի փութայ օգտագործել զայն եւ անմիջապէս պահանջել փոխադարձաբար, որ Հռենոսի գրաւման զինուորներու թիւը զեղչուի։

Աստանիտեանի հետեւորդը

Հրամանատար Պայրա շաբաթ առաւօտեան դէմ պատրաստ էր մեկնելու Նիւ Եօրքէն «Միս Ամերիկա» օդանաւով։ Հազարաւորներ կանուխէն փութացած էին Ռուզվելթֆիլտի օդանաւային կայանը։ Գիշերը օդանաւը արդէն իսկ դաշտին վրայ բերուած էր եւ բոլորովին մեկնելու պատրաստ վիճակի մէջ դրուած։ Ժամը 10ին յանկարծ խիստ սաստիկ փոթորիկ մը ծագեցաւ եւ քիչ մնաց օդանաւը կեցած տեղը պիտի քանդուէր։ Ներկայ ոստիկանները, մեքենագէտները, թղթակիցները եւ բոլոր մօտը գտնուողները օգնութեան փութացին, օդանաւը գետնի վրայ պահելու համար։ Փոթորիկը ժամը 60 քիլոմեթր արագութեամբ կը սուրար, ու այդ ո ժգնութեան տակ օդանաւը յարդի շիւղի մը պէս ինքնաբերաբար թռչելու վիճակին մէջ էր։ Բարեբախտաբար տասը վայրկեան վերջ փոթորիկը դադրեցաւ։ Նոյն պահուն Ատլանտեանի վիճակին մասին առած լուրերը շատ դէշ էին։ Այդ պայմաններուն տակ ճամբայ ելլել՝ անձնասպան ըլլալ կը նշանակէր։ Փողովուրդը երկու ժամ եւս սպասեց, ու յուսախաբ մեկնեցաւ, երբ յայտարարուեցաւ թէ ճամբորդութիւնը յետաձգուած է։

*** Չէմպրլին եւ Լէվին երեքշաբթի օր կէսօրէն վերջ փարիզ պիտի հասնին։ Երկու Ամերիկացիները այսօր փրակայէն վարշաւա պիտի մեկնին, վաղը վարշաւայէն Յուրիա պիտի երթան, ու երեքշաբթի անկէ ուղղակի պիտի գան Փարիզ, ուր պիտի մնան մինչեւ Յուլիս 12։

Ասոնք կը յուսան թէ մինչեւ այն ատեն Պայրա եւս հասած պիտի ըլլայ Փարիզ, ու մտադրած են առաջարկել անոր որ միասին նիւ եօրք վերադառնան օդանաւով։

Երկու օդանաւերու միասին ճամբորդութիւնը այն առաւելութիւնն ունի, որ եթէ մէկուն վտանգ մը պատահի, միւսը կրնայ օգնութեան հասնիլ զանազան եղանակներով։

*** Անգլիական բանակի օդանաւորդ սպաներէն Ճ. Քօքս և Թօուսթըն Մայիս 26ին Գոնիայէն ճամբայ ելած էին դէպի Պոլիս, սակայն յետոյ լուր չէր առնուած իրենց մասին։ Մէկ ամիսէ ի վեր Թրքական իշխանութիւնները կը փնտռէին զանոնք։ «Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ վերջին լուրերու համաձայն, օդանաւը Պիլեճիկի վրայ տեսնուած է նոյն օրը, հետեւաբար օդանաւորդներուն գլուխը փորձանք մը եկած է Պիլեճիկի եւ Պոլսոյ միջեւ։

Գործազրկութիւնը վերջանալու վրայ

Աշխատանքի նախարարութեան կողմէ Յունիս 24ին հրատարակուած վիճակագրութեան մը համաձայն, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն է 26802, որոնց 17,093ը այր, 9709ը կին։ Անցած շաբթուան վրայ 3400 հոգի պակսած է։ Գործազրկութեան տագնապին ամէնէն սաստիկ շրջանին (Մարտ 10) նպաստընկալներու թիւն էր 81,916։ Այդ թուականէն ի վեր ամէն շաբաթ գործազուրկներու թիւը զգալապէս կը պակսի եւ այս ընթացքով մինչեւ քանի մը ամիս անգործութիւն չպիտի մնայ Ֆրանսայի մէջ։

Վերջացող շաբթուան ընթացքին աշխատանքի նախարարութեան կողմէ 862, տեղաւորման գրասենեակներու կողմէ 1091, ընդամէնը 1953 օտար բանուորի գործ հայթայթուած է Մարսիլիոյ, Փարիզի, Լիոնի, Թուլուզի, Նանթի եւ Պօրտոյի մէջ։ Մէկ շաբթուան մէջ Ֆրանսա մտած են 976 օտար բանուորներ, 884ը երկրագործութեան, 92ը (Լհհ) ճարտարարուեստի մէջ աշխատելու համար։

Եվկտրականութիւն եւ չուր կ'ածանլիսն

Սէնի նահանգապետը Թաղապետական ժողովին ուղղուած գրութեամբ մը կը հաղորդէ որ Յուլիս 1էն սկսեալ եվկտրականութեան քիլօվաթը 1 ֆր. 78էն 1 ֆր. 68ի, իսկ Լուբրին խորանարդ մեթրը 1 ֆր. 53էն 1 ֆր. 46ի պիտի իջնէ։

Ցոյս կայ որ կազին գինն ալ 5 սանթիմ աժաննայ, Յունուար 1էն սկսեալ։

Ալիւրին գինը իջած ըլլալով, մօտ օրէն հացն ալ պիտի աժաննայ։

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՈՂՈՄՊԻԱԿԱՆ

կազմակերպուած վիէնի Շ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղի կողմէ, 10 Յուլիս կիրակի օր, կէսօրէն յետոյ ժամը 1ին, փոնթէվէք ճանապարհին վրայ։ Այս առթիւ տեղի պիտի ունենայ նաեւ բաժակի ախոյեանական մրցում վիէնի եւ Լիոնի քոյր մասնաճիւղերուն միջեւ։ Մասնակցելու կը հրաւիրուին բոլոր հայ մարզական խումբերը։ Մանրամասնութեանց համար դիմել Mardig Papazianի, Etabl. H. Pellet, Vienne (Isère)։

ՏԻԿԻՆ ԼԻԻՍԻ ՍԵՒՈՒՄԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

30 Յունիս Շինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Salle Gaveauի մէջ, 45 Rue de la Boëtie։

Խճողումի տեղի չտալու համար, փափաքելի է տոմսերը ձեռնակուրնէ ապահովել։

Դիմել Պ. Ա. Շամբարճումեանի, 53 Fbg. Montmartre, փարիզ։ Tél. Trudaine 25—34. Մուտք 40, 30, 20, 10, եւ 5 ֆրանք։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. փարիզի շրջանային կոմիտէն խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ Անկիէն-Լէպէնի, Էփինէյի, Մոնմօռանսիի, Լա Պառի եւ շրջականերու բոլոր դաշնակցականներն ու համակիրները այսօր, կիրակի ժամը 10.30ին, Germain սրճարանը, 10 Avenue de Ceinture, Enghien les-Bains։

Շ. Ց. Դ. Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կուսակցական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի երեկոյեան ժամը 6ին, պիւբօրթապայի սրահը, Ալֆօրվիլ։ Կը խօսի ընկ. Լ. Զորմիսեան։

Շ. Ց. Դ. Լիոնի «Գայլ վահան» խումբի ընկ. ժողովը վաղը՝ երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը։

ՄԻԱՑՆ ՄԷԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Յարսելի Թաղապետ. սրահին մէջ, Salle des Fêtes, Rue de Paris, Sarcelles, այսօր կիրակի ցերեկ ժամը 3ին, կովկասեան տրամա-փիէրէթի խումբը՝ դեկավարութեամբ Ց. Ղազարեանի կը ներկայացնէ՝ *ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ*։ Արեւելեան օրքէսթր կը մասնակցի նաեւ թառիստ Աբգար։ Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք։ Gare du Nordէն առնել շոգեկառք, առաւօտ՝ 10.33, 10.40, 11.50, 13.43, 13.53։ վերադարձ՝ 18,59, 19.37, 20.57։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ԱՍԵԼՈՒ ԱԳՈՐԻՆԵՐ

Փարիզի եւ գաւառներու մէջ ապեդնագործներու պէտք ունին, առ այժմ միայն քոէփ տը Շին լէնժըրիի համար։

Փարիզի մէջ շատ մօտ ատենէն բանալիք աշխատանոցիս համար կ'ուզեմ աշակերտուհիներ, որոնք այժմէն պէտք է փութան արձանագրուիլ։

Դիմել՝ ՎԱՀՐԻՃ ԿԻՕՓՃԻԵԱՆի 31 Rue Basfroi, (11e)։ Իջնել՝ մէթրօ Bastille, թրամուէյ եւ օթօպիւս Place Voltaire։

Առաւօտները ժամը 8—9.30, կէսօրէ վերջ 1—2.30, կիրակի 11—1.30։

ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ
(ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Ամէն տեսակ դատական ու վարչական գործեր։

Ամենալաւ պայմաններով (Առեւտրական, քաղաքացիին, և պատժական դատեր, ամուսնալուծում)

Ինքնութեան թուղթերու, Ֆրանսա մտնելու, Ֆրանսական քաղաքացիութեան դեւակերպութիւնք, արկածի գործեր, պաշտօնական խըմբագրութիւնք, եւայլն։

(Դիւրութիւններ եւ ուղղակիս ընթացք)

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20me)
(Métro: Ménilmontant)

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Առնուվիլի հայաշատ թաղին մէջ վարձու է 3 սենեակ մէկ խոհանոց եւ 250 մէթր պարտէզ, մանրամասնութեան համար դիմել տեղւոյն վրայ, կ. Թօփալեանի 7, Rue de Rome Arnouville-les-Gonnesse (S. et O.) Թրէնն Gare du Nord իջնել Gonnesse։

Ծախու քեւակարան

Շայաշատ սեվուան գիւղին մէջ անմիջական մեկնումի պատճառով ծախու է քարաշէն տուն մը 480 մեդր պարտէզով, 3 սենեակ, խոհանոց եւ մուտք։ Յանկացողները կրնան դիմել ամէն օր ժամը 2.30էն վերջ։ կիրակի օրերը ամբողջ օր։ Դիմել՝ L. Mandikianին, 41 Rue d'Aulmay, Sévran։

ԻՐԱՒԱԳԷՏ
ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԷԿԻ
Վ. Կ. Ա. Ց Ո Ի Ա Ծ
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ՖԱՔԻԼԹԷՆ
106, AVENUE KLÉBER, 106
Téléph. Passy 72-56
Ամէն տեսակ վիճելի գործեր ամէն դատարանի առջեւ։
Ջեւակերպութիւններ Ֆրանսա մտնելու համար։ Բնակութեան խնդրի կանոնաւորման համար իարկ եղած ձեւակերպութիւններ։
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ամէն օր ժամը 4—7

ԱԿԱՌԱՆ

25 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի)	100 Mark	604	75
Թրքական Ոսկի	L. Trq.	13	—
Թրք. ոսկի	» օտ	111	50
Մէճիտիէ	Médjidie	8	—
Լէվա 100 հատ	Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	33	75
Լիր	» » Lire	142	90
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	25
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	100	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3000	—
»	II »	1900	—
»	III »	1575	—
Թումանի երկաթ.	Lots turcs	150	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80. Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱՄ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ պորթի արկածներ, էլէկտրաթափանցում եւ Ք. ճառագայթ։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
VAHRAM DJÉNAZIAN
1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ճիշտ քովը
ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ
ԱԾԱՆ ԵՒ ԼԱՒ ԼԱՒ ԵՒ ԱԾԱՆ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆԵՐ
ՕԴԱՒԷՏ ԵՒ ԼԱՒ ԴԻՐՔ
Villiers-le-Bel կամ Arnouville-les-Gonesseի կայարանին մօտը, որ կը գտնուի փարիզէն (Gare du Nord) մէկ քառորդ ժամ հեռու՝ շոգեկառքով։
1. կայարանին գրեթէ դիմացը, 4, Avenue Boutillié, լաւ շինուած քարուկիր, 2 յարկաբաժին, տակը խանութ, սենեակ մը, խոհանոց, ձեմիշ, պարտէզ, մթերանոց (cave) եւայլն. վերը՝ 2 սենեակ, անցք մը, խոհանոց, լոգարան, ձեմիշ։
2. կայարանէն 3 վայրկեան, 4, Avenue des Charmettes, գեղեցիկ քարուկիր, 2 յարկ, տակը մթերանոց, 3 մեծ սենեակ եւ 2 պզտիկ. խոհանոց, ձեմիշ, պարտէզ երկաթորմով, հաւնոց եւայլն.
Ջուր, կազ, էլեքտր. fosse sceptique. գիները չափաւոր։ կարելի է ամէն օր այցելել։ Դիմել՝ Villiers-le-Bel (կամ Arnouville) quartier de la Gare, 4, Avenue Boutillié, կամ Paris (2me) 46, Rue Sainte Anne, փաստաբան Պ. Վահէին։

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ Վ. ՀԱՇԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի՝
"ԳԻՒՂԱՀԱՅՐՀ,,Ը
Պատմական եւ ազգագրական ուսումնասիրութիւն Սեբաստիոյ եւ Ալիսի վերին հովտի գիւղախումբերու մասին։
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՄԱՄՆԱԻՈՐԱՊԷՍ ՍԵԲԱՍՏԱՀԱՅԵՐՈՒՆ
Որպէսզի կարենանք գոհացում տալ եղած պահանջներուն, փութացէք այժմէն արձանագրուիլ «ցառաջ»ի խմբագրատունը L. KEVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris։
Գինն 26 ֆրանք, արտասահման 27, բացի Ամերիկայէ։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՇԱՐԱՆԱՊԵՏ ՄԱՎՐՕՍ
ԲԱՑԱՒ Է ԻՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՇԱՐԱՆԸ
2 Rue de la Tour d'Auvergne, մէթրօ Cadet կամ Pigalle
Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։ Պոլսական օղի զանազան աղանդերներով։ Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն։ Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՓՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ
Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը։
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ԿԱՐՈՒԶԻ
12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon
Փորձառու եւ մանագէտ մանթոյի, գիշերանոց եւ ցերեկուան հաստատութեանց։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, ճաշակաւոր եւ խնամեալ կար։
Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մանաւանդ գասընթացք մը ձեւագիտեան եւ կարի։
Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։
36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Տարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis,
Téléph. Provence 09-32։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՀԸՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք, եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Դասակին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի։ Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։
Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋԴ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՒՄՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՅՈՒՆԻՍ
1927

28 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 374

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱԽՏԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Նորէն սուր հանգամանք առած է փոքր գաղութներէ հեռանալու մարմաջը։

Լրագրական լուրեր եւ մասնաւոր նամակներ կը հաստատեն այս պարագան։

Մասնաւորապէս հոսանք մը կը նշմարուի դէպի Հարաւ. Ամերիկա։ Մէկը-երկուքը կ'երթան. նամակ նամակի վրայ, եւ ահա կարաւաններ կը կազմուին։ Եւ այս՝ հակառակ տասն անգամ փորձուած դառնութեանց։

Իրողութիւն է որ չարաչար կը զրկան Սուրիայէն, Պուլկարիայէն կամ ուրիշ գաղութներէ նոյն իսկ Ֆրանսա եկած գաղթականները։ Մենք գիտենք որ շատեր դառնալու ճար կը փնտռեն եւ չեն գտներ։ Իսկ Ֆրանսայէն Սուրիա վերադարձը, որ բաղդատաբար դիւրին է, յաճախակի դարձաւ վերջերս։ Մէկ-երկու խումբեր ալ փորձեցին Ռումանիա անցնիլ, բայց արգելքի հանդիպեցան Քոնսթանցայի մէջ։

Ի՞նչ կ'ապացուցանեն այս մասնակի տեղեկութիւնները.— Այն որ, փոքր գաղութներէն հեռացած մեր հայրենակիցները ծանր սխալ մը գործած են, երեւոյթներէն յափշտակուելով կամ երկու բախտաւորի աւետաբեր նամակները կարդալով։

Մենք չենք որ պիտի ծածկենք օտար ափերու վրայ քաշուած տառապանքը։ Մանաւանդ պատերազմէն յետոյ, երբ լայն արմատ ձգած է ազգայնական թմրութիւն, եւ, միւս կողմէ, մարդիկ աւելի եսապաշտ են դարձած, տնտեսական եւ ընկերային տագնապներու հետեւանքով, օտարը յայտնապէս կը զգայ որ ինք խորթ, դանցաւելի տարր մըն է։ Մեծ տեղերու մէջ, գինքը նկատի կ'առնեն իբրեւ աշխատանքի միս, իսկ փոքր տեղերու մէջ՝ ծուռ կը նային իր մրցակցութեան։

Բայց քանի որ չունիս ազատ եւ անկախ հայրենիք, որպէս զի կարենաս բեռներդ կապել եւ թօթուել այս օտարոտի փոշին, սոսկալուած ես ընտրել նուազագոյն չարիքը։

Իսկ այդ՝ նորէն փոքր, կէս արեւելեան, մեզի մօտիկ երկիրներն են,—Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Սուրիա, Եգիպտոս կամ Միջագետք։

Գիտենք. գաղթականին առջեւ փակ են այդ բոլոր երկիրները ալ։ Եւ այն աստիճան ամուր, որ տեղէն շարժողն ալ չի կրնար վերադառնալ, եթէ նախապէս միջոցներ ձեռք առած չէ։

Բայց, չունինք նաեւ նոր գաղթ։ Բացի անոնցմէ որ կը հեռանան Թուրքիայէն, միւս բոլոր գաղթականները պարզապէս մէկ ապահով երկիրէն միւսը կ'անցնին, բախտ փորձելու համար։

Այս չարաշուք իրողութեան դէմ է որ կ'ընդվզինք, եւ զգուշութեան հրաւէրներ կ'ուղղենք պարբերաբար։

Ի՞նչ է, վերջապէս, Պուլկարիա կամ Սուրիա ինկած գաղթականին ուզածը, — ապահովութիւն, աշխատանքի ազատութիւն, պատառ մը հաց։ Հակառակ զանազան դժուարութեանց, այդ երեքն ալ չեն պակսիր յիշուած վայրերուն մէջ։ Պէտք չէ չափազանցել պատահական տագնապներ, եւ ամէն բան սեւ տեսնել։ Յետոյ, իրողութիւն է որ շատ մը պարագաներու մէջ, մեր հաւաքական ապիկարութիւնն է չարիքին պատճառը, քան այս կամ այն կառավարութեան չկամութիւնը։

Այսպէս, Սուրիոյ մէջ, իշխանութիւնը չէ որ կը հարկադրէ հեռանալ։ Ընդհակառակն։ Անցեալ տարուան դէպքերն ալ վերջացած ըլլալով, պատճառ չկայ իրար անցնելու։ Միւս կողմէ, արդէն գործի ձեռնարկուած է, 20-30,000 գաղթականներ — կայանի բնակիչներ — ծովեզերեայ գիւղերու մէջ տեղաւորելու համար։ Պուլկարիոյ մէջ, տնտեսական տագնապին եւ յաճախ ներքին քաղաքական-կուսակցական պայքարներու հետեւանքով, երբեմն անախորժութիւններ կը ծագին։ Յաճախ երկրորդական պաշտօնեաներ սխալ կը հասկնան կառավարութեան հրահանգները, կամ օրէնքին այսինչ տրամաբանութիւնը։ Սրտցաւ եւ կորովի ազգային իշխանութիւն մը տակնուվրայ կրնայ ուղիղ հարթել զանազան խոչընդոտներ։ Ամենէն խախուտը՝ Յունաստանի գաղութն էր։ Բայց այնտեղ ալ հակազդելու միջոցներ չեն պակսիր, եթէ վերջ գտնեն ներքին պատակոծումները եւ ներգաղթի անունով սարքուած գարշելի խեղկատակութիւնները. մանաւանդ որ, արդէն կէս առ կէս պակսած է մեր հայրենակիցներուն թիւը։

Մեր կարծիքով, երկիրէ երկիր թափառելու այս բախտախնդրութիւնը աւելի շատ հետեւանք է հոգեբանական պատճառներու, քան իրական արգելքներու։ Անգամ մը որ ամէն ճառներու, քան իրական արգելքներու։ Անգամ մը որ ամէն մէկ հայրենակից վճռէ թէ իր իջած տեղը պիտի մնայ, շատ մը սեւ ամպեր կը փարատին, եւ կեանքը հետզհետէ տանելի կը դառնայ։ Այն առեն, Ազգերու Դաշնակցութիւնն ալ չի փորձուիր դէպի Հարաւ. Ամերիկա առաջնորդել միամիտները։

Մէկ յստակ եւ կարճ որոշում, — կա՛մ Հայաստան, կամ իր ինկած տեղը։ Այսպիսի դիրքի մը տեղական կառավարութիւնը չի կրնար ծուռ նայիլ, կը բաւէ որ ամէն բան լաւ բացատրեն, բայց մանաւանդ գիտնան իրենց ընելիքը։

Ինչ որ կը կատարուի ասկէ դուրս, պարզ բախտախնդրութիւն է, եւ արհատաբեր, թէ անհատական եւ թէ հաւաքական տեսակէտով։

Մեծ քաղաքները աւելի մեծ և անդարմանելի փորձանքներ ունին, որոնց փաստերը կուտանք ամէն օր։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

"ՆՈՐ ԹՈՒՐՔԻՍՏԱՆ,,

Պոլսոյ մէջ սկսած է հրատարակուիլ «եէնի թիւրքիստան» անուն պարբերաթերթ մը, 32 էջ, խմբագրութեամբ պոլիս ապաստանած թուրքիստանցի տարագիրներու, որոնց գլխաւորներն են Թուրք պատմագիր Ահմէտ Ջէքի Վալիտի, Գօճա օղլու Օսման, Ջուքայ օղլու Մուսթաֆա եւ Ապտիւլ Գատէր պէյեր։ Թերթին նպատակն է պայքարիլ Թուրքիստանի անկախութեան համար։ Բէսսուլզատէ Մէհմէտ Էմին պէյ այս առթիւ «*Ողջո՛յն Թուրքիստանին*» խորագրին տակ, հետեւեալը կը գրէ «եէնի կավկասիա»յի մէջ (18 յունիս).

—«եէնի կավկասիա իր ընթերցողներուն կ'աւետէ հրատարակութիւնը եէնի Թիւրքիստան պարբերաթերթին։ Այլ եւս մինակ չէ եէնի կավկասիան, որ մօտ չորս տարիէ ի վեր ամբողջ աշխարհին, մասնաւորապէս թուրք եւ իսլամ աշխարհին կը բացատրէ կեղեքուող եւ գերի թրքութեան ուսս կարմիր դրաւուէն քաշած անտանելի տառապանքները։

«եէնի Թիւրքիստանի կարեւորութիւնը այսքանով չի սահմանափակուիր։ Անիկա պայքարող թրքութեան ձայնը մեզի հետ միասին ամբողջ աշխարհի պիտի արձագանգէ, եւ ազատութեան ու անկախութեան ձգտող մեր պայքարին մէջ մեզի ուժ պիտի տայ։ եէնի կավկասիա, որուն գլխաւոր նպատակն է Ազրբէյճանի ժողովուրդին ազատութիւնն ու անկախութիւնը, խիստ անկեղծ յուզումով մը կ'ողջունէ եէնի Թիւրքիստանը, որ ազատութեան ու անկախութեան պայքարին մէջ նետուող Թուրքիստանի ճշմարիտ ձայնին արձագանգ կ'ըլլայ։

«եէնի Թուրքիստան կը հրատարակուի իբրեւ օրկանը այն Թուրքիստանցիներուն, որոնք իրենց օջախները լքելով այժմ իբրեւ տարագիր գաղթական կ'ապրին ու «Թիւրքիստան», ըսելով կը հասկնայ «Արեւելեան ու արեւմտեան Թիւրքիստանը, քազաքիստանը եւ Թիւրքիստան»ը, «նոր» բացատրութիւնով ալ «Անկախ Թուրքիստան» ըսել կ'ուզէ։

«Անկախ Թիւրքիստան», ահա մեր նոր պաշտօնակցին երկու բառով բացատրած մեծ ծրագիրը։ Մենք որ անկախ Ազրբէյճանի եւ անկախ Կովկասի ծրագիրը կը հետապնդենք, ուրիշ բացատրութեան պէտք չենք տեսներ. իրարու ցաւ կը հասկնանք։ Դաշնակցային համաթրքութեան պատակերացուցած անկախ Թուրք երկիրներու շղթայաւորումին մէջ կարեւոր դիրք ունի անկախութիւնը Թուրքիստանի, որ Թրքութեան մայր հայրենիքը կը կազմէ։ Որպէս զի Թուրք Ազրբէյճանը կարենայ իր անկախութիւնը վերագտնել, ո՛րքան կարեւոր է Թուրքիստանի անկախութեան շարժումին լրջութիւն ստանալը... ։ 30 միլիոնոց Ուկրաինայի, 12 միլիոնոց Կովկասի մօտ՝ 12 միլիոնոց Թուրքիստանը, —ահա՛ Թիւ մը, զոր պէտք է Ռուսիան առաւելագոյն քանակով տեսնելու վարժ աչքերու մէջ խօթել... ։

«եէնի Թուրքիստան», պատմական, ժշկակութային, տնտեսական եւ քաղաքական խորհրդածութիւններով կը փաստէ Թէ այդ երկիրը անկախ կեանքի արժանի է։ Անկեղծօրէն կը շնորհաւորենք մեր նոր պաշտօնակիցը, ու հոգեւին յաջողութիւն կը մաղթենք նոր Թուրքիստանի ու կ'ըսենք. «*Ողջո՛յն Թուրքիստանի*»։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆՆԵՐԸ ԱՐՁԱԿԵԼ ԿՈՒՏԱՆ ԵՐԵՔ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐ, ... ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆՈՒՆՈՎ

Շարաթ կէս օրէն վերջ, Փարիզի մէջ լուր տարածուեցաւ Թէ արքայական Լէոն Տօաէ, «Ակթիօն Ֆրանսէզ»ի պատասխանատու անօրէն Ժոզէֆ Տըլէսթէ եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Փիէր Սէմար ազատ արձակուած են՝ ներքին նախարարին հրամանով։ Իրապէս ալ Սանթէյի բանտին անօրէնը, Քաթրի, հեռաձայնով իբրեւ Թէ ներքին նախարարութենէն տրուած հրամանի մը վրայ, ժամը 13.20ին բանտին դուռները բանալով, ազատ ձգած էր յիշեալ երեք քաղաքական բանտարկեալները։

Այդ ժամուն 18րդ Թաղապետարանին մէջ արարողութիւն մը տեղի կ'ունենար, նախագահութեամբ վարչապետ Փուանքարէի։ Ոսոիկանական տեսուչ Պ. Քիւպ այնտեղ է որ իմացաւ լուրը եւ տեղեկութիւն հարցուց ներքին նախարարին, որ ապշած մնաց։ Քիչ վերջ նախարարական խորհուրդը ստիպողական եւ բացառիկ նիստ մը գումարեց, այս խնդրով զբաղելու համար։ Սանթէյի բանտին անօրէն Քաթրի անմիջապէս պաշտօնակից եղաւ եւ իրեն տեղ նշանակուեցաւ փոխանորդը, Վիալա։

Ահա՛ Թէ ինչպէս կը պատմէ դէպքը արքայականներու օրկան «Ակթիօն Ֆրանսէզ»։

— Կէս օրը քառորդ անցած, հեռաձայնին զլուխը կանչուեցաւ Սանթէյի անօրէն Քաթրի, որ կը ճաշէր։ Խօսողը ապահովուելէ վերջ Թէ դիմացինը Քաթրին էր, ըսաւ անոր Թէ ներքին նախարարը կ'ուզէ իրեն հետ խօսիլ։ Քիչ յետոյ ուրիշ ձայն մը ըսաւ.—

— «Ես Ալպէռ Սարօն եմ, ներքին նախարար։ Նախարարական խորհուրդէն կը դառնամ։ Շատ կարեւոր որոշում մը տուինք, անոր համար կ'ուզեմ անձամբ հաղորդել։ Որոշեցինք անմիջապէս ազատ արձակել Ցօաէն, Տըլէսթէր եւ Սէմարը։ Բայց չենք ուզեր որ այս նեղութիւնն ունենան փողոցի մէջ ցոյցեր ըլլան։ Ուստի, լաւագոյն միջոցն է այդ բանտարկեալները ազատ ձգել, տակաւին լուրը չտարածուած։ Ձաշի ժամը ամէնէն նպաստաւորն է. ուստի անմիջապէս կղպանքները բանալ տուէք։ Գիտեմ Թէ ասիկա օրինաւոր չէ, բայց ունէր օր առաջ մեր հրամանին վրայ նոյն ձեւով ազատ ձգեցիք համայնավար ժիրարաէնը։ Նախ Ցօաէն եւ Տըլէսթէր հանել տուէք. քանի մը վայրկեան վերջ ալ Սէմարը։ Այնպէս իրէք որ այդ պարոնները մինչեւ կէս ժամ դուրս ելած ըլլան։ Շիմա նախարարութենէն պիտի մեկնիմ, բայց երբ հրաժանգս գործադրուած ըլլայ, կրնա՛ք

(կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՏԱԼԻԱ, ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԱ՞Ն

Վերջերս Պոլիս հասաւ իտալական նաւային Դաշնակցութեան կողմէ պատուիրակութիւն մը, որուն փառաւոր ընդունելութիւն ըրին Թուրք իշխանութիւնները։ Պատուիրակութիւնը յետոյ այցելեց նաեւ Էնկիւրի, առաջնորդութեամբ իտալիոյ դեսպան Օրսինի Պարոնէնի։

Արտաքին գործակալ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ ընդունելութեան մէջ հայտարարեց մը տուաւ անոր ի պատիւ։ Դաշնակցութեան նախագահ կոմս Ցուլզօ Թոսթի տի վալմինութա ճաշէն վերջ բաժակաճառ մը արտասանեց։ Թուրք ժողովուրդին կողմէ իրենց հանդէպ ցոյց տրուած մեծ բարեկամութեան եւ հիւրասիրութեան առթիւ, շնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ, աւելցուց.—

«Իտալիոյ Թագաւորին բարձր հովանաւորութեան տակ գտնուող դաշնակցութեանս շոգենաւերը Թէեւ պատերազմական դրօշ կը կրեն, սակայն իր նպատակն է խաղաղութեան նպաստել։ Այս պատճառով է որ դաշնակցութիւնս ամէն տարի զբօսապտոյտներ կը կազմակերպէ՝ ղրացի եւ բարեկամ պետութիւնները ծանօթացնելու համար իր անդամներուն։ Վարչապետ Պ. Մուսօլինիի յայտնած փափաքին վրայ, որոշեցինք գոնէ քանի մը ժամուան համար էնկիւրի այցելել՝ մեր մեծ բարեկամ Թուրք կառավարութեան։ Թուրք կառավարութիւնը մեծ ճիգեր Թափած է մայրաքաղաք անունին արժանի ընելու համար էնկիւրին։ Այստեղ տիրող սկզբունքներն են՝ աշխատանք, կազմակերպութիւն եւ գործունէութիւն։

«կարգ մը չարագուշակներ զանազան երեւակայական զրոյցներ հրապարակելով, քանիցս աշխատեցան տարակարծութիւն ստեղծել Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ։ Սակայն բարեբախտաբար այս չանքերը անյաջողութեան մատնուեցան, որովհետեւ երկու երկիրներու միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւնները ալ աւելի ամրապնդուեցան։ Արդէն ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ, տրուած ըլլալով որ Թուրքեւիտալական յարաբերութիւնները իրականութիւններու վրայ հիմնուած են։

«Իրականին մէջ, արտածումի տեսակէտով, Իտալիա Թուրքիոյ լաւագոյն յաճախորդն է. ասոր փոխարէն Իտալիա մեծ քանակ ապրանք կը դրկէ։ Ակէ զատ, մեր հազարաւոր հայրենակիցները խիստ լայն հիւրասիրութիւն մը կը վայելեն Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ։ Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ վէճի ոեւէ պատճառ չկայ։ Ընդհակառակն, գոյութիւն ունեցող յարաբերութիւնները ամէն օր ալ աւելի կը զօրանան եւ կ'ամրապնդուին։ Այս պայմաններուն, մէջ մեծ լաւատեսութեամբ կը նայիմ Թուրքեւիտալական յարաբերութիւններու ապագային։ Ներկայ ընկերներուս անունով բաժակ կ'առաջարկեմ Թուրքիոյ փառայեղ նախագահին երջանկութեան, ինչպէս նաեւ Ն. վ. Ըսմէթ փաշայի եւ Թեվֆիք Րիւշտի պէյի առողջութեան »։

Արտաքին գործակալ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ իր պատասխանին մէջ ըսաւ.

—«Այս ճամբորդութիւնը յանձնարարած ըլլալուն համար, կը խնդրեմ որ մեր շնորհակալութիւնները յայտնէք ձեր մեծ վարչապետին, որ իսկապէս մեծ մարդ մըն է։ Չկայ աւելի բնական բան մը, քան բարեկամական յարաբերութիւններու հաստատումը այն ազգերուն միջեւ, որոնք կը սպասեն հին աշխարհը իրարու միացնող գեղեցիկ Միջերկրականի եղերքները։ Հետեւաբար կատարելապէս կը բաժնեմ այդ առթիւ Ձեր յայտնած զգացումները եւ կրնամ ըսել Թէ անոնք մեր կեանքը կը ցոյց-

ԵՒՐՊԱՑԻՆԵՐՆ ԵՒ ՊԵՏՐՈՆԸ ԲԱԿՈՒՆԻ ԴԷՄ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ա

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ կը փոխուի, ամէն ինչ կը նորոգուի, ամէն ինչ կը յեղաշրջուի։ Ամէն ինչ, բացի մարդոց մտածելակերպէն։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ, բացի մարդոց մտածելակերպէն։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ, բացի մարդոց մտածելակերպէն։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ կը փոխուի, ամէն ինչ կը նորոգուի, ամէն ինչ կը յեղաշրջուի։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ կը փոխուի, ամէն ինչ կը նորոգուի, ամէն ինչ կը յեղաշրջուի։ Ամէն ինչ, բացի մարդոց մտածելակերպէն։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ, բացի մարդոց մտածելակերպէն։

ԾԻՐԱԳ.

ԱՐՈՒԵՍՏ ՆԵՐԲՈՂԱԿԱՆ

Ջ.— ՀԱՐՍՆԻՔ

(Հետեւողութեամբ «Ողջամիտ Մամուլ»ի)

կիրակի, կէս օրէ վերջ, Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ ամուսնութիւնը Պ. կիրակոս Դամիկեանի ընդ Օր. Հռիփսիմէ Յակոբեանի, դուստր կոկունեանի, ձեռամբ Ամբակում Սրբազանի: Եկեղեցւոյ բոլոր ջահերը վառուած էին ու քառասուն հոգինոց դպրաց դասը, դեկավարութեամբ Պ. Արսէնի, դեկավարեցաւ կատեանի գեղեցիկ ձայն կը գոռացնէր գմբէթը:

Պ. կիրակոս քաջ ծանօթ է առեւտրական հրապարակին վրայ իբրեւ խոհեմիտ վաճառական եւ մեծ անուն ու վստահութիւն կը վայելէ եւրոպական շուկաներու մէջ իբրեւ իր ապրանքները քշել գիտցող ճարպիկ ազգային: Քանիցս ալ ճամբորդած է դէպի Զանզիպար, ձեռք բերելով մեծամեծ գումարներ:

Իսկ Օր. կոկունեան հայ իգականութեան սեռին յոյժ նրբին ծադիկներէն մէկը կը կազմէ իր բնաձին ընդունակութեամբ եւ ուսումնասիրութիւններով: Դեռ անցեալ տարի չարլըսթընի մրցումին Ա. մրցանակ շահած է ու գրաւած բազմաթիւ սրտեր: Ամէնէօր մըն է պարի, ճաշկոնտի, նորաձեւութեանց ու ֆիլիմի:

Պ. կիրակոս եւ Օր. Հռիփսիմէ կոչուած են խիստ ներդաշնակ զոյգ մը կազմելու: Քանի՛ աշխուժ ջանքով վերջ, հանդիսականները հիւրասիրուեցան Թոքաթլեանի սալօններուն մէջ ու պատուասիրուեցան զանազան Թանկագիներէ խմիչքներով ու շաքարեղէններով: Հանդիսականներուն մէջ կը տեսնուէին միջազգային առեւտրական, մտաւորական, բարձր դասերէն հետեւեալ կարկառուն դէմքերը.— Տէր եւ Տիկին Թարալամպօ, Մատամ Ալիկօ, Մատամ Մոնկօսէն, Օր. Վիքթօրիա Մաճոռի, Տիարք Ավրամ Հիսան, Կուգիկ, Սաքաթեան, Թրապեան, Տիւլկիւլեան, Չէշմէեան, Քաշմիրեան, Շիմշիրեան, Քոսունեան, Սամանեան, Սուրաթեան, Մալաթեան եւայլն, եւայլն, եւայլն:

Լուսանկարիչներ Տիարք Մանասէ եւ Ֆարիատ ունէական անգամ լուսանկարեցին հարսն ու փեսան, զանազան դիրքերով: Մեր վաղուան թիւով, առաջին էջին վրայ կը հրատարակենք յաջողագոյն լուսանկարը:

Նորապսակ ամոլը ստացաւ բազմաթիւ նուէրներ: Բացի մեծարժէք գարդեղէններէ, կաթսայ մը, որսորդական խաբազան մը, պատմական եղիւր բաժակներ, երկաթեայ շղթայ մը, կըղպանք մը, գաւազան մը, քսան շիշ Թաշտէլէնի պաղ ջուր, աման մը նաւթաճաթալ ու ատել մը:

Խմբագրութիւնս ալ իբրեւ նուէր ընծայասելանին վրայ գիտեցած էր իր Թերթին անցեալ տարուան Թիւերուն մէկ հազուագիւտ հատածոն: Ներկաները հիացումով կը Թղթատէին կարդալով մանաւանդ մեր «ներբողական»ները:

Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները եւ կանխայայտ շնորհակալութիւնները:

ԸՆԿԵՐ ՎԱԶՐԻԿ

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Թարգմ. խորհրդ. Թերթերէն)

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱ՞Յ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

«Մարտակոչ»ի Թղթակիցը կը գրէ (27 Մայիս) Զանգեզուրէն.— Շահուժեան հանքերու բանուորները ունին 3 գրադարան, որոնք կը պարունակեն 552 հայերէն, 274 ռուսերէն և 65 Թուրքերէն գիրքեր: Այս բոլոր գիրքերն ալ քաղաքական են, այնպէս որ յոգնած բանուորները չեն ուզեր կարդալ եւ կը պահանջեն գեղարուեստական գրականութիւն:

Անցեալ Թիւով գրեցինք Թէ Հիւսիսային Կովկասի Հայերն ալ գրականութեան ծարաւն ունէին եւ կը պահանջէին Ամարոնեանի եւ անոր սերունդին գրականութիւնը:

Եւ դեռ ըսողներ կան Թէ Հայաստանի մէջ գրականութի՛ւն կայ:

ՀՈԳԵՐ՝ ՍԵՒԱՆԻ ԼՃԻ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի կառավարութիւնը չափազանց մտահոգ է Սեւանայ լիճին համար: Կարելի է, որոշ աշխատանքներով, աւելցնել Սեւանայ լիճը Թափող Ջուրին քանակը եւ հետեւաբար Ջանգուի հոսանքը, ոռոգելու համար Երեւանի հիւսիսն ու հարաւը տարածուող ընդարձակ անջրդի հողերը: Ու ի՞նչպէս ընել որ, ոռոգման Ջուր առնելով եւ հետեւաբար լիճին Ջուրի պաշարը նուազեցնելով, չվնասուի «Իշխան» ձուկին աճումը:

Ճիշտ է որ, Սեւանայ լիճին մակերեսը իջեցնելով ձկնաբուծութիւնը պիտի տուժէ, ինչպէս կը հաստատէ մասնագէտ մը Մոսկուայէն: Թերեւս կարելի ըլլայ, ձուկերուն աճումին համար, խորհիլ արհեստական միջոցներ: Միւս կողմէ լիճէն առնուած Ջուրին փոխարէն կարելի է օգտուիլ լիճին շրջակայ լեռներուն մէջ հաւաքուած Ջուրերէն: Այդ Ջուրերը կը հոսին երկու ուղղութեամբ, ա) դէպի լիճը, եւ բ) հարաւակողմը:

Ձիբուխլուէն մինչեւ Թոբլուչայ գետակը, կը ծոին դէպի հիւսիս եւ կը կազմեն Թարսա. չայի մէջ Թափող առուակները, հիւսիսային շղթային իջնող Ջուրերը կ'ուղղուին դէպի լիճ, այնպէս որ հաւաքուած Ջուրը բաց եւ առուներկրեայ առուակներով կ'իջնէ լիճին մէջ:

Սեւանայ լիճը կը Թափի Գիլառի գետը, Նորդուզի մօտ: Երանոսէն մինչեւ Մազրա երկարող լեռնային կիսաշրջանակէն առաջացած Ջուրերը նոյնպէս կ'ուղղուին դէպի լիճ:

Այսպէս Սեւանայ լիճէն դուրս հոսող Ջուրին քանակը կարելի է աւելցնել՝ խորացնելով Զանգուի հունը:

Սակայն լիճին մակերեւոյթը կ'իջնէ ու կը պզտիկնայ: Միեւնոյն ատեն քիչ տարածութենէ քիչ Ջուր կը գոլորշիանայ եւ խնայուած Ջուրը կ'աւելնայ Զանգուին մէջ:

Այս ալ ունի ուրիշ բացատական կերեւոյթ մը: Երբ կը քիչնայ Սեւանայ լիճին գոլորշիացումը, կը նուազին նոյնպէս մթնոլորտային բարիքները, ցօղը' Դիլիջանի գաւառին, Դարաչիչաքի շրջանէն մինչեւ Արայի լերան արեւելեան ու հիւսիսային կողերուն, Եղվարդի, Աշտարակ գիւղի, Ախտալի, մինչեւ Դալարագեազի արեւելեան սահմանին վրայ: Ու կը վնասուին Շահմէյատանի, Այրիչայի և Նորբայազիտի արօտատեղիները: Նոյնպէս երեւան մայրաքաղաքն ալ կը զրկուի իրիկուան զով սիւքէն:

Այս երկու հակընդդէմ պատճառներուն համար, խնայելով ձկնաբուծութեան եւ ոռոգման բարիքներուն, կարելի է Սեւանայ լիճին մակերեսը իջեցնել միայն երկու մէթր: Եւ ասոր համար բաւական է վանքին Ջրաղացին համար բարձրացուած պատուարը քանդել. Եղվարդի եւ Երեւանի արօտատեղիները Ջրելու համար Ջրամբարներ բանալ Ն. Ախտալի մօտ, Միխլանի ձորին Ջուրը առնելով: Արդէն նման Ջրամբարներու հետքեր կան այդ տեղերուն վրայ:

ՕՁԻՐ-ԱՐԿԱԾՈՐ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ

«Կոմունիստ» կը գրէ (30 Ապրիլ).— Բագուի տաք կլիման, մանաւանդ ամառը, քաղաք կը բերէ նոր հիւրերու բազմութիւն մը: Այս պատճառով կը շատնան ռճիր-արկածները:

Բագուի գողերը կարելի է բաժնել երկու խումբի, ա) հասարակ գողեր եւ բ) արհեստով գողեր: Հասարակ գողերը կը կազմեն 100ին 32ի համեմատութիւն մը, արհեստով գողերը՝ 62: Արհեստով գողերը կինուած են: Գողերուն տարիքն է 18էն 29: Մեծամասնութեամբ՝ Բագուի հին բնակիչներ, մասնաւորաբար՝ կին են:

Ոճրագործութիւններու հեղինակները այրերն են, որոնք կոիւ կը յարուցանեն եւ կը վիրաւորեն: Այս խումբը կը կազմեն ընդհանրապէս Թուրքերը:

Սպանութիւններու հերոսները մեծ մասով կիներ են, որոնք գրեթէ միշտ կը մեռցնեն իրենց նորածինները. ծածկելու համար իրենց ապօրինի կենակցութեան փաստերը: Կան նաեւ սպանութիւններ, դրդուած՝ նախանձէ:

Մարգասպաններուն գրեթէ մեծամասնութիւնը Թուրք է: Մարգասպան այրերուն տարիքը 30, կիներունը 18—29 է: Եկած են շրջակայ գիւղերէն, մէկ մասն ալ բանւորներ:

Բռնաբարութեան համար կատարած սպանութիւնները կը ներկայացնեն ամէնէն վրդովիչ երեւոյթը: Ամիս չանցնիր, որ նման դէպք մը չպատահի:

Չեղծարարութիւնը նոյնպէս տարածուած է: Ընդհանրապէս հերոսները այրեր են, 18 տարեկան, եւ Թուս:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ ՀԵՄԵԼԱՆԻՈՎ

ԵօԹերորդ Հանգրուանը Պուէսէն վան 208 քիլ. տեղի ունեցաւ Շաբաթ օր: Առաջին անգամ վան Հասնողը եղաւ Ալէմպրուք (պելճիքացի) Louvet հեծելանիւով, 208 քիլ. Ճամբան կտրելով 6 ժամ 40 վայրկեան 28 երկվայրկեանէն: Երկրորդ Հանդիսացաւ կէլտհօֆ, երրորդ վան տը Քասթէլ, չորրորդ՝ Հէքթոր Քարթէն, բոլորն ալ պելճիքացի, որոնք Հասան նոյն ժամուն եւ նոյն հեծելանիւներով:

Լը Տրօկօ կէս ժամէն աւելի ետ մնալով կորսնցուց իր առաջնութիւնը:

Փէլիսիէի լքելէն ի վեր, իր բոլոր ընկերները յուսահատ եղած եւ կորսնցուցած են իրենց առաջին, երկրորդ տեղերը:

Ութերորդ Հանգրուանը, վանէն մապլը տ'Յօյօն 204 քիլոմեթր, տեղի ունեցաւ կիրակի օր: Առաջին Հանդիսացաւ պելճիքացի Բէյմօն Տրքօր, ուր մապլը-Տօլօն Հասաւ 6 ժամ 3' 35'': երկրորդ Հանդիսացաւ վան Մալամպուրկ՝ պելճիքացի:

Երեկ տեղի ունեցաւ մապլը Տօլօնէն Պօրտօ, 285 քիլոմեթր:

ՅՈՒԹՊՕԼ.— Այս եղանակի ընթացքին Ֆրանսայի Ազգային Խումբը հինգ մրցումներ կատարած է, որոնց արդիւնքները հետեւեալներն են: 1.— Փօրթուկալի դէմ, որու ընթացքին կը պարտուի.—4ով 1: 2.—Իտալիոյ դէմ Հաւասար 3ով 3: 3.— Մպանիոյ դէմ պարտուած 4ով 1: 4. — Անգլիոյ հետ պարտուած 6ով 0: Իսկ հինգերորդ եւ վերջին մրցումը Հունգարիոյ դէմ, պարտուած 13ի դէմ 1: Դեռ ուրիշ մրցում մըն ալ տեղի ունեցաւ Լոնտոնի Խոթիմիան Լիկին դէմ, որու ընթացքին ալ Ֆրանսացիները պարտուեցան, բայց այս արդիւնքը պաշտօնապէս չէ ընդունուած: Ուրեմն պաշտօնապէս 5 պարտութիւն եւ մէկ Հաւասար ու ոչ մէկ յաղթանակ: Ամէնէն ծանրը Հունգարիոյ դէմ կրած պարտութիւնը եղած է, որուն արդիւնքէն վերջ դանգատի նամակներ տեղացած են Ֆէտերասիօնի պաշտօնատունը, թէ՛ ժողովուրդէն և թէ՛ խումբերուն կողմէ:

Եթէ նկատի առնենք անցեալ տարուան լաւ արդիւնքները, այս տարուան ծանր պարտութիւններուն հետ շատ տխուր կը դտնենք:

Յառաջիկայ շաբաթ կուտան Է. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբին 1926-1927 եղանակի ընթացքին կատարած մրցումներուն արդիւնքները:

Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

***

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Է. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը Թէյատեղան մը սարքեց անցեալ Շաբաթ գիշեր ժամը տասնին, սըրճարանի մը մէջ, ուր խմբուած էր երկսեռ բազմութիւն մը: Ներկայ էին նաեւ Փարիզէն եկած հիւրեր:

Հանդէսը բացաւ Պ. Լ. Զորմիսեան, որ գովեց Ալֆորվիլի հայ մարզիկներու յառաջդիմութիւնը: Խօսեցան նաեւ Պ. Պ. Մ. Բաբախեան, Տոքթ. Հաչէյէր եւ Օննիկ Դարբինեան, որոնք ոգեւորեցին մարզիկները եւ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ տուին մարզական կեանքի մասին:

Մէջընդմէջ արտասանութիւններ եղան: Մեներգներ ու հայկական պարեր աւելի փայլ տուին հանդէսին:

Է. Մ. Ը. Մ.ի աթլէթիկ խումբին ի նպաստ՝ յախճապակեայ արձան մը աճուրդի դրուեցաւ և գոհացուցիչ գումար մը գոյացաւ: Առտուան ժամը 2ն էր եւ ներկաները բաժնուիլ չէին ուզեր:

Երանի թէ նոյն եռանդը գործնապէս ալ տեսնէինք, ուժ տալու համար մարզական շարժման եւ նոր սերունդի զարգացման:

Ս. ՁԱՎՈՒՇԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿ. ԴՐԱՏՈՒՆԻ ՄԸ.— Յունիս 20ին, տարօրինակ գողութիւն մը տեղի ունեցաւ Պոլիս, Հայկաշէն գրատունէն:

Գրատան տէրը, Օր. Արմենուհի Միսաքեան, նոյն օրը, ժամը 11ին, գրատունը գոցելէ յետոյ պահ մը դուրս կ'ելլէ գործով: Վերադարձին, զարմանքով կը տեսնէ որ անծանօթ մը դուրս կ'ելլէ իրենց գրատունէն, ձեռքն ալ բռնած պայուսակ մը... Անմիջապէս մարդուն օձիքին կը կառչի, միեւնոյն ատեն լուր տալով խանին դռնապանին:

Անծանօթը նախ կը փորձէ ուրանալ: Պայուսակը գետնէն գտեր է: Այցելութիւնն ալ՝ «առեւտրական» գործով է: Եւ տեսնելով որ այս խօսքերուն հաւատացող չկայ, ճամիշը կը փախչի, իր առած 35 ոսկին պատռելու համար: Սակայն խանին բնակիչները հասնելէն կը վազեն եւ կը բռնեն: Ասոր վրայ կը ստիպուի յանձնել 35 ոսկին:

Մինչ այս, կուգան ոստիկանները եւ պահականոց կը տանին զողը, որ Իհսան կը կոչուի, եւ ճիշդ 65 գողութիւն ըրած է մինչեւ հիմա:

ԻՆՉՊԻ՞ՍԻ ՊԻՏԻՔ Է ՎԱՍՏԿԻԼ

— Երեք երիտասարդներ, պարպրէլ, ֆիլերէ եւ փէրիչէլլի կը բարեկամանան: Կը բաժնեն իրենց հացն ու ազը: Եւ երբ պարպրէլ, առտու մը կը տառապի անարձակ թուխթենէ, ֆիլերէ անմիջապէս կուտայ 100 ֆրանքնոց մը եւ «գազափար» մը:

— Դրամ ունենալու համար պէտք է առնել... ունեցողէն:

Լաւ, հասկնալի է: Եւ պարպրէլ, խելացի տղու մը պէս, ցոյց կուտայ թէ կ'ըմբռնէ «գազափար»ը:

Խրկուն մը երեքներու խումբը կ'երթայ Շարանթոն: Պարպրէլ կը մտնէ սրճարան մը, իսկ ընկերները կը սպասեն դուրսը սակառանիւի մը (սայթ-քաթ) մէջ: Պարպրէլ 90 սանթիմնոց սուրճ մը կը խմէ եւ կուտայ 100 ֆրանքնոց մը: Սրճարանատէրը կը հանէ իր հաստփոր դրամապանակը: Պարպրէլ կը յափշտակէ դրամապանակը, կը ցատկէ [illegible] կողքին եւ կը սուրայ սրճարանատէրն ալ, ուրիշ կառքով մը, եւ տեւէն:

Ճամբան սակառանիւը կը շրջի: Գողերը եղնիկի ոտքերով կը նետուին անտառին մէջ:

Ոստիկանները, յաջորդ օրը, տարտղնած տանձի պէս կը ժողվեն գողերը, մէկը հանրակառքի մը, միւսը ինքնաշարժի մը մէջէն:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՁԵՌՆԱՐԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Մոնփէլիէի Հայ Ուս. Միութեան վարչութիւնը հաճելի պարտականութիւն կը զգայ իր հրապարակային շնորհակալութիւններն յայտնելու Ազգասանդրիոյ «Հայ գիւղատնտես ուսանողներու օգնութեան յանձնախումբին», որ ընդառաջ երթալով մեր խնդրանքին, միանուագ վեց հարիւր (600) ֆրանքով օգնութեան փութաց տեղիս գիւղատնտես ուսանողներուն:

Կ'ողջունենք Ազգասանդրիոյ մեր հայրենակիցներուն այդ գեղեցիկ նախաձեռնութիւնը, որ հակառակ իր նոր կազմակերպութեան, շօշափելի կենսունակութիւն ցոյց կուտայ, եւ կը մաղթենք հայ հասարակութեան խրախուսել այդ նորահաստատ եւ ազգօգուտ ձեռնարկը:

Մոնփէլիէի Հայ Ուս. Միութեան
Վարչութիւն

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (54)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆՈՎ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ ՄԸ

Աշխարհի մէջ մեր գործակալները ողոմաչի կերպով «կը լողային», օր մը, նշմարեցինք Թէ՝ Ընկերոջ մէջ Միւլհէո անուղով կասկածելի մէկը, իր Թղթակցութիւնը կը շարունակէր՝ շահագործելով անգլիական Թերթերու փոքր ծանուցումները:

Վերէն վար, այս անգամ սկսանք խնդիրը նորէն քննել եւ շատ չանցած տեսանք որ մեր երկրին մէջ գործող բոլոր կասկածելի անձերն ալ նոյն եղանակը կը գործածէին:

Օրաթերթի մը ամէն երկիր կը մտնէ. Ջուլֆայէոյ, Հոլանտայի կամ Պպանիոյ մէջ գտնուող գերման լրտեսի մը համար ուրեմն, դժուար չէ իր ուղած լուրը քաղել ֆրանսական օրաթերթի մը փոքր ծանուցումներուն շնորհիւ:

Եւ ընդհակառակն, մեզի համար շատ դժուար էր հարուածը նախատեսել եւ գուշակել Թէ՝ այս ինչ ծանուցումը՝ խմբագրուած է գաղտնի տեղեկութիւն մը տալու միտումով:

Ահա նմոյշ մը անոնցմէ:

Ջնէի ՀԱՄԱՐ.— ժան՝ ամսուն 7ին եկաւ, ժամը երկուքին. քեզի հետ կը ժամադրուի ամսուն 11ին ժամը 3ին, որովհետեւ մայրը հիւանդ է եւ ժէռմէնը բարոյալքուած:

Ա՛յս ագռէն աւելի պարզ բան կրնա՞յ ըլլալ: Մարզ որքա՞ն չարամիտ ըլլալու է, անոր մէջ սիրային հասարակ ժամադրութենէ մը գաղտ, ուրիշ բան նշմարելու համար:

Արդ, ահա անոր բուն Թարգմանութիւնը:

ՅՈՒՐԻԹԻ ՀԱՄԱՐ.— Ամսոյս 7ին, ժամը 2ին օդանաւ մը Թռաւ փարիզի վրայ. 3րդ. Թաղապետութեան վրայ 11 ռումբ նետեց, եւ պատճառեց ծանր վնասներ, որոնք խռովեցին հասարակութիւնը:

Ահա ուրիշ մըն ալ.

ԺԱՆԻՆ՝ ՊԼՈՒԹԻ.— Լոնտոնի հօրեղբայրը փարիզ պիտի գայ ամսոյս 16ին. ջանա ժամը 3ի առեն էնվալիտ գտնուիլ կամ իրիկունը օփերա: Մայրիկը ստացաւ քու ղրկածներդ, կը խնդրէ որ վերի ժամադրութեան անպատճառ գաս եւ միասին բերես քու բարեկամուհիներդ:

Եւ ահա այս ծանուցումին Թարգմանութիւնը:

ՋՈՒՐԻ

լացնեն: Արդարեւ մեր երկու երկիրներու միջեւ գոյութիւն ունեցող յարաբերութիւնները իրականութիւններու վրայ հաստատուած են, եւ համոզուած եմ թէ նման փոխադարձ այցելութիւնները մեծապէս կը նպաստեն երկու բարեկամ պետութիւններու եւ ազգերու յարաբերութիւններու զարգացումին ու ամրապնդումին: Այս պատճառներով կատարեալ վստահութեամբ կը նայիմ ապագային, եւ բաժակ կ'առաջարկեմ իտալացի ժողովուրդին բարօրութեան, Ն. Վ. Իտալիոյ Թագաւորին առողջութեան եւ Իտալիոյ վարչապետ Ն. Վ. Մուսօլինիի արեւշատութեան, թանկագին բարեկամիս դեսպան Պ. Օրսինէի և ձեր բոլորիդ կենաց»:

Շացկերոյթէն յետոյ, ժամը 16.30ին, իտալացի հիւրերը այցելեցին վարչապետ ըսմէթ փաշայի: Ժամը 17ին իտալական դեսպանատան մէջ Թէյասեղան մը տրուեցաւ: Յետոյ մասնաւոր շոգեկառքով Պոլիս մեկնեցան:

Պուլկարիայի գաղթական դէպի Թուրքիա

Թուրքեւպուլկար դաշնագրին համաձայն, Պուլկարիա գտնուող Թուրքերէն՝ ուզողները կրնան Թուրքիա գաղթել: Կառավարութիւնը որոշած է Գըրգլար Էլիի (Գըրք Քիլիսէ) եւ Պօզեիւքի (Եօզղատ) մէջ տեղաւորել գալիք գաղթականները:

Այս մասին պէտք եղած քննութիւնը ընելու համար, պատուիրակներ հասած են Պոլիս, որոնց յայտարարութեան համաձայն մօտաւորապէս 10,000 Թուրքեր կ'ուզեն Թուրքիա գալ: «Բայց առ այժմ անկարելի է բոլորին գաղթը: Պուլկար կառավարութիւնը չի թոյլատեր որ Թուրքերը ծախեն իրենց կալուածները: Որով մեր ազգակիցներն ալ չեն կրնար վճարել պետութեան ունեցած իրենց պարտքը: Իսկ կալուած չծախած մեկնիլը՝ շատ դժուար է: Մինչդեռ դաշնագրին մէջ որոշակի ճշդուած է կալուած ծախելու մեր իրաւունքը»:

Ահա այս խնդիրներու մասին կառավարութեան հետ խորհրդակցելու եկանք: Քանի մը օրէն Էնկիւրի, եւ անկէ ալ Պօզեիւք պիտի երթանք, մեզի յատկացուած տեղերը քննելու:»

Իտալիա եւ Եհմէն

Եհմէնի Հռոմ հասաւ ղիւանագիտական պատուիրակութիւն մը՝ նպատակութեամբ Զայիտի Իմամի երկրորդ տղուն՝ Սեյիտ Մուհամմէտ իմամ եահեայի: Պատուիրակութիւնը մեծ պատիւներու կ'արժանանայ պետական շրջանակներու մէջ: Պիտի ներկայանայ թագաւորին եւ Մուսօլինիի: «Թայմզ»ի Հռոմի թղթակիցը կը հետաքրքրէ թէ իտալիոյ մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս այցելութեան, մանաւանդ որ առաջին անգամն է որ եհմէնէն պատուիրակութիւն մը կուգայ Եւրոպա: Անցեալ Սեպտեմբերին Սանաայի մէջ իտալիոյ հետ դաշնագիր մը կնքուած էր: Այս այցելութիւնը աւելի պիտի ամրապնդէ երկու երկիրներու բարեկամութիւնը:

Կացութիւնը Հարաւային Քիւրտիստանի մէջ

Թայմզի Թղթակիցը Պաղտատէն կը հեռագրէ յունիս 24 թուականով.—

Քիւրտ յայտնի ապստամբապետ Շէյխ Մահմուտ, որ երեք տարիէ ի վեր ապստամբութիւններ կ'ընէր հարաւային Քիւրտիստանի մէջ, Սիւլէյմանիյէի մօտ, հակառակ իր կամքին, ստիպուեցաւ համաձայնութիւն մը կնքել Միջագետքի կառավարութեան հետ, որով յանձնառու կ'ըլլայ առանց արտօնութեան Իրաքի հողէն ներս չմտնել եւ Սիւլէյմանիյէի կամ Միջագետքի ուրիշ վայրերու վարչական գործերուն չխառնուիլ, ու իր երկրորդ որդին՝ Պապա Ալին Պաղտատ ղրկել ուսանելու համար: Ասոր փոխարէն, Իրաքի կառավարութիւնը կը խոստանայ Շէյխին վերադարձնել իր գրաւուած կալուածները, որոնք կառավարութեան կողմէ հաստատուած գործակալի մը կողմէ պիտի մատակարարուին. ասկէ զատ ընդհանուր ներում պիտի շնորհուի իր հետեւորդներուն, բացի քանի մը անձերէ, որոնք զազրելի ոճիրներ գործած են:

Շէյխը այս պայմանները ընդունեց վերջին զինուորական գործողութիւններէն յետոյ, որոնց մասնակցեցան Իրաքի բանակը, կամաւորները եւ անգլիական օդանաւերը: Պահականոցներ շինուեցան այն ճամբաներուն վրայ, ուր շահատակութիւններ կ'ընէին Մահմուտի մարդիկը: Կառավարութիւնը վճռած է ամուր վարչութիւն մը հաստատել այս շրջաններուն մէջ. այդ է պատճառը որ ի վերջոյ յաջողեցաւ ծունկի բերել Շէյխ Մահմուտը:

Շէյխը վերադարձաւ Մարիվան, պարսիկ հողի վրայ: Հիմա յոյս կայ որ Սիւլէյմանիյէի սանճաքը, որ Իրաքի ամէնէն հարուստ շրջաններէն է, պիտի կրնայ ի վերջոյ բարգաւաճիլ ու յառաջդիմել:

Համաչափաւոր թերթերը դադրեցուցած

Ներքին նախարար Պ. Ալպէր Սարոյի Յունիս 22 թուակիր հրամանագրով, դադրեցաւ Փարիզ հրատարակուող սպանելէն բանւորական թերթ մը՝ «Էլ Պրոլետարիօ»: Հրամանագրին մէջ կ'ըսուի. «Այս թերթերուն անունը շատ յատկանշական է եւ թէ պիտի արգիլուի այս ձգտումը ունեցող ոեւէ թերթ, որուն խմբագրական եւ վարչական կեդրոնը կը գտնուի Սէնի Նահանգին մէջ, նոյնիսկ եթէ պատասխանատու տնօրէնը ուրիշ մարդ է, եւ ուրիշ տպարանի մէջ կը տպուի:»

Թրոցքիի եւ զինովիեվի պիտի վտարուին

Խորհրդային Միութեան կեդր. վերստուգիչ յանձնաժողովը իր Յունիս 24ի նիստին մէջ որոշեց Թրոցքիի եւ Զինովիեվի կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէէն վտարման խնդիրը ներկայացնել կենտկոմի վերստուգիչ կեդրոնական մարմնի յառաջիկայ լիակատար ժողովին: Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւին մէջ կ'ըսուի թէ ընդդիմադիրները 1923էն ի վեր Թրոցքիի, իսկ 1926էն ի վեր Թրոցքիի եւ Զինովիեվի գլխաւորութեամբ՝ կուսակցութեան ամէն մէկ դժուարութենէն օգտուած են՝ հարուածելու համար կուսակցութեան միութիւնը:

Պուլկարիկ եւ փաշիսթ իրար կը ճեղնեն

Շաբաթ իրիկուն Թրոքատորոյի հրապարակին վրայ երկու համաչափ երիտասարդներ իրենց օդկան «Ավան կարտ»ը կը ծախէին, երբ քանի մը ազգայնականներ, «Նասիօնալ» թերթը ծախելու համար: Քիչ վերջ, սուլիչի մը նշանին վրայ, մեծ թիւով ֆաշիստներ հասան հրապարակը եւ սկսան յարձակիլ պոլշեւիկեան թերթը ծախողներուն վրայ: Ներկայ բանուորներ կռիւին մէջամտեցին, եւ երկուստեք բռունցքներն ու գաւազանները գործեցին առեն մը: Հինգ-վեց համաչափներու գլուխը պատռած էր արբէն, երբ կռիւը վերջացաւ:

ՏԻԿ. ԼԻՒՍԻ ՍԵՒՈՒՄԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

30 յունիս Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Salle Gaveau մէջ, 45 Rue de la Boëtie.

Թոդուումի տեղի չտալու համար, փափաքելի է տոմսերը ձեռնակուրնէ ապահովել:

Դիմել Պ. Ա. Շամբարձումեանի, 53 Fbg. Montmartre, փարիզ. Tél. Trudaine 25—34. Մուտք 40, 30, 20, 10, եւ 5 ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

2 յուլիս շբ. երեկոյ ժամը 9ին, Bon Théatreի մէջ, 84 rue Chapelle

ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆ սիրայօժար մասնակցութեամբ

Մարսիլիոյ դերասանական ուժերուն

Ա. տար վիպեցի հռչակաւոր տուամբ **"ՇԱԹԷՐԹՕՆ,,**

եւ Պարոնեանի «ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ» (գաւեշտ 1 արար)

Տոմսերու գիները ժողովրդական

"ԲՈՒԺԱՆՔ"

ԱՄՍԱԳԻՐ, ԱՌՕՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ, ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ

ՄԻԱԿԸ ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ

Բ. տարեշրջանէն սկսեալ կը հրատարակուի օժանդակութեամբ Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Կ. Խաչի Մասնաճիւղին:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ.— Տօքթ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ, Տօքթ. Պ. ՔՕՉՕՂԼԵԱՆ, Պ. Կ. Յ. ԲԱՄՄԱՋԵԱՆ, Տօքթ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և Տօքթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ:

«ԲՈՒԺԱՆՔ» ժողովուրդին համար խմբագրուած թերթ մըն է, անոր ծանօթացնելու արդի բժշկական գիտութեան բարիքները եւ առողջապահական գիտելիքները:

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ.— Ա. Ֆրանսա տարեկան 22 ֆր., Բ. Սուրիա 25, Գ. Պելճիքա, Իտալիա, Պալքաններ, Թուրքիա, Հայաստան 30 ֆր., Դ. Մնացեալ երկիրներ 1ուկէս տոլար:

Բոլոր անոնք որոնք իրենց բաժնեգինը ուղղակի մեզի կը ղրկեն սկսեալ Օգոստոս 1, կ'օգտուին այժմու պայմաններէն՝

Ա. 20, Բ. 20, Գ. 25, Դ. 1 տոլար

ԻՍԿ ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԿԸ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԻ ԵՒ ԿԸ ԳՏՆԵՆ ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ բաժանորդ, կը ստանան իրենց նուէր ՋԵՐՄԱՋԱՓ ՄԸ

ԵՐԵՔ ՆՈՐ բաժանորդ » » ԻՆԵՆԱՀՈՍ ԳՐԻՉ ՄԸ

ՀԻՆԳ ՆՈՐ բաժանորդ » ՋԵՐՄԱՋԱՓ ՄԸ ԵՒ ԳՐԻՉ ՄԸ

փութա՛ օգտուիլ անմիջապէս.— Տուր հասցէդ, ձրի ստանալու համար մէկ օրինակ իբրեւ նմոյշ եւ «Սեռային կեանքը եւ իր վտանգները» գրքոյկը:

Ջե՛ր, ՄԱՆՏԱՓՕՍԹ և ՆԱՄԱԿ ղրկել միայն հետեւեալ հասցէին՝

Docteur L. KRIKORIAN. 126 Fbg. St. Denis, Paris (Xme)

ՕՐ. ՆՈՅԵՄԻ ՓԱՓԱՋԵԱՆ ԵՒ Պ. ՆՈՒՊԱՐ ԵԿՄԱԼԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

փարիզ 25 յունիս 1927

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

կափամարտիկ եւ դերձակ Թաթուլ Մելքոնեան անուն երիտասարդը, կը լսեմ որ, իմ անունս ալ խառնելով, կը փորձէ կատարել կարգ մը պղտոր գործեր: Ի նախազգուշութիւն կը յայտարարեմ հրապարակաւ թէ՝ յիշեալին հետ ոչ մէկ առնչութիւն չեմ ունեցած եւ չեմ կրնար ունենալ:

Յակոբ Տէր-Յակոբեան

17 Rue Damesme

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Ռահվիրական ժողովը 9 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, 63 Rue de la Républiqueի սրահը:

ՅԱՐԴԱՊՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն 30 յունիս, Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ: կը խօսի նկարիչ Ե. Քոչարեան *Ապագայապաշտութեան* մասին: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Այս երեկոյով կը փակուի *Յարդպղոի* աշխատանքներու Ա. եղանակը, մինչեւ սեպտեմբեր:

"ԱԶԴԱԿ,,

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԻԱԿ ԼՈՒՐՋ ԹԵՐԹԸ

Տարեկան բաժնեգին 5 տոլար, դիմել խմբագրութեան՝ Haig Balian B. P. 587 Beyrouth.

Ֆրանսայի մէջ՝ Պ. Հայկ եափուճեան, 9 Passage Lauzin, Paris (19me):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին վանեցի Յովհաննէս Ղազարեան (Պուլկարիա), վանի Ալուր գիւղէն Մելքոն Թումխիկեան (Տիթրոյթ-Ամերիկա), Մուշ քաղաքէն Եսթեր Մխիթարեան (Ռումանիա), վանեցի Յակոբ Պարխոյեանի աղջիկը եղիսաբէթ Պարխոյեան որ իգմիրի աղէտին Պոլիս կը գտնուէր: Գրել՝ Enok Mesropianի, Puits Bivert, 48 D, Gardanne, (B. D. R.) France:

Ծախու բնակարան

Հայաշատ սեկտան գիւղին մէջ Անմիջական մեկնումի պատճառով ծախու է քարաշէն տուն մը 480 մեդր պարտէզով, 3 սենեակ, խոհանոց եւ մուտք: Յանկացողները կրնան դիմել ամէն օր ժամը 2.30էն վերջ: կիրակի օրերը ամբողջ օր: Դիմել՝ L. Mandikianի, 41 Rue d'Aulmay, Sévran:

ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

"ԼՈՒՍԱՓՔԱՂ,, հրատարակչականը

կը սկսի առաջիկայ Յուլիս ամիսէն հրատարակել վիպական եւ թատերական գործեր ՊՐԱԿ ԱՌ ՊՐԱԿ եւ պիտի տայ.

ՇԱԲԱԹԸ ՄԷԿ, ՏԱՐԻՆ 52 ՊՐԱԿ

Նկատի ունենալով հոյուածեան գրուած վիճակը, «ԼՈՒՍԱՓՔԱՂ» հատավաճառին տեղ կը հաստատէ բաժանորդագրութիւններ.—

	3 ամսեայ (13 պրակ)	*6 ամսեայ (26 պրակ)*	*Տարեկ. (52 պրակ)*
ՏՐԱՆՍԱ.	*16*	*30*	*55*
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	*—*	*40*	*75*

Բաժանորդագրուեցէ՛ք Ա. պրակը հրապարակ չելած: Ֆրանսայի համար տարեկան մը բաժանորդագրուողին 10 ֆր.ի արժէքով գիրք իբրեւ նուէր: *Ա. ՊՐԱԿԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ'ԵԼԼԷ ՅՈՒԼԻՍ 10ԻՆ,* եւ կը պարունակէ՝ լեհ աշխարհահռչակ վիպագրին *Փրցիպիշեւսքիի «Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻ...»ն* (յուզիչ եւ հետաքրքրական վէպ) եւ Ֆրանսական թատրոնին գլուխ գործոցներէն *«ԾԱՆԻՐ ՋԻԵՋ»* (Թատր. 3 արար) հեղ. *Փօլ Ժէրվիէօ:*

Շուտով կը սկսինք Ֆոսթոյէվսքիի «Գարամազով եղբայրները»: Պահանջեցէ՛ք մասնաւոր Թուղթի-ծրագիրը, որ կը պարունակէ մանրամասնութիւններ եւ հրատարակելի գործերուն ցանկը: Բաժանորդագրուելու համար՝ մեր շրջանները եւ արտասահմանի գործակալներէն զատ,

Դիմել նամակով Vahram Sévouniի, 5 Av. Quihou, St. Mandé (Seine):

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ ԶՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի

Զուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ:

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր ինդրանքի վրայ մը:

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապստրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու, տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, ըսրս կը հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ:

Գրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթրօ St. Michelի ձիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ

ԱՃԱՆ ԵՒ ԼԱՒ	ԼԱՒ ԵՒ ԱՃԱՆ	ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ
ՓՈՐՁԵՑԷՔ		ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բայ է ամէն օր, սուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆ

ԲԱԺՄԱՄԵՆԱՑ ՓՈՐՁԱՔՈՒ ԲԺԻՇԿ

Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 2—4 6—7.30, կը գտնուի Cabinet Médico-Chirurgicalի մէջ, 62, Rue de la Rochefoucauld (Pigalle փողոցի թիւ 55ին ձիշդ դիմացը):

Tél. Trudaine 43-13, Métro Pigalle, Autobus I եւ R, Tram 5 et 30

Հոգածու խնամք, խղճամիտ դարմանում և արագ բուժում

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի: Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

"ԱՐԱՐԱՏ,, ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԻԼԻՊԷՆԿԵԱՆ ԵՒ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

35, RUE DUNOIR LYON (RHONE)

Լիոնի միակ հայ նպարավաճառատունը որ կ'ընդունի ապսպրանքներ թէ՛ մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ Ֆրանսայի ամէն կողմերէն եւ կը կատարէ ամէն յանձնառութիւն կատարեալ ուղղամտութեամբ:

Ձոխ մթերք Արեւելեան եւ Արեւմտեան ամէն տեսակ նպարեղէններու:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

«ՕՎՔ - ԿԷՕԼՃԻԿ»

ՊԱՏՄ. ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր հրապարակ ելաւ կիրեղ Թրաչեանի *«Օվք-կէօլճիկ»* առնուն անդրանիկ երկասիրութիւնը, մաքուր տպագրութիւն ամենաընտիր Թուղթի վրայ, 300էն աւելի էջեր, գարդարուած բազմաթիւ պատկերներով ու Եւրոպայի Հայոց կաթ. պատուիրակ Պալաքեան Սրբազանի յառաջաբանով:

«Օվք-կէօլճիկ» կը բաժնուի երկու մասի: Ա. մասով հեղինակը կը պակերացնէ Օվքը, կը պատմէ անոր ծագումը:

Բ. մասով կը խօսի հայ գիւղացիի ազգային շարժման մասին, ընդհանուր պատերազմի ծագման վրայ, յետոյ կ'անցնի եւ կը սկսի մանրամասնօրէն յիշատակել Հայոց գինաթափաբերման փուլերը եւ ընդհանուր կոտորածի բոլոր քստմնաբեր տեսարանները: «Վերին աստիճան հետաքրքրական գիրք մը ամէն Հայու համար», ինչպէս կը գրէ ծանօթ գրագէտ մը:

Գիմել հեղինակին, Gouregh Khraian, Poste Restante (Marseille (France):

Թեթեւ քանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ: Գին Ֆրանսա եւ Սուրիա 22 ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա եւ Եգիպտոս 1.50 տոլ., իսկ ուրիշ երկիրներու համար 25 ֆրանք:

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Առնուելիք հայաշատ թաղին մէջ վարձու է 3 սենեակ մէկ խոհանոց եւ 250 մէթր պարտէզ, մանրամասնութեան համար պիտի տեղւոյն վրայ, կ. Թօփքափանի 7, Rue de Rome Arnouville-les-Gonnesse (S. et O.) Թրէն Gare du Nord իջնել Gonnesse:

ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	54
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	75
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	13	—
Թրք. ոսկի	» or	111	50
Մէճիտիէ	Médjidié	8	—
Լէվա 100 հատ	Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	33	75
Լիր	» » Lire	142	90
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	25
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	100	—

ԱՐԺԵՒՈՒՊՂ

եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3000	—
»	II »	1900	—
»	III »	1575	—
Թումարի երկպ.	Lots turcs	450	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՅՈՒՆԻՍ
1927

29 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 375

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա՛Հ ՈՒ ՍԱՐՍԱՓԸ ՉԻ ՓՐԿԵՐ

Նորէն ծանրակշիռ լուրեր կը հասնին խորհրդային աշխարհէն. — Խմբական ձերբակալումներ, գնդակահարութիւններ, ահ ու սարսափ։

Հեռագրի մը համաձայն, 27 հոգի գնդակահարուած են Մինսքի մէջ, 9 Քրոնշլոթսքի, 17 Փսքովի եւ երեք ալ Երեւանի մէջ։

Առաջին լուրերն են ասոնք եւ կրնայինք որ, հարկ է ըսել նոր տեղեկութիւններ, սուտն ու իրաւը հաստակելու համար։ Ըսած ենք եւ ետքերդ անգամ մըն ալ կը յիշեցնենք, — Դժուա՛ր է ստոյգ լուրեր առնել խորհրդային արքայութենէն։ Եւրոպական թերթերը ընդհանրապէս կը կերակրուին սահմանակից երկիրներու հեռագրական կամ լրագրական գործակալութիւններէն, որոնք յաճախ շռնդալից կամ հակասական լուրեր կուտան։ Պէտք է ժամանակ անցնի, որպէս զի կարելի ըլլայ իմանալ ամբողջ իրականութիւնը։ Ուշ - կանուխ, Մոսկուա կը խոստովանի իր քաղաքացիներէն գոնէ մէկ մասը։ Իսկ այս օրերս, արդէն պարծանքով կը յայտարարէ խմբական գնդակահարութիւնները, «ի լուր ամենեցուն»։

Այս վերապահումէն յետոյ, մարգարէ ըլլալու պէտք չկայ, ըմբռնելու համար թէ իսկապէս անսովոր վիճակ մը կը տիրէ Ռուսիոյ մէջ, հիւսիսէն մինչեւ հարաւ։ Խելագար իրարանցում մը, որ արիւնոտ գործեր կատարել կուտայ։

Կարդացէք խորհրդային թերթերը եւ պիտի տեսնէք որ ահռելի վայնասուն մը ծայր տուած է, արտաքին եւ ներքին դաւադրութեանց պատմութիւններով։ Տեսակ մը «պիտի գան», «կուգա՛ն», «եկա՛ն», որ կը լարէ ջիղերը, վերէն մինչեւ վար։ Բայց մանաւանդ վերին խաւերուն մէջ. որովհետեւ, ամէնէն աւելի գլուխն է որ խուճապի մատնուած է, և իր հոգեբանութեամբ կը վարակէ գիւղացիներն ու բանուորները։

Չետեւեցէք, նաեւ, բազմազգի եւ բազմազգի ժողովուրդներու վիճաբանութեանց, անհամար ճառերուն եւ բանաձեւերուն։ Միեւնոյն վայրերան կանչերը, նոյն ահազանգն ու մարտակոչը։

Թերեւս ցարական իշխանութիւնն անգամ այսքան խելագար խուճապի մատնուած չէր, իր ամէնէն տագնապալի օրերուն։

Ներքին ճակատի վրայ, բուռն անաթեմաներ՝ Թրոցքի-Զինովիեվի «անլուր դաւաճանութեան» առթիւ։ Արտաքին աշխարհին դէմ՝ հանգանակութիւններ, «պատասխան — օդանաւ կառուցելու» (կառուցանելու) համար, իբրեւ պատիժ՝ Զէմպրլէնի։ Եւ այս՝ երկրին մէկ ծայրէն միւսը։ Երեւանի «Խորհրդային Հայաստան»ն ալ ձեռնարկած է հանգանակութեան, «կառուցենք (կառուցանենք) պատասխան — օդանաւը» եւ մինչեւ Յունիս 12 հաւաքած էր 1938 րուբլի 96 կոպէկ։ Եւ ի՛նչ ժողովներ ու բանաձեւեր Երեւանէն, Էջմիածնէն, Ալեքսանդրապոլէն մինչեւ... Փարաքար գիւղը, «կեանքի գնով պաշտպանելու համար համաշխարհային յեղափոխութեան միջնաբերդը»։

Պատմութենէն գիտենք թէ բռնակալ արքաները կը սիրէին ինչ-որ քաներ, խաղեր եւ մրցահանդէսներ կազմակերպել, ամբոխը զուարճացնելու, անոր ուշադրութիւնը ցրուելու կամ իրենց վախը փարատելու համար։

Այսպէս ալ՝ կարմիր ինքնակալները։

Տարբերութիւնը շատ մեծ չէ։ Փոխանակ սթափելու եւ չարիքին բուն պատճառները վերլուծելու, փոխանակ յարաճուն դժգոհութեան եւ մահափորձի ծալքերը փնտռելու, անոնք ալ, հին արքաներուն պէս, կը ճգնին չարիքը ծածկել, և զան մատնանշողին, բողոքողին, մարտնչողին ձեռքերը կտրել, կամ գլուխը փշրել։

Կը փրկուի՞ն այս ձեւով։ Ո՛չ եւ ո՛չ։

Արիւնը արիւն թափել կուտայ, աշխարհի ո՛ր կողմն ալ ըլլայ։ Գիտակցօրէն արձակուած գնդակ մը նոյնքան գիտակցութեամբ կ'անդրադառնայ ուրիշ տեղէ մը։ Եւ մանաւանդ, երբ մէկ միլիոնոց խառնիճաղանճ օլիկարշի մըն է որ կ'արհամարհէ 144 միլիոն ազգի կամքը, եւ բազմազան ժողովուրդներու իրաւունքը, ուշ-կանուխ պատասխան կը ստանան և՛ բանտը, և՛ կառափնատը, վախճան կ'ունենան և՛ Ջեկան և՛ գունդագունդ աքսորը։

Խորհրդային իշխանութեան համար եկա՛ծ է ժամանակը հաշուի նստելու իր խղճմտանքին եւ անցեալին հետ։

Եթէ կան տարրեր եւ պետութիւններ որ կ'ուզեն հիմնայատակ ոչնչացնել Ռուսաստանի այս օրուան կարգ ու սարքը — և կա՛ն— կը գտնուին նաեւ իրական, ժողովրդավար, ներկայացուցչական ուժեր, որոնք դէմ են ցարական միապետութեան վերահաստատման, եւ կը պահանջեն աւելի մարդկային, իսկապէս աշխատաւորական եւ ազատ վարչաձեւ, բոլոր ժողովուրդներու յօժար կամքով։

Խորհրդային իշխանութեան համար եկա՛ծ է ժամը կա՛մ տեղի տալու, կամ տեղը տալու։

Ուրիշ ելք, ուրիշ եղանակ — այնպէս ինչպէս կը տեսնենք այսօր — անվրէպ պիտի առաջնորդէ զարհուրելի աղէտներու, որոնց ոչ տարողութիւնը, ոչ ալ վախճանը կարելի է նախատեսել։

Եթէ Լենինի հետեւորդները լրջօրէն ուսումնասիրած են ազգերու եւ իշխանութեանց պատմութիւնը, տարբեր եզրակացութեան չեն կրնար յանգիլ։

Ուրիշ խնդիր, եթէ Ներոնեան ախորժակներ ունին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱԶԱՐԷՆ ՄԷԿԸ

«Նոր երկիր»ի մէջ (Ինչ-ակեան), վեթերան ընկերը մը պատասխանելով Հայաստանի կրթական գործավար Մուաւեանի մէկ յօդուածին, որ «փինաչի»-ներ եւ «տգէտ»ներ կոչած էր Շնչակեանները, վկայութեան կը կանչէ Մոսկուայի «փրավտա»ն։ Պոլշեւիկ պաշտօնաթերթը, այս տարի մարտ 20ին գրուած յօդուածի մը մէջ, ուշագրաւ մերկացումներ կը կատարէր խորհրդային արքայութեան կրթական - հրատարակչական խեղճութեան մասին։ Այդ յօդուածին վրայ հիմնուելով, «Նոր երկիր» դիտել կուտայ (26 յունիս).

— *«Եթէ խորհրդային երկիրներուն կրթական գործը այսպիսի ցաւալի կացութեան մէջ է, այլ եւս այդ ինչ ահագին աղմուկ էք բարձրացրել, իբր թէ բոլոր սովետական քաղաքացիներին լուսաւորել էք։ Արդեօք լաւ չէ՞ր լինել, որ փոխանակ օտար երկիրների գործերին միջամտելու, մի քիչ ուշադրութիւն դարձնէիք դասագիրքեր, դպրոցական առարկաներ եւ լաւ ուսուցիչներ ունենալու համար։ Յամենայն դէպս, կապիտալիստական երկիրներում դպրոցները եւ ուսման գործը, ինչպէս նաեւ երախաների առողջապահութեան եւ խնամքի գործը շատ աւելի լաւ պայմաններում են գտնուում։*

«Ձեր պետական հրատարակութիւնները ամէն տարի տասնեակ միլիոնների թուաս են տալիս։ Բացի այդ, պետութեան հաշուին հրատարակուած գրքերից հարիւրին քառասունը բովանդակում են ցարերի, թագաւորների, արիստոկրատների եւլն.ի պատմութիւններ, ժողովրդականացած եւ հանրամատչելի դարձած։ Պետական հրատարակութիւններից միայն հարիւրին 18 օգտակար բովանդակութիւն ունին։

«Ձեր պետութեան հաշուին միլիոններ արժող ձեր հրատարակութիւնների փուքը մի քանի դրանով ծախւում են Աֆղանիստանում, Պարսկաստանում եւ Թուրքիստանում որպէս բան փաթթելու համար գործածուող թուղթ հէնց ձեր պետական առեւտրական հաստատութիւնների կողմից։ Տարեկան մի քանի տասնեակ միլիոններ արժող այդ հրատարակութիւնների հրատարակիչները, մինիստրավայել վարձատրութիւններ են ուել նոյն հրատարակութեանց հեղինակներին, որոնց մեծ մասը ձեզ նման կոմիսէրներ են։

«Այս բոլորը ես չեմ ասում, այլ ասում է «Փրավտա», ուսական համարեա համայնավար կուսակցութեան օրկանը։

«Ես միայն արտագրում եմ եւ ցաւում, ցաւում, որ սոցիալիզմի անունով ինչպիսի սոսկալի շահագործումի են ենթարկւում խորհրդային երկրներում ապրող գիւղացիներն ու բանուորները։»

ԱՆԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆԵՐ.— Երեւանի մէջ քննուած են 265 տուներ, որոնք անբնակելի են, այնքա՛ն փլուզումի ենթակայ։ Այս տուներուն մէջ կը բնակին 5000էն աւելի մարդ։ Եթէ վերանորոգութիւն, ծախքերը աւելի քիչ կ'ըլլան քան եթէ 3—4 խոշոր նոր շէնքեր շինուէին։ Նոյնպէս նոր շէնքերը չպիտի կրնան նոյնքան բազմութիւն ընդունիլ իբրեւ բնակիչ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Երեւանի մէջ ալ երեք հոգի

«Իւնիօն Թիլէկրաֆիք» կը հաղորդէ որ Մոսկուայի պատերազմական խորհուրդը վաւերացուցած է մահավճիռը Նախկինի գնդապետ Պաթուրինի, որ Մոսկուայի մէջ կը նկատուէր իբրեւ մեծ դուքս Նիքոլայի ներկայացուցիչը։ Պաթուրին կիրակի գիշեր գնդակահարուած է։ Անցած շաբաթ նոր ձերբակալութիւններ կատարուած են ռուս հին ազնուականութեան շարքերուն մէջ։ Հինգշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը բազմաթիւ մահավճիռներ տրուած են։

Երեւանի մէջ մահուան դատապարտուած են կարմիր բանակի երեք սպաներ, որոնք զինուորական գումարներ իւրացուցած ըլլալու ամբաստանութեան տակ էին։ Սարաթովի մէջ վեց աւազակներ նոյն պատիժին դատապարտուեցան։

Մինսկի մէջ գնդակահարուած են 27 հոգի, որոնց մէկ քանին կին։ Քրոնշլոթսքի մէջ իննը ծովային սպաներ նոյնպէս հրացանագարկ եղած են։ Փսքովի մէջ նոյն բախտին ենթարկուած են 17 ազարակապաններ, որոնք 1926ի ապստամբութենէն վերջ բանտարկուած էին։

Նոր ահաբեկութիւն մը Մոսկուայի մէջ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Ռիկայէն.—

Այն պահուն, ուր Մոսկուայի յեղափոխական դատարանի նախագահ Օրլօֆ չորս նախկին սպաներու դէմ տրուած մահավճիռը կը կարդար, երիտասարդ մը Օրլօֆի ուղղութեամբ ռումբ մը նետեց եւ քանի մը ձեռք աւտրճանակ պարպեց։ Ծանրապէս վիրաւորուած, Օրլօֆ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

Ահաբեկիչը ձերբակալուեցաւ. անունն է Պէքէնտորֆ, նախկին գիւղական, որ յայտնեց թէ Օրլօֆի դէմ անձնական վրէժ ունէր, գինքը 2ուկէս տարի բանտարկութեան դատապարտած ըլլալուն համար։

**** Մահափորձէն օր մը առաջ, Պէքէնտորֆ բանտէն ազատ ձգուած էր իբրեւ խելագար։ Վերջին լուրերու համաձայն, Օրլօֆի վէրքը ծանր չէ։*

«Իւմանիթէ» այս ոճիրն ալ կը վերագրէ Լոնտոնի նաւթատէրերուն և քաղաքագէտներուն։ Կ'ըսէ թէ քննութիւնները կը շարունակուին, մեղսակիցները երեւան հանելու համար։

Պոլշեւիկեան օրկանը կը վերջացնէ սպառնական շեշտով.— «Այսպէս, պարոն ոճրագործները կը շարունակեն։ Թող չզարմանան բնաւ, եթէ խորհրդային միութիւնը շարունակէ ինքնապաշտպանութեան դիմել։

«Մեզմէ մէկին տեղ, անոնցմէ քսանը Թո՛ղ իյնան»։

Գերմանիա կը գործէ Թուրքիոյ մէջ

«Թան»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ թէ Թուրք կառավարութեան եւ գերման խմբակի մը միջեւ պայմանագրութիւնը կնքուած է. Քէօթահիա - Պալըքէսիր և Կեսարիա - Ուլու Քըշլա գիծին շինութեան համար, ընդամէնը 400 քիլոմեթր։ Շինութեան ընդհանուր ծախք հաշուուած է 15 միլիոն տոլար, պայմանաժամ՝ մօտ երեք տարի։

Թուրք կառավարութիւնը շինութեան ծախքերը պիտի հատուցանէ ութը տարիէն։ Չամաձայնութեան պայմանները գրեթէ նոյնն են Էնկիւրի - Էրէյլի գիծը շինող շուէտական խմբակին պայմաններուն հետ։ Այսպէս՝ Թուրք կառավարութիւնը վճարումները պիտի ընէ գանձատոմսերով, պայմանաւ որ անոնք ընդունուին գերման դրամատուններու խմբակի մը կողմէ, որոնց գլուխը կը գտնուի Տրէզտներ Պանքը։ Այսինքն շինութիւններու վերջանալուն, այս սեղանաւորական խմբակը յանձնառուին վճարած պիտի ըլլայ բոլոր ծախքերը եւ պահանջատէր պիտի ըլլայ միայն Թուրք կառավարութենէն։ Կրնայ ըսուիլ թէ ասիկա պարզապէս գերմանեան դրամատուններու կողմէ Թուրք կառավարութեան եղած փոխատուութիւն մըն է։ Այս գերման դրամագլուխին արտածումին համար պէտք եղաւ առնել գերման կառավարութեան արտօնութիւնը։

Թղթակիցը կ'եզրակացնէ. «Այս պայմանագրութեան ստորագրութիւը ցոյց կուտայ որ Գերմանիա որոշապէս կը փափաքի գերակշիռ դիրք մը գրաւել Թրքական հրապարակին վրայ»։

«Չինուորեալ ազգ»ի օրենքը

Չամաձայն Լիոնի ընկերվարական համագումարի որոշումներուն, ընկերվարական կուսակցութեան ազգային խորհուրդը կիրակի օր գումարուեցաւ՝ վիճաբանելու համար զինուորական կազմակերպութեան ծանօթ օրինագիծին մասին, զոր երեսփոխան Ժողովին առջեւ պաշտպանած էր Փօլ Պոնքուր, եւ որուն քուէ տուած էին ընկերվարական երեսփոխանները։

Վիճաբանութիւնները շատ բուռն եղան եւ երկար տեւեցին։ Կիրակի ամբողջ գիշերը լուսցուցին, ու հազիւ երկուշաբթի առաւօտ ժամը 5ին կարելի եղաւ համաձայնութեան եզր մը գտնել՝ վաւերացնելու համար խնդրոյ առարկայ օրինագիծը։ Մեծամասնութիւնը համամիտ էր զինուորական օրինագիծին, փոքրամասնութիւն կազմող ձախերը կ'առարկէին որ ընկերվարական կուսակցութեան չի վերաբերիր պատերազմի կազմա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԱԺՇՏ. ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՄԷՋ

Այս ամառ Թրանքֆորթի մէջ պիտի բացուի միջազգային երաժշտական ցուցահանդէս մը։

Հայաստանի կողմէ ներկայացուցիչ պիտի ղրկուին Սպենդիարեան եւ ... Օպանիլաշվիլի, առաջինը դասական եւ երկրորդը՝ ժողովրդական երաժշտութեան համար։

Համերգներուն յայտագրին մէջ կը մտնեն հայ երաժշտագէտներուն ստեղծագործութիւնները, Սպենդիարեանի եւ Տէր-Ղեւոնդեանի նուագախումբի կտորները, Բարխուդարեանի, Կոմիտասի, Ռ. Մելիքեանի եւ ուրիշներու երգչական կտորները։ Այս համերգները պիտի տրուին ցուցահանդէսին պատրաստ ուժերուն կողմէ եւ՝ ղեկավարութեամբ Սպենդիարեանի։

Ցուցահանդէս պիտի ղրկուին նաեւ նմոյշներ՝ ժողովրդական երաժշտական գործիքներէ, զրի առնուած ժողովրդական անմշակ երգերէ, եւ երաժշտութիւն՝ հայկական նօթաներով։

ՀԱՅՏԱՍՏԱՆԻ ԶՔԱՒՈՐՆԵՐԸ ԵՒ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏՆԵՐԸ

Հայաստանի մէջ զանազան եւ զարմանազան միութիւններ կան։ Ահա Զքաւորներու միութիւնը։ Ի՞նչ կ'ընեն, ի՞նչ է իրենց նպատակը։ Ահա առայդ, արձանագրութիւնը անոնց մէկ ժողովին (Խորհրդ. Հայաստան, 14 յունիս).—

Էվչիյար գիւղի Զքաւորական ժողովի արձանագրութեան մէջ կարդում ենք։

1. Լսեցին.— Զքաւորական խմբակի հարցը։

2. Որոշեցին. — Լսելով ընկ. Սիմոնեանի զեկուցումը Զքաւորական խմբակ կազմակերպելու մասին, հարկ եղած դէպքում պատրաստ ենք դուրս գալու իմպերիալիստ պետութիւններին յաղթահարելու։

Նշական գիւղին հողատէր գիւղացիները, սակայն, կը սպառնան այն գիւղացիներուն, որոնք կ'անդամակցին Զքաւորական խմբակներու։

— Գործից դուրս կ'անենք ձեզ, եւ Թող կոմունիստները պահեն ձեզ։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ

Խորհրդային Հայաստան կը գրէ (14 յունիս).—

Վերջին վիճակագրութիւններու համաձայն, Ալեքսանդրապոլ վերադարձած են 12,000 հոգի, որոնք մեկնած էին երկրաշարժին պատճառով։ Նախկին բնակիչներէն դեռ կը պակսին 5—6000 հոգի, որոնք պիտի վերադառնան, անմիջապէս որ բնակարանային տագնապը անհետանայ։

Քաղաքը եռանդագին նորոգուած է վերաշինութեան։ Կարճ ժամանակի մէջ շինուածանիւթերու ռազմադաշտ ըլլար։ Վերաշինութեանգործին մեծ ուժեղութեան համար անբաւական են աշխատողձեռքերը։ Նոյն իսկ շատ աշխատանքներ կարելի չըլլար սկսիլ, որովհետեւ կը պակսին արհեստաւոր բանուորներ։

Կայարանին, քաղաքին եւ կազակի կայանին մէջ լեռնանման դիզուած են շինուածանիւթերը, գորս «նէբ ուղարկել է Խորհրդային Ռուսաստանը»։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՆՈՒՆԴՆԵՐՆ ՈՒ ՄԱՀԵՐԸ.— Ապրիլ ամսուան ընթացքին, Հայաստանի մէջ ծնած են 4152 հոգի, որոնց 2166ը մանչ։ Մեռած են 1567 հոգի, 794ը՝ այր։ Ամուսնութիւն՝ 561, ամուսնալուծում՝ 37։

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄԻ ՎԱՐԶԿԱՆՆԵՐԸ

Հայ եկեղեցւոյ հաստատութիւններուն դէմ սկսուած դաւադրութիւնը մեզի յայտնի էր այն օրէն, երբ Մոսկուայի ստրկամիտ սատրապները ոտք դրին մեր երկիրը։

Եկւորները բաւական փորձառութիւն ունէին հասկնալու համար թէ հայ ժողովուրդը իր ամբողջական գանգուածովը, հայրենիքէն ներս կամ դուրս, շատ ամուր կապերով կապուած է իր հայրենի եկեղեցական հաստատութիւններուն, որ մէկ մարդու նման պիտի փոթորկուի, եթէ անոր հարուած հասցնել փորձեն օտարներ կամ անոնց ստրկահոգի հայանուն գործակալները։

Այս համազումարի հետեւանքն է այն մաքիավելեան եղանակը, որ այսօր կը կիրարկուի խորհրդային մարզպաններուն կողմէ։ Անոնք հացի փշրանքներ շողացնելով եկեղեցական հաստատութիւններէն ներս բոյն դրած սովորական սրիկաներու աչքին, զանոնք կատղած շուներու նման հրապարակ հանած են ներսէն փարատելու համար հաստատութիւնները, իհարկէ պաշտպան ու թիկունք հանդիսանալով անոնց բոլոր լրբութիւններուն։

Անշուշտ ասիկա տաղտկալի ձեւ մըն է որ ամէն օր հրապարակը աղմուկով կը լեցնէ, սակայն քանդումի ամենաապահով եղանակն է։ Անոնք ուզեցին մէկ հարուածով այս տաղտուկէն ազատիլ։ Այդ նկատումով պատրաստեցին տխրահռչակ օրէնքը, որուն գործադրութեան թուական նշանակած էին Ապրիլ 1ը, սակայն նախ քան գործադրութիւնը, տարաձայնութեան փորձով մը ուզեցին հասկնալ թէ երկրի եւ թէ արտասահմանի ժողովուրդին տրամադրութիւնը։ Եւ երբ տեսան թէ անիկայ կը փոթորկուի եւ այդ փոթորիկին տակ իրենք կը խեղդուին, ձեռք քաշեցին վճռական գործողութեան մտադրութենէն, թողնելով որ վարձկաններու վհմակը կատարէ ծրագրուած գործը. հոգ չէ թէ քիչ մը տաղտկալի աղմուկով։

Ու «Ազատ Եկեղեցի»ի պըղտոր եւ լրբիլի եղբայրակցութիւնը կը շարունակէ իր աղմուկը, անարգ ու կեղտոտ եղանակով մը։ Վարձկաններու այս վհմակը դանդաղ բայց յարատեւօրէն կը գործադրէ խառնածին-ներու դաւադիր ծրագիրը։ Բացած են տոմարներ եւ տմէն ծխական շրջանի մէջ 20 սեւ հոգիներու եւ հացկատակներու անուններն կ'արձանագրեն ու համաձայն օրէնքի տրամադրութեան՝ նոյն ծխական շրջանի եկեղեցին ու յարակից հաստատութիւնները ոտիկանին կարգադրութեամբ կը յանձնուի 20 հոգինոց համբակին։ Ու այսպէս աստիճանաբար այս արձանագրութեան գործը կը հասնի մինչեւ Էջմիածնի մայր աթոռը եւ այն ալ նոյն կարգով կը յանձնուի վաղարշապատէն բերուելիք 20 դատարկապորտ հացկատակներու։

Կը տեսնէք թէ ինչպէս գործը կ'ընթանայ համաձայն «ժողովուրդի» փափաքին ու գանկութեան, իսկ «ժողովրդանուէր» կառավարութիւնը, պարզապէս կը պաշտպանէ խորհրդային քաղաքացիներու իրաւունքները։ Չէ՞ որ, միշտ կարելի է ճարել 20 սեւ հոգի, իւրաքանչիւր ծխական շրջանի մէջ, իբրեւ խորհրդային քաղաքացի։

Այս խորամանկ եղանակը խիստ օգտակար կը հանդիսանայ խաբելու համար գոնէ արտասահմանի հայերէն շատ շատերը։ Մէջը ըլլալով նաեւ հոգեւոր հովիւներէն ոմանք, որոնք առանց բարակը փնտռելու հրապարակ կուգան մեղադրելու անոնք, որ այս վտանգը կը մատնանշեն եւ կ'աշխատին մեր երկրին մէջ կատարուած ստոր խաղերը երեւան հանել եւ հասարակութեան ծանօթացնել։

Ջինովիեվի եւ Թրոցկիի Հայաստան նստան ձեռնասուններն անշուշտ վերեւի ներշնչումներով, ձեռնարկած են այս մաքիավելեան եղանակին, հայ ժողովուրդի ուշադրութիւնը կեդրոնացնելու համար կրօնական-եկեղեցական խնդիրներու շուրջ, որպէսզի զբաղի այդ վէճերով եւ մոռնայ քաղաքական այն անարգ վիճակը որուն մէջը գտնուի։ Ճիշտ այնպէս ինչպէս ժամանակ մը Թրքական բռնապետութիւնը ստեղծած էր թիւրքահայ ժողովուրդին մէջ։ Այդ շրջանին ալ օրուան հերոսները կը հանդիսանային օտար ապականուած միսիոնարները եւ անոնց շուրջ վարձկան հայ հացկատակները, միշտ «եկեղեցական բարեկարգութեան» անունով։

Ց. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԸ

Մոսկուայի հայ թատերական տունը, կամ ինչպէս կը կոչուի, արհեստանոցը, հինգ տարուան կեանք ունի։ Նախապէս, առաջին երեք տարիներուն, կը կոչուէր «Հայկական պետական Տրամաթիք Դպրոց» եւ տուաւ շարք մը աշխատանքներ։ Ցետոյ, պահ մը ընդհատուեցան աշխատանքները եւ մասնակցողներէն մաս մը վերադարձաւ Թիֆլիս կամ Երեւան, ոմանք ալ մտան Մոսկուայի Թատրոններուն ու Թատերական դպրոցներուն մէջ։ Դպրոցը վերսկսաւ իր աշխատանքները 1926ի Նոյեմբերին, Խորհրդային Հայաստանի Մշակութային տան կից։ Նիւթական անձկութեան պատճառով, այդ եղանակին ընթացքին ալ հազիւ երեք ամիս աշխատեցաւ։

Այժմ դպրոցը ունի 12 աշակերտ։ Ղեկավարն է վախտանգով Թատրոնին դերասաններէն Ռ. Ն. Սիմոնեան։ Այս տան նպատակն է ծառայել իբրեւ շրջուն Թատրոն Հայաստանի, ինչպէս նաեւ Ռուսիոյ Հայ գաղութներուն մէջ։

Դպրոցը այս վերջին եղանակին, իբրեւ քննութիւն իր կատարած աշխատանքներուն, Մոսկուայի մէջ ներկայացուցած է պարոնեանի «պաղտասար Աղբար»ը, փոխելով անունը «Ապահարգան»ի։ Ռեժիսարներն էին Ռ. Ն. Սիմոնեան եւ Ի. Մ. Ռափոփոր։ Ռեժիսորութիւնը չափազանց պարզ էր, ներկայացումը՝ աշխոյժ ու թեթեւ։

«Փրավտա»ի Թատերական քննադատին կարծիքով, դպրոցին ուսանող-դերասանները ցոյց տուած են ընդունակութիւն։ Կը խազան վստահ, եւ կը տիրեն բեմական օրէնքներուն։ Կ'ընկերանար խաղին Ա. Խաչատրեանի նուագախումբը։

ՆՈՐ - ՄԱԼԱԹԻԱ

Նոր-Մալաթիա ընկերութեան ներկայացուցիչները արտօնութիւն ստացած են փարաքարի եւ Երեւանի շրջականերուն մէջ իրենց յատկացուած հողամասերու վրայ կառուցանել Նոր-Մալաթիա մը, ուր պիտի գան բնակիլ արտասահմանի իրենց հայրենակիցները։

ՀԵՌԱԻՈՐ ԳԱՂՈՒԹԻ ՄԸ ՁԻԳԵՐԸ

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

ԹԱՒՐԻԶ, 8 Յունիս

Պարսկաստանի հայ գաղութներու մէջ վերջին 75ամեակի (1852 - 1827) ընթացքին, Թաւրիզի հայ համայնքը առաջնակարգ տեղ կը զբաւէ ոչ միայն իր ազգային եւ կրթական հիմնարկութիւններով, այլեւ իր հանրային, յեղափոխական եւ միշտ շարժուն ու գործունեայ կեանքով։

Թաւրիզի փոքրաթիւ հայ գաղութը երեք քառորդ դարու ընթացքին կրցած է կանոնաւոր ճամբու մէջ դնել իր ազգային հիմնարկութիւններու ղեկավարութիւնը, թէ բարոյապէս եւ թէ անտեսապէս։

Երբ 1840ական թուականներու սկիզբներէն, Ատրպատականի Հայոց Առաջնորդութեան աթոռը, Մակուի Ս. Թադէի վանքէն Թաւրիզ կը փոխադրուի, Ատրպատականի հայութեան հանրային կեանքը նոր թափ կը ստանայ, շնորհիւ առաջնորդներու եւ անոնց շուրջ խմբուած կրթասէր եւ բարեխիղճ գործիչներու աշխատանքին։

Այս վիճակը, գեղեցիկ աւանդութեամբ մը, ամբողջ 75 տարի շարունակուած է մինչեւ մեր օրերը։

Շատ հրահանգիչ էջեր ունի Թաւրիզի հայ գաղութի 75-ամեայ պատմութիւնը, ուր երեւան կուգան՝ կրօնական, ազգային, դպրոցական, մշակութային, լրագրական, յեղափոխական, եւ ուրիշ բազմատեսակ աշխատանքներ։

Երկար պիտի ըլլար ցաւագին սուղ էջերուն մէջ պատկերացնել այս գաղութի վերջին 75-ամեակի պատմութիւնը, որուն համար ճոխ նիւթեր հաւաքած եմ, յարմար առթիւ մը, առանձին գրքով հրատարակելու համար։

Այժմ, կը բաւականանամ Թուային ակնարկով մը։—

ԱՐԱՄԵԱՆ ԴՊՐՈՑ.— Թաւրիզի Ղալա (կամ Բերդաթաղ) քաղաքամասին մէջ, Առաջնորդարանին եւ Աստուածածին Մայր Եկեղեցւոյն կից այս դպրոցը, հիմնուած է 1851ին, Առաջնորդ Սահակ եպիսկոպոս Սաթունեանի ջանքերով։

Ժամանակի հարուստ եւ գիրքի տէր դէմքերը վարած են այս դպրոցի տնտեսական գործերը, առաջնորդներու նախագահութեամբ։ Առաջնորդները, միաժամանակ խառնուած են նաեւ դպրոցի ծրագրային եւ կրթական կեանքին, կատարելով երբեմն դրական եւ յաճախ բացառական գործեր, դպրոցի ներքին կեանքին մէջ։

Արամեան Դպրոցին մէջ իբրեւ տեսուչ եւ ուսուիչ պաշտօնավարած են մեր գրականութեան եւ ազգային կեանքի մէջ անուն հանած դէմքեր, — Սաժուէլ Գիւլզատեան, անմահ Րաֆֆին (Յակոբ Մելիք Յակոբեան), Մեսրոպ քահանայ (ապա Շուշւոյ վարդապետ), Փափազեան (հայր՝ Վրթանէս, Ներսէս, Յուսիկ եւ Վահան Փափազեան եղբայրներու), Աւագ Խան Ագթանտիլեան, Բարթուղիմէոս եպիսկոպոս, Ռոստոմ (Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնադիրներէն), Ռուբէն Խանազատ (Հնչակեան կուսակցութեան հիմնադիրներուն), լեզուաբան Հրաչեայ Աճառեան եւլլն.։ Վերջին երեսունամեակի տեսուչներն են՝ Աբեղեանցով Ալէքսանեան, Ալէքսան Տէր Վարդանեան, իսկ արդի տեսուչ՝ Մինաս Սահինեան։ Այս դպրոցը իր փայլուն շրջանները շատ ունեցած եւ նոյն իսկ տեսակ մը միջնակարգ վարժարանի դեր կատարած է Թաւրիզի հայ գաղութին համար։ Անցեալի մէջ տնտեսական բազմաթիւ աղբիւրներ ունեցած է, որոնք տարիներու եւ պարագաներու ընթացքին հետզհետէ ցամքած են։

Դպրոցը կուսակցական պայքարի առարկայ եղած է տարիներ շարունակ, մինչեւ որ ի վերջոյ, 1919էն սկսեալ, անցեր է Հ. Յ. Դաշնակցութեան ձայնով ընտրուած Հոգաբարձական Մարմիններու ձեռք եւ այդպէս ալ կը շարունակուի ցարդ։

Արամեան Դպրոցի անփակնութիւնն է նաեւ «Արամեան Թատրոն»ի շէնքը՝ հիմնուած 1914 - 1915ին։

Ընդհանուր Պատերազմի եւ տնտեսական անձկութեան պատճառով Արամեան դպրոցը տասը տարիներէ ի վեր զրկուած է իր կալուածներու (դիւղ և այգի) արդիւնքներէն (այժմ շատ անշան գումարներով վարձու տրուած են) եւ որ գլխաւորն է դրամական եւ կատակային հասոյթներէն։

Վերջին տարիներս, Արամեան դպրոցի դրամական աղբիւրները կը կազմեն դրացական աշակերտներու թոշակները, ներկայացումներէն, նուէրներէն եւ զանազան ձեռնարկներէն գոյացած դրամները, թատրոնի վարձքը, եկեղեցւոյ արդիւնքները եւ պատահական մուտքեր։ Այսուհանդերձ, դպրոցիս կրթական գործը միշտ յաջողութեամբ յառաջ տարուած է եւ զուտ ազգային ու հայկական ոգին գլխաւոր ձգտումը եղած է, տարիներէ ի վեր։

Ամէն տարի, տեղի կ'ունենայ ուսումնական տարեվերջի հանդէսը, որուն ներկայ կ'ըլլայ երկսեռ բազմութիւն, լսելով դպրոցի կրթական եւ ելմտական զեկուցումները։

Արամեան դպրոցի 1926—27 ուսումնական տարեշրջանի ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ Յունիսի 5ին, Արամեան թատրոնին մէջ, որ լեցուած էր խուռն հասարակութեամբ։

Հանդէսին ներկայ էին թեմական առաջնորդ Տէր Ներսէս Արքեպիսկ. Մելիք-Թանգեան, կուսակցական, ազգային, կրթական եւ հանրային հիմնարկութեանց ներկայացուցիչները եւ աշակերտութիւնը։

Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր հայրենիք»ով որ յոտնկայս լսուեցաւ։ Տղայ եւ աղջիկ աշակերտները արտասանեցին հայերէն եւ պարսկերէն ոտանաւորներ (պարսկերէնը՝ միայն տղաները)։ Դպրոցի երգեցիկ խումբը ղեկավարութեամբ երաժշտութեան դասատու Պ. Շահէն Դիլանեանի, երգեց քանի մը ժողովրդական քառաձայն երգեր— «Ալագեազ», «Հոլի Անուշ», «Ես մէկ պատիկ եար ունեմ», «Ծառիս տակը», «Ջուր ա գալի»։

Դպրոցի տեսուչ Պ. Մինաս Սահինեանը, այս տարի եւս կարդաց 1926—27 տարեշրջանի տեղեկագիրը, որմէ կը քաղեմ քանի մը կարեւոր թիւեր։ Արամեան դպրոցը 1926-1927 տարեվերջին ունեցած է 136 երկսեռ աշակերտութիւն (աղջիկ՝ 60, տղայ՝ 76), ուսուցիչներ՝ 10 (8 ուսուցիչ եւ 2 վարժուհի)։ Աշակերտութեան տնտեսական վիճակի պատկերը հետեւեալն է՝ 9 հոգի բարեկեցիկ, 68 միջին վիճակ եւ 59 չքաւոր ծնողներու զաւակներ են։ Տղաները աւելի յառաջդիմութիւն ցոյց տուած են քան աղջիկները։ 136 աշակերտուհիները տարուան ընթացքին կարդացեր են 1991 կտոր գիրք, իւրաքանչիւրը միջին հաշուով 20 գիրք։ Դպրոցական օրերու թիւը եղած է 179, աւանդուած դասերը՝ 5025։ Այս տարի դպրոցի շրջանն աւարտեցին 15 աշակերտներ, որոնց 7 տղայ եւ ութը աղջիկ։

Շրջանաւարտները համապատասխան վկայագիր ներկայացնելով կ'ընդունուին Ատրպատականի Հայոց թեմական դպրոցի Գ. դասարանը։

Դպրոցի տարեկան ընդհանուր ելեւմուտքը եղած է 4136 թուման (կամ տոլար) որու դիմաց գանձուած է 3413 թուման, ուրեմն դպրոցը բաց ունի 725 թուման։ Այս գումարէն վճարուում կը սպասուի մօտ 150 թուման, ուստի մինչեւ 1 Սեպտեմբեր 1927, դպրոցը 575 թուման բաց ունի, ինչ որ պարտք կը մնայ ուսուցիչներուն։ Տարեկան 4139 թուման մուտքէն 1044 թուման գանձուած է աշակերտներու թոշակէն։ Իսկ ներկայացումներէն, վարձքերէն եւ զանազան ձեռնարկներէն գոյացած է 1177 թուման։ Ուսուցիչներուն (10 հոգի) իբրեւ ռոճիկ վճարուած է 2200 թուման։

Այս զեկուցումներէն յետոյ, Առաջնորդ Ներսէս Արքեպիսկոպոս քանի մը խօսքով գնահատեց ուսուցչական խմբի եւ տեսուչ Պ. Մինաս Սահինեանի ջանքերը։

Հոգաբարձութիւնը եւս իր կարգին, կարելին ըրած է դպրոցի տնտեսականը ապահովելու համար։ Առանձին գնահատութեան արժանի են խումբ մը ծնողներու ջանքերը, զանազան ձեռնարկներով դպրոցի նիւթական միջոցները արդիւնաւորելու համար։

ՄԱՍԻՍ

ՎԱՌԵԼԱՆԻՒԹԻ ՀՈԳԵՐ

Ցնտեսագէտներ այժմէն իսկ մտահոգ են վառելանիւթերու սպառումով եւ նոր նիւթեր գտնելու պէտքով։

Աշխարհի վառելանիւթերու պահեստը ճշդիւ ծանօթ չէ։ Երկրաբաններու գնահատումով, հանքածուխը պիտի սպառի ամբողջովին 15—20 դար յետոյ։ Քարիւղի մթերքն ալ հանքածուխի չափ կը հաշուեն, բայց գանազան գործածութիւններ աւելի արագ պիտի սպառեն զանիկա։

1875ին հանքածուխի սպառումը 290 միլիոն թոնօ էր, 1919ին 1200 միլիոն թոնօյի բարձրացաւ։ Հանքածուխի այս հսկայ քանակութիւնը կը ներկայացնէ 7200 եռիլիոն քալորի։

Քարիւղի արտադրութիւնը 1920ին եղած է 100 միլիոն թոնօ, որուն ջերմական ոյժն է 100,000 եռիլիոն քալորի։ Ընդհանրապէս կ'ընդունուի որ հարիւրին 70ը հանքածուխի մթերքին, այսինքն 700 միլիոն՝ կը գործածուի մեքենական ուժեր արտադրելու համար։ Ելեկտրական լաւագոյն գործարանի մը մէջ 1 քիլօ հանք պէտք է քիլօ-վաթ-ժամու համար, այսինքն 736 կրամ հանքածուխ կը սպառի 1 ձի-ժամի համար։

Հանքածուխի տեղ կը գործածուի ելեկտրականութիւն, հոն ուր հանքածուխ չկայ։ Բայց մինչեղեռ հանքը կը փոխադրուի շատ հեռու, ելեկտրականութիւնը 370 քիլոմեդրէն անդին չերթար։ Ելեկտրագէտներու հաշիւներուն համեմատ, նիագարայի, քոնկոյի, Զամպեզի ջրվէժները եթէ ամբողջապէս շահագործուին, 50 միլիոն ձիու ուժ կրնան ունենալ։ Ածխաններու ուժը կը հասնի 80 միլիոն ձի-շոգիի, որ հաւասար է այժմեան հանքածուխի ուժին։ Միայն թէ ջրվէժներու ուժը միշտ նոյն արդիւնքը չի տար ամէն եղանակի։ Աշխարհի ջրվէժներու ուժը կը հաշուեն 745 միլիոն ձի, սակայն 1/4րդ մասը կարելի է շահագործել, այնպէս որ 4000 եռիլիոն քալորի կրնանք ստանալ։

Այս ուժերը տակաւին չսպառած մարդիկ պիտի օգտագործեն հովը եւ ծովախաղացքը։ Հովը կը փչէ երբեմն տկար։ Հարկ պիտի ըլլայ գտնել նախապէս կանոնաւորող մեքենաներ։ Ծովախաղացքները մեծածախս հաստատութիւններ կը պահանջեն։

Ուժի անսպառ աղբիւր մըն է արեւուն ջերմութիւնը։ Արեւուս գիտունին համեմատ երկրի ստացած ջերմութիւնն է 530,000,000,000,000,000 քալորի։ Գիտութիւնը կը ջանայ գտնել միջոց մը, օգտուելու համար այդ ահռելի ուժերուն։ Տարեկան մուտքէն 1044 թուման գանձուած է աշակերտներու թոշակէն։ Իսկ ներկայացումներէն, վարձքերէն եւ զանազան ձեռնարկներէն գոյացած է 1177 թուման։ Ուսուցիչներուն (10 հոգի) իբրեւ ռոճիկ վճարուած է 2200 թուման։

Այս զեկուցումներէն յետոյ, Առաջնորդ Ներսէս Արքեպիսկոպոս քանի մը խօսքով գնահատեց ուսուցչական խմբի եւ տեսուչ Պ. Մինաս Սահինեանի ջանքերը։

*Հոգաբարձութիւնը եւս իր կարգին, կարելին ըրած է դպրոցի տնտեսականը ապահովելու համար։ Առանձին գնահատութեան արժանի են խումբ մը ծնողներու ջանքերը, զանազան,

ԽՍԿՕՏՉՈՒՆ ՅՈՎՈՂՈՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

— Ես ձեզ ասացի, որ ես ոչ մի բան չեմ հասկանում այդ գործերից, ես ոչ մի բան չեմ հասկանում այդ գործերից, ես ոչ մի բան չեմ հասկանում այդ գործերից,

կերպութիւնը, նոյնիսկ ժողովրդավար հիմերու վրայ։ Զախերու ներկայացուցիչներն էին Զիրոմսքի, Պրաք, Տիւմուլէն, Լրպա, Լը Թրօքէ, Մէկրէ, որոնք անխնայ քննադատեցին Օրինագիծին ինպատա խօսեցան մանաւորաբար Փիէռ Ուրնօտէլ, Լէոն Պլում եւ Փօլ-Պոնքուր։ Ի վերջոյ 176ի դէմ 3019 քուէով ընդունուեցաւ այս վերջիններուն ներկայացուցած բանաձեւը։ Մէկրէի ձախակողմեան բանաձեւը 165 քուէ միայն ստացաւ։

Ընդունուած բանաձեւով, ընկերվարական երեսփոխանները եւ ծերակուտականներուն կը յանձնարարուի ընդունիլ տալ այն էական միտքերը, զորս կուսակցութիւնը պաշտպանած է վերջին պատերազմի ընթացքին։ Ասոնք են՝ Բ. յօդուածին մէջ նախատեսուած պարագաներէն դուրս, շարժման մէջ չդնել ազգային պաշտպանութեան մեքենան, գրաւել զրամատիրական գոյքերն ու ձեռնարկները, չնչել պատերազմի շահերը, կեդրոնացնել պարենաւորման սպասարկութիւնը, ճշդել Սորհրդարանի պարտականութիւնը, պատերազմին հանդէպ հաւասարութիւն բոլոր Ֆրանսացիներուն։

Միւս կողմէ, սխալ մեկնութիւններու տեղի չտալու համար, օրէնքին մէջէն պիտի չնչուին այն բոլոր տրամադրութիւնները, որ կարծել կուտան թէ կիներն ալ պիտի զինուորագրուին, արհեստակցականները պիտի չնչուին եւ բանւորական ու ընկերվարական կազմակերպելութեանց գործելու ազատութիւնը պիտի զեղչուի։

Այն պարագային ուր միւս կուսակցութիւնները վերոյիշեալ կէտերուն դէմ հակառակին եւ մեծամասնութիւն ձեռք բերեն, ընկերվարական երեսփոխաններն ու ծերակուտականները ամբողջ օրինագիծին դէմ պիտի քուէարկեն։

Ռուսերէն յարաբերութիւնները

Լոնտոնէն կը հեռագրեն յունիս 27 Թուականով.—

Հակառակ խորհրդային դիւանագէտներուն կամքին, թուրք կառավարութիւնը ոուս գաղթականներուն Թուրքիա բնակութիւնը երկարաձգեց մէկ տարի, առանց ստիպելու զանոնք որ թուրք հպատակութիւնը ընդունին, կամ խորհրդարին անցագիր առնեն։ Մոսկուա մեծապէս գայրացած է այս առթիւ եւ զան կը նկատէ անբարեկամական արարք մը իրեն հանդէպ։

Նոյնպէս յանկարծակի դժուարութեանց բախեցաւ Պոլսոյ ոուս գիտական հիմնարկութեան բացումը։ Էնկիւրի նոր երաշխաւորութիւնները կ'ուզէ այդ հիմնարկութեան գործունէութեան մասին, որովհետեւ այնպէս կ'ենթադրուի թէ իր գիտական աշխատանքներու մէկ մասը պիտի յատկացնէ պրոպագանդի։

Ճափոնի կը պաշտպանի Անգլիոյ տեսակէտը

Ժընեւի Ազգերու Խորհրդաժողովը, որ քանի մը օրէ ի վեր անգործութեան ենթարկուած էր, առջի օր վերակենդանացաւ։ Ինչպէս գրած էինք, Անգլիա կը պահանջէր վերաքննել 1921ի Ուաշինկթընի դաշնագիրը՝ զեղչելու համար մեծ մարտանաւերու տարողութիւնը։ Միացեալ Նահանգներու եւ Ճափոնի պատուիրակները շաբաթ օր իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ ուզած էին այս մասին։ Այս պատասխանները հասան երկուշաբթի օր։ Մինչդեռ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը բացարձակապէս կը մերժէ ո՛րեւէ կերպով վերաքննել 1921ի դաշնագիրը, Թոքիօ սկզբունքի ո եւ է առարկութիւն չընէր, ընդհակառակն կը հակի դէպի անգլիական տեսակէտը։

Վերջին օրերս շշուկներ տարածուած էին թէ Ճափոն եւ Միացեալ Նահանգները համաձայնելու վրայ են, եւ թէ նոյնիսկ տեւական խաղաղութեան դաշինք պիտի կնքեն։ Այս լուրերը ինքնին կը հերքուին հիմա եւ Ճափոնի այս դիրքը մեծ աղմուկ կը հանէ քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Այս փոփոխութիւնը պէտք է վերագրել Ամերիկայի այն անհաշտ ընթացքին, որով օժանդակ նաւերու համար եւս կը պնդէր 5-5-3ի համեմատութիւնը պահել, մինչ Ճափոն հաւասար իրաւունք կը պահանջէր։

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի աշխատակիցը կը գրէ թէ Անգլիոյ եւ Ճափոնի միջեւ կարգ մը կէտերու շուրջ համաձայնութիւն գոյացած է.— Այսպէս՝ 1.— Անգլիա եւ Ճափոն միասին պիտի գործեն Զինաստանի մէջ։ 2.— Անգլիա ուժ պիտի տայ Ճափոնի պահանջներուն՝ Միացեալ Նահանգներուն հաւասար օժանդակ նաւեր ունենալու մասին։ 3.— Ճափոն պիտի ընդունի որ 1931ին Անգլիա չինէ Սինկափուրի նաւային խարիսխը, փոխարէն Անգլիա պիտի միանայ Ճափոնի, բոլոքելու համար Միացեալ Նահանգներու Հաւայիի կարեւոր նաւային խարիսխին դէմ։

Անգլեւճափոն բարեկամութիւնը, որ 1921ի Ուաշինկթընի դաշնագրով խախտած էր, այժմ կը վերանորոգուի։

Այս կացութեան առջեւ, ամերիկեան պատուիրակութիւնը մտահոգ՝ կը ծրագրէ «Խաղաղականի Լոքառնօ» մը կնքել ծովային երեք մեծ պետութեանց միջեւ։

Լէոն Տօսէ Լօզանի մէջ

պետնէն յունիս 27 Թուականի հեռագիր մը կ'ըսէ.— Զուիցերիոյ Դաշնակցային Խորհուրդը այս գիշեր հաղորդեց որ Ֆրանսացի արքայականներու պետ Լէոն Տօսէ, որ Փարիզի բանտէն խորամանկ մեքենայութեամբ մը փախած էր, երկուշաբթի առաւօտ գուիցերական սահմանը անցած է եւ այժմ Լօզան կը գտնուի։

Այս լուրը ուրիշ աղբիւրէ չի հաստատուիր, որով պէտք է վերապահութեամբ ընդունիլ։

Քննութիւնները տենդոտ կերպով կը շարունակուին՝ խաղին հեղինակը գտնելու համար։ Մասնաւորաբար ներքին եւ դատական նախարարութիւնները մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան։ Ամէն կողմ հրամաններ տրուեցան ձերբակալելու համար Լէոն Տօսէն եւ Ժօզէֆ Տըլէսթր։ «Ֆրանսէզ»ի խմբագրապետը կը յայտարարէ թէ Լէոն Տօսէ անձնատուր չպիտի ըլլայ, եւ պիտի սպասէ որ ոստիկանութիւնը գայ եւ գինքը ձերբակալէ։ Անհրաժեշտ բոլոր կարգադրութիւնները եղած են, երկու փախստականները ձերբակալելու համար։

Գալով համաչնաւոր կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Փիէր Ասմարի, որ միաժամանակ բանտէն արձակուած էր, կը յայտարարէ թէ ինքզինքը ղրած է իր կուսակցութեան տրամադրութեան տակ։ Ասկէ զատ իր մասին տրուած դատավճիռը շաբաթ օր վճռաբեկ Ատեանին կողմէ հաստատուած ըլլալով, բանտ ներկայանալու համար տասը օր պայմանաժամ ունի, որով կ'ուզէ առկէ օգտուիլ։

Հեռաձայնի պաշտօնեաներու հարցաքննութենէն կը հասկցուի որ Սանթէի բանտին տնօրէնին հետ խօսողները եղած են արքայականները, «Ֆրանսէզ»ի խմբագրատունէն։ Անգամ մը Սանթէի թիւը ուզելէ վերջ, ամբողջ 40 վայրկ. բաց պահած են գայն, այնպէս որ ամէն անգամ որ բանտի տնօրէն Քաթրի ո եւ է տեղի հետ խօսիլ կ'ուզէր, միայն «Ֆրանսէզ»ի խմբագրատունը կը գտնէր իր առջեւ։ Ու արքայականները այս հնարքին շնորհիւ կը յաջողին խաբել գայն։ Երբ Քաթրի, 40 վայրկեան վերջ «նախարարութեան» կը հաղորդէ որ հրամանը գործադրուած է, արքայականները հեռաձայնի գործիքը տեղը կը կախեն եւ դիծը կը գոցեն։

ՏԻԿ. ԼԻՒՍԻ ՍԵՒՈՒՄԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

30 Յունիս Հինգշաբթի երեկոյ, ժամը 9ին, Salle Gaveau մէջ, 45 Rue de la Boëtie.

Խնդրուի տեղի չտալու համար, փափաքելի է տոմսերը ձեռնարկել ապահովել։

Դիմել Պ. Ա. Շամբարձումեանի, 53 Fbg. Montmartre, փարիզ. Tél. Trudaine 25—34. Մուտք 40, 30, 20, 10, եւ 5 ֆրանք։

ՕՐ. ՆՈՒԱՐԴ ՏԷՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՒ

փարիզ 26 Յունիս 927

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անկիէնի եւ շրջակայքի նորակազմ Հ. Ց. Դաշնակցութեան մարմինը կը հրաւիրէ իր շրջանի դաշնակցական ընկերները եւ համակիրները արձանագրուելու համար դիմել՝ Nalbandian, 17 Rue de l'Arrivée, Enghien-les-Bains։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 2 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական սրահը։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Իշխան» ենթակոմիտէի ժողովը՝ 2 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին։ Սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Դոստոմ» ենթակոմիտէի ժողովը, 3 Յուլիս կիրակի երեկոյ ժամը 9.30ին, Ռիւ տը լա Բէփիւպլիք 63։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, իրենց անդամատետրներով միասին։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Ռահյոնական ժողովը 9 Յուլիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, 63 Rue de la Republique-ի սրահը։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, բոլոր խումբերու ընկերները 3 Յուլիս կիրակի առաւօտեան ժամը 8.30ին, Rue Marseille սրճարանին սրահը։

Հ. Ց. Դ. Սէնթ-Էթիէնի ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ 3 Յուլ. կիրակի օր ժամը 3ին, ֆաֆէ տը փալէի սրահը։ Ռիւ տը փալէ։

ՅԱՐԴՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն 30 Յունիս, Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Կը խօսի նկարիչ Ե. Քոչարեան *Ապագայ աշխատանքի* մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Այս երեկոյով կը փակուի *Յարդողի* աշխատանքներու Ա. եղանակը, մինչեւ Սեպտեմբեր։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ Պարասիրաց երկսեռ միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ անդամները եւ համակիրները Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Ֆլորիայի սրահը։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Օր. Պ. Սահակեանէ իր հասցէն յայտնել «Յառաջ»ի։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ֆօն տը Շերիւ, Ա. Ա.— Կը խնդրուի շարունակել։

Սէն Ռաֆաէլ, *Տիկին Է. Գ.— 210 ֆրանք։*

Լա Կօտինիէռ, *Կ. Խ.— 35։*

Լը Ման, *Ս. Մ.— 10։*

Պէյրութ, *Գորձ.— 63.95։*

Վալանս, *Թերզ. եղբ.— 10։*

Լիոն, *Գործ.— 347.60։*

Անժէ, *Ա. Ա.— 108։*

Մարսէյլ, *Կ. Ճ.— Չեր նամակը ուշ ստացանք։*

Փարիզ, *Դուպ.— 35 ֆրանք. սկսանք ղրկել։*

Նիս, *Տ. Զ.— 174։*

Սէն Շամոն, *Մ. Թ.— 55 ֆր., մինչեւ 1 Յուլիս 46 ֆրանք։*

Սէն-Պրանշ, *Ա. Ա.— 35։*

Լիոն, *Արաբ Հ. Մ.— 10։*

Փարիզ, *Գ. Ք.— 15։*

Թրանս, *Գ. Ֆ.— 35։*

Մարսէյլ, *Դ. Տ.— 100։*

Լը Պուքան, *Ս. Ն.— 35 ֆր.։ Սկսանք ղրկել։*

Մոնպառ, *Ա. Ս.— 15։*

Սէն Շամոն, *Ա. Մ.— 50 ֆր. սկսանք ղրկել Գ. Թ.ի Թերթը։*

Տէքազվիլ, *Գ. Մ.— Չեր նամակը ստացանք 27 Յունիսին։ Բանախօսութիւնը ե՞րբ պիտի ըլլայ։*

Լիոն, *Յ. Ի.— Ժողովը ե՞րբ է։ 7 Յունիս գրած էք։*

Լիոն, *Գ. Սերովբէ Փափազեան.— Չեր Յունիս 26 Թուակիր նամակին առթիւ, կը յանձնարարենք *կրկին եւ աւելի ուշադրութեամբ* կարդալ մեր Յունիս 23 Թուակիր նամակատուփը։ Ինչ տրամաբանութեամբ կը պահանջէք հրատարակել ամբաստանութիւնը, երբ խմբագրութիւնը հրապարակաւ կը յայտարարէ թէ «ստուգելու միջոցներ կը պակսին»։ Մնաց որ, խնդիրը ծանօթ է ձեզի եւ շատերուն— (Խաչիկ Ջօնայէֆի փոխառութեան հարց)։*

«ԾՈՎՔ - ԿԷՕԼՃԻՒԿ»

ՊԱՏՄ. ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոր հրապարակ ելաւ Կիւրեղ Թուգեանի *«Ծովք-կէօլճիւկ»* անուն անդրանիկ երկասիրութիւնը, մաքուր տպագրութիւն ամենաընտիր Թուղթի վրայ, 300էն աւելի էջեր, զարդարուած բազմաթիւ պատկերներով ու եւրոպացի Հայոց կաթ. պատուիրակ Գալաքեան Սրբազանի յառաջաբանով։

«Ծովք-կէօլճիւկ» կը բաժնուի երկու մասի։ Ա. մասով հեղինակը կը պակերացնէ Ծովքը, կը պատմէ անոր ծագումը։

Բ. մասով կը խօսի հայ գիւղացիի ազգային շարժման մասին, ընդհանուր պատերազմի ծագման վրայ, յետոյ կ'անցնի եւ կը սկսի մանրամասնօրէն յիշատակել Հայոց զինահաւաքման փուլերը եւ ընդհանուր կոտորածի բոլոր քաոսաստեղծ դէպքերը։ «Վերին աստիճան հետաքրքրական գիրք մը ամէն Հայու համար», ինչպէս կը գրէ ծանօթ գրագէտ մը։

Դիմել հեղինակին, Gouregh Khraian, Poste Restante (Marseille (France)։

Մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ։ Գին Ֆրանսա եւ Սուրիա 22 Ֆրանք, Ամերիկա, Անգլիա եւ Եգիպտոս 1.50 տոլ., իսկ ուրիշ երկիրներու համար 25 Ֆրանք։

ԺՊՏՈՒՆՈՒՄ ԴԻՄԷ

12 տարի որ օգուտ տեսաւ

Շ Ձեր ղվիշտղով մվ Հուր մի հոտ Հոտ ղղ 'վիշ' վտմոյտոմով ղվիշտղվիշ հոտոտ ղեյոտ ղվիշ ՕԶՈ Ց ՂՅՈՒ

ՎՅՈՒՂՅՆՍ

•Ղիյոմ Նտոտոյտոմ ոՂՅՈՒՏ ՀՂՅ

ENSEIGNES ETIQUETTES

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Օրթ. Յ. ԽՈՒՄԷՍԷՐԵԱՆԻ

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները։ Ընտրալայնութիւններու (varices) հիւանդական զարմանում առանց գործողութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, Կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32։

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ Վ. ՀԱՄԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի՝

"ԳԻՒՂԱՇԽԱՐՀ,,Ը

Պատմական եւ ազգագրական ուսումնասիրութիւն Սեբաստիոյ եւ Այիսի վերին հովտի գիւղախումբերու մասին։

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՄԱՍՆԱԻՈՐԱՊԷՍ ՍԵԲԱՍՏԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Որպէսզի կարենանք գոհացում տալ եղած պահանջներուն, փութացէք այժմէն արձանագրուիլ «Յառաջ»ի խմբագրատունը L. KEVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris։

Գին 26 Ֆրանք, արտասահման 27, բացի Ամերիկայէ։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՆՈՐ ՀԱՅ ՆՈՏԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

VAHRAM DJÉNAZIAN

1bis Rue Hautefeuille, Paris (6me). մէթ ըօ St. Michelի ցիշտ քովը

ՄԵՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆ Է՝ *Գոհացնել ամէն ճաշակ եւ ամէն քսակ*

ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ — ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ — ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ — ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՆՑԱՀԱՏՑԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ։ Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով։ Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ։

ԱՐԱԳ ԶԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 — Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 — Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9.12 և 2.7 բացի կիրակիէ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՆՈՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԲՐՔԵՐԷՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆԳԼ. ՓՕՐՔԱՔԻՖ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԿՐԱՄՈՖՕՆՆԵՐՈՒ

Պիտի գտնէք Պէլվիլի ծանօթ ՀԱՅ ՆՈՏԱՐԱՎԱՃԱՌ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի քով, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նպարեղէններու լաւագոյնը։

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Բաց է ամէն օր Tramway 5 et 26

ՋԱՆԱՋԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

Միւրինա 8, Աշուղ Ղարիպ 6, Երապհան 6, 8, 10, Ազգային բարերար 5, Դարձր 10, Դերասանուհին 10, կայսրը 10, Երգարան 5, 10, 20, Աւազակապետը 30, Ազգային ջոջեր 25, Մեր խաչը 10, Քերթուածներ Պ. Դուրեանի 5, ցակոբոս աղա 3, Օմար խայեամի քառեակները 4, Շազար եւ մէկ գիշերներ 30, Թաիրա պէյ 5, Ֆրանսերէն գրպանի ուղեցոյց 7, Լուսիփերը 8, Կոյսի մը օրագիրը 5, Անոյշ 5, Էպլէպիթի Շօր Շօր 6, Պէպէքօս 10, Արաքսեա 15, Տօքթ. վարդան 7, Ափրոդիտէ 15, Մանչ-Ապչիկը 20, Զարշըլը Արթին աղա 6, Ժան Շուան 25, Թիւտէքս 30, Շարլի Շաբլին 8, Դոճասան 7.50, Բեռօյի մանկավէպեր 7.50, Տեսական խնդիրներ 4, ինչպէս նաեւ ուզուած Ոճիկ գիրքը, խիստ աժան։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՆՈՐ ԳՐԱՑՈՒԻԾԱԿԸ

Փօսթի ծախք չկայ

25 Ֆր.ի գիրք ապսպրողին 5 Ֆր.ի գիրք մը իբրեւ նուէր։

Յանձնարար համար դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint-Mandé.

ԱԿԱՄՐԱՆ

28 Յունիս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ա֊ներլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	34
Մարք (ոսկի) 100 Mark		604	75
Թրքական Ոգի.	L. Trq.	13	—
Թրք. ոսկի	» or	111	50
Մէճիտիէ	Médjidié	8	—
Լէվա 100 հատ	Léva	18	40
Տրախմի	» Drachme	33	75
Լիր	» » Lire	142	90
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	70	80
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	25
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	95	—

ԱՐԺԵՒՈՒՊԱՆ			
եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3300	—
» II	»	1890	—
» III	»	1550	—
Թումեկի երկաթ.	Lots turcs	440	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԱԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ	»	»	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՅՈՒՆԻՍ 1927

30 JUIN 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 376

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼՐՋՈՒԹԵԱՆ ՀՈՎ ՄԸ

«Արեւ», «պաշտօնաթերթ ռամկավար ազատական կուսակցութեան եգիպտոսի շրջանակին», նոր ուղղութիւն մը կ'առաջադրէ Յունիս 16ի խմբագրականով։

«Նուազ բանավէճ եւ աւելի գաղափարատարածում» նշանախօսքով, ռամկավար օրկանը կը յայտնէ թէ՝

1.— Այսուհետեւ աւելի լայն տեղ պիտի տան կուսակցութեան թէ «գաղափարական եւ թէ կազմակերպական բրօբլեմներուն՝ առանց մեծախօսիկութեան եւ առանց թշնամանքի, պատշաճ թօնով եւ պատշաճ սահմանի մէջ անդրադառնալու։»

2.— «Ընկերային սկզբունքներու հիման վրայ արմատապէս, տրամագծօրէն հակառակ ըլլալով Հայաստանի մէջ ներկայիս իշխող կուսակցութեան սկզբունքներուն՝ համաձայն ենք, սակայն, իր մեծ ու պզտիկ դրացիներուն հետ անոր վարած արտաքին քաղաքականութեան։ Մեր դիտաւորութիւնն է աւելի յաճախ շեշտել այսուհետեւ թէ իր ո՛ր քայլերուն մէջ կը տարբերինք իրմէ եւ իր ո՛ր գործերն են որոնք նոյն իսկ ինքնաբերաբար կը գտնենք այդ նոյն ժողովուրդին բարոյական պահպանման տեսակէտէն»։

3.— «Մինչեւ հիմա շատ ենք գրեր ուրիշ կուսակցութեան մը գործերուն վրայ (կ'ակնարկէ դաշնակցութեան, խմբ.)։ Ասկէ վերջ կ'ուզենք գոհանալ *իրողութիւններ միայն* ճշտելով իրեն դէմ՝ երբ անհրաժեշտ պէտքը ներկայանայ»։

Ռամկավար թերթին Յունիս 16էն յետոյ հրատարակուած խմբագրականները աչքէ անցընելով, դիտեցինք թէ ոչ միայն որոշ փոփոխութիւն կայ ոճի եւ շեշտի, այլ եւ լեզուի, ուրիշ խօսքով՝ խմբագրի։

Օրուան խնդիրները շօշափելու եղանակն ալ, տարբեր ոգի մը կ'արտայայտէ։ Այսպէս, Յունիս 20ի խմբագրականէն կ'իմանանք որ իսկապէս ցանկալի եւ կարելի է համերաշխութիւն հաստատել զանազան հոսանքներու միջեւ, «յամր բայց ապահով կերպով»։ Այս առթիւ չորս տարրական պայմաններ ալ կ'առաջարկէ, որոնց ամփոփումը պիտի տանք վաղը։

Յաջորդ խմբագրականի մը մէջ, Յունիս 23ին (գաղութահայ ընդհանուր կազմակերպութեան արգելքները), «Արեւ» դիտել կուտայ թէ «Գաղութահայ ընդհանուր կազմակերպութեան մը օգտակարութիւնը ուրիշներ ալ կը զգան»։ *Բայց, կը սպասէ որ յայտարարուի թէ Դաշնակցութիւնը «վճռաբար որոշած է կուսակցական ամէն հաշիւ եւ տեսակէտ դուրս թողուլ Գաղութահայ Ընդհ. կազմակերպութեան աշխատութիւններէն եւ նպատակէն եւ թէ պատրաստ է ատոր համար ամէն հաւատիք տալով ամէն յանձնառութիւն ստանձնելու»։*

Ինչպէս կը տեսնէք, լրջութեան հով մը փչել սկսած է Նեղոսի ափերէն,—ճիշտ այն ոստանէն ուր այնքան արմատացած են հրէի եւ հեթանոսի խորութիւնները. ըսենք բուն բառով՝ հակադաշնակցական կիրքն ու կանխակալ կարծիքները։

Առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, մենք ալ, միանալով եգիպտոսի մեր գաղափարակից թերթին՝ «Յուսաբեր»ի, կ'ողջունենք այս երեւոյթը։ Ու կը շեշտենք, անոր բառերով.

— «Ամէնէն առաջ, թող տանելի մթնոլորտ ստեղծուի, զոնէ միտքերու եւ գաղափարներու փոխանակութեան համար» (Յուսաբեր, 23 Յունիս)։

Արդարեւ, տիրող անտանելի մթնոլորտն է որ, մինչեւ հիմա, վիժեցուցած է, օրինակ, արտասահմանի գաղութներու կազմակերպութեան փորձերը։ Եւ սեղանի վրայ ղրուի բուն խնդիրը, թերեւս այնքան սուր հակամարտութիւն չպիտի ծագի, որքան կ'երեւայ հրապարակին վրայ, շնորհիւ կանխակալ կարծիքներու։

Որքան ատեն որ ռամկավարները եւ անոնց պէս մտածողներ յամառին փսփսալ թէ կազմակերպութեան հարց դնելով, Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ պայքարի ճակատ ստեղծել Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան դէմ. որքան ատեն որ, ափ մը ռամկավար գործիչներ եւ խմբագիրներ շարունակեն սեւը ճերմակ ներկել եւ դաւադրութիւն տեսնել ամէնէն պարզ, ակներեւ գործերու մէջ։ Որքան ատեն որ, կ'ըսենք, ռամկավար կուսակցութեան գործնական, իրական քաղաքականութիւնն ու ճիգն է Դաշնակցութիւնը քշել ասպարէզէն, ամէն փոքրոգութիւն զիջանելով եւ զանազան «պլօք»ներ փորձելով, միամտութիւն է հաւատալ թէ մթնոլորտը տանելի, շնչելի պիտի դառնայ, եւ հայ ժողովուրդը բարիք մը պիտի տեսնէ։

Նմանութիւնը ծանր է, բայց պէտք է ըսենք առանց վերապահութեան, — Այսօր հրապարակի վրայ գործող ռամկավարներուն հոգեբանութիւնը շատ կը նմանի Թուրքերու այն վարքերուն հոգեբանութիւնը շատ կը նմանի Թուրքերու այն մոլութեան, որով ամէն չարիքի մէջ կեավուր Հայու մատ կը տեսնեն, ամէն սովորական երեւոյթ «տին-իման»ի խնդիր կը դարձնեն, եւ կը ճգնին կարելի եղածին չափ պղտորել, գրգռել, թոյն սրսկել։

«Արեւ»ը կրնա՞յ համոզել թէ՝ մինակը չէ, իրեւ ճամբայ հարթող։

Մենք տակաւին ո՛ր եւ է տեսակէտ չյայտնեցինք օրուան հարցերու մասին, և ծանրացանք տարրական պահանջի մը վրայ։

*Աւելի բացորոշ խօսելով, կրնայինք հարցնել թէ՝ ռամկավարականները, իրեւ կուսակցութիւն, կրնա՞ն, իրենց հրապարակ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀՍՀ ԱԺ 1-ին գումարման 4-րդ նստաշրջանի

Հինգշաբթի, 1936 թ. հունվարի 23-ին

Նստաշրջանը բացում է ընկ. Ա. Ի. ՍՈՒՐԵՆՅԱՆԸ։

Նստաշրջանի օրակարգում կան հետևյալ հարցերը.

1. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական բյուջեի մասին։
2. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական տուրքերի մասին։
3. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ապահովագրության մասին։
4. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական վարկի մասին։
5. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
6. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
7. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
8. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
9. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
10. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
11. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
12. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
13. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
14. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
15. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
16. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
17. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
18. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
19. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
20. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
21. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
22. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
23. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
24. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
25. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
26. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
27. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
28. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
29. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
30. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
31. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
32. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
33. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
34. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
35. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
36. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
37. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
38. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
39. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
40. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
41. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
42. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
43. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
44. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
45. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
46. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
47. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
48. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
49. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
50. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
51. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
52. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
53. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
54. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
55. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
56. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
57. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
58. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
59. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
60. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
61. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
62. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
63. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
64. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
65. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
66. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
67. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
68. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
69. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
70. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
71. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
72. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
73. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
74. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
75. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
76. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
77. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
78. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
79. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
80. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
81. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
82. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
83. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
84. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
85. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
86. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
87. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
88. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
89. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
90. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
91. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
92. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
93. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
94. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
95. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
96. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
97. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
98. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
99. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։
100. Հայկական ՍՍՀ 1936 թ. պետական ձեռնարկությունների ընդհանուր եկամտահարկի մասին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ հասարակութիւնը ամէն անգամ, որ իր ներսը կամ դրսի մամուլին մէջ կը տեսնէ հարց մը, որ կը վերաբերի Հայ-Թրքական յարաբերութեանց, կը հետաքրքրուի անոր լուծումով, կը ջանայ ինքն ալ իր կարծիքը կազմել եւ կը սպասէ, որ ուրիշներ ալ իրենց կարծիքը յայտնեն։ Ասիկա ցոյց կու տայ, որ մեր ժողովուրդը կը հետեւի ամէն բանի, որ կը վերաբերի իր ապագային, եւ ինքն ալ կ՚ուզէ իր ձայնը լսելի ընել։

Ներկայ պարագային, երբ Թուրքիան կը պատրաստուի Ազգերու Լիգային անդամակցելու, հարց կը ծագի, թէ ինչպէս պիտի ընդունի Լիգան Թուրքիան իր մէջ, եւ ինչ պայմաններով։ Ասոր մասին կը գրէ Ֆրանսական «Ժուռնալ տը Ժընեվ» թերթը, որ կ՚ըսէ, թէ Թուրքիան պէտք է ընդունի Լիգայի կանոնադրութիւնը, եւ ոչ թէ Լիգան՝ Թուրքիոյ կանոնները։ Ասոր վրայ կը գրէ «Ճակատագիր» թերթը, որ կ՚ըսէ, թէ Թուրքիան պէտք է ընդունի Լիգայի կանոնադրութիւնը, եւ ոչ թէ Լիգան՝ Թուրքիոյ կանոնները։ Ասոր վրայ կը գրէ «Ճակատագիր» թերթը, որ կ՚ըսէ, թէ Թուրքիան պէտք է ընդունի Լիգայի կանոնադրութիւնը, եւ ոչ թէ Լիգան՝ Թուրքիոյ կանոնները։

Նոր ինտերնատ ֆուտբոլի մեջ

Բելգիական Ընդ. Ֆուտբոլի Միությունը իր շրջանի միջազգային բոլոր խաղերը հանձնած է Ֆրանսիական Ընդ. Ֆուտբոլի Միությանը, որպեսզի վերջինս կազմակերպէ անոնք։ Ասոր համար ալ Ֆրանսիական Միությունը ստիպուած է ստեղծել նոր մրցումներ, որոնց մասնակցելու համար ամէն տարի պիտի հրաւիրուին Եւրոպայի ազգային ընտրանիները։ Ասոնք պիտի խաղան իրարու հետ, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի ընտրանիին հետ։ Ասոնք պիտի խաղան իրարու հետ, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի ընտրանիին հետ։ Ասոնք պիտի խաղան իրարու հետ, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի ընտրանիին հետ։

Ֆուտպոլ

Ֆրանսայի Ընդ. Ֆուտպոլի Միութեան Ֆրանսայի ընտրանին պիտի խաղայ Պելճիքայի ընտրանիին դէմ Պրիւքսէլ, Մարտ 25-ին։

Ֆրանսայի ընտրանիին մէջ պիտի խաղան Ժիրաւտ, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն, Ժիւլիէն